E. XXIe
17
49551/A
v. 2

WELLCOME
HIST. MED. MUSEUM

40856

C. STALPARTII
OBSERVAT. RARIOR.
Medic. Chirurg. Anatomic.
Tomus. Secundus.

40854

C. STALPARTII VANDER WIEL

Medici Hagienſis

OBSERVATIONUM RARIORUM MEDIC. ANATOMIC. CHIRURGICARUM

CENTURIAE POSTERIORIS PARS PRIOR

Auctior longe, atque emendatior.

ACCEDIT

P. STALPARTII VANDER WIEL CORN. FIL. M.D.

De

NUTRITIONE FOETUS EXERCITATIO.

Editio noviſſima.

LEIDAE,

Apud JOANNEM à KERKHEM, 1727.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

C. STALPARTII VANDER WIEL
OBSERVATIONUM RARIORUM
CENT. POST. PARS PRIOR.

OBSERVATIO I.
Capitis vulnus non ſine ipſius Pericranii contuſione.

PRaeclare equidem, ac prudenter Medicorum Princeps *Hippocrates Cous* initio tractatus *de Capitis Vulneribus*, *Nullum*, inquit, *capitis vulnus utcunque minimum, leve putandum eſt: Saepe enim cutis ſola contuſa ferro, aut aliâ aliquâ re ſi non diligenter, & cum quâ-*

dam cautione curetur, veluti ſi ſanguis concretus non expurgetur, aut aliud quiddam negligatur, ulcus recrudeſcens non parum moleſtiae exhibet, & aliquando etiam febrem inducit, ac Medico quidem negotia, aegroto verò periculum non minus adfert.

Verba haec Divini Senis me quidem circa prognoſin capitis vulnerum, ſed ſpeciatim hoc caſu (ſiquidem is, qui vulnus, de quo hic ſermo, inflixerat, carcere includebatur) cautum effecerunt, & circumſpectum.

Anno 1684. die 20. Januarii vir quidam robuſtior Hagae aenei candelabri orbem inferiorem in Procuratoris cujuſdam caput multà vi impegit (erat autem illud pileo, galericuloque è corio Hiſpanico munitum) prope ſuturae ſagittalis, & coronalis unionem, ſed tamen paulo magis verſus ſiniſtrum latus, capitis cute ad pericranium uſque pertuſâ, ita ut vulnus medium adulti hominis magnitudine aequaret digitum, unde magnum ſanguinis profluvium.

Ipſe autem cum Chirurgo *Frederico Kempio* arceſſitus ipſum etiam Pericranium ictu non parum reperi contuſum.

Concluſimus itaque illud levi inciſione aperire. Quo facto, laeſum ſolitâ methodo intra octo hebdomadas (non tamen abſque oſſiculorum quorundam ſeparatione) curavimus.

IN OBSERVATIONEM I.

Licet haec Obſervatio non adeo ſit rara, ſaepiuſque in praxi occurrat, inconſultum tamen non exiſtimavi eadem hic loci exhibere, ſiquidem magna ſaepe circa talia vulnera contentio, & controverſia, ſcilicet propter prognoſin, & determinationem imminentis periculi vel majoris, vel minoris, vulnerante imprimis deprehenſo, exoritur.

Quaeritur ergo, an quiſpiam caput vulneratus, contuſo etiam pericranio, reſpectu iſtius vulneris extra omne mortis periculum ſit?

Experientia certe adductae *Hippocratis* admonitionis, ratiociniique veritatem plus ſatis confirmavit. *Franciſcus Valleriola Obſ. Med. Lib.* 3. *Obſ.* 1. *fol. mihi* 183. vocatum ſe fuiſſe ait ad *Arduynum Ferrerium* 13. Annos natum juvenem, leviter caput fuſte lignea, eaque prolonga, levi tamen, utpote ſalignea, ſed ſecundum alterum extremorum mucronata, & ab alto dejectâ, vulneratum; licet autem leve quidem initio hoc vulnus, quod ſcilicet ſine ulla calva-

riae fracturo, ſciſſurave conſtitiſſet, ſola tantum capitis cute vulneratâ, videretur, cum tamen poſt ſextum ac accepto vulnere diem accerſeretur, laeſum acriter febricitantem, biliosa vomentem, & caput graviſſimè dolentem invenit.

Quin etiam inflammatio in vulnere cum delirio, reſolutio in crure dextro, brachioque ſiniſtro, tum & convulſio in manibus apparere coeperunt; ac mors tandem ſubſecuta eſt. Diſſectâ poſt obitum vulneris inſpicienda gratiâ, capitis cute, amotoque pericranio, viſum eſt, quâ parte telum impactum fuerat, os livens, contuſo utique à ligno pericranio, atque etiamnum cranio ipſo. Quum igitur, ita pergit *Valleriola*, de morte hujus vulnerati, ac undecimo poſt acceptum vulnus die mortui, ſententiam coram Magiſtratu ferre juberer: dixi ad juvenis vulnus, etſi eſſentiâ ſuâ è numero neceſſario letalium non fuerit, quum ſimplex eſſet, abſque cranii fracturâ, rimâ, ſciſſurave, quae utplurimum ſalubria magis, quam letalia eſſe ſolent, nihiloſecius tamen mortem pueri eſſe referendam, accidentium, quae vulneri ſupervenerant reſpectu: utpote quae vulneribus capitis evenientia, illiſque copulata, utplurimum letalia eſſe ſoleant.

Illud etiam teſtati ſunt *Hippocrates*, & *Galenus Lib. 5. Aphoriſ. Comm. 2. ejuſdemque Lib. 6. Comm. 50.* nec non *Lib. 7. ejuſdemque tractatus Comm. 14.* ut & *Celſus Lib. 5. Cap. 26.*

Sic

Sic quoque ſcribit *Joh. Petrus Paſſerus Cap.* 3. *de vulneribus Capitis* Bergomi Nobilem Cauſidicum D. *Nicol. de Curte Regia* aetatis annorum 28. in dorſum cadentem caput illiſiſſe in angulum clynopodii, cute in regione ſuturae Lambdoïdis fractâ. Licet autem primis diebus nihil, quod metum inferre poſſet, ſupervenerit, ſeptimâ tamen die os ſtomachi dolore coepit, octavâ febris laeſum corripuit, nec remiſit; undecimâ rigores ſupervenêre, decimâque ſeptima obiit, tametſi vulnus ad pericranium non pertigerit.

Tradit & ille ibidem, quomodo Clerico cuidam; filio fabri lignarii baculo percuſſo in regione ſagittalis ſuturae cutis leviter fracta ſit, qui, cum ad decimum ſeptimum diem bene ſe habere viſus eſſet, febri mox superveniente, quam rigores, deinde & paralyſis partis oppoſitae exceperunt, vigeſimo die obierit. Ablato cranio nullum in cerebro, membraniſve apoſtema, venae autem craſſam meningem permeantes magis quam par eſſet, ſanguine turgidae apparuêre.

Joh. Manardus Epiſt. Med. Lib. 6. *fol.* 73. refert, quomodo capiti fabri cujuſdam ferrarii, *Alovisii* nomine, inflicta fuerint duo vulnera duobus catenae ferreae annulis, alterum ſupra ſupercilium ſiniſtrum, alterum in eodem latere parum infra angulum ubi ſutura ſagittalis coronariae conjungitur. Narrat autem octavo poſt vulnerationem die eryſipelas in facie, quod paulo poſt totum caput cum febre complexum ſit,

dieque duodecimo reſolutionem quandam dextrae manus cum diminutione loquelae, & duodecimo demum mortem ſuperveniſſe. Haec autem duo capitis vulnera, ſiquidem cutis tantum exigua pars praeciſa fuerit, letalia per ſe non agnoviſſe ſe ait *Manardus*.

His ergo, ſimilibuſque evidens eſt capitis vulnus, etiamſi leve, mortis quandoque eſſe cauſam. Nec tamen adeo mirum videatur, ſiquidem contingere poteſt (quemadmodum etiam ſupra memoratis revera contingit) ut vulnera fiant ſupra ſuturas, vel in aliâ quadam cranii parte, per quam vas aliquod (ſive vena fuerit, ſive arteria, vel fibra denique, aut nervus) à meningibus originem habens tranſcurrit, unde ſubjectae partes vulneris non omnino ſunt immunes, ita ut propter capitis excellentiam (etiamſi vulnus nonnunquam leve appareat, nullique fuerint vel à Chirurgo in curatione, vel à patiente in diaeta commiſſi errores) mors nihilominus adveniat. Nonnunquam etiam poſt ictum, lapſumve, quoddam vas ſanguineum ſub cranio illaeſo rumpitur, unde ſanguis extravaſatus putreſcit, & meningum producit inflammationes, quale exemplum habet *G. Fabrit. Hildanus Cent.* 1. *Obſ.* 21. *fol. mihi* 2.

Multi etiam, capite pugno caeſo, ſine ullo externo vulnere obiêre, qualia exempla extant apud *Hippocratem de Morb. Vulg. Lib.* 5. *Cap.* 21. *v.* 6. &c. *Horat. Augenium Epiſt. & Conſult.*

Med.

Med. Tom. 1. *Lib.* 9. *Epiſt.* 2. *Melch. Sebizium Prodrom. Exam. Vulnerat. Part.* 3. *Theſi* 90. *Gothofr. Welſch. Rational. Vuln. Letal. Indicat. cap.* 14. *Joh. Rudolph. Camerar. Memorabil. Med. Cent.* 10. *Obſ.* 43. *Thom. Bartholinum actis Med. Anni* 1. *pag.* 68. *Helwigium Obſ.* 21. *fol. mihi* 68. *Miſcell. Med. Phyſ. Carioſ. An.* 2. *pag.* 203. *&* *Anni* 6. *pag.* 305. Apud *Anthon. Benivenium Obſ. Med. Cap.* 10. *pag. mihi* 285. *G. Fabrit. Hildanum Cent.* 5. *Obſ.* 85. *& Cent.* 6. *Obſ.* 11. *fol. mihi* 507. *Henric. ab Heers Obſ.* 12. *fol. mihi* 120. *& apud Marcellum Donatum Lib.* 2. *de Med. Hiſt. Mirab. Cap.* 6. *fol. mihi* 167.

Quapropter admonitum velim unumquemque Chirurgum, cui ejuſmodi capitis vulnera cum laeſione, aut contuſione cranii forte occurrunt, ut in Medicinae noſtrae honorem nullam certam, aut determinatam faciat prognoſin, ſed *Damaſceni* aurae ſententiae memor ſit: *Si interrogatus fueris, ſemper velociter reſpondeas: dubitandum eſt*; nam veluti magna, & gravia capitis vulnera (teſte *Galen. Lib.* 5. *Aph. Comm.* 2. nec non uſu quotidiano) non ſemper ſequitur mors, ſic & levia ſaepenumero mortis cauſae ſunt.

Capiti vulnera leviter inflicta, ſegniter tractata, letalia poſſe evadere, praeter exempla apud *Valleriolam Lib.* 3. *Obſ.* 1. *G. Fabrit. Hild. Centur.* 1. *Obſ.* 21. *H. Fabrit. ab Aquapend. Lib.* 2. *Chirurg. Cap.* 15. nec non *P. Zacch. Quaeſt. Med. Leg. Lib.* 5.

Tit. 2. *Quaeſt.* 9. §. 2. E contra graviſſima capitis vulnera, imò cum ipſa cerebri ſubſtantiae deperditione à prudenti Chirurgo curata fuiſſe, accedente aegri natura bene diſpoſita, & obedientia, pluribus conſtat exemplis, qualia praeter *Schenckium* recenſent cerebri ſubſtantiam ſine morte ſubſequente deperditam *Borellus Cap.* 1. *Obſ.* 88. *Fabrit. Hild. Cent.* 1. *Obſ.* 13. *Cent.* 4. *Obſ.* 1,2,3. *Centur.* 5. *Obſ.* 44. *Pet. Joh. Lotichius Lib* 6. *Obſ. Cap.* 8. *Obſ.* 2. *Fallop. de Cur. Vuln. Cap.* 45. *Andr. à Cruce Lib.* 1. *Chirurg. Tr.* 2. *Cap.* 14. *Ambroſ. Paraeus Lib.* 4. *Cap.* 22. & *Lib.* 24. *Cap.* 19. *Cabrolius Obſ.* 16. 22. 34. aliique quamplurimi.

Rationes verò, propter quas contuſio, & vulnus pericranii ſuſpicionem aliquam Medico poſſet movere, hae ſunt, quod videlicet membrana illa, reſpectu nervorum, cum cerebro habeat communionem; ſic etiam in contuſione, niſi tempeſtive ſatis caro incidatur, putrefactio, & gangraena, tractuque porro temporis ſubjecti cranii caries oriri poſſunt; Vel etiam humor ille in contusâ membranâ circulum debitum abſolvere nequiens efficiet, ut totum intumeſcat caput, quemadmodum ſimilia utriuſque generis exempla ſaepe mihi in Praxi occurrerunt; Sic quoque *Scultetus Armament. Chir. Obſ.* 16. *fol. mihi* 213. de puello ſeptem annos nato refert, qui caſu ecchymoſin in dextra ſincipitis parte prope ſuturam coronalem, & ſagittalem contraxerat, cui ſuccedebat primo capitis dolor,

dein-

deinde & convulſiones totius, quae circa novilunium augebantur. Cum tandem tumor capitis indies major fieret, tertio à vulnere menſe per ſcalpellum cruciformis facta eſt uſque ad cranium ſectio, repertumque fuit id ſubnigrum, & aſperum, certiſſimo indicio iſthaec ſymptomata aegro à materiâ acri, erodente, ac vellicante excitata fuiſſe. Ejuſmodi à perioſtii contuſionibus produci poſſe ſymptomata exemplo etiam indicat *Roonhuſius fol.* 39.

Dignoſci inſuper vix poteſt, ſitne ſub contuſo pericranio ipſum etiam cranium laeſum, vel etiam, anne per ictum, lapſumve, oſſis quaedam particula ſoluta irregularibus ſuis angulis pungat, ſicque immenſi doloris, adeoque & inflammationis cauſa ſit. Contingere enim poteſt, ut, quando vulnus (veluti noſtro caſu accidit) prope ſuturam quandam factum eſt, portio quaedam acris materiae in parte contusâ latentis facile per ſuturam penetret introrſum, unde meninge affectâ, nervorum convulſio, delirium, apoplexia, tandemque ipſa ſequatur mors. Vulnus ergo Pericranii, quod per contuſionem, vel colliſum oritur, gravius eſt, quam quod fit per inciſionem, nec non periculoſius, ſi proxime quandam cranii ſuturam fuerit inflictum. Hîc loci autem quaeſtio oritur circa capitis vulnerum prognoſin: num ſcilicet caput vulneratis poſt diem quadrageſimum, reſpectu iſtius vulneris nihil timendum ſit?

 Iſtam

Iſtam prognoſin non adeo eſſe certam probat *P. de Marchettis Obſ.* 15. *fol.* 38. *&c.* ubi multoties ſe vidiſſe refert nonnullos poſt tertium etiam deceſſiſſe menſem.

Marcellus Donatus Libr. 5. *de Med. Hiſt. Mir. Cap.* 4. *fol mihi* 561. mirandum ſane, ait, Juriſtas tranſacto 46 die in capitis vulnere nullum amplius ſubeſſe periculum ſtatuiſſe, ſique poſt dictum tempus mori contigerit aegrotantem, id nequaquam in vulnus rejiciendum eſſe decreviſſe; Cum tamen celebres admodum viri, quales *Rogerius*, *Jacobus de Carpo*, aliique, teſtentur caput vulneratos ad centeſimum uſque diem periculo non eſſe exemptos, affertque idem *Marcellus Donatus* exemplum quoddam contuſionis capitis, à quâ patiens tandem poſt centeſimum vigeſimum nonum diem vivere deſierit. *Scultetus* etiam *Armament. Obſ.* 7. *fol. mihi* 204. facit mentionem cujuſdam, qui, colliſo capite, centeſimo demum obierit die.

Paulus Zacchias Libr. 5. *Quaeſt. Legal. Tit.* 2. *Quaeſt.* 9. *fol. mihi* 391. hac de re, licet, ait, ſecundum communem opinionem poſt 40. dies non dicatur quis ex vulnere quopiam mori, ea tamen in vulneribus capitis locum non habet, quia etiam poſt centeſimum, & ultra, haec periculum afferunt, ratio ejus multiplex eſſe poteſt, &c.

Illa ergo fuit ratio, cur ego, & modo adductus Chirurgus *Fred. Kempius* certo aſſevera-

re

re non potuerimus laeſum intra duorum menſium ſpatium mortis periculo omnino fuiſſe liberum. Noſtra autem ſententia (cum, quantum ad dimittendum reum controverſia quaedam ſuboriretur, ideoque libello ſupplice à Brabantiae Concilio impetraretur, uti rerum periti auctoritate publicâ, quicquid hoc eſſet litigii, dirimerent) poſtea fuit approbata à Medicis expertiſſ. *Petro van Wouw*, ac *Leonardo Comenick*, nec non Chirurgo *Bekeſteyn*, quos Senatores, ut inquirerent, elegerant.

OBSERVATIO II.

Prava Symptomata, utut illaeſo exterius capite, orta.

TOmi primi Obſerv. 7. exemplum dedi capitis vulneris, è quo, non adhibito trepano, extravaſata materia per modum tranſudationis decimo quarto, & ſequentibus diebus, feliciter fuerit egeſta. Hîç loci autem mentionem faciam capitis graviter icti, at alio plane modo percurati.

Claudii D'Ombaal hîc Hagae habitantis caput menſe Junio Anni 1668. ligno quodâm bis fuit ictum, primo quidem

oc-

occipite, deinde & latere pulſato, unde ſubito humi procubuit. Domum autem portatus, cum dimidiam circiter horam abſque ſenſu, motuque jacuiſſet, ſenſim quodammodo ad ſe rediit; quapropter venam ipſi aperuit *Cornelius Bekeſteyn* Chirurgus Hagienſis, piloſque omnes abraſit, ac deinde, ſiquidem parvam duntaxat contuſionem, nullamque continui ſolutionem in cute, multo minus fiſſuram quandam cranii adverteret, caput primò inunxit oleo roſarum, mox & defenſivum quoddam applicuit. Haec autem continua illico inſecuta eſt febris, at ipſe quarto die cum dicto Chirurgo advocatus nervorum convulſionibus eum laborare, portionemque aliquam coagulati ſanguinis è naribus exerni animadverti, quae excretio ſeptimo die iterata eſt. Tum vero imminui febris ac poſt tertiam hujuſmodi coagulati ſanguinis excretionem aegrum omnino relinquere. Interim ſequentem adhibui fotum:

℞. *Rad.*

℞. *Rad. Faeniculi*
Petroſ. ãã ʒ ij.
Herb. Betonicae
Rutae ãã m. j.
Flor. Chamaem.
Meliloti
Sambuci ãã m. j. ß.
Lavend. pug. ij.
Sem. Cum. ʒ iij.
Bacc. Lauri ʒ ij.
Cop. in aq. comm. ſub finem coctionis addendo vini rubr. ℔ j. ß.
Fiat fomentum.

Hocce fomento humectabantur ſegmenta quaedam lanea, quibus caput per dies aliquot continuos fovebatur, eique tandem impoſitum eſt Emplaſt. de Betonica cum Cerat. de Cumin. aa. p. aeq. invicem commixtis, ſicque ille intra 14. dies priſtinae ſanitati fuit reſtitutus.

IN OBSERVATIONEM II.

EX hoc, &, quod ſequetur, exemplo, diſcimus in omnibus capitis contuſionibus, quas ſymptomata comitantur, non continuo ad cutis apertionem, craniive terebrationem eſſe recurrendum, ſiquidem id nec tutum ſit, nec rationi

ni conveniens. Saepe enim ſanantur quaedam capitis contuſiones abſque ullâ inciſione, trepanove, quibus nullum quidem adeſt cutis vulnus, ſed laeſio quaedam partium capitis interiorum.

Ita meminit *P. M. Roſſius fol.* 120. infantis cujuſdam quinque annorum, cui dextra cranii pars multum erat contuſa, ab initio videlicet muſculi temporalis dextri uſque ad os bregmatis. In ipſo, inquit, oſſe capitis manifeſta depreſſio, ſimulque cutis ingens tumor erat, ſub quo effuſi è vaſis ſanguinis digitis dignoſci poterat undatio, ambiebatque hic tumor totum muſculum temporalem ad oculum uſque, quamquam dicta undatio eo uſque non pergeret: hanc contuſionem iſthaec comitabantur ſymptomata. Puer inſtar mortui abſque ſenſu, motuque, apertiſque, ac contortis jacuit oculis, eoque in ſtatu tres horas permanſit, cum interim è dextra aure, ac naribus ſanguis efflueret; in parte oppoſitâ oris diſtorſio animadverſa, totoque in latere ſiniſtro motus diminutus apparebat, atque hoc modo uſque ad decimum quartum diem miſellus decubuit, primis duobus diebus nec cibum, nec potum retinens, ſed aſſumta rejiciens.

Ex quibus evidenter conſtat interiores capitis partes fuiſſe laeſas. Nihilominus tamen infans ſine ullâ capitis inciſione, aut trepano per idonea externa (generalibus tamen internis non omiſſis) ſanatus eſt.

Ani-

Animadvertendum itaque eſt, ſi cui caput contuſum ſit abſque ullo cutis vulnere, & mox poſt lapſum, ictumve varia mala appareant ſymptomata, v. g. bilioſus vomitus, amiſſio loquelae, ſanguinis per nares, & aures ejectio, ſenſus, motuſque privatio, ac denique febris, non continuo oportere Chirurgum cutim incidere, craniumve terebrare; caput autem ei dextrè pertentandum, inquirendumque, anne alicubi cranii quaedam depreſſio, vel fractura ſit; quâ non inventâ, ubi, quaeſo, inſtituet inciſionem? Si enim reſpicere velit capitis tumorem, hujuſque aliquam mollitiem (ubi aliàs juxta *Celſum Lib.* 8. *Cap.* 4. in dubio fracturae cranii caſu inciſionem facere licitum eſt) nonnunquam totum cranium cute denudandum eſſet; ſiquidem id undique ſaepe ſit tumidum, & molle.

Neceſſum igitur eſt ante omnia perſpicere, num ſimilia poſt lapſum, ictumve cuiquam ſupervenire poſſint ſymptomata abſque ipſius cranii laeſione; quod ſi queant, anne porro tali caſu curatio abſque terebratione fieri poſſit, videndum. Hujuſmodi autem accidentia abſque cranii fracturâ provenire poſſe evidenter, opinor, ex jam dictis liquet. Obveniunt autem ea, quando cerebrum per gravem aliquem lapſum concutitur, teſtibus *Hippocrate Sect.* 6. *Aphor.* 58. & *Galeno in eundem Aphor. Celſus* quoque dicit, aliquando, ſed rarius, contingere, ut oſſe capitis integro, intus per ictum, lapſumve arteria quaedam in menin-

meninge rumpatur, ſicque ſanguis ejiciatur.

An vero quiſpiam iſtis accidentibus obrutus ſine cranii perterebratione poſſit curari, dignoſcetur ex iis, quae vulgo circa oſſis apertionem ſolent proponi, nempe, ſi aliquid praeter naturaliter intra cranium contineatur, quod exitum quaerit; alias enim nihil commodi à trepano.

Quicquid ergo illo infantis exemplo ſub cranio contra naturam latuit, vel magna fuit coagulati ſanguinis quantitas, vel oſſis quoddam fruſtulum meningibus infixum, vel etiam os adeo depreſſum, ut membranas, cavitateſque cerebri notabiliter preſſerit; quorum omnium ſymptomatum primum tantum fuit animadverſum. Siquidem ergo ſanguis ſponte per aures, & nares effluxerit, perterebratio fuiſſet inutilis. Sed dubitare quiſquam potuiſſet, num etiam quaedam intus permanſiſſet portio, quae ibidem ſtagnando mala quaedam productura fuiſſet ſymptomata? Veroſimile eſt ſanguinem extravaſatum, & incraſſatum, tam febre ſuperveniente, quam dictorum calefacientium, & attenuantium uſu, rurſus ita fuiſſe attenuatum, fluidumque factum, ut tam per aures, quam nares potuerit exonerari. Licet autem fortè quicquam remanſiſſet (quo caſu Celſus perterebrationem admittit) attamen Chirurgus praeſcire nequit, ubinam apertio ſit inſtituenda; locus enim extravaſatum ſanguinem continens liquido diſcerni nequit, quemadmodum *ſcholio in Obſervat. 7. Tom. primi fol.*

fol. 26, nec non *Obſervat*. 8. oſtendi; ubi ſincipite lapſu laeſo, tamen non niſi poſt trepanum demum vigeſimum ſeptimum ſanguis extravaſatus in occipite apparuit. Satius ergo eſt ejuſmodi caſu ſubjectum os non aperire, ſed inſtitutâ venae ſectione, in id incumbere, ut per idonea remedia externa curatio promoveatur, quod etiam probat *Galen. l. 2. de Comp. Med.* ſec. loc. ubi dicit: *Optimum itaque fuerit in his, niſi aetas prohibeat, vireſque ſint nimis debiles, à venae-ſectione curationis initium facere: & convenientibus capitis irrigationibns uti, &c.*

Sic *Vidus Vidius Lib.6.Cap.3*. experientiâ non ſemel conſtitiſſe ait eos facilius percurari, ſervarique, quorum capitibus non terebratio, ſed externa adhibita fuiſſent medicamina, quam quibus cutis diviſa, exituſque ſaniei membranae nocenti conceſſus fuiſſet. Nec deeſt ratio, cute enim integrâ manente, ab aëre externo non alteratur plaga, eòque citius ad concoctionem perducitur è vaſis effuſus humor, ac diviſa oſſis fruſta ſibi invicem melius reuniuntur.

De notabilibus cranii depreſſionibus infantum, maliſque inde ſecutis ſymptomatibus, quae nullo tamen vitio ſuperſtite, fomentis tantum ad curationem perducta ſint, vide *Lyſerum pag*. 379. nec non *P. de Marchettis pag*. 18. *River. Obſ. pag*. 255. *Sculteti Armament. Chirurg. pag*. 109. *Smetium pag*. 563. Ejus etiam exemplum dedimus *Centur. noſtr*. 1. *Obſ*. 6. *fol*. 27.

Gabriel Fallopius Lib. de vuln. Cap. fol. mihi 584. *quando*, ait, *os fractum eſt, integrâ adhuc cuti non ſtatim inſtituenda eſt ſectio, quia ea fruſtra eſt: poſſumus enim diſcutere, & digerere materiam, quod non poſſumus facere oſſe detecto: nam quando generatur ſanies, & fit oſſis refrigeratio, non poteſt fieri bona digeſtio. Jacob. Guillemaeus Lib.* 1. *de vuln. capitis. fol.* 605. Apertura cranii, inquit, quovis oſſe fiſſo, non requiritur neceſſariò. Idem affirmant *Schenckius Obſ. Med. Lib.* 1. *fol.* 19. Nec non *Scultet. Armament. Chirurg. fol.* 103. & 240.

OBSERVATIO III.

Grave capitis vulnus, illaeſâ tamen cute.

QUemadmodum praecedente Obſervatione de capitis vulnere abſque cutis apertione, non autem ſine malis ſymptomatibus, actum, nec non ſcholio dictum eſt de aliis gravibus caſibus, quorum ultimo depreſſio cranii, cute illaeſâ, animadverſa fuit, ubi tamen omnia ſymptomata circa periculoſum capitis vulnus obſervari ſolita ſine trepano fuêre percurata; ita etiam hic mentio fiet contuſi capitis abſque externâ cutis laeſione, non tantum depreſſo,

ſed & fracto cranio, cui admotum fuit trepanum.

In caput cujuſdam Juvenis 20. Annorum corporis robuſti, & ſani, cum aliquando arenam in novum quoddam aedificium apportaret, infortunio trabs quaedam ex alto lapſa alterâ parte (alterâ namque in terram ruebat) ita incidit, ut mortuo ſimilis illicò prolaberetur in terram: quare in auxilium vocati *Carolus*, ejuſque filius *Joh. Teurier* (apud quem Chirurgiam tunc temporis diſcebat *Cornel. Solingius*, nunc temporis Medicus, & Chirurgus Hagienſis) continuo venam illi ſecuêre. Cranium namque; quamvis capitis illaeſâ cute, valde depreſſum dextro in latere ſolutionem continui paſſa erat. Circa ſuturam coronalem non contuſae tantum partis, ſed & palpebrarum reperiebatur tumor: advertebatur etiam capitis vertîgo, ſopor, delirium, coecitas, amiſſio loquelae, bilis, ſanguiniſque vomitus, nariumque haemorrhagia, quae ſymptomata omnia laeſas eſſe internas capitis partes ſatis clamabant. Praeter cranii depreſſionem conſpiciebatur quoque fiſſura, quoniam

autem non ita magna erat depreſſio, ut ſubjectam premeret meningem, nulla adhibita fuêre inſtrumenta elavatoria, ſed tertio die applicitum fuit trepanum circa infimam fiſſi oſſis partem, unde magna ſanguinis extravaſati portio illico per aperturam, non ſine magno aegri levamine, fuit exonerata: cumque ille per aliquot dies alvum non dejeciſſe, lene aliquod praeſcribebatur purgans, quo ſimul cum faecibus multum coagulati ſanguinis ejectum eſt. Ab illo dein tempore pleraque valde imminuebantur ſymptomata, laeſuſque ſenſim (quamvis non ſine ingenii quadam laeſione) priſtinae fuit reſtitutus valetudini.

IN OBSERVATIONEM III.

SUper illo, de quo obſervamus, perpendendum, & inquirendum occurrit, unde contigerit, ut cum bile ſimul & ſanguinem evomuerit, nec non, unde factum fuerit, ut coagulatum etiam quotidie poſteà per alvum excreverit? Illud autem haud dubiè contigit, quod ſanguis in naſo aliquatenus incraſſatus,ac coagulatus, commodo exitu non invento, per foramen naribus cum palato commune in ipſum delapſus eſſet

ven-

ventriculum, & hinc in inteſtina. Longe autem aliter ſeſe res habuit in illo, cujus meminit *Roonhuſius Obſ. Part. 2. fol.* 192. quique, graviter in glaciem impacto occipite, lapſus motu, ſenſuque pene carens jacuit, quem caſum multa, ac prava admodum ſequebantur accidentia, ſed tamen nulla advertebatur narium, vel aurium Haemorrhagia: refertque porro *Roonhuſius* de eodem, quomodo, ſumpto poſtridie ſyrupo quodam purgante, ſeptimo demum die de vehementi circa aures dolore, lacrymiſque vel invito profluentibus, ut & olfactus amiſſione conqueri coeperit, nec non octavo auditum amiſerit die, undecimo autem intolerabilem ſenſerit in collo dolorem, tandemque duodecimo ſanguinem coagulatum per alvum dejecerit, unde aurium dolore imminuto, ceſſantibuſque lacrymationibus aeger auditum recuperârit. Quoniam is itaque nullum initio ejecerat per nares, vel os, aureſve ſanguinem, non inutiliter fortean videbimus, undenam tandem ſanguis ille per alvum dejectus provenerit?

Non equidem veroſimile eſt, modo ſupradicto ex capite per foramen naribus cum palato commune in ventriculum, & indè porro in inteſtina deſcendiſſe ſanguinem, quod nulla hujuſmodi deſcenſus apparuerint ſigna; & licet ſupponamus inſenſibiliter id contigiſſe, dictu tamen difficile eſt, cur non initio ſtatim poſt aſſumptum purgans coagulatum ſanguinem, qui duo-

decimo demum prodiit die, ejecerit; niſi quis ſtatuat illum tam diu cellulis, rugiſque inteſtini coli inhaeſiſſe, poſteàque per fermentationem, putrefactionemve ſolutum fuiſſe. Hoc autem rationi non eſt conſonum; eo enim caſu febris, permanente putrefactione, fuiſſet aucta, cum tamen contra ſcriptor dicat aegrum decimo die, febri imminutâ, melius ſeſe habuiſſe. Quare exiſtimaverim, quicquid hoc fuerit coagulati cruoris non ex capite prodiiſſe, ac per oeſophagum in ventriculum deſcendiſſe, ſed totam ſanguinis maſſam particulis quibuſdam acribus, circulationis lege à vulnere abreptis inquinatam fuiſſe, undè venae quaedam ſubtiles meſaraicae fuerint apertae, quae per conſequens ſanguinis nonnihil in inteſtina evomuerint.

Mirabundus equidem quandoque legi, olimque phaenomenon illud mihi ipſi dilucidare non potui, quî fieri poſſet, ut abſceſſus in hepate à capitis vulneribus oriretur, quales caſus tamen *Paraeus Lib.*10. *Cap.*12. & *Lib.*16. *Cap.*49, *Ballonius Lib. de convulſ. fol.*50. nec non *Pigraeus Lib.* 4. *Cap.* 8. *fol. mihi* 364. & *Cap.* 9. *fol.* 377. aliique de abſceſſibus à levioribus etiam capitis vulneribus ortis, at letalibus tamen, quamvis deficientibus gravioribus ſymptomatibus, praecipuè ſuperveniente die tertio febri, annotârunt. Quamquam ſcribat *Joh. Virſungus* ſe ex apertione multorum cadaverum didiciſſe, ejuſmodi abſceſſus poſt funeſta imprimis muſculi temporalis vulnera proveniſſe. *Petr.*

Petr. de Marchettis Obſ. Med. Chirurg. 15. *fol. mihi* 35. ſaepius ſe obſervâſſe ſcribit, quando in his vulneribus collum incipit dolere, parte potiſſimum poſtica, & laterali, materiam purulentam delabi ad thoracis, & abdominis cavitatem, quae longiori morâ cum pulmonum, tum pleurae aliquas partes erodit, è quibus multa ſanies emanat, quae poſtmodum ad abdomen defluit cum jecoris, & pulmonis labe, in quibus varias puſtulas excitat, quibus diſruptis, perinde ac ex pulmonibus, & pleurâ, ita & ex his materia purulenta effluit.

Paulus Marquardus Slegelius, referente *H. Velſchio Obſ. Med. Epiſagm.* 56. *fol. mihi* 34. animadvertit omnes, quibus capitis vulnus letale fuiſſet, ante obitum conqueſtos fuiſſe de hepatis, vel lienis dolore, dicitque ſe in ipſorum cadaveribus abſceſſum ſemper reperiſſe hepatis, quem ex metaſtaſi puris ortum fuiſſe putat, quia vulnus eo tempore fuerat valde aridum, & ſiccum; quo phaenomeno apparente, mortem haud dubiam praedicat.

Anthon. Stadlender Chirurgus civitatis Thorunenſis in Boruſſia, ut tradit *Phil. Jac. Sachs Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. Decur.* 1. *An.* 2. *Obſ.* 119. *fol.* 197. ſe ter ad minimum Apoſtemata in hepate inveniſſe apud illos ait, quibus caput inſigniter fuerat vulneratum, refertque ibidem de alio, cui frontis oſſi ſupra oculum ſiniſtrum grave vulnus cum cranii fractura inflictum erat,

ut ipſa cerebri ſubſtantia egrederetur; aperto autem illius, cum decimo quarto die obiiſſet, capite, non ſolum fractura in cranio reperta, ſed & fiſſura in dura matre. Dum autem abdomen fuit inciſum, in hepate Apoſtema inſigne maximi foetoris ſe inveniſſe dicit, cum, quod notatu dignum, octiduum ante hujus aegri obitum ex vulneribus nullum pus amplius egreſſum eſſet, ſed plane evanuiſſet.

Jobus Mekeranus Cap. 2. *Obſ. Med. Chirurg. fol.* 28. meminit cujuſdam *Othonis Regneri filii Oldenburgenſis*, cujus capiti 12. Junii non unum inflictum erat vulnus, praecipuum autem in occipite ad ſuturam Lambdoideam conſpiciebatur, fracturâ cranii, quae ἐσφλασις *Hippocrati* vocatur, ubi nempe fragmentum ſe dimittit ad inferiora, ſic ut ſub oſſe integro abſcondatur, ſtipatum. Ad diem uſque vigeſimum laeſus febri, convulſione, paralyſi, ſopore, vigiliis, vomitu, omnibuſque ſymptomatibus, quae fracturis cranii ſupervenire ſolent, liber fuit. At paucis ante obitum diebus de gravi circa hepatis, ventriculique regionem dolore conqueſtus fuit. Diminuebatur interea pus quod ſatis copioſè antea è vulnere profluxerat: hujus autem labiorum, fundique inſignis animadvertebatur ſiccitas, unde non ſine delirio febris ingraveſcens vigeſimo octavo ejuſdem menſis die vitae ejus filum abrupit. Ventre (cujus dolor tempore decubitus valde fuerat moleſtus) aperto, hepar tumidum admodum,

abſceſ-

abſceſſuque notabili correptum reperiebatur. Ex eo enim aperto tantum effluxit puris, quantum cotyla caperet.

De hujuſmodi abſceſſibus paucis etiam monuimus *Schol. Obſ. 7. Centur. Noſtrae* 1. *fol.* 36.

Variè admodum multi hanc rem conſiderârunt, quod opinati fuerint nonnulli abſceſſus poſt caput vulneratum in hepate repertos ibidem caſu, morbique cujuſdam vitio, non autem à capitis vulneribus ortos, multò minus his ipſis extinctos fuiſſe aegros: neque enim credebant puris multum è capite ad inferiora deferri poſſe viſcera. Cum tamen celeberrimum *Petrum de Marchettis* docuerit experientia mediam ſaepius pectoris, abdominiſque cavitatem eo fuiſſe refertam.

Petrus Pigraeus loco ſupra adſcripto abſceſſum hepatis ex ſympathiâ, quam habet cum cerebro, ratione ſexti, ſive vagi nervorum paris naſci ſtatuit. Illud autem nequaquam locum habet in hepate, ſiquidem ibi nulli, aut oppido pauci, ac per tunicas tantum, minime vero per ſubſtantiam jecinoris diſperſi reperiantur nervi, ut *Veſalius* etiam annotat; quapropter etiam dolor in eo non acutus, ſed gravativus exiſtit; licet ſe expertum *Riolanus* referat duos nervulos juxta longitudinem venae portae diſcurrere intra hepar. Quamvis autem harum partium quaedam communio per dictum nervulum exiſteret concipere tamen vix poſſum, quo pacto pus il-

B 5 lud

Ind juxta nervi ejuſdem ductum trajiceretur in hepar.

Paulus Barbettius idem numero, ac ſpecie pus à cerebro minimè ad hepar deferri autumat, ſed cerebrum, ſive vulneratis tantum meningibus, ſive ipſâ etiam ſubſtantia, ex laeſis arteriis modo uberius, modo parcius emittere ſanguinem, qui calore, ſpiritibuſque orbus neceſſariò tandem putreſcat, & in pus convertatur. Sanguinem quoque nutritium circa vulnus contaminari, nec ſine labe adductum ipſum etiam inficere hepar ſtatuit.

Verum *Barbettius* loqui ibidem videtur de ſimplici praetereunte, ſpirituoſoque contagio, quod ex vulneris pure transiret ad ſanguinem, cum tamen *Paraeus* ipſum pus ſub ratione puris cum ſanguine miſceri, & transferri ſtatuat, quod & magis eſt veroſimile, ſiquidem id vel hinc poſſit animadverti, quod in ita vulneratis, abſceſſuque hepatis laborantibus, inſtante morte, (uti modo dictum) vulnus multò aridius, minorque puris quantitas reperiatur: unde inferre liceat illud, poſtquam viam in arterias ſibi ſenſim efformavit, ad hepar deferri: vulneris autem illa exſiccatio minime contingeret, ſi ſpirituoſum ſaltem contagium puris transiret ad ſanguinem: ſequeretur etiam inde ex omnibus vulneratis, & putrefactis partibus ſemper exorituros abſceſſus in hepate, cum enim ſanguis perfluat omnes circa vulnera, & abſceſſus partes,

coge-

cogeretur ſemper tenuiores puris partes ſecum abripere, ut iiſdem inficeretur.

Quapropter cum *Paraeo* exiſtimaverim (utut ille tum temporis circulationem ſanguinis neſciêrit) abſceſſus iſtos per metaſtaſin, ſive demigrationem fieri, humoremque purulentum in ita laeſis ex capite, ad ipſum corporis centrum reverti. Neque etiam minus eſt probabile ſanguinem circulum ſuum circa vulnus efficientem portionem quandam ibi ſtagnantis puris, dum revertitur, ſecum ex partibus vicinis abripere, unde iſtius ſanguinis partes aliam nactae figuram, primòque verſus cor delatae, & deinde per univerſum ſanguinem diſperſae, ac poſtea hepar transiturae glandularum poris viam negantibus, in quibuſdam hepatis locis ſtagnant, vel forſan à bile ibidem praecipitantur, quibus ſenſim major conſimilis materiae portio additur, imo & illud, quod antea ſecerni ſolebat in vulnere capitis, jam in hepate deponitur, ut neceſſario vulnus exſiccaretur. Adde depoſitam in hepate hanc materiam fermenti induere naturam, quod plures alias ſanguinis particulas ſenſim in ſimile commutat pus, ſicque malo accreſcente, pus illud non poteſt non contaminationis totius ſanguinis, & per conſequens etiam mortis cauſa exiſtere. Nec tamen hujuſmodi materiae purulentae translocationem valde miremur, quoniam in aliis quoque abunde pateſcit vitiis. Quâ de re vide ſis *Obſ.* 26, 34, 35.

Tomi

Tomi noſtri primi, nec non *Paraeum Lib.* 10. *Cap.* 12. & *Lib.* 16. *Cap.* 49. *Ballonium Lib. de Convulſionibus fol.* 4. *&* 51. ut & *Tulpium Obſ. Med. Lib.* 2. *Cap.* 6. *&* 27.

Galenus Lib. 6. *de loc. aff. Cap.* 4. ſcribit pus, quamquam ſanguini non mixtum, ex univerſo corpore per venas, & arterias ad renes, & veſicam unà cum urinâ, vel etiam ad hepar fluere, indeque in inteſtina ejici, uti jam antea annotavimus *Scholiis ad Obſ.* 24. *&* 35. *Cent.* 1. *Obſ. noſtr.* Conſiderandum etiam judico illum, cujus ſupra meminit *Roonhuſius*, undecimo die de intolerabili cervicis dolore fuiſſe queſtum, à quo tumor deinde, dolorque capitis indies minuebatur; Deinde & animadvertendum eſt eundem de immenſo ſpinae dolore conqueſtum eſſe, qui ut pelleretur, fotus, & linimenta (veluti anteà diximus in vulnere capitis) fuêre adhibita, ſicque dolorem poſteà uſque ad os Coccygis, & tandem ad femora, & tibias deſcendiſſe, verum ſenſim omnia evanuiſſe ſymptomata.

Supra adductus *P. de Marchettis*, *Obſ.* eâdem, *fol.* 35. ſe expertum fuiſſe refert, dolente hiſce capitis in vulneribus collo, ac praeſertim parte ejus poſteriore, lateralive, materiam purulentam in pectoris, abdominiſque cavitatem fuiſſe delapſam.

Idem, cujus memini, *Jobus Mekeranus* ad foramen oſſis occipitis, per quod ſpinalis medulla ad vertebras ſpinae deſcendit, omnia praeſer-

tim-

timque membranas medullam inveſtientes, muſculoſque cervicis caput retrorſum moventes ſero ſcatuiſſe tradit, de cujus affectae partis dolore laeſus non fruſtra fuerat queſtus. Sed nec adeo mirum hoc fuit, ſiquidem meninges intus undique thoracem, & abdomen indifferenter veſtiant, undè ſympathiae illius deducenda eſt cauſa, quae ſatis ex ſternutationibus, vomitibus, tuſſibus, &c. liquet.

OBSERVATIO IV.

Cranii Vulnus ſupra oculum.

QUemadmodum partes capitis tam externae, quàm internae, bene multae, indoleque diverſae ſunt, ita & magna inter earundem vulnera, tam ratione partis vulneratae, quàm ipſius inſtrumenti, quo vulnus infligitur, exiſtit differentia. Hujus autem exemplum ſuppeditabit filia octo annorum politoris cujuſdam argentarii Hagae-Comitum habitantis. Ad quam ego unà cum Chirurgo *Ludovico Cock* Anno 1668. vocatus ſum. Ejus autem ſinciput ſupra palpebram ſiniſtram ita calce percuſſerat equus, ut vulnus exortum fuerit non tan-

tum

tum cum fracturâ, ſed & cum cranii quadam eò loci depreſſione. Cum itaque primo die ad ſanguinis fluxum ſupprimendum, vulnus ſimpliciter tantum eſſet obligatum, ſecundo vulneris apparatu pulſum quendam intus in fracto oſſe, motumque animadverti, quem primo quidem durae matris credebam, ſed cum ſubiret mihi os frontis ſupra oculos cavitate quâdam donatum, non amplius eâ de re fuimus ſolliciti, praeſertim cum ſpecillo experiuntur infimam cranii tabulam illaeſam eſſe; quare ipſum vulnus, de oſſis depreſſi reſtitutione non amplius anxii, uſitatiore percuravimus methodo.

IN OBSERVATIONEM IV.

CIrca dicti oſſis frontis cavitatem varia occurrunt conſideranda, ſiquidem ea reperitur in quibuſdam valdè magna, in nonnullis verò parva, in aliis exiſtit in alterutrâ ſaltem oſſis parte, in aliis autem omnino deficit. *Fabrit. Hildanus Centur.* 5. *Obſ.* 1. *pag.* 381. refert eam communiter magna admodum reperiri in iis, quibus frons, ſuperciliaque protuberant.

Bartholinus autem *Lib. de Oſſ. Cap.6.* cavitatem illam non reperiri in iis ait, quibus facies, & frons planiores ſunt, ac latiores; quod & affirmant *Fallopius Expoſit. de oſſibus Cap.* 13. *fol. mihi* 497. & *Nathan. Higmorus Lib.* 3. *Diſquiſit. Anatom. Part.* 1. *Cap.* 4. quorum hic refert ſe ancillae cujuſdam caput aperuiſſe, cui facies dicto modo deformis erat, deficiente tamen cavitate illâ.

Non ita pridem conſpicere mihi licuit apud *Dom. Anth. Nuck.* Medicum, & Anatomicum Hagienſem cranium quoddam, cui talis cavitas omnino deficiebat. In tenellis quoque infantibus aetatis primo anno eadem non reperitur, Teſte *Bartholino*, ſed ſucceſſu temporis ſe manifeſtat. Prout enim oſſa infantum ſenſim perducuntur ad perfectionem, ſic etiam hoc os tandem ita prominere incipit, ut inter ipſius hiantia latera quaedam producatur cavitas: hoc quoque, loco modo adducto, confirmat *Fallopius*. Quamvis autem *Bartholinus* cavitatem hanc iis deeſſe dicat, quibus os frontis ſuturâ quadam in duas dividitur partes, attamen celeber ille Anatomicus *P. Pauw* Diſcipulis ſuis olim varia oſtendit crania cavitate hac donata, etiamſi ſutura ſagittalis idem os in duas diviſiſſet partes; confirmatque hoc *Higmorus*, dum cavitatem illam etiam in diviſo frontis oſſe ſe conſpexiſſe memorat.

Ille cujus ſupra memini *Anthon. Nuck* nuper etiam cranium viri, qui 30. ad minimum natus

fuiſſet annos, mihi monſtravit, in cujus oſſe ſincipitis ad dictae ſuturae latus ſiniſtrum una aderat cavitas, ad dextrum verò duae.

Schneiderus de oſſe cribriformi fol. mihi 126. ſe crania vidiſſe ait, quorum in dextrâ ſupercilii parte cavitas haec reperta fuerit, ſiniſtrâ parte non excavatâ, ſed plenâ, & ſpongioſâ, pumiceâque conſtante ſubſtantiâ: quodque annotatu dignum erat, in internâ cranii facie ita prominebat haec cavitas, uti ipſum prope ſupercilium dextrum ſinciput, cui haec cavitas ſuberat. Aliis verò deficiebat haec ipſa in latere dextro. Ejuſmodi etiam protuberantiae internae mentionem *Obſ.* 38. *Centur. noſtr.* 1. *pag.* 152. fecimus.

Obſervandum quoque hic eſt, cavitatem illam intus undique tenui quâdam inveſtitam, & obductam eſſe membranâ, & quamvis nonnulli contendant eâdem humorem quendam viſcoſum contineri: plerumque tamen reperitur vacua, teſte eodem *Schneidero de oſſe cribriformi pag.* 116. nec non *Riolano notis ad Anat. Laurentii Cap.* 9. *Lib.* 2. imò in ipſorum brutorum v. gr. vitulorum, ovium, aliorumque humidiorum ejuſmodi cavitate (iis enim illa ſatis eſt magna) nihil ut plurimum, aut certè perparum liquoris reperitur. De cavitatis hujus in ſincipite uſu, varia ſcriptores ſentiunt. *Joh. Anthon. Lindanus Medicinae Phyſiolog. fol.* 369. viſcidum humorem per cavitatem illam ad nares demitti tradit. Ejuſdem eſt opinionis *N. Higmorus*, qui ideo

duo

duo in illa exiſtere foramina ſcribit: juxta quorum alterius longitudinem humor mucoſus à cerebro per oſſis cribriformis foramen deferatur, ac deinceps per alterum verſus inferiora in naſum deſcendat.

Opinionis hujus veritas, ut ait idem *Lindanus*, evidenter è ſupremarum naſi partium obſtructione patet, nec non ex pure, aquâ, & ſanguine, per nares quorundam nonnunquam effluentibus in cephalalgia, unde juxta *Hippocratis Sect. 6. Aph.* 10. haec utplurimum evaneſcit. Exiſtimant alii cavitatem illam aëris inſervire praeparationi, ne ſcilicet per nares attractus, & ibidem aliquamdiu retentus, nimis frigidus, vel crudus in cerebrum admittatur.

Nonnulli, quos inter & *Fallopius*, cavitatem hanc veluti reſonantiae quendam locum ad vocis claritatem facere exiſtimârunt, unde illi quibus naſus latus eſt, & planus, non clarum, ſed ex naſo proveniente quodam ſuſurro mixtum edant ſonum. Ab his autem diverſi locum hunc per attractum aërem odoratum quodammodo adjuvare credidêre, è quibus *Fallopius*, *Veſalius*, *Spigelius*, alii.

Saepius adductus *Anth. Nuck* retulit mihi nuperrime hic Hagae à ſe diſſectum canem quendam, in quo cavitas haec communionem haberet cum organis odoratui inſervientibus: verum *Alex. Benedictus*, *Riolanus*, aliique hanc ſaepe eorum craniis defuiſſe teſtantur, qui an-

tea bene olfecerint, ac clare voce locuti fuerint.

Ego vero in illorum deſcendo opinionem, qui aſſerunt cavitates illas praecipuè efformatas eſſe, ut oſſis ſupra oculum eminentiam producerent, quae alias ibidem deficeret, ſi os perfectam acquiſiviſſet firmitudinem, ſiquidem illud hoc caſu gravitate ſua aliquatenus impedimento fuiſſet; quamvis interim non diffitear illius alium quendam, minoriſque momenti eſſe uſum; ſiquidem & ſimilis cavitas in brutis, videlicet bobus, ovibus, equiſque reperitur, & quidem multo major, oblongiorque quam in hominibus: intra eam quoque, ardente Sirio, vermes reperiuntur, unde dicta animalia aliquando vertigine corripiuntur, & in furias ruunt, teſte *Diemerbroeckio Anatom. Lib. 9. Cap. 6. fol.* 897. & *Fabrit. Hildano Cent. 5. Obſ. 1. fol.* 381.

G. Fallopius Lib. de vuln. in genere Cap. 4. ſincipitis vulnus, ſive fracturam curari non poſſe ſtatuit: ſe tamen ſemel illam ſanatam, & carne repletam obſervâſſe; quod exemplum miraculi inſtar habuerit; utpote quod aliis nunquam obtigiſſe meminerit.

OB-

OBSERVATIO V.

Auditus per biennium, & loquela per annos quatuordecim amiſſa ſubito reſtituta.

ADmiranda ſunt circa humana corpora Dei omnipotentis opera, quae uti multis, ac diuturnis ſaepe obnoxia fecit morbis, ita etiam, quando ipſi viſum fuerit (quamvis non abſque naturalibus mediis) eoſdem nonnunquam valde ſubito, & inexſpectato modo aufert; cujus rei evidens nobis ſuppeditabit ſequens relatio exemplum.

Medicus noſter, ac Chirurgus *Cornel. Solingins* nuper mecum litteras quaſdam communicabat ad ipſum à Fratre *Hercule Solingio* Gorcomii habitante datas, quibus prolixè narratur, quomodo in pago *Aal* nomine, ſive *Eyl*, alias *Andel Workomium* inter, & *Hoeſdam* ad aggerem ſito, ruſticus quidam 40. Annorum, nomine *Gisbertus* . . . . ., natus in civitate Campenſi habitaverit, qui illuc Anno 1666. mutus, & ſurdus cum cam-

panula quadam (ut ſolent ejuſmodi homines) ad colligendas eleëmoſinas advenerat. Quem, cum laborioſus eſſet admodum, vidua quaedam, etiam ſurdaſtra, miſericordia ducta hoſpitio excepit, ita ut ab eo uſque tempore res perageret ruſticas, in quibus ſemper diligentem ſe, ſolertemque praeſtitit.

Poſtquam vero ibidem per biennium laboribus inſudâſſet, ac aliquando foſſam quandam foderet, contigit, ut inter operandum campanae audiêrit ſonum, quod digitorum ſuorum alliſione ſodalibus ſuis ſatis indicabat, & ab eo uſque tempore auditum conſervavit integrum.

Duodecim autem poſt Annis, die 12. April. 1680. cum conſortio cuidam interfuiſſet Dominicâ palmarum, ancilla Herae, cui famulabatur, lecto ipſum incumbere rata pro more domum clauſit, lectumque petiit. Ille vero multa demum nocte reverſus, januam reperit clauſam, quapropter vicini ſui domum adiit, à quo commodiore tunc temporis lecto deſtitutus ad foenile dimiſſus eſt rogatuſque fuit, uti mature domeſticos

exci-

excitaret ſecuturo die, qui Lunae eſſet, multo mane mercatum adituros Gorcomienſem. *Gisbertus* ergo in praedicto foenili decumbens vocem quandam, uti poſtea retulit, audiit, vel forſan ſibi audire viſus eſt, vel ſomniavit, clamantem: *Surge Gisberte: & Loquere!* ipſe ergo ſurgens mox vicini domum adiit, cujus oſtio fruſtra ter pulſato, Herae fores pulſavit; unde ancilla ſurgens rogabat, quiſnam adeſſet, cui ille: ego ſum *Gisbertus*, Deus mihi linguae reſtituit uſum: quod minus credens ancilla, diſſolutioriſque vitae homines adeſſe ſuſpicata, qui domum ingredi conarentur, januam non aperuit. Coactus ergo fuit *Gisbertus* vicini ſui domum repetere, cujus uxor, quae interea ſurrexerat, uti itineri ſe accingeret Gorcomienſi, ſtrepitum quendam ante fores audiit, quapropter accurrens quis eſſet, rogavit; *Gisbertum* autem ſe nominantem illa accedens cognoſcenſque exclamavit: Tune ades *Gisberte*, & loqueris? Ille autem non ſine amplexu reſpondit: *Deus mihi loquelam reſtituit, ipſi ſit honos, & gloria.* Unde mulier ſtupefacta pri-

 mo

mo quidem loqui non poterat, ſed tamen parumper ad ſe rediens, quo pacto loquendi recuperâſſet uſum, rogavit, quare ipſe, quicquid ſibi accediſſet, narravit. Adventante autem, quo uxor diſcederet, tempore, *Gisbertus* maritum adiit, eique rem ſignificavit: omnium autem primo mulier iſta ſe ad meas (ita ſcribit *Hercules Solingius*) contulit aedes, ut nonnulla emeret. Dum autem nos ſimul (ita pergit) pranderemus, intravit & *Gisbertus*, quem quidem unà ad prandium invitabam, ſed verecundior ille (uti videbatur) abnuit, Interroganti igitur mihi, quid ni Juvenis ille ad comedendum accederet, vicini uxor, tui, dixit, cauſa pudore afficitur, ac mox ſingula expoſuit, quae ipſe etiam confirmavit referens, quomodo primò in pagum perveniſſet. Famulam autem quacum ſimul diu habitârat, poſtea uxorem duxit; ſed cum ipsâ diu in matrimonio non vixit, toto iſto tempore valetudinarius admodum. Uxore itaque ſine liberis relicta, ſatis ceſſit Anno 1681. menſe Martio. Quae relatio (ut ait *Hercules Solingius*) non tan-

tum

tum veriſſima eſt, ſed & centenis aliis teſtimoniis, ſiquidem opus foret, confirmari poſſet.

IN OBSERVATIONEM V.

DE eodem ruſtico quaedam etiam breviter proponit Expertus Medicus *Steph. Blankardus Part.* 1. *Collect. Med. Phyſ. Cent.* 2. *Obſ.* 21. *fol.* 105. *ut & Part.* 2. *Cent.* 6. *fol.* 143. quamquam utraque narratio diverſis modis (juxta literas *Joh. van Deuren*) facta ſit. Quapropter operae pretium judicavi, ſi rarum hunc, mirandumque caſum ab amico quodam cognito prolixe omnibus cum circumſtantiis deſcriptum etiam huc adferrem.

Licet autem caſus ille valde admirandus, rariorque ſit, attamen ſine miraculo naturalique modo contigere poteſt, quemadmodum & ſimilia de auditus, viſus, motuum corporis diu amiſſorum reſtitutione traduntur. Divinam tamen providentiam hic praecipue ſuſpicere, ac revereri fas eſt.

Memini etiam exempli cujuſdam, quod juvenis animadverti de homine quodam, qui cum poſt annorum aliquot gravem paralyſin, reſciret aliquando templum aedibus ſuis vicinum, flammis eſſe correptum, neminemque tunc temporis adeſſe, qui ipſi opem ferret, magnâ ani-

mi cum conſternatione è lecto proſiluit fugâ ſe ſubducens poſteaque paralyſi liber manſit.

*Franciſcus Valleriola L.2. Obſ.4. fol.*116. ſimile quid habet de cive quodam Arelatenſi, nomine *Joh. Berla*, qui reſolutione alterius lateris multos annos laborans, quum diu reſolutus manſiſſet, incendii metu, cum flagraret igne domus, in quâ degebat, propeque jam cubile ejus flamma ſerperet, incendii metu à domo ſaltu praecipitem ſe dederit, poſteaque incolumis, & probè incedens derepente factus fuerit.

Tale etiam ſubitaneae à paralyſi liberationis exemplum contigiſſe perhibetur Amſtelodami Anni 1676 in muliere quadam 40 annorum, nomine *Geeske Claas*, quae quatuordecim annorum paralyſi ſubito fuit exemta; de quâ etiam vide D. *Steph. Blankardum Collect. Med. Phyſ. Cent.* 3. *Cap.* 49. *fol.* 249.

Vidi, & diu novi, inquit *Isbr. de Diemerbroeck Antom. Lib.*8. *Cap.* 1. *de nervis*, *fol.* 851. mulierem per triginta annos adeo paralyticam, ut neque brachia, neque cruris ſiniſtri ullum articulum loco movere poſſet, cui tamen per maximum, horrendumque nocturnum cum fulmine tonitru, quo illa mundum periturum putabat, immenſo terrore percuſſae, materia obſtruens è nervis ſubito expulſa ſit. Ipſa autem paralyſi repente liberata fuit, & manſit.

Thom. Bartholinus Act. Med. Anno 1671. & 1672. *Obſ.*71. *fol.* 157. narrat ex *Olao Borrichio*

de

de cive quodam Chriſtiano-Hafnienſi, quem ipſemet *Borrichius* ſe cognoviſſe teſtatur, quomodo mutus factus toto quadriennio vocis uſum fruſtra expectârit, tandem vero, cum domum aliquando properaret, in ponte ſublicio, qui utramque urbem dirimit, obviam forte viderit vetulam quandam, ob inimicitias funeſtas jam olim ſibi inviſam; quâ conſpectâ, toto animo exardeſcens, & vindictae accenſus cupidine, in haec prorumpit verba: *Ut te Dii, Deaeque omnes perdant!* ſimulque laxata linguae ſuae frena ſtupens obſervat; tum demum ſibi ipſi iratior quàm aniculae, quòd fauſtiſſimum ejus occurſum conviciis excepiſſet, & primum redeuntis linguae uſum à maledictis eſſet auſpicatus. Scilicet credibile eſt (ita *Bartholinus*) grumum aliquem ſanguinis, vel pituitae tenaciorem principio arteriae loquacis linguae impactum, & hactenus vicinos nervos comprimentem, ad motum illum incandeſcentis animi concitatiſſimum, & ſecutum hinc irritati ſanguinis motum vehementem delicuiſſe.

Joh. Dolaeus Miſc. Med. Phyſ. Cur. Decur. 2. Ann. 1. Obſ. 38. fol. 198 de puellâ quadam agit decem annorum, quae trimula variolis malignis laboraverit, hiſque, materiâ nimirum peccante per metaſtaſin ad nervos linguae delatâ, pulſis muta evaſerit, taliſque permanſerit ad annum uſque decimum. Poſtea vero ex improviſo aeſtate maxime ardenti (fortè materiâ nervos obſtruente à ca-

lore reſolutâ) non ſine Parentum, Conſanguineorumque maximâ admiratione loqui coepit, & nunc cum quolibet, haud aliter, quam ſi nullo laborâſſet incommodo, colloquitur.

Petrus à Caſtro Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. Dec. 1. *Ann.* 2. *Obſ.* 35. *fol.* 191. meminit quorundam, qui infantes muti fuerint, ac poſtea diſtinctè loqui potuerint. Adde & *Reuſnerum Obſ.* 49. *fol.* 27. qui de quodam poſt decem annorum, deque alio itidem poſt quadraginta annorum ſurditatem priſtinum recuperante aurium uſum memorat.

Tradit *Herodoti Clio Lib.* 1. *fol. mihi* 40. *Croeſo* fuiſſe filium caetera habilem, ſed mutum; ad cujus vitium emendandum *Croeſus* pro viribus omnia, quamquam fruſtra, fecerat: hic autem cum *Cyri* exercitu victus, ac captis moenibus ſubito oppreſſus eſſet, quidam *Perſes*, *Croeſum* ſibi ignotum occiſurus vadebat. Quem invadentem ſe *Croeſus* cum videret, tamen praeſenti clade affectus devitare negligebat nihil intereſſe ratus percuſſuſne opporteret mortem, an ſecus. Id ubi filius mutus aſpexit, patri timens erupit in vocem dicens: *Homo ne perimas Croeſum*: Atque hoc ille primum effatus poſtmodum per omne vitae tempus vocalis extitit, *Croeſuſque* poſtea captivus in *Cyri* manus traditus eſt.

Aeglis cujuſdam luctatoris ex inſula Samo mentionem faciunt *Val. Max. Lib.* 1. *Cap.* 8. & *Aulus Gellius Lib.* 5. *Cap.* 9. hic, cum muto victoriae, quam adeptus erat, titulus, & praemium

eri-

eriperetur, indignatione accenſus vocalis evaſit. Ratio eſt, quod irâ celerior ſanguini concilietur motus, qui viſcidos, & tenaces, obſtructionemque nervorum inducentes humores ſolvere aptus eſt.

Ille autem, de quo nos, ruſticus forſan auditum recepit, quod maximo in fodiendâ foſſâ labore ſanguine ejus fluidiore, mobilioreque reddito, ſpiritibuſque concitatis, materia nervos auditorios obſtruens quaſi delicuerit, ut commode inde potuerit expelli. Reſtitutio autem auditus ante loquelam forte contigit, quod obſtructio nervorum auditoriorum non fuerit adeo gravis, & magna, quam nervorum loquelae inſervientum, unde tenax illa materia, quae ſpirituum tranſitum antea impedierat, tanto ocyus eo, quam alio loco fuerit ſoluta.

Veroſimile etiam eſt ipſum vocis donum deinde noctu recuperâſſe, cum de die haud dubie in commilitonum conſortio hilarior extitiſſet, ſpirituſque vino recreâſſet, undè hi valde fuerint ad motum concitati, & volatiliores redditi. Accedit, quod eâdem nocte forſitan per ſomnum ſe in eodem conſortio etiamnum exiſtere ratus, multâ cum vi nonnihil ſodalium cuipiam ſignificare geſtierit, unde ſpiritus (qui tempore ſomni copioſiores intus ſunt, nec adeo ad externum ſenſuum uſum diſperguntur) eo tempore fortius, quam quidem interdiu fuerint agitati, eodem modo, ac ſupra jam diximus de filio Croeſi,

cui

cui alioquin effectui producendo fuiſſent omnino impares.

Ita etiam *Theoph. Bonetus Med. Septentr. Lib. de pect. affect. ſect.* 18. *Cap.* 5. *fol.* 437. ex *Joh. Schmiedio* refert *Chriſtianum Omuth* virum verè probum, & doctum, verbi divini Miniſtrum è ſomno expergefactum, in inopinatam ſubito incidiſſe *ἀφωνίαν*, ac poſt 14. dies ſomniantem de nocte ſe undis ſubmergi, anxium voce clarâ, & eloquio prompto opem imploráſſe, expergefactum autem à proprio clamore grates Deo precibus ardentiſſimis, & cantu perſolviſſe.

Quemadmodum jam adducta ſunt ſubitae auditus, & loquelae reſtitutionis, obſtructis nervis orta exempla, ita quoque depulſae, cujus cauſa fuerat nervorum opticorum obſtructio, coecitatis quaedam dabo.

G. H. Velſch. Obſ. Med. Epiſagm. 20. *fol.* 14. exemplum habuit foeminae cujuſdam ex *amauroſi* ſive guttâ ſerenâ coecae, quae tandem poſt febrem aliquam vehementem priſtinum recuperârit viſum.

Memorat *Laz. Riverius Obſ. Communic. à Samuele Formio Obſ.* 29. *fol.* 361. mulierem quandam *amauroſi* ita fuiſſe correptam, ut per cibi abſtinentiam mortem ſibi inferre decreviſſet, quo in ſtatu annum perſeverârit integrum, unde ad extremam deducta fuerit maciem, calore nativo (uti loquitur S. Formius) defectu pabuli humidum ſubſtantificum depopulante. Cum eo

vero

vero omnis ſimul corporis humiditas, tum ipſa materia guttam ſerenam efficiens abſumta fuit; ſicque aegra viſum recuperavit, ac poſtmodum victu analeptico refecta fuit.

OBSERVATIO VI.

Solita ſternutatio ante actum venereum.

NOvi ego quendam etiamnum ſuperſtitem, qui quoties cum uxore rem habere geſtiret, immediate ante coeptum opus, ter, quaterve ſternutare cogebatur: cujus phaenomeni cauſâ ille nonnihil ſollicitus (ſiquidem alioquin vir erat robuſtus, & ſanus, ſenſuumque compos) me aliquando conſuluit.

IN OBSERVATIONEM VI.

MUlti, quos inter eſt *Avicenna Lib.* 3. *Fen.* 5. *Tr.* 2. *Cap.* 3. jam olim exiſtimârunt, poſteaque etiam alii, ut *Riolanus Particul. Meth. Cap.* 17. *Untzerus Lib. de Epilepſiâ*, aliique confirmârunt, ſternutationem levem quandam eſſe Epilepſiam.

Convenientia ſymptomatum illorum vel hinc, meo quidem judicio, quodammodo poterit elici, quod utrumque ex acri quadam, & pungente materiâ, originem habeat ac, ſenſu teſte, conjunctam ſibi habeat convulſionis aliquam ſpeciem, & denique, quod in utroque vel

nervi

nervi, vel meninges contrahantur, hâc tamen cum differentiâ, quod ſternutationis ſubitanea, Epilepſiae vero diuturnior ſit convulſio.

Sternutationis autem cauſae diverſae, earumque quaedam externae, quaedam internae ſunt. Sub externis comprehenduntur vulgo aër ſiccus, acriſque, qui hoc anni tempore magis, illo vero minus, particulis eſt refertus nitroſis; vapor etiam ſulphuris, camphoreae, aceti, allii, ſinapios, raphani, ellebori, &c. ſive per nares attractus, ſive per os admiſſus, narium quoque vellicatio, pilorumve ejus evulſio (cujus mentionem faciemus *Obſ. ſeq.*) aſſumptio fortium ſternutatoriorum (quorum exempla nonnulla attulimus *Obſ.* 10. *fol.* 48. *Tom. noſt. Prim.*) vel alia quaedam materia acris, & mordax. Nonnunquam etiam à ſplendore Solis, vel immediatè, vel mediatè, v. gr. à reflexione nivis, aquae ſplendidae, ſpeculi &c. excitatur ſternutatio; unde *Ariſtoteles* dixit, *ſternutat, qui ſub Sole ſe committit*; forſan quia calefaciens Sol naſi fibrillas, eodem modo, quo pluma quaedam titillat. Certum utique eſt à Solis calore, vel fervore potus, humores intus in capite contentos attenuari, fluidioreſque reddi.

C. V. Schneiderus Tract. de Sternutatione fol. 460. concionatorem quendam ſe cognoviſſe refert, qui, cum Soli exponeretur, bis, ter, vel etiam ſaepius ſternutare coactus fuerit. Membrana enim naſum intus circumcingens in nonnullis hominibus ſenſibilior eſt, quam quidem in

aliis;

aliis; ideoque facilius ab acido, acri, tenuive aëre quibuſdam vellicatur, vel etiam forſan Sol radiis humores intra caput attenuando efficit, ut acris quidam aſcendat vapor, qui exitum per anguſtam viam quaerens membranas vellicat.

Hinc *Hippocrates Sect. 7. Aphor. 51. Sternutatio fit ex capite, excalfacto, aut perhumectato ſpatio in capite inani; aër enim intus contentus foras erumpit, Strepit autem, quia per anguſtum ipſi eſt exitus.*

Internae ſternutationis cauſae ſunt, vel humores acres, & tenues à capite ad naſum in coryza depluentes, & ex vaſis naſi nonnunquam tranſudantes, vel etiam vapores acres e ventriculo, vel tenuibus inteſtinis ſurſum aſcendentes, naſique membranas interiores, ac praecipue quidem ſuperiores earum prope os cribriforme partes vellicantes; porroque ea omnia quae apta nata ſunt ad tunicas narium irritandas; unde hae moleſtiam, qua afficiuntur, à ſe abigere conantur, ac ſic quidem pectus ipſum, muſculique abdominis, nec non diaphragmatis inflati meningibus ſuccurrunt; cum quibus communionem habent tunicae naſi fibrillarum quarundam nervoſarum, cribroſique oſſis foraminula percurrentium ope. Atque ita quidem fortioris aëris expulſione ſonitus ille producitur multum huc facientibus anguſtis narium ductibus, per quos aër non ſine ſtrepitu erumpit: videtur-

deturque tuſſis circa laryngem, & pulmonem, eadem eſſe, quae ſternutatio circa meninges, & narium tunicas, ſed tamen pectus in ſternutatione aliter quam in tuſſi irritatur, moveturque.

Ariſtoteles Sect. 33. *Lib.* 7. *Problem.* 9. ſternutamentum ſalutarem quandam expirationem appellat, valetudiniſque indicium. Quid, quod etiam inter Medicorum arcana illud idem *Ariſtoteles* ponat: aegros videlicet, affectoſque, & gravi morbo decumbentes excitandos eſſe, ut ſternutent; id niſi efficere valent, ſalutis ſpem nullam ſupereſſe. Hinc quoque *Theophraſtus* difficulter admodum aegros ſternutare poſſe ait, propter ſpirituum & virium defectum; eandemque ob rationem *Ballonius ad Theophraſti Lib. de vertigine pag.* 9. *Vulgo*, ait, *è Xenodochiis jubent aegros exire, cum primum ſternutant, quod bono id fiat omine, & quod in limine ſint ſanitatis, quaſi victa calore naturali morbifica materia ſit cocta, & mitificata.*

Cum vero ſternutationes ſalutares nonnunquam, ita etiam contra noxiae quandoque ſunt, & periculoſae; praeſertim ubi fuerint irritae, & fruſtraneae, continuae, & immodicae; tum namque anguem in herba latere indicant, hinc enim ſaepenumero coecitas, obſtructis nervis opticis (de quâ *G. Fabrit. Hildanus Centur.* 1. *Obſ.* 24.) vel hernia, magnâ exiſtente preſſione, vel alia gravia ſymptomata, quorum aliquot attulimus *Obſ.* 10. *Tom. noſt. Prim.* vel etiam ipſa mors provenit,

venit, praeſertim corporibus intemperatioribus, contingere etiam poteſt, ut violenta ſternutatione arteria quaedam intra caput rumpatur, unde mors, de qua vide *Theoph. Bonetum Anatom. Pract. Lib.* 1. *Sect.* 20. *Obſ.* 17. *fol.* 353.

H. Cardanus Lib. 5. *Aph.* 47. *Hipp. fol.* 559. obſervâſſe ſe tradit fruſtraneos multos ſternutandi conatus ſecutam fuiſſe Epilepſiam, & *Comm. ad Lib.* 7. *Aph.* 45. *fol.* 817. juvenem quendam aegrum ſe vidiſſe ait, qui poſtquam veſperi pluſquam tricies fruſtra ſternutationem tentâſſet, ſequenti die convulſionibus extinctus fuerit.

Narrat & ſimile quid de ſene quodam 64. annorum, qui poſt parvas aliquot, iterataſque ſternutationes fruſtraneas, tertio die vivis fuerit exemptus.

Plura habent *Philip. Salmuth. Cent.* 1. *Obſ.* 93. *fol.* 56. *G. Fabrit. Hildanus Cent.* 4. *Obſ.* 12. *F. Platerus Tom.* 1. *Prax. pag.* 34. *& ſeqq. Rondeletius Lib.* 1. *de Curand. Morb. Cap.* 70. aliique *Thucydides Lib. de bello Peloponneſiaco* §. 131. *fol. mihi* 108. peſtilentis cujuſdam, malignaeque ſternutationis meminit in famoſa illa Athenienſium peſte graſſantis; *Polydorus* etiam *Virgilius Lib.* 6. *de inventione rerum Cap.* 2. *fol. mihi* 413. itidem ſimilis ſternutationis mentionem facit, qua omnes, qui aliquoties ſternutâſſent paulo poſt extinguerentur: quod & teſtatur *H. Cardanus in Lib.* 5. *Aphor.* 47. *Hipp. fol. mihi* 559.

ut & *Carolus Sigonius Lib.* 1. *Hiſtor. de Regibus Italiae*, aſſeritque *Iſbr. de Diemerbroeck Lib. de peſte Cap.* 15. *fol.* 80. & *Lib.* 4. *Hiſt.* 18. *fol.* 236. tempore gravis illius Neomagenſis peſtis Anno 1635. neminem ſe vidiſſe convaleſcere, qui durante morbo ſternutâſſet ſaepius. Tradunt quidam ſternutationem tempore *Gregorii Pont. Max.* contagioſum quendam fuiſſe morbum epidemicum, quo homines ſternutando obierint, & inde ortam ſternutantibus bene precandi conſuetudinem. Quam longe autem *C. Sigonius* qui hunc ſalutem precandi ſternutantibus morem à Gregorii tempore deducit, aliique, qui idem, quae ille, ſentiunt, à vero abſint, non ineleganter ſane demonſtrat *Famianus Strada Soc. Jeſ. Proluſion. Academicar. Lib.* 3. *Praelect.* 4. *de Piſtore ſuburbano*, qui jucunda admodum hac de re habet. Mos autem ille diu ante Soſpitatoris noſtri ortum apud Ethnicos, & ante ipſum obtinuit *Ariſtotelem*, ut idem *Strada pag. mihi* 438. Graecus enim Poëta apud eundem ibidem, *Ariſtotelesque*, *Theocritus*, *Ariſtenaetus*, *Petronius*, *Apulejus*, *Plinius*, aliique bene multi illius meminêre. Cauſae autem variae ſtatui poſſunt; quarum quinque dat *Strada* dicta *Praelect.* 4. Superſtitioſum tamen qualeſcunque hujus conſuetudinis fuiſſe initium nemo dubitaverit, ſiquidem & Ethnici è ſternutamentis auguria capere ſoliti fuerint; quapropter *Ammianus*, ac *D. Auguſtinus* imo ipſe Cicero iſtam repudiârunt. Hic

Hic enim *Lib. 2. de Divinat. Quae ſi obſervamus*, *ait*, *& pedis offenſio nobis*, *& corrigiae abruptio*, *& ſternutamenta obſervanda.*

Dicebatur autem Epilepſia olim Graecis morbus ſacer, vel quia putabant illum hominibus immediate à Deo fuiſſe immiſſum, (uti voluit *Hippocrates*) vel quia nobiliſſimam, maximeque ſacram corporis partem, cujus regimine partes reliquae gubernantur, occupat, uti ſcribit *Plato Timaeo*, ſive *de Natura fol. 759.*, vel quia in illa parte ſedem habet ratio, quod voluit *Ariſtoteles Sect. 33. Problem. Quaeſt. 7. Plato* (teſte Apulejo) totum hominem ſive ejus eſſentiam in ſolo capite conſiſtere dixit: quod Veteribus anſam dedit ſternutationem vocandi ſacram, & dicendi ſternuentibus Ζεῦ σῶσον, *Jupiter ò adſit!* Unde Europaei *Deus te adjuvet*, ad quae verba etiam ſalutare, vel corpus inclinare ſolemus. Caput olim Veteribus ſacrum appellatum fuiſſe etiam *Ariſtophanes* teſtis eſt, quia per illud jurare ſolebant, quapropter etiam ſternutationes è capite provenientes (ſecundum *Athenaeum Dipnoſophiſtam*) adorabant tanquam ſacras. Illud & confirmat *Ariſtoteles*, cum ait ſternutationem Veteribus adeo fuiſſe ſacram, ut eam tanquam numen adorarent, ut patet ex *Xenophonte Lib. 3. Expedit. Cyri*, *Perſarum Regis*, dum dicit, ubi Rege praeſente quiſquam ſternutâſſet, adſtantes in genua provolutos Deum illum adorâſſe.

 Sed

Sed quaerat hic quiſpiam, an non perverſa quaedam ſit conſuetudo etiamnum ſternutantes ſalutare, bene que iis precari, utpote quae paganorum erroribus originem debeat?

Patrum equidem nonnulli morem illum, profligata ſuperſtitione, non improbâ unt. Illos autem procul eſſe juſſerunt, qui ſternutationes dimetirentur juxta Lunae Phaſes, earumve multitudinem, paucitatemve, vel eas, quae dextrorſum, vel ſiniſtrorſum, antrorſumve, aut retrorſum, de die, vel de nocte, in exequiis, epuliſve, &c. contingerent, obſervarent, hiſque adverſa, vel proſpera portandi hallucinarentur.

Pater Auguſtinus Serm 241. *de Templ. Illas* inquit, *non ſolum ſacrilegas, ſed etiam ridiculoſas ſternutationes conſiderare, & obſervare nolite.*

Aliud itaque agit, qui (malum!) ſternutationes ad ſecutura bona, vel mala, &c. quidquam facere autumat, ac is, qui more non damnando ſternuentibus precatur proſpera.

Verum quid ni itidem tuſſientes, oſcitantes, ructum, crepitumve ventris emittentes ſalutamus?

Michael de Montaigne Conaminum Lib. 3. *Cap* 6. hanc rationem dat, quod ſternutatio ſtatuum, vel expirationum omnium e corpore prodeuntium honeſtiſſima, utpote ex capite proveniens, ac idcirco reprehenſionis expers ſit,

cui

cui idcirco praeſtemus honorem. In ructu autem, crepituve ventris ſalutare, hominis eſſe plus ſatis urbani Doctorum elegantiſſimus *D. Eraſmus* tradit. Sicco autem pede praeterire nequeo Aegyptios, aliaſque gentes Ethnicas inter innumeros, quos adorabant Deos, numerâſſe etiam quicquid eximium excellenſque, ac magna virtute praeditum eſſet, v. gr. animi affectus, tanquam imperium in nos habentes, imo & ipſos corporis affectus. Hinc *Febris* fanum in Palatio: hac enim placata ſalutem ſperârunt. In numero iſtorum Deorum erant quoque & alia multa nugatoria, ridicula, & ſordida, v. gr. Crepitus ventris. Honorem praefatur *Joh. Seldenus de Dis Syris Prolegom. pag.* 58. quod emiſſus (verba recito Seldeni) ſanitati corporis haud parum ſit conducibilis, ſuppreſſus item noxius. Inde Regi minus imparem eſſe joculari Epigrammate ſcripſit *Nicarchus*, quod vitae, & necis (hominis ingenium!) habuerit poteſtatem. Id autem tale eſt.

Οὐκοῦν εἰ σώζει, καὶ ἀποκτείνει πάλι πορδή,
Τοῖς βασιλεῦσιν ἴσην πορδὴ ἔχει δύναμιν.

Quod Latinè ita ſonat.

Si ſervare queunt Crepitus, & perdere ventris,
Regibus anne putes viribus ergo pares?

Conſiderandum etiam eſt ſternutationes morboſum quid nonnunquam involvere, morborumque ſaepè, ut ſupra dictum exiſtere accidentia. Quidni autem quaeſo, (praeſertim cum diuturnior id confirmavit uſus) ſternutantibus non ignari plurima quandoque frequentiores, violentioreſque ſternutationes inſequi incommoda, bene precemur, ac aliis occaſionibus facere conſuevimus? Ita operis aliquid agentibus proſperum optamus eventum, coenantibuſque, ac peregrè ituris fauſta omnia precamur. Hinc etam *D. Auguſtinus Serm.* 42. *de Sanctis*, *Tom.* 10. *Si quis obvium ſibi*, inquit, *non ſalutet, à viatore non habebitur homo, ſed truncus, aut ſtatua Mercurialis.*

Quando itaque conſuetudo hujuſmodi ſalutationem (ſive ea ore contingat, ſive ſolâ capitis denudatione, aut corporis denique inclinatione) introduxit, confirmavitque, minus urbanus habebitur, quiſquis hoc quicquid eſt humanitatis negligit.

Ambroſius Lib. 7. *in Lucam Cap.* 10. *Salutatio,* inquit, *communis eſt uſus gratiae. Sic inferiores ſuperiorum favorem ſibi conciliare conſueverunt; Gentiles quoque cum Chriſtianis ejuſmodi habent commercia. Prudentis igitur Chriſtiani eſt, (modo ne committatur error) hoc caſu perſonarum, locorum, temporumque ſe accommodare circumſtantiis.*

Praeter internas, externaſque ſternutationis cau-

cauſas vulgatiores, ac jam adductas, jure etiam merito conſiderandus eſt coitus appetitus, ſternutamenti utut rarior cauſa.

Inter ſternutationis cauſas recenſet, etiam *Joh. Mezue Lib. 2. de Aegritudin.* appropinquationem ad mulierem, deſideriumque cum eâ coëundi.

Amatus Luſitanus Schol. Curat. 3. Cent. 4. fol. mihi 370. *Scire decet, ait, quod, qui coïtui ſunt dediti, & ab eo per dies aliquot abſtinuêre, & mulierem pulchram contemplantur, aut vident, brevi in ſternutamentum labuntur: ſed ſternutamenta haec coitus facile ſolvit: hoc enim conſilio praemunitus quidam, qui ad Principem ſimul cum uxore ſtantem, accedebat: & ſaepe frequenti ſternutamento dedecorabatur, liber evadebat.*

Theoph. Bonetus Anat. Pract. Lib. 1. Sect. 20. Schol. ad Obſ. 17. fol. mihi 353. ſibi caſum huic noſtro valde ſimilem obveniſſe refert. Quidam enim ab illo quaeſierat, cur inter venereos amplexus, inſtante συνȣσία bis, terve ſternutatione percelleretur? Hujus rei hanc ille rationem dedit, quod aura nempe ſeminalis à teſtibus & vaſis ſpermaticis ſuſcitata ſurſum repens ſenſibiles narium tunicas vellicaret, atque ad ejuſmodi motum impelleret. Veroſimilius autem exiſtimem per fortem imaginationem (quae quantum corporibus imperet, quotidie licet experiri) humores nervoſos, ſive ſpiritus, celeriter admodum, ſingularique impetu in nervos, & partes generationi inſervientes impelli inter-

eaque cerebri tubulos, ex quibus illi proveniunt, non longo tempore vacuos aliquo modo ſubſidere, & occludi, unde levior quaedam eorundem convulſio, uſquedum novi iterum in eos deferantur ſpiritus, ſiquidem recentes tam ſubito ſuppeditari nequeunt, quam quidem alii forti imaginatione in nervos vehuntur.

Vel etiam in meningibus, ac praeſertim durâ, ubi ea variis os cribriforme pertranſit fibrillis, collectae antea fuêre particulae quaedam acres, vel ſalinae, & forſan etiam viſcoſae quaedam, quae ibidem ſtagnantes poſtea per fortiorem ſanguinis preſſionem (eſt autem ille tempore appetitus venerei celerior, majorique cum impetu fertur) ulterius propelluntur, quod equidem abſque fibrillarum vellicatione quadam fieri nequit, quae contractione à vicinis fibrillis ortâ adjuvantur. Hac autem de re ſuum cuique ſit judicium. Non diffiteor tamen teſtium cum plurimis aliis corporis partibus valde magnam eſſe Sympathiam, uti non ſemel indicat *Hippocrates Sect.* 1. *& Sect.* 5. *Lib.* 2. *Epidem.* alibique, nec non *Ariſtoteles* 2. *de generatione Animalium Cap.* 7. *&* 4. *Particular. Problem.*, ut & *Galen. Lib.* 1. *de Semine Cap.* 16. Evidenter etiam id liquet ex Eunuchis quorum vox, ſi infantiae tempore caſtrati fuerint, non tantum tenera eſt valde, ſed & nullâ, aut minimâ malas lanugine veſtiuntur, teſte *Juvenali Satyrâ* 6.

Verum haec teſtium, aliarumque partium

ſym-

ſympathia imprimis obſervatur circa cerebrum, & nervos, monſtrat namque experientia nimiâ Venere non cerebrum tantum, ſed & nervos generaliter debilitari, quod etiam annotavit modo adſcripto loco *Galenus*. Hinc itaque primò caecitas oritur, quia magna ſpirituum quantitas per Venerem oculis detrahitur, unde membranae durae admodum, rugoſaeque evadunt, meatibuſque velut invicem compreſſis, tranſpiratio debita fieri nequit, fibrillaeque nervorum, membranarumque oculorum craſſiores evadunt. Quin & immodicum Veneris uſum nonnunquam Arthritis, tremor, paralyſis, apoplexia, ac ſubitanea nonnunquam mors ſequitur, quâ de re videſis *Henr. ab Heers Obſ. Med. 9. fol. mihi* 103. ubi exemplum habet nobilis cujuſdam viri, qui inter uxoris amplexus ſubitâ correptus fuerit apoplexiâ. Memorat & ibidem de alio quodam, qui propter ſimilem abuſum in Epilepſiam inciderit.

Contigit etiam olim, ut ſtrenui hujuſmodi certatores brevem voluptatem morte abruperint; quale quid inter alios refert *Galenus Lib. 1. de Sem. Cap. 16. Jovinianus Pontanus in Opuſc. de obedientiâ Cap.* 10. meminit cujuſdam *Beltrandi*, cognomine *Ferrerii* cui Barcelonae in Hiſpania nimia Veneris gaudia mortem maturârunt.

Tradit *Plinius Lib. 7. Cap. 53. Hiſt. Nat. Cornel. Gallum, Titumque Haterium* Equites Romanos

 in

in ipſo opere fuiſſe ſuffocatos, teſte etiam *Valer. Max. Lib. 9. Cap. 12.* Plura ejuſmodi reperiuntur apud *Alex. Benedictum Lib. 24. de Curand. Morb. Cap. 22.* de Senatore *Viturio*, & apud *Fulgoſum Lib. 9. Cap. 12.* de quodam *Giachero Geneva Salutiano.*

Tertullianus Apologetico idem *Spenſippo Platonico* contigiſſe ſcribit.

Memorabile eſt, nec ſilere poſſum, quod ſcripſit *Nicolaus Grudius* è tribus Fratribus Belgis unus Epigramma de adoleſcente quodam qui Anno 1555. Bruxellae novo mortis genere periit. Adoleſcens autem loquitur.

Ruſtica me ſtrictis nimium complexibus urgens,
(Quis credat?) collum luxat amica mihi.
Ilicet, ecce, humero incubuit caput; atque ſoluta
Cervice, ipſa ſimul ſemita clauſa cibo eſt.
Hoc quoque vix potui ſuppreſſâ voce profari,
Es mihi tu rarae, Cypria, cauſa necis.

Ad quod haud dubie alludens *Joh. Secundus Hagienſis N. Grudii* Frater hoc compoſuit Epigramma.

Inter opus medium laſcivâ morte ſolutus,
Hic ſitus eſt, & init jam Menelaus humum.

Quae

Quae omnia gravia ſymptomata ex ſpirituum, immodico coïtu nimis diſſipatorum, inopiâ provenire ſolent; unde calor corporis minuitur, circulatio ſanguinis retardatur, tranſpirationes impediuntur, ſicque cruditates, & obſtructiones multae corpori obveniunt.

OBSERVATIO VII.

Vibriſſae evulſae mortis cauſa.

Viles, & exigui ſaepenumero momenti res ſunt, quae mortem nobis feſtinant. Experientia enim docuit externam tantum punctionem ab ape, vel alio quodam inſecto factam, aut laeſionem quandam à parvâ feſtucâ, vel ſpinâ piſciculi, deglutitionem pili, acini uvae, muſcae, culicis, ſimiliumque plurium, mortis non ſemel fuiſſe cauſas.

Sic nuper mihi per literas ſignificavit (cum plura tranſmitteret) *D. Joh. Ludov. Hannemannus Phyſ. in inclytâ Chriſt-Alberti Academiâ Chilonenſi* Profeſſor Tribuno cuidam Suecici exercitus Buxtehudae in Comitatu Bremenſi per pilo-

pilorum tantum è naribns evulſionem primo quidem narium, mox & cerebri inflammationem, tandem vero ipſam ſuperveniſſe mortem.

IN OBSERVATIONEM VII.

HUmoribus corporis noſtri per hunc, illumve in Diaeta commiſſum errorem debito temperamento deſtitutis, vel acribus exiſtentibus, levis quandoque dolor inflammationem producit, atque ita quidem exiguae cauſae externae magnum afferre poſſunt corporibus detrimentum.

Certum eſt membranam naſum inter cingentem ſenſibilem admodum eſſe, magnamque cum meningibus habere ſympathiam, à quibus etiam multas, diverſaſque acquirit fibrillas praeſertimque unam, quae adeo manifeſte ibidem apparet, ut *Andr. Veſalius* inde naſi tunicam provenire credat: unde facile contingere poteſt, ut, eâdem, ſive vibriſſarum evulſione, ſive fortioribus ſternutatoriis, vel iterata vellicatione, aliave tandem acriori re irritatâ, gravia oriantur ſymptomata, imo etiam corporibus intemperatioribus ipſa ſuperveniat mors, quamvis nullus diffitear alium prae alio membranis ſenſibilioribus uti. Acutiſſimis in hiſce membranis ſenſus exemplum exhibet *Godofridus Schubartus Miſcell. Med. Phyſ. German. Ann.* 3. *Obſ.* 138. *fol.* 227. in quadam

dam virgine, & *Amatus Luſit. Cent.* 4 *Curat.* 3. *fol. mihi* 369. in Juvene quodam, qui nonnunquam adeo fortiter, & ſaepe ſternutârit, ut cum hominibus converſari erubeſceret.

Joh. Anthon Lindanus Medicinae olim in Academia Lugduno-Batava Profeſſor tradit *Med. ſuae Phyſiol Cap.* 12. *Art.* 1 §. 15. *fol.* 532. celebrem quendam ſe noviſſe Medicum, qui, coelo ſicco, & acri, ſaepiſſime, ac vehementer ſternutaret, ita ut tali caſu naſum intus tepido lacte dulci humectare cogeretur, quo etiam modo curâſſe ſe dicit *Foreſtus Lib.* 10. *Obſ.* 127. ancillam vehementer admodum, ac ſaepe ſternutantem.

Conr Victor Schneiderus Lib. 5. *Cap.* 1. *de Catarrh. pag.* 62. *Narium*, ait, *inflammationem comitantur gravitas, dolorque capitis, arteriarum capitis pulſus citatior, ſonitus aurium, delacrymatio, narium pruritus, libidoque emungendi, jugis ſternutatio, amiſſio ſenſus odoratus, vitium vocis, tandemque fluor ipſius humoris. Sique cerebrum nimio, fortiorîſve cujuſdam vini hauſtu, vel aliis modis incaleſcat, eo caſu ſanguis, aliuſve acris humor à membranis cerebri prodiens narium tunicam vellicare non deſinet.*

Non fuit itaque adeo mirum, ſi ad membranas naſi illius Tribuni evulſione primo irritatas, cujus humores forſan commiſſi in diaetâ errores fecêre intemperatos, humor aliquis acer per

du-

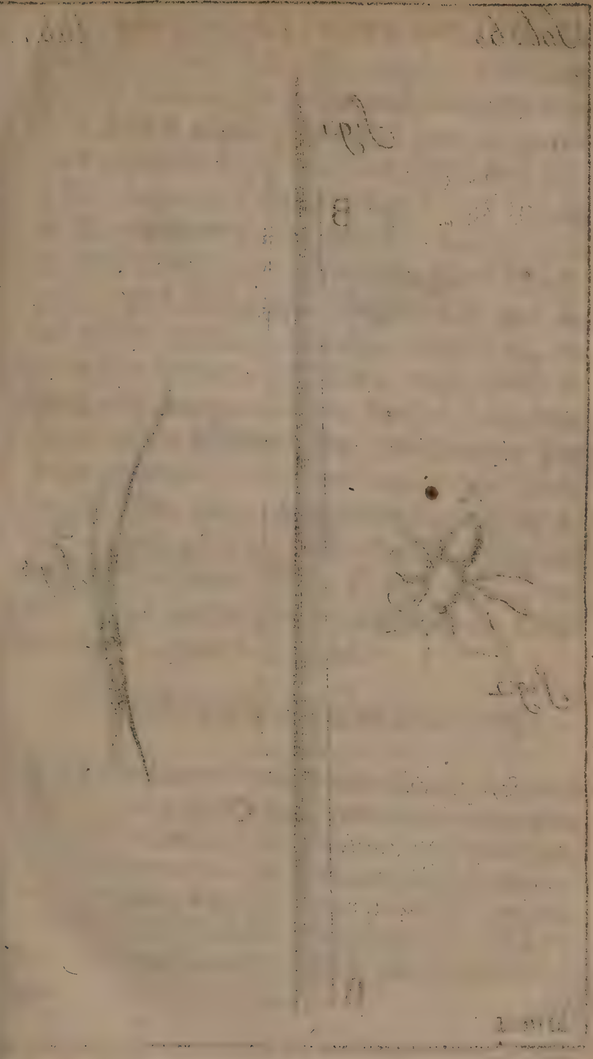
ductum arteriarum delapſus fuerit, unde ipſae quoque meninges, quae magnam, uti diximus, cum naſi tunicis communionem habent, inflammatae fuerint.

OBSERVATIO VIII.

Mirandum oculi vulnus.

INter dona illa omnia, quae nobis largitus eſt Deus T. O. M. nullum, meo quidem judicio gratius eſt, aut nobilius viſu, hic namque non tantum hominem idoneum reddit ad victum, & amictum ſibi comparandum, ſed & reliquas Dei Creaturas dignoſcendas, diſtinguendaſque, ut eaſdem contemplatus erecto ad ſidera vultu Creatorem tanto magis ſuſpiceret: Hinc non ſine ratione caecos vocamus miſeros, duoſque propter maximam viſus neceſſitatem omniſcius Deus homini conceſſit oculos, quorum alterutro forte amiſſo, alter homini inſerviat.

Exemplum alterutrius oculi pungente gladio amiſſi hic videre eſt in *Guilielmo Arthon*, cujus oculi dextri canthus major

Fol: 63.
tab: 1.
fig: 1
B
C
B
A
fig: 2
D
fig 3
tom II.

jor 31. Octob. An 1674. gladio tenuiore ita fuit laeſus, ut ipſius enſis lamina ibidem fuerit rupta, ejuſque portio quaedam medium longitudine excedens adulti viri digitum (qualem fig. 1. ad literas B. B. exhibet) remanſerit; hoc itaque in ſtatu *Cornelium* adiit *Solingium* Medicum, & Chirurgum Hagienſem qui illud gladii fruſtum non ſine magnâ vi, & moleſtia forcipe extraxit, nam propter magnam longitudinem forſan penetraverat ad os ſphaenoides, ibidemque fixa permanſerat: extatque etiam in hunc uſque diem ipſum ſanguinis (quod notatu dignum eſt) in dicto fruſto veſtigium ad longitudinem littera C. notatam; laeſus tamen remanente quidem iſtius oculi caecitate; percuratus eſt.

IN OBSERVATIONEM VIII.

OCulorum vulnera, praeſertimque orbitam ipſam penetrantia, periculoſa admodum eſſe, ita ut inde viſu non tantum quis privetur, ſed & nonnunquam paralyſis, apoplexia, memoriae defectus, imo ipſa mors proveniat, teſtantur inter alios *Rhodius Obſ. Med. Centur. 1. Cap. 28. pag. 51. Joh. Schmidius Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ.*

An.

An.8.Obſ.83.fol.140. Thom.Bartholinus Act. Haffn.Tom.1.Obſ.78.fol.68. Marcell. Donatus de Hiſt. Med. Mirab. Lib.5. Cap.4. fol.565.

Verum noſtro *Guilielmo Arthon*, felicior fuit mendicus ille Patavinus, cujus meminit *Bartholinus Obſ. Centur.2. Hiſt.71. fol. mihi* 270. Hujus oculi angulum ventilabri facto manubrio quidam ita offenderat, ut relicta in oculo fuerint ligni fruſtula, quorum quaedam cum extraxiſſet induſtrius *Marchettus*, ſanatum uti apparebat, eo Noſocomio dimiſit juvenem, reverſus vero poſt aliquot menſes conquerebatur de tumore in faucibus, & palato, quo aperto durum aliquod corpus in palati tumore deprehenſum fuit, quod ligni erat fruſtum ex prioris vulneris reliquiis, huc viâ incognitâ protruſum.

Tumque ſecuriore recuperatâ valetudine lignum extractum collo ſuſpendit, urbemque circumiens miraculoſe ſe ſanatum clâmitavit. Quae Hiſtoria narratur etiam à *Petro de Marchettis Obſ. Chirurg.23. fol. mihi* 59.

Joh. Langius Epiſt. Med. Lib.1. Epiſt. fol. mihi 31, Mentionem facit civis cujusdam nomine *Neudegker* ex civitate celeberrimâ Ambergenſi in Palatinatu ſuperiori.

Hic debita, ait, *exacturus in quendam* pagum „peregrè ibat, & dum cultello oblongo rapum „ex agro proximo evulſum excorticaret, & ob „itineris lubricitatem pedibus vacillaret, pro„nus cum oculo in cultellum cadens, oculum

„ab

„ ab inferiori palpebrâ ad ſupercilium uſque per „ medium diſſecuit. Chirurgi vero accerſiti, „ ne putredo intra cranium ſerperet, oculum „ excidere ſtatuerant, id civis quidam citra mei „ abſentis conſilium fieri nolebat. Veſperi ve„ ro, quum domum ab aegro, quem inviſeram, „ rediiſſem, vidi oculum ad ovi gallinacei ma„ gnitudinem intumuiſſe, quare quamprimum, „ ne oculus ob dolorem, & humoris alluviem „ phlegmone corriperetur, eum unguento de „ alabaſtro illevi & album ovi, addito caphu„ rae, momento, cum oleo, aquâ roſarum diſ„ ſolutum, & ſpleniis exceptum, ſupra ocu„ lum applicui, quibus tumor deſidebat, & „ tandem oculi recens vulnus, citra phlegmo„ nem, & ſuppurationem conſolidavi.

Hîc jam exoritur quaeſtio, an ſcilicet humor aqueus poſt inflictum vulnus egreſſus ita reſtitui poſſit, ut viſus recuperetur?

Hoc non ratio tantum docet, ſed & confirmat experientia. Quantum enim ad prius, veroſimile eſt humoris hujus aquei portionem quandam indies per membranarum oculi poros avolare, praeſertimque in iis, qui continue ad ignem operari coguntur: tales autem in oculorum membranis exiſtere poros microſcopiis evidenter pateſcit.

Tradit idem *Langius* illum, de quo agit, *Neudegker*, viſum ſuum recuperâſſe, remanente tantum eo incommodo, quod ebrio ſimi-

lis, omnia conſpiceret geminata. Cujus phaenomeni cauſa erat ejus pupilla infimae palpebrae nonnihil agglutinata, inferioremque alterâ habens locum; ſi enim cryſtallinus alterius oculi humor è loco ſuo, ſive verſus ſuperiora, ſive inferiora, aliquantulum fuerit dimotus, omnia (teſte *Galeno Lib. de cauſis ſymptom. Cap. 2. fol. mihi* 14) geminata apparent. Poſtea tamen illud, ut ait *Langius*, continuâ oculi motitatione vitium evanuit, unde pupillâ ab infimâ palpebrâ ſolutâ apparentium duplicitas ceſſavit.

Ad praecavendam vero illam oculi cum palpebrâ agglutinationem, utrâque illâ parte laeſâ, neceſſum erit digito nonnunquam ultro, citroque impellere. Quem etiam in finem nonnulli duplex, vel triplex aurum foliatum oculo imponunt.

Simile quid reperias apud *Benivenium de abdit. & admir. morb. & ſanat. cauſis Cap. 73. fol. mihi* 242. de puellâ quadam quatuor annos natâ, cui, dum nodum in panno ſolvere acuto gladio niteretur, reſiliens mucro oculum dextrum percuſſit: quo perforatâ ipſius oculi tunicâ, plurimus ſtatim inde fluxit humor; quare etſi viſum prorſus amiſerit, ipſum tamen haud multo poſt rite curata recepit. Tanta enim ineſt vis tenellae aetati, ut hunc ipſum (quod ſaepe accidit) in integrum reficere poſſit.

G. Fallopius tract. de vulneribus particul. Cap. 3. fol. mihi 199. teſtatur ſe ejuſmodi oculorum

vul-

vulnera abſque viſus privatione ſaepius percurâſſe: praecipue autem in octuagenario, cui vi depoſita fuit ſuffuſio ſeu cataracta; dum autem acus exempta fuit ex oculo, magna copia humoris aquei effluxit, cum tamen tertio die appareret oculus ipſo humore plenus, neque quidquam mali propter effluxum humoris, quantum ad viſionem, paſſus eſſet.

Nicol. Tulpius Obſ. Med. Lib. 1. *Cap.* 30. *fol. mihi* 64.. ſibi etiam hujuſmodi oculi vulnus occurriſſe ſcribit, in quo non tantum aqueus humor effunderetur, ſed & membrana ſubſideret uvea, hebeſcente inde adeo viſus acie, ut ne admotae quidem candelae conſpicere poſſet lumen; illud tamen curavit per anodyna, & exſiccantia, remanente viſus officio naturali, at imbecilliore, ob cicatricem uveae à vulnere relictam.

Ophthalmiſta quidam affirmabat humorem illum ſemel amiſſum reſtitui neutiquam poſſe, quia acu pertuſâ in ſuffuſione oculi tunicâ, praedictâque ſuffuſione ſolutâ, putabat ſe eandem ſuctione attracturum, verum non membranam tubulo, ſed humorem aqueum attrahebat, unde oculus flaccidior evaſit, & minor, dictuſque humor poſtea accreſcere non potuit: unde concludebat illud experimentum nunquam poſſe ſuccedere: verum, mehercle, aliter ſe habet humor aqueus in ſuffuſione, quam in recenti vulnere; ejus enim reſtitutio illò caſu impeditur, quia tunicae uveae glandulae operationem

 ſuam

ſuam, ſive ſequeſtrationem humorum non ita recte abſolvunt, quod materiâ pituitoſâ, viſcidâque obſtructae ſint.

Quid autem cauſae eſt, quod oculorum alterutro laeſo uterque occludendus ſit? Reſpondemus, quia moto uno, movetur & alter, unde dolor oculi laeſi adaugetur, & ſanatio, quae quietem requirit, impeditur.

Sunt qui multa gloriantur de medicamento humores ex laeſis, vulneratiſque oculis egreſſos reſtituente, inter quos praecipuus quidem eſt *Franc. Joſeph. Burrhus*, qui eum in finem utebatur aquâ quâdam (uti tradit literis ad *Thom. Bartholinum An.* 1669. menſe Februarii) ſuper folia chelidonii, addito parum Camphorae, in B. M. deſtillatâ, poſtea tamen dicit ſe meliorem inveniſſe, quae non ſine magno labore magniſque praeparari queat ſumptibus. Alii huic rei aptos exiſtimârunt humores è vivorum animalium oculis eductos.

Verum quidem eſt chelidonium, ſive hirundinariam majorem priſcis medicis ad ſananda oculorum vitia valde fuiſſe laudatam, praeſertimque in ſuffuſione, ſive cataracta, ſuccus enim iſtius herbae valde detergens eſt, & diſcutiens, ſive diſſolvens: verum an ſuccus ille tantis gaudeat viribus, ut humores è vulnere ejectos denuo poſſit ſuppeditare, ipſe equidem vix crediderim exiſtimans hujuſmodi oculorum vulnera non externis remediis, ſed novi humoris affluxu

ſa-

ſanari. Si vero ejuſmodi reperiretur ars, qua humores amiſſi poſſent reſtitui, circulatio revera humorum in oculo fruſtanea eſſet, ſuperfluique eſſent ad viſum tres diſtincti humores, ſi ſola injectione viſus poſſet recuperari. Verum enim vero taliſne gloriatio Creatorem corrigere velle videtur, artemque praeferre naturae, reclamante tamen ratione, & experientia? Fieri nequit, ſcribente *Th. Bartholino act. Tom.* 1. *fol.* 153. ut aquâ chelidonii majoris, vel alio quocumque liquore, ſive ſint membranae, ſive ligamenta, ſtillatitio rupta omnia, reſarciantur.

„ Quis rerum naturae gnarus ab aqua deſtil-
„ lando per alembicum evocatâ membranas,
„ & ligamenta ſperet? Quin etiam ne quid
„ diſſimulem, ex quo didici aquam illam *Bur-*
„ *rhianam* ophthalmicam deſtillando parari
„ (neque enim Amſtelredami viſis experimen-
„ tis ejus, & Epigrammate honoratis, id ſciê-
„ ram) ſtatim ita mecum; aqua illa acuit haud dubie viſum, & labra vulneris oculi ad cicatricem forſan diſponit, reſtituere tamen craſſos oculi humores, ſolius naturae eſt. Hactenus *Bartholinus*.

Hinc quoque nihil ad accretionem, ſive reſtitutionem aquae magis requiriri quam cicatricis productionem *Tulpius* ſcribit.

Anne autem & Veteres reſtitutionem illam humorum in oculis ſciverunt? *Galenus Lib.* 1. *de*

cauſis ſymptom. Cap. 2. fol. mihi 15. Incredibile quiddam, inquit, *nec fieri vulgo ſolitum in puero vidimus, qui ſtylo in pupillae loco fuerat compunctus. Nam cum ſtatim effluxiſſet aquoſus humor, tum pupilla ipſa minor eſt reddita, tum tota cornea apparuit rugoſior: caeterum ſanatus, poſtea recte vidit, collecto ſcilicet paulatim eo, qui effluxerat, humore.* Verum haec rara ſunt.

C. Plinius Lib. 29. Hiſt. Natural. Cap. 6. muſtelae, inquit, virideſque lacertae, oculis perforatis, & laeſis viſum reſtituere dicuntur: indicantque porro ejuſdem rationes id abſque medicamentis ipſâ naturâ, & ſponte fieri.

Avibus, praeſertimque hirundinibus, viſum amiſſum ſponte reſtitui jam olim indicavit *Corn. Celſus Lib. 6. Cap. 6. ſub finem fol. 578. Hirundinibus, inquit amiſſa ex vulnere oculorum acies interpoſito tempore reſtituitur ſenſim, jacturâ ejus humoris reparatâ.*

Idem confirmat *Ariſtoteles Lib. 6. de Hiſt. Animalium.* Licet enim hirundinum laedantur acie quadam oculi, imo & effodiantur; hos tamen de novo accreſcere, viſumque iis redire tradit.

Patet itaque adductis exemplis circulationi, affluxuique ſoli humorum, non vero praedictis artificialibus aquis, vel aliis externis remediis, adſcribendam humorum in oculis reſtitutionem: idque tanto magis, quanto plura fecerunt eum in finem experimenta multi Philoſophi, Medici, Chirurgi, Anatomici, perforando tunicas corneas

neas anſerum, gallinarum, ovium, columbarum anatum, &c. phlebotomis, & acubus humores omnes digitis exprimendo; relictis enim vulneribus, ſine ullâ remediorum impoſitione, viſus, & humores ſponte fuerunt reſtituti, & quidem intra breve tempus, remanente tantum cicatrice quâdam, quae ſucceſſu temporis minuebatur, imo etiam (teſte *Burrho*) plane evaneſcebat.

Ita etiam *Fr. Rhedi* ſe vidiſſe refert, viſum iſtis animalibus intra viginti quatuor horarum ſpatium fuiſſe reſtitutum, abſque ullâ remediorum externorum applicatione.

Siquis autem remedium aliquod ad arcendam inflammationem initio, cicatricemque producendam adhibere velit, non inutiliter aquâ plantag. cum bolo, album. ovi, & granis aliquot Camphorae utetur.

Optimum vero, meo quidem judicio, remedium externum eſt, ſi oculus vulneratus, quantum fieri queat, optime operiatur, & ab aëre defendatur, ſic enim non tantum citius generabitur cicatrix, verum humores reſtituentur. Vidi aliquando unà cum aliis Medicis Dexterrimum Anatomicum noſtrum *Anthon. Nuck* tunicam utriuſque pupillae caninae diſſecuiſſe, ita ut omnis illico efflueret humor aqueus; poſtridie vero, deligato tantum ſimpliciter vulnere abſque aliis remediis idem humor reſtitutus erat, cicatrice tamen valde molli, & tenerâ, quae indies accreſcens ſolidior evaſit.

Th. Barthol. Act. Med. Tom. 1. *Cap.* 69. *fol.* 151. refert *Olaum Borrichium* virgunculam quandam ſeptennem ſanâſſe, quae ferreum uncum improviſo ictu in medium impegerat oculum vulnere ita profundo, & amplo, ut proximo triduo non ſolum quicquid humoris aquei, ſed & quicquid vitrei eſſet, effunderetur; id quod craſſamentum cocto leviter ovi albumini ſimillimum continuè effluens clarè oſtendebat. Hiantis ergo oculi foramen ſenſim perducebat ad cicatricem ratus fore, ut ex cerebri vaſis, ſive arteriolis tunicarum ejus, paulatim tantum in vacuum pene locum diſtillaret humoris, quantum implendo oculi bulbo ſufficeret; Illum autem ipſum liquorem omni alio peregrino convenientiorem eſſe. Deſtillare autem aliquid ipſi videbatur ex eo, quod oculi in perpetuo motu, & calore verſarentur, atque adeo non poſſent non quotidie aliquid exhalando amittere, in cujus locum aliquid continuo ſuccedere neceſſe eſt, ne bulbus oculi flacceſcat, tum quod aegrotantium oculos in morbis, praeſertim ardentibus, flaccidiores videamus, humore, qui ex cerebri vaſis alias ſubminiſtrari ſolet, aliò tranſlato, convaleſcentium autem, & ſanorum vividos, & humoribus ſuis refertos.

Addit & idem in praecedentium confirmationem humoris aliquid ſolo moderato preſſu ex quibuſdam bulbi oculorum bubulorum poris proſilire, obſervatore *Clariſſ. Stenonio:* Nec; inquit

inquit idem, fefellit eventus; quamquam enim impotuoſus ictus omnia confuderit, & ligamentorum ciliarium appendices vel diſtorſerit, vel diſruperit, hoc eſt, certam viſui objecerit deſperationem impletus tamen bulbus eſt, & viſus non plane abolitus, ut qui ad certas Lunae phaſes jam tum recurreret.

Contingit autem, ut vulnera oculorum lapſu, ictuve obtuſiorum quorundam inſtrumentorum facta ſaepius ſequatur caecitas: quia inde non humor tantum aqueus plerumque effluit, ſed ſimul etiam membranae & ligamenta, vel etiam quidam nervorum rami laeduntur, cum contra in vulneribus pungendo, ſive peritâ quadam manu in brutis, ſive infortunio quodam in hominibus factis humores non niſi lente, & abſque contuſione, vel laceratione emittantur.

Sunt, qui aqueum hunc humorem partem oculi vivam, & ſeminalem appellent: alii vero excrementum tantum ex nutrimento cryſtallini humoris procedens vocant. *Realdo Columbo de re Anat. Lib.* 10. *fol. mihi* 403. humor aqueus excrementum eſt, quia bis ſe vidiſſe refert poſt inflictum vulnus, eundem amiſſum fuiſſe reſtitutum, viſumque recuperatum.

Joh. Riolan. Sect. 4. *Anat. Cap.* 50. *fol.* 551.
„ Si verum ſit, inquit, eum humorem ex vul-
„ nere emiſſum regenerari, oculorum acie re-
„ ſtitutâ, lubentius eorum opinionem ample-
„ ctor, qui excrementum eſſe ſtatuunt. Idem

confirmat *G. Fabrit. Hildan. Schol. Obſ.* 26. *Centur.* 1. *fol.* 27. dicens ipſum eſſe excrementum quoddam ex vaſis tunicae uveae ſanguiferis ſecretum, quae circa humoris aquei locum terminantur, aſſeritque idem *Plempius Ophthalmographiâ ſuâ.*

Thom. Barthol. Lib. 3. *Cap.* 8. *de Anat. oculi fol. mihi* 350. de dicto humore ſequentem fatur in modum: „hic humor non eſt pars animata, ſed „tantum excrementum eſſe videtur ex nutritio„ne cryſtallini; nam & in morbis abſumitur, & „in vulneribus oculorum deperditus, reſtituitur; „certum autem eſt omnia, quae antea intra ocu„lum deducta erant, & ex quibus producti erant „humores, per circulationem ſanguinis, defi„cientibus humoribus, iterum ſuppeditari, & „reſtitui.

Hinc quoque *Galenus Lib. de oculo Cap.* 1. alibique, ſtatuit cryſtallinum humorem, nutrimentum accipere à vitreo, hunc autem à cerebro provenire; dicitque nutrinionem ſuppeditatione novi nutrimenti fieri: ita ut doctrina illa de humorum amiſſorum reſtitutione cum *Galeni* ſententiâ omnino conveniat.

Quaeritur autem, anne & ipſe reſtitui poſſit humor oculi cryſtallinus?

Affirmat *Burrhus*, modo nervus opticus, ejuſque rami manſerint illaeſi, tunc enim ab affluente latice nervoſo reſtituitur:

Convenit *Kerkringius*, *qui Obſ. Anat.* 100. *p.*

mihi

mihi 198. non tantum cryſtallinum, ſed & reliquos humores reſtitui poſſe ſtatuit, ſcribitque idem *fol.* 191. ſeſe, etiamſi humores omnes è bruti cujuſdam oculo fuerint expreſſi, medicamento tamen nobili, eumque in finem invento effecturum, ut brevi viſus reſtituatur, affirmatque ſe diſſectionem illam ter quidem in uno, eodemque cane inſtituiſſe, ſemperque curationem feliciter ſucceſſiſſe.

Thom. Barthol. Act. An. 1. *Cap.* 133. *fol. mihi* 265. ſe integrum homorem cryſtallinum è gallinae cujuſdam oculo expreſſiſſe ait, quae poſtea, occluſo oculo ſano, non quidem aeque feliciter, ac ante (forſan quia nondum erat adſueta) grana collegerit, licet iis veſci non deſierit. Ut autem certior redderetur, an ipſe cryſtallinus humor regenerari poſſet, poſt octo hebdomadas gallinae capite amputato, oculum laeſum diſſecuit, & hunc pari fere felicitate, ac reliquis ſolet animalibus, renatum in venit, licet nondum ad debitam perveniſſet magnitudinem, ſano enim minor aliquanto erat. Forſan ſi gallina, inquit idem, diutius fuiſſet ſervata, cryſtallinus ille humor perfecte fuiſſet reſtitutus.

Taliſne autem cryſtallini humoris reſtitutio aeque in homine ſuccederet, valde equidem ego dubitaverim, quoniam idem *Bartholinus Lib. & Cap. eodem fol. mihi* 266. tradit purpurati cujuſdam pueri in aula Danica è nobili ſtemmate oriundi alterum oculum ita fuiſſe laeſum, ut

omnes

omnes humores, quâ data via, elapſi fuerint, ad quem juſſu Regis vocatus ſit *D. Burrhus*, ut eâ, quam prae ſe ferebat, arte & humores, & viſum aegro reſtitueret. Sed ille difficultatem ſubolens, ſubterfugium in dierum aliquot morâ venabatur, quorum praetextu ſpecioſum artis ſuae commentum tueretur; ita ut tandem ad eum advocatus Vir celeberrimus, & in omni meliore literaturâ excellentiſſimus *D. Henricus à Moinichen*, Regis digniſſimus Medicus, poſtquam *Bartholinum* ſibi elegiſſet ſocium, nihil eorum, quae cum ad ſanitatis reſtitutionem, tum ad artis incrementum facere videbantur, praetermiſit, ſed tantum abfuit, ut vel aqua chelidonii, vel aliis in ſubſidium vocatis reſtitui potuerit, ut etiam hodie factitium ex auro geſtet oculum. De quo uſurpandi modo ſcripſerunt *Henr. Petraeus Encheirid. Chirurg. Tr.* 8. *Cap.* 4. *Paraeus Lib.* 22. *Chirurg. Cap.* 1. *Daniel Sennert. Lib.* 1. *Part.* 3. *Sect.* 2. *Cap.* 40. *de Oculorum defectu fol.* 319. *Schenkius fol.* 176. *aliique.*

Cryſtallinum humorem reſtitui non poſſe etiam *G. Fabrit. Hildan. Centur.* 1. *Obſ.* 26. *fol. mihi* 27. teſtatur, quia praecipuum, ut ait viſionis eſt organum, propriâque arachnoide (propter ſubtilitatem ita dictâ) includitur, quâ diſruptâ, cryſtallinus humor officio ſuo amplius fungi nequit.

Notandum etiam eſſe idem ait, pupillâ laeſâ quamvis cryſtallinus humor illaeſus, aqueuſque re-

reſtitutus fuerit, viſum tamen rite reſtitui non poſſe, ſiquidem inevitabilis cicatrix impedit, quo minus radii ab objectis penetrare queant ad humorem cryſtallinum, quamvis *Burrhus* cicatricem temporis ſucceſſu evaneſcere dixerit.

OBSERVATIO IX.

Oculi Procidentia.

CORpora noſtra innumeris obnoxia eſſe morbis vel hinc patet, quod circa membrum minimum, oculum videlicet, olim à *Jacobo Guillemaeo*, experto in Gallia Chirurgo centum ferè vitia, junctâ & ſanandi ratione, ſint deſcripta, quorum tamen numerus à recentiorum nonnullis (praeſertim *Job. Verbrigge*) nuper adauctus eſt ad centum, & tredecim, inter quae haud minimum eſt oculi ex orbitâ procidentia.

Ante aliquot annos puella quaedam annorum quindecim meae committebatur curae, cui variolas paſſae oculus procidit, quod malum *G. Fabrit. Hild. exophthalmiam* dicit.

Poſtea autem trigeſimo menſis Maji Anno 1683. hic Hagae curandam ſuſcepi puel-

puellulam quandam bimulam, cui tertiâ poſt erumpentes variolas hebdomadâ oculi etiam prolapſus ſupervenit non ſine ipſius pupillae ulcere. Quae tamen ſymptomata (quamvis cum pupillae jacturâ) intra tres hebdomadas ſequentibus ſublata ſunt remediis.

Primò ſcilicet ad dolorem ſedandum, ſimulque inflammationem, quantum fieri poterat, avertendam, oculo ſequens applicabatur cataplaſma.

℞. *Micae panis alb.* ℥j.
Lactis dulc. q. ſ.
Coq. ad conſiſtentiam pultis,
Dein adde vitell. ovor. n°. ij.
Ol. roſar. ℥ij.
Pulv. croci ʒß.
Camph. ℈ß.
Fiat Cataplaſma.

Hoc remedio dolor, & inflammatio intra biduum minuebatur admodum; tumorque oculi adeo ſubſidebat, ut intra eundem guttae aliquot lactis muliebris tepidi infundi potuerint. Poſtea plumaceolis quibuſdam occludebamus ipſius oculos, ſequenti unguento delibutos,

por-

porroque praecedens impoſitum fuit cataplaſma, quod bis de die iterare juſſimus, unde tandem, ſine ulteriori pupillae exulceratione, intra dicti temporis ſpatium ad ulteriorem pervenit ſanitatem. Unguentum vero erat hujuſmodi.

℞. *Mucilag. ſem. cydon.*
Pſyllii aq. plant. extr. q. ſ.
Ung. roſar. ℥j.
M. F. Ung. molle.

IN OBSERVATIONEM IX.

Quamvis quibuſdam hominibus veluti naturalis ſit oculorum exitus, uti liquet in iis quibus oculi majores, craſſioreſque, bovinorum in morem, prominent, quibuſque nulla adhiberi ſolent remedia; animadvertimus tamen ſaepe hoc qualecumque vitium ab internis, quamvis utplurimum ab externis produci cauſis.

Interne exophthalmia à maligno quodam tumore, primo inflammationem deinde & exulcerationem producente oritur, unde venae, & forſan etiam vaſcula lymphatica premuntur, ita ut per eorundem canales circulatio humorum rite peragi nequeat, ſed ad novos oculares meatus, non ita pridem ab expertiſſ., & indefeſſo noſtro

Anato-

Anatomico *Anth. Nuck* unà cum ductu ſalivali novo detectos, uberior exoriatur humorum ſecretio: quapropter continuo hoc humoris ad oculum affluxu, impeditoque refluxu filiolae, quâ de loquimur, oculus indies intumuit, ac verſus exteriora propulſus eſt, ita ut palpebrâ obtegi non potuerit.

Memorat etiam *G. Fabrit. Hild.* ſe hoc quicquid eſt vitii in puello quodam *Loſannae* habitante poſt variolas animadvertiſſe.

Similis quoque oculi prominentia à ſcirrho juxta oculum provenire poteſt. Qua de re vide *Marcell. Donatum Lib.* 5. *Cap.* 4. *fol. mihi* 568. *G. Fabrit. Hildan. Cent.* 1. *Obſ.* 1. *Joh. de Muralto Obſ.* 126. *Miſcell. Cur. German. Decur.* 2. *An.* 3. *Fel. Platerum Lib.* 3. *Obſ. fol.* 719. & *Petr. Pauw Obſ.* 23. *fol.* 38.

Veroſimile eſt prominentiam oculorum poſt variolas ſeſe manifeſtantem proveniſſe, vel quod nimis frigefactans aliquod collyrium inflammatis oculis tempore variolarum fuerit applicitum, vel quod laborantes nimis mature, & intempeſtive frigido ſeſe expoſuerint aëri, ita ut maligna illa materia commode nequiverit tranſpirare externo aëre frigido coagulata, & condenſata.

Contingit etiam nonnunquam, ut malum hoc ab impura lue venerea originem habeat, quo caſu partem affectam aqua, unguentove mercuriali, aliis tamen haud omiſſis, humectare praeſtat.

G. Fa-

G. Fabrit Hild. hujuſmodi oculi vitium ex furunculis natum, qui copioſe pueris orti, & intempeſtive repulſi fuerant, vidiſſe ſe ſcribit. *Nic. Tulpius Obſ. Med. Lib.* 1. *Cap.* 28. *fol. mihi* 61. exemplum habet filiae cujuſdam, cui poſt impeditum menſtruum fluxum immenſum obvenerat ſanguinis per nares profluvium, quo citius, quam par erat, ob iracundiam ſuppreſſo, omnis illico inhibiti ſanguinis impetus in oculum dextrum converſus eſt, qui inde uſque adeo intumuit, ut ſede ſua propulſus mirum in modum puellae faciem deformaverit, ita ut non obſtantibus multis ſaluberrimis conſiliis, auxiliiſque, malum illud curari non potuerit, ſed in carcinoma, cujus pus adeo acre eſſet, ut vitiata inde forent, exeſaque narium oſſa, degenerârit. Quapropter tali caſu (quando ſcilicet malum eo uſque nondum proſerpſit, ut vicinarum partium, ſubjectorumque oſſium corruptela fuerit ſuborta, aegri viribus etiamnum integris, totum quantum excidere utilius fuerit. Cujuſmodi exemplum, methodumque prolixe exhibet modo adductus *G. Fabrit. Hildanus Obſ. Cent.* 1. *Cap.* 1. Caute tamen proſpiciendum eſt, ut totus auferatur oculus, ne minimâ quidem portione relicta: radice enim mali in imis oculi penetralibus ſuperſtite, provenit denuo ſubitanea, & horrenda excreſcentia, teſte eodem *Hildano Cent.* 6. *Obſ.* 1. *fol.* 498. ut & *Nicol. Tulpio loco adſcripto.*

Externae procidentiae oculi cauſae ſunt lapſus, alliſio, vulneratio, magna preſſio, flatus fortior, iteratuſque, vehemens vomitus, & laborioſus, moleſtuſque partus, colaphus, ictus pilae, lapidis, alteriuſve durae in oculum materiae. Exoriuntur etiam hujuſmodi prolapſus nonnunquam poſt graves capitis contuſiones, & ictus, utut abſente vulnere, modo ſanguis intra caput extravaſatus, commodo exitu non reperto, delabatur ad oculum: quale quid ſibi viſum tradit *G. Fabrit. Hildanus Centur.* 5. *Obſ.* 12. *fol.* 398.

H. ab Heers Obſ. Med. Lib. 1. *Obſ.* 4. *fol.* 49. Hiſtoriam viri cujuſdam habet, cujus alter oculus ab hoſtibus cultro omnino fuerat exciſus, alter verò digitis uſque ad extremitatem naſi orbitâ expreſſus, ejuſdem & parte quadam cultro praeſciſſâ, ubi pendulum illum ſuper genam reliquerant: hic vero ſatis commode tamen viſu fruens chirurgi domum adierat, qui oculum cavo ſuo, ſive orbitâ repoſitum aliquamdiu obligavit, ſanumque poſtea hominem, ac bene ſe habentem dimiſit: Sed affirmaverat idem ſeſe (quod equidem mirandum eſt) propendente oculo ambulantem viam, qua incedendum eſſet, optime vidiſſe, ſed tamen cum agitatione quadam, ſive fluctuatione, qualis in ſuperficie fluminum vento agitatorum vulgo obſervatur; quae haud dubie orta fuit, quod oculus, nervuſque opticus, dum moveretur, inconſtan-

tes admodum receperit rerum viſibiles imagines.

Verum quaerat hic quiſquam, quo pacto fieri potuerit, ut oculus ita propenderit abſque ipſius nervi optici ruptione?

Andr. Spigelius omnes corporis noſtri nervos, atque adeo & opticos, ingentem in longitudinem extendi poſſe demonſtrat. Habet & ille itidem pueri cujuſdam exemplum, cui oculum lapis jactus extra orbitam excuſſerat, ut ad medium uſque propenderet naſum, hic tamen Chirurgi dexteritate adeo lente, recteque reponebatur, ut nullum remanſerit vitium.

De ſimili etiam ſymptomate ictu baculi exorto *Joh. Baptiſt. de Lamzweerde Obſ. 69. fol. 269.* agit, quem aegrum nullo ſuperſtite viſus defectu, ſequentis Cataplaſmatis beneficio perfecte ſe curâſſe refert.

℞. *Herb. malv.*
Biſmalv.
Rut.
Semperviv. ā mj.
Far Hordei.
Lin. ā ℥ß.
Camphor.
Croci ā ʒß.
Ol. roſar. ℥ ij.
Lact. muliebr. ℥ij.
Aq. roſar. q. ſ.
fiat Cataplaſma.

Hoc autem coquendum non eſſe ait, ſed quavis vice ad uſum ſimpliciter miſcendum, ſicque tepidum imponendum. De Unguento quodam ſimul cum illo cataplaſmate adhibito videri poterit idem dicto loco.

Fr. Joſephus Burrhus Epiſt. ad Thom. Bartholinum oculi prominentiam collyrio quodam adſtringente, emplaſtroque defenſivo *Vigonis* collo applicito, ſe ſuſtuliſſe ſcribit.

Nullum efficacius reperiri ad tollendam oculi procidentiam remedium cucurbitulâ quâdam magnâ ſine ſcarificatione, poſteriori capitis parti applicitâ jam olim, teſte *Joh. Rhodio Obſ. Med. Cent.* 1. *Obſ.* 84. *fol. mihi* 54. *Aldrigettis* Medicinae Profeſſor Patavienſis docuit. Quale quid etiam aſſerit *Aetius Tetrab.* 2. *Serm.* 3. *Cap.* 24. *fol.* 340. qui, inflammatione decreſcente, poſteriori capitis parti cucurbitam admovendam ait, cui adſtipulatur *Actuarius Meth. Med. Lib.* 4. *Cap.* 11. *fol. mihi* 328.

Lud. Duretus not. ad Jacob. Hollerii Lib. 1. *de Morb. intern. Cap.* 20. *fol. mihi* 152. caecitatem nobilis cujuſdam Virginis à lapſu exortam ſimili cucurbitulâ poſteriori capitis parti adhibitâ ſubito fuiſſe depulſam tradit.

OBSERVATIO X.

Muſculorum oculi paralyſis.

TEnellos etiam infantes in ipſo matris utero, & ante nativitatem, multis obnoxios eſſe morbis poſt plures ex oculi vitiis demonſtrat infans *Henrici vander Hoeve* Cauponis Hagienſis, qui die 19. menſis Februarii An. 1683. uteri clauſtris ſolutis, in lucem prodiit non ſine gravi ſiniſtri oculi inflammatione, dextrique tremore: quam inflammationem multi admirantes dubitârunt, originemne ex errrore quodam obſtetricis in partu commiſſo haberet. Parentes autem vitium illud non multum curantes lac tantum muliebre tepidum infantis oculo inſtillârunt, quo remedio necquicquam adhibito, ſecuta eſt ſex dicti oculi muſculorum paralyſis; Quamvis autem oculus hic pro arbitrio nec verſus ſuperiora, nec inferiora, nec dextrorſum, ſiniſtrorſumve moveri poſſet, palpebram tamen, vigilante infante, verſus ſuperiora evehi, dormiente

te vero demitti, atque occludi animadvertimus.

Dexter vero oculus continuè movebatur dicitur autem vitium hoc Veteribus, nec non hodiernis Medicis propter motus inconſtantiam *Hippos, Equus*, vel etiam *Oculus inſtabilis;* quae denominatio proprie deſumpta eſt ab equorum oculis, qui vagi plerumque, atque inconſtantes ſunt, imprimis illis, quibus orbita oculi notabilius prominet; unde tam verſus anteriora, quam retrorſum proſpicere ſolent, ſique nullis ad latera muniantur tegumentis, expaveſcunt plerumque, pupillaſque perpetuo movent. Hujuſmodi autem equis oculi utplurimum maximi ſunt.

IN OBSERVATIONEM X.

ANnotatu dignum eſt, dum ab unâ parte ſiniſter infantis oculus omni prorſus motu carebat, dextrum contra indeſinenter fuiſſe motum quemadmodum vero prima iſtius vitii cauſa eſt affluxus humoris cujuſdam tenacis nervos oculorum motorios obſtruentis, ita forſan alterius vitii cauſa fuit motus quidam convulſivus, quo ſpiritus irregulariter influendo incon-

ſtan-

ſtantem producunt motum; qui minus conſtans ſpirituum influxus, tubulis quibuſdam nervorum obſtructis, oriri poteſt.

De paralyſi muſculorum oculi omnium, nullum me unquam exemplum legiſſe memini: *Celſus Lib. 6. Cap. 6.* generaliter tantum de univerſali muſculorum oculi paralyſi loquitur, ut & *Aetius Tetrab. 2. Centur. 3. Cap. 49. fol. 356.* dicens: *Si vero totus oculus reſolutus fuerit, motus ad dextram, & ſiniſtram ſurſumque, ac deorſum perficere non poteſt. Et ſiquis acrius pharmacum ſublinat, non percipit morſum. Hoc autem malum aegre curabile eſt; maximeque in aetate provectis, ſi vero ex nativitate contigerit reſolutis, impoſſibile eſt hanc corrigere.*

Eodem quoque modo loquitur *Guillemaeus de oculi vitiis Sect. 3. Cap. 3. fol. mihi 755.*

Nonnulla equidem exempla quidam referunt, quibus tamen non omnes, ſed nonnulli tantum oculi muſculi paralyſi fuerunt affecti: Sic etiam *P. Foreſtus Lib.* 10. *Obſ.* 89. *fol. mihi* 429. vidiſſe ſe ſcribit quorundam oculi muſculorum è vehemente quodam in capite ictu ortam paralyſin. Tradit *L. Sigiſmundus Graſſius Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. Decur.* 1. *An.* 1. *Obſ.* 71. *fol.* 173. de ſemet ipſo, quomodo ex equo lapſus, ac in caput volutus oculi, palpebraeque alterius correptus fuerit paralyſi, ita ut quando eam digitis attolleret, pupilla dextra appareret triplo amplior, & objecta per nebulam quaſi denſiſſimam con-

fuſa cernerentur, ſiquidem pupilla magis verſus externum oculi canthum eſſet converſa, quod inde proveniebat, quia ſanus muſculus antagoniſta eò oculum deduxerat. *Philip. Salmuth. Centur. 3. Obſ. 42.* ſimile quid habet, cui itidem ex equo lapſus cauſam dederat, oculo tamen non ad latus, ſed verſus ſuperiora ducto, quod infimus muſculus paralyſi eſſet affectus.

Quantum vero ad curationem paralyſeos muſculorum oculi attinet, de ea conſuli poteſt *Guillemaeus Lib. & Cap.* jam adſcriptis; Vel utendum eſt remediis, quae caput ſpeciatim ſuperfluis liberent humoribus: Ut

℞. *Extract. cathol.* ℈ſ.
Mercur. dulc. gr. vj.
Ol. cinnam. gut. ij.
Fiant pilulae n°. v.

Poſteaque ſumenda ſunt, quae craſſam, viſcoſamque materiam attenuant, & conſumant, qualia ſunt decoctum internè aſſumptum è *ſalſa parilla, guajaco, ſaſſafras, &c. additis ſub finem decoctionis neuriticis quibuſdam herbis*. Ex. gr.

℞. *Rad. ſalſaparil.* ℥ij.
Raſ. lign. guajaco ℥vj.
Macerentur horis XXIV. *in aq. purae* ℔iij.
Poſtea f. decoct. ſub finem addendo.
Herb. chamoepit.
Salv. roſmar. ā̄ā mß.
Colatura detur uſui.

Topicum denique praeſtabit ſequens.

℞. *Aq.*

℞. *Aq. ſtillat. foenic.*
Euphrag.
Reginae Hungar. ã ℥ij.
Spir. ſalis ammon. gut. xxx.
Camphorae gr. vj.
M. F. Collyrium.

Quo tangendi ſunt oculi, cujuſque portio quaedam iis inſtillari poterit. Video equidem ſcriptores continui oculorum motus, cui nomen *Hippos*, non niſi perfunctorie meminiſſe, exiſtimant autem recentiores quidam non ſolum contra veterum auctoritatem, ſed & reclamante veritate, vitium hoc in palpebris locum habere, vitiatumque earum eſſe motum, quia, uti contendunt, hae inordinato clauduntur, aperiunturque modo, ac quaſi tremere videntur; Sed vehementer hac in re falluntur, illud enim, de quo ipſi, vitium *Nictatio* dicitur.

Nec provenit *Hippos* ex malâ quadam corporis conſtitutione, aut humorum quodam ad oculum affluxu, verum connatum, & naturale quoddam non palpebrarum, ſed ipſorum oculorum malum eſt. Tradit *Riolanus* Pater ſe hoc vitii non in oculi bulbo, ſed in pupillâ tantum vidiſſe. Tremulus ille pupillae motus haud dubie in tunicâ uveâ fuit, quid enim, quaeſo, aliud tam notabiliter in oculo tremeret? Provenit autem ille ex ligamento ciliari, quod recurrens multa, eaque tenuia filamenta, ſive fibrillas in-

ſtar tinearum quarundam nigrarum, pilis ciliorum ſimilium de ſe ſpargit; quibus pupillae dilatatio, & contractio efficitur.

Verum quidem eſt ejuſmodi continuum motum oculo nonnunquam à flatibus oriri, eo autem caſu non diu continuatur, diciturque illa ſpecies potius palpitatio: nonnunquam & à convulſione provenit, vel etiam ex terrore, irâve: poſterioribus autem caſibus natus oculorum tremor *Hippos* dici nequit, quia *Galenus Comm.* 2. *Sect.* 21. *in Prognoſt.-Hippocr.* vitium illud oculorum aſſimilat connato cuidam dentium ſtridori, unde non morbum quendam, ſed velut ingenitum quoddam malum eſſe patet, idque tanto magis liquet, quia nemo de mali hujus curatione quicquam nunquam in medium protulit, mentionemve fecit.

Quod ſi tamen cuipiam hujuſmodi poſt nativitatem vitium ſuboriatur, conſultum dicit *P. Aegineta Lib.* 3. ut inſtrumentum aliquod oculis efformetur, quo non niſi per parvum quoddam foramen conſpiciant, ut ita cogantur recte proſpicere, quantumque fieri poteſt, immobiles, conſtanteſque maneant. Quidam vero hoc malo laborantum oculos deligandos cenſent, ita ut per temporis aliquantum occaecentur nonnunquam iterum reſolvendi.

OBSERVATIO XI.

Aranea aure contenta.

QUot, quantiſque malis humana corpora tam internis, quam externis, exiguae quandoque premant, obruantque cauſae, evidenter demonſtrat, quod referre aggredior.

In *Michaëlis Digbaucher* die 30. Decemb. Anno 1682. ſub tecto quodam nudo capite operantis aurem aranea quaedam coloris ſuſci, magnitudiniſque, qualem exhibet Tab. 1. Fig. 2. ad literam A. irrepſit, quae ipſum adeo torſit, ut non parum anxius, quò eam eximeret, omnem moveret lapidem. Trium autem Chirurgorum ope necquicquam imploratâ, tandem ad Medicum, Chirurgumque noſtrum *Cornelium Solingium* itur, qui, licet ſpeculo, ſive inſtrumento dilatatorio, cavitate auris ampliatâ, araneam conſpicere non potuit. Capitalem tamen inimicum, hominem tam miſere cruciantem, poſt quinque horarum moras, diſcedere coëgit

tenui

tenui quodam; planoque, ac lapidilli in morem efformato cochleari uſus. Animadvertebatur autem circa Araneam illico poſt extractionem extinctam nonnihil ſaniei, cujus reliquiis exemtis, *Solingius* auri *Arcaei* balſamum cum Peruviano, & oleo hyperici, gummique elemmi mixtum inſtillavit, cujus virium effectus tanti fuêre, ut, *Michaël* poſtridie optime ſe habens, laetuſque non ſine gratiarum actione à Medico diſceſſerit.

IN OBSERVATIONEM XI.

CONtingit nonnunquam, ut viva quaedam in hominum, praeſertim dormientium, aures irrepant inſecta; ut vermiculi, muſcae, culices, erucae, curculiones, aliaque ſimilia: quae, ſi diu ibidem hoſpitantur, gravium admodum, ut poſt dicetur, accidentium cauſae ſunt.

De curculione intra aurem contento loquitur *Trincavellus Lib.* 4. *Cap.* 6. *de ratione curandi Part. hum. corp. affect.*

Andr. Cnoëffelius Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. Decur. 1. *An.* 4. *Obſ.* 50. *fol.* 44. exemplum Ruſtici cujuſdam dat, qui aliquando penes fornacem in ſcamno ſopitus gryllum in aurem ingredien-

dientem non ſenſerat, quem tamen expergefactus ex immenſo, ut dicebat, clamore, & volutatione ſtatim percipiebat. Hic autem pene ad inſaniem redactus illum neutiquam interimere, vel eximere poterat. Tandem ei *Cnoëffelius* conſultus ſuaſit, ut ſcorpionis oleum in aurem infunderet. Ille quidem paruit, at fruſtra. Juſſit itaque, ut vivum adduceret gryllum: allatum oleo olivarum merſit, unde mox interiit. Hujus olei cum duodecim fere guttae in aurem laborantis immitterentur, paulo poſt gryllus deficere coepit; inter moriendum tamen retrogradum quaſi motum repentis inſecti ſenſit ruſticus, & fruſtatim deinde cum multo pure gryllus ex aure prodiit, atque ille quidem convaluit.

Verum infelicior multo erat, uxor Sacerdotis cujuſdam, in cujus aurem, referente *Samuele Ledelio Ephem. German. Decur. 2. An. Obſ. 39. fol. 69.* etiam gryllus irrepſerat, unde poſt fruſtranea multa remedia, horrendis doloribus excruciata tandem vivere deſiit.

Joh. Georg. Volkamerus Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. An. 3. Obſ. 166 fol. 480. puellae cujuſdam, Annorum 18. mentionem facit, cui laboribus defatigatae, ac in prato decumbenti, dormientique vermiculus rotundus medii auricularis digiti longitudine, lumbricum craſſitie adaequans, aurem ſubintraverit dextram, paulatimque rodendo in frontem aſcenderit, ibique per quatuor hebdomadas hoſpitatus incommoda puel-

lae

lae peperit quamplurima? Undique ergo ope, conſilioque implorato, ſine ſucceſſu tamen, tandem juſſit Pharmacopaeus quidam, ut in aures puellae, reclinato capite, oleum juniperinum immitteretur, quo aliquoties immiſſo, duo ejecti fuêre vermiculi minores, ac albi, prioris haud dubie ſuboles. Poſt ulteriorem illius olei infuſionem tandem & eorum genitrix rubei coloris, enectaque comparuit, ſubſequente intolerabili circa frontem dolore, qui ſuffitu gummi ammoniaci poſt ſaniei foetentis effluxum ſopitus fuit.

Nonnunquam etiam muſcae, culices, aliudque inſectorum genus, uti modo dictum, intra aures ſe confert, quod motibus reciprocis magnam vim inferendo multa producit miſeris incommoda:

Narrat etiam *Volkamerus* loco eodem ad ſeſe aliquando acceſſiſſe vetulam, quae ante annos viginti, cum incautius molem graminis capiti impoſitam geſtâſſet, feſſa linteamini iſtius ſarcinae inſectis ſcatenti capiti ſuppoſito obdormiverat, cujuſque in aurem dextram forbicinae interea, quas vermes auriculares, Oor-wormen, dicimus, irrepſerant, quarum una chirurgi ope fuit extracta, relictis aliis, quas elicere, vel ſolertiſſimi tunc temporis Medici nequivêre. Hucuſque immenſa earum copia cerebrum inter, & cranium commorata, indieſque immenſior reddita, aerumnoſam miſerae vitam reddebat,

bat, ut, hac illac repentibus inſectis, dolorem tam in manuum, quam in pedum extremis ſentiret. Quod ſi caput, inquit, *Volkamerus*, hinc inde moveret, interiora capitis crepitare adſtantes non obſcure audiebant. Huic vero, utut auxilio eſſe annitebar, incaſſum tamen omnes noſtri abiëre conatus. Balſamum ſulphuris therebinthinatum auribus ejus immiſi at praeter unicam, ſed enectam, non potui elicere, inſectum enim illud meatus auditorios longo ſatis tempore obvallâſſe vero admodum fuit ſimile. Fumigum. Ammon. crebro uſu mire delectabatur vetula, dum ad exitum accurrere forbicinas ſemper obſervâſſet: Cum igitur nullum ſupereſſe videret foemina auxilium, ad extremum vitae terminum tolerare hoc malum decrevit rogitans ſaltem, ut exantlatis tandem iſtis aerumnis, calvaria ejus aperiretur, ut, quae ex tanto infeſtorum hoſpitum grege tormenta fuiſſet perpeſſa, omnibus innoteſceret.

Evenire quoque poteſt, ut vermes in ulceribus quibuſdam aurium intus creſcant, & producantur.

Ita *Valeſcus de Taranta Lib.* 4. *Cap.* 30. ſe vidiſſe refert tres, quatuorve vermes figurâ nucleorum pini, quamvis hiſce nonnihil majores, qui ex auribus Juvenis cujuſdam vehementiori febre afflicti prodierant, poſt quorum exitum Juvenis convaluerat.

Non diſſimile eſt, quod habet *Arnoldus de Vil-*

Villanova Cap. 32. *Lib.* 3. *Montanus Conſil.* 39. *Solenander Conſil.* 15. *Fernelius Lib.* 6. *Pathol. Cap.* 10. *Zacut. Luſitan. Prax. Admir. Lib.* 1. *Obſ.* 63. *fol.* 51. nec non *Carol. Raygerus Miſcell. Med. Phyſ. Decur.* 1. *Ann.* 5. *Obſ.* 5. *fol.* 7.

Henr. à Moïnichen Obſ. 16. vidit Romae vermes ex auribus eâ magnitudine, qua in nucibus reperiri ſolent, prodeuntes, quorum aliqui, infuſis in aurem ſpiritus vini aliquot guttis, continuo verſus exteriores ejus partes ſerpere viſi ſunt, qui volſella arrepti, caeterique aſperſo Mercurii ſublimati dulcis pulvere enecti fuêre.

Anthon. Stadlender, *Chirurgus civitatis Thorunenſis in Boruſſiâ* è puelli cujuſdam aure vermem eduxit iis plane ſimilem, qui ex perforatis prodire ſolent nucibus, ſed nonnihil majorem, coloris valde candidi; narratque idem ſe quinque ſimiles ex alterius cujuſdam aure extraxiſſe, ſed minores paulo, qui nullis, excepto ſpiritu vini, remediis potuerint necari: refertque *Simon Schultzius Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. Decur.* 1. *Ann.* 2. *Obſ.* 24. *fol.* 43. ſe eoſdem etiamnum viventes conſpexiſſe.

Chriſtoph. Mentzelius Ephem. Germ. Decur. 2. *An.* 2. *Obſ.* 57. *fol.* 95. ſe ex aure cujuſdam miſere ejulantis ruſtici dextrâ An. 1672. magna cum moleſtia octo albicantis coloris vermes extraxiſſe refert. Quod malum ruſtico illi (uti poſtea expoſuit) ab exulceratione auris dextrae provenerat, in quam muſcae, cum ſub dio, aeſtate, capite nu-

nudo, dormiret, ſua ſpermata, & foetus ejecerant.

Praeter inſecta, alia etiam quandoque ſeu caſu quodam, ſive per petulantiam illabuntur in aures. Ita refert *G. Fabrit. Hildanus Centur.* 1. *Obſ.* 4. *fol.* 15. de globulo quodam vitreo piſi magnitudinem non excedente, cujuſmodi virguncularum conſtituunt brachialia, qui inſinuatus fuerat in concavum auris ſiniſtrae puellae cujuſdam 10. Annorum, unde gravia ſequebantur ſymptomata; dolor videlicet in capitis parte ſiniſtra, ſtupores uſque ad pollicem, & indicem progredientes ad lumbos uſque, tibiam, & pedem: imo totum latus ſiniſtrum continuis ſtuporibus languebat, ſequebanturque convulſiones, tuſſis ſicca, &c.

Qui globulus, poſtquam aliquot ibi haeſiſſet annos, quatuorque necquicquam in auxilium advocati fuiſſent diverſis temporibus Medici, ipſe tandem *Hildanus* globulum feliciter (etiamſi profundius prope tympanum ſordibus firmiſſime adhaereret) ſine ullâ violentia, inſtrumento quodam eum in finem adaptato extraxit.

Admiranda vero eſt hiſtoria illa, quam tradit *Marcellus Donatus de Hiſt. Med. Mirabili Lib.* 2. *Cap.* 12. *fol.* 219. de nobili puero, qui dum aliis conſociis, quibuſcum luſus agebat, ſe jocularia eartis peritum oſtendere vellet, arreptis ceraſorum nucleis binis, ex dextra aure ad ſiniſtram manuum dexteritate ut pervolarent, ſe

factturum praedicabat, quod dum exequi parat ita illorum alterum in intimiorem auris partem indidit, ut nullo unquam ingenio à medicis, aſtantibusve extrahi valuerit, qui id non ſemel pertentâſſent; non levem enim illi ceraſi nucleus noxam inferebat. Quare toto negotio naturae derelicto, poſt multos dies plurima humiditate madente aure, is germinare coepit, germenque prodiit, quod jam conſpicuum tenaculis leviter arreptum altera nuclei pars germini adhaerens inſequuta, altera vero (nam in binas ſciſſus erat) haud difficile extracta eſt.

Idem haud diſſimilem ſubnectit hiſtoriam de ſemine ex Anagyride (vulgo Venetis *Karobe*) quod cum intra *Joh. Mariae Bonardi* aurem forte fortuna incidiſſet, ipſeque illud extrahere pertentaret, penitius impulit. Quare dolore excitato valde urgente, concitata fluxio, apoſtemaque genitum, quod per plures menſes miſellum hominem afflixit, donec tandem germinans ſemen prominente germine extractum eſſet, ſicque medicamentis opportunis rite ulcere curato convaluiſſet:

Si inſectum aliquod forte vel in aurem irrepſerit, vel intus productum fuerit, curandum quantocius eſt ut eximatur, vel ad minimum enecetur, ſiquidem *Rhaſes* dicat, ſi diu ibi permanſerit (praeſertim quando ſimul maligna pollet qualitate) non atroces tantum inde exoriri dolores, inflammationes, haſque ſequentia ul-

cera,

cera, ſed nonnunquam & convulſiones, aliaque accidentia, qualia ex adducto *Hildani* exemplo demonſtravimus. Idem & confirmat *Hippocrates* 3. *Prognoſt*. 13. *& Galenus Comm.* Hujuſmodi vero ſymptomata proveniunt, quia cavum auris propter membranam circumcingentem ſenſibile eſt admodum, ac nervoſum, fibrilliſque multis nervoſis intertextum, quas à quinto pari nervorum auditoriorum, ut & à ſecundo pari vertebrarum recipit, ita ut veriſſime dicere queamus nullam in univerſo corpore humano reperiri membranam, quae reſpectu magnitudinis pluribus gaudeat nervis: adde, quod & auris cavitas non ad duram tantum extendatur matrem, ſed & nervum auditorium attingat, qui (juxta opinionem *Galeni in calce Lib.* 6. *Meth. Med.*) à cerebro in illam cavitatem deſcendit, ità ut dubitandum non ſit, quin cerebrum, nervique ipſo queant affligi. Ideoque recte exiſtimavit *Celſus* majus eſſe circa aurium, quam oculorum vitio periculum; propter humorum enim affluxum à dolore provenientem tympanum tandem corrumpitur, unde ſurditas, nec non, accedente exulceratione, auris oſſis caries, vel alias fungus, ſive caro luxurians, & ſpuria, teſte *G. Fabrit. Hildano*, *Centur*. 3. *Obſ*. 1. *fol*. 183. naſcitur.

Inſtrumenta ad extractionem rerum in aures illapſarum apprime utilia deſcripſit *G. Fabrit. Hild. Centur*. 1. *Obſ*. 4. ac figuris expreſſit.

Quod vero ad vivorum inſectorum enecationes attinet, maximam partem adductis exemplis eluceſcit. Omnibus autem uſurpatis *Galenus* ſulphur calce, & melle ſubactum, ac cum aceto auri inſtillatum laudat. Extinguuntur & vermes ſucco abſynthii, cenraur., felle brutorum, fumo ſulphuris, aut gum. Ammon. per infundibulum in aurem immiſſo, nec non ſpiritu vini, ut modo dictum, quamvis *D. Du Verney Part.* 3. *de Auditus organo fol.* 37. omnibus praeferat craſſa, & oleoſa, ſiquidem, ut ait, talia occludant inſectorum oſcula, ſicque eadem ſuffocent.

Nonnulli viva inſecta allicere conantur dulcibus externe applicitis, vel etiam in aurem immiſſis v. gr. dulci malo aſſato, calidoque, ac diſſecto impoſito, vel medullâ ejuſdem cum melle, vel ſaccharo cum melle mixto, tepidoque in aurem intruſo. Alii turundam illinunt therebinthinâ, filoque alligatam profunde in aurem, ut eidem adhaereant inſecta; injiciunt.

IN OBSERVATIONEM XII.

Spaſmus oris, cynicus perperam dictus.

QUam incaute puerperae quaedam nonnunquam frigido ſeſe exponant aëri, nec leve incurrant morborum peri-

ri-

riculum, ſaepiuſque in eoſdem incidant, experientia ſatis monſtrat. Exemplo nobis erit Uxor *N. Verboom* ſutoris Hagienſis. Haec decimo quarto puerperii die, quamquam temere admodum, & imprudenter, initio Decembris 1683. ad templum ſeſe contulit Deo propter felicem partum gratias actura: verum brevi poſt ſpaſmo corripiebatur oris à ſiniſtra parte verſus dextram, ita ut (vitium namque erat valde moleſtum) me illico ea de re conſuluerit; ego itaque omnibus rite perpenſis, tertiâ à puerperio hebdomada lene quoddam praeſcripſi purgans, partemque affectam unguento nervino ungi juſſi: cucurbitulas etiam cervici, emplaſtrumque phagedaenicum pone aurem ſiniſtram admoveri praecepi: Addidi & ſternutatoria, decoctumque ex ligno guajaci, ſalſa parilla, & ſaſſafras: cui ſub finem decoct. addebantur herb. Chamaep. prim. veris, & beton., ac denique ſequenti uſa fuit remedio.

℞. *Fol. lauri.*
Rutae.
Roriſm.

Majoran. āā Mjß.
Flor. ſtaechad.
Salviae
Lavend. āā Mj.
Coq. ex aq. comm. s. a. ad ℔iij.

Hoc gargariſmate uſa eſt, partemque affectam fovit, ad cerebrum autem cum nervis corroborandum ſequens datum fuit Electuarium.

℞. *Conſerv. flor. roſmar.*
Salviae ā ℥jß.
Nuc. moſch. conditae ℥j.
Syr. de ſtoechade q. s.
M. F. Electuarium.

Sicque hac Methodo, Divina favente gratia, intra tres hebdomadas iſto incommodo fuit liberata.

IN OBSERVATIONEM XII.

HIc affectus *Celſo Lib.* 4. *Cap.* 2. aliiſque à ſimilitudine torturae oris *Spaſmus Cynicus* nuncupatur. Tortura autem, ſive diſtorſio oris, cum generalior ſit vox, multiplex eſt; omnibus enim illa oris diſtorſionibus convenit, etiamſi ea ut plurimum vel ex paralyſi, vel alterutrius tantum lateris oriatur ſpaſmo, teſtibus

bus *Galeno 4. de loc. aff. Cap. 2. Avicenna Fen. 2. Tr. 3. Cap. 15.* aliiſque eorum ſectatoribus: Verum *ſpaſmus Cynicus*, proprieque dictus, utriuſque oris lateris ſpaſmus eſt, unde & nomen habet, utpote canino rictui ſimillimus: Hunc enim quilibet non exprimit oris ſpaſmus, quare *Felix* etiam *Platerus* illam tantum oris diſtorſionem ſpaſmum cynicum dicit, quo labra una cum buccâ utrinque diſtorquentur, expanduntur-que, quale exemplum idem habet *Obſ. Lib. 1. pag.* 130. quo tota tremebat bucca tam ſurſum, quam deorſum tracta.

Ita ut illa diſtorſio, quae ab alterius faciei partis muſculorum paralyſi provenit (qualia affecta fuit illa, de quâ noſtra Obſervatio) revera ſpaſmus Cynicus dici nequeat, ſiquidem paralyſis nequeat eſſe ſpaſmus, etiamſi haec duo promiſcue ſaepe ſumantur.

Extitiſſe autem paralyſin muſculorum faciei ſiniſtrae partis uxoris *N. Verboom* flacciditas, mollitieſque, & doloris inſuper abſentia, nec non ſenſus in eodem latere imminutio abunde indicârunt; Haec autem haud dubie illâ in parte ab obſtructione nervorum illac excurrentium ex pari guſtatorio orta fuit, cui viſcoſus, atque externo frigore condenſatus humor, qui cavitatem illorum nervorum opplevit, tranſitumque ſpirituum ad muſculos impedivit, cauſam dedit; unde cum ſiniſtrae partis muſculi moveri non poſſent, antagoniſtae alterius lateris interim mu-

nus ſuum obire non ceſſantes, nullamque ab alterâ parte reſiſtentiam invenientes maxillam ita detorſêre.

Huc accedebat, quod rite manducare non poſſet, labiis male junctis. Oculorum quoque alter minus recte connivebat. Dein non niſi in uno tantum latere efflare, aut exſpuere valebat ſalivam ſponte ex ore profluentem. Hanc autem functionum ceſſationem ortam crediderim, quod laeſae partes, ramis, quos à pari nervorum, Veteribus tertio, nanciſcuntur, obſtructis, adeoque denegato ſpirituum influxu, muneri obeundo impares factae fuerint.

De eorundem muſculorum paralyſi, hancque inſequentis oris alterius partis diſtorſionis lege ſis *Hippocrat. 2. Epidem Sect. 2.* circa finem.

Curationem autem hujuſce mali ex catarrhis, & coryzâ oriundi *Ephemerid. Germ. Ann. 3. Obſ. 332. fol. 544.* nec non *Balthaſ. Timaeus Lib. 1. Cap. 39. fol. 72.* dabunt.

OBSERVATIO XIII.

Labii Pſeudo-Cancer.

SIngulas corporis noſtri partes invadere poſſe cancrum jam olim *Galenus Lib. 2. ad Glaucon. Cap. 10. & Lib. introd. 16.* docuit. Saepe numero tamen contingit,

git, ut nonnulli ſe cancros ſuſtuliſſe glorientur, cum ne ſimile quidem illis malum fuiſſet. Unde non famam tantum, laudemque inter plebejos affectant, ſed & plus aliis ſapere videri volunt, aegroſque non raro decipiunt.

Muliercula quaedam gravida, nec aetate provecta 22. Aprilis 1682, meum imploravit auxilium, cujus labii inferioris parvum tumorem, minoriſque fabae magnitudinem non nihil excedentem, caeruleique coloris, ac quibuſdam cancrum habitum ſecabat Medicus, Chirurguſque *Corn, Solingius*.

In diſſectione, quae craſſo fiebat forcipe, è tumore, praeter viſcoſum, lentumque quendam humorem, nihil omnino profluere animadvertimus, qui, (ut optime notat *Joh. Mekeranus Obſ. Med. Chirurg. Cap.* 12.) commordentibus labium dentibus, in laeſam quandam glandulam (qualibus infimum labium, nec non aliae oris abundant partes) juxta arteriolam quandam effuſus; commodo exitu negato, ſtagnavit, unde glandula magis, magiſque intumeſcens quicquid hoc eſt vitii (*Mekerano* belgicè een Lip-

 knoop)

knoop) produxit. Tumore itaque ſublato, Hungarico ſupprimebatur ſanguinis affluvium vitriolo, nec non lapide haematitide, ac poſtridie in partem affectam, ſyrupus è roſ. ſic. illinebatur, unde brevi percuratum vulnus. Scribit idem *Mekeranus* ſe veſiculas illas pituitoſas forcipe diſſectas melle roſar., ſpirituque vini exſiccâſſe, & ſanâſſe, quamvis & fateatur, non obſtante earum apertione, nec non juxta dictam methodum ſanatione, duritiem quandam nihilominus remanſiſſe, quae alliſione dentium dolorem ſaepenumero, loquendique difficultatem ciens excidenda fuerit eo modo, quem *Obſ. Cap.* 12. *fol.* 108. deſcribit.

IN OBSERVATIONEM XIII.

NOn diffiteor equidem veros etiam cancros ipſis obvenire poſſe labiis, utpote fungoſâ conſtantibus, glanduloſâque, ac plurimis, obnoxiâ incommodis ſubſtantiâ, unde facilius (praeſertim ſi corporum ſint minus recte temperatorum) cancer ſupervenit.

Ut autem certa ſit ejuſmodi tumorum cognitio, ſciaturque, malignine ſint, an ſecus, ſigna adſcribam diagnoſtica. Par-

Parvus quidem labii tumor, coloris caerulei, tactuque mollis, cancer dici nequit, verum ſi color iſte caeruleus ſit magis plumbeus, aterve, & tumor tactu durus, ſolidus, & renitens, malignus evadit, atque cancroſus quem eo caſu tempeſtive forcipe auferre ſatius eſt.

De extirpationibus, methodoque tumores illos excidendi conſulatur *Paraeus Lib. 6. Cap.* 29. ut & *Corn. Solingius Operat. Manual. Chirurg. Cap. 36. fol. 75.*

In infantum labiis alia nonnunquam exulcerationum malignarum ſpecies provenit, quae cavae, duraeque, nec ſine dolore nigricantes, & foetentes, ſubitoque proſerpentes à Scorbuto plerumque, adeoque à male conſtitutâ ſalivâ oriuntur, noſtratibus Water-Kankers. Quae vitia ego ſaepe abſque notabili moleſtiâ, corporibus ſcilicet prius rite praeparatis, hac mixturâ ſuſtuli.

℞. *Mellis roſar.* ℥j.
Aegyptiaci ʒij.
Ol. vitrioli gutt. aliquot.
Miſce.

Hoc remedio imbuto penicillo ulcera tangi juſſi, ſicque intra paucos dies ſanavi.

Deſcripſit & hoc Malum *Arnoldus Boötius Obſ. Med. de omiſſis, & non deſcriptis morbis Cap.* 19. vocaturque ei *Cheilocace*, Anglis Mouth-Kanker/ ſive Kanker of the Mouth; Hoc

Hoc autem malum in Anglia, Hyberniaque graſſari admodum, ſaepiuſque inſtar luis cujuſdam epidemicae multos ſimul infantes, intactis adultis, invadere ait. Illud autem ſi initio negligatur, nec bene curetur, malignum, ac non tantum curatu difficile, ſed & inſanabile evadit; malignitas enim proſerpens miſeros infantes lentâ quaſi tabe rapit, enecatque.

Oris cancrum, ſive ulcus *Nome* à corrodente quodam humore pueris ortum, *Joh. Muys Prax. Chirurg. Ration. Decur.* 2. *Obſ.* 10. *fol.* 39. ſatis feliciter hoc unguento ſe ſanâſſe refert.

℞. *Theriacae* ℥ij ß.
Ung. Aegypt. ʒiſ.
Gum. laccae.
Spir. ſal. ammon. ã℈ij.
Cochlear. ʒij.
M. F. Unguentum.

Quo, cum ſpiritus vini nonnihil addidiſſet, partem exulceratam ſexies uno die abluit, poſteaque lintea carpta hoc medicamine imbuta parti laboranti admovit, atque ita brevi curationem abſolvit.

OBSERVATIO XIV.

Hydrocephalus.

QUamvis in ventre utplurimum ſeſe manifeſtat Hydrops, eum tamen in omnibus fere corporis partibus naſci poſſe experimur. Praeter abdominis enim hydropem, ſive aſcitem, pectoris etiam datur hydrops, capitiſque, ac teſticulorum, tam virilium quam muliebrium, nec internis tantum, ſed & in externis corporis partibus, cujus veritatem demonſtrabo *Obſ.* 28. hîc loci ſaltem acturus de hydrocephalo, quem mihi videre licuit 4. Decembr. An. 1685, in filiolo Chirurgi cujuſdam Hagienſis bimulo, cujus caput latitudinem adulti capitis multum excedebat, hoc enim totum ambiens, à ſincipite videlicet ad occiput, linteum tres ſpithamas, ſive ulnam longitudine aequabat.

Infans ille, ſano quamvis, & bene diſpoſito corpore in lucem editus, ſexto demum menſe quodam correptus fuit morbo, à quo uſque tempore caput

put primo increſcere, viſuſque ſenſim imminui coepit tandem omnino ſublatus.

Delineationem hydrocephali hujus dabit Tabula 2. cujus literae A. B. C. diſtentum denotant cranium, unà cum ſubjecto cerebro, & D. aperturam nondum occluſi cranii.

IN OBSERVATIONEM XIV.

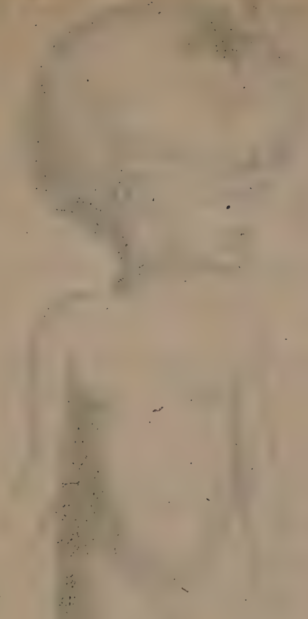
QUemadmodum diverſus admodum eſt abdominis hydrops, ita etiam hydrocephalus, qui tam partium capitis aqua diſtentarum, quam cauſarum intuitu multiplex eſt. Collectio enim aquarum contingit, vel in toto capite vel in aliqua parte, ſiquidem nonnunquam in externis tantum advertatur partibus, inter cutem videlicet, & pericranium, vel inter pericranium, ac cranium, quandoque & internis tantum partibus inter cranium, & meninges, inter duplicaturam durae meningis, falciſve, vel ipſas inter cerebri membranas, aut inter piam matrem, & cerebrum, imo aliquando in dimidia tantum capitis parte, interdumque ſimul tam in internis, quam externis.

Atteſtante *Veſalio Lib.* 1. *de humani corp. Fabrica Cap.* 5. Ut & *Fabrit. Hildano Centur.* 1. *Obſ.* 10. in ipſa interdum cerebri cavitate repe-

ri-

Tab: 2.

ritur aquae quantitas, hydrocephali ſaepius cauſa.

Dionyſ. vander Sterre Tract. de partu fol. 168. ſe duos hydropes in embryonum partibus capitum exterioribus vidiſſe narrat, è quibus, aperta tantum cute, aqua profluxerit.

Similis rei mentionem facit *Carolus Piſo de Morb. à ſeroſa colluvie Sect.* 2. *Part.* 1. *Cap.* 1. *fol.* 49. *Puellae*, inquit, *cuidam frons, palpebraeque ſupra admirationem tumebant adeo depreſſae, & conniventes, ut eas tollere, oculoſve aperire nequaquam poſſet: ſed & calanticam, ſive redimiculum capitis abjicere à me juſſa, univerſum pariter caput immaniter turgidum conſpicatus, in eodem ſaepicule manu contrectato mollitiem deprehendo inſignem, & humorem ſub cute fluctuantem, qui tactum ſubterfugiens quidem, ſed mox refluens, recurrenſque evidenter ſe proderet. Hoc malum, cum ad menſtruam purgationem, hactenus omnino ſuppreſſam, tum ob aſſiduam ſub Sole moram, cui ejus loci incolae maximam vitae in hortorum, vitiumque cultu tranſigentes vivunt obnoxii, ortum fuiſſe autumo.*

Non multum differt quod habet *Epiphan. Ferdin. Hiſt.* 21. *fol.* 66. & *Joh. Baptiſt. à Lamzweerde Append. Obſ. ad Armament. Chirurg. Obſ.* 33. *fol.* 253.

Henr. Regius Prax. Med. Cap. 13. *fol.* 57 Pueri meminit trimuli, cujus caput contactum molle erat, & digitis preſſum ſubſidebat in foſſulas, radiiſque Solis, vel candelae expoſitum pellucebat;

bat; quamvis ille judicaverit malum intus in cerebro latuiſſe, quia puer ſenſibus erat ſtupidioribus, & ſomnolentus, reliquo corpore, licet ſufficienti cibo, potuque frueretur, macilentus, pallidusque.

Credidit *Riolanus* humorem in externis hydrocephalis transire ad cerebri ventriculos, verum *Joh. Jacob. Wepferus Exercitat. de Apoplexia fol.* 62. ſtatuit ipſum non primo externe congregari, poſteaque verſus interiora prorumpere, ſed vice verſa originem habere in cerebri ventriculis, interdumque verſus exteriora adeo expelli, ut ibidem animadverti queat.

Andr. Veſalius Lib. 1. *Cap.* 5. de non exiguo agens hydrocephalo humorem non niſi in cerebri ventriculis reperiri ait.

Humorem illum omnium primo in iis provenire ventriculis *G. Fabrit. Hildan. etiam Cent.* 3. *Obſ.* 17. ſcribit: alias enim (inquit) nonnullae poſt mortem viae reperirentur, per quas ille è partibus externis deductus fuiſſet ad cerebri ventriculos, quas tamen, etiamſi diligenter indagaret, reperire non potuit.

Zacutus Luſitanus Prax. Adm. Lib. 1. *Obſ.* 5. humorem invenit inter duplicaturam durae meningis. *Theoph. Bonetus Anatom. Pract. Lib.* 1. *Sect.* 2. *Obſ.* 45. *fol.* 112. ejuſmodi liquorem lymphaticum à Chirurgo *Baylly* non tantum inter duram meningem, & cranium, ſed & in falce, & durae meningis duplicatura, ad quinque circiter

citer libras Medicas repertum fuiſſe refert.

Expertiſſ. Steph. Blankardus Collect. Phyſ. Med. Cent. 1. Obſ. 73. fol. 65. ſe in ſeptem menſium abortu inter duram, & piam matrem magnam aquae ſanguineae latentem quantitatem animadvertiſſe memorat, cujus forſan cauſa, ut ait, fuerit praecedens matris lapſus: cerebrum autem ejus molle, & aquoſum erat.

Joh. Jacob. Wepferus Exercitat. de Apoplexia Hiſt. 13. fol. 376. & Hiſt. 14 fol. 398. ſe non cavitates tantum cerebri, ſed & locum illum inter duas meninges plerumque vacuum ſero repleta inveniſſe narrat.

G. Fallopius Obſ. à Franciſco Michino edit. indicat ſe intra pueri cujuſdam ſexennis piam matrem, & cerebrum, ut & inter hujus gyros aquam conſpexiſſe.

Andr. Veſalius Lib. 1. de hum. Corp. fabrica, bimulae puellae meminit, in cujus cerebri ventriculis ſeptem menſium ſpatio novem aquae librae collectae fuerint. Quamvis autem cerebrum ejus juxta verticem ita preſſum, & in ſe contractum reperiretur, ut membranam aliquam craſſiorem referret, & genuinae cerebri membranae ſibi adeo eſſent contiguae, ut unum, idemque corpus viderentur, cerebellum nihilo ſecius, ejuſque baſis, & nervorum proceſſus naturaliter ſe habebant, quare puellae ad finem uſque vitae mens ſana fuit.

G. Fabrit Hildanus Centur. 1. Obſ. 10. fol. 19.

pueri cujuſdam mentionem facit, cui caput in tantam excreverat molem, ut ejus rotunditas ulnam, & quartam ejus partem, altitudo autem ab aure ad aurem totidem aequaret longitudine, Is autem non ita natus fuerat; ſed cum ſeptimum aetatis menſem vix attigiſſet, caput mirum in modum ei tumeſcere coeperat. Intra triginta autem menſes paulatim ad dictam magnitudinem excreverat, unde puer in lethargum inciderat, nec ita diu poſt obierat. Diſſecto cranio in duobus anterioribus cerebri ventriculis aqua cryſtallo lucidior ad libras Colonienſes 18. apparuit. Haec autem non ventriculos tantum, ſed & ſubſtantiam cerebri diſtendebat, ita ut totum cerebrum (cerebellum excipit *Hildanus*) in ſacculum extenderetur, unde circumvolutiones, gyrive cerebri, turgentibus omnibus, non apparuêre. Dura, & pia matres integrae erant, atque ita dilatatae, ut totum cerebrum cooperirent: cranium ſimiliter dilatatum erat, ſed paſſim membranoſum potius, quam oſſeum, nec reperiebantur meatus, per quos ſeroſus ille humor ad caput delatus fuerat, quamtumvis accurate diſpicerentur omnia.

Cur autem, dicet quiſpiam, hoc, quicquid eſt liquoris, in cerebri ventriculis Apoplexiam non producit?

Reſp. Quia aliquo modo eſt ſpirituoſa reſpectu aliarum aquarum, & coagulationis expers, adde quod ſenſim in cerebro colligatur, & non ſubito,

ſen-

ſenſim enim ibi collecta, ſenſim quoque poros, tubuloſque cerebri dilatat, & non comprimit, vel obſtruit, ut quidem fieret, ſi uno impetu fuiſſet collecta. *Idem Hildanus Centur.* 4. *Obſ.* 10. *fol.* 294. pueri cujuſdam quintum aetatis annum nondum praetergreſſi meminit, cujus capitis circumferentia continebat pedes Geomotricos duos, cum ſeſquipede, & pollice, altitudoque eadem erat: cranium utcunque durum erat, & non niſi quibuſdam locis membranoſum: reliquae vero corporis partes proportionem pueri ejus aetatis obſervabant, non ita, ut hydrocephalorum ſolent eſſe corpora, extenuatae. Ingenio puer ſtupidus admodum erat, viſu, audituque, nec non loquela deſtitutus. Id vero malum ex eo provenerat, quod circa annum aetatis ſuae primum morbo laborâſſet graviſſimo, & acuto.

N. Tulpius Obſ. Med. Lib. 1. *Cap.* 24. *fol.* 49. de puero memorat quinquenni è cujus capite poſt mortem eductae fuerint quinque aquae librae, quibus effuſis omnia adeo vacua apparuerint, ut plerique Medicorum praeſentium, ſed praepropere, hîc caput ſine cerebro conſpici judicaverint. Tale autem hydrocephali exemplum affert *Theod. Kerckring. Obſ. Anat.* 46. *fol.* 102. & *Zacut. Luſit. Prax. Med. Admir. Lib.* 1. At oculi acie illuc penitius directâ ſatis perſpicue liquebat non defuiſſe cerebrum, ſed amiſſâ figurâ globoſâ, formam convexi fornicis induiſſe, ut inſtar membranae craſſioris undique arcuata diſſolutorum

oſſium circumferentiae adhaereſceret; quali etiam modo ſe habuiſſe puellam *Andr. Veſalii*, de quâ loco adducto, idem affirmat.

Demonſtravit Anno 1666. *D. Joh. Hornius* Anatom. Profeſſor Leidenſis hydrocephalum pueri anni unius, e quo aquae unciae 36. hauriebantur. *Thom. Barthol. Cent.* 1. *Hiſt.* 20. *fol.* 40. exemplum habet pueri quinquennis hydrocephalo laborantis, cui caput tantae molis erat, ut tria adultorum ſuperârit, circumferentiâ ulnam aequans cum quadrante, duaſque ſpithamas altum fronte ita elevatâ, ut oculorum orbitae mediam faciei partem occupare viderentur. Suturae laxatae omnes à ſummo capite ad occiput, & in utroque capitis latere. Nulla verba articulata proferre, nec ciborum quidquam manducare potuit, quia ſuperior dentium ſeries longe ab inferiori propendebat. Os perpetuo madebat ſero copioſo affatim è capite profluente. Pedes ſuſtinendo corpori impares erat. Hoc autem malum inde ortum arbitratur *Bartholin.* quod matri pauperculae, quae undecim ſine labe tali pepererat liberos, quum hunc utero gereret, praeter conſuetum morem gravia omnia eveniſſent, uteruſque adeo intumuerit, ut prono in terram corpore progredi fuerit coacta.

Plura ejuſmodi habent *M. Aurel. Severinus de Noviſſ. Obſ. Abſceſſ. Cap.* 9. §. 2. *fol. mihi* 183. *Schenk. pag.* 11. & 12. *Paul. Aegin. Lib.* 6. *Cap.* 3. *Aetius Tetrab.* 2. *Serm.* 2. *Cap.* 1. *Philip. Ingraſſ.*

Lib.

Lib. de tumor. praeter naturam Tr. 1. *Cap.* 1. *fol.* 380.

Nonnunquam dimidiam tantum capitis partem occupat hic hydrops, cujus rei bina profert *N. Tulpius Obſ. Med. Lib.* 1. *Cap.* 25. *fol.* 50. liquorum, vel in dextro, vel in ſiniſtro cerebri ventriculo haerentium, exempla: in quorum alterutro ſe ultra duas aquae libras tam ſtricte uni iſti parti incluſas vidiſſe ait, ut altera illaeſa plane eſſet, & integra.

Differunt autem Hydrocephali ratione temporis, vetuſtatis, & magnitudinis. Nonnulli ſe ante partum in utero materno manifeſtant, ſive ex imaginatione, ſive lapſu matris, aut ipſius foetus incommodo intra uterum ſitu orti, vel etiam matre nimis craſſis alimentis, aut fructibus, aliiſve refrigerantibus utente, unde ſanguis ejus nimis evadit craſſus, & tardus, vel etiam, quando illa tempore graviditatis aliis obnoxia fuit morbis.

Balduinus Ronſſaeus de Extract. foetus Cap. 23. Goudae Anno 1562. ſe puerum quendam vidiſſe Hydrocephalo laborantem ſcribit, cui mortuo in lucem prodeunti caput toto corpore fuerit gravius; cujuſmodi plura extant apud *Helwigium Obſ. Phyſ. Med.* 3. *fol.* 9. *Joh. Lechel. Ephem. German. Decur.* 1. *Ann.* 1. *pag.* 138. nec non *Steph. Blankardum Collect. Med. Phyſ.* ut & *de Morb. pueror. fol.* 208.

Nonnulli poſt nativitatem demum ſerius, citiuſve ſe manifeſtant Hydrocephali, quamvis ra-

rò, vel non adeo magni conſpiciantur in illis, quorum crania jam omnino clauſa ſunt, quia oſſa tunc ſolidiora evaſêre, & per conſequens intus contento liquori non facile cedunt. Hujuſmodi autem pueri prius obirent, quam ſemel occluſa crania dehiſcerent; quamvis *G. Fabrit. Hildan. Cent.* 3. *Obſ.* 19. exemplum habeat juvenis cujuſdam 18. Annorum, cui monſtroſum valde erat caput, rotunditas enim ejus duos pedes Geometricos, & pollices decem continebat, altitudo capitis ejuſdem erat magnitudinis; reliquum corpus, inprimis pedes (qui contorti erant, & retracti) & crura extenuata erant; cranium autem non membranoſum, ut plerumque Hydrocephalorum eſſe ſolet, ſed durum, ſolidumque. Mente non uſque adeo conſtabat: loquebatur tamen ſatis diſtincte, comedebat avide, & multum; ſed mirum in modum ipſum à morbo epileptico vexari referebant Parentes. Caput vero accreſcere inceperat tertio aetatis anno, cum morbo quodam liberatus eſſet acutiore.

P. Borellus Hiſt & Obſ. Rar. Centur. 1. *Obſ.* 38. *fol.* 43. de puellâ quadam 12. Annos natâ narrat, quae maximo continuoque verticis, ſuturaeque coronalis diu laboraverat dolore, ſine febri tamen, tumoreve, aut rubore, cuique remedia omnia utiliora incaſſum admovebantur, ita ut tandem mors finem miſeriis, & doloribus ejus impoſuerit. Aperto autem capite, abſceſſus re-

repertus fuit natibus, & infundibulo cerebri inhaerens, è quo aqua clariſſima cum impetu ad libras duas exivit quaſi è fonte ſcaturiens, & in altum proſiliens: cauſa vero hujus mali fuerat, quod quinque, vel ſex ante morbum menſibus ſcabiem capitis, ſive achores paſſa à Monachis quibuſdam male curata fuiſſet remediis repellentibus, frigidiſque unguentis, unde caput refrigeratum, ſeroſitateſque in eo cumulatae fuerint.

Zacutus vidit hydrocephalum in puero decem annos nato.

Roget quiſpiam cur magis affectus ille in infantibus quam adultis obſervetur? Ratio eſt, quia tunicae arteriarum iis ſunt molliores, atque pori, tubulique anguſtiores, nec motus ſanguinis tam efficax. Interim quoque pori arteriarum facilius dilatantur, & particulae craſſiores in cerebrum deponuntur.

Quaeritur autem, anne & in brutis reperiantur hydrocephali? Eos in vitulis, bobus, vacciſque obſervavit *Joh. Jacob. Wepferus Exercit. de Apopl. fol. mihi 69. & Thom. Barthol. Act. Hafn. Tom. 1. pag. 249.* indicatque idem *Wepferus*, Colonos id animadvertere poſſe in brutis, quando in pratis vertigine corripiuntur, teſtaturque ſe audiſſe apud *Subſylvanos* in Helvetia frequentem hunc boum eſſe morbum, ac ſe vertigine prodere. Addit & bubulcos eſſe, qui ipſi medeantur. Hi primo malleolo poſt cornua pul-

ſant, ubi ex ſono aliud vacuum ſpatium, ac vulgo ſunt in craniis bubulis, percipiunt, eumque mox perterebrant, ac foramini pennam indunt, & attracto ſpiritu veſicas hujuſmodi extrahunt. Si in ſuperficie exiſtat, prompte ſuctioni cedit, ſi autem profundior, & cerebro immerſa ſit, ſucceſſu fruſtrantur. Ac tum quidem quantocyus bos mactandus eſt.

Idem hoc modo multa animalia curata fuiſſe ait, memoratque, quum juvenca in paſcuis crebrius vertigine corriperetur, ſe mactatae caput, in quo cauſa mali latuerat, forte fortuna obtinuiſſe, quo aperto, ac cerebro denudato, ſiniſtrum latus ſub ſincipite tumidius, & mollius reperiſſe; quod cum durius attrectâſſet, proſiliiſſe aquam limpidiſſimam, faciemque ei conſpurcantem. Poſt quod, inquit, tumor ſubſedit. Divulſo autem cerebro ad corpus uſque calloſum, ventriculum ſiniſtrum aperuit, invenitque veſicam tenerrimam, totam anteriorem ejus partem occupantem, quam citra ulteriorem lacerationem integram extraxit, ovum gallinaceum magnitudine ſuperantem. In ventriculo, verticem verſus ſuperius, & infra, aſperitas leviuſcula, ubi veſica annata erat, apparuit, acſi ſeminibus papaveris albi aſperſus fuiſſet; Ventriculus autem ſiniſter duplo major erat dextro in anteriore parte: ſuperior ejus pars, & lateralis tempora verſus, propter extenſionem, tenuis vix cultelli dorſum aequavit: caetera omnia in cerebro ſana erant.

Si-

Similem, at paulo minorem veſicam idem *Wepferus* in bovino cerebro, dextri ventriculi anteriori parti undique accretam ſe inveniſſe ait, in cujus fundo mucus inſtar ſedimenti craſſioris, atque candidi lapilli, tanquam cretae friabiles, ſubſederant.

Si quis quaerat, quo pacto liquor ille in cerebri cavitates perveniat: dicendum eſt, varias circa illud phaenomenon occurrere conſiderationes, litemque adhuc ſub judice eſſe.

Exiſtimant *Riolanus*, *Regiuſque* poros in dictis cavitatibus exiſtere, humoremque illum à circumferentiâ cerebri ad punctum, hoc eſt, ad cerebri cavitates transire, haec tamen opinio à *Wepfero fol.* 60. refutatur.

Thom. Bartholinus Lib. 3. *Cap.* 6. *Anatom. Reform.* negat ibidem poros eſſe conſpicuos, & etiamſi darentur, facillime, utpote minimi, obſtruerentur, unde hic illic defectus in ſenſibus, aut etiam Apoplexia oriretur.

Statuunt alii malum hoc internè ex debili cerebri calore originem ducere, quia hoc valde refrigeratum, humectatumque nutrimentum ſuum debite praeparare, humoreſque ab infernis partibus allapſos ſufficienter tranſpirare non poteſt.

Quidam autem arbitrantur vitium hoc externe à quadam violentiâ, lapſu, alliſione, contuſione durâ, imperitâque obſtetricum contrectatione in partu, vel alio quodam violentiori modo pro-

venire, unde cerebrum puerorum laedatur, rumpanturque lymphatica vaſcula, ſicque magna tandem lymphae colligatur copia, quâ nondum occluſum, tenerumque cranium ſenſim extendatur; unde etiam fiat (uti ajunt) ut morbus iſte in pueris magis, quam adultis reperiatur.

Nonnulli etiam, vaſis lymphaticis obſtructis, hydrocephalum produci autumant, unde lympha, ceſſante circulatione, aquoſi cauſa ſit tumoris.

Nonnulli quoque opinantur aquam illam ex arteriolarum extremitatibus, vel etiam per modum tranſudationis ibidem colligi.

Hydrocephalus autem externus meo quidem judicio, quod tamen meliori nihil derogare opinioni velim, à ſuperfluo plerumque quodam humore provenit, qui ex arteriarum extremitatibus, vaſiſque lymphaticis procedit, vel propter illorum abundantiam, vel obſtructionem, vel etiam tardiorem ſanguinis intra arterias motum à viſcoſo, craſſoque humore ſanguini mixto ortum, unde hic neceſſario minori vi in vaſa lymphatica propellitur: quamvis etiam fieri poſſit, ut tenerum nec non poroſum valde infantis caput ab aëre frigido non bene defenſum fuerit, unde humores in vaſculis lymphaticis facilius condenſantur, ſicque ad motum evadunt ineptiores vaſis ipſis magis, magiſque intumeſcentibus.

Hydrocephalum hujuſmodi externum provenire poſſe ab arteriarum extremitatibus vel hinc ma-

magis pateſcit, quod tales hydrocephali non tantum à violentiâ, aliâve cauſâ externâ naſcantur, ſed & quod in iiſdem limoſa quaedam, vel ſanguinolenta, turbulentaque ſemper reperiatur lympha, cum tamen in internis hydrocephalis ea clara ſemper, & limpida appareat, hanc ſententiam confirmat praeter alios *Epiphan. Ferdinandus Hiſt.* 21. *fol.* 66.

Si vero quiſquam dubius roget, undenam contigerit, ut in cane *Richardi Loweri Tract. de Corde Cap.* 2. *pag.* 123. ligatâ venâ jugulari, omnes ſupraſiti muſculi, & glandulae liquido, pellucidoque repleti fuerint ſero? Id forſan contigit, quia ſanguine per ligatam venam jugularem verſus inferiora non retrogrediente, ſed in ipſâ arteria manente, per poros tunicarum arteriolarum, quae in extremitatibus non duplices, ſed ſimplices ſunt, non niſi purum ſerum tranſcolatur; illarum enim arteriolarum textura tranſcolationi tenuis ejuſmodi humoris ſatis idonea eſt.

Quantum autem ad internum attinet Hydrocephalum, lympha in cavitates cerebri, aliumve capitis locum eodem defertur modo, quo ille humor, qui in aliis corporis partibus producit hydropem, ut in tunicis viſcera circumcingentibus, teſticulis tam virilibus, quam foemininis, peritonaeo &c., in quibus ultimis partibus multoties quidem centum, & quod excedit, aquae librae fuêre repertae.

Veroſimile eſt hoc, quicquid eſt lymphae,

per

per arteriolas in glandulas cerebri corticales delatum, ibidemque ſeparatum per canaliculos (eodem plane modo, ac in renibus, aliiſve corporis partibus humores ſequeſtrantur) ad cerebrum deduci, eſtque haec hydrocephali lympha ejuſdem plane naturae, cujus eſt illa, quae in ventriculis cerebri ſanorum hominum ſemper reperiri ſolet, quemadmodum abunde è ſapore, & colore colligitur; qui humor naturaliter ſemper à ſubſequente novo inde propelli ſolet.

Verum quorſum ille, cavitatibus cerebri irrigatis, in ſanis deferatur, an ſcilicet ad naſum, ſive oculos, aureſve, aut oris cavitatem, non adeo exploratum eſt.

Joh. Lechelius Ephem. German. Decu. 2. An. 2. Obſ. 178. fol. 363. exemplum habet pueri maſculi, cui recens nato caput hydrocephalo obſidebatur, cujuſque non multo poſt mortui tota cerebri cortex non excedebat calami ſcriptorii craſſitudinem, quo ſeparato, loco ventriculorum offendiſſe ſe ait amplam quaſi veſicam, limpidiſſimâ, & inſipidâ aquâ repletam, quantitate uncias 50. excedente, neglectâ eâ, quam ſpongiae, & linteamina imbiberant; effuſâ autem hac, collapſi cerebri ventriculi manifeſto docuêre illam in utrumque ventriculum per corticis quoſdam tubulos, à recentioribus Anatomicis paſſim deſcriptos deſtillâſe, ac undique ſui copiâ cerebri ſubſtantiam, cranium, pericraniumque extendiſſe, atque capiti illam deformitatem produxiſſe.

Fieri

Fieri etiam poteſt, ut abſceſſus, ſive veſiculae aquoſae in cavitatibus cerebri tam brutorum quam hominum repertae primò ex aliis parvis veſiculis plexui choroideo annexis conflentur: quia glandulae illae tunc etiam tumidae ſunt, & induratae, quae ſucceſſu temporis ita accreſcunt, dum, ſuperfluus humor propter obſtructionem revehi nequit. Ita *Williſius* glandulas illius plexus ſaepe ſe vidiſſe teſtatur tumidas.

Scribit etiam *Franc. Sylvius Diſp.* 4. §. 12. ſe glandulas illas in ſolis morboſis reperiſſe; forſan quia tunc temporis ſuperfluo humore tumefactae melius conſpici potuerint.

De glandulis hiſce agit quoque *Wharton. Adenogr. Cap.* 24. *fol.* 142. ut & *Theod. Kerckringius Obſ.* 10. *pag.* 29. Teſtatur *D. Fred. Ruiſch. Medicus, & Anatomicus Amſtelodamenſis Expertiſſimus* ſe in diſſectione cadaveris cujuſdam foeminei glandulas copioſas magnitudine ſem. milii reperiſſe plexui illi annexas. *Joh. Jacob. Wepferus pag.* 375. ſe non cerebri tantum cavitates humore plenas, ſed & ipſum plexum ſanguinis fere expertem vidiſſe ait, in quo multae conſpectae fuerint glandulae, ſed albicantes, limoſae, tactuque durae; *fol.* autem 415. ſe obſervâſſe tradit varias hydatides tam in ſiniſtro, quam dextro plexu chorideo, nec non *fol.* 410. ſe varias in plexu dextro hydatides animadvertiſſe ſcribit, quarum quaedam piſo majores fuerint, ut & pariter in ſiniſtro, quarum una avellanae nucis magnitudinem exceſſerit. Quan-

Quando itaque liquor hic vaſculorum lymphaticorum praeter conſuetudinem, & naturam viſcosâ quadam ſanguinis materiâ incraſſatus eſt, obſtructionemque ibidem produxit, vaſa lymphatica continuâ ſubſequentis lymphae preſſione tandem rumpuntur, ſicque liquorem ſuum inter membranas effundunt, & receptaculum quoddam ibidem efficiunt, vel etiam inter vaſorum lymphaticorum valvulas hydatides producunt.

Contingit etiam, ut extremitates arteriarum à viſcoſo quodam humore ſint obſtructae, vel vaſculum quoddam alicubi tumore quodam prematur, unde ſanguinis circulum ſuum per arterias abſolvere non valentis tenuis, & aquoſus liquor extra ipſas per poros tranſcolatur, qui ita hydrocephali interni cauſa eſt.

Sunt, qui dubitent, an in cerebro vaſcula dentur lymphatica, verum teſtatur epiſtolâ quadem *Steno* ſaepius ſe vaſcula quaedam lymphatica circa glandulam pinealem animadvertiſſe, quae, ut ait, totidem forſan viae fuêre lymphaticae humectationi ventriculorum cerebri deſtinatae. Et, ſiquidem eadem in pectore, abdomine, aliiſque externis membris reperiuntur, non ita erraverit fortean, qui nec caput ipſis deſtitui dixerit, hoc enim inſtar gazophylacei cujuſdam humorum, utpote lymphatico liquore, arteriiſque liquorem iſtum advehentibus abunde ditatur. Ita ut dubitare non liceat, quin caput aeque, ac thorax,

rax, venterve, aut alia corporis exteriora membra, ſuis ſcateat vaſculis lymphaticis. Ac quamvis nulla adhuc cerebro reperta ſint hujuſmodi vaſcula, non tamen non exiſtere dicendum erit.

Sed quaenam quaeſo, fuit cauſa, cur infimae corporis partes illius, de quo retuli, ut & in aliis, quae adduxi, exemplis, adeo fuerint macilentae?

Nos cauſam fuiſſe putamus, quod durante hydrocephali accretione, ille parco admodum, imo ſaepe nullo uſus fuerit alimento, ſolo matris lacte contentus. Accreſcente itaque capite, reliquae corporis partes decreſcebant, quod nutrimento deſtituerentur, quemadmodum aliis partibus, nutrimento alio delato, accidit. Conferatur *Obſ.* 49. *Tom.* noſtri primi, ubi de magno liene. Sic etiam refert *Thom. Bartholin. Act. Med. Haffn. Volum.* 1. *Obſ.* 92. Quomodo *D. Borrichius* duarum gallinarum, quas macreſcere quotidie, & ſine manifeſta cauſa, ſuppetente licet ſagina largiori, oppido attenuari videbat in conſpectum prolata viſcera omnia flaccida, & exſucca, praeſertim quae in abdomine continebantur, repererit. Solum ibi hepar praeter morem imminens, adeo non videbatur imminutum ut plus, quam decuplo auctius cerneretur, &, quod accedit, pinguiſſimum: quale quid etiam obſervârunt *Joh. Laeſel. renum ſcrutinio*, *Olauſque Rubdecq. Obſ. Anatom.* 18.

Quod autem in gallinaceo genere vitium deprehendit, id in anſeribus delitiarum loco in coenis antiquorum aeſtimatum fuit. Hinc

Hinc *Martialis Lib.* 13. *Epigram.* 58.

Adſpice quam tumeat magno jecur anſere majus,
Miratus dices, hoc, rogo, crevit ubi?

Juvenalis *Satyra* 5.

Anſeris ante ipſum magni jecur, anſeribus par.

Certum autem eſt liquorem hydrocephali è ſucco quodammodo conſtare nutritio; idem enim ſatis lentor, qui poſt ejus evaporationem animadvertitur, demonſtrat.

Infirmarum partium marcor forſitan inde quoque ortus fuit, quod ſanguis iſtarum partium craſſior plerumque, minuſque ſpirituoſus exiſtat quam ſupremarum, nec non quia ille per ſecretionem magnae copiae tenuis liquoris in capite aliquanto craſſior factus, obſtructione inde in vaſculis ſuborta, infernas partes tam bene nutrire nequeat, vel denique, quia tubuli nervorum aliquomodo preſſione lymphae ſunt obſtructae, unde ſpiritus ſatis abunde in partes, pro circulatione humorum nutrientium propaganda influere nequeunt.

Puer autem ille ſenſim viſum amiſit, quod tubuli nervorum opticorum paulatim magis, magiſque materiâ viſcoſâ intus contentâ òbſtruerentur, vel etiam nimiâ ejus quantitate comprimerentur.

De

De ſignis, prognoſique hydrocephalorum legi potuerunt *Paul. Aegineta Lib. 6. Cap. 3. D. Sennertus Lib. 1. Prax. Part. 1. Cap. 28. nec non Ambroſ. Paraeus Lib. 7. Operat. Chirurg. Cap. 1.*

Dicendum reſtat, an Hydrocephālus queat curari? Externus equidem facilius curatur, ſed internus, praeſertimque locum habens in ipſis cerebri ventriculis, nullâ eſt ſanabilis arte, teſte etiam *Galeno Lib. Med. introduct.*

Quum etiam medicatio conſiſtat in medicamentorum internorum uſu, longoque tempore ea aſſumi debeant, difficile ad eorum aſſumptionem adducentur infantes.

Balth. Timaeus Lib. 5. de Morb. Infant. Caſ. 5. fol. 144. dicit ſe puellam bimeſtrem ſanâſſe, quae tumore capitis inſigni, & pellucido ejuſdem undique coloris afficiebatur; tumor in altum elevatus tactui cedebat, rurſuſque aſſurgebat; compreſſus aquae fluctuantis motum prodebat ſine dolore. Ab humore autem ſeroſo extra cranium, inter cutem, & pericranium collecto, tumorem hunc excitatum fuiſſe ſigna modo enumerata ſatis oſtendiſſe ait, ſenſim autem, & in utero materno coacervatum eſſe ſerum exinde collegit, quod mater alioquin valetudinaria, & ad hydropem diſpoſita, toto geſtationis tempore potu cereviſiae tenuis, ſive ſecundariae uſa, multum aquoſi, & ſeroſi humoris cumulaviſſet. Quare nutricem ſanam, & boni habitus ſubſti-

tuendam ſuaſit, cumque infanti tenello ex medicamentis internis nihil adhiberi poſſet, externis agendum eſſe cenſuit, impoſito ſequenti cataplaſmate, cujus ſolius uſu aliquandiu continuato ſenſim diſparuit tumor.

℞. *Pulv. rad. cucum. Aſinini.*
Iridis ā ℥ß.
Sem. cumini ℥j.
Far. fabar. ℥ij.
Mellis Anthoſ. q. ſ.
Fiat Cataplaſma capiti raſo calidè applicandum.

Laz. Riverius Obſ. Med. à Sam. Formio Communicat. pag. 350. infantis recens in lucem editi, hydrocephaloque laborantis meminit, qui totum caput, cum magnâ ſuturarum dilatatione occupabat, dicitque ſine ullo medicamento, aut alio remedio hunc ſe curâſſe, ſolâ ſcilicet faſciâ *Guidonis* in formam cucuphae concinnatâ, quâ totum caput obvolutum fuerit.

Haec autem faſcia, Gallis *Capeline de Guidon*, quotidie renovabatur, & intra 15. aut 20. dies tumorem prorſus evanuiſſe tradit.

Circa hydrocephali curationem, inquit *Steph. Blankardus Lib. de Morb. puer. fol* 208. optimum eſſe exiſtimo, ut caput valde calidum ſervetur, ſique infantes in cunis decumbant, calidus aliquis lapis, vel arena calida circa caput ponatur, unde obſtructiones iterum reſerantur,

tur, & lympha liberum acquirit tranſitum: ſudorifera quoque, ut cenſet ille, hoc caſu utilia ſunt. *Idem Collectan. Med. Phyſ. Cent.* 3. *Obſ.* 47. *fol.* 238. exemplum habet Hydrocephali cujuſdam in ſuturâ Lambdoide ſiti, magnitudinem aequantis panis albi, quales binos argenteorum nummorum minimo noſtrates emunt, qui fotu quodam ab eodem deſcripto, praemiſſâ corporis debitâ evacuatione, ſublatus fuit. *H. Montuus Pueror. Pragmat. Cap.* 8. Opifici cuidam inſtar bovini caput intumuiſſe memorat, ita ut eo tota facies, naſuſque contegeretur. Hinc autem conſuluêre, uti ligneum in os immitteret fruſtum, quo facilius reſpiraret. Atque ita quidem porro avertentibus à capite remediis, ſobriâque vivendi lege percuratus eſt.

De puero ſexenni ſanato vide *Ephem. Germ. Ann.* 1. *Pag.* 137.

Quaeritur porro, an hydrocephalum, curandi gratia, incidere fas ſit?

N. Tulpius Obſ. Med. Lib. 1. *Cap.* 25. *fol.* 51. binis hydrocephalis dimidii capitis, de quibus ſupra, Chirurgum varia inuſſiſſe ulcera, cutemque non uno diſſecuiſſe loco, ſed utrumque, aeque improſpere ceſſiſſe ait, exſtillante humore magis guttatim, quam tam effuſe, ut levaret cerebrum, & exhauriret fontem vitalem calorem alioquin certo extincturum.

Deinde, etiamſi aqua majori copia ex cerebri cavitate ſimul effluxiſſet (quod tamen iſto modo

ſieri nequit) alia tamen in effuſae locum ſucceſſiſſet: adde, ſi malum diu duraverit, crania valde diſtenta, & aucta eſſe, unde poſtea collabi nequeunt. Non minus infelicem eventum habuit infans quidam, de quo *Schenk. Obſ. Med. Lib. de Monſtreſ. Cap. Conformat. ex Joh. Franc. Phyſ. Camicenſi fol. mihi* 11.

G. Fabrit. Hild. Centur. 3. *Obſ. fol.* 198. exemplum habet infantis cujuſdam, cui cum tertium aetatis menſem vix abſolviſſet, caput paulatim accreſcere coeperit, ita ut infantuli caput, antequam ipſe octavum aetatis menſem attigiſſet, magnitudinem capitis cujuſvis hominis longe excederet; uſque adeo namque aquâ limpidiſſimâ extendebatur cranium, ut cutis, omneſque ſubjectae partes pellucidae redderentur, & poſita ex adverſa parte candela, aut ad radios ſolares collocato capite, aqua facillime conſpiceretur: Interim Chirurgum juvenem, ingenioſum tamen ſatis, in conſilium adhibuerant, qui, inciſo bregmate dextro, aquae clarae ad libram unam circiter, primâ vice extraxit, mox turundam impoſuit, & emplaſtro quodam vulnus obturavit, ſed quia caput aqua valde turgebat, ita ut ea continue, & copioſe efflueret, vires infanti adeo fuêre debilitatae, ut intra horas 36. è vita diſceſſerit. Periculoſa itaque valde eſt cranii apertio, & aquae evacuatio, nec ſine ratione; continetur enim, inquit ille, aqua ipſis cerebri ventriculis, ideoque ſi quis illam educere tentet meninges ſimul,

&

& ſubſtantiam cerebri incidat, neceſſe eſt: cerebrum etiam, praeſertimque partes ejus internae, liquore iſto, praecipue ſi diutius ibidem haereat, adeo debilitantur, ut materia nutriens illuc deducta in laudabile mutari nequeat nutrimentum.

Hanc quoque ob rationem *Caeſ. Arant. Lib. de tumor. Cap.* ſectionem in hydrocephalis internis non admittit; ut nec *P. Aegineta Lib.* 6. *Cap.* 3. neque *M. Aurel. Severinus Chirurg. efﬁc. Part.* 2. *fol.* 135.

Non niſi externi itaque incidendi erunt hydrocephali, necquicquam adhibitis exterioribus, interioribuſque remediis, approbante ipſomet *Galeno Lib. Med. Introduct. Cap.* 18. dum dicit hydrocephali pericranium duabus, vel tribus, prout ſcilicet id magnum fuerit, inciſionibus aperiendum eſſe, quae tres lineae, ſecundum *Aeginetam Lib.* 6. *Cap.* 3. inſtituendae ſunt ad figuram literae H. Idem *Paraeus* affirmat *Lib.* 7. *Cap.* 1. nec non *Epiph. Ferdin. Hiſt. Med.* 21. *fol.* 67. ut & *M. Aurel. Severinus, G. Placentinus, Foreſtus*, &c.

Carolus Piſo Sect. 2. *Part.* 1. *de Morb. Cap. ext. ab illuvie ſeroſa Cap.* 1. *fol. mihi* 52. ſe ejuſmodi hydrocephalum ſenis cujuſdam multis tam internis quam externis remediis incaſſum adhibitis, fonticulo occipiti inuſto percurâſſe ſcribit.

Joh. Baptiſt. de Lamzwerde Obſ. ad Armament. Chirurg. Obſ. 33. *fol.* 253. hydrocephalum quendam in muliere quadragenariâ curatum fuiſſe

 ait,

ait, cui diu crudeli capitis dolore interno detentae, tandem media hyeme caput extrinſecus tumore oedematoſo in tantum excrevit, ut duplo fere majus videretur, & oculi amplius aperiri non poſſent, aureſque ad pollicis craſſitiem intumeſcerent. Per quam humorum metaſtaſin internus, acutuſque dolor externus evaſit, multoque levior. In curatione autem caput variis vulnuſculis lanceolâ factis hic illic perforari ſe juſſiſſe dicit, è quibus ſeroſus liquor copioſe exſtillavit, ſicque caput paucis diebus multum detumuit; adhibitae etiam fuêre fomentationes, & cucuphae è cephalicis calidis, ac diſcutientibus confectae, & ſic aegram convaluiſſe affirmat. Hoc autem malum infantibus, inquit, raro, ſed adultis rariſſime accidit.

OBSERVATIO XV.

Diuturna admodum à cibo, potuque abſtinentia.

SIquidem ita comparati ſimus homunciones, ut rariora quaevis, minuſque ſolita, ficta putemus, operae pretium duxi, ſi literas quaſdam die 13. Julii An. 1683. *Diepenheimio* ab Hermanno ab Eibergen verbi divini eodem in loco praecone ad *D. Bruinſtein* Celſiſſ. Arauſionum

num Principis Archiatrum datas his adjicerem.

VIR OBSERVANDE.

SIquidem hiſtoricam à me relationem poſtulâſti eorum, quae apud nos hic nuper accidere circa miraculoſum puellae cujuſdam morbum, ejuſdemque curationem, de qua apud vicinos tanta, tamque miranda praedicantur, petitioni tuae nec volui, nec debui non ſatisfacere, ita tamen, ut non niſi ſumma rei capita ſim tacturus. Accuratius autem iſta non fuêre annotata, quod exiſtimaret quilibet nihil alimenti ſumentem non diu aura vitali veſci poſſe.

Hiſce praemiſſis rem ipſam aggredior, quantumque occurrit memori, breviter exponam, illius quidem nomine, parentibuſque, ac natali ſolo indicatis.

Dicta eſt puella Adelheidis, filia *Joh. Kuiper* in pago *Helſelaer*, qui eſt Toparchiae *Berkelo* degentis, fuitque mihi, ut & parentes, jamdiu familiaris.

Matris nomen erat *Eſſele Banninck* filia coloni cujuſdam in pago *Helſelaer*, ubi Adelheidis nata eſt tempore Autumni

Ann. 1667. & matre mortuâ die 11. Januarii Ann. 1676. Amita, nomine *Geesken Kuiper*, puellam hanc, quod liberis careret, domi ſuae educavit in pago *Diepenheim*, ubi ſcholae eandem tradidit, retinuitque ad Menſem Majum Ann. 1682. Tum vero amitae conſenſu ſuas locavit operas uxori *Bernardi Swierinck*, Provinciae hujus Tabellarii Swollae habitantis; ubi ſub initium dierum canicularium corripiebatur febre quartana, qua per ſex hebdomadas afflicta domum tandem ad Amitam ſeptimâ remittebatur.

Reverſa igitur in pagum *Diepenheim* febri quidem quartana etiamnum affligebatur, ſed tamen lectó non affixa quotidie vicinos inviſebat, verbumque Dei ſemel in templo audiebat: Verum interim conſuetus ipſi minuebatur appetitus, praeſertim quidem propter frequentiorem crudorum pomorum, raparumque eſum.

Elapſo itaque menſe uno, lecto tandem inhaerebat ſoli, ac quaevis reſpuebat alimenta, imo morbus tanta indies ſumebat incrementa, ut propinquam quivis arbitraretur mortem.

Hoc-

Hocce in ſtatu decubuit illa per menſem continuum, lecto interim non immutato, ac nihil eſculenti, aut potulenti aſſumſit, nihil omnino per alvum excrevit, certo indicio ipſam nec comediſſe nec bibiſſe, quod haud dubie alvus, urinaeve manifeſtâſſent.

Haec itaque omnia magnam illi pariebant alterationem, & anguſtias; nihil locuta, ac tanquam mox moritura tanto cum dolore obriguit, ut nec pedes commovere, nec attrahere poſſet, aut pati planum quendam laterem calefactum, linteiſque incluſum, quem amita pedibus, ut calefierent (erat enim tunc anni tempus brumale) admoverat.

Poſtquam vero tam miſero in ſtatu per menſem integrum decubuiſſet, invita grabato impoſita eſt, ut commodior ipſi eſſet decubitus, ſicque rurſus continuata dierum ſerie jacuit uſque in hebdomadam tertiam, non mutato, niſi quovis octavo, decimo, vel duodecimo die, lecto. Magnis interea ſaepius angoribus corripiebatur, deliquiiſque, quae nos letales motus convulſivos putabamus, quibus etiam pollices manus vo-

lis includebat, cum alias brachiis ſub tegmine quietis decumbere conſueviſſet Tandem & internae illae convulſiones extrinſecus non ſine multa vehementia apparuêre; ita ut ſe ipſam haud dubie è lecto conjeciſſet, niſi accurate fuiſſet obſervata, hoc enim non cuſtodita fecerat.

Hujuſmodi affectibus laborantem ipſemet, quae eſt muneris mei pietas, inviſebâm, ſacrâ conſolatus Scripturâ, cujus, nec non precum, avida admodum erat. Ipſe quidem quater unius horae ſpatio vidi eam iſtis paſſionibus afflictam, manuſque ejus detinui, ſed detentionem, ac praeſertim capitis, ferre neſcia ſibi relicta fuit impoſterum.

Omnes detinere volentes mordebat, imo etiam amitae manum ſaepius apprehendebat, quae, niſi naribus ejus ſubito occluſis, dimitti vix poterat. Speciatim ergo attendendum erat, ne ſemet ipſam lecto ejiceret, caputve laederet. Iſtâ enim paſſione obruta caput in anteriora, ac poſteriora jactitabat, quapropter etiam, quam primum gemitum daret, cavendum erat, ne agitatione capitis violenta laederetur.

Non-

Nonnunquam & pulvinar in praeſervationem ejus parieti admotum, dentibus arreptum canis inſtar concutiebat, quin imo vidit aliquando *Diepenheimii* Domina quaſſatione illâ pulvinar laceratum.

Siniſtro non poterat incumbere lateri, ſed non niſi dextro: nonnunquam adeo ſe contorquebat, ut mentum, genuaque conjungeret, ac tum iterum ſe explicabat, paroxyſmo autem decreſcente (erat enim tantum brevis) defeſſa admodum erat, ſudoribuſque perfuſa, apertiſque in manibus ſudor, inſtar butiri liquefacti cernebatur.

Huic malo aliud inſuper accedebat, nam per vehementem illam paſſionem palpebrae ejus ita claudebantur, pupillaeque verſus interiora propellebantur, ut quaſi conſumptae apparerent, digitiſque palpebras aperire non poſſet; quare firmiter occluſae manſerunt.

Toto illo tempore ſaepe quidem nonnihil ad ſui refocillationem aſſumere conabatur, ſed deglutire non poterat, etiamſi liquida fuerint, ut vinum, cereviſia &c. cum enim ſummo conamine aliquid forte deglutiviſſet, prae nimiis anguſtiis quie-

ſcere

ſcere non poterat, antequam tuſſi, vomituque illud ejeciſſet; quapropter immenſi doloris metu nihil tandem in os ingerebat, nec quidquam offerre audebat amita

Veſperi quidem parumper dormiebat, ceſſante mediam poſt noctem ſomno, nonnunquam tamen poſt meridiem dormiebat per horam unam, aut alteram.

Multiplicibus illis convulſionibus mentis etiam uſus videbatur imminutus ac licet nihil omnino poſſet edere, libum dulce tamen, mala, uvas paſſas, ficus, pruna, &c. petebat, optimeque conſervabat, ita ut nihil amitteretur, omnibus ſaepe numeratis.

Rogatu vero Patris, tandem ab amita die 13. Aprilis An. 1683. demiſſa fuit ad pagum *Helſelaer* horae intervallo *Diepenheimio* diſtantem, magna quantitate placentorum, malorum, & id genus plurium, locupletata, ubi, quamquam caeca, clavos parieti argillaceo affixit, iiſdemque aſſeres impoſuit egregiam ſuppellectilem aſſervaturos non minus provida, quam cum *Diepenheimii* eſſet. In his autem numerandis (ſi taceam de conſo-

ſolationibus, verbo divino, & precibus) ſumma ejus conſiſtebàt voluptas, eratque, quantum ad res iſtas, adeo avara, ut ſitum omnia apud eam contraherent. Initio quidem moleſta erat conſortii *Diepenheimici* amiſſio, tandem autem & hujus oblita eſt.

Verum enim vero quis non immenſam Dei T. O. M. ſuſpiciat miſericordiam!

Noctu inter diem 16. & 17. Aprilis imaginatur illa bibere ſe, ac videre; quapropter Patrem clamitabat, ut potum afferret, ſed ſomno ſepultum excitare non poterat. Quievit itaque parum interim obdormiens: mane patri narrabat, quid ſibi contigiſſet, à quo idcirco porrecti vini ipſa aliquantum bibit, ac reticuit.

Recuperatâ itaque, Dei gratia, deglutitione, deſiderabatur etiam ſummopere viſus reſtitutio, quem ſibi redditum etiam noctu imaginata erat.

Et ecce, una poſt aſſumptum potum hora Patri lecto adſtanti dixit: Credo, Pater, me videre poſſe, accendas, quaeſo, lampadem, ut, an vera putem, expe-

periar. Petitioni ſatisfacit Pater, ac lampada, etiamſi meridiano tempore, accendit, cujus non tantum illa lumen, ſed & Patrem, omniaque feneſtrarum vitris inſcripta vidit. Palpebrae tamen nondum aperiebantur omnino, niſi digitis adjutae, Verum non ita diu poſt abſque manuum auxilio oculos aperuit, ſtupentibus omnibus, ſiquidem per quadraginta ac ſeptem dies occluſi fuiſſent. Poſt inexſpectatum hunc eventum oculi rurſus claudebantur ad diem tertium, vel quartum, tuncque digitis ipſos aperiebat, quod per dies aliquot continuare neceſſe habuit, donec tandem naturalem ipſorum recuperâſſet motum, quo hodie feliciter fruitur.

Die 27. Aprilis, primâ demum poſt morbum vice panis nonnihil triticei cum melle comedit, eratque hic dies decimus ab eo, quo primum potaverat.

Die 28. menſis ejuſdem fruſtulum quoddam ſemicocti deglutivit lardi, & ſiquidem illud ſumme deſiderâſſet, aliquid inſuper, ut ei ſatisfieret, frigendum fuit. Verum illa tanto interim lardi ferebatur appetitu, ut aſſationem expecta-

pectare non poſſet, ideoque crudum illud comedebat; ita ut credita ſit non minus quartâ librae parte ſumpſiſſe, nihil inde mali experta.

Necdum tamen alvus reſponderat, etiamſi ſaepius bibiſſet. Die autem 4. Maji primâ vice reddidit urinam, ſicque porro quotidie. Sexto demum ejuſdem menſis alvum primâ vice depoſuit, porroque decimo, decimoquarto, &c.

Poſtquam lardum ſemel comediſſet, inſequentibus porro diebus eodem, ut & carne fumo induratâ delectata eſt: Haleces etiam ſalitos anni praeteriti (nondum enim capti erant recentes) cum lacte frigido abſque pane ſumpſit.

Fructibus denique, tunc temporis abunde venalibus, ventriculum ita refrigeravit, ut vix quicquam aliud poſſet comedere, in tertiam hebdomadam alvi exoneratione dilatâ: Hanc enim nudiustertius die 30. Julii aſſumpto tuo medicamento dejecit, quod unicum internum fuit remedium, quo illa toto hoc tempore fuit uſa, excepto ante tres hebdomadas, ad roborandum ventriculum,

vino

vino quodam medicato, quod tamen bibere non perſeveravit.

Dicendum reſtat, quomodo ei reſtitutus fuerit greſſus, ut & quomodo convulſiones ceſſârint.

Viſu, Dei gratiâ, unâ cum appetitu cibi, potuſque, reſtituto, vires ſenſim accreſcebant, decreſcentibus interea convulſionibus.

Obſervaverat Pater convulſiones in pago *Helſelaer* phaſibus auſcultâſſe lunae, nec non ipſa convaleſcente, tertium ſemper graviſſimum fuiſſe diem: Primò quidem continuabantur eodem cum impetu convulſiones, imo iiſdem durantibus aſſulam, quandam morſibus à lecti aſſere avulſit: his tamen tandem magis, magiſque ceſſantibus, robur creſcere, vireſque redire coeperunt, quamvis initio quidem erecto ſedere corpore non poſſet, paulatim vero è lecto quaſi rependo novercam ſuam, natura non duram, ſed clementem, quaeque antea multos paſſa erat morbos, uſque in hortum ſequebatur, non levi ejus gaudio, ſolatioque.

Poſtea autem ei efformabantur bina ful-

fulcra ſubalaria, quibus tam intra, quam extra domum procedere incipiebat; ſed ſedere non poterat, ambulare, vel decumbere coacta. Viribus poſt magis increſcentibus primò unum derelinquebat fulcrum, poſtea & aliud, jamque baculo quodam, quod utraque tenet manu, incedit.

Cum jam ita valida evaſiſſet, ut abſque periculo deliquii animi poſſet erecta ſedere, die 1. Auguſti templum adiit, primo in pago *Helſelaer*, deinde ejuſdem menſis die 8. apud *Diepenheimenſes* meos, Deo T. O. M. precibus pro recuperatâ ſanitate gratias actura.

Reliquum jam eſt, ut ventriculus durioribus alimentis, ut & frigido lacte, fructibuſque debilitatus ad priſtinam reducatur conſtitutionem, quod eundem Deum daturum ſpero, voveoque.

IN OBSERVATIONEM XV.

QUamvis haec hiſtoria quibuſdam forſan minus vera videbitur reſpectu tamen tot, tamque dignorum teſtium, non niſi veritati congruam confido.

Multa olim contigêre, ac etiamnum etiam contingunt, quae initio hominibus quidem miranda, fidemque ſuperantia videntur, at ad accuratiorem judicii revocata trutinam facile fidem inveniunt.

Prudentiae equidem indicium crediderim non protinus negare ea, quae minus liquido capimus, nec etiam continuo credere, quae vano quodam, & diſſoluto ſcribendi animo tanquam miranda lectori obtruduntur.

Homo profecto creaturarum Dei excellentiſſima, maximeque admiranda eſt. Quapropter in eo magis, quam in aliis animalibus divina elucent miracula, ut pote quae in nobiliore praeſtita ſubjecto longe clariora ſunt.

Hunc tamen caſum miraculoſum ſupernaturalemve non exiſtimo, etiamſi potentiae, providentiaeque coeleſti non parum tribuendum cenſeam.

Ex hiſtoriae itaque explicatione plurima à naturalibus proveniſſe cauſis patebit.

Verae quidem extant de quibuſdam narrationes, qui diutius abſque alimentis vixerunt, quique abſque miraculo, propriâ temperantiâ, & ſobrietate Sanctos quoſdam jejunando ſuperârunt; illae tamen miraculum non tollunt, nam ſaepe in uno mirandum fieri poteſt, quod in alio cauſas habet omnino naturales.

Priuſquam autem demonſtrationem aggrediar; primo evertere conabor, quae à nonnul-

lis

lis contra hujuſmodi à cibo, & potu abſtinentiam objiciuntur.

Hippocrates Lib. de Carnibus, vel, uti quidam volunt, de *Principiis*, dicit hominem ſine alimentis vivere non poſſe ultra ſeptem dies, quod *Macrobius Lib.* 1. *in ſomnium Scipionis Cap.* 6. ut & *Braſſavola*, aliique confirmant, verum an liber ille revera ab ipſo *Hippocrate* ſit conſcriptus *Valleſius Mercurialiſque* dubitant.

Scriptor libri *de carnibus*, nonnullis, quando(ne poſt tot dierum jejunium obirent)ad comedendum, & bibendum ſe rurſus committerent, alimenta deſcendere non potuiſſe ait, ſiquidem inteſtinum jejunum intra illud tempus coäluerat, quapropter neceſſario extincti fuerint.

Haec equidem non ſine ratione dicuntur, quae experientia enim multiplex ſaepius docuit. Ita tradunt *Ephemerides German Decur.* 1. *An.* 3. *fol.* 328. *Obſerv.* 173. *Henrici Sampſonii*, mulieris cujuſdam ventrem continuo jejunio ita flaccidum evaſiſſe, ut ſpina dorſi, non obſtantibus muſculis abdominis, & inteſtinis, premente manu ſentiri facile poſſet.

Memorat *Felix Platerus Centur. Poſthumâ Quaeſt. Med.* 32. *fol.* 58. de quodam vinculis detento, qui, ut morte voluntaria ſupplicium gravius, quod imminebat, averteret, genus mortis, quod ipſe eo loco, & tempore facillimum eſſe cogitabat, elegit, coepitque omni cibo, & potu, licet ſeriò à miniſtris reprehenſus ob id facinus,

& fruſtra admonitus, abſtinere, famemque, quod admirandum, citra omnem quaerimoniam aut moleſtiam, quatuordecim dierum ſpatio patientiſſime pertulit, quo tempore primum poenitentiâ ſed ſerius ductus, ita ut cum cibum peteret, eum tamen reſpueret, citra gravius aliquod ſymptomata expiravit.

Scripſit equidem *Plinius* hominem ante diem ſeptimum fame non interire. Sed *Lib.* 11. *Cap.* 24. illud tempus ad diem extendit undecimum. Quamvis autem ita ſaepius contingat, ſeptimum tamen, undecimumve diem certum determinatumque ſtatuere tempus erroneum eſt. Atque ipſe quidem exiſtimo tempus illud diverſorum temperamentorum, regioniſque, nec non ſanitatis, ac morbi, quo quis laborat, reſpectu, valde differre: ſiquidem nonnulli ante, quidam poſt ſeptimum diem nutrimenti defectu deceſſerint.

Docuit experientia plurimis, morboque carentibus nullo alimento ultra dies ſeptem vitam fuiſſe productam.

Joh. Rhodius Cent. 2. *Obſ.* 54. *&* 55. varia habet exempla eorum, qui ultra undecim dies abſque alimento ſine noxa vixerint. *N. Tulpius Obſ. Med. Lib.* 1. *Obſ.* 43. *fol. mihi* 84. Septem Anglos, quos tempeſtas ſaevior in altum longius egerat, quam ut portus ſperari poſſet, undecim dies abſque alimentis nullo inde ſuperſtite incommodo vixiſſe tradit.

Domi-

Dominicus Panarolus Pentecoſt. 5. *Obſ. Med.* 20. virginis cujuſdam meminit, quae triſtitia, & deſperatione per dies viginti duos omni cibo, potuque abſtinuerit, ac (ne ſubita alimentorum ingeſtione quidquam pateretur incommodi) poſtea ſenſim alimentis concoctu facilibus, & humidis recreata ſervataque fuerit.

Sunt, qui religioſam quandam virginem nullo ſe amplius indigere alimento imaginatam tradunt, quod dictum ſibi crederet, fore, uti aſſidua ſacri Codicis lectione nutriretur abunde. Cum ergo per tres, quatuorve dies in imaginatione iſta perſeveraret, nulliſque uteretur alimentis, fruſtra conſanguinei eam hujuſmodi liberare errore annixi ſunt, oblata enim quaevis averſata tantâ interdum rejiciebat in patinam iracundiâ ut circumſtantium veſtes contaminaret juſculo. Poſtquam itaque per duodecim dies nihil omnino comediſſet, decimo tertio ad plures abiit.

Memorabile etiam judicaverim quod libellus Gallicus, qualis ſingulis menſibus prodit, *Reipublicae literariae Acta* vocant, de quodam *Iſaaco Henrici Stiphont* tradit. Hic mentis parum compos, cellulaeque, in quales id hominum genus inpertruditur, Harlemi incluſus, tandem furore percitus verum ſe Meſſiam, ejuſque ad exemplum per quadraginra dies, ac totidem noctes ſeſe jejunare velle dixit. Jejunium itaque ſexto Decembris Anni 1684. inchoatum quinto decimo Februarii 1685. finivit. Tabaci equidem uſu

ſeſe pro more non abſtinuit, aquamque, ſed magis ad lavandum os, quam riganda viſcera ſumpſit; Cibo autem, potuque per omne illud tempus non fuit uſus: ſed nec aquae nutriturum liquorem, vinive ſpiritum, miſceri voluit. Hoc enim cum fieri animadverteret (caute namque quaevis circumſpiciebat) protinus illam non ſine horrore rejiciebat, nec ullis, ne vel fictorum quidem angelorum, minis, promiſſiſve, ut ederet, adigi poterat. Necquidquam enim quaevis offerentibus Coeleſtis Patris juſſa ſe ſequi dixit. Nihil etiam omnino, utut ejus in veſtibus cellulaque vel accuratius fuerit quaeſitum, quo ſe aleret, apparuit. Sed nec quiſquam, qui ei noctu alimenti quidpiam adferret, repertus fuit, ita ut, quin minime ficta fuerit abſtinentia, excrementis quoque ſenſim minutis provenire citiſſime ceſſantibus, dubitare non liceat. Toto illo tempore vigoris priſtini vix quicquam amiſerat, elapſis quadraginta diebus, pro conſuetudine veſci incipiens. Rem ipſam quiſquis plenius noſſe deſiderat, libellum inſpiciat. Eſt autem is, qui de Februario 1685. agit.

Cur autem ſecundum Hippocratis noſtri hypotheſin *Lib.* de carnibus, ut ſupra memini, jejunantis inteſtina ad ſe invicem collapſa, praecluſo cibis tranſitu, firmiter non ſunt conglutinata?

Sciendum eſt homini iſti ſaepe os aqua purâ colluenti portionem forte quandam ſubinde per gu-

gulam in ventriculum, & inteſtina deſcendiſſe, quo factum, ut haec non tam cito coadunata fuerint; Haud dubie etiam ejus inteſtina quodammodo, ut non ita firmiter, ac ſi nihil ſumpſiſſet liquoris, fuerunt ſibi invicem agglutinata, quae ſententia evidenter confirmatur, quod is poſt 40. dierum abſtinentiam, pulte craſſiori ſumptâ, poſtridie intenſiſſimis ventris infeſtatus fuerit torminibus, eumque exonerare tentans magno ejulatu, gemituque nihil per alvum excernere potuerit, qui dolores in tertium perſeverarunt diem, quo ventris onus non ſine magno levamine depoſuit.

Similia legi poſſunt apud *Loſſium Lib. 1. Obſ. Med. 21.* & *Caſpar. Theoph. Bierlingium Adverſ. Curioſ. 43. Henr. ab Heers Obſ. Med. 27.* exemplum viri cujuſdam affert, qui primis decem diebus cujuſvis menſis nihil ederit, biberitque. Tradit idem conſuetudinem illo caſu multum efficere; de cujus potentia circa jejunium plura videantur apud *Joh. Pechlinum Medit. de aëris, & alimenti defectu.*

Dicent forſitan multi plurima iſtorum jejuniorum Dei eſſe miracula, vel veneficia, arteſve Diabolicas, aut impoſturas denique, & fallacias.

Mihi equidem non eſt animus hic de jejunio *Eliae* loquendi 1. *Reg.* 19. *v.* 8. aut *Moſis. Exod.* 34. *v.* 28. aliorumve ſpeciali Dei potentia ſuſtentatorum. Nec negaverim Daemones nonnunquam circa diutinam coöperari abſtinentiam,

multa enim luce meridianâ clarius demonſtrant exempla iſtos illuſiſſe hominibus, quatenus jejunantibus edulia ſuppeditaverint: quale quid *Delrius Lib.6. Diſquiſit. Mag. Cap.2. Sect.3.* è *Proſp. Aquin. Lib. de promiſſ. & praedict. Cap.6.* de puella quadam refert, cui cacodaemon obſeſſae ſub figura avis (aemulans eatenus *Eliae* corvum cibum afferentem) liquorem aliquem noctu clam per ſeptem dies attulit. Hanc autem ei eſſe poteſtatem *Toſtatus*, *Torreblanca*, & *Vilalpandus* autumant.

Silentio praeterire nequeo hiſtoriam *Annalibus rerum Anglicarum Henrico octavo regnante*
„ *An. Chriſti* 1546. *pag.* 280. extantem. Figulus
„ ſcilicet Londinenſis *Guilh. Foxlejus* nomine,
„ nulla infirmitate praecedente, in ſomnum in-
„ cidit tam arctum, ut per totos 14. dies, no-
„ cteſque 15. expergefieri nulla ratione potue-
„ rit, donec tandem die 15. ſponte ſomno ſolu-
„ tus eſt, adeo ſanus, & recte valens, nocte ut
„ unâ, neque amplius, ſed obdormiiſſe firmiter
„ crederet, donec ex muri cujuſdam ſtuctura
„ dies plurimos effluxiſſe, perſpiceret. Eun-
„ dem autem poſtea ſupra 40. annos, videli-
„ cet annum *Di.* 1587. vixiſſe ſcriptor affirmat.

Ruſtici mentionem facit *Damaſcenus*, *ut & Lil. Giraldus Hiſt. Poët.* & *Medina Lib.2. de rect. in Deum fide*, nec non *Foreſtus Lib. 7. ſcholio Obſ.* 28. alterius meminit, qui per totum Autumnum, hyememque ſub magna foeni copia ob-

obdormivererit, qua conſumpta, ablataque perculſus admodum, ac veluti è mortuis ſuſcitatus ſurrexerit.

Hoſce igitur caſus, tanquam ſupranaturales, eoſque, queis impoſturae nonnihil miſceatur, hic loci excludemus. Indagari enim nequeunt nefariorum doli, fraudeſque, queis minus aſtutos decipiunt, vel ſub divini cultus, ſanctitatiſque ſpecie multum lucri, aeſtimationiſque ſibi conciliare ſtudent.

Horum numero merito adſcribendum exemplum eſt *Margaretae Spirenſis*, quod Anno 1542. in pago, cui nomen Roedt / duabus milliaribus *Spira* diſtante contigit, teſte *Langio Lib. 2. Epiſt. Cap. 27. fol. mihi* 604., & *Marc. Donato de Med. Hiſt. Mirab. Lib. 7. Cap. 1. fol. mihi* 645. Haec decem nata annos poſt capitis dolores, ventriſque tormina, quicquid erat cibi tandem aſpernabatur; donec eo omnino rejecto, potu tantum ſeſe per aliquot ſuſtentârit hebdomadas, quo etiam denique abſtinens citra cibi, potuſve uſum totum, ut credebatur, ſatis valida tranſegerit trienium. *Ferdin. interea Romanor. Imp.* in hanc rem inquiſivit, diligentiuſque ſingula obſervari juſſit, ſi qua forte fraus lateret. Haec autem longo detegi nequivit tempore; donec tandem ingenioſe pallae fimbriae incluſa apparuêre liba.

Huc etiam pertinet ſimulata illa abſtinentia decantatae filiae Moerſenſis, nomine *Evae Flegen*, ſive *Efgen von gen End*, quae Anno 1597. vigeſi-

geſimo primo aetatis anno, poſt Feſtum Paſchatis in morbum incidit chronicum, cui illa non tam medicamentis, quam proprio temperamenti exempta robore quemvis averſata eſt cibum, potumque. Scribit *G. Fabrit. Hildan. fol.* 413. *Obſ.* 33. *Cent.* 5. Hanc puellam trigeſimo ſeptimo aetatis anno, cum ille ipſam inviſeret, jam abſque cibo, potuque per ſedecim vixiſſe annos.

Quamquam autem *D. Conradus Velthuſius* verbi divini miniſter Moerſenſis permiſſu Magiſtratus ipſam in duodecimum uſque diem retinuiſſet, ac interim ſumma, qua potuit, diligentia obſervâſſet, an doli aliquid ſubeſſet, nihil tamen ſe, nec domeſticos percipere potuiſſe ſancte aſſeveravit. Verum illa non tantum pium hunc virum, ſed & Civitatis Praefectum *Alex. Sweichel*, ut & *Fabrit. Hild.* (quem hiſtoriam hanc ſcripſiſſe poſtmodum poenituit) deceperat, ſiquidem ille poſtea ex epiſtola quadam data 24. Junii 1628. *Godtſchalko Monheimio* Pharmacopaeo *Duſſeldorpienſi* prope Moerſiam intellexerit continuam iſtam inediam fucatam, ſimulatamque fuiſſe, puellamque *Efken*, quae jam triginta annos continuos tot deceperat homines, tandem in carcerem fuiſſe detruſam. Piam, religioſamque, inquit *Fabrit. Hild.* ſemper ſe (quantum quidem conſtabat) praeſtiterat, dicebatque ſe tertio quovis die circa Solis exortum ſplendido quodam lumine circumdari, eoque mirifice oblectari, deinde & ſubſtantia quadam melleâ os ſuum,

ſuum, linguamque irrorari, & inde vires reſocillari, nec non vario ſibi apparere ajebat. Praeſagiebat etiam nonnulla, quae vera fuiſſe eventus oſtendit. Haec autem abſque daemonis cujuſdam auxilio, aſtutiaque contigiſſe ſe equidem non credere *Fabritius* ait.

Cum hac hiſtoria convenit etiam fucata illa *Apolloniae Schreyer* abſtinentia in pago *Gats* in Helvetia natae, de qua idem *Fabrit. Hild. Obſ.* 28. *Cent.* 5. & 2. *Obſ.* 40. hunc in modum loquitur:
,, Filia haec An. 1595. cum 14. annos nata eſſet,
,, ſeptem ab hinc annos, ſcilicet An. 1601. libera-
,, ta fuit à morbo quodam acuto, poſt quem ſen-
,, ſim omnia faſtidire incipiebat alimenta, ita ut
,, ſaepe per tres, vel quatuor, imo nonnunquam
,, plures dies nihil omnino aſſumeret, in quo ſta-
,, tu, (ex relatione Parentum ejus) tranſigebat
,, quatuor annos continuos, ſed poſtea omni o-
,, mnino ſe abſtinebat alimento. Haec eadem
,, poſtea ex Comitatu Juliacenſi deferebatur Co-
,, loniam, ut ibidem, tanquam aliquod miracu-
,, lum, à quovis conſpiceretur, affirmabantque
,, parentes eam tunc temporis tres annos con-
,, tinuos à cibo quovis abſtinuiſſe.

Fabritius etiam *Hildanus* cum *P. Lentulo* reipulb. Bernenſis in Helvetia tunc medico (qui hiſtoriam hanc poſtea ſcriptis publicam reddidit) hanc puellam ſe vidiſſe, atque eo tempore in decimum uſque annum ſine cibo, & potu vixiſſe tradit. Licet idem ſaepius privatis colloquiis coram

ram Proceribus ſuis inediam hujus puellae in dubium ſe vocâſſe, eamque non ſolum *D. P. Lentulum*, ſimul & ſe ipſum, multoſque alios feſelliſſe dicat, uti poſtea eam Anno 1611. pluribuſque ſeqq. ſatis vegetam, aliorumque hominum modo, corpus ſuum nutriviſſe, ſatis conſtitit.

Ipſe autem cum G. *Fabrit. Hildano Marſilio Cognato, Georg. Hieron. Velſchio, Schrockio Schol. ad Obſ.* 73. *Joh. Helwig. fol.* 234. omnes illas de tot annorum inediis narratiunculas non immerito ſuſpectas habeo, firmiter mihi perſuadens ejuſmodi à cibo abſtinentias neutiquam naturales, nec conſuetudini cuidam jejunandi adſcribendas, ſed confictas plane, ac falſas eſſe, teſte etiam experientia: citius enim, aut ſerius fallacia detegitur; qua de re nonnulla, ut dolos caveat lector, his adjiciam.

Anthon. Panormita de impoſtore quodam *Anthon. Picaeo* narrat, qui populo ſe per quatuordecim dies jejunare poſſe, Angeliſque eſſe familiarem perſuadebat: unde per totum Italiae tractum, Siciliam, & Hiſpaniam, tanquam Sanctus, ac continentiſſimus praedicabatur. Verum poſtea patuëre hominis impoſturae, deſcripſitque *J. Jovinianus Pontanus lib.* 2. *de ſermone* illius fraudes hoc modo: *Cum*, inquit, *ſub Rege Alphonſo hujus Ferdinandi Patre quidam, cujus nominis non memini, diuturniora ſua jactaret jejunia, ac quam diligentiſſime quae-*

vis

vis cibi accipiendi huic praeriperetur occaſio, compertus eſt poſtea è candelis, quas hyberno tempore receperat, victum ſibi quaerere; hae namque ſaccharo, cinnamomoque, nec non gallinarum carne in minutiſſimas diſſectâ particulas, quas extrinſecus ſevum circumdabat, conſtabant.

Simile quid refert *Aeneas Sylvius*, quod Romae contigerit An. 1511. ſub Papa Nicolao.

Sic quoque olim filia quaedam Veneta ſub magnae ſanctimoniae ſpecie (habebat enim duos ſemper ad manus libros) diu cellae manebat incluſa abſque alimentis; ſed iſtorum librorum alter quidem erat verus ſacer codex, alter autem eundem plane in modum externe conformatus, interne vero concavus erat, qua in cavitate *Mazae* panis (noſtratibus *Maſſae-pain*) continebatur quantitas (haec autem tempore *Hippocratis*, & *Galeni* nutritia pulticula, ſive maſſa erat, componebaturque ex farina hordei toſta, oleoque, & melle, hodie vero eodem nomine delicatius ex amygdalis, ſaccharoque componitur, eâque corpus nutriebat.

Auguſtae Vindelicorum, teſte *Aventino* quaedam vixit *Anna Lamenittia* Annorum 18. quae An. 1516. per ſedecim annos nihil omnino cibi, potuſve ſumpſiſſe, ſed Dei ſpiritu, ac ſuppeditante Coelo, nutritam te finxerat. Cum Deo etiam ſeſe colloqui, ſibique ab eo non ita levia exponi mentiebatur: ita ut non ignarum tantum vulgus, plebejique indocti, ſed & Theologiae

Pro-

Profeſſores ei crediderint, Sanctamque venerati fuerint. Haec etiam malefica quotidie ad Altare, ac tanquam Dei Nuncia ad S. Sacramentum admittebatur. Illa etiam diutius Chriſtianis impoſuiſſet, ni *Chuningunda* Bavari Ducis vidua, Imperatoriſque Maximil. I. Soror, quae illam initio humaniter admodum exceperat, dolos detexiſſet. Haec enim obſervaturam ſingula, famulaturamque ei adjunxit filiam devotam, famulamque conſuetam arte amovit: Anna itaque quandoque data opera ſola relicta per occultam conſpiciebatur rimam; edere namque eam ſuſpicio erat, quod binos ſecum adduxiſſet ſaccos, ac ſub cubili abſcondiſſet. Compertum autem fuit horum alterum placentis, ovis admixtis, alterum pomis refertum eſſe: queis famen, ſitimque pelleret. Quapropter ſeverè admodum objurgata, *Monachiumque* deducta Imperatoris juſſu in exilium acta, poſteaque Monaſterio incluſa eſt. Verum propter diſſolutiorem vitae modum eo ejecta *Joh. Schnizero* nupſit, quem cum impotentiae in coitu inſimularet, quamquam negantem, ac multa ei exprobrantem turpia non ſine maxima diſcordia vixit, multoſque admiſit adulteros, aliiſque ſeſe contaminavit ſceleribus: quare An. 1518. capite damnata aquis ſuffocata eſt.

Refert *Joh. Wierus tract. de jejuniis commentiis* ſe domi ſuae ſimilem impoſturam detexiſſe *Barbarae de Unna*, quod eſt Comitatus Marchien-

chienſis partis Aquiloni obverſae oppidulum ad Ducatus Weſtfaliae fines. Latius autem hoc deſcribit *Wierus*, quam ut hiſce jungam, legi itaque poterit loco notato, ubi & *Barbarae* conſpicitur effigies.

Ejuſdem plane farinae exiſtimo alia, quae varii referunt.

Statuent alii fieri non poſſe, ut quiſquam tam diu omni cibo, & potu ſe abſtineat, quam quidem ea, qua de obſervavi; quia ſanguis noſter continue moveri non deſinit, &, durante motu, continua humorum, & ſpirituum eſt tranſpiratio, unde corpus noſtrum ad reſtitutionem amiſſorum novo ſubinde indigeat alimento, quo deficiente hominem languere neceſſe ſit.

Hiſce ut reſpondeam, praemonebo diverſas eſſe appetitum in nobis vel imminuentes, vel omnino auferentes cauſas.

Ita ſcribit *Galenus Lib. 6. de cauſis ſymptom.* ventriculum, qui alias ſenſibiles admodum recipit à cerebro nervos nonnunquam famem non ſentire, nervis enim orificii ejus relaxatis, obſtructiſve, ſenſus ſtupet, unde imminuitur, vel omnino aboletur appetitus. Talem *ἀναισθησίας* famis cauſam ex paralyſi orificii ventriculi ortam *Galenus Lib. 3. Epidem. Comm.* 1. ut & *Aetius Lib. 6. de gulae paralyſi* docte admodum deſcripſêre, cujus etiam exemplum adfert, quo fibrillae tunicae nervoſae obſtructae erant, & obſeſſae, quibus alias ſolutis, & liberis fames excitatur, teſte

teſte *Thom. Williſio Part.* 1. *Pharmaceut. Ration. Sect.* 1. *Cap.* 2. De Vidua quadam narrat *Joh. Schmidius Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. German. Decur.* 1. *An.* 9. *Obſ.* 154. *fol.* 139. quae ſine praegreſſa aliqua cauſa externa cibum minus appetere incipiebat, de nullo praeterea conquerens faſtidio, de nullo taedio, niſi quod nil comedere, nihil quoque bibere poſſet, erat haec temperamenti, inquit, calidi, & humidi, habebat genas rubentes, ſatiſque obeſa erat, reſpuebat medicamenta, dicebatque ſe iis non habere opus, cum ſanam ſe ſatis ſentiret, temporis tamen tractu vires atterebantur, nec dum tamen ſentiebat appetitum. Durabat hic affectus per 17. hebdomadas, in quibus perparum, imo fere nihil biberat, multo minus, imo vix Polonicum groſſum valens, comederat. Sequuta dein eſt vehemens haemorrhagia, quae ſaepe recrudeſcebat, redibat quidem tandem aliquatenus appetitus, verum ſequebatur cachexia, tandemque Anaſarca, & mors.

De pharyngis ſive gulae paralyſi paradigma dabimus *Obſerv.* 27.

Imminui etiam poteſt appetitus, ſi acidum, famem naturaliter in ventriculo producens, viſcoſis, & pinguibus fuerit obtuſum, & involutum, qua propter etiam fames, hiſce aſſumptis, ad tempus ſedatur.

Tradit *Avicenna Lib.* 1. *Fen.* 3. *Doctr.* 5. *Cap.* 2. ſuo tempore pilulas ex refrigerantibus quibuſ-

dam

dam ſimplicibus, cum axungia, adipe, ſimilibuſque pinguibus fuiſſe formatas, quibus longum ingreſſuri iter contra famem utebantur: Idem quoque *Fen.* 3. *Lib.* 1. *Doctr.* 4. *Cap.* 2. quendam poſt uſum librae unius ol. violarum, famem per decem dies toleráſſe refert.

Experientia etiam diuturnior monſtrat corroſivum remedium parti cuidam corporis impoſitum, accedente pinguedine, vim amittere.

Comperimus quoque ipſum Arſenicum parum allaturum eſſe detrimenti, ventriculo prius intus pinguedine, vel oleo oblito, qua etiam arte circumforanei vulgum decipiunt fallacibus verbis effectum illum ſuis tribuendo medicamentis, vel, ut ajunt, antidotis, cum tamen brevi poſt, ob pinguia aſſumpta, venenum rurſus evomant.

Nec pinguia tantum, & viſcoſa in ventriculum immiſſa, ad breve tempus famem ſedare valent, ſed & corporum quandoque, defectu nutrimenti, particulae quaedam diſſolvuntur, ut ſevum, adeps, medulla, pituita, aliaque, quae liquefacta, aliiſque humoribus commixta, urgente neceſſitate, nutriunt. Quamvis enim primò in ventriculo in chylum non ſint commutata, una tamen cum ſanguine per univerſum corpus deferri, ſicque nutrimentum ad tempus praeſtare queunt.

Pinguia tempore inediae *Galenus* 6. *de Uſ. Part.* nec non medullam 2. *de Uſ. Part.* ut &

viſcidam pituitam, *Comm.* 2. *de Rat. Vict. Acut.* alimentum praebere poſſe manifeſtavit.

Loco hic adſcribam non alieno, quod Doctiſſimus, Celeberrimuſque Vir *Theod. Craanen*, nuper Leidenſis Profeſſor clariſſimus, jam vero Curator Academiae Duisburgenſis, Archiaterque Sereniſſ. Electoris Brandenburgici, mihi non ita pridem retulit. Quidam verbi Divini miniſter, *Tekmannus* nomine aliquando villam ſuam adiit, ibidemque canem valde obeſum & robuſtum cubiculo quodam neſcius incluſit: ubi ille permanebat ad trigeſimum primum diem, revertente tunc demum Hero. Aperta ergo janua, blandiente cauda Hero obviam ivit debilis admodum, & macilentus, ſiquidem per tantum temporis nihil omnino (niſi forſan murem unum, alterumve captum) comederat, biberatve. Neque veroſimile eſt mures ibi occurriſſe, ſiquidem hoc animalium genus loca deſerta, & alimentis vacua amare non ſolet.

Franc. Mendoza Lib. 6. *Problem.* 24. rarum affert de gallina exemplum, quae vixiſſe reperta fuit abſque cibo, & potu (ſiquidem, uti ille canis, etiam alicubi fuiſſet incluſa) per 80. dies continuos; quod tanto magis, inquit idem, erat mirandum, quanto hoc animalium genus calidi, avidique eſt ventriculi.

Jure itaque merito ſtatuere licet pinguia non tantum appetitum retardare, ſed & obeſa corpora famem diutius tolerare poſſe, quam macilenta.

Acidum enim pingues, molleſque partes, dum in eas agit, facile abradit, ſecumque abripit, ita ut poſtea (uti modo dictum) ſanguini commixtae ad tempus nutrimenta ſufficiant.

Monſtravit & experientia multos nautas viatoreſque naufragium paſſos, vel aliis tempeſtatibus obrutos, deficiente cibo, & potu, tabaco ſolo aliquamdiu vitam ſuſtentâſſe.

Monachus quidam *Canadae* Incolas, famis, qua ſaepius affliguntur, tempore per hebdomadas aliquot ſolius tabaci, aquaeque uſu ſeſe ſuſtentare poſſe tradit.

Nicol. Monardis, Medicus Hiſpanus refert *Hiſt. Rerum Indicarum*, *Indos* per deſerta, longeque diſſita loca profecturos, deficientibus alimentis, pilulam quandam manducare ex tabaco compoſitam, piſi magnitudine, cujus ope per quatuor dies itinerari poſſint abſque alimentis; quod petum ſtomachi ſenſum ſtupefaciat, (quod tamen nos non omnino ſtatuimus) utpote qui ramos quoſdam à ſeptimo, vel ut alii volunt, octavo nervorum è cerebro prodeuntium pari accipit, ideoque ſenſibilis eſt valde, ſedeſque famis à quibuſdam habetur; de quâ ſtupefactione vide *Neandri tabacologiam fol.* 34. nec non *Auguſtin. Thonerum Obſ. Medic. Lib.* 2. *fol.* 10 . Sive quod ſpiritus quoſdam corpori impertiat Nonnulli enim per tabacum non tantum praeſentes ſpiritus impediri, quo minus ex aliis particulis extricentur, & avolent, verum etiam reſpe-

ſubtilitatis fumi, novos tenues, & ſubtiles ſuppeditari ſpiritus volunt. Quae opinio confirmatur exemplo cujuſdam ſenis olim Hagae habitantis, quem ipſe novi. Poſtquam hic ultra centum vixiſſet annos ſumptibus tandem Eccleſiae Gallicanae ſuſtentabatur, ſenioque confectus continue ſtipitis inſtar jacebat in lecto immobilis abſque ulla cibi, vel potus aſſumptione, ita ut à mortuo vix licuiſſet diſcernere, niſi cum fumus tabaci (quo quidem antea abunde uſus fuerat) in nares inflabatur. Tunc enim oris attractione vitae edebat indicia, labiaque ita aperiebat, ut fiſtula tabaci, longitudine nauticae, intor maxillas poſſet intrudi. Atque ita quidem ille fumum ſenſim alliciens parvis, iteratiſque inſpirationibus fiſtulam tamdiu inter mandibulas detinuit, donec, quicquid ea continuiſſet, igne conſumtum eſſet.

Ioh. Chryſoſtomus exercitat. ſuis de Tabaco Cocam Indicam vaporibus ſuis homines inebriare, ſomnum conciliare, ſimulque famem ſedare, ac corpus refocillare memorat. Certum equidem eſt, fructibus illis contuſis, & cum maſſa farinacea ſubactis, piſces inebriari; ita ut aquae ſuperficiem petant. Idem quoque *Matthiolus indicat Lib. 3. epiſtol. ad Thaddaeum Nemicum*, ac *Gaſpar Reyer à Franco* ſaepius ſe vidiſſe teſtatur. Vel forſan fames tabaci uſu ſiſtitur, quatenus hujus ope (uti volunt nonnulli) è capite, vaſiſve ſalivalibus, liquor quidam pituitoſus

magnâ

magna quantitate ad ventriculum delabitur, unde corpus aliquamdiu nutriri queat, teſte *Nic. Monarde*. Annotavit quoque *Caelius Rhodiginus Lib.* 13. *Cap.* 24. ex Graecorum *Obſ.* famem ſedari, quando aliquid in ore detinetur, quo crudus, & viſcidus quidam liquor in illud prolicitur, ſicque ad ventriculum deſcendit.

Ita etiam animadvertimus milites longum facturos abſque alimentis iter plumbeam ore geſtare glandem, eandemque volutare, ut ita fames, ſitiſque non vexet.

Annotandum autem eſt omnibus hiſce rebus famem non admodum pelli, ſed per dies tantum aliquot ſedari, fallique. Praeterea locum illa tantum in iis habent, quorum ſanguis non valde tenuis exiſtit, & ſubtilis. Neceſſum autem eſt, ut tales non multum laboris ſubeant, ſiquidem ita, poris valde apertis, magna particularum ſubtilium, & nutrientium quantitas è corpore avolat, teſte *Hippocrate Sect.* 2. *Aphoriſm.* 16. his verbis: *Ubi fames, laborandum non eſt.*

Longe autem aliter ſe habebat noſtra aegra, quae nullis omnino ad famem ſedandam utebatur mediis. Illas autem diuturniores à cibo abſtinentias non tam aegrotis, quam quidem robuſtis, ſaniſque contigiſſe patet, cum tamen ex allata obſervatione aegram tribus laborâſſe menſibus, antequam à cibo, & potu abſtinere omnino inciperet, ſatis conſtet.

Ut ergo objectioni de humorum, ſpirituumque continuâ attenuatione, tranſpiratione, & deperditione fiat ſatis, dico primariam rationem diuturnae iſtius inediae fuiſſe viſcoſitatem (qua corpus ejus antea, dum in pagum *Diepenbeimium* fuerat reverſa, commeſtione crudorum pomorum, & raparum (ſiquidem aliorum eduliorum non erat appetens) onuſtum fuit. Subtilibus enim ſanguinis partibus per quartanam, cui tunc per duos obnoxia fuerat menſes, aliquatenus diſcuſſis, imminutiſque, ſuperſtites crudis illis fructibus debite concoquendis non ſufficiebant, ita ut neceſſario inde crudus, & viſcidus prodierit ſanguis, qui non tantum difficulter attenuari potuit, & dividi, verum etiam praeſentes ſubtiles, & volatiles ſanguinis particulas aliquatenus frenavit, unde ſpiritus non poterant notabiliter avolare conſtanter in ſanguine permanentes, ita ut parvus ille calor, viſciduſque ſuccus ſervandae in ſtatu tam miſero puellae abſque ulteriori alimentorum aſſumptione ſuffecerit, ſanguiſque ejus hac de cauſa multo tardiori fuerit circumactus motu. Accedit, quod ſanguis illo modo frigefactus, craſſiorque redditus fermentum ſimilis plane naturae in ventriculum depoſuerit, quod per conſequens nervos ejus non vellicando appetitum proſtravit.

Hujus etiam ſententiae ſunt *Albertus Magnus Lib. 7. de Animalibus. Joubertus, Grevinus Langius, Citeſius*, aliique, & ex Veteribus

bus *Avicenna*, *qui Lib.* 1. *Doctr.* 6. *Cap.* 1. *&* *Lib.* 3. *Fen.* 13. *Tr.* 5. *Cap.* 8. pituitam, deficiente alio nutrimento, hominem aliquamdiu ſuſtentare, & nutrire poſſe docuit.

Fortunius Licetus Tract. de iis, qui diu vivunt ſine alimentis illud ob aequaliter temperatum, humidumque calorem fieri ſtatuit: quando ſcilicet alter alteri non manifeſte dominatur, unde fiat, ut hiſce temperaturâ minus in ſe invicem activâ concurrentibus, calor humidum non conſumat, quapropter nihil exhauritur, humidumque tenellae caloris operationi reſiſtere poteſt, unde non neceſſe eſt, reſtituatur. Agentis enim poteſtate patientis renixum ſuperare non valente nihil interit.

Hanc etiam propter rationem glires, taxi (de quibus vide *Jonſtonum Hiſt. Natural. de quadrup. Cap.* 6. *fol.* 146.) Marmotae, Crocodili, urſi, mures montani (de quibus *Ariſtot. Lib.* 8. *Animal. Cap.* 17.) teſtudines, ſerpentes, hirundines, Turtures, ranae, cicadae, muſcae, culices, pluraque alia animalia per totam hyemem in antris abſque alimentis vitam transigunt. Unde *Plinius Lib.* 8. *Cap.* 57. *& Ariſtot. modo adducto Lib. & Cap.* per ſomnum nutriri, & impingueſcere ajunt.

Hinc etiam *Martialis Lib.* 13. *Epigr.* 59. de Glire cecinit.

Tota mihi dormitur hiems, & pinguior illo
Tempore ſum, quo me nil niſi ſomnus alit.

& alibi.

Dormitis nimium glires, vitulique marini?
Nil mirum, ſi vos craſſa Minerva premit.

Mures montani per ſex menſes continuos, & quidem tam firmiter dormire feruntur, ut ex antris eruti non expergeſiant, niſi vel ad radios ſolis, vel ignem optime calefacti. Teſtudo hyberno tempore ſe ſub terra occultat, antrumque aliquod ſibi efformat, ubi ſepulta ſub terra ad trium, quatuorve digitorum profunditatem per totam abſque cibo, & potu permanet brumam: Imo eadem (teſte *Rondeletio Lib. de Amphib.*) abſque alimentis quovis tempore in vivis manere poteſt.

Haec vero animalia ſanguine, & ſucco praedita ſunt admodum frigido, uti ipſemet ſum expertus; unde & tardus eſt illorum motus, haud dubie etiam eorum ſanguine particulae nitroſae abunde continentur, quae abſque coagulatione frigus introducunt, ſicque tranſpirationem ab attenuatione oriundam facilius impediunt.

Tradit *Ariſtot. Lib.* 8. *Hiſt. Animal. Cap.* 15. ſerpentes tempore brumali ſe ſub terra occultare. *Nierenbergius Lib.* 12. *Hiſt. Nat. Cap.* 1. eoſdem narrat apud Indos per annum integrum vivere abſque alimentis poſſe. Idem teſtatur *Bellonius*, & *Plinius Lib.* 8. *Cap.* 39. adſtipulante etiam

Franc.

Franc. Citeſio, Medico gallico, dum ſe expertum dicit ſerpentes vitreis lagenis incluſos per annum integrum abſque alimentis vivos conſervari poſſe; *fol. mihi* 177. *Tract. de abſtinente Conſolentanea.*

Idem *Citeſius* varias profert animalium ſpecies quae ex penu ſuo, tanquam è feraci promo, & condo alimentum attrahunt, & veluti alterum rorem in univerſam ſuam ſubſtantiam fuſum concipiunt. Quae inter ſunt cochleae, hae enim cum ſitiunt, aëris atque illis de coelo nihil illiquitur, ſucco proprio victitant; unde *Plautus captivis Act.* 1. *Scena* 1.

Quaſi, cum caletur, cochleae in occulto latent,
Suo ſibi ſucco vivunt, ros ſi non cadit.

Hyeme autem id contingit, quando ſub terra cochleae terreſtres adverſus hyberni frigoris injuriam albo quodam operculo, duro, gypſique ſpeciem referente, ac teſtae obtenſo munitae ſolo interno redundantis humoris fomite ſuſtinentur per integrum ſemeſtre ſub terra circa fruticum radices conditae: ut & omnia fere animalia hyemis aſperitatem variis latibulis lenire ſolita, qualia angues, ranae, muſcae, erucae, &c.

Lacertae, & hirundines, inquit *Brouwn. pſeudo-doxiae Epidemicae Cap.* 21. *fol.* 292. per

aliquot menſes abſque alimento vivunt, cochleaſque per totam hyemem in vitris ſervavimus, quae poſtea, inſtante vere, iterum comederunt.

Tradit *Plinius Lib. 9. Cap. 51.* ranas per ſex menſes continuos quaſi in pituitam, lutumque mutati, aſt appropinquante vere, quaſi regenerari, ita ut frigore quidem diſſolvantur, non conſumantur tamen. Scribit & eas in riparum antris, non tantum alimento deſtitutas, ſed & ſemimortuas jacere. *Jonſtonus autem de Quadrupedibus fol. mihi* 189. *temporales*, *duranteſque* dari ranas, *Pliniique* locum de illis accipiendum ſcribit. Tradit idem *Jonſtonus pag.* 186. *durantes* etiam hyeme ſub aquis degere occluſo, ac veluti conglutinato ore: quod ipſum & *Albertus*, uſuſque crebrior docuerunt.

Similiter muſcae frigore torpeſcentes inter fiſſuras aſſerum, trabiumque ſeſe occultant, vernalique tempore, ignive admotae, tanquam diu ſepultae reſurgunt. Idem fere teſtatur *Ariſtoteles Lib.* 8. *de Part. Animal. Cap.* 14. *ut & Plinius Lib.* 11. *Cap.* 16. *de Apibus*. Experimur, inquit *Swammerdammius Tract. de inſectis fol.* 162. inſecta, paucis exceptis, per totam hyemem ſupereſſe; quo tamen tempore ſe non movent, ſi vero vel ex locis ſuis, quae tanquam naturae convenientia ſibi elegerant, deturbantur, erigere ſeſe nequeunt, ſed accedente calore manus, vel ignis, avolant, & de loco in locum motitatio-

ne

ne alarum tamdiu transferuntur, donec frigore torpeſcentes certum ſibi denuo elegerint domicilium.

Hirundines, quarum, teſte *Ariſtotele*, variae ſunt ſpecies, a frigore brumali ſe defendere geſtientes occultant ſeſe ad lacuum, fluminumque, & paludum margines, vel ad puteorum cavitates, rupeſve mari vicinas, ubi veluti amplexibus conjunctae reperiuntur, ſe conferunt. Memorat *Agricola* piſcatores eaſdem nonnunquam ita mutuo conjunctas ex aquis extraxiſſe. Quod & tanquam veriſſimum nobis *Aldrovandus ex Ariſtotele*, *Plinio*, *Olao*, aliiſque indicavit. Teſtatur etiam *Gaſpar à Reyes Franco* certum eſſe, per dimidium annum vivere abſque alimentis hirundines poſſe.

Memorat Cromerius Lib. 1. *Hiſt. Poloniae* parvas quaſdam in Polonia aves, hirundinibus, * Cypſeliſque non multum diſſimiles conglobatis miſtiſque ſimul pedibus ſub brumae adventum ſeſe lacubus, aquiſque ſubmergere, prope veris initium inde prodituras, piſcantumque retibus quandoque per hyemem motu ſenſuque carentes educi, nec non igni, hypocauſtove admotas reviviſcere, ac avolare, frigore autem laeſas illico extingui.

Diu

* Κύψελος ſive Apos (quod pedibus carere dicatur) avis quaedam eſt ſimilis hirundini, de qua *Ariſtot. Hiſt. Animal. Lib.* 9. *Cap.* 30. & *Plinius Lib.* 10. *Cap.* 39. quae in ſcopulis nidificare dicitur.

Diu equidem, multumque diſceptatum fuit; ubinam locorum tempore hyberno lateant ciconiae, & unde proveniant. Sed *Baptiſta Campo Fulgoſius Lib.* 1. *Memorabil. fol. mihi* 169. teſtatur eas, hirundinum fere more, ſeſe ſub aquis occultare, quod & confirmare videtur *Ariſtoteles*, dum *Lib.* 8. *Hiſt. Animal. Cap.* 16. ciconiam quoque ſe occultare ſcribit.

Verum quidem eſt ciconias in diverſis mundi tractibus certis conſpici temporibus, unde *Plinius Lib.* 10. *Hiſt. Nat. Cap.* 23. eas aves eſſe peregrinas, aeſtivaſque dicit, velut eriam *Phaedrus Lib.* 1. *Fab.* 36. ut & *Publius Syrus apud Petronium Satyr.* nec non *Varro de Lib. de re ruſtica* affirmant; aut quonam poſtea tendant; quidam eas ex Africa provenire, eoque reverti ajunt, ſed non addunt, quid ibidem agant. Quidam enim eas ibidem, velut in Europâ, nidificare, pulloſque progignere ſcribunt. At aliarum avium more ſeſe hyeme in montibus, vel paludibus occulere alii autumant, cujus opinionis etiam eſt *Martinus Schookius Tract. de ciconiis*, utpote quae potiſſimum conveniat cum Prophetae *Jeremiae verbis Cap.* 8. *v.* 7. ubi dicit: *Etiam ciconia in coelo cognoſcit tempus ſuum; turturque, grus, & hirundo obſervant tempus adventus ſui.*

Notandum ergo eſt hîc loci, ciconiam dici certum tempus obſervare, quae verba non ita convenirent, ſi aves hae certis temporibus de loco in locum migrarent; tunc enim magis illae certa co-

cognoſcere loca dicendae eſſent. Obſervandum quoque eſt ciconiam, quia *Jeremiae* loco cum grue, turture, & hirundine conjungitur, certum eſſe eodem, quo illae tres, tempore brumali ſeſe occulere.

Deinde etiam, ſi tempore hyberno vel in Africâ, vel ad Pontum Euxinum degerent ciconiae, neceſſario per totum illud tempus iſtis, vel vicinis in locis conſpicerentur, cum tamen illarum regionum incolae neſciant, quonam ſeſe proripiant, poſtquam aliquamdiu ibidem permanſerint.

Notum cuivis eſt, quomodo etiam bombyx, mediâ aeſtate, ad minimum per 14. dies non abſque alimentis vivat tantum, ſed inſuper magnam ſubſtantiae portionem filis ſericis nendis impendat.

Veroſimile etiam eſt in brutis abſque alimentis diu latentibus, & plerumque dormientibus, non omnem abolitum eſſe motum, ſed eum duntaxat, qui per manifeſtam partium ſolidarum agitationem certum exhibet vitae indicium. Supereſt videlicet ſanguinis humorumque circulatio motus, & caloris initium, à quo alius major, accreſcentibus, viribus, modo à cauſis aliis non turbetur, omnino dependet.

Galenus Lib. 5. *de loc. affect. Cap.* 1. *ſi*, ait, *neque ſentiendi, neque movendi ab electione facultatem habuerit* ,, animal, neque nutriatur, ,, velut in latentibus evenit animalibus, nihilo-

,, mi-

„minus vivere ipſum poſſe, quoad cor manſe-
„rit illaeſum, haud quaquam negandum eſt.
„Quin videmus ſaepenumero multis deinceps
„diebus alios neque intelligere, neque ſentire,
„neque etiam moveri, at nihilominus vivere.

Anne etiam multas plantas extra terram, è quâ proveniunt, per aliquot menſes ſupereſſe, nec deſinere propullulare videmus? ut caepe, ſcylla; allium, ſempervivum, aloë, (quae idcirco ſempervivum marinum dicta) telephium, aliaeque plures ejuſmodi herbae, quae omnes ſuccum quendam craſſum, lentum, & viſcoſum obtinent, unde arido coelo reſiſtere poſſunt, adeoque non multo intus calore gaudent. Quare è terra eductae non vireſcunt tantum, ſed & germinant.

Probant haec omnia crudam, frigidamque, ac viſcidam materiam in corpore (praeſertim ſanguine antea ejuſmodi particulis onuſto) cauſam eſſe, cur corpus (quale etiam aegrae noſtrae fuit) abſque recenti nutrimento diutius ſubſiſtere queat. Idcirco etiam *Hippocrates Sect.* 1. *Aph.* 13. *Senes facillime* (propter exiguum ſcilicet calorem) *jejunium ferre* dixit, *ſecundò aetate conſiſtentes.* Et *Sect.* 7. *Aph.* 59. *Corporibus*, ait, *humidas carnes habentibus, famem inducere oportet, fames enim ſiccat corpora*: nec non *Lib. de victus ratione in Morb. acutis Sect.* 4. *fol.* 389. *Non conſuetam*, inquit, *cibi abſtinentiam facilius in totum ferunt, qui partibus ſuperioribus*

pi-

pituitoſi ſunt : Quare humidioris temperamenti homines ciborum abſtinentiam melius ferunt. Forſan etiam inſuper puellae noſtrae non ita fuerunt aperti, quam quidem aliarum, pori, ita ut minor inde ei fuerit tranſpiratio, ſecundum enim ejus proportionem augetur minuiturve alimentorum uſus. Hinc fit, ut viri, utpote poris gaudentes apertioribus, proportione habitâ, plus ciborum capiant, quam foeminae: credibile etiam eſt, puellae, de quâ haec obſervatio, corpore extrinſecus frigore occluſo, cuteque propter nutrimenti defectum arefactâ, poros etiam aliquo modo magis fuiſſe occluſos. Neque dubium eſt, quin ii, qui majoribus, apertioribuſque donantur poris, famem minus tolerare poſſint, faciliuſque multo, quam alii, in animi incidant deliquium.

Haec jam dicta ſufficiant de diuturnae illius inediae cauſis: deſcendamus jam ad ſymptomatum explicationem.

Primum fuit poſt tot frigidorum, crudorumque fructuum uſum tractu temporis omnino ceſſans appetitus. Hoc autem non ita mirandum eſt, audita jam ſupra explicatione.

Secundum ſymptoma convulſiones erant. Hae autem ab humoribus, qui, exitu non invento, temporisque lapſu acriores redditi cerebri membranas nervoſque ad expulſionem irritatos vellicabant, proveniebant.

Nec novum erat convulſiones iſtas Lunae auſcul-

cultâſſe phaſibus, ſiquidem jam olim Servatoris noſtri tempore, epileptici *σεληνιαζόμενοι*, ſive *σεληνιακοὶ*, hoc eſt, lunatici dicti fuerint. Animadvertebantur enim epileptici juxta diverſas lunae phaſes ſpeciatim affici, ita ut Luna non tantum circa fluxus, & refluxus marium, fluminum, aliarumque aquarum, ſed & circa hominum, brutorumque humores peculiarem vim demonſtret.

Talis etiam puer quidam turbae Jeſum ſequentis erat *Matth. Cap.* 17. *vers.* 14. cujus ergo pater ad Jeſum appropinquans in genua prolapſus dixit: *Domine miſerere filii mei, quoniam lunaticus eſt, & male afficitur, ſaepe enim cadit in ignem & ſaepe in aquam.* Legimus & apud *Marcum Cap.* 9. *vers* 17. Quendam e turba clamantem dixiſſe: *filium ad te, magiſter, adduxi, habentem ſpiritum malum, qui ubicunque corripuerit eum, lacerat, ipſe vero ſpumat, & ſtridet dentibus, & exareſcit, dixique diſcipulis veſtris, ut illum ejicerent*, ſed non potuerunt, quae *Lucas Cap.* 9. *vers* 39. fere repetit.

Pueri autem illius malum *Epilepſiam* fuiſſe Parentis verba, Evangeliſtarumque abunde docent teſtimonia. Namque illum convulſum dentibus ſtridiſſe, ſaepiuſque delapſum, nec non ore ſpumanti fuiſſe fidem faciunt. Pater autem malum hoc ei à primâ uſque infantia adhaeſiſſe queſtus fuerat.

Hinc Hippocrates Lib. de aëre, aq. & loc, ut

&

& 6. *epidem*, morbum hunc τὴν τῶν παιδίων νόσον, ſive *puerorum morborum* vocat, pueris autem hunc magis familiarem morbum crediderim, quod humidum maxime iis ſit cerebrum hinc *Hippocrates Aph*. 7. *Sect*. 5. *Quibus* inquit *epilepſiae ante pubertatem contingunt, mutationem habent, (diminuto ſcilicet per aetatem humido.) Quibus vero accidit viginti quinque annos natis, plerumque commoriuntur.*

Notavit quoque optime *Avicenna Lib*. 1. *Fen*. 1. *Tract*. 5. *Cap*. 10. morbum hunc, proportione habitâ, in calidioribus magis, quam frigidioribus regionibus homines affligere.

Afros *malo Herculeo* obnoxios admodum eſſe *Hippocrates* quoque *Lib. de Morb. Sacr*. propter calorem regionis teſtatur. Puer autem, de quo S. Script. in Galilaea, ubi etiam calet maxume, natus erat.

Certum autem eſt modo enarrata ſymptomata non ex Veterum tantum (quales ſunt *Hippocrates Lib. de Morb. Sacr*. & *Galenus* 3. *de loc. aff. Cap*. 7.) ſed & recentiorum opinione morbum ſacrum plerumque comitari: quod & experientia abunde demonſtrat.

Contingit aliquando, ut morbus hic ſtatas ſervet periodos, patientemque denuo ſummâ cum vehementia invadat, cujus rei exemplum unum, & alterum adjiciam.

Thom. Bartholinus Obſ. Med. Centur. 2. *Hiſt*. 72. *Singularem*, inquit, *Lunae cum corpore*

Epileptici conſenſum in Patria noſtra vidi: filia enim Sophiae in horto Regio Fredericiburgenſe epilepticae meae curae ſubjecta, maculas in facie habet apparentes, quae pro variâ Lunae phaſi, & mutatione, variae videntur tam colore, quam magnitudine. Tantum corporibus noſtris cum coelo commercium.

Sic etiam *Joh. Udalricus Rumlerus Obſ. Med.* 66. habet exemplum cujuſdam, quem morbus iſte plenilunii tempore invadebat. Plura adducit *Georg. Wolfg. Wedelius Ephem. Germ. Decur.* 2. *An.* 2. *Obſ.* 148. *pag.* 324.

Et inter ea de nobili quadam virgine, quae 20. An. nata novilunii tempore iſto malo fuerit afflicta. *Galenus Lib. de diebus Decret. Cap.* 2. *fol.* 157. Luna, inquit, menſtruorum ſtatum tempus mulieribus conſervat, comitialium circuitus cuſtodit, quod Solis plus, vel minus participat. Omnia ſiquidem, quae facere nata eſt, ubi falcis figuram repraeſentat, languida fiunt: valida omnia, cum plena fuerit.

Animadvertendum quoque eſt, vitium illud, Veteribus (inter quos noſter *Hippocrates*) morbum ſacrum dici, quod immediate à Deo produci crederetur, teſte *Caelio Aureliano Lib.* 1. *Morb. Chron. Cap.* 4. vel etiam, quia Epilepticus credebatur daemone obſeſſus, teſte *Aretaeo Lib.* 1. *de Cauſ. Chronic. Cap.* 6.

Hinc etiam morbus hic ſiquidem utplurimum occurrebat inter Judaeos) certis incantamen-

mentis, teſte *Buxtorfio Synag. Jud. Cap.* 33. olim mitigari credebatur.

Immediate eum à cacodaemone provenire *Serapio* voluit; hic enim non tantum illi morbo, ſed & aliis, ut tanto magis miſeros torqueret, immiſcere ſe ſolebat. *Origenes* autem olim Medicos valde objurgabat, eoſque minus credulos clamabat, & haereticos, qui aſſerere nollent morbo iſti Diabolum ſe jungere, ſed eum à cauſis naturalibus deducerent.

Verum quidem eſt Sathanam olim (praeſertim apud Judaeos) talibus in morbis coöperatum fuiſſe, utpote qui lunae effectus, diverſaſque inde provenientes mutationes optime ſciverit, ſicque homines deceperit, quatenus ſibi tunc imaginabantur malum à Luna dependere, ita ut non tantum eo modo opus illud inſigne Dei hominibus redderet odioſum, ſed etiam efficeret, ut dum illud vitium lunae tribuerent, malitia ejus minus eluceſceret. Deo equidem placuit, ut temporibus iſtis, quae ſpiſſis ignorantiae involvebantur tenebris, permitteretur incredulitas, impietaſque, ita ut cacodaemon tunc temporis ſingulari quodam modo potentiam ſuam in homines non tantum quod ad animam, ſed etiam quod ad corpus exercuerit; unde magnis cruciatibus in horrorem, & timorem circumſtantium afficiebantur, ut iis liqueret, quantam Sathanas poteſtatem, propter peccatum juſto Dei judicio in hominum interitum accepiſſet.

Conſiderari etiam velim, tanquam peculiare quid, leproſos, epilepticos, ac daemone obſeſſos inter Judaeos nunquam majori copia repertos fuiſſe, quam quo tempore Deus *Jeſum Chriſtum* in remiſſionem peccatorum populis videndum dedit.

Num vero D.T.O.M. graves illos, & immedicabiles morbos ipſis minus ſolito, naturalive modo immiſerit, ut tanto ardentius *Meſſiam*, verum animarum Medicum, deſiderarent, occaſionemque haberent mundo demonſtrandi, quanta eſſet *Chriſti* potentia, & quomodo in mundum veniſſet ad vim Sathanae deſtruendam, caput Serpentis conterendum, corpuſque, & animam liberanda; An vero Sathanae conceſſerit potentiam homines eo modo propter peccata cruciandi; vel etiam an daemon tanquam magnus Philoſophus, conſtitutioniſque corporum humanorum conſcius occaſionem arripuerit, quando corpora malis humoribus repleta maxime movebantur, ſe naturalibus cauſis immiſcendi, morboſque conturbandi, ac ſymptomata augendi, nec non huc illuc abundantes, & fermentantes humores verſus partes propellendi, ſicque caecitatem, ſurditatem, loquelae amiſſionem, paralyſim, &c. producendi, dicere equidem non auſim. Haud dubie enim tunc temporis omnem movet lapidem, ut oſtenderet poteſtatem ſuam divinâ *Chriſti* eſſe majorem: ſed omnipotens omniſciuſque Deus Diaboli peſſimum pro-

propoſitum ita direxit, ut in foveam, quam fecerat, inciderit, operationeſque quibus miſeros ad ſe allicere nitebatur, ad proprium ejus interitum contulerint. *Jeſus Chriſtus* enim multos daemones obſeſſis ejecit, ſicque Sathanae poteſtatem diffregit, & conculcavit, ſuiſque miraculis multos ad veram poenitentiam, fidemque convertit.

Tranſeamus nunc ad ſymptoma tertium: palpebrae namque puellae, de quâ memoravi, firmiter occluſae ne digitis quidem attoli potuerunt, pupillaeque adeo ſubſederunt, ut conſumptae viderentur: hoc ſymptoma diuturnâ, ſaepiuſque iteratâ partium iſtarum convulſione ortum fuiſſe judicamus.

Quo minus autem tanto tempore potuerit deglutire, ſive id humidum foret, ſive ſiccum, paralyſis muſculorum pharyngis in cauſa fuit, ſicut iis caſibus ſaepius quidem contingit, teſtibus quam plurimis, quos recenſebo *Obſervat.* 27. Tale quid etiam jam olim *Joh. Langius* obſervavit *Margaretae Spirenſi*, *& Franc. Citeſius Tract. de abſtinente Confolentanea*, *Johannae Balam* Confluentiae accidiſſe, quarum haec poſt ſex demum menſes motus membrorum priſtinos recuperavit, remanente tamen deglutiendi impotentia: forſan quod tam propter febrem, quam diuturnius jejunium, pituita viſcida liquefacta, & attenuata in nervos delapſa fuerit, teſte *Citeſio d. Lib. fol.* 173.

Puellam autem noſtram ideo magno affectam fuiſſe angore crediderim, quod guttâ quadam verſus inferiora delabente, non prius quieverit, quin eam tuſſi, vomituque ejeciſſet; liquidum enim quodvis licet parva quantitate, aſſumptum, ubi per aeſophagum tranſitum non invenit ad ventriculum, in aſperam irruit arteriam, atque ad pulmones deſcendit. Illam autem ideo potentiam deglutiendi viſumque recuperâſſe putem, quod ſuperflui humores corporis partim magnis laboribus in convulſionibus, partim diuturnitate temporis ſenſim fuerint conſumpti, attenuati, & per poros ejecti, velut etiam talis excretio in ſudoribus ejus viſcidis, lentiſque poſt convulſiones erumpentibus obſervata eſt, qui etiam per continuos iſtos, vehementeſque membrorum motus flaveſcebant, qualem colorem vulgo in lacte ſubacto, aliiſque, quae continuè moventur, quaſſanturque animadvertimus.

Tandem etiam recuperabatur appetitus, quia, morbi maxima cauſa ſublatâ, ſanguis regularem accepit motum, &, ſiquidem veroſimile eſt nullum laudabilé fermentum, quum nihil, niſi parum vini tanto temporis ſpatio aſſumpſiſſet, ventriculo illius fuiſſe contentum, haud dubie acidum fermentum fuit progenitum, unde aliquid deſideravit, quo acorem poſſet infringere, quare non adeo mirum fuit, ſi lardum appeteret, cum quod illi remedio eſſet, tum quod ſana hiſce forſan aſſueta ſuerit cibis, ſiquidem inter homi-

nes

nes habitaret, quibus hujuſmodi alimenta valde ſunt familiaria.

Hiſce majorem in certitudinem aliud de ſex hebdomadarum inediâ, hîc Hagae aliquot ante annos in quodam mihi noto obſervatâ, ſubjungam exemplum.

Erat ſcilicet *G. B.* civis Hagienſis 48. Annorum, qui renum calculo, & exulceratione internâ abdominis laborabat (exiſtimabant nempe Medici eidem *G. B.* exulceratum eſſe Meſenterium (tandemque Anno 1651. circa finem menſis Maji, nocturno tempore in tantum incidebat animi deliquium, ut vicini (mori namque putabatur) advocarentur. Verum etiamſi aliquomodo ad ſe tandem rediret, ſequente tamen die itidem animo linquebatur, unde lecto inhaerere cogebatur. Poſtquam ergo aliquamdiu decubuiſſet, ipſumque ſaepius fruſtra inviſiſſet Celeb. Med. *Guil. Stratenus*, arceſſitus tandem fuit & Expertiſſ. *G. Liebergius*, cujus etiam ope per 14. dies, vel ultra, incaſſum imploratâ, ita tandem debilitatus eſt, ut denuo animo defecerit, & ſex hebdomadas continuas ſui compos non fuerit, nullo interea vitae indicio apparente: neque enim comedebat, nec bibebat, alvum non deponebat, non mingebat, nec ſternutabat, tuſſiebatve, aut ſuſpirabat, ſicque ſenſu, motuque carens, exceptâ leni quadam circa oculum, & humerum ſiniſtrum convulſione, mortuo decumbebat ſimilis. Deficiebat arteriarum

pulſus, nullâ reſpiratione, ne per plumam quidem ori admotam, ſpeculumve aliquod terſius adhibitum, animadverſâ, imo à mortuo non differebat, niſi quod frigeret minus.

Parumper verò tandem ad ſe reverſo ad virium refocillationem aliquid exhibitum fuit, unde ſenſim reſtituebantur. Poſtea autem uxor, quae quatuordecim ante ejus morbum dies fuerat impraegnata, per decem menſes continuante infirmitate, lacte ſuo eum uſque ad undecimum nutrivit menſem, tunc enim primò prodibat. Interim tempore morbi corpus ejus à capite uſque ad calcem tanquam cruſtâ quadam obductum erat, quae raparum decocto humectata decidit. Tota poſterioris corporis partis cutis, cui per omne illud tempus incubuerat, ſeceſſionem fecit à ſupremâ parte ad imam idoneis dein emplaſtris reſtituta.

Nec ſilendum duco hunc longo ante morbum tempore fuiſſe canum, nivibuſque capitis amiſſis capillos novos, ac fuſci coloris, molleſque ſucceſſiſſe, eumque omnia, quae antea non ſine perſpicillis, quae vocant, conſpexerat, poſtea ſine ipſis, renovatâ oculorum acie, vidiſſe.

Poſt gravem hunc morbum idem per 6. Annos, interno ulcere nunquam liberatus vixit: ter enim quaterve quotannis magnam per alvum excrevit puris copiam, quod certis praeſenſit ſignis. Hiſce tamen non obſtantibus uxorem ſex annorum ſpatio bis impraegnavit.

Memini

Memini etiam me, initio Autumni An. 1673. arceſſitum fuiſſe ad uxorem *Joh. Schinkel*, quae morbo quodam correpta, lectoque affixa, neque mentis compos, ultra menſis ſpatium nihil aſſumpſit, nec intra tres hebdomadas quidquam bibit, cujus rei teſtis etiam eſt Expertiſſ. Medicus noſter *D. Cock*, qui ipſam ſaepius viſit. Tandem vero illa inde fuit extincta.

P. Borellus Obſ. Rar. Med. Phyſ. Cent. 3. *Obſ.* 35. *fol.* 224. de Carthuſiano quodam refert, qui per duos menſes continuos aegrotans abſque ullâ cibi aſſumptione permanſit, omnia enim ad nutritionem reſpuebat, &, ſi coactus aliquid deglutiſſet, iterum evomebat, ſicque per quatuor menſes abſque alimentis vivebat.

Unde venter adeo receſſerat, evanueratque, ut oſſium dorſi veſtigia in ventris cute impreſſa eſſent. Hinc colligendum eſt, ut ait idem, ipſum ex humore viſcoſo, & inſtar ejus, qui limacum eſt, victum ſibi comparâſſe.

OBSERVATIO XVI.

Per vomitum, & Seceſſum ejecta piceâ nigredine tincta.

QUemadmodum diverſa praeternaturalia, hac vel illa mala diſpoſitione ſenſim in corporibus humanis

 col-

colliguntur, ita etiam variae admodum viae ſunt, quibus illa exonerantur. Sic mihi occurrerunt duo, quorum alter mas erat, altera foemina, uterque vero tam per os, quam alvum materiam quandam ſaepe ejiciebat, picis inſtar nigram, eamque nonnunquam ſolam, nonnunquam alimentis, excrementiſque permixtam: ambo etiam dudum erant emaciati, parumque aſſumpſerant alimenti: inſtante morte, paululum febricitabant, alteri malum illud moeror, alteri copioſior fortioris poculi uſus produxerat. Conquerebatur uterque de latere ſiniſtro, faciemque diu habuerat male coloratam.

IN OBSERVATIONEM XVI.

Diu admodum plurimi diſceptârunt, undenam nigra illa materia proveniret, mihi vero nunquam fuit dubium, quin è vaſis ſanguiferis prodiret. Ita *Galenus Lib. 5. Cap. 5. de loc. affect.*, & *6. ejuſdem Cap.* 1. confirmante etiam *Hippocrate Lib. 5. de Morb. popularib.*, nonnunquam per vomitum ex hepate, vel liene ſanguinem ejici ſcribit.

Eſt

Eſt autem valde periculoſa hujuſmodi cruoris ejectio. Quapropter etiam *R. Dodonaeus Med. Obſ. Cap.* 26. *fol.* 64. teſtatur ſe nullum unquam vidiſſe hominem, qui hoc liberatus fuerit morbo; quamvis enim hic ſanguinis vomitus ſaepe aliquamdiu, imo nonnunquam per annum integrum, vel ultra ceſſaverit, facillime tamen revertitur, ſubitaneâque tandem morte aegri per hujuſmodi vomitum obruuntur, vel etiam in aſcitidem incidunt.

Hujus rei exempla extant apud *Marcell. Donatum Hiſt. Med. Mirab. Lib.* 4. *Cap.* 9. & apud *R. Dodonaeum Cap* 26. *Joh. Rhodium Obſ. Med. Cent.* 2. *Obſ.* 64. *Scultet. Armament. Obſ.* 73. Hinc etiam *Hippocr. Lib.* 4. *Aph.* 21. *Dejectiones*, inquit, *nigrae*, *qualis ſanguis niger*, *ſponte prodeuntes*, *& cum febre*, *& ſine febre*, *peſſimae*. Et eodem *Lib. Aph.* 22. *morbis quibuſvis incipientibus*, *ſi bilis atra vel ſurſum*, *vel deorſum prodierit*, *letale*. Ut & *ſeqq. Aph.* 23. *ejuſdem libri*. *Quibuſcunque ex morbis acutis*, *aut diuturnis*, *vulneribuſve*, *aut aliter quocunque modo extenuatis*, *bilis atra*, *vel*, *qualis ſanguis niger*, *prodierit*, *poſtridie moriuntur*. *Idem Lib. eodem Aphor.* 25. *Sanguis*, ait, *quidem qualiſcunque ſit*, *malum*. *Deorſum vero*, *bonum*, *niger ſubtus ſecedens*. Ita tamen haec pronunciat *Hippocrates*, ſi mala corporis accedat diſpoſitio, vel febris adſit, uti clarius ſemet ipſum *Lib.* 7. *Aph.* 37. explicat. Fieri enim poteſt

ut

ut quiſquam caetera ſanus, illaeſis viſceribus internis, & impeditis ſolitis (ſcil. mulierum menſtruis, ſive vivorum haemorrhoidibus, vel alio quodam fluxu) evacuationibus, nonnunquam hujuſmodi ſanguinis vomitu ſanetur, quale exemplum vomentis puellae ſequenti *Obſ.* 17. adducturi ſumus.

Memorat *Thom. Bartholin. Cent.* 3. *Hiſt.* 36 *fol.* 76. de nobili quodam Dano Annor. 60. qui 30. Annos continuos ſtatis temporibus ſanguinis magnam quantitatem, ſine ullo, vel minimo ſanitatis detrimento, aut vitae periculo evomuerit.

Verum in ſtatu minus ſano vomitus ille ſanguinis vel hepar, vel lienem, meſenteriumve laeſum denotat; unde utplurimum pallidus ille triſtiſque faciei color, quem vulgo ita vomentes habent, provenit.

Lien etiam in hujuſmodi cadaveribus inſtar coagulati ſanguinis maſſae apparuit abſque ulla ſubſtantiae ſoliditate, quae teſte *Dodonaeo loco adducto*, *ut & Felice Platero Lib.* 2. *Obſ. pag.* 469. facile attactu ſeparabatur.

Theoph. Bonetus Med. Sept. Collat. Lib. 3. *Sect.* 5. *Cap.* 4. *fol. mihi* 528. vocatum ſe ait ad Senatorem Neocomenſem ſexagenarium, de vertigine & cardialgia conquerentem; quam illico exceperit gravis animi defectio, & immiſſus clyſter atrum eduxerit humorem. Hic cardiacorum exhibitione recreatus fuit; circa mediam noctem imploratur ejus auxilium, quia ſyncope advenerat, quâ

quâ exitatus balbutiebat aeger, viribus ſumme proſtratis. Injecto alio clyſtere, ſanguis ater iterum cum euphoria excretus. Exactis aliquot menſibus per os ejecit humorem nigredine cum atramento certantem, & ſingulis poſtea hebdomadis redibat affectus, genio enim pro more indulgebat. Cadavere aperto vitium lienis deprehenſum fuit, qui ſumma parte carcinomate exeſus, intuſque, & extra nigricans erat, in ventriculum ſarcinâ ſe exonerans.

De via autem, per quam ſanguis iſte è partibus affectis pervenit ad ventriculum, variae admodum occurrunt conſiderationes.

Communis Veterum, nec non recentiorum quorundam opinio eſt ſanguinem iſtum per vaſa brevia ad ventriculum tranſire.

Bauhinus, *Varolius*, *Riolanus*, & *Rolfinkius* hiſce vaſis brevibus communionem ventriculo cum liene dari ajunt. Affert etiam *Riolanus Anthrop. Lib.* 2. *Cap.* 17. *fol. mihi* 114. in lienoſis à vaſe brevi ſaepiſſime copioſas, & immodicas ſanguinis ſuſque deque rejectiones emanare ſe vidiſſe, & in nobili quodam Senatore, qui rejectione ſanguinis per ſuperiora, & inferiora è liene prodeuntis interierat, deprehendiſſe vas breve minimi digiti magnitudine latum, & in ventriculum adapertum.

Th. Bartholinus idem confirmat loco adſcripto, dum ſe vaſa brevia in hujuſmodi hominum diſſectis cadaveribus reperiſſe tumefacta admodum

dum nec non ſanguine referta dicit. Idem teſtatur *Reald. Columbus Rer. Anatom. Lib.* 15.*pag. mihi* 462. de Cardinale Cibo, qui ſanguinis vomitu, & dejectione nigra obierat; in ejus autem cadavere diſſecto, praeſente *Anthon. Muſa Braſſavolo*, reperta eſt vena è liene prodiens ſupra morem tumefacta, nec non ex eadem non tantum in ventriculum, ſed & in inteſtina ejectus ſanguis. De eodem *Valverda Lib.* 6. *Cap.* 5. atque ex eodem *Adrian. Spigelius de Hum. Corp. Fabr. Lib.* 8. *Cap.* 14. compreſſo liene ventriculum ſanguine, qui per vas breve derivabatur, repletum fuiſſe, ventriculo autem preſſo lienem intumuiſſe notavit.

Theoph. Bonetus Medic. Septent. Collat. Lib. 3. *de infimo ventre, ſect.* 7. *fol. mihi* 547. ex *Georg. Wolfg. Wedelio* de gravida quadam muliere ſanguinem vomente memorat, cujus lien maximus erat, ac tumidus, vaſque breve ſolito calamo ſcriptorio craſſius, quod è liene prodiens in ventriculum inſerebatur, ubi in diverſos dividebatur ramos, uno horum ſtylum in ventriculum admittente, reliquis in exteriorem ejus tunicam inſertis. Non procul ab hoc inferius paullo aliud adhuc vas, ſed minus, ex liene ad ventriculum tendere viſum eſt, itidem pervium.

Ventriculus alias ſatis ſanus ſanguine grumoſo ad tertias repletus obſervabatur, in vaſis vero ſanguiferis vix veſtigium exſtabat ſanguinis, exceptis aortae, & venae cavae parum ſanguinis coagu-

gulati continentibus: unde quis inferat propter iſtam vaſorum communionem aliquid è liene in ventriculum effundi poſſe. Verum non adeo certum id eſt, quamvis enim venae per univerſum corpus undique diſperſae ſanguinem ab arteriis advectum à quavis parte avehant, nec non valvulis refluum cohibeant ſanguinem, alia tamen venarum ventriculi eſt conſtitutio, utpote in quibus nullae reperiuntur valvulae, ita ut ſanguis, etiam in cadaveribus, ſuſque, deque, tam verſus ſuperiora, quam inferiora ex iiſdem exprimi poſſit. Vaſa autem haec ventriculi venoſa quadruplicia ſunt; primo nempe *vaſa brevia* duos pollices lata, quae ſanguinem à ventriculo in ramum ſplenicum, non tamen in lienem, & inde in venam portae deferunt; Secundo vena in latere dextro, paulo infra inferius ventriculi orificium, dextra *gaſtroëpiploica* vocata; Tertio in ſiniſtro latere *gaſtroëpiploica* ſiniſtra, quae ramos tam in ventriculum, quam omentum diſpergunt, & denique Quarto dextra gaſtrica, ſive *pylorica tenuis*, quae à trunco venae portae provenit, quae omnes venae mutuas in ventriculo anaſtomoſes habent nullis dotatae valvulis.

Haec omnia ita ſe habere retulit mihi Anatomicus, & Medicus Hagienſis Celebris *D. Anth. Nuck*, ut pote obſervationibus edoctus, tam per ſanguinis preſſiones, quam liquorum in iſta vaſa injectiones, ut & inflationes. Flatus enim, & liquor in vas breve immiſſi in ipſa aſcendêre vaſa gaſtrica.

An-

Anthon. de Pozzis Ephem. German. Ann. 4. *Obſ.* 30. *fol.* 32. ſe in Baroniſſae cujuſdam cadavere obſervâſſe ait vas breve ad ventriculum tendens valvulis caruiſſe. Ita ut mirum non ſit ſanguinem à ventriculo Cardinalis illius ad lienem, & vice verſâ ab hoc ad ventriculum potuiſſe premi.

Nihil autem omnino ex arteriae caeliacae ramis à liene ad ventriculnm, vel vice verſâ, à ventriculo ad lienem transire ſtatuit *Richard. Lowerus Tract. de corde Cap.* 5. *fol.* 205.

Ubi, *Tertius*, ait, *arteriae caeliacae ramus*, *qui*
„ *&* omnium maximus eſt, in duas dividitur
„ propagines, quarum Prior verſus ſiniſtram lie-
„ nis partem procedit, ſed ubi lieni appropin-
„ quat, diffiſſa quaſi in bivium, ſurculum unum
„ in ventriculi fundum exporrigit, alium in lie-
„ nem reflectit. Secunda vero hujus rami pro-
„ pago paulo ulterius provecta prope alteram
„ lienis partem ſimul in quatuor ſurculos dividi-
„ tur, quorum duo in lienem, reliqui in ventricu-
„ lum huc illuc quaquaverſum explicantur. Hoc
„ autem expertum ſe injectione atramenti vel
„ lactis, clareque, & perſpicue ſe vidiſſe liquo-
„ rem, poſtquam ad commune illud bivium,
„ vel quadrivium perveniſſet, in lienem, & ven-
„ triculum, ſimul, & ſemel deferri affirmat.

Mutuam vero duorum iſtorum corporum communionem, ſanguiniſque in ventriculum translationem per lienis fieri venas minus eſt verosimi-

roſimile; eodem namque modo, quo arteriae, quae ſanguinem ad hepar, pancreas, inteſtinum duodenum, ventriculum, lienem, & omentum adferunt, omnes ex eodem proveniunt trunco; ita etiam venae, quae à quavis harum partium particulariter procedunt, quaeque ſanguinem per arterias advectum revehunt, omnes in unum concurrentes truncum venam ſcilicet portae terminantur, ita ut venae inter ventriculum, & lienem brevibus ſibi mutuo ramis concurrentes, ideoque breves dictae, rami tantum ſint venarum à fundo ventriculi deſcendentes, dum rurſus alii venarum rami à liene provenientes prioribus obviam procedunt, ac melioris deductionis ergo conjuncti in unum, vas nempe breve, concurrunt truncum, qui porro ab utraque parte refluum, nec non commixtum ſanguinem ad portae venam defert.

Fel. Platerus Obſ. Lib. 3. fol. mihi 748. & 751. ut & *Lib. de Vomit. cauſ. Cap. 8. fol. mihi 638.* hujuſmodi picis inſtar nigrum ſanguinem per vomitum, alvumque ejectum è vaſis meſentericis ad ventriculum excurrentibus, ac ob tetri ſanguinis illuviem in illis contentam reſeratis, provenire exiſtimat.

Fr. de le Boë Sylvius vomitum ſanguinis pancreatis vaſe quodam humore acri aperto oriri ſtatuit, quem ſanguinem ſi nec per ſuperiora, nec inferiora exoneretur, ibidem ulcus producere affirmat.

Verum modo adducta opinio (qua ſanguis ex liene per vaſa brevia, & meſenterica in ventriculi cavitatem deferri creditur) non ſuſtentari poſſe videtur, quod inter ventriculi tunicas quidem, ſed neutiquam ipſo terminentur ventriculo, alias enim ſanguis continuo in eundem efflueret.

Verum quidem eſt vaſa illa ſanguifera naturaliter ventriculi tunicis inſeri, ſed in temperatioribus, maleque diſpoſitis corporibus ſanguis fervidior, acriorque redditur, unde vaſa in ipſo aperiuntur ventriculo, indicante hoc ipſum *Th. Williſio de Scorb. Cap.* 2. cum dicit ſanguinem eo caſu magis ſalinum, adeoque ad orgaſmum aptiorem orificia vaſorum facilius perrumpere.

Et quid ni hic aeque, ac aliis corporis in partibus, vaſa ſanguifera per diapedeſin, vel diaereſin perrumpantur, ſanguiſque minus conſueta fermentatione concitatus in ventriculum effundatur?

Ita ſaepe obſervata ſunt in hominibus ſanguinis vomitu extinctis vaſa ſanguifera majora propter orgaſmum ſanguinis plus juſto concitatiorem, fere evacuata, & in circumſtantiam admirationem circa partem, ubi facta fuerat evacuatio in ventriculo admodum fuiſſe tumefacta; haec inter alios confirmat *Aug. Thonerus Lib.* 3. *Obſ. pag. mihi* 140. Cum memoret, quomodo *D. M.*
„ *A. Herrenſchmid* Gymnaſii Ulm. Metaphyſ.
„ Profeſſor poſt largiorem vini hauſtum corpo-
„ riſque validiorem motum in ſanguinis vomi-

„ tum

„ tum exundantem inciderit ad mortem uſque
„ perſeverantem. Quo vita functo, & cada-
„ vere reſerato, in tota vena cava, & arteria
„ magna in lumbis recumbentibus nihil fere
„ ſanguinis, in aliis etiam vaſis nihil, praeter
„ quas mucilagines tantillo cruore imbutas,
„ ventriculi vaſis ſanguiducis valde tumefa-
„ ctis repertum ait.

Idem quoque teſtatus eſt de gravida muliere, cujus modo memini, *Georg. Wolfg. Wedelius*, nec non *F. Platerus Lib.* 2. *Obſ. pag.* 472. de nobili quadam matrona.

Cauſa vero, cur vas breve venoſum, juxta ſupra adductorum teſtimonia, in iis, qui vomitu ſanguinis obierunt, uſque adeo intumuerit, nulla, meo quidem judicio, alia eſſe potuit, quam magnus aliquis ſanguinis orgaſmus atque inſuper obſtructiones quaedam neceſſario in vaſis latentes gaſtricis à vena caeliaca procedentibus, & ad lienem excurrentibus. Ita ut, cum ſanguis inde tam cito per ramos venae caeliacae reverti nequeat, quam quidem fortiter ab arteriis appellitur, neceſſario partim extra vaſa erumpit, partim vas breve adimplet, & diſtendit.

OBSERVATIO XVII.

Menſtrua vomitu egeſta.

EXemplum quoddam menſtrui fluxus guttatim è palpebris effluentis *Tom.* 1. *Obſ.* 19. ejuſdemque aliud quoddam è papillis erumpente *Obſ.* 79. retuli; hic autem agam de menſtruis à puella quadam (quae olim parentibus meis famulata eſt) tempore cujuſvis purgationis menſtruae vomitu magna quantitate ejectis, quod ego ipſemet aliquoties vidi, puella autem nihil inde detrimenti ſenſit, ſana namque permanebat, & alacris.

IN OBSERVATIONEM XVII.

CAtamenia mulierum, propter vaſorum ſanguiferorum circa uterum obſtructionem, prodire neſcia alias ſibi vias quaerunt, per quas commode exonerentur, uti *Obſ.* 19. *Tom. noſtri primi* aliquomodo oſtendimus, vomitu autem rarius illorum fit ejectio.

Thom. Barthol. Cent. 5. *Hiſt.* 32. exemplum ſuppeditat foeminae, cui ſolitae menſium purgatio-

tiones per annum ſubſtiterant, quaeque ſtatis menſium vicibus vomitum ſanguinis, ſatis ſubinde grumoſi, patebatur, ſine ulla de liene quaerimonia. Idem teſtantur *Ant. Muza Braſſavolus Comm. ad Aph.* 32. *Sect.* 5. *Hippocratis*, nec non *R. Dodon. Medicinal. Obſ. Cap.* 26. *Anton. Benivenius Cap.* 41. *Amat. Luſit. Cent.* 2. *Curat.* 17. *Joh. Langius Epiſt.* 40. *Lib.* 1. *Verzaſch. Obſ. Med. Cap.* 13. *Mart. Ruland. Cent.* 3. *Curat.* 4. & *Cent.* 4. *Curat.* 67. *G. Horſtius Part.* 2. *Obſ. Medic. Lib.* 1. *Obſ.* 33. *Alb. Hermannus Cummius Miſcell. Medic. Phyſ. Curioſ. Decur.* 1. *Anni Obſ.* 95. *fol.* 224. *Decur.* 2. *An.* 2. *Obſ.* 101. *fol.* 251. nec non *Celeberr. Medicus Steph. Blankardus Collect. Med. Phyſ. Cent.* 1. *Obſ.* 69.

Baldaſſar Timaeus Caſ. Med. Lib. 4. *Cap.* 12. *fol.* 211. exemplum habet nobilis cujuſdam „ Matronae 40. Annorum. Haec, retento ul- „ tra biennium fluxu menſtruo ſingulis menſi- „ bus circa ultimam Lunae quadraturam copio- „ ſiſſimum ſanguinem vomitu rejiciebat, huic- „ que à Chirurgo ſanguinem ſiſtentia, & con- „ tra vomitum cruentum facientia, exhibita „ erant; à quorum uſu peſſime ſe habuit. Quare *Timaei* imploravit opem, qui, re penitius perſpecta, memor *Aph. Hipp.* 32. *Sect.* 5. omni conatu in id incubuit, ut ſanguinem ad uterum, tanquam huic evacuationi deſtinatum locum, revocaret, nihilque eorum, quae ad menſium retentorum provocationem quocunque modo

facere poterant, intermiſit; ſed cum etiam efficaciſſimis & exquiſite comparatis remediis nihil proficeret, ipſaque vomitiones haſce menſtruas citra ullum valetudinis incommodum facile ferret, naturae negotium committendum cenſuit. Duraverunt autem, ut inquit idem, hi vomitus uſque ad quadrageſimum octavum annum, quo ſponte deſierunt, valetudine corporis deinceps variis morbis ſubinde tentatâ, ut plerumque deficientibus per aetatem menſibus fieri ſolet.

Monitos itaque ſerio imperitiores velim, ne adſtringentia mulieribus exhibeant, quibus, obſtructis viis inferioribus, ſanguis per os viam quaerit: niſi prius reſerato, quo menſtruis circuitibus ſecundum naturam fluere ſolebat ſanguis, tranſitu. Hoc enim niſi fiat, aegra mortis incurret periculum: cujus letale exemplum Celeberrimus Vir G. *Wolfg. Wedelius Opiol. Lib.* 2. *Sect.* 3. *Cap.* 3. *fol.* 146. adfert.

Joh. Rhodius Obſ. Med. Cent. 2. *Obſ.* 64. *fol. mihi* 101. An. 1625. Patavii duas vixiſſe foeminas tradit, alteram Deo dicatam, coelibem alteram: quae imminente fluxu menſium, pridie ſanguinem abſque incommodo rejecerint, imo vomitum praeſenſerint; quem ſi medicus cohibere tentaret, varia ſuboriebantur ſymptomata ipſo vomitu ſublata.

Rod. à Caſtro Lib. 1. *de Morb. Mulier. Cap.* 2. *fol. mihi* 101. ſe illuſtrem *D. Johannam*, Comitiſſam

tiſſam Villae francae curâſſe refert, quae, niſi ſingulis menſibus ſufficientem ſanguinis copiam per os rejectaret, in febrem, & graviſſima ſymptomata incidebat.

Dom. Panarolus Jatrologiſmo Obſ. Med. Pentec. 1. *Obſ.* 6. *pag. mihi* 4. Mulieris cujuſdam 70. Annorum meminit, quae ab ipſa uſque infantia menſtrua vomitu exoneraverat. Plura ejuſmodi exempla vide ſis apud *Schenkium Lib.* 4. *Obſ. Med.*

Quaeritur autem, per quas vías menſtruus ille ſanguis ad ventriculum perveniat?

Verum quidem eſt peculiares nullas demonſtrari poſſe vias ab utero ad ventriculum tendentes, quoniam autem ſuperfluus, & menſtruus ille ſanguis vaſis retentus conſuetam, qua exeat, non invenit viam, fermentari, magnoque cum impetu ſurſum commoveri incipit, magnaque vi, modo per has, modo per illas circumfertur vias, donec aptam quandam inveniat aperturam, qua exoneretur. Neque vero diſſimile eſt hujuſmodi ſanguinis excretionem vel ex váſis meſaraïcis ad inteſtina, vel ex his ad ventriculum, vel etiam ex arteriis inter membranas tunicarum ventriculi implantatis fieri.

Hippocrates Lib. 1. *de Morb. Mulier. Sect.* 5. *fol. mihi* 592. hunc ſanguinis vomitum iis, quae ſine viro ſunt, magis contingere ait. Ratio eſt, quod mulieribus ſemel, ſaepiuſve enixis vaſa ſanguifera menſtruis emittendis deſtinata ampliora

ſint multo, quam nondum impraegnatis, ad quod etiam multum faciunt lochia.

Idem Senex Cous *Aphor.* 32. *Sect.* 5. *mulieri*, ait, *ſanguinem evomenti*, *menſtruis erumpentibus fit ſolutio.* Quod & confirmat *Celſus Lib.* 2. *Cap.* 8. Ita ut, ſanguinis vomitu à ſuppreſſione menſium orto, nullum praeſtantius reperiatur conſilium, quam ut ſolitus quantocyus idoneis medicamentis reſtituatur fluxus. Quod puellae cuidam optime ſucceſſiſſe refert *R. Dodoneus Obſ. Med. Cap.* 26. *fol. mihi* 67. nec non *Amat. Luſit. Curat. Med. Cent.* 2. *Curat.* 17. *fol. mihi* 148. ubi de puerpera quadam refert, cui nihil lochiorum poſt partum deceſſerit, correptaeque febri, angore, cephalalgia, ſitique poſtridie ſanguis per os, nareſque magnâ copiâ effluxerit, poſt cujus fluorem capitis dolor, & ſymptomata omnia remitti coeperint. Sequenti vero die cucurbitulis feminibus admotis, & ſyr. de biſantiis ſine aceto, ſaepe ſumpto, aliiſque externè adhibitis, ſanguis diverti, & retrahi coepit. Atque ita illa convaluit.

OBSERVATIO XVIII.

Glans plumbea deglutita, ac per vias urinarias emiſſa.

QUiſquis continuis, diriſque afflictus eſt cruciatibus, quaevis interdum, queis

queîs levari ſperat, admittet, membraque uri, ſecari, ac nonnunquam amputari permittet, vel etiam non ingrata tantum, ac nauſeabunda, ſed & periculoſa aſſumet, modo minima miſerias evaſuro ſpes ſuperſit. Hujus rei exemplum mihi non ita pridem ſuppeditavit Vir Celeberr. *Joh. Ludov. Hannemannus Philoſophiae in Academia Chilonenſi Profeſſor.*

Foemina quaedam paſſione colicâ affecta hortatu cujuſdam glandem deglutiverat plumbeam, quam poſtea (praeviis tamen horrendis doloribus) cum urina per conſuetas vias reddidit. Hoc, inquit, *Hannemannus*, bona mihi fide narravit *D. Agrippa* Medicus Hulſenſis in Holſatia.

IN OBSERVATIONEM XVIII.

QUamquam haec hiſtoria fidem apud multos non ſit inventura, ipſe tamen eam, quod teſtimonia adſint fide digna, non rejecerim, idque tanto magis, quanto plura ſimilia aliis doctis, iiſque integerrimis viris annotata reperio.

Ita memoratur *Act. Philoſoph. Anglic. An.* 1668. *fol.* Hiſtoria quaedam ex *Epiſt.* à Doctore *Nathaële Fairfax* ad *H. Oldenburgium* data, „ quae ſic habet: *G. Eliot de Mendlesham* in

„ Suffolcia, mulier pallida, mediocris aetate, „ & corpulenta admodum, aliquot annos afflicta „ cruciatu inteſtinorum, perſuaſa fuit à Vicino, „ qui multum in ſimili Accidente paſſus fuerat, „ deglutire duas idoneas glandes: & ſtatim (ut „ ipſe ante) fruebatur quieta à doloribus: ſed „ poſtea cruciatus magno cum foenore redi- „ bant, ipſaque multum cum morbo ſpatio 15. „ Ann. conflictata ſemet commiſit curae cujuſ- „ dam Apothecarii, qui ipſi praeſcripſit pulve- „ rem, poſt cujus uſum proximo mane, dum „ mingebat, cum urina excrevit, quod cum „ clangore ad latus matulae elapſum maxime il- „ lam attonuit ignaram, quid eſſet; & urinâ cau- „ te effuſâ, reliquus erat gravis, & (ſecundum „ apparentiam) calculoſus lapis, colore dubio „ inter flavum, & rubrum, fere magnitudine „ extremitatem pollicis aequans. Sed ubi mal- „ leo decuſſerant exteriorem partem cruſtae e- „ jus, invenerunt globum medio incluſum co- „ lore aereo: qui tamen cultello paululum reſe- „ ctus comperiebatur eſſe plumbeus.

Quamnam autem quaeſo per viam glans illa in veſicam tranſiit?

Nonnulli viam eligunt per vaſa quaedam lactea ad renes tendentia, non quae cum chylo ad mammas tendunt, verum quae breviori curſu, ſcilicet per rivulos aliquot lacteos, ex cyſterna chyli in venas inſeruntur emulgentes, de quibus vide *Thom. Barthol. Lib. 6. de Lact. Thorac.*, & *Cap. 8.*

de

de venis Lact. Sed iter illud *Thomae Warthono Adenogr. Cap.* 15. *fol.* 91. propter rationes adjectas non arridet. Alii eum in finem vaſa quaedam lymphatica adducunt, ſed haec liquorem quendam magis à renibus ad chyli receptaculum auferunt; quam aliquid ad renes adferunt.

Alii autem de tubulis quibuſdam in inteſtino caeco capite trunci hominis repertis, & communionem cum renibus habentibus loquuntur. Hoc autem haud dubie inſolitum quid fuit, luſuſque quidam naturae, quapropter in aliis corporibus locum habere nequit.

Ne tamen explicationem iſtius phaenomeni ſicco plane pede praeteream, ac conjecturas potius circa rem adeo obſcuram proponam, veroſimile mihi fit hujuſmodi caſu omnia fieri praeternaturaliter, corporaque illa dura non per vias communes, ſed facta laceratione, vel penetratione partium, ſenſim in veſicam ingredi.

Neque adeo abſonum eſt dicere glandem iſtam primo fibras inteſtini ilei, ubi circa os pubis deſcenſu ſuo fundum attingit veſicae, ſicque etiam tandem ipſius veſicae fibras per detritionis modum penetrâſſe, exitumque ſibi per viam urinariam aperuiſſe: quam opinionem ego libentius amplector, quia exemplum ſimile reperio apud *Bernardinum Cabiſium Caeſar. Claudin. Reſponſ. Med.* 40. *fol. mihi* 147. ubi puelli cujuſdam Hebraei, annorum 7. vel 8. mentio fit.

„ Hic,

„ Hic, inquit, acum capitatam duorum di-
„ gitorum tranſverſorum longitudinem exce-
„ dentem ludo cuidam indulgens deglutivit,
„ primoque & altero anno (quinque enim an-
„ nos acus intra corpus delituit) renum, &
„ veſicae dolores paſſus fuit, arenulas, lapides,
„ & lumbricos oblongos, rotundos, & vivos,
„ nec non materiam foetentem, & nigrican-
„ tem, poſt aquarum thermalium uſum minxit:
„ donec tandem magnâ urinae difficultate, &
„ fere ſuppreſſione captus urinam magno cona-
„ tu excernere tentans acum jam in foramine
„ glandis acumine ſuo apparentem, è virga ſibi
„ extraxit puer, cui adhaerebat undique, &
„ praeſertim circa medium materia quaedam
„ gypſea, & lapidea ſatis multa, cinericeo colo-
„ re praedita, & figura magnae olivae nucleum
„ repraeſentans. Hanc autem foetentem mate-
„ riam, vermeſque neque in renibus, neque in
„ veſica genitos fuiſſe conſtat, cum nullus ante
„ utriuſque exitum praeceſſerit lumborum do-
„ lor gravis, ſed abſque ulla moleſtia unà cum
„ aqua thermali exierint. quare memoratus *B.*
„ *Cabiſius* hujus ſententiae ſe fuiſſe dicit, ut ab
„ acu factum fuerit foramen ab inteſtinis ad ve-
„ ſicam, per quod materia illa foetens, & lum-
„ brici ad eandem pervenire potuerint. Si quis
„ vero quaerat, inquit, quonam in inteſtino, &
„ in quanam ejus parte, & in qua parte etiam ve-
„ ſicae ab acu fuerit facta perforatio? Reſponde-
„ tur,

„ tur, factam fuiſſe vel in inteſtino ileo, & in ejus „ parte, qua ad os pubis deſcendens fundum viſicae pertingere poteſt, in quo proculdubio „ facta fuit perforatio, vel in inteſtino colo, & „ in illius parte, ubi ſub veſica oſſis ſacri, & „ coccygis ſtratum fundum veſicae, ſaltem in „ parte poſteriori, tangere poteſt.

„ Si quis porro objiciat, dum perforatio fiebat ab acu, neceſſario puerum dolorem ingentem perſenſiſſe: Reſpondendum inquit ſolutionem continui, quae ſenſim fit, nullum parere dolorem, & partem acus capitatam facile „ potuiſſe tractu temporis permeare per foramen à parte ejuſdem acus mucronata factum: „ nam quotidie videmus etiam pilas plumbeas „ ab inſtrumentis bellicis intra aliquam corporis „ partem immiſſas, retentasque, & per aliam „ partem ſpatio temporis expulſas.

„ Si quis vero inſtet, ait, vulnera tenuium inteſtinorum, & veſicae penetrantia letalia eſſe, „ regerendum ei putem perforationem iſtam „ hoc caſu ita ſenſim factam eſſe, ut nullam vim „ intulerit naturae, neque ſenſationem, & propterea inter diſciſiones, de quibus intelligunt „ *Hippocrates*, & *Galenus Aphor.* 18. & 24. „ *Sect.* 6. non fuiſſe connumerandam.

Libellus Gallicus, qui *Rei pul. literariae Acta menſis Januarii* 1668. continet, *pag.* 44. & ſeqq. aciculae meminit, quae ureteri dextro tartarae cujuſdam materiae annexa glutine poſt diſſe-

ſectum cadaver inhaerebat; ubi ex abſceſſu, quem produxerat, inciſo pus per abdomen effluxerat, ita ut poſt menſes aliquot decederet laborans. Hoc autem ipſe non aliter fieri potuiſſe crediderim, quam ſi acicula, tenuium inteſtinorum quodam, ut & peritonaei duplicaturâ, quâ ureter tegitur perforatis, ureterem, cui incubuit, tandem terebrârit.

De ſimili inteſtini cum aliis ventris partibus; ut peritonaeo, unione, eamque ſequente faecum per umbilicum excretione, locuti fuimus *Obſ.* 58. *Tom.* 1. ejuſdemque cum rene coaliti, nec non inſequentis faecum per lumbos ejectionis mentionem fecimus *Obſ.* 69. *ejuſdem tomi.*

Thiermairius Lib. 1. *Cap.* 15. *pag.* 190. ex *Wepfero* memorat, quomodo ima inteſtini recti portio viro cuidam erudito ob ulcus profunde coaluerit, ut nullo ingenio ſolvi potuerit, rectum igitur inteſtinum faecibus diſtentum veſicae agglutinatum fuit arctiſſime; ut tandem faeces continuo impulſu inteſtinum, & veſicam perruperint, ac miſer homo longo tempore faeces cum urina per urethram, ſaepe maximis cum cruciatibus, excreverit. Si forte faeces duriores evadebant, dolores non abſimiles iis, quibus calculus in veſica eſt, patiebatur, ut non raro injectionibus emolliri debuerint.

Ut vero commodiorem acus illius in veſicam tranſitum ſubjungam inter diverſos veſicae poros quoſdam exiſtere foras intus ſpectantes, ita

ut

ut commodius quid veſicam penetrare poſſit foris intus, quam intus foras; hi autem quaſi valvulis clauduntur, quod vel inde patet, quia veſica è bruto quodam vivo recens extracta, inverſa, & inflata flatum non contineat. Scribit etiam *P. Borellus Obſ. Microſcop. 75. fol. mihi 36.*
„ Si quando urina adhuc calens e veſica expri-
„ matur, & denuo in hanc inverſam infunda-
„ tur liquorem infuſum non retineri.

Ratio eſt, quod valvulae pororum (quas, tam in veſica quam in venis, microſcopio conſpici poſſe ait) liquores continere poſſint, ſi in ſitu quem à natura obtinuerunt, remaneant: ſin minus, liquor effluet.

Veritas hujus rei vel hinc etiam manifeſta eſt, quod alumen, ſi in veſicam ad efformandum aluminis magiſterium injiciatur, ut habet *Mantiſſa Hermetica Pharmacopeae Auguſtanae fol. mihi* 779.) etiamſi veſicae vacuae, & ſuperne firmiter adſtrictae fuerit inditum, nihilominus, illa in aquam calidam ita immiſſa, diſſolvatur.

Tradunt *Tranſacta Anglica Tom. 4. n. 65. pag. mihi* 436. 30. *Octob.* 1670. *ut & Jan.* 1671. *fol.* 537. Quendam profeſſione Medicum, ut urinae in animalibus ductum inveſtigaret, canem, ut magnam aquae quantitatem biberet, adegiſſe, & è veſtigio ureteres bene circumligâſſe, veſicam vacuam, nec ureteres ſupra ligaturam tumentes inveniſſe. Hoc demiratus experimentum in alio cane ſic denuo inſtituit. In utroque

la-

latere aperturam exiguam, qua ureteres inveniri, & ligari, nec non urina ex veſica manu exprimi poſſet, fieri curavit, hoc peracto aperturas illas reſarſit, & canem magna aquae copia bene potum in ſitu quantum per ligaturas licebat, commodiſſimo, per tres fere horas dereliquit, poſtea utroque aperto foramine, & veſica manu compreſſa, haud modica urinae quantitas ex ea profluebat, videbanturque ureteres aliquantum tumentes ſupra ligaturam.

De ſimili glandis cujuſdam exemplo (quamvis illa externe per dictas vias in veſicam intruſa, adeoque propter magnam violentiam majus introduxerit periculum) *Segerus Thuronenſis Epiſt. ad Thom. Barthol. An.* 1661. agit; Meminit quippe robuſti cujuſdam, ac proceri 40. An. hominis, quem expertior quidam lithotomus manuali opera calculo liberare incaſſum tentaverat, quod hic veſicae lateri firmius adhaereret; quare ceſſante iſta ſpe, ipſe poſt immanes dolores interiit. In Calculo autem è cadavere educto glans reperta fuit plumbea, ac immobilis, nulla in membranacea veſicae ſubſtantia cicatrice reperta, quae tamen in inguine poſtea parvula apparuit. Ipſe enim juvenis militaverat, amiciſque ſaepius ſe ibidem vulneratum fuiſſe dixerat glande, cujus nullum poſtea innotuerit veſtigium. Ita ut credibile ſit, ut pergit idem, illam in carneam veſicae urina repletae ſubſtantiam fuiſſe ingreſſam, ubi per viginti annos latens tandem materia gy-

pſea,

pſea, ſive tartarea fuerit obducta, inguiniſque, ac veſicae vulnus coäluerit. Calculus autem hic duas uncias, totidemque appendebat ſcrupulos.

Haud abſimilem hiſtoriam refert *Joh. Sigiſm. Elsholt. Ephem. Germ. An.* 9. *Obſ.* 15. *fol.* 222. de Capitaneo quodam cujus latus dextrum ſclopeti globo erat percuſſum in veſicae cavitatem penetrante, & ibidem per aliquod tempus quieſcente, vulnere interim coëunte, & ſenſu quodam gravitatis circa pubem remanente. Tandem obortâ & urinae difficultate, caeteriſque quaſi calculi veſicae ſymptomatis, per penem cum urina excernebatur globulus, magnitudine piſum majus hortenſe aequans; convaluit autem, nihilque mali poſtea ſenſit.

De fragmine ferreo tormento bellico exploſo, quo Suecus miles abdomen in Hafniae obſidione perforatus, ac longe poſt cum urinâ reddito percuratus fuerit, *notis ad Obſerv.* 26. *Tom. noſt. Prim. fol.* 113. *ex Hiſt.* 99. *Centur. Bartholini ſextae monuimus.* Idem hoc loco occultas corporis ambages quaerere naturam ſcribit, ubi manifeſtae deſunt, idque ita prudenter moderari eam, ne ulli parti nocumentum afferatur.

Chriſtian. Fromman. de faſcinat. Lib. 3. *Part.* 6. *Cap.* 16. § 9. *fol. mihi* 846. hac, de re ita loquitur: „Natura, inquit, rei ratione inſitae „gravitatis progreſſum molienti vias quando-

,, que extraordinarias concedit, vel ipſa per in-
,, ſolitas vias, ſi per ordinarias commode non li-
,, cet, rem moleſtam expellit, ſed, cum ſit con-
,, ſervatrix ſui ſtudioſiſſima, res transeuntes ar-
,, cte ambit, ne laudabilis liquoris fiat profuſio;
,, eaſdem ſenſim, & lente movet, ne ſubitâ
,, continui ſolutione partis inflammatio oriatur.
,, Ut pars vero ipſa continui ſolutionem paſſa
,, ſenſim interea reſtituatur, curat.

De aliis etiam duris, ſolidiſque corporibus caſu deglutitis, poſteaque per urinarias vias excretis legimus: ut de oſſiculis avium una cum alimentis forte illapſis, quae ex ulcerato inteſtino recto per collum veſicae inter mingendum fuerunt excreta, teſte *Fel. Platero, de mictione Cap. 6. fol.* 835.

Barthol. Epiſt. quadam Hafniae Vratislaviam miſſa (teſtantibus *Ephem. German. Obſ.* 73. *An.* 2. *fol.* 4.) ſe oſſiculum vidiſſe ſcribit ab homine quodam unà cum lotio redditum.

Agit & *idem Act. Haffn. Volum.* 5. *Cap.* 105. *fol.* 276. de oſſiculo pruni Damaſceni magna copia tartari obducto, at ſimul cum lotio copioſiore excreto.

Memorat *Olaus Borrichius Eph. Germ. Decur.* 1. *Ann.* 2. *Obſ.* 168. *fol.* 266. *Claudium Sohn* virum quadragenario proximum poſtquam in nephriticos incidiſſet dolores, cum urina per urethram, parvulam, aſt plumbeam juſtae magnitudinis glandem, nec non calculum quendam

dam reddidiſſe, ac dixiſſe ſe ante triduum quaſdam comediſſe aviculas ejuſmodi glandibus interfectas, ac proinde coqui incuriâ relictum in avibus plumbum ſe haud dubie in gulam intruſiſſe.

Parvi cujuſdam clavi forte deglutiti, poſteaque calculo obducti, atque ita è veſica extracti meminit *Joh. Matth. Heſſus Hiſt. Rarior. Cap.* 1. & *Diemerbroekius Anatom. Lib.* 1. *fol.* 170., &c. De acu comatoria per ſomnum deglutita, poſtque decem menſium moras cum urina excreta, ex *Alex. Bened. Tom. noſtr. Prim. Obſ.* 26. *fol.* 112. mentionem fecimus. *Idem* etiam *Lib.* 3. *Anatom. Cap.* 6. acus tres digitos longae, ac caſu quodam deglutitae, & poſt mortem in veſica repertae meminit.

De acu in calculi meditullio reperta vide *Amb. Paraeum Lib.* 24. *Cap.* 9. *pag.* 567. De alia inter ſuendum deglutitâ, perque annum integrum in corpore abſcondita, ac denique è muliebribus prodeunte, vide *Ephemerid. German. Decur.* 1. *Obſ.* 3. *fol.* 4.

Decem hujuſmodi acuum Patavii à puella quadam deglutitarum, ac per urinarias vias excretarum *Bartholinus* meminit *Act. Hafn. Volum.* 5. *Cap.* 105. *fol.* 276. ut & *Laurent. Scholtz. M. S. Collect.*

De quinque acubus ex improviſo à puella quadam deglutitis, ac poſt triduum cum urina ejectis narrat *Langius Lib.* 2. *Epiſt.* 40. *fol. mihi* 676. Plura de acubus apud alios extant.

D. Yſbrandus de Diemerbroek olim in Academ. Ultraject Profeſſ. Lib. Anatom. Cap. 173. Uxorem ſuam aciculam mediocrem triduo ante deglutitam cum urina reddidiſſe, nec quicquam mali, quamdiu in corpore haeſerit, eam perſenſiſſe teſtatur, cujus exempli *Obſ.* 35. *Tom.* 1. *fol.* 143. etiam mentionem feci.

De aciculâ aeneâ, glandeque plumbeâ minore *Thom. Barth. Act. Hafn. Volum.* 2. *fol.* 158. De acicula per urethram excreta narrant *Ephem. Germ. Decur.* 2. *An.* 1 *Obſ.* 168. *fol.* 267. De aliâ è ſcroto prodeunte refert *Heurnius*; cujuſmodi plura in *Obſ.* 26. *Tom.* 1. adduximus.

Praeter ſolida iſta, & dura corpora, alia nonnunquam molliora ad veſicam pervenerunt immutata cum urina tandem excreta; quale quid admirandum profecto, & inauditum habet *Joh. Baptiſta Scaramuccius Ephem. Germ. Decur.* 2. *Ann.* 1. *Obſ.* 142. *fol.* 345.

„ Duobus abhinc, ait, menſibus ſeſe obtulit
„ curandus dyſuria, & ſtranguria detentus *Fra-*
„ *ter Joſeph* ex Turre vulgo dictâ Ceccona Co-
„ mitatus Tuderti, Laïcus Capucinus, cum-
„ que in pejus rueret ex iis, quae lixivioſas uri-
„ nae particulas edulcorare, ſalino-ſulphurea-
„ rumque portionum exaltationem compeſcere
„ valerent, atque ex eo, quod renum gravi-
„ tate, ſimulque ureteris dextri dolore paulo
„ antea fuerat detentus, incongruum conjicere
„ haud fuit, patientem lithiaſi laborare. Unde
„ Chi-

„ Chirurgus factâ exploratione per catheterem,
„ haud dubie lapidem adeſſe autumavit, qua-
„ propter ſectionis opus aggrediebatur, & in
„ actum deducebat. Cum ergo lithotomus ve-
„ ſicae collum reſcinderet, atque illius latebras
„ ſcrutaretur, non niſi materia quaedam arenulis
„ circumvoluta, & inſtar funiculi efformata ſub
„ conſpectum extrahebatur, quae vino abluta
„ deprehendebatur eſſe funiculus; Chirurgus
„ admiratione captus eum funiculum diſſolvere
„ incipiens videbat verum eſſe flabri funiculum
„ craſſitudine digiti minoris; Examine facto,
„ an unquam deglutiviſſet patiens, recordaba-
„ tur tantum ſe ante quinque fere menſes inſatia-
„ bili quadam bibendi licentiâ tam avide matu-
„ tinis horis aquam è puteo hauſtam ore hiante
„ in ſitula perpotâſſe, ut aliquid moleſtum
„ cum aqua hauſiſſe, non ſine periculoſa de-
„ glutiendi difficultate, viſum ei fuerit.

Jul. Alexandrinus Annot. ad Cap. 14. *Lib. ad Subſt. Facult. Natural.* fruſtula radic. apii pridie comeſtae per vias urinarias excerni obſervavit.

Nicol. Florentin. Serm. 9. *tract.* 4. *Cap.* 29. meminit cujuſdam, qui non ſatis manſorum fungorum haud ita parva cum urinis excreverit fruſta. *Plutarchus Lib.* 8. *Sympoſ. Problem* 9 *fol. mihi* 295. *Quidam*, inquit, *cum diu laborâſſet urinae difficultate, tandem culmum hordeaceum geniculatum excrevit.*

De fruſtulo pulmonis cum lotio ejecto vide

G. Fabrit. Hildan. Centur. 2. *Obſ.* 30. Quomodo vero hujuſmodi corpora, & imprimis iſte funiculus, ad veſicam pervenerint, Anatomiae peritioribus examinandum relinquo, neque enim veroſimile eſt illa pervaſa lactea ad chyli receptaculum tranſire, & inde ad ductum thoracicum, venaſque ſubclavias, ſicque porro ad venam cavam, dextrum cordis ventriculum, venam arterioſam, ſive arteriam pulmonalem, per arteriam venoſam, ſive venam pulmonalem ad ſiniſtrum cordis ventriculum, per aortam deſcendentem tandem, ad venas emulgentes, reneſque, & veſicam.

Sed neque me uſpiam legiſſe memini unquam ab Anatomicis, aciculas, aliave dura, & ſolida deglutita corpora in vena cava, cordis ventriculis, pulmonibus, vel aortâ cadaverum reperta fuiſſe.

Quaeri autem poteſt, licitumne ſit torminibus ventris, volvulo, ſive Iliaco morbo afflictis glandem, vel etiam Mercurium exhibere vivum?

Felicis glandium in caſu magnae miſeriae, quam *miſerere mei* dicunt, ſucceſſus exempla habet *Zacutus Luſitanus Prax. Admir. Lib.* 2. *Obſ.* 27. *fol.* 154. Quidam, ait, ex caſtanearum crudarum ingluvie multâ in omnimodam incidit faecum retentionem, ita ut ventris tumore, doloreque immani oppreſſus circa umbilicum globulum, veluti ſphaeram habere videretur, ab implicitis, & circumvolutis (chordarum modo)

ili-

„ inteſtinis enatam. Hic cum in agone eſſet, & „ frigido ſudore madidus ſtercus per os ejiceret, „ variaque interna, & externa, licet incaſſum, „ expertus eſſet auxilia: poſtquam ad emollien„ das faeces, leniendumque dolorem in balneum „ oleagineum ductus eſſet, nullum levamen ſen„ ſit. Quare duodecim parvas pilulas plumbeas, „ quibus Sclopetarii ad enecandos paſſeres utun„ tur devorandas ipſi dedi, quibus dolor aliquan„ tiſper conquievit; cumque iterum 18. pilu„ las propinarem, faeces reddidit.

Meminit etiam *Ambroſ. Paraeus Lib* 16. *Cap.* 58. utilitatis glandium plumbearum, mercurio vivo oblitarum.

Georg. Hieron. Velſchius Hecatoſt. 2. *Obſ. Phyſ. Med.* 33 *fol.* 19. mentionem facit mulieris, quae ex Omphalocele Ileo laborans intra 12. horas tribus globulis deglutitis è plumbo, non liquatis, ſed torno affabre concinnatis, quorum maximus dragmam pendebat, curata fuit, omphalocele eâdem operâ mox ceſſante. Hic ultimo deglutitus primus alvo rejectus eſt. Sequuti demum duo minores, qui prius aſſumti erant: quod pondere factum nemo non intelligit: inanis igitur, inquit, metus eſt, & pueris, quam viris dignior ſcrupuloſitas, ejuſmodi remediis pondus ſuum detrahere. Unciam (ita pergit) aut ſaltem ſemunciam orbiculi iliaci pendant, neceſſe eſt; nec abs re fuerit hydrargyrum iiſdem junxiſſe.

Verum hoc qualecunque glandium remedium

non uſque adeo certum eſt: ſiquidem nonnunquam ſiſtuntur in viis, & non tantum per dies aliquot in corpore permanent, uti ex *Ephem. German. An.* 3. *Obſ.* 315. *fol.* 533. patet, ſed & ſaepe per totam vitam ibidem haerent, malaque producunt haud levia, uti ſatis abunde noſtra probat obſervatio.

Mea fert opinio glandem iſtis morbis laborantibus aſſumptam maxime uſui eſſe, quando inteſtina tenuia hoc, vel illo loco fuêre complicata, & contorta, vel quando una inteſtini tenuis pars alteram fuit ingreſſa, hocque caſu neceſſum eſt, ut implicatio illa ab inferioribus ſurſum fiat, non contra. Cujuſmodi mutui ingreſſus exempla videre licet apud *Realdum Columbum Lib.* 15. *de Rar. in Anatom. fol. mihi* 478. *Franc. de le Boë Sylvium idea Pr. Med. Lib.* 1. *Cap.* 15. *C. Peyerum de gland. Inteſtin. fol.* 81. & 82. Tradit *G. Blaſius Obſ. Medic. Part.* 2. *Obſ.* 3. *fol.* 37. bis ſibi in praxi hujuſmodi occurriſſe involutionem, alteram à ſuperioribus deorſum, contrariam alteram in puero 14. Annorum. Teſtatur etiam *H. ab Heers Obſ.* 24. *fol.* 214. ſe in fine Ilei quinque inteſtini complicationes inveniſſe maximas, ita ut ad longitudinem digiti in qualibet complicationum ileum convolutum inveniret, quodque peſſimum erat, hîc inferne ſurſum repebat; alibi ſuperne deorſum implicabatur. *Laz. etiam Riverius Centur.* 3. *Obſ.* 26. *fol.* 227. idem cuiquam tribus diverſis locis accidiſſe ſcribit. Quod & ipſe nuper

per in pueri cujuſdam inteſtino Ileo obſervavi.

Olaus Borrichius Epiſt. quadam ad Th. Bartholinum refert Medicum quendam ex Jamaica reverſum narrâſſe illud quicquid eſt mali iſtis in locis ſaepius occurrere, ibidemque, ut endemium morbum valde graſſari, quemadmodum ex cadaverum diſſectione animadverterat.

Nonnulli eundem in finem, loco glandis plumbeae, auream admiſerunt, alii quandam ex Regulo Antimonii efformatam, quae etiam ſimul alvum exonerat, & purgat, operationeque peractâ rejicitur, ac abluta eidem rurſus inſervire poteſt uſui.

Mercurius autem vivus plurimum ad hujus mali curationem facere dicitur. *Nicol. Fontanus Reſp. & Curation. Med. Lib.* 1. *fol.* 85. exemplum habet militis cujuſdam ſtrenui, qui poſt fruſtraneum trium glandium uſum, Mercurium vivum optimo cum ſucceſſu ejuſmodi caſu aſſumpſerat.

Zacut. Luſit. Lib. 2. *Obſ.* 38. *fol.* 155. refert de Duce ſtrenuiſſimo, qui, cum poſt ludum parvae pilae corpus exercitio macerâſſet, & ſudore madidus, ſitique oppreſſus aquae nimium nive infrigiditatae calice ebibiſſet, ejus potu illico in ſublimioribus inteſtinorum partibus torſionem ſenſerit, unde non multo poſt juxta umbilicum tumor involutae chordae inſtar rotundus, & durus apparuit, quumque infeſtiſſimo cruciaretur dolore, multaque jam tentâſſet incaſſum efficaciſſima auxilia, tandem ſuperveniente volvulo,

O 5 nullo

nullo alio praeſidio, quam librae hydrargyri potu levari potuerit.

De Senatore quodam Veneto ope Mercurii vivi reſtituto memorat *Henr. à Moinichen Obſ. 6. Johann. Rhodius Obſ. Med. Centur. 2. Obſ. 80. fol.* 111. exemplum cujuſdam habet, qui aſſumptione quatuor Mercurii vivi unciarum, cum melle roſar. ſolut. itidem malo iſto liberatus fuerit.

Simile quid narrat *Georg. Hieron. Velſchius Epiſagm. 43. fol. 27. Ambroſ. Paraeus, Lib. 20. de Venen. Cap. 38. fol. 453.* tradit *Marianum Sanctum Barolitanum* multos cognoviſſe, qui in deſperato ſtercoris vomitu tres Mercurii vivi libras cum aqua pura aſſumpſerint, ſicque ſemet morte liberaverint.

Quamvis autem ipſe glandium uſum in morbo illo non repudiem, Mercurium tamen vivum, ſed rite purgatum praeferrem; quia inteſtinum, quod morbo iſto velut occluditur, non tantum gravitate ſua glandes aèque, ac faeces deprimit, ac inteſtina diſtendit, verum etiam humiditate, & particularum ſubtilitate, per anguſtiorem viam facilius penetrat, initiumque facit apertionis. Verum praeſertim Mercurium exhiberem poſt aſſumptionem pinguium, vel etiam ipſis junctam, ne videlicet alicubi ſubſtantiae inteſtinorum mucoſae adhaereat, ut alias propter humorem quendam acerrimum nonnunquam latentem, facile contingere poteſt.

Prae-

Praeſtat etiam Mercurium majore exhibere copiâ: Acidum enim, vel ſalſum, quod in inteſtinis ſaepe eſt, à parva Mercurii imbibitur quantitate, unde corroſiva evadit, contra quam copioſiori continget Mercurio.

Certum eſt Mercurium, modo vivus ſit, & rite praeparatus, hoc eſt pinguedine mortificatus, vel in parvas particulas diſcerptus, non eſſe venenatum, nec corpori nocere, quia fluiditate ſua, & gravitate facillime deſcendit, eademque facilitate abſque ſui diminutione ejicitur, qua fuit aſſumptus. Illud autem ipſe demonſtrat uſus: meminit enim *H. ab Heers Obſ. Med. pag.* 38. *Centurionis*, cui cum Princeps comeſſabundus in media compotatione riſum captans ſe libram argenti vivi capaci poculo vino pleno propinandam curâſſet, ipſe, obducto amyſtide vaſe, praeſentibus omnibus, nec enim adhuc fere bibens fugere poterat, atque in cachinnos effuſis, largiſſime, & cum faenore pridianae coenae, per anum innoxie reddidit ultraque triginta annos ſanus vixit dicens, cum inter pocula rideretur, ſe clyſteris compendium feciſſe.

Mercurium vivum innoxium eſſe ipſi etiam docent ſervi cinnabarim nativam in mineris quaeritantes; nonnunquam, enim furtim pondera aliquot deglutiunt; Ideoque inſpectores jubere vulgo ſolent, ut, ex minera aſcendentes, alvum deponant furta manifeſtaturam.

Agreſtem novit *Praevotius*, qui ad deturbandam

dam alvi ſarcinam argenti vivi binas uncias quovis die ſumebat, quas rejectas, & probe lotas iterum conſueto more uſurpabat.

Mercurius itidem vivus Patavii verminantibus exhibetur pueris, teſte *Joh. Rhodio Obſ. Med. Centur.* 3. *Obſ.* 85. *fol. mihi* 195. qui etiam narrat hydrargyrum nullo artificio immutatum citra noxam incolis inſulae cujuſdam prope Moluccas, tam ad conſervandam ſanitatem, quam ad propellendos morbos uſurpari.

OBSERVATIO XIX.

Delirium, aliaque ſymptomata aſſumptionem ſanguinis menſtrui ſequentia.

DIverſis equidem, miriſque modis artes ſuas in mundo exercet Diabolus, ut per eaſdem hoc, vel illo modo miſeros decipiat, atque irretiat. Illius rei exemplum aliquod ipſe ego vidi 14. *Aprilis Ann* 1684. cui ſimile mihi nunquam huc uſque in Praxi conſpicere licuit.

Centurio quidam, aetate jam ad ſenium vergente, & extra Hollandiae fines degens, uxore mortuâ, domeſticas curas Gubernatrici cuidam commiſerat. Haec autem,

autem, poſtquam aliquamdiu cum eo vixiſſet, omnem movit lapidem, non tantum, ut curae, ſolertiaeque intuitu Domino placeret, verum etiam, ut eum face mutuâ torreret. Eventu tamen conatibus, votiſque non conveniente, ac incaſſum adhibitâ quavis diligentia, modeſtiâ, ac candore, tandem ad illicitas, & deteſtandas ſe convertit artes, ut eum ad amorem incitaret divitiarum haud dubie cupida, quibus, mortuo eo, juniorem ad ſe alliceret.

Contigit ergo aliquando, ut ille menſe *Martio* multo mane, peregre profecturus Gubernatricem juberet vini nonnihil cum vitellis ovorum, ſaccharo, & aromatis praeparare: in hunc autem potum portionem quandam proprii ſanguinis menſtrui infudit, quo ita colorabatur, ut ipſe Herus coloris rubicundioris cauſam rogaret. Sed illa aſtute reſpondit addita fuiſſe Anatum ova, quorum vitelli, praeſertim iſto anni tempore, tanquam adhuc immaturi, ſint rubicundiores, quâ ratione ipſe tum quidem contentus erat. Verum ille circa veſperam reverſus magno corripiebatur angore, cujus cauſam neſciens ſanguinem nari-

ribus, ore, auribuſque emittebat; qui fluxus (non tamen ſemper eâdem vehementia) per tres ſeptimanas continuas quotidie durabat. Ille autem non tantum de capitis dolore conquerebatur, ſed & de vertigine, & appetitu proſtrato. Tandem autem decocto ſalſaparillae, & ſaſſafras, cui ſub finem decocti herbae quaedam cephalicae addebantur, nec non conſervis ex iiſdem herbis confectis, cucuphiſque percurratus eſt.

IN OBSERVATIONEM XIX.

CIrca hunc caſum perpendenda occurrit quaeſtio, an mulier ſive per menſtrua propria, ſive alia philtra, ſic perverſe nuncupata, quenquam in ſui amorem allicere poſſit?

Jam olim equidem, ac ante plura ſecula, alia, exceptis incantamentis, fuiſſe remedia, quibus quiſquam in alicujus impelli poſſet amorem, veteres multi confirmant, quos inter *Caeſar M. Aurelius Epiſt. ad Antigonum*, de herba quadam *Flavia* dicta, ac in *Arcadia* (ut fertur) creſcente.

Acoſta Indicae cujuſdam herbae meminit, quae herba viva dicitur; *Albertus Magnus* lapidis *Aetitis* meminit, *Andr. Matthiolus* de *fungo*

go cervino agit: alii de *Hippomane* fabulantur, quo nomine nonnulli intelligunt carunculam recens nati pulli equini circa linguam conſpicuam. Haec autem in philtris efficax eſſe, ignique mandata amorem abolere credebatur, quo refert illud *Virgilii Lib. Aeneid.* 4.

Quaeritur & naſcentis equi de fronte revulſus,
Et matri praereptus amor.

Apud *Ovidium de arte amandi* idem praeparatum fuit philtrum. At Hippomanes aliud quid ſignificat, luridum ſcilicet liquorem ſeminalem equae libidinoſae, ipſâ vocis denominatione ſatis clamante. Hippomanes enim idem eſt, ac τῆς ἵππου μανία, hoc eſt: *equae inſania*, nam defluente iſto liquore equa coïtum deſiderat furibunda.

Ita etiam *Ariſtoteles Lib.* 5. *Hiſt. Cap.* 18. *Juvenal. Sat.* 6. *Columna de re Ruſtica Lib* 5. *Cap.* 27. *Plinius Lib.* 28. *Cap.* 11. (utut *Lib.* 8. *Cap.* 42. Hippomanes vocet carunculam iſtam, de qua ſupra, unde illorum errores, qui perperam Hippomanes ita interpretantur) ut *Virgilius* verbo *Hippomanis* iſtum indicârunt liquorem, ut *Lib.* 3. *Georg.* patet:

Hinc demum Hippomanes vero quod nomine dicunt
Paſtores, lentum deſtillat ab inguine virus.

Reſpon-

Reſpondemus autem ad praemiſſam quaeſtionem, nullum potum, nulla medicata pocula (qualiacunque demum fuerint) quenquam certi cujuſdam hominis amore corripere, vel ad actum venereum concitare poſſe. Magis enim eſt, ut inſania oriatur, ſicut accidit & illi, cujus memini. Cerebrum enim ei non tantum menſtruo ſanguine perturbatum, ſed ſanguis etiam ejus ad peculiarem quendam orgaſmum deductus fuit.

Tradit etiam *H. ab Heers Obſ. Med. Lib.* 1. *Obſ.* 13. *fol.* 126. de juvene quodam, cui poſtquam juvencula quaedam amatorium, in cereviſia exhibuiſſet pulverem, magna obvenerit narium haemorrhagia, quique poſtea, per os thrombos ovo majores, ut per omnia momenta ſuffocandus videretur, ſcreaverit, nec multo poſt per urinarium alvinumque ſeceſſum, ſanguinem tantâ emiſerit copia, ut non modo aliquot matulas, ſed & ſitulam capacem impleverit.

Delirium, & amentiam ex hujuſmodi philtris fuiſſe ortam *C. Suetonius Tranquillus* etiam teſtatur *Lib.* 4. Ubi narrat Caeſoniam marito ſuo Caligulae amatorium propinâſſe medicamentum, quod in furorem verterit. Ejus rei Juvenalis etiam *Satyr.* 6. aliique meminêre.

Fertur *Lucila T. Lucretii Cari* uxor ſuſpicione furtivi amoris marito ſanguinem propinâſſe menſtruum, unde ad tantam redigebatur inſaniam, ut violentas ſibi intulerit manus; hinc de eo olim *Politianus:* *Hic*

Hic qui philtra bibit, nimioque inſa-
nus amore,
Mox ferro occubuit, ſic mentem ami-
ſerat omnem.

Petr. Borell. Hiſt. & Obſ. Rar. Med. Phyſ. Cent. 1. Obſ. 65. fol. mihi 63. Theologi cujuſdam meminit prope urbem Caſtrenſem, qui, philtro menſtruorum muliebrium cum leporino ſanguine in condimento ſumpto, tanto correptus fuerit furore, ut Patrem occiderit.

Tradit & ibidem ſaepius à puellis hujuſmodi philtra eodem cum eventu fuiſſe propinata. *Joh. Freitag. Noct. Med. Cap. 16. fol. mihi 7.* ex *Joh. Hagio* narrat, quomodo *P. Lotichius* Philoſophus, Medicus, & Poëta celeberrimus, ſumpto philtro, in dementiam inciderit, quae poſtea in morbum degenerârit chronicum, vitaeque finem fecerit.

Philtris autem neminem contra voluntatem ad puellam quandam, ſed potius ad inſaniam compelli, jam olim ſcivit ingenioſiſſimus *Naſo, qui Lib. 2. de Arte amandi* ita ſcripſit.

Nec data profuerint pallentia philtra
puellis;
Philtra nocent animis, vimque fu-
roris habent.

Idem libro eodem:

Fallitur Aemonias ſi quis decurrit ad artes,
Datque, quod à teneri fronte revellit equi.
Non facient, ut vincat amor, Medeides herbae,
Mixtaque cum Magicis Marſa venena ſonis.

Dan. Beckerus Spagyr. Microſm. Lib. 1. *pag.* 14. hac de re, *Sunt*, ait, *qui philtra è ſanguine menſtruo parant, verum tantum abeſt, ut malè feriati voti compotes fiant, ut potius eo ad inſaniam homines redigant, variiſque tormentis exponant.* Praeſcribit & ibidem remedia quaedam eo caſu perutilia.

Vera autem, ac ſincera puellarum philtra ſunt forma, pudor, linguae, morumque gratia. Optime itaque, vetus ille Comicus *Afranius* apud *Andr. Turnebum Adverſ. Lib.* 17. *Cap.* 21.

Aetas, & forma tenera, & morigeratio
Haec ſunt venena formoſarum mulierum.

Tradit *Plutarchus uxorem Philippi Macedonis*, ſparſis de furtivo mariti, puellaeque cujuſdam amore, cujus cauſa philtrum eſſet, rumoribus, puellam accerſi juſſiſſe, formaeque venuſtate conſpectâ, continuo dixiſſe:

Abe-

Abeant calumniae, tu in te ipſa veneficium habes:

Eadem etiam fere verba pronunciâſſe fertur Regis *Demetrii* uxor, accerſitâ enim *Lamiâ*, pulchrâ mariti concubinâ falſo exhibiti philtri accuſatâ:

Valeant, inquit, *Calumniae, tu in te philtra habes.*

Quamvis autem quorundam exempla memorentur, qui mulieris, cujus menſtruum ſanguinem forte bibiſſent, perpetuo mentionem fecerint, id ideo contigiſſe putem, quod delirantium mentibus nota dudum occurrerit imago; iis enim de rebus plerumque loquuntur, quas prae aliis antea dilexerunt.

Quaeri itaque poteſt, ſitne hujuſmodi ſanguis venenatus, utpote qui tam dira producat ſymptomata?

Quidam id affirmare videntur, quos & inter reperiuntur *Plinius Lib.7. Hiſt. Natural. Cap.15. Plutarchus, Columella*, aliique Veteres *Plinium* ſequentes, è quo forſan eadem hauſerunt; Statuit enim Ille *nihil reperiri mulierum profluvio magis monſtrificum. Aceſcunt*, inquit, *ſuperventu muſta, ſterileſcunt tactae fruges, moriuntur inſita, exuruntur hortorum germina, & fructus arborum, quibus inſidere, decidunt; ſpeculorum fulgor aſpectu ipſo hebetatur, acies ferri praeſtringitur, eboriſque nitor: alvei apum emoriuntur: aes etiam,*

ac ferrum rubigo protinus corripit, odorque dirus aera: & in rabiem aguntur guſtato eo canes, atque inſanabili veneno morſus inficitur, &c.

Illa autem opinio parum firmo nitens fundamento ſuperſtitione non caret. Mulierculae enim eo in ſtatu à fictitiis parum differrent Baſiliſcis, multumque incommodi tori conſortibus adferrent.

Certum vero eſt ſanguinem menſtruum naturalem non eſſe venenatum, ſed peregrinâ infici fermentatione; hinc enim paſſio hyſterica, ventris, lumborumque dolor, deliquium, vertigo, oſcitationes, expanſiones, faciei tumor, ac ſimilia oriuntur, quod ſanguis iſte obſtructus malignior evadat, nec non pravi quidam humores ex corpore ad uterum deſcendentes ei miſceantur.

Neutiquam tamen diffiteor praeternaturale quid utplurimum in illo reperiri; tunc enim temporis inſolitus quidam motus, ac fermentatio ſanguinis exiſtit, quam peregrinus certarum Lunae phaſium aether producit, quâque mares (quamvis pauciſſimos iſti fluxui obnoxios *Obſ.* 80. *Tom.* 1. diximus) nec non viragines quaedam carent, quia naturalis earum, ſolitaque ſanguinis fermentatio major eſt, quam ut ab illo vincatur aethere, illique poris donantur apertioribus.

Certum etiam eſt parum menſtrui ſanguinis mulieribus (quamvis foetidum ſit, & deteſtandum remedium) contra menſium obſtructionem ſumptum, multum pollere, ſiquidem ille ex ar-

teriis

teriis uteri immediate proveniat, nec non plus minus volatilis, fermentantiſque ſalis contineat, unde fervidior, & tenuior catameniorum fluxum promovere aptus eſt.

Scribit Celeberrimus vir *Georg. Wolfg. Wedelius Phyſiolog. Med. Sect. 3. Cap. 29. §. 2. fol. 210.* ſe obſervâſſe Virgini, cui ad promovendos menſes propinatum fuerat infuſum laciniarum primo ſanguine menſtruo tinctarum, & exſiccatarum, angores, inſtantem lipothymiam, caloremque praeter naturam, & alia ſymptomata ſuperveniſſe, eaque ſe unius Tincturae Bezoardicae ope ſuſtuliſſe.

Narravit mihi nuper conſanguineorum aliquis, famulam quandam hic Hagae menſtrui Herae ſanguinis infuſum ex vino bibiſſe, unde non ita poſt, quamvis non abſque magna corporis perturbatione, felix prodierit effectus. Ego tamen nulli qualecunque hoc obtulerim remedium, cum quod deteſtandum ſit, tum quod periculo non careat, aliaque eundem producant effectum.

Nec dubium eſt, quin ſanguis ille à muliere aſſumptus, quantum ad operationes, varie admodum differat, ſiquidem haec ſanior, illa natura frigidior ſit. Meo inſuper judicio major neceſſario adeſt motus, majorve fermentandi vis in iis, quae virum quendam amant ardentius, earumque ſanguis propinatus plura, vehementioraque producet ſymptomata, quam alterius

 cujuſ-

cujuſdam mulieris, cujus ſanguis non ita vehementi agitabatur fermentatione.

Nec mirum cuipiam ſit parvam hujuſce liquoris quantitatem tantum poſſe: experientia enim quotidiana monſtrat minimam quoque fermenti copiam brevi magnam farinaceam maſſam fermentare, & in ſui naturam commutare poſſe. Talem autem fermentationis virtutem in ſanguine mulierum juniorum ſecundum diverſas lunae Phaſes provenire ſupra annotavimus. Cur enim alias tam accurate, ſtatoque ſemper circuitus lunae tempore fluxus ille oriretur.

Quid ni aeque id in microcoſmo praeſtet luna, ac in macrocoſmo, ubi maria, & flumina turgere facit, praeſertim, quando ex mulieribus fermentum aliquod ſalinum uteri ſubſtantia contentum, & ex ſanguine ſenſim ibidem collectum accedit? Nullus tamen ad fluxum hunc majorem ſanguinis requiri quantitatem inficior, quam quidem hujuſmodi mulieres ad corpora ſuſtentanda indigent. Experimur tamen nonnullas, etiamſi magna careant ſanguinis quantitate, inſuperque parum alimenti propter triſtitiam, aliamve cauſam aſſumant, accurate in conſueta Lunae phaſi fluxui iſti obnoxias eſſe.

Ariſtot. 7. Hiſt. Animal. Cap. 2., & 2. de generat. Animal. Cap. 10. Lunae hunc adſcribit fluxum, nec non *Galenus Lib. 3. de dieb. decret. Cap. 2. fol.* 157. qui lunae, & aliarum ſtellarum poteſtatem in corpora ſublunaria maximam eſſe,

con-

contendunt, quod non tantum Aſtrologorum, olitorum, naucler orumque probant teſtimoniis, ſed & *Galenus Lib. ejuſdem Cap.* 2. & 4. Solem Regem quempiam maximum, lunam vero Hyparchum non exiguum vocat, quam etiam *Ariſtoteles* propter magnam virtutem parvum dixit Solem.

Nec tamen homines brutis ſimiles habere credar, ſi in opinionis noſtrae confirmationem exemplum ex hiſce proferam. Quis non concedat quorundam brutorum, quo tempore in amoris furorem feruntur, ſanguini ſolitâ majorem fermentationem, vel (ſi mavis) motum ineſſe, unde non magnus tantum circa genitalia ardor animadvertitur, ſed & ipſa tumeſcunt, caudàque huc illuc motâ ſaepius micturiunt, atque inquieta ſine lege vagantur; nec non quandoque ob ingentem pruritum vulvam arboribus, aliiſve obviis affricant. Liquorem etiam quendam equae tunc emittunt, qui propter ardorem furoremque olim *Hippomanes* dicebatur, philtrumque Ethnicis, & impiis hominibus praeſtabat, uti ſupra annotavimus; De eo enim *Virgilius Maro Georg.* 3.

Hippomanes, quod ſaepe malae legere novercae.

Quis, inquam, non concedet in animalibus peregrino quodam aethere illud fieri?

Sic *Ariſtotel. Lib.* 1. *Meteor. Cap.* 4. multo igne miſceri aëra dixit.

Docet etiam *Hippocrates Lib. de principiis*; in terra, & circa terram ignem plurimum remanſiſſe, quantum nempe fuit neceſſarium, ad varias quae in terra, & circa terram fiunt fermentationes, generationes nec non *Galenus in librum de decretis Hippocratis & Platonis*, ut & ipſe *Plato*, at obſcurius, ac tandem *Carteſius*, at clarius, & apertius indicavit.

Docet etiam uſus plethoram nonnunquam ſolitum impedire menſtruorum curſum, qui ſaepe non promovetur, niſi per venaeſectionem quadam ſanguinis emiſſa quantitate: hoc autem in praxi non ſemel expertus fui.

Si vero mulieres ſanguinem illum quovis menſe propter plethoram emitterent, cauſa demonſtranda eſſet, cur per uterum magis quam per aliam corporis partem ejiceretur. Si enim ſanguis abundans vaſa diſtendit, eorumque aperit oſtiola, debiliora certe vaſa, apertis illis, ante omnia ſanguinem effunderent. Quoniam ergo vaſa ſanguifera narium, pulmonum, aliarumque partium (ut nonnunquam fit) citius aperiuntur, quam uteri, neceſſum eſt, ut praeter plethoram alia quaedam quaeratur fluxus menſtrui cauſa, quae eſt fermentatio, motuſque ſanguinis major, quem aër lunae peregrinus (ut modo dictum) producit. Hoc enim violentiori ſanguinis, ſpirituumque motu uterus, poris apertioribus redditis, magis incaleſcit: ita ut ejus ſubſtantia circa id temporis poroſior evadat, ma-

giſque

giſque intumeſcat, mulieresque ardorem quendam ſentiant circa dorſi ſpinam, ut & in abdomine circa uteri locum, nec non tenſio quaedam in partibus vicinis animadvertatur, quae nonnunquam ad coxendices extenditur, accedente interdum laſſitudine quadam, quod ſanguis prima preſſione mox per arterias moveri non pergat.

Sed ſi haec vera ſunt, unde, quaeſo, fit, ut non uno, eodemque tempore quotquot ſunt mulieres menſtruum ſentiant fluxum?

Cauſa eſt, quia non omnia fermentantur ab omnibus, nec mulieris ſanguis ab uno, eodemque, ſed diverſo pro diverſis lunae phaſibus aëre ad fermentationem perducatur.

Cauſa etiam nonnunquam in ipſo latet ſanguine, quae impediat, quo minus hic tam cito inſueto Lunae aëri auſcultet, quod poſt aliquot demum dies permittit. Multum etiam huc facit diaetae diverſitas, aëriſque temperamentum, aetas, &c. ita ut fluxus iſte in eadem citius, ſerius animadvertatur muliere.

Sed quam, quaeſo, ob cauſam praegnantes menſtruo plerumque non laborant fluxu?

Ratio eſt, quia non impragnatae majorem colligunt ſanguinis copiam, quam quidem ad corporum requiritur ſuſtentationem, quod in viris non obtinet, utpote qui calidioris ſunt temperamenti, poriſque gaudent amplioribus, unde major iis tranſpiratio.

Majorem ſanguinis copiam, neceſſum eſt, ut colligant, ut foetui ſuppeditetur alimentum. Nec tamen ſtatuo matrem, foetumve ſanguine nutriri, ſed chylo, è quo plurimae ſanguinis partes conſiſtunt, & è quo non Mater tantum, ſed & foetus nutrimentum accipiunt.

Quid autem de vaccis, equabus, ovibus, aliiſque faemineis brutis eodem, quo mulieres, modo concipientibus, foetuſque in utero nutrientibus, nec tamen menſtrua expertis dicendum eſt?

Sciendum haec bruta aëre à lunari diverſo affici, quo etiam juxta qualitatum diverſitatem certis anni temporibus in venerem concitantur, quando & celerior motus, ac fermentatio eorum in ſanguine exoritur, unde ſolito major producitur in partibus genitalibus ardor. Tunc etiam vaccae, equae, canes, &c. parum emittunt liquoris, cum mulieres contra, nec non ſimiae quaedam, quovis menſe non ita exiguam ejiciant ſanguinis copiam.

Menſtrua autem impraegnatis ut plurimum non fluunt, quod alia fermentationis vis in earum ſanguinem ope ſpiritus ſeminis maſculini introducta ſit, lunarem aetherem ſuperans, unde non amplius fermentatio ſanguinis hinc auſcultat, nulla enim mulier unquam impraegnabitur, quamdiu ſpiritus ſeminis maſculini tam potens non eſt, ut peregrinum aërem, qui antea ſanguinem fermentabat, ſuperet.

Quam

Quam potens autem ſit ſeminis maſculini aër, non ſolum in proprio genere (uti patet ex animalium non caſtrarorum carnibus) ſed praeſertim quando uterus ipſo perfuſus, & imbutus eſt, denotat ſatis mira illa mutatio, quam ſexus foemineus inde ſubit; quale quid etiam indicat *Regnerus de Graaf Lib. de Viror. Org. Generat. dicatis, pag. mihi* 136. ubi de fele memorat, quae è pinguiſſimae canis mammis per aliquot annos lac exſuxerat tam copioſum, ut inde fere nutriretur, cum canis nunquam generâſſet, nec quod magis eſt, coïviſſet. Illam enim toto tempore, quo coïtum appetere animadvertebant, diligenter cuſtodiebant: nihilominus tandem aliquando canis aliquis domum intrans cum illa coïvit, & ab illa tempore felis nunquam lac, ut ante, è mammis ob mutationem haud dubie, quam ſeminalis aura in canis corpore effecerat, ſugere voluit.

OBSERVATIO XX.

Fila pilae in modum ipſo in ventriculo conglobata.

QUemadmodum in quorundam animalium ventriculis globi nonnunquam piloſi fuêre reperti, qui viventibus graviſſimi fuerant, & de quibus ruſti-

ruſtici perverſum vulgo ferunt judicium exiſtimantes armenta fuiſſe faſcinata, cum tamen phaenomenon illud à naturali dependeat cauſa: ita etiam contingere poteſt, ut homines peregrino quodam appetitu concitati quaedam nonnunquam deglutiant, quae digeri in ventriculo nequeunt, ideoque ibidem permanentia efficiunt, (niſi mature tollantur) ut poſt magnos, diuturnoſque dolores illi miſere intereant.

Memini me ante quadriennium ſimile quid animadvertiſſe in filia Theologi cujuſdam Hagienſis octo annos nata, quae, cum recepto puellis more crepundiis luderet, ſaepius linea quaedam fila perverſo forſan quodam appetitu ducta, vel etiam incautior deglutiverat, quae cum digeri, ac conſumi nequirent, ſenſim ita invicem convolebantur, pituitaque in globum uniebantur, ut non levem produxerint angorem. Tandem tamen violentiore vomitu ejecta ſunt magnitudine juglandem excedentia.

IN

IN OBSERVATIONEM XX.

NOtum eſt in diverſorum quadrupedum, ut boum, vaccarum, vitulorum, equorum, arietum, caprarum, cervorum, ſuum, &c. ventriculis globos piloſos diverſae magnitudinis, figurae, & indolis nonnunquam reperiri, unde illa ſpiritum difficulter admodum trahunt, magnoque angore emaciata tandem extinguuntur.

Memorat Clariſſ. *Steph. Blanckardum Tom.* 1. *Collect Med. Phyſ. Ann.* 1680. *Cap.* 97. de bove quodam *Weſopiae* mactato, cujus in omaſo varii globi reperti fuerint magnitudine, & duritie ſolitarum pilarum luſoriarum. Illi autem ſuturis carentes intus pilis pleni conſpiciebantur, exterior vero cortex inſtar corii vituli marini erat, hi autem, ut idem teſtatur, in hunc uſque diem in curia Weſopienſi à curioſis conſpiciendi aſſervantur. Conferantur *ejuſdem Collect. Med. Phyſ. Cent.* 5. *Obſ.* 64. *fol.* 66.

De ſimili globo, ſive pila vitulina mole ſua facile caput infantis recens nati, ac pondere uncias quatuor cum duabus dragmis aequante, vide *Henr. Vollgnad. Ephem. Germ. Decur.* 1. *An.* 2. *Obſ.* 110. *fol.* 398.

De globis iſtis piloſis è juvencis extractis jam olim ſcripſit *Plinius Lib.* 11. *Cap.* 37. *fol.* 232. ubi eos inſtar pilae rotundos eſſe, corticemque habere nigrum, nec non magnum mulieribus tempo-

re

re partus difficilioris remedium ſuppeditare ſcribit.

Thom. Barthol. Cent. 2. *Hiſt.* 21. *pag.* 188. ſe habere ait globulos crinitos aliquot juglandis magnitudine, teſtâ durâ, glabrâ, & nigrâ, quales 50. numero in ventriculo vervecis, in Iſlandia à mercatore repertos memorat.

Refert *Ol. Vormius Muſaei Cap.* 8. *fol. mihi* 60. hujuſmodi pilos in Norwegia ex ovium ventriculis eductos.

Similes etiam globos in cervis reperiri confirmat *Georg. Wolfg. Wedelius Ephem. Germ. Decur.* 1. *Ann.* 9. *Obſ.* 169. *fol.* 374. & *Decur.* 2. *Ann.* 1. *Obſ.* 159. *fol.* 384.

Retulit mihi Feliciſſ. Med. Doctor *W. Liebergius* ſe non diſſimilem globum è Sue exſciſſum vidiſſe.

Th. Kerckringius Obſ. 84. *pag. mihi* 164. in cane quodam inveniſſe ſe ait ventriculum, non uno loco crinibus obſeſſum, qui variis in locis ita adhaeſerant parietibus, ut vix avelli, niſi ipſa ſubſtantia laeſâ, potuerint.

Hic autem notandum duco in quadrupedibus duplex dari piloſorum globorum genus, alterum ſcilicet omnino piloſum, quod plerumque in vaccis, & vitulis tantum reperitur. Hi autem globi è minima pilorum congerie primum provenientes ſenſim vorticis in modum circumvolutis magis, magiſque accreſcunt pilis, donec tandem in apice ita artificioſè conjungantur, ut vinei hu-

fig 1

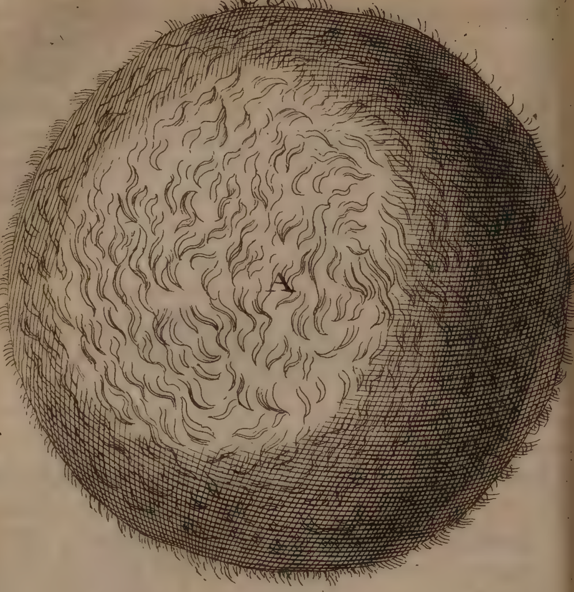
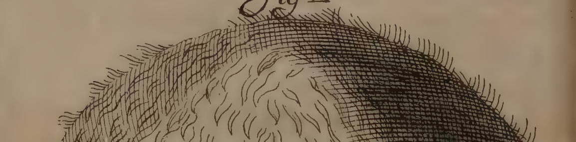

fig 2

humana ars videatur, atque induſtria. Hi autem rotundi ſunt, manuumque preſſioni non magis cedunt, quam pila luſoria, interdum quoque intus ita duri ſunt, ut ne cuneo quidem ſeparari queant, unde ſatis liquet interiores partes, corticemque exteriorem eodem modo ſeſe habere.

Monſtravit mihi *D. Franſiſc. Sevenbuſius* Hagienſis olim Senator hujuſmodi pilam è vitulo eductam magnitudinis, figuraeque, qualem exhibet Tab. 3. ubi litera A. totum globum piloſum, B. vero per medium diſſectum monſtrat. Ille autem duas uncias cum ſex dragmis appendebat.

Horum autem globorum cauſa eſt, quod vaccae ſcabrâ linguae ſuperficie prurientem cutem ſaepe lingant, dentibuſve ſcalpant, ſicque magnam pilorum quantitatem temporis proceſſu deglutiant, qui cum in ventriculis conſumi nequeant, viſcoſitate quâdam ſenſim concreſcunt, atque in unam maſſam, tandemque in globum, initio quidem exiguum, poſtea vero, accedente in dies pilorum copiâ, majorem rediguntur.

Wierus de maleficio affectis Lib. 4. *&* 12. *fol. mihi* 318. de his ita ſcribit.

Vituli, inquit, *adhuc lacte viventes materno ſi quando alimonia deſtituti, vel alioqui petulca aetate inſolentes ad parentem, vel aliam accurrunt vaccam, ejus ſuras, vel quemcunque ore contigerint locum hirtum, maxime poſteriorum coxarum, tam exugunt avide, ut etiam depilem reddant,*

dant, pilique valido, crebroque ſuctu in ventriculum attracti. & frequenti motu, ſuctuque laſcivo paulatim conglomerati, plerumque lacte, vel chylo, aut pituitoſo ſucco lento obvolvuntur: qui temporis ſucceſſu tenacior redditus membranae induit faciem: quemadmodum ſubſtantiâ limoſâ albidâ ſtatim à ſectione, viſa eſt primum obducta haec pilarum pellicula. Quae deinde exſiccata pedetentim corio tincto etiam nigritie aſſimilabatur, quâ unâ in parte cultro nonnihil exciſâ ejuſmodi uniformes pili molles (quales in illis pecorum locis inveniri cernimus) admodum compacti apparuerunt. Unde animalia illa, quoniam hi pili facultati non obediunt, paulatim langueſcunt, & niſi tempeſtive mactentur, tandem moriuntur.

Teſtatur & idem hoſce globos quandoque in inteſtinis vitulorum reperiri, quemadmodum ipſe fuit expertus. De his etiam vide ſis *Comment. Joh. Fabri Lincei in Hiſt. Animal.* nec non *Nard. Anthon. Recchum fol.* 624.

Secundum genus eorundem globorum è filis, intertextis hic illic herbarum, plantarumque quibuſdam fibrillis conſtat, qui plerumque in Rupicapris victum in Alpinis montibus, alibique quaeritantibus reperiuntur. Quamvis nonnunquam in aliis inveniantur animalibus; interdum & in cervis, ut ſupra dictum. De hujuſmodi globo è pilis, filiſque conflato peculiarem conſcripſit tractatum *H. Velſchius titulo Aegagropili.*

Poſterioris hujus generis delineatio videri poteſt

teſt *Ephem. German. Decur.* 2. *An.* 1. *Obſ.* 159. *fol.* 383. ubi duo proponuntur oblongi rotundi, quorum alter paulo plus, paulo minus alter duas dragmas pendebat, nigricabat autem uterque.

Globi autem illi haud dubie eodem modo in vitulis, quo in vaccis producuntur, qui jam ex noſtris Wierique verbis patet.

Cauſam vero, quod plantarum fibrillae, quae pilis non omnino ſunt diſſimiles, in capris, cerviſque cum pilis miſceantur, iiſque multos per cincinnos involvantur, ſic tradit *Celeberrimus Wedelius*: quia ſcilicet Caprae in aridis, montaniſque degunt locis, unde fiat, ut materiam, è qua pili proveniunt, parum diluat humoris, dum interea à glanduloſis ventriculi papillis ſerum effluit coagulans, quod ſenſim cruſtam producit, quae quo diutius in ventriculo permanet eo durior evadit. Quapropter etiam piloſi globi è vitulis, vel aliis junioribus animalibus exemti externâ, multoque magis nigricante carent cruſtâ, qualis quidem ſemper adultiorum animalium pilos veſtit.

Atque haec quidem de piloſis brutorum globis ſufficiant. Similes autem in hominibus fuiſſe repertos nuſpiam me legiſſe, nec audiviſſe memini: ſi tamen exceperis *Collect. Med. Phyſ. Steph. Blankardii Centur. Cap.* 22. *fol.* 30. ubi magni globi piloſi è ventriculo nautae cujuſdam Hafniae exſciſſi meminit cujus pili vaccinis ſimiles admodum, nec non pileorum maxime piloſorum more valde

impliciti erant: hujus tamen globi cauſa ibidem non profertur, niſi forſan, quod ſuos comediſſet pilos, uti de alio quodam, iiſdem *Collect. Med. Phyſ. Centur. 6. Obſ. 92. fol. 193. Joh. à Deuren* teſtatur.

Inſtitutum noſtrum non eſt hîc loci de nexibus iſtis piloſis, quos quidam cum aliis rebus minus conſuetis, v. g. clavis, aciculis, vitro, &c. evomuerunt, agere. Iſthaec enim à cauſis naturalibus proficiſci non exiſtimo, nimiſque hic forem prolixus, ſi vel quaedam eo pertinentia, quo decet modo, attingerem.

OBSERVATIO XXI.

Maxilla Paſſeris (piſcis) deglutita.

Reperias equidem, nonnullos adeo guloſos, ac tam incaute quaevis in avidum ingerentes ventriculum, ut vix alimenta dentibus comminuant, linguaque circumvolutent. Inter hoſce nobis exemplo erit *Cornelius Henrici*, quem, cum Anno 1683. menſe Febr. à Medico *Joh. Weiningo*, Chirurgoque *Guilielmo Bourgognie* hic Hagae advocarer, intellexi An. 1684. circa finem menſis Maji Pentecoſtes feſto, nundinarum tem-

tempore, Scheveringae paſſeres comedentem ſenſiſſe os quoddam oeſophago inhaerens, quod tamen poſt ingentem angorem in ventriculum deſcendit, nec niſi prope finem Decembris An. 1684. ſeſe in inteſtino recto, poſt ſeptem videlicet menſium moras, manifeſtavit. Intra quod tempus nullos ſe paſſeres comediſſe retulit ille. Eo igitur loci poſt acutum, immenſumque dolorem abſceſſus quidam ortus fuit, quo difrupto puris quaedam ex inteſtino recto prodiit quantitas, nec ita diu poſt alius etiam ad ani latus animadverſus eſt tumor, quo per Chirurgum aperto paſſeris maxilla una cum pure extracta eſt, magnitudinis & figurae, qualem videre dat Tab. 1. Fig. 3. litera D. Poſtea vero latius proſerpſit hoc ulcus, novuſque conſpectus fuit in perinaeo abſceſſus, quo aperto multum puris diu effluxit. Ille autem, praeterlapſis aliquot menſibus, convaluit.

IN OBSERVATIONEM XXI.

COntingit interdum, ut corpora quaedam dura, praeſertim tamen anguloſa, & acuta, diu in inteſtinis haereant, cujus rei exemplum dedi *Obſ.* 64. *Tom.* 1. *fol.* 273. Tradit inſuper *Zodiacus Med. Gall. An.* 2. *fol.* 88. quomodo puellus 10. Annorum intra 12. vel 14. dies ultra 50. aciculas per anum ejecerit, quas ante quatuor, vel quinque annos incautus deglutiverat.

In Obſervationis noſtrae confirmationem, deglutarum maxillarum paſſerum, non tamen ita diu inteſtinis inhaerentium, quaedam proferam exempla.

De maxilla quadam paſſeris, ſed noſtrâ majore, inter comedendum deglutitâ, poſtque octiduum (non tamen abſque praeviis continuis, vehementibuſque doloribus) ex infimâ inteſtini recti parte digitis extractâ, quae non transverſim tantum ibidem haerebat, ſed & firmiter admodum tunicae laterali illius inteſtini erat infixa, exemplum affert Expertiſſ. ille ſuo tempore Chirurg. *Jobus Mekeranus Cap.* 32. *pag.* 199.

Similis etiam deglutitae mandibulae jam olim mentionem fecit *Arnold. Tholinx*, quam ſemet ipſum ex inteſtino recto, ſupra rugas videlicet exorto ulcere, prominentem, acutamque vidiſſe ait, quam Chirurgus forcipe per medium inciſam, volſellâque apprehenſam fruſtulatim extraxit,

traxit, poſteaque ulcus, nullo ſuperſtite incommodo, ad cicatricem perduxit. *R. Bernhardus* Chirurgus quondam Amſtelodamenſis ſimile quoddam, teſte *Mekerano fol.* 203. maxillae deglutitae vidit exemplum, ipſeque etiam aegro opem tulit. Illud os autem poſt infandos dolores poſterius è lumbis, ſuppuratione factâ, prodiit.

Non inconſultum duxi etiam rarum quendam addere caſum, quem mihi nuper retulit Expertiſſ. noſter Medicus, & Anatomicus *Anth. Nuck* de ſubitaneâ quadam fruſtuli oſſei deglutitione, nec non ejuſdem rara exoneratione.

Nono ſcilicet Januarii An. hujus 1686. cum haſce Obſervationes belgico ederem ſermone, contigit, ut *Joh. de la Coſte* annorum 32. miles hic Hagae domum aliquando veniret eſuriens admodum, ſubitoque juſculum quoddam, in quo fruſtum aliquod oſſeum latitabat, ſumeret, quod nimiâ feſtinatione cum juſculo in Oeſophagum irruit, ubi propter notabilem magnitudinem ſiſtebatur. Perturbatus autem ille digitum gulae immiſit eâ cum ſpe, ut vomitu os ejiceret, verum necquicquam tentavit. Quapropter multum hauſit olei, cum ut os evomeret, tum ut vias redderet glabras, ſed & haec incaſſum fiebant: quin etiam os propter Oeſophagi ex oleo glabritiem deſcendebat inſuper latitudine trium digitorum transverſorum, unde laborans, multum intumeſcente facie, (ſiquidem os non tantum

majuſculum, ſed & anguloſum eſſet, acutumque) maximo correptus fuit angore, atque dolore, ita ut Chirurgi opem implorare cogeretur, ſed nihil hic adferre poterat auxilii, deficientibus, ad os extrahendum inſtrumentis.

Cum ille itaque uſque adeo anxius per integram ferme per manſiſſet horam, nec, niſi certam, ac ſubitaneam, modo ſuffocationis, expectaret mortem, ipſemet tandem Chirurgo interim aliis inſtrumentis efformandis occupato, filum quoddam ferreum, quali noſtrates focum circumferunt ſuppedaneum, diffregit atque ita curvavit, ut concurrerent extremitates in medio ſui curvae, flexaeque, ſuperiore in parte rotundo quodam, oblongoque remanente foramine, ita ut commode inſtrumentum illud in Oeſophagum profundius immitti, atque haerens os arripere poſſet. Poſtquam itaque quater, quinquieſve fruſtrà tentâſſet, tandem oſſis extremitatem ita arripuit, atque obvolvit, ut Chirurgus, niſi nimis fuiſſet meticuloſus, illud apte extrahere potuiſſet. Aeger itaque ſummis in anguſtiis manus admovit operi, fruſtumque oſſeum, poſtquam ibidem per quinque horae quadrantes latuiſſet, feliciter, non tamen abſque laceratione quadam, vomituque liquoris bilioſi, nec ſine quantitate ſanguinis erumpentis, tanta cum violentia extraxit, ut maximo impetu in terram projecerit. Tunc autem quivis oſſis magnitudinem, inaequalitatemque admirabatur. Illud

lud etiam pendebat circumcirca ſeſquidragmam, alteriuſque extremitatis craſſities duorum ſtraminum, alterius autem unius latitudinem aequabat.

Idem miles non ita diu poſt domi meae fuit, fruſtumque illud cum filo ferreo mihi monſtravit, portio oſſis omoplatae videbaturque nobis eſſe, ejus autem figurae erat, quam vides *Tab.* 14. *Fig.* 3. ad *Obſervat.* 44.

OBSERVATIO XXII.

Araneae comeſae.

NOvum quid, aut mirandum adeo non eſt, ſi praegnantibus mulieribus inſoliti quandoque oriantur appetitus: mares autem, nec non foeminas non impraegnatas, pueroſque horrenda, inutiliaque, ac venenata appetere, iiſque abſque ſanitatis detrimento uti poſſe, jure merito quivis miretur. Eſt enim haec ſingularis quaedam proprietas, cujus non adeo manifeſta eſt cauſa.

Celeberrimus *D. Joh. Ludov. Hannemannus* in illuſtri Chilonenſi Academia Profeſſor literis An. 1683. Baronem quen-

dam in Friſia orientali araneas quam aviſſime comediſſe, nec uxorem unquam impraegnâſſe mihi ſignificavit. Retulit & idem puerum quendam Rigae in Livonia araneas, muſcas, ſimiliaque inſecta ſine ullo ſanitatis detrimento, niſi quod facie eſſet pallidâ, ediſſe, quod à Livonico ſibi memoratum ſtudioſo teſtabatur.

IN OBSERVATIONEM XXII.

VIderunt eruditorum quamplurimi, audiveruntque rariora hominum exempla, qui ab ipſa juventute ſeſe quorumvis ſordidiorum eſui, & quidem tanto cum appetitu, ac ſapore, ut poſtea iiſdem ſe abſtinere non potuerint, aſſuefecerant.

S. Scholtzius Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. An. 2. *Obſ.* 10. *fol.* 29. ſe jnvenem quendam Scotum Lugduni Batavorum noviſſe ait, qui paſſim in aedium angulis araneas conquirebat, ſibique ſuaviſſimum cibum eſſe affirmabat, quique tamen, utut palleſcente, nec non circa oculos parum intumeſcente facie, ſatis bene ſe habebat.

Vidit *Offredus*, teſte *Joh. Rhodio Centur. Med.* 3. *Obſ.* 91. *fol.* 20. Aureliae Mendicum quendam, qui araneas, foedioraque animalcula, illaeſa valetudine vorabat. Tradit & *Rhodius* ibidem

dem ſe etiamnum adoleſcentem Patavii vidiſſe quendam fatuum, qui citra noxam Scorpios, araneaſque ingurgitaverit, ſed tamen peſtilentia paſſim per Italiam graſſante Anno 1631. fuerit ſublatus.

Hujus etiam rei meminit *Gaſpar Reyes à Franco Quaeſt. 63. fol. mihi* 484. Idem quoque de puella trimula memorat *H. Cardanus. D. Sennertus Lib. 6. Part. 5. Cap.* 1. ſe civem quendam hujuſmodi inſecta abſque noxa, & cum delectamento aſſumentem vidiſſe ſcribit.

Adducit expertiſſ. *Steph. Blankardus collect. Med. Phyſ. Centur. 5. Obſ. 43. fol.* 52. exemplum quoddam ex Epiſt. *Joh. à Deuren*, de viro quodam conſpicuo, qui maximas, quas acquirere poterat, araneas, minime infracta valetudine, comederit. Idem quoque *Cent. 1. Obſ. 50. fol.* 46. Chirurgum quendam Leovardiae, ſe praeſente, in horto quodam erucas cum ſale, ac pipere abſque ullo incommodo ediſſe affirmat.

Memorantur & virgines quaedam liventes facie, peregriniſque ductae appetitibus non araneas tantum, ſed & alia inſecta, conſtante ſanitate, comediſſe. Perhibet *Albert. Magnus Lib. 7. de Animal. Tr. 2. Cap 5.* ſe puellam quandam Coloniae Agrippinae vidiſſe, quae tanta ducta fuerit voluptate araneas comedendi, ut muros quidem aſcenderit ad iſtas captandas, vid. etiam *Lud. Cael. Rhodiginum Lib. 11. Cap. 13. fol. mihi.* 409.

Meminit & *P. Borellus Hiſt., & Obſ. Rar.*

Med. Phyſ. Centur. 3. *Obſ.* 19. *fol.* 212. nobilis cujuſdem Matronae Anglicae, quae inter alia etiam araneas valde deſiderabat. *Confer. Mouffet. Lib.* 2. *Cap.* 15. *fol.* 237.

Virginis cujuſdam mentionem facit *Ariſtoteles*, quae initio ita aranearum, aliarumque rerum venenatarum ſeſe aſſueverat eſui, ut fortiſſima tandem toleraret venena haud aliter, quam ſanus quiſpiam ſolitis veſcitur alimentis. Verum enimvero ipſa inde uſque adeo evaſit venenata, ut ſola ſaliva, alioye córporis liquore appropinquantes mox interimere poſſet. Forſan haec eadem fuit, quam *Plutarchus*, aliique inter alia rariora ad *Alexandrum Magnum* à Rege quodam Indo tranſmiſſam, donoque datam tradunt eum praeſertim in finem, ut Macedo amore captus cum illa decumberet, ſicque certo interiret: verum *Ariſtoteles* ſuſpicione motus Regi conſuluit, ut primo aulicum quendam ei adjungeret: quod ita contigit. Quamprimum enim ipſam impudicè attigiſſet, veneno infectus interiit.

Huc referendum exemplum eſt, quod *D. Simon Vireſius ſecundâ magni Theatri Hiſt. Parte Pag. mihi* 98. *ex Sligtenhorſtii additamentis Pontani Hiſtor. Gelriae Lib.* 7. *n.* 23. *fol.* 136. habet.

Vixit ſcilicet olim Italus, cujus fama, propter rara, quae calluit, artificia, per totum erat diffuſa orbem; quique etiam nonnullis Dei Propheta, aliis Antichriſtus habebatur. Hic virtu-

tes

tes herbarum noſcere, atque experiri avidus ſemper fuerat quam maxime. Unde à prima uſque infantia ita venenatarum herbarum ſe aſſuefecerat eſui, ut iis, tanquam alimento, uteretur. Ejus autem halitus tantam quidem afferre poterat aliis noxam, quantam iſta, de qua retuli, attactu faemina. Quotquot enim ei appropinquabant, vel animo linquebantur, vel humi procumbebant exanimes; Adeoque qui, ut eum caperent, accedebant, mutatâ, capiebantur, ſorte. Illud autem diutius fuit continuatum, donec à quibuſdam, quibus antidotorum clypeo probe munitis hoc datum erat negotii, tandem captus, ac in carcere ſtrangulatus ſit.

Tantum diuturnior valet uſus etiam in malis, & non naturalibus rebus. Sic *Auguſtinus Lib. 2. de moribus Manichaeorum* memorat illuſtrem quandam mulierem Athenienſem venenis ita ſe adſueviſſe, ut ob delictum quoddam capite damnata venenis, quibus necanda eſſet, extingui non potuerit.

Scribit *Galenus Lib. 3. ſimpl Medic. Cap.* 18. vetulam Athenienſem Napelli herbae primo parum mox plus aſſumere didiciſſe, donec nihil inde detrimenti timuerit.

Mithridatis Ponti Regis (à quo antidotum noſtrum Mithridatium nomen accepit, centum quidem aute Chriſti ortum annos) ſatis innotuit hiſtoria. Ipſe enim antidotis munitus primò parvam, deinde majorem veneni quantitatem

aſſu-

aſſumere conſueverat, ut poſtea venenis cum alimentis mixtis interimi non poſſet; imo cum à Pompejo victus ne in Triumpho circumduceretur, metueret, veneni portione duplici necquicquam mortem accelerare geſtiit, poſtea tamen à Tribuno *Bititio* precibus exorato, teſte *App. Alexandrino Cap.* 15. *Lib.* 4. *de bellis Regis Mithridatis*, gladio perfoſſus eſt. *Aulus* tamen *Gellius Lib.* 17. *Cap.* 16. *fol.* 544. illam ob cauſam eum ſibi violentas intuliſſe manus tradit.

In hunc Regem ita cecinit *Martialis Lib.* 5. *Epigram.* 78.

Profecit poto Mithridates ſaepe veneno,
Toxica ne poſſent ſaeva nocere ſibi.

OBSERVATIO XXIII.

Nimius raparum eſus funeſtus.

APpetitus, de quo jam acturi ſumus, honeſtior multo eſt, quam ille, cujus modo facta mentio. Neminem tamen fugit vel optimum nimia ſumptum copia tandem nocere alimentum.

Retulit mihi ante annos aliquot expertus Chirurgus *Aime de Foix* ſe cohortis equitum Ducem (quem ob ſingularem ra-

raparum appetitum *Raparium* dicebant familiares) vulneratum gladio, qui ipſum diapragma, ac pericardium ad cordis uſque conum penetraverat, percurâſſe. Hic autem, valetudine reſtaurata, à rapis neutiquam abſtinere potuit, ac, biennio fere poſt acceptum vulnus elapſo, tantam raparum comedit copiam, ut nullos omnino emittere flatus, nec alvum deponere poſſet: Unde (quemadmodum poſt apparuit) tandem deceſſit. Aperto à Chirurgo *de Foix* cadavere, in corde, ubi vulnus fuerat inflictum, callus quidam longitudine primi articuli digiti minimi, qui cum pericardio coaluerat, quod tamen nonnihil lymphae continebat, repertus eſt.

Obſervavit praeterea (quod notatu dignum) Chirurgus portionem quandam tenuium inteſtinorum duplicatim per foramen diaphragmatis gladio factum tranſiiſſe, ibidemque fibrillis quibuſdam coäluiſſe, ita ut chylus, faeceſque abdominis tenuiores poſt acceptum vulnus per thoracem iter fecerint.

Tale

Tale quid memorat *Joh. Muſius Prax. Chirurg. Ration. Dec. 5. Obſ. 2. fol. 263.* de quodam, cujus ventriculus per diaphragma gladio laeſum transierit. Nec non de alio, cui colon poſt acceptum vulnus uſque in thoracem aſcenderit. Uterque tamen diu poſtea ſuperfuêre.

IN OBSERVATIONEM XXIII.

QUamvis rapae coctae, beneque praeparatae alimentum concoctu facile praeſtent, nec non corpori humano modice aſſumptae utiles ſint admodum, hominibus tamen (uti quaevis flatus concitantia, crudaque) nimiâ quantitate comeſae, quod flatulae ſint, multum nocere valent, praeſertim ſi crudae ſumantur.

Quemadmodum autem, de quo egi, Equitum Dux maxime fuit raparum appetens, ſic etiam eaſdem quammaxime deſiderâſſe dicitur *Romulus* urbis conditor, utpote quem nonnulli in coelo etiam rapas comedere ſcribunt, teſte *L. A. Seneca Apocolocyntheſi*, nec non *Martiale Lib.* 13. *Epigram.* 16. quod hujuſmodi eſt:

Haec tibi brumali gaudentia frigore rapa,
Quae damus, in coelo Romulus eſſe ſolet.

Fidem faciunt Annales Romanum Ducem *Ma-*

Manium Curium rapas vehementer cupiiſſe; dona enim, quae Legati Samnitici aliquando ipſi rapas ad focum torrenti offerebant, recuſavit ſibi minime auro opus eſſe, quamdiu hujuſmodi edulia palato placerent, dictitans.

Certum autem eſt flatus, praeſertim craſſos, non in ventriculo tantum, & inteſtinis, ſed & in omnibus corporis cavitatibus, imo in quavis fere parte (uti loquitur *Galenus 2. de Art. Cur. ad Glauc. Cap. 6. & 14. Meth. Med. Cap. 70.*) diſtenſione, & expanſione magnos producere dolores.

Anthon. Benivenius de abdit. Morb. cauſis, Cap. 81. fol. mihi 294. vidiſſe ſe teſtatur Ludovicum Nicolinum generoſi equitis Ottonis filium, ſolo vento viſcera, & ſtomachum impetente, adeo in Monoculo afflictum fuiſſe, ut, dum pars parte premeretur, exitu hinc inde negato, non ſolum viſcera, & pectus, ſed ſcapulae etiam incredibili extenderentur dolore, & ſpiritus magna, ac miſerabilis fieret anguſtia, ita ut tertio die, nihil conferentibus auxiliis, è vita migraverit. Inciſo autem cadavere, viſcera omnia vento plena conſpecta ſunt, inventuſque in ſiniſtro cordis ventriculo fuit callus obduratus, qui nucis magnitudinem aequabat. Quare, ut illum, hoc eſt, ventum, inquit idem, mortis ipſius, ita hunc, ſcilicet callum, adverſae hominis valetudinis cauſam fuiſſe arbitrati ſumus.

Rembertus Dodonaeus Obſ. Med. Cap. 38. fol.

mihi

mihi 96. refert de quodam Monacho, cui poſtquam longo tempore, imo aliquot annis circa umbilicum torſiones cum ſonitu, ac ſtrepitu admodum moleſtas ſenſiſſet, quae nullis remediis ſuperari unquam potuerant, venter ſubito admodum intumuerit, enematibus, & potionibus nihil proficientibus, nullâque ſuccedente alvi expurgatione. Unde magnis doloribus confectus tandem vitam cum morte commutaverit.

Simile exemplum ibidem refert de coriario quodam, cujus venter ſubito inſtar tympani diſtendebatur, ſonumque edebat pulſatus. Mingendi etiam, & dejiciendi potentia huic preſſione adeo minuebatur, ut nullâ ſanabile arte malum eſſet.

Idem Cap. 29. *fol. mihi* 193. virum quendam ſe noviſſe teſtatur, quem dolor in pleniore inteſtino exortus adeo cruciaret, ut, nullo ſpiritu erumpente, medium hominem disjectum iri putâſſes: cumque fruſtra multa adhiberentur, & non tantum clyſteria in alvum demiſſa non immutata prorſus ejicerentur, ſed & medicamenta tam nihil ex ipſa alvo deponerent, ut iter hinc inde clauſum credidiſſet. Tandem cucurbitulâ umbilico affixâ (ſolet enim hujuſmodi malum tali praeſidio nonnunquam minui, & levari) ſoluta eſt umbilici ipſius unitas, indeque ſpiritus craſſior erumpens cucurbitulam ipſam disjecit, & hominem, omni amoto dolore, priſtinae ſanitati reſtituit. Talis umbilici ruptio nonnunquam

con-

contingit in Aſcite, dum venter amplius diſtendi nequit. Liquor enim internus exitum quaerens umbilicum diſrumpit, exomphalique cauſa eſt, cujus aliquot exempla extant apud *Schenkium fol. mihi* 483. *&c.*

Simon Schulzius Miſcell. Med. Phyſ. Decur. 1. *An.* 3. *fol.* 272. cujuſdam plures, quam ſeptuaginta, annos habentis mentionem facit, qui, dum cuidam nonnulla aromata venderet, flatus alvinos cum faecibus diu retinuit, è qua retentione in conſtipationem alvi incidit, quam colici dolores exquiſitiſſimi conſecuti ſunt, quorum neque hi vel anodynis, vel carminativis, tam interne, quam externè adhibitis ſedari, neque illa purgantibus aliquoties diverſâ formâ aſſumptis, enematibuſve fortiſſimis ſolvi potuerunt, donec tandem potiuncula amara, & conſtipationem, & dolores unà ſuſtulit, quae talis fuit:

℞. *Pulpae Colocynth. in petia ligati* ℈ ij. *ſſ.*
Flor. chamaem.
Centaurii minor.
Veronicae ā *pug.* j.
Cap. Papav. No. j.
Cinnam. el. ʒj. *ſſ.*
Sem. aniſi. ʒ*ſſ.*
Decoct. in ſ. q. aq. chamaem.
Colat. ℥ ij. *ſſ. admiſce*
Ol. amygd. dulc. rec. expr. ℥j.
Mannae Calabr. ℥*ſſ.*
Miſce fiat potio.

Joh. Fernelius Pathol. Lib.6.Cap.10.fol.mihi 159. Cohibendi, inquit, *flatus conſuetudine non paucos diſſectione animadvertimus, quibus dilatatum colon inteſtinum brachii amplitudinem adaequabat.*

Liquet etiam ex hac Obſervatione, omnia cordis vulnera non omnino eſſe letalia, quamvis veterum plurimi, ut *Hippocrates Sect. 6. Aph.* 18. *Galenus in Comm. ad eundem*, & *Lib. 5. de loc. Affect. Cap.* 1. *Avicenna Lib.* 4. *Canon. Fen.* 4. *Tract. Cap.* 2. *Ariſtoteles.* 3. *Part. Animal. Cap.* 4. *Celſus Lib.* 5. *Cap.* 26. nec non recentiorum multi contrarium tam de hominibus, quam brutis ſentiant. Revera ſe teſtari poſſe ſcribit, *Ioh. Muſius Prax. Chir. Rat. Dec.* 5. *Obſ.* 2. *fol.* 263. Judaeum Arnhemienſem, ipſâ cordis ſubſtantia vulneratâ, nihilominus per ſex dies quotidie bis de die pedibus ſe ad aedes ſuas, ut vulnus obligaretur, antequam moreretur, contuliſſe.

Haec tamen vulnerum cordis eſt differentia. Vulnere nempe ventriculos, praeſertim autem ſiniſtrum non penetrante, laborans ſive homo, ſive brutum, laeſo corde, non tantum per aliquot dies ſupereſſe, ſed & percurari poterit.

Non tamen deſunt exempla eorum, qui, corde vulnerato, aliquot ſupervixerint dies. *Nic. Tulpius Obſ. Med. Lib.* 2. *Cap.* 18. *fol. mihi* 132. refert *Nic. Mullerum* virum ſibi notiſſimum, fideque dignum, vidiſſe cum plagâ ventriculi dextri, vitam cuidam prorogari ſine internecione

ultra

ultra diem quintum decimum. Quod tamen miraculo, quam vero propius videretur, niſi viri integerrimi auctoritatem confirmaret teſtimonium publicum, inſertum operibus chirurgicis *Dan. Sennerti Lib. 5. Part. 4. Cap.* 111.

H. ab Heers Obſ. Med. Lib. 1. *Cap.* 11. *fol.* 115. exemplum habet cujuſdam, qui, corde medio quatuor glandibus perfoſſo, ſuperſtes ad quintum decimum uſque diem fuerit.

De milite quodam poſt vulnus in cordis ventriculo per novem dies vivente, memorat *Joh. Rhod. Obſ. Med. Cent.* 2. *Cap.* 39. *fol.* 871. nec non *Thom. Bartholin. Centur.* 1. *Hiſt.* 77. *fol.* 115. de quodam, qui per quinque poſt inflictum vulnus dies vixerit.

OBSERVATIO XXIV.

Glandula per alvum ejecta.

QUemadmodum mortalium nemo, etiamſi vel accuratiſſime optimas obſervet diaetae leges, vivit, quin aliquando hoc, vel illo corripiatur morbo, aut ſymptomate; ita nec ipſi malorum immunes ſunt Medici, à quibus, utpote hominibus, humani nihil alienum putandum eſt.

Contigit mihi, cum non ita diu ma-

nus aliis admoviſſem medicas, ut poſt continuos aliquot dierum dolores, ventriſque tormina non ſine animi deliquiis lene quoddam aſſumpſerim purgans, quo, alvo aliquoties dejectâ, tandem & glandulam quandam excluſi Nucis Moſchatae minoris magnitudine, à quo tempore tormina, & dolores evanuêre. Ipſe autem circa ablutam glandulam, cum accuratius perſpicerem, varia mirabundus reperi ſanguifera vaſcula, de quibus non ita promptum mihi tum temporis, & diu poſt, fuit judicium. Neque enim ſatis videbam, unde glandula, quâ ejectâ convalueram, provenifſet, donec tandem in ipſis etiam inteſtinis reperiri glandulas animadverti.

IN OBSERVATIONEM XXIV.

GLandulas in hominum inteſtinis latere jam olim, ſed obſcurius *Hippocrates* docuit, ut patet *Lib.* περὶ ἀδένων, ſive *de glandulis*, quamvis eum nonnulli hoc loco de meſenterii glandulis agere ſtatuant. Idem autem *Sect.* 4 *Aph.* 26. *Si*, inquit, *à dyſenteria detento velut carunculae ſeceſſerint, letale eſt.*

Noſtro ſeculo *Th. Williſius Tract. de Medicam. Operat.*

Operat. Part. 1. *Sectil. Cap.* 2. *fol.* 13. *&c.* omnium (quantum quidem ego ſciam) primus quam apertiſſime inteſtinorum glandulas demonſtravit, ubi & eaſdem in inteſtinorum tunica interiori, ſive velamine bombycino exiſtere ſcribit. De iiſdem vero glandulis *Joh. Jacob. Webferus Lib. de cicut. aquat*, praeſertim *Cap.* 11. poſtea etiam egit.

Tandem & peculiarem de inteſtinorum glandulis edidit tractatum *Joh. Conradus Peyerus*, quo eaſdem non in brutorum tantum, ſed & hominum inteſtinis reperiri ſtatuit, illico, ſi fruſtum quoddam inteſtini, qua in longum patet, diſſectum ad lucem detineatur, apparituras. Tradit & eaſdem extremitatibus ſuis papillularum inſtar ad velamentum bombycinum tendere, poriſque donari parvis, qui digitis preſſi viſcidum quendam emittunt humorem, quem non tantum ad inteſtinorum interiorem tunicam oblinendam, defendendamque, ſed & propter diſſolvendi vim chylificationi admodum inſervire ait.

Glandulas in inteſtinis miliares dari, non ita pridem dicitur demonſtrâſſe celeberrimus Regis Galliae Anatomicus D. Vernaeus, è quibus exiguam ſeri portionem è ſanguinis maſſa eò advectam ad diluendas alvi faeces ſtatuit, quae ſi alio transferatur (ut ſputatoribus, ſudatoribus, aliiſque obſervare licet) alvum adſtrictam reddi, maximam autem ſeri partem in renibus ſegregari ait.

 De

De Harum glandularum uſu jam non diſputabo, in confirmationem noſtrae obſervationis, glandularumque inteſtinalium exiſtentiam caſus quoſdam non multum diſſimiles allaturus.

Ioh. Rudolph Burcardus Med. Profeſſ. In Academ. Baſilienſi, referente *Peyero Cap.* 12. *fol. mihi* 94. *de gland. Inteſtin.* olim Medicinam ſe feciſſe faſſus eſt puero cuidam, qui praeviis alvi torminibus *carunculam ſubrubentem*, & vaſis ſanguiferis inſtructam, figura phaſeoli, & magnitudine nucis moſchatae, per anum excreverit, ſicque integram ſanitatem recuperaverit. *Quid*, „ inquit, *Peyerus*, haec caruncula aliud erat, „ quam ejuſmodi *glandula* ob ſerum in ea coa- „ gulatum, atque temporis tractu in carneam „ aliquam maſſam compactum, praeter natura- „ li magnitudine affecta? Haec enim mole ſua in „ cavitatem inteſtini protuberans cum viae re- „ moram non parvam interponeret, factum, ut „ ab excrementis vi pertranſeuntibus ſenſim „ velut ex arbore pomum decuteretur, à qua „ vellicatione *tormina* imprimis nata videntur. „ Tandem vero *glandula iſta* torminum pro- „ creatrice penitus avulſa, ac excretâ puellum „ convaluiſſe idem *Burcardus* refert.

Braſſavolus Comm. ad Aph. 26. *Lib.* 4. *Hipp.* ſe quoſdam ſanâſſe ſcribit, quibus carunculae, ſive fruſta carnea receſſerint. *Ephem. Nat. Curioſ. Germ. Decur.* 1. *An.* 2. *Obſ.* 246. *Pag.* 346. mentionem faciunt obſervationis à *D. Ehrnfrid. Ha-*

gen-

gendorn profectae de juvene, febre epidemicè tunc graſſante, cum haemorrhagia narium, dyſpnaea, lipothymia creberrima, &c. correpto; cui datum poſt Bezoardica laxativum ex alvo diu obſtructa *glandulas* 12. inſtar nucis myriſticae catenatim ſibi connexas deturbavit valetudini poſtmodum integrae reſtituto.

De decem hujuſmodi glandulis parvorum avium ovorum magnitudine per alvum poſt dyſenteriam à puero quodam egeſtis vide *Joh. Jacob. Wagner. Ephem. Decur.* 2. *An.* 3. *fol.* 367. *Obſ.* 187.

Tale quid habet *Th. Kerkringius Obſ. Anat.* 56. *fol.* 116. de magna quadam, & oblonga ſubſtantia glanduloſa à muliere per ſeceſſum poſt intolerabiles dolores ejecta; vide etiam *L. Schröckium Schol. ad Obſ.* 187. *Decur.* 2. *An.* 3. *Ephem. Curioſ. pag.* 368.

Meminit *Th. Bartholinus Epiſt. Med. Cent.* 4. *Epiſt.* 86. *fol. mihi* 490. Mercatoris cujuſdam, qui poſt Icterum, variaſque febris ὑποστροφὰς in tabem fere deductus veſicas, & cyſtides ſibi invicem connexas, concatenaſque, ac humore quodam pultaceo repletas, nec non ovi columbini magnitudinem aequantes majores, minoreſque tanta per alvum excreverit copia, ut implendae pelvi ſufficere potuiſſent, quibus excretis Ictero, febriumque ſubinde recurrentium inſultibus, ut & febre lenta, quâ ſenſim conficiebatur, liber evaſit.

Monſtravit mihi non ita pridem *D. Joh. Aegidius Euth.* Ducis Saxoniae Archiater ſubſtantiam quandam per alvum, poſt magna ventris tormina, à muliere quinquagenaria excretam juglandis magnitudine; eaque primo intuitu mihi tanquam corpus aliquod ex innumeris glandulis conſtans apparebat, quae omnes ab uno pedunculo uvarum in morem dependebant. Illam autem accuratius perſpectam ipſe, aliique fimbriam quandam eſſe adipoſam ſtatuimus, quales hic illic plerunque inteſtinum colon producit. Ipſa etiam pinguedinis omenti inſtar, ut & obſervat *Malpighius*, ex parvis veſiculis adipoſis componebatur: quamvis hoc corpus naturae quodam, quem vocant, luſu, alio quodam modo intus creverit.

OBSERVATIO XXV.

Inteſtini Coli vulnus.

QUam periculoſa ſint inteſtinorum, praeſertimque tenuium, vulnera; ſatis ſuperque docet *Hippocrates Sect.* 6. *Aphor.* 18. & 24.

Exemplum quoddam vulneris craſſi inteſtini vidi cum Med. Chirurgo *Cornelio Solingio Anno* 1683. die 11. Junii in

Cornelio Joppen nauta Scheveringae habitante, cui incauto dextrum latus nundinarum tempore ibidem à protervis quibuſdam in poſteriore corporis parte immediate ſupra os coxendicis ad latus vertebrarum dorſalium vulneratum erat, cultro ad inteſtinum uſque colon penetrante, per quod vulnus indies magnam tenuis, foetentiſque admodum ſtercoris excrevit quantitatem: quod advertebamus magis, quando ipſi olus viride comedendum tradideramus; illud enim non ita diu poſt è vulnere prodibat. Primis ille diebus febricitabat, ſiquidem autem vulnus factum erat infernè ſurſum, conſultum duximus aperturam illam majorem reddere ſurſum ad finem uſque vulneris, ut ita non tantum commode cannula plumbea ad puris, faecumque excretionem immitti poſſet, ſed & decoctum aliquod è centaur. min. cum hord. & vino, poſteaque mel roſatum cum ſpiritu vini mixtum injici poſſet. Unde vulnus non mundabatur tantum, verum etiam quinto die ſeparatio membranarum oriebatur, & ſiquidem ad ipſius inteſtini vulnus non pertingere, adeoque nec ſuturâ

disjunctas oras connectere poteramus, dicto modo pergendum fuit, cujus eventus adeo fuit felix, ut praeter exſpectationem intra tres hebdomadas non percuratus tantum, verum etiam tunc temporis ita fuerit fortis, ut die 30. Junii ſumpto jentaculo, mane pedes Hagâ (ubi tempore curae degebat) Scheveringam iverit. Ipſe etiam (quod mirandum) durante curatione, nautarum more, quotidie mediam fere cotylae partem ſpiritus vini, atque amplius quandoque biberat, non ſine tabaci copiâ bene magnâ.

IN OBSERVATIONEM XXV.

QUamvis craſſorum, praeſertimque tenuium inteſtinorum periculoſa admodum, curatuque difficilia ſint vulnera, ſanantur tamen quandoque. *Galenus 4. de loc. aff. Cap. 5.* exulcerationes inteſtini coli ſanabiles eſſe tradit. Idem docet *Aretaeus Lib. 2. Cap. 6.* rationemque addit; quia inteſtinum illud craſſum, carnoſumque eſt.

De vulneris cujuſdam glande tubi ferrei facti percuratione, e quo poſt dies aliquot glans per alvum excernebatur, nullo remanente in in-

inteſtinis vitio, lege ſis *Franciſ. Valleriolam Lib. 4. Obſ. 9. fol mihi 290.*

N. Tulpius Obſ. Med. Lib 3. Cap. 20. de vulnere latioris inteſtini agit, quod ab incautiore Chirurgo longe fuerit amplius redditum, dilatatumque, adductis etiam, qua licuit, ex abdomine inteſtinis. Quae inconſiderata ejus temeritas tantum abfuit, ut invenerit plagae locum, & aſſeruerit aegrum ab hernia, in quam inciderat, ut induxerit potius in inteſtinis cum dolorem intolerabilem, tum frigus propemodum inſuperabile. Reddit *Tulpius* ibidem rationem, cur inteſtini vulnerati locus adeo difficulter reperiri potuerit.

Quamvis autem coli vulnerati percuratio feliciter nonnunquam fiat, ut plurimum tamen fruſtra inſtituitur.

Annotatu dignum eſt, quod habet *Bartholom. Cabrolius Obſ. 13. de Dom. Philip. de Montagnac.* Hic, inquit, ictus erat ſub oſſe ilii ad coſtas ſpurias lateris ſiniſtri, exibatque vulnus ad os pubis, rurſumque in femur dextri lateris ſe immittebat. Ad vulneris labia reperiebatur colon tranſverſim ſectum omnino, quare omnibus, quae illi unquam in mentem venerunt, ſuturis uſum ſe fuiſſe ait fruſtra, labiis nimium diſtantibus; Itaque, quod neceſſe erat, fiſtulam contraxit, unde foramen illi adinſtar ani gallinacei remanſit, per quam ventris onus emittebat, eoque, quo alii per anum, ſtrepitu pedebat, per podicem autem omnino egerebat nihil, multiſ-

que

que illi perpetuo opus erat pannis, ut invito ipſo egredientia exciperet ſtercora. Caetera ſano inhil è tanto metu mali reliquum fuit.

Plura fiſtularum inteſtinalium exempla *Obſ.* 60. *Tom. noſtri Primi fol.* 261. adduximus.

S. Aloiſius Tudecius Miſcell. Med. Phyſ. Germ. Curioſ. An. 9. *Obſ.* 121. *fol.* 263. de quodam ſtabulario memorat, qui circa tertiam lumborum vertebram è parte dextra à tergo gladio quadrangulari per initium inteſtini coli, & hypogaſtrium, verſus ilia ſiniſtra transfixus erat. Per illud hypogaſtrii vulnus excrementa exonerabantur, tandemque decimo ſexto die fatis ceſſit. Apertum deinde abdomen tetrum diffundebat odorem: faeces enim per vulnus inteſtini coli in cavitatem illapſae inteſtina corrupta, gangraenoſaque reddiderant, vulnus autem inteſtini coli, ſive labia illius, cum labiis vulneris abdominis ita concreverant, ut cultello ad ſeparanda opus fuerit, ſique cavitas abdominis ab iſta ſentina libera, & expurgata fuiſſet primis diebus, aegrum evadere potuiſſe affirmabant Medici praeſentes.

Galenus Lib. 6. *Meth. Med. Cap.* 4. Inteſtini jejuni vulnus neutiquam ſanari poſſe ſtatuit, tam propter magna copioſaque vaſa, quam quia tunica ejus tenuis eſt, & nervoſa; unde contingit, ut copioſam, puramque recipiat bilem. Tradit quoque *Corn. Celſus Lib.* 5. *Cap.* 26. *fol. mihi* 485. & *Cap.* 16. *Lib.* 17. *fol. mihi* 651. nemincm in vivis retineri poſſe, cui inteſtinum jejunum, vel aliud quod-

quoddam tenue, fuerit laeſum. Idem etiam teſtatur *Hippocrates Coac. Praenot. Tit.* 503. & *Sect.* 6. *Aph.* 18. & 24. Ubi, *ſi*, inquit, *ex inteſtinis tenuibus aliquod diſſectum fuerit, non coaleſcit.*

Haec autem ita intelligenda ſunt, ut ita plerumque fieri credamus. Appellat quippe *Hippocrates* vulnus letale, quod utplurimum tale eſt. Illud ipſum etiam ſatis indicavimus *Obſ* 1. *hujus Tomi.* Poſtquam enim ille *Lib. adſcripto* §. 509. mortem pluribus caſibus praedixit, quibus plaga per transverſum fuerat facta, & magna; mox ſubjungit: *Si vero parva, rectaque fuerit plaga, quidam evadunt.*

Vulnera autem, ulceraque inteſtinorum tenuium nonnunquam ſanabilia eſſe *Albucaſis Cap.* 8. *Aretaeus Lib.* 1. *Cap.* 9. *Fernelius Lib.* 6. *de Morb. Part.* & *Symptom. Cap.* 14. *Marcellus Donatus Lib.* 5. *Cap.* 4. *fol. mihi* 576. teſtantur.

De ilei vulnere, quod fibulâ, ſive ſuturâ cuti annectebatur, eoque modo ſanabatur, vide *Miſcell. Med Phyſ. German. Curioſ. Decur.* 1. *An.* 3. *Obſ.* 176. *fol.* 347. ut & annotat: *Udalr. Rumleri Obſ.* 39. *fol.* 23. *Caſp.* etiam *Bauhinus Parerg. poſt Rouſſetum fol.* 272. de vulnere tenuis inteſtini agit, quod conſutum coaleſcere nequivit: Nihil enim faecum omnino per anum rejecit laeſus, ſed per ipſum inteſtini vulnus, quod circa umbilici latus ſiniſtrum remanſit: dolorem nullum perferebat, nec, quando excrementa effluxura eſſent, perſentiebat: clyſmata ad alvum

ſol-

ſollicitandam aliquoties fuêre injecta, nunquam tamen, licet larga manu decoctum fuiſſe adminiſtratum, ad vulnus pervenit, ſed quaevis, ut injecta, fuêre rejecta.

Ante omnia autem miranda eſt curatio illius, cujus meminit *N. Blegny Zod. Med. Gall. An.* 2.*Obſ*.4 *fol*.123. Hujus inteſtinum acinace tranſverſim, & omnino diſſectum fuit, non procul à loco, ubi deſinit Ileon, adeo ut extremitas ejus diſſecta extra vulnus, ad longitudinem ſextae partis ulnae efferretur, quae paulatim ambienti aeri aſſuefacta recti inteſtini munere fungebatur, & membrana exterior portionis ilei egreſſae abdomen ſenſim ad interiora contraxit, adeo tamen, ut circumferentia extremitatis illius, cum attigiſſet vulneris circumferentiam, à natura ſenſim fuerit conjuncta, & conglutinata mediâ ſuturâ quadam naturali, ac membrana interior exteriori parti adhaeſerit, eâdem ſervatâ longitudine, eâque ratione deinceps opem tulerit excrementorum expulſioni. Craſſorum autem inteſtinorum poſt excuſſam ſarcinam ea ſecuta eſt ſubſidentia, ut aeger ne minimam quidem enematis partem admittere valuerit, ſemeſtri ab accepto vulnere ſpatio nunquam ad flatuum excuſſionem dehiſcente ano.

Simile exemplum coli vulnerati à glande, in quo ejuſdem inteſtini pars ſemipalma longior ex abdomine propendebat, faecibus per aperturam ejectis, ſuperſtite tamen per triennium laeſo,

extat

extat *Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. Germ. Decur.* 1. *An.* 3. *Obſ.* 8. *fol.* 11.

Qui plura ſanationis vulnerum inteſtinorum tenuium deſiderat exempla, inſpiciat *Obſ. Rar.* quintam *Jacobi Seidelii ad Thom. Barthol. conſcriptam, de vulnere inteſtinorum tenuium cultri acie facto*, nec non *Joh. Heurnium Comm. Sect.* 4. *Aph.* 18. *Hippocratis*, ac *Jacob. Hollerium Obſ. propria* 17. ut & *Comm. Citat. Cap.* 18. *Ambroſ. Paraeum Lib.* 24. *Operat. Cap.* 19.

De inteſtinorum à vermibus perforatorum curatione vid. *Miſcell. Med. Phyſ. An.* 1. *fol.* 321. & *Schenkium Lib.* 3. *Obſ. Med. de vermibus*, nec non *Solenandrum Sect.* 5. *Conſil.* 15. §. 23.

Quaeret autem quiſpiam, quomodo fiat, ut ſanentur inteſtinorum tenuium vulnera, ſiquidem chyli, faecumve portio neceſſario in cavitatem abdominis ex iis deſcendit, quae ibidem vel putreſcit, vel ſucceſſu temporis exulcerationem producit?

In hujuſmodi hominibus meo quidem judicio vulnus in ſuperiore tenuium inteſtinorum portione factum, nec adeo magnum fuit, & ſiquidem ita laeſi, dum curantur à Chirurgis, continue tergo incumbunt, fieri poteſt, dummodo temperanter comedant, bibantque, ut chylus non, niſi minima quantitate, vel omnino non, in cavum abdominis ejiciatur, unde vulnera in interiore tenuium inteſtinorum tergum reſpicientium parte facta multo ſunt periculoſiora. Haec enim

enim non ita recte videre poſſumus, nec labia eorum vulnerum adeo bene cum inferiore abdomine coälescunt. Vulnera etiam curatu ſunt faciliora, uti ex *Hippocrate* modo notatum, quando non ſunt transverſa, ſed oblonga, & recta, quia alias labia propter continuum humorum transfluxum nimium hiant, nec non remedia intus adhibita ibidem permanere nequeunt, etiamſi vaſa ſanguifera magis tangantur.

Adde, quod viſcidus humor ex inteſtinorum glandulis extillet, nec non lympha nutritia ex laeſis arteriolarum orificiis proveniat, cujus lentore labia partis vulneratae (quae propter internum profundum ſitum aëris eſt immunis, qui partibus vulneratis nocet) facile ſanantur, praeſertim quando flatus, qui ante vulnus in inteſtinis latebat, per vulnus proruit, labiaque ſic collabuntur, unde facilior, commodiorque eſt ſanatio.

De inteſtinornm vulneratorum percuratione prolixe agit *Cornel. Solingius Part.* 3. *Manual. Operat. Chirurg. Cap.* 5.

OBSERVATIO XXVI.

Ventriculus exeſus.

VEntriculi morbi multiplices quidem, & varii ſunt. Inter ipſos tamen jure

re merito rariſſimus hic dicendus eſt, de quo ſum acturus. Quamquam autem vix credere queamus humorem quendam uſque adeo corroſivum in ventriculo colligi poſſe abſque praevio notabili in diaeta, medicamentiſve exceſſu, ipſe tamen aliquando in cadavere mulieris cujuſdam à *C. Solingio* diſſecto ventriculi ſuperiorem partem, trium digitorum transverſorum latitudine ſub orificio ſuperiore perforatam, exeſamque vidi ad magnitudinem pungi. Intra illud foramen praeterea tumorem quendam cancroſum, exulceratumque panis triticei magnitudine, qualem tribus obolis noſtrates emunt, qui peritonaeo adeo adhaerebat, ut vi avellendus fuerit.

Ventriculus inſuper cum diaphramate, quod propter ulceris vicinitatem etiam reperiebatur à corroſivo pure perforatum, ut & lobus hepatis, qui ſupra ventriculum plerumque jacet, magna ſui parte inferiore erat exeſus. Lien coloris plumbei erat, renes autem bene ſe habebant; omentum vero emaciatum erat, ventriculuſque ſubſidebat admodum, ac perpauca continebat, quod aegra ante

obitum per 5. hebdomadas nihil praeter potum aſſumpſiſſet, ita ut mirum non ſit, ſi pridie ante obitum per alvum albam quandam, ſed purulentam, qualis etiam in cavitate abdominis extra ventriculum in diſſectione reperiebatur, excreverit materiam.

Mulier illa, juxta conjugis, cognatorumque teſtimonia, per tredecim annos continuos vitiis ventriculi fuerat obnoxia, ut vomitibus, doloribuſque ſub coſtis ſpuriis in latere, &, non obſtante ventriculi malo, quatuor enixa fuerat infantes, qui diu Matri ſani ſuperfuêre. Quatuor vero dies ante obitum eâdem foemina non magnam tantum albae materiae copiam, verum & ſatis magnam foetidi ſanguinis poſt diuturnam halitus grave olentiam per os ejecerat quantitatem. Faeces autem alvinae nigrae, copioſae, foetenteſque admodum fuerant.

IN OBSERVATIONEM XXVI.

SIquidem, an hic caſus, quod ſit rariſſimus, fidem apud nonnullos inventurus ſit, dubito, ſimiles quaſdam ex aliis adducam.

Philip. Salmuth. Centur. 1. *Obſ.* 43 *fol.* 28. mentionem facit morbi cujuſdam ventriculi illi, de quo egimus, valde ſimilis, quo afficiebatur quiſquam, in cujus cadavere foramen ventriculi vetus, quemadmodum è lateribus nigris, cruſtoſis, & inveteratis patebat, conſpiciebatur, cui & fiſtuloſum junctum erat ulcus.

Georg. Abrah. Merclinus Miſcell. Med. Phyſ. Germ. Decur. 1. *An.* 2. *Obſ.* 229. *fol.* 332. exemplum foraminis cujuſdam dat, in ipſa ſede ventriculi elatiore ſub ſterno, foetidiſſimâ ſcatentis amurcâ, de qua patiens ante annos aliquot conqueſtus brevi poſt aperturam moriebatur.

Jacob. Hollerius Schol. ad Cap. 43. *de Morb. intern. fol. mihi* 453. de quodam narrat, qui febre, cardialgia, vomitu, torminibus ventris, dejectionibuſque pici, & nigro ſanguini ſimilibus diu vexatus tandem obierit, in cujus ſecto corpore inventum ulcus uſtulatum in ambitu tunicis omnibus ventriculi, qua parte declivis in pylorum eſt, exeſis.

Memorat & *P. Foreſtus Lib.* 18. *Obſ* 33. *fol. mihi* 178. *de ſtomachi affectibus*, de exulceratione ventriculi in 15. Annorum puellâ.

Joh. Scultetus Armamen. Chirurg. Obſ. 80. fol. 296. ſe aperuiſſe cadaver monachi Patavini, qui doloribus colicis obiiſſe ferebatur, & in cauſam morbi inveſtigantem non modo ventriculi fundum phlegmone correptum, verum etiam ad mediam uſque tunicam corroſum reperiſſe ait.

De eroſione ventriculi ab uvis immodice aſſumptis in puello narrat *Joh. Rhodius Centur. 2. Obſ. 53. fol. 94.* ſcilicet eſu illo immodico trium horarum ſpatio extinguebatur; poſt mortem vero abunde in ventriculo reperiebatur ichor viridis, quem idem bilem fuiſſe dicit aeruginoſam.

Remb. Dodonaeus Obſ. Med Cap. 25. fol. mihi 61 exulcerari ventriculum non minus quam alias corporis partes, à ratione haud alienum eſſe ait, probatque illud exemplo honeſtae cujuſdam matronae annos plus minus 60 natae, quae ex ore ſpiritum foetentem multis emiſerat annis: quaeque poſt dolorem circa ventriculi regionem aſſiduum longo morbo confecta è vita diſceſſerat, ac cujus ventriculus, cadavere aperto, ſuperficietenus exulceratus reperiebatur.

De excoriato ventriculo ſcribit *G. Blaſius Obſ. fol. 72. & 76. G. Fabrit. Hildanus Centur. 3. Obſ. 20. fol. mihi* 400. de magno foetente ulcere in ſuperiore ventriculi orificio reperto, ac putridis, foetidis, nigriſque humoribus repleto agit.

P. Borellus Centur. 1. Obſ. 54. fol. mihi 55. mentionem facit abſceſſus cujuſdam in ventriculo, in quo copioſa materia nigra, lutulenta, ſanguinis

guinis corrupti colorem aemulans reperiebatur.

Similis exempli meminerunt *Gulb. Ballonius Lib.* 1. *Conſil* 43. *fol.* 197. *Horat. Augenius Lib.* 5. *Epiſt.* 1. *Cap.* 11. *Dominic. Panarol. Pentec.* 1. *pag.* 20. *Joh. Bauhinus Obſ.* 1 *Joh. Schenckius Lib.* 3. *fol.* 382. 388. *Th. Bartholinus act. Hafn. Tom.* 4. *Obſ.* 36. *pag* 115. 119. & *Tom.* 3. *pag.* 59. 62.

Hoc vitium merito haberi poteſt ἔγκαυσις, hoc eſt *ardor ventriculi Galeni*, cujus 8. *Compoſit. Sec. Loc. Cap.* 3 mentionem facit idem, à bile tunicis ventriculi infixâ, ardoreque horrendo infeſtâ oriri dicens. Quâ de re vide *Th. Bartholinum Epiſt Medic. Centur.* 3. *fol.* 157. *Epiſt.* 42. alioſque ibidem. Hodierni etiam ſcriptores, iſtius phaenomeni cauſam acri cuidam, acidoque olim cum ſanguine commixto, poſteaque ex arteriis ventriculi in eundem depoſito tribuunt humori: conferatur praecedens noſtra *Obſ.* 16 & *Seq.* 48.

Huic autem ventriculi ardori tollendo, humorique acido corroſivo temperando inſerviet Creta cum aq. roſar. aliquoties lota, oculi cancri abſque acido praep., corallia, perlae praep., conchae, bolus Arm: vera, terra ſigillata, qua *Adrian Spigelius* tali caſu nihil eſſe praeſtantius ait: acidum enim non abſorbet tantum, verum & pinguedine quadam tunicis ventriculi adhaeret, acremque humorem ibidem ſtabulantem obtundit.

Obſervavi ego, inquit idem *Spigelius*, in magnam mei admirationem ejuſmodi ventriculi

 ardo-

ardorem nullis aliis, ſive externis, ſive internis aeque ac terrâ ſigillatâ cum ſyr. Conſolidae, mitigari, & auferri poſſe remediis.

OBSERVATIO XXVII.

Oeſophagi Paralyſis.

QUomodo, & quâ ratione particulares quaedam, minimaeque corporis noſtri partes ex gr. muſculi quidam oculi (de quibus *Obſ.* 10. Tomi hujus actum) nec non aliae parvae partes affici queant paralyſi, ita ut motu deſtituantur, corporique integro magnum adferatur damnum, ſatis equidem hac *Jobi Baſteri* Medici, & Chirurgi Zierizaeae in Zelandia liquebit relatione. Significavit enim ille mihi per literas, quomodo die 1. Febr. An. 1677. ad ludimagiſtri cujuſdam filiam *Neokerkae in Duvelandia* habitantem, nomine *Elizabetham*, annorum 20. fuerit arceſſitus; quae poſtquam aliquamdiu obſtructione menſium laboraverat, tandem in cachexiam incidit, quâ durante, alvus ipſi adſtricta admodum fuerat, deglutiendi tandem impoten-

tentia ſubſequente; unde ipſam inſtar ſceleti emaciatam reperit, cujus cauſam nonnulli ſtatuebant Medici, quòd excreſcentiae quaedam, glandulaeve in Oeſophago induratae eſſent. Verum, ut in iſtius phaenomeni veritatem inquireret, flexibile quoddam os balenae ſumpſit, cujus extremitati ſpongiam applicuit, ſicque ſenſim ad ventriculum fere uſque immiſit, nullo invento obſtaculo, undè paralyſin quandam in dicta parte exiſtere indicavit, eumque in finem idonea praeſcripſit remedia, quibus fruſtra adhibitis, de eventu ſollicitus admodum erat, miſeram tamen non dereliquit, verum, ut alimenta quaedam dentibus comminueret, juſſit, porroque linguâ verſus inferior, quantum fieri poſſet, deprimeret, ſicque ille inſtrumento ſuo alimenta illa manducata ad ventriculum detruſit, qua operatione aliquoties iteratâ, praecepit, uti illa eandem impoſterum continuaret, aſſeverans modum illum ad ipſius refocillationem facturum, cumque per annum operationem illam ad vitam ſuſtentandam continuâſſet, tandem accreſcebant vires, ita ut ſolo

hocce remedio morte fuerit liberata, eique die 18. Decemb. An. 1682. cum haec ſcriberet, obviam ſatis ſana fuerit facta.

IN OBSERVATIONEM XXVII.

VAria ſaepe gulae occurrunt vitia tranſitum alimentis ad ventriculum impedientia, ut inflammationes, exulcerationes, de quibus *Obſerv. 25. Tom. Primi*, actum, nec non plures tumores, quorum meminerunt *Joh. Fernelius Lib. 6.* de *Morb. Part. Cap. 1. Nic. Tulpius Obſ. Med. Lib. 1. Cap. 44 fol. mihi* 88. & *Cap. 45. fol. mihi* 92.

Memorat Vir celebris *Steph Blankardus Coll. Med. Phyſ. Cent. 3. Cap. 45. fol. 255.* de Oeſophagi coäleſcentia, & ſteatomate quodam mortis cauſâ.

Contingit etiam interdum, ut offa major, vel aliud quid ſubitò deglutitum Oeſophago inhaereat, tranſitumque non impediat tantum cibo, & potui, verum etiam compreſſione aſperam arteriam ita anguſtet, occludatque, ut reſpiratio imminuatur valde. Hujus rei exemplum *Obſ.* 21. hujus Tomi ſecundi adduximus, quale quid etiam habet *Steph. Blankardus Collect. Med. Phyſ. Centur. 3. Cap. 13 fol.* 199. de nauta quodam propter naufragium diu fame emaciato, cui poſtea percurato offae inſtrumenti cujuſdam extremitate acutiore detrudendae fuerint.

Mu-

Muſculorum Oeſophagi in muliere quinquagenaria Paralyſeos mentionem facit *N. Tulpius Lib.* 1. *Obſ. Med. Cap* 42 *fol.mihi.* 82. quae ne gulam quidem poterat tranſmittere, & tamen pati nolebat, ut inſtrumentum aliquod ad ſui levamen adhiberetur, unde ſeptimo obiit die. Simile quid adducit *Thom. à Vega Comm. Cap.* 3. *Lib.* 3. *de loc. aff.* quod & *Marcell. Donatus Lib* 3. *de Med. Hiſt. Mirab.* olim in olitore ſe vidiſſe teſtatur. Paralyſeos gutturis è potu frigidae ortae meminit *Joh. Hellwegius Obſ.* 59. *fol.* 177.

P. Salmuth. Cent. 3. *Obſ.* 16 *fol.* 119. „Laborabat, inquit, quidam febre diuturnâ cum summâ appetitus proſtratione, reſtitutus nullum „cibum, licet valde appeteret, deglutire poterat, ſed per digitos vi intrudere cogebatur.

Praeter muſculorum oeſophagi paralyſin, alia etiam exiſtere poteſt ſpecies paralyſeos, ſiquidem deglutitio non tantum illorum muſculorum, ſed & Oeſophagi fibrillarum ope contingat, Poſtquam enim alimenta ad ipſum pervenerint, non propriâ tantum gravitate deorſum feruntur, ſed & (quod tamen *F. Platerus* negat) ope fibrillarum deorſum moventur, quod in deglutitione magnarum, & aridarum offarum clarè animadverti poteſt, talem paralyſin, in qua omnis deglutiendi, ſentiendique potentia aberat, nullo alio adjuncto morbo, ſe vidiſſe narrat *P. Salius Diverſus Annot. in Avicen. Lib.* 3. *Fen.* 13. *Tr.* 1. *Cap.* 1. quod vitium Oeſophago adſcribit, utpote

quod ab obſtructione fibrillarum nervoſarum ejuſdem partis in corpore carnoſo Oeſophagi implantatarum productum eſſet, quemadmodum etiam *Th. Williſius Part.* 1. *Pharmaceut. ration. Sect.* 1. *Cap.* 2. *fol. mihi* 11, ſe quoſdam noviſſe ſcribit, qui propter tunicae carneae Oeſophagi paralyſin fame fuerint extincti, iſtius affectus brevis facta eſt mentio *Obſ.* 15. hujus Tomi *fol.* 139.

Hieron. Capivaccius Lib. 1. *Prax. Cap.* 53. *fol. mihi* 358. de tubulo quodam, quo ſe in multis uſum fuiſſe felici cum ſucceſſu refert, agit, cui annexa erat veſica, è qua excuſſus ſuccus nutritius per longitudinem Oeſophagi in ventriculum detrudebatur; hunc etiam tubulum ſalutarem libenter adhibuiſſet *N. Tulpius* dicto caſu, niſi renuiſſet aegrotans.

*P. Aegineta Lib.*4.*Cap.*57.*fol.mihi* 513. de cannula clyſteri annexâ memorat, quâ amara in infantum ora injecerit.

Alia inſuper cauſa eſſe poteſt, cur abſque Oeſophagi paralyſi cibi, potuſque omnino impediatur deglutitio. Ita mihi, nec non *Expert. Viro Do. A. Nuck*, nuper rarior occurrit circa nobilem quandam Matronam caſus, cui nihil omnino deglutire valenti etiam id, quod deglutire conabatur, mox Oeſophago ſiſtebatur, brevique poſt, ab inferiore parte ſurſum ebullire incipiebat, unde in vehementem tuſſim, angoremque magno cum ſuffocationis periculo incidit, ita ut quidquam aſſumere recuſaret. Haec tamen deglutiendi impoten-

potentia per 24. tantum continuabatur horas, ſiquidem venâ primâ vice ſectâ mox levamen ſentiebat, tam quantum ad tuſſim, quam reſpirandi difficultatem. Poſt ſecundam autem venaeſectionem, eamque ſequentem clyſterem, liquorem quendam per Oeſophagum transire obſervavit. Ab illo autem tempore Oeſophagus ſenſim ad priſtinum reducebatur ſtatum, ipſaque porro convenientibus ſyrupis, & gargariſmatibus brevi iſti malo fuit exemta.

Nos autem impeditae deglutitionis cauſam non paralyſi, multoque minus excreſcentiae, durove tumori, verum dictarum Oeſophagi glandularum obſtructioni, tumorique, carnoſarumve interioris Oeſophagi tunicae fibrarum contractioni ex acidi acerbi affluentiâ haud dubie ortae adſcripſimus.

OBSERVATIO XXVIII.

Peritonaei Hydrops.

MUltiplices inter hydropes, quibus hominum caput, thorax, abdomen tam intrinſecus, quam extrinſecus, corripiuntur, rariſſimus, & conſideratione maxime dignus exiſtimandus eſt peritonaei, de quo mihi *Celeberrimus Vir Anth. Nucq.* Chirurgiae & Anatomiae Profeſſor

feſſor Hagienſis haec retulit: *Anna K.* quinquaginta fere annos nata, poſt irregularem menſtruorum fluxum, ante decem annos paſſionibus hyſtericis valdè affligebatur, quibus cum evaſiſſet libera, de dolore, & tenſione in hypogaſtrio queri coepit, quam umbilici ſecuta eſt prominentia. Annus jam elapſus erat tertius, à quo de tumore quodam cum dolore pulſante conjuncto conqueſta admodum fuerat, qui ſeſe ad pudenda extendebat, porroque alium ſimilem tumorem, quamvis minorem, nec adeo incommodum, in parte animadvertebat oppoſita; ſimulque ventrem ſenſim magis, magiſque intumeſcere, & umbilicum ad pugni magnitudinem extendi obſervabat. De continuis interim doloribus non levium cauſis angorum non immerito conquerebatur, quorum cauſa per excretionem multorum diverſae magnitudinis calculorum ſatis fiebat manifeſta, & quamvis, urgente ſiti, ut plurimum multum biberet, non niſi parum tamen pallidae, nec ſine magno ſaepe dolore, excernebat urinae.

Ante biennium ceſſante fluxu menſtruo;

ſtruo; magnam coagulati ſanguinis per uterum excrevit quantitatem, viribuſque interim dejectis, multis cruciata eſt ſymptomatibus; apparuit enim, auctâ ſiti, minuebatur, reſpiratioque adeo evadebat difficilis, ut ſaepe non niſi erecto reſpirare poſſet collo, omnia porro alimenta faſtidiebat magnum in collo ſentiens ardorem: haec autem ſymptomata miſeram adeo excruciabant, ut recuſatis omnibus remediis, viribuſque detritis; tandem miſeram cum morte commutârit vitam.

In aperto cadavere Anno 1680. die 21. Januarii haec fuerunt obſervata.

Superiores corporis partes, thorax ſcilicet, caput, manuſque macie quaſi conſumptae erant, pedes tamen non notabiliter à naturali declinaverant ſtatu, niſi quod ſiniſter pes dextro reperiretur paulo diſtentior.

Ex abdomine prope umbilicum aperto verſus partem ſiniſtram 95. libras aquae eduximus, quae clara erat, ac colore inſtar cereviſiae Roterodamenſis rubicunda; credibile autem eſt ſaporem illi fuiſſe nonnihil ſalſum: particulae enim ſuper-

pernatantes ſplendebant, muſculique abdominis omnino conſumpti, & quaſi putrefacti erant.

Factâ in abdomine cruciali inciſione, vitium nobis non aliter apparuit, quam hydrops communis; verum in hepar inquirentes attoniti ſtetimus, quia nullum omnino reperiebatur, ac proinde putabamus novum morbi genus ibidem manifeſtatum iri. Pergebamus itaque in omenti, ut & inteſtinorum, meſenterii, pancreatis, liënis, renum, &c. inquiſitione: verum nihil reperimus; ita ut unanimi conſenſu juraſſemus nullum illorum viſcerum adfuiſſe, quaedam enim prominentia pyriformis circa locum fundi uterini ſolitum magnitudine capitis infantis apparebat. Hoc itaque tumore aperto, veſicam quinque viſcidi, cinericeique puris libris plenam invenimus. Sub hoc autem tumore alius ſitus erat in loco veſicae, ſed priori triplo minor, qui pure diſtentus coloris, cujus alter, ſed conſiſtentiae craſſioris erat.

Omnibus itaque accurate inveſtigatis cultri aciem profundius adegimus, tuncque demum omnia, quae antea latuerant,

ſeſe

ſeſe manifeſtârunt viſcera. Ejectis ergo faecibus, mox in conſpectum veniebat peritonaeum, intra cujus duplicaturam magna illius aquae ſtagnantis quantitas fuerat contenta; intima enim ejus membrana, quae alias plerumque extimae connectitur, ſeceſſerat, atque ita ſacci illius efformationi anſam dederat, in quo omne illud abundans ſerum adeò fuerat concluſum ut ne gutta quidem ex eo in abdominis cavitatem effluere potuiſſet. Nec obſtante tamen (quod mirandum) diſtenſione illâ, & dilatatione, peritonaeum multò, quam plerumque eſt, reperiebatur craſſius.

Diſciſſâ igitur & hac abdominis parte, nullum omnino advertebamus omentum, ſed inteſtina nobis flaccida, vacua, & quaſi invicem contracta, ſerie tamen, & ordine ſolito occurrebant. Uterus, cujus tubis, aliſque veſiculae quaedam aquâ limpidâ plenae adhaerebant, cujuſque ovaria, multa magna continebant ova, nec non veſica ſolito ſeſe habebant modo, nec vel minimam liquoris, ſerive quantitatem continebant.

Ren dexter flaccidus, & fere conſum-

ptus

ptus erat, ſed ſolida ſiniſtri ſubſtantia ſatis apparebat laudabilis. In ejus autem canalibus, tubuliſque, ubi ad pelvim ſunt aperti, hiantque, varii haerebant diverſae magnitudinis calculi, quamvis urinae transitum flatibus per ſyphonem immiſſis inveniremus: Hepar naturali colore, magnitudineque gaudebat; Lien pariter bene ſe habebat, ſed flaccidior, mediâque parte ſolito minor erat, omnibus autem hiſce viſceribus, ut & diaphragmatis lateribus uſque ad inguina, tumida peritonaei adeò firmiter annectebatur pars, ut non ſine ſumma moleſtia avelli poſſet.

IN OBSERVATIONEM XXVIII.

QUamvis hydrops utplurimum hominibus in abdominis cavitate obveniat, monſtrat tamen uſus peculiares lymphae collectiones reliquis corporis fieri poſſe in partibus: ſic enim in infantibus Hydrocephali, in pulmonibus adultorum Hydrops, in pericardio, omento, membranis hepatis, in liene, meſenterio, utero, teſtibuſque tam virilibus, quam muliebribus, porroque in aliis corporibus partibus varii tumores ſeroſi animadvertuntur.

De

De hydrocephalo *Obſ.* 14. *Tom.* hujus ſecundi prolixe actum.

De hydrope pectoris vide *Galenum Comm. in Aph.* 35. *Lib.* 6. *Marcell. Donatum Lib.* 3. *Cap.* 11. *fol. mihi* 279. *Laz. River. Centur.* 4. *pag.* 42. *Carol. Piſonem de Morb. à ſeroſa colluvie pag.* 290. *Riolani Anthropol. Lib.* 5. *Cap.* 1. *Thom. Barth. Cent.* 2. *Hiſt.* 7. & *Act. Tom.* 2. *pag.* 297. *&* *Tom.* 1. *Obſ.* 89. *Tulp. Obſ. Med. Lib.* 2. *Cap.* 16. *fol.* 128. *Zacut. Luſit. Prax. Admir. Lib.* 1. *Obſ.* 111. *fol.* 26. *Joh. Jac. Wepferi Exercit. de Apoplexia fol.* 287. *Joh. Bapt. à Lamzweerde Append. Armament. Chirurg. fol.* 252. *Obſ.* 31. *Anton. de Pozzis Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. Germ. Decur.* 1. *An.* 4. *Obſ.* 29.

De Hydrope pericardii vide *Ger. Blaſium Obſ. Med. Rar. Part.* 1. *Obſ.* 19. *fol.* 31. è qua membrana ultra 30. uncias limpida, dulciſque prodibat aqua. *Thom. Barthol. Act. Med. Volum.* 1. *Obſ.* 89. *fol.* 174. de quodam refert, cujus pericardium ita ampliatum, diſtentumque reperiebatur, ut tres libras, & quod ſuperat acris, turbidique liquoris ſinu ſuo complecteretur. Reperimus (inquit *Rolfincius Epitom. Meth. cognoſcendi, & curandi Lib.* 2. *pag.* 2. *Cap.* 1.) in percardio eorum, qui palpitationi cordis obnoxii fuerant, hydatides: De ſimili ejuſdem membranae hydrope vide *N. Tulp. Lib.* 4. *Obſ.* 19. *Riolani encheirid. Lib.* 3. *Cap.* 4. *H. Fabrit. Hild. Centur.* 1. *Obſ.* 43. *fol.* 39. *Carol. Piſon. de illuv. ſeroſ. Sect.* 3. *Cap.* 2.

De Ventriculi hydrope agit *Lax. River. Obſ. Communic.pag* 314, in cujus intima membranâ multae tam integrae, quam perforatae reperiebantur hydatides. Exiſtimat autem ille hujus hydropem è frig. & hum. ventriculi intemperie à copioſo aquae gelidae potu, nimioque crudorum fructuum uſum proveniente ortum fuiſſe, cujus rei exemplum habet *Joh. Rhodius Obſ. Med. Centur.* 3 *Obſ.* 4. *fol. mihi* 129.

Nonnunquam & in omento reperiuntur hydatides. Ita tradit *Theoph. Bonetus Anatom. Pract. Lib.* 3. *Sect.* 21. *Obſ.* 21. *fol. mihi* 1103. *Hippolytum Boſcum de Facult. Anatom. Lect.* 2. *pag.* 17. *An.* 1580. in cadavere mulieris cujuſdam Hydropicae multas veſiculas intra particularem pelliculam per ſe aquam continentes, & per ſubſtantiam omenti diſperſas obſervâſſe, annoque huic proximo alii vomicam aperuiſſe in umbilici regione è qua per aliquot dies diſrupta omenti portio exierit cum veſiculis multis aqua repletis: amoto autem omento, manente in illo loco fiſtulari ulcere curatam fuiſſe mulierem, & poſt haec tres peperiſſe filios teſtatur.

Laz. Riverius Obſ. communicatâ ult. fol. 393. de Hydropico quodam agit Ruſtico, cui, utut poſt convaleſcenti, ex abſceſſu in dextra abdominis parte aperto plures ducentis aquâ repletae per aliquot dies egreſſae fuerint veſiculae. Haec, inquit, obſervatio confirmat hiſtoriam, quam de hydropico narrat *Schenckius*, cujus venter

poſt

poſt obitum diſſectus veſiculis aqua repletis peritonaeo, aliiſque firmiter adhaerentibus refertus inventus eſt.

Poſſunt & omenti glandulae ad eam extendi magnitudinem, ut durum, magnumque reddant ventrem. Refert *G. Fabrit. Hildanus Centur.* 3. *Obſ.* 62. ſe cadaver aperuiſſe, cujus omentum ob tumefactas glandulas 56. appenderet libras.

De omenti hydrope *Velſchius Epiſagm.* 30. & *Marcell. Donatus Lib.* 4. *de Med. Hiſt. Mirab. Cap.* 21. *fol.* 430. agunt.

De Hydrope cum meſenterii hydatidibus vide *N. Tulpium Obſ. Med. Lib.* 2. *Cap.* 34. *fol.* 156. qui morbum hunc immedicabilem ait. Ruptis quippe nonnulis hydatidibus, plurimae manent illaeſae, quibus, utique à ſcalpello ventrem perforante pertuſis, latitant nihilominus & aliae continenter perennem inextricabilis hydropis cauſam foturae.

Volkerus Coïter. Obſ. Anat. Chirurg. Miſcell. pag. 117. ſe in cadaveris hydropici abdominis cavitate nullam omnino lympham reperiſſe ait, ubique meſenterio peritonaeo, inteſtinis, lieni, hepati, porroque aliis viſceribus veſiculis adhaerentibus.

Obſervavi ego, inquit *Hoëfferus Hercul. Med. Lib.* 3. *Cap.* 2. Hydropicorum aquas circa meſenterium veſiculis variae magnitudinis incluſas detineri, & propterea hominem diu ſervari

ſuperſtitem, donec veſiculae vel tenuitate ſuâ, vel acrimoniam induente ſero intus contento rumpantur, hocque deinde in cavitatem ventris defluat, putreſcat, reliquorumque viſcerum corruptelam, & tandem hominis interitum producat.

De hydatide in renibus *Thom.Williſius Pathol. cerebri Cap.* 9. memorat.

In utero etiam nonnunquam hydrops exoritur. Ita refert *Rhaſes* mulierem quandam gravidam ſe putantem aliquando in ventrem decidiſſe, unde ex utero 25. aquae flaveſcentis cotylas, quarum quaevis 9. continet uncias, excreverit.

Memorat *Andr. Veſalius Corp. humani Fabr. Lib.* 5. *Cap.* 9. ſe Auguſtae Vindelicorum quinquagenariae aperuiſſe cadaver, cujus in uteri cavitate plures 60. Auguſtanas aquae menſuras, quarum ſingulae tres continent libras, repererit, nullo circa inteſtina liquore reperto.

Admiratione, mehercle, dignum eſt, quod *Regner. Graeſſius Tract. de. Organ. Mulier. gener. Inſerv. Cap.* 8. de uteri quodam tradit hydrope: hic enim è mulieris exemtus corpore, cum ſanus plerumque ſeſquiunciae gravitatem pondere non excedat, per 25. annos aucto ita accreverat hydrope, ut 40. penderet libras.

Joh. Georg. Volkamerus Miſcell. Med. Phyſ. Germ. An. 9. *Obſ.* 17. *fol* 54. virginis An. 35 meminit, quae tumore abdominis inaequali, & hinc

in-

inde fluitante laboraverat, cumque aliquando ſorori ad partum feſtinanti ſuccurrere vellet, fune prae foribus craſſiore in tenebris non animadverſo, in terram collapſa ventrem fortiter pavimento alliſit, unde diffractis in abdomine veſicis aqueis, & ſubſequente paulo poſt larga alvi dejectione, ſalva, & incolumis etiamnum per ſex luſtra vixit. Credibile eſt, ait idem, haſce intra omentum latuiſſe veſiculas: vias autem, per quas effuſus iſte liquor ad inteſtina pervenerat, incognitas hactenus eſſe ait, quamvis *Riolanus Encheirid. Anatom. Cap.* 16. aquam facile à venis meſenterii, vel à liene ſpongioſo reſorberi poſſe autumet.

Scribit *Jacob. de Partibus ad Lib* 3. *Avicennae* 5. *Fen.* 21. *Tract.* 3. *Cap.* 21. Praecipuam quandam Matronam, non diſſentientibus Medicis, obſtetricibuſque ſe putâſſe gravidam. Inſtante autem, ut credebatur, partus tempore, plurimum aquae ex utero prodiit, unde brevi tenuior Matronae evaſit venter.

Similia habent *Marcell. Donatus de Hiſt. Med. Mirab. Lib.* 6. *Cap.* 21. *fol.* 423. *Benivenius Cap.* 109. *N. Tulpius Obſ. Med. Lib.* 3. *Cap.* 32. *fol.* 246. *Blaſius Obſ. pag.* 13. *Zacut. Luſitanus Pr. Med. Admir. Obſ.* 6. *de Morb. Part. & Symptom. Cap.* 15. *fol. mihi* 196. *Dan. Sennertus Prax. Lib.* 6. *Part.* 1. *Sect.* 2. *Cap.* 11.

Nonnunquam & in Utero faetum continente hydrops oritur, quem caſum *G. Fabrit. Hil-*

danus Centur. 2. *Obſ.* 55. uxori ſuae obveniſſe aſſerit.

De cornuum uteri hydrope vide *N. Tulpium Lib.* 6. *Obſ. Med. Cap.* 44. *fol.* 369.

De hydatidibus in utero lege *Aetium Lib.* 16. *Cap.* 79. 97. 105. &c. ut & *P. Aeginetam Lib.* 3. *Cap.* 75. Nos etiam *Tom.* 1. *Obſ.* 70. exemplum imaginariae graviditatis ab hydatidibus adduximus.

De hydrope teſtium muliebrium vide relationem ex *Joh. Heinſio* apud *Schenkium Lib.* 3. *Obſ. pag.* 474. *Marcell. Donatum Lib.* 7. *Cap.* 7. *fol.* 689. *Caſp. Bauhinum Append. ad Franc. Roſſetum de partu Caeſareo pag.* 257. quod exemplum etiam reperitur apud *Schenkium fol.* 475. Simile quid habent *Miſcell. Med. Phyſ. Germ. An.* 1. *Decur.* 2. *Obſ.* 183. *fol.* 432.

Ultrajecti An. 1678. è dextra uteri virginis cujuſdam tuba poſt mortem educebantur 112. aquarum librae. De ejuſmodi tubae dextrae hydrope per paracenteſin curato mentionem facit *Th. Bartholinus Act. Tom.* 1. *fol.* 194. *Obſ.* 103.

Lienis hydropis meminit *Jobus Mekeranus Cap.* 6. *Append. Obſ. Med. Chirurg. fol.* 456. Nos etiam ſimilis hydropis mentionem fecimus *Obſ.* 48. *ut & Schol. Tom. Prim.*

Hippocrates Sect. 7. *Aph.* 55. de hepate hydropico agit, quod *Galenus Comm. ejuſdem Aph.* de hydatidibus hepatis, quibus diſruptis, abdomen aquâ repletur, intelligendum ait.

Ejuſ-

Ejuſmodi hydatidibus in hepate, & pulmonibus, non tamen diſruptis, *Cardanus mirandis curationibus* tres filios *Laurentii Gadii*, iiſdem plane ſymptomatibus, morboque afflictos quamprimum febris, nec non diarrhaea accederent, extinctos teſtatur. Quamvis autem hae hydatides utplurimum ſeſe in convexa hepatis manifeſtent ſuperficie, Profeſſor tamen *G. Stratenus* hujuſmodi hydatides abunde olim in ſuperficie hepatis concavâ ſuſpenſi cujuſdam furis An. 1647. Ultrajecti demonſtravit.

Galenus Lib. 5. de loc. affectis Cap. 7. nullum abſque hepatis laeſione hydropem oriri poſſe ſtatuit, cui adſtipulantur *Savonarola Tract. 6. Cap. 14. Rub. 9. Valeſc. de Taranta Lib. 5. Cap. 8. Capivaccius Lib. 30. Prax. Cap. 18.* pluresque Veteres. *Hercules autem Saxonia Lib. 3.* Hydropem, illaeſo hepate, reperiri affirmat.

De aſcite abſque ullâ viſcerum laeſione à ruptione vaſorum quorundam lymphaticorum ortâ, vide *Diemerbr. Anat. Lib. 1. Cap. 12.*

Arethaeus Lib. 2. Cap. 1. de ſign. cauſiſque Morb. diuturn. hydropem dari, in quo hepar ſanum reperiatur, ait: adducit enim ſpeciem quandam hydropis ex multis hydatidibus in cavitate abdominis orti.

Sententiam *Arethaei* recentiorum confirmant Obſervationes, ut ex *Comm. Mauritii Cordaei in Lib. 1. Hippocratis de Morb. mulier. Comm. 5. pag. mihi* 315. patet; ubi refert, quomodo mulier

quaedam Pariſiis obierit, in cujus cadavere nulla capacitas, hoc eſt, nihil cavum fuerit, in quo non veſicae reperirentur; locos cavos, inquit, dicimus, non veſicam tantum, renes & uterum, & ventriculum, inteſtinaque, cor, pericardium & id genus, reliqua, è quibus, prout tam intus, quam foris nativum cuique ſolum contigiſſet, cyſtes pendulae conſpiciebantur aquâ citrina oppletae, & ſine omni faetore, etiam poſt vigeſimum diem. Hepar quoque intelligi volumus tectum iiſce, oppreſſumque foris, adeoque lienem totum. Si quaſque vel minutulas in numerum quiſpiam retuliſſet, octingentas numerus ſuperâſſet facile.

Simile quid narrat *Schenckius Lib.* 3. *pag. mihi* 474. *ex Obſ. Joh. Eiſcholtzii de Hydropica quadam muliere*, in cujus cadavere diſſecto An. 1586. nihil omnino aquae, nec flatus in ventris cavo, ſed magnae reperiebantur hydatides limpidâ aquâ repletae. Tradit & *Areth. Cappadox eodem Cap. & Libr.* nonnullos aſſeverare ejuſmodi veſiculas per alvum ejectas fuiſſe. Fatetur etiam ingenue ſe iſtius phaenomeni ignorare cauſam. *Whart. Adenographiae Cap.* 11. hujuſmodi hydatides per vias urinarias, & inteſtinum nonnunquam excretas ſe vidiſſe ſcribit.

Viro cuidam, ut ait *Laz. Riverius Centur.* 4. *fol.* 27. ita tumebat venter, ut hydropicum quivis crederet. Ille autem tandem poſt alvi purgationem ſeptem veſicas farciminibus craſſitie, manuſ-

nuſque palmae longitudine pares excrevit, iiſque ejectis, convaluit.

De Hydropicae cujuſdam diſſectione, cui peritonaeum, & inteſtina extrinſecus parvis erant tumoribus obſeſſa, quorum quivis avellanae nucis aequabat magnitudinem, vide *Bartholini acta Hafn. Tom. 3. Hiſt. 64. pag. 105.*
Proponit etiam *Schenckius* hydropici cujuſdam hiſtoriam, cujus abdomen poſt obitum apertum veſiculis aquâ repletis, ac peritonaeo, aliiſque partibus adhaerentibus repletum apparuerit.

Joh. Philip. Ingraſſias de Tumorib. praet. Naturam Tract. 1. Cap. 1. fol. mihi 229. meminit cujuſdam, in cujus meſenterio ſtrumae circiter 73. offendebantur, praeter quas in glandulis exiſtentes totidem fere externae inteſtinorum, praecipueque craſſorum tunicae adhaerentes tumores, propria ſingulos membranulâ, cujuſdam veſiculae inſtar, contentos, inveniſſe ſe ait. Hos porro, qui exteriori inteſtinorum tunicae adnati fuerant, ſtrumarum nomine, quia ſcilicet in glandulis non erant, minime dignatus eſt. Utriuſque autem generis tumoris varia quantitate & magni, & parvi fuêre, atque inter extremos, qui ad ovi gallinacei magnitudinem perveniebant, & minimi ciceris parvitatem, quam plurimi intermediae quantitatis gradatim viſi ſunt, non ſecus, ac in fertilis gallinae utero ovorum gradata multitudo (quam vulgus ovarium vocat) invenitur. Nonnulli horum tumorum diſſecti lapideum gypſum,

quidam vero glutinoſam, muccoſamque, & liquidam quandam ſubſtantiam ſub eâ membranula continebant: nonnulli autem per gradus quoque intermediam comprehendebant. Ut noviſſime genitus tumor liquidioris, antiquior vero ſolidioris videretur ſubſtantiae. In reliquis vero corporis partibus, praeſertimque in Jecinore, & ſplene ſaluberrimum corpus videbatur. Hinc nonnulli hydatides, quando fortes, craſſaeque ſunt, ita ut non diſrumpantur, ſucceſſu temporis in ſteatomata, atheromata, & melicerides immutari autumant. Ita *Clariſſ. Ruiſchius* Chirurgiae, & Anatomiae Profeſſor Amſtelodam. *fol.* 83. *Obſ.* 25. ſe tales hydatides multas vidiſſe, quibus pultacea quaedam, ſeroſa, caſeoſaque ſubſtantia continebatur; eaſque non in ſuprema tantum hepatis membrana, ſed & in ſuperficie ejus concava ſupra ramos venae cavae, & portae ſe reperiſſe ſcribit.

Hiſce, opinor, evidens eſt hydropes quoſdam hepate, ac liene integris reperiri; ita ut *Franciſc. de le Boë Sylvius* raro ſe hydropicos aperuiſſe, in quibus illae partes contaminatae fuerint, aſſerat.

De Hydrope inter muſculos abdominis, & peritonaeum externè in latere ſiniſtro prorumpente, è quo plures ducentis veſiculae ovorum inſtar gallinaceorum, ſed molli, & putida aqua repletae educebantur, lege, ſi placet, *Solenandr. Sect.* 5. *Conſil.* 15. *pag. mihi* 489, ut & *Anton. de Pozzis Miſcellan. Med. Phyſ. German. Decur.* 1.

An.

*An.*4. *Obſ.*51. *fol.*37. & *Joh. Rhod. Obſ. pag.*132.

De alio Hydrope inter peritonaeum, & muſculos abdominis in virgine quadam 20. Annor. poſt cujus mortem 29. librae aquarum è cavo abdominis eductae fuerint, vide *Ger. Blaſium Obſ. Med. Part.*1. *Obſ.*18. *fol.* 30.

De hydrope, è quo 20. aquae foetentis librae prodierunt, quae inter tunicas muſculorum abdominis, & peritonaeum latuerant, legatur *Martinus Bogdanus Obſ. Anat. Chirurg. Obſ.* 11.

Verum rarior eſt, de quo Obſervatio noſtra, hydrops, de quali generalius nonnihil annotavit *Marcellus Donatus fol.*430. qui, quamvis, ait, *Galenus* 5. *de loc. aff. Cap.*7. & *de Natur. facult. Cap.*13. proprium aquae hydropis locum cavitatem magnam abdominis internam ſtatuat, nihilominus & intra peritonaeum, ac reliquas partes inferiorem ventrem conſtituentes, aquae portiones ſaepius reperiri ſectione comprobatum eſt, Idem *pag.* 413. Aqua, ait, inter cutem nonnunquam à copioſo frigidae potu provenit, cum prae nimia ſiti ad ſaturitatem quiſpiam multam aquam gelidam ingurgitaverit, poſteaque humidum in peritonaeum delatum ſit. *Jacobus Camenicenus* (ita pergit idem) *Epiſtolâ ad Andr. Matthiolum Lib.* 5. *Epiſtolar. ſcriptâ* refert de quodam, cui aqua inter tunicas peritonaei, nec non inteſtinorum adinventa fuerit.

Unicum, quod noſtro conveniat, exemplum deſcribit *N. Tulpius Obſ. Med. Lib.*4. *Cap.*43. *fol.*

mihi

mihi 367. nec non *Job. Mekeranus Cap.* 49. *fol.* 287. quae hiſtoria, ſiquidem ab hoc prolixe, ab illo autem cum aliis circumſtantiis deſcripta eſt, operae praetium judicavi, ſi eandem, utpote rariorem, ex utroque exhiberem, quod lubentius ago, ſiquidem nullum noſtro ſimilius exemplum uſpiam me legiſſe memini.

Quinto Januari 1651. à *Jobo Mekerano* cadaver *Dinae Nicolai Thovelings*, quae *Godefridi Flinkii* Pictoris celeberrimi uxor fuerat, coram Medicis *Sam. Coſtero*, *Guilielmo Pizone*, *ac Fr. Vicquio*, *Sylvio*, *&* *Scaga* aperiebatur. Huic jam ab ineunte aetate venter durus fuerat ac diſtentus, quod tamen malum circa pubertatis demum tempus, anno ſcilicet decimo tertio, aut quarto, prorumpentibus prima vice menſtruis, mirum in modum increvit. Horum etiam fluxus non, niſi bis, ac parcus admodum in ea fuit obſervatus, ventre eo tempore leviter ſubſidente; extra hunc fluxum autem ventris ille tumor valde accreſcebat, nec tamen adeo erat moleſtus, quin matrimonii jugo collum laeta ſubdere vellet; nupſit ergo viro, debitoque tempore infantem peperit, nequaquam detumente ventre. Varia tollendo tumori, conſultis etiam Medicis, Chirurgiſque, adhibita fuerant remedia: aſt irritus fuit omnis labor. Cauſam in aliud conjicere non licebat, quam ſententiarum de vera morbi origine veráque parte affectâ, diverſitatem, fuerunt enim, qui fungos diviſos mali originem ſtatue-

tuerent, placuit aliis Atheromatum faſciculos cauſam dicere; veſiculas plurimas pituita refertas hîc haerere varii aſſerere auſi fuerunt, imò nec defuerunt, qui molam adeſſe ſuſpicarentur. Praecipua Medicorum, Chirurgorumque in conſilium adhibitorum pars aquam ventre concluſam in interſtitiis viſcerum haerentem cauſam eſſe habendam voluit. Sed Clariſſ. *Walaeus* Medicinae apud Leidenſes Profeſſor, probabile omnino dixit (nec, ſententiam ut mutaret, ullis induci potuit rationibus) ſeroſum humorem ſenſim ad peritonaei duplicaturam deſtillâſſe, ubi, collectione factâ, tumorem produxerit enormem.

Mirandum erat, breviſſimi temporis, octo nempe dierum ſpatio, in tantam molem ventris tumorem fuiſſe adauctum, ut fere altero tanto major factus fuerit. Ut ad digiti tranſverſi latitudinem venter increſceret, fieri non poſſe dixiſſet, quiſquis mulierem conſpexiſſet. Illa autem, quod omnem ſuperat admirationem, interim adeo erat agilis, motuque prompta, ut nihil non, quod ad domeſtica officia pertinet, currendo, ſtando, laborando, efficere valeret: hocque exuberans aquarum pondus ſine magnâ corporis, ac virium jactura, tam apte ſeptem plus minus annis, tulit mulier animoſa, ut tanquam ſaniſſima, non quocunque tantum deambulare, verum etiam peregrè proficiſci, &, quod mireris, excelſam, referente marito, Clivenſium ſine ullâ moleſtiâ aſcendere, & deſcendere potuerit turrim. Mi-

Miſera tamen interea temporis, quaecunque etiam adhiberentur remedia, ventrem magis, magiſque intumeſcere percipiens, tandem doloris gravitate maxime debilitata, quod nec ſedere, nec ſtare, ſed manibus, pedibuſque repere cogeretur, in lecto decumbere coacta fuit, in quo vitam tandem finivit, Deo Opt. Max. animâ piè commendatâ.

Diſſecto ad inquirendam graviſſimam morbi cauſam cadavere, circa umbilicum limpidae, minimeque faetentis aquae quantitas centum, & viginti quinque librarum effluxit.

Eductâ aquâ, inquit, *Job. Mekeranus*, ſaccum, cujus tunicae minimi digiti craſſitiem aequabant, quemque hactenus ignorabamus peritonaeum eſſe, è quo ille liquor effluxerat, in partes quatuor cruciali diſſectione diviſimus, cujus fundum materiâ impurâ, lentâque obductum invenimus. Rei novitatem admirabamur, qui perveniſſe nos in ventris cavitatem putabamus; nihil viſcerum reperiebamus, peritonaeum cuti unitum in eam magnitudinem poſſe extendi, qualis nobis occurrebat, nunquam admiſiſſemus, niſi oculis fuiſſet exhibitum.

Partem adeoque peritonaei ſuperiorem circa mucronatam cartilaginem, coſtaſque nothas ſeparare aggreſſi ſumus; quo facto, in conſpectum venêre hepar, ventriculus, inteſtina, aliaque viſcera, integra, & bene conſtituta, praeterquam, quod colon plus juſto contor-

tum,

tum, renque ſiniſter juſto eſſet major, caecae uteri venae, ſive tubae *Fallopii*, quas per peritonaeum diſperſas quantumvis oculus in dextro latere viderit conſpicue tumidas, ac protuberantes, intus tamen plane imperviae, adeoque obturatae, ut ne minimus quidem fiſtulae flatus illas transiret, erant.

Siniſtrum inſuper uteri, ut idem refert, bene ſe habebat latus: ſicque diſſecto cadavere Clariſſ. *Joh. Walaei* ſententiae innotuit veritas, imo etiam paracenteſeos in aegrotante, & facilitas apparuit, & utilitas, quam idem *Walaeus* cum *Sam. Coſtero* Noſocomii Amſtelodamenſis Medico, ſiquidem viſcera omnia ſana erant, lymphâ inter duplicaturam peritonaei tantum contentâ, maxime commendaverat. *Tulpius Lib. & Cap. iiſdem fol. mihi* 368. incertam hujus morbi dicit cauſam, ſiquidem via, per quam lymphae inter peritonaei pervenerit membranas, ipſi ſit ignota.

G. *Blaſius Appendice ad Veslingium fol.* 369. & 371. inter duplicaturam peritonaei multas glandulas lacteas immerſas latere dicit, & hinc fieri poſſe, ut hydrops interdum hauſto potu ſtatim diſtendat ventrem, quod in amico ſuo intimo ſe obſervâſſe ait.

Joh. autem *Mekeranus fol.* 291. *v.* 26. vas deferens, & arteriam, per quam menſtruus à non gravidis excernitur ſanguis, alieno, & inſolito detento loco, & in ipſius pertonaei delata fuiſſe duplicaturam ait, quam eodem plane pererrabant

modo

modo, quo ureteres veſicam urinariam, in quam etiam haud dubie ſanguinem, imperfectumque ſemen, tumoris materiam, deduxerunt. Exiſtimat & idem aquam hîc collectam, pro parte quadam uretere dextro à rene deſcendente ad veſicam exſtillâſſe, ſiquidem ductum illum luſu naturae ad duplicaturam peritonaei cum arteria ſpermatica, & ductu caeco, ſive tuba uterinâ, transiiſſe per anatomen annotaverit.

Hoc profecto rarum, ut pergit *Tulpius*, atque inauditum hydropis genus, quandoquidem non meminerim me legiſſe in ullis Medicorum monumentis, ſed ſolo duntaxat auditu intellexiſſe à viro praeclaro *G. Strateno* Principis Arauſionenſis à Medicinis, qui ſimillimum hydropem ſectione ſe deprehendiſſe in virgine ajebat, de cujus pudicitia perperam dubitatum fuerat: Operae autem pretium facturus videor, inquit idem, ſiquidem caſum hunc ab oblivionis injuriâ aſſeruerim, non tantum ob inſolitum aquarum ſitum, quam ob ſummum, quod aegroti inde percepturi ſint, emolumentum, quibus in hoc peritonaei hydrope longe ſecurius, expeditiuſque paracenteſin inſtituent Chirurgi, quam in ullis aliis ejuſdem morbi ſpeciebus, in quibus viſcera naturalia à circumfluâ aqua uſque adeo periculoſe vitiantur, ut, illâ etiam ſubductâ, nihilominus moriantur aegri, cum in hac peritonaei aqua exta maneant illibata, ac plane ſecluſa ab irriguo acrioris humoris attactu, unde proculdubio mulieri huic con-

ſtans,

ſtans, ac integer manſit corporis valentis vigor; ad quem etiam neceſſe erit oculum convertere; ſiquis conabitur ſcalpello elicere, quam peritonaeum continebat, aquam.

Helwigius Obſ. Phyſ. Med. 82. *fol.* 255. exemplum habet mulieris cujuſdam poſt mortem diſſectae, in qua inter duplicaturam peritonaei aliquot menſurae ſeri foetentis, & coloris flaveſcentis repertae fuerint.

Verum, quaenam, quaeſo noſtro caſu peritonaei hydropis cauſa fuit?

Joh. Fernelius Lib. 6. de Part. Morb. & Sympt. Cap. 8. jam dudum abdominis aquam vaſe quodam exeſo, rupto, vel alio modo aperto produci ſcripſit, nonnulli autem deceptum putârunt *Fernelium*, utut ſecuta aetas non uſque adeo eum erráſſe viderit. Certum enim eſt tunc temporis latuiſſe Medicos, quo pacto ſanguifera vaſa tantam ſeri quantitatem abſque ſanguine emittere poſſent? repertis autem lymphaticis vaſis facilius in *Fernelii* ſententiam iri potuit.

Omnes igitur hydropis ſpecies, cuicunque tandem corporis loco obveniant, aut nomine diſtinguantur, recentiorum opinione ab una, eademque cauſa, à craſſa videlicet lympha, cujus ſanguis craſſior cauſa, proveniunt. Haec autem qualiſcunque à frigidis, viſcidis, tardis, craſſis, acidiſque materiebus craſſities oritur; unde ſanguis incraſſatus de ſe non diſſimiles emittit humores. Ita ut vitium illud à retardatâ ſanguinis

omnino dependeat circulatione: cum enim arteriarum extremitates, ſive illae in glandulas, ſive fibrillas mutentur, materiam nimis craſſam vehunt, quam ob viſciditatem ſatis celeriter propellere nequeunt, partimque, quantum ſcilicet ad partes ejus ſanguineas, & craſſiores attinet, in venas devehunt, partim, quantum ad tenuiores, & aquoſas particulas, in vaſcula remittunt lymphatica, viſcidus humor, quo vaſa illa obſidentur, propter tardum ſanguinis motum viſcidior haud dubie evadit: qui cum propelli nequeat, neceſſario, obice rupto, inter membranas effunditur, ubi vel in unum colligitur, vel, ſi membranae tubulorum lymphaticorum tenaciores majorem abſque ruptione ferre queant expanſionem, in veſiculas lymphâ repletas attollitur, quae inter duas illorum lymphaticorum vaſculorum efformatae ſunt valvulas.

Cauſa autem noſtri in peritonaeo hydropis vaſculorum lymphaticorum ruptione non videtur orta: cum quod nondum certo ſciamus, anne etiam hac in parte vaſcula dentur lymphatica, &, licet ibidem eſſent, verſus inferiora ad ſupremam peritonaei membranam, & non inter ejus duplicaturam excurrerent, tum quod limpida fuiſſet aqua, ſi è vaſculis lymphaticis proveniſſet. Erat autem, ut ſupra notatum, cereviſiae inſtar. Veroſimilius itaque eſt hujuſmodi liquorem ex arteriolarum per membranam hanc diſperſarum extremitatibus eodem plane modo, quo id in ex-

ternis

ternis hydrocephalis *pag.* 122. fieri diximus, proveniſſe.

Hae igitur arteriolae primò circa umbilicum à materiâ quadam craſſa, viſcoſaque obſtructae ſequenti à tergo ſanguini denegârunt tranſitum: ſanguinis tamen motus tam fortis fuit, ut per illas pluribus ſimilibus particulis allatis, locus ſtagnantis materiei ſenſim fuerit dilatatus, unde initium ſeparationis membranarum peritonaei circa umbilicum factum eſt, ſicque ſucceſſu temporis tandem ibidem abſoluta eſt ſeceſſio.

Credibile autem eſt humorem hunc, ejuſque colorem ortum eſſe, quod tubuli terminantium arteriolarum nullam aliam, in ſanguine abundantem tranſmittere potuerint materiam, nec non quod renibus (ut ante dictum) obſtructis, limpida tantum ſeparari ibidem potuerit aqua, relictâ in ſanguine craſſiore materiâ.

Fieri etiam potuit, ut humor ille per poros illarum arteriolarum expulſus fuerit, ſiquidem pori propter fermentationem, & appellentem ſanguinem, tunicaſque arteriarum in pulſu diſtendentem, valde dilatantur, qui humor ejectus, cum propter obſtructos peritonaei poros non tranſpirare, nec (uti contingit in Aſcite) per eandem membranam in abdominis cavitatem penetrare potuerit, tumorem iſtum produxit.

Quemadmodum autem vaſcula lymphatica quavis fere in corporis reperiuntur parte, ita etiam contingere poteſt, ut hujuſmodi hydatides,

 hoc,

hoc, vel illo praecedente ſanguinis vitio, ubique fere in corpore appareant. Quando enim vaſa lymphatica liquorem ſuum in venas revehere nequeunt, viſcido obſtruuntur humore, ſicque inſequente liquore preſſa, & diſtenta, tandem, quod tenera ſint admodum, rumpuntur, ſicque liquorem in partem egerunt vicinam. Contingit etiam, ut humor nutritius ab arteriis advectus alicubi partium ſolidarum tubulis inhaereat, qui eâ ratione tumoris origo eſſe poteſt.

De peculiari quodam pedum hydrope caſum habet *N. Fontanus Exempl.* 35. *fol.* 96. *Johan. Baptiſt. Montanus Conſil.* 189 *de Morb. Part. fol.* 199. ſe mendicum quendam vidiſſe ait, cui alterum tantum brachium hydropicum, manuſque ejuſdem lateris immane tumens eſſet. Idem etiam refert de hydrope gutturis ſectione percurato. *Marcellus Donatus Lib.* 7. *de Med. Hiſt. Mirab. pag.* 7 *fol.* 690. de hydrope totius ſtudioſi cujuſdam ſiniſtri brachii narrat, ita ut illud altero triplo craſſius eſſet. De pluribus ejuſmodi particularibus, partiumque externarum hydropibus vide *Carol. Piſonem de Morb. à Colluvie ſeroſa ortis Sect.* 5. *Cap* 4. *fol.* 534 *& ſeqq.*

Supereſt quaeſtio, an etiam bruta hydropi obnoxia ſint? Hydrocephalum in iis reperiri *Schol. ad Obſ.* 14. diximus, qualiſcunque autem haec aquarum collectio brutorum etiam aliis obvenit corporis partibus, praeſertim quando tempeſtate pluvioſa frigidiorique pratis in uliginoſis diutius

pa-

paſcuntur. Ita *Richard Lowerus Tract. de Cap. 2. pag.* 125. ſe multas oves pectoris, & abdominis extinctas hydrope diſſecuiſſe tradit.

Thom. Bartholinus Act Med. Hafnienſ. Part. 3. *Cap.* 76. *fol.* 132. etiam de morbo quodam inter boum familiam *Abrahamſtropii Siaelandiae* 1674. graſſante refert. Boves enim corporis languore, reſpiratione anhelâ, tuſſiculâque rarâ laborantes nihilominus comedebant, coibant, generabant, pingueſcebantque.

„Quaedam, inquit, utriuſque ſexus horum „animalium diſſecui: pinguedo ubique copioſiſ„ſima, carnibus flaccidis, pulmones innume„ris hydatidibus referti, quaedam duos pugnos „aequabant, in vaccae unius pulmonibus nume„ravi 17. exterius, ſed copioſiores intra ipſos „pulmones latentes numerum non admittebant. „Non tenues pelliculae has involvebant, ſed „craſſae membranae, vulneratae limpidum li„quorem profuderunt, quaedam, at paucio„res, flaveſcentem: omnis thoracis cavitas, ut „& pericardium, aqua cruenta inundabatur. „Omnium hepar peſſime ſe habuit, multarum „vaccarum innumeris replebatur aquoſis tumo„ribus, pugni, pomi, juglandis, avellanae „majoris, minoriſve quantitatis omnibus mem„branâ craſſiſſimâ veſtitis, corneae oculorum „nec duritie, nec colore cedente: vulnerari „tumores quidam aquam ſalſam, plerique vel „flaveſcentem, vel viridiuſculam amareſcen-

„ tem effuderunt. Aliorum boum jecinora hy-
„ datidibus quidem deſtituta erant, ſed paſſim
„ in ſcirrhos induruerant: omnium cyſtae fel-
„ leae conſuetis longe majores erant copioſiſ-
„ ſimo humore repletae, qui colore pallidus,
„ ac ſapore remiſſe admodum amarus aquae pla-
„ ne in morem diffluebat.

Idem *Centur.2.Hiſt.67.fol.265.* in multis porcis Annos 1653. mactatis ova quaedam ſine teſta in hepate, meſenterio, lumborumque vertebris appenſa apparuiſſe memorat, quae magnitudine ova gallinacea aemulabantur, & ſubventanea viſa, nihil, niſi aquam limpidam continebant; diutius enim coctus non indurabatur liquor; Unde abſceſſus ſe crediſſe aquoſos, ſeu veſicas ſeroſas fuiſſe, è vaſis lymphaticis, quae circa hepar meſenterium, iliacoſque luxuriant ramos, exortas ait.

Felix Platerus ſe etiam Suum meſenteriis veſiculas quaſdam annexas vidiſſe narrat.

OBSERVATIO XXIX.

Vermes ex utero prodeuntes.

VArios, praeter alia inſecta, humano in corpore nonnunquam reperiri vermes, diverſiſque creſcere in partibus, multi magno dolore, & moleſtia, ſa-

ſatis animadverterunt, ita ut non immerito hujuſmodi homines viventes mortuos dixeris; utpote qui ante obitum, quam non niſi poſt fata alii, vermibus eſcam praeſtent.

Elizabetha Tomboy obſtetrix Hagienſis, cujus Tomo primo non ſemel memini, ſancte mihi aliquando aſſeveravit ſe ante quinquennium è mulieris cujuſdam, poſtquam pepererat, utero vivum quendam vermem ultra ulnae quadrantem longum, vidiſſe prodeuntem, qui ſeſe circa funiculum infantis umbilicalem convolverat. Retulit eadem ſe paulo poſt praeſentibus mulieribus ſecundum, ſed minorem monſtrâſſe in ipſa placenta locatum: cumque eadem puerpera de dolore ventris per aliquot dies continuato conqueſta fuiſſet, conſilio Fratris mei *Joh. Stalpartii vander Wiel P. M* remedio quodam contra vermes uſa magnam cum lochiis vermiculorum excreverit quantitatem.

IN OBSERVATIONEM XXIX.

QUamvis de vermibus in utero repertis pauca exiſtant teſtimonia, *Benivenius* tamen *Lib. de Occult. Morb. Cauſ.* utero ejectos ſe vidiſſe aſſerit vermes.

Mirum non eſſe ait *Jacob. Primiroſius de Morb. Mulier. Lib. 2. Cap. 13. fol. 137.* Vermes, qui in aliis etiam generantur corporis partibus, ob cauſarum ſimilitudinem in utero produci.

Mercurialis de Mulier. Morb. Lib. 4. Cap. 12. fol. 158. Haec illa de re ſcribit: Dubitatum eſt, „ait, an lumbrici, qui reperiuntur in utero, „in ipſo fiant, an aliunde mittantur, ſed non „poſſum videre, qua via, & ratione ab inte-„ſtinis egredientes ingrediantur in uterum, quia „etſi hoc fieret, perforatis inteſtinis, & utero, „ſane dolore, & his vulneribus interirent mu-„lieres. Quapropter magis mihi conſentane-„um eſt, gigni in utero, eoque magis, quod „memini, ut dicunt *Ariſtoteles*, *Albertus*, & „alii, vermes fieri in cerebro, & vaſis ſper-„maticis, ut non ſit adeo durum, ſi etiam fiant „in utero.

P. Borellus Obſ. Rarar Med. Phyſ. Cent. 1. Obſ. 5 fol. 8, calculos, & vermes non in omnibus tantum animalibus, ſed etiam in quibuſvis produci poſſe tradit partibus, quod exemplis ſe poſſe confirmare teſtatur.

Cer-

Certum eſt rarius in utero, ſaepius vero in ipſa vagina vermiculorum aſcaridibus non diſſimilium quandam reperiri ſpeciem.

Quantum ad uteri corpus, exhibet *B. Timaeus à Guldenklee Caſ. Med. Lib.* 4. *pag. mihi* 204. exemplum concubinae cujuſdam Tibicinis, quae gravidam ſe eſſe ſuſpicabatur; quare nexum conjugalem, quem ille promiſerat, urgebat inſtantius: hic contra acrius inſtare, mortemque ni abitum maturaret, minitari, tandemque obluctantem gladio confodere auſus eſt. Demortuae ventrem ſe propter animantis ſpem ſubito aperire juſſum praeter mucoſum quid, & ingentem aſcaridum viventium, & hinc inde obreptantium numerum nihil in utero reperiſſe ſcribit. *Benjamin Scharffius Ephem. Germ. Decur.* I. *An.* 9. *Obſ.* 7. *fol.* 44. exemplum habet mulieris cujuſdam quinquagenariae, tenuis fortunae, quae lacticiniis, aliiſque cibis crudioribus adſueta tres ante annos incredibilem circa genitalia pruritum, & fervorem ſenſerat, ſubſequente dolore rodente, ac quaſi urente, perque aliquot dies continuante. Tandem vero per muliebria ingenti aſcaridum, caſei vermiculos apprime referentium copiâ excluſâ, dolor quidem, ac pruritus aliquatenus remittebant, omnis tamen moleſtia penitus non auferebatur, ac, licet hic affectus per medicamenta interna pariter, ac externa, imprimis per clyſteres, peſſoſque uterinos, ut & balnea penitus profligari poſſet, cum tamen prae nimio

pudore malum hoc nemini revelare voluiſſet, adeoque conſilia medica ſpreviſſet, miſeram egit vitam.

Joh. Schenckius Lib. 4. *pag. mihi* 717. ſimile quid de *Joh. de Tornamira* refert.

Quantum autem ad uteri vaginam attinet; jam olim *Hippocrates* 2. *de Morb Mulier.* vermes inſtar aſcaridum in pudendis faemineis creſcere poſſe annotavit.

Rod. à Caſtro Lib. 2. *de Morb. Mulier. Cap.* 33. *fol. mihi* 343. de ſimilibus etiam vermiculis in uteri vagina agit, ut & *Nic. Guill. Beckers Miſcell Med. Phyſ. Curioſ. Germ. Decur.* 1. *An.* 8. *Obſ.* 75. *fol.* 121. de vetula quadam ſeptuaginta annos habente, quae hoc vitio in intolerabilem labiorum pudendi, collique uterini incidit pruritum, qui injectionibus ex abrotano in lacte, poſteaque ex abſynthio, & tanaceto cocto, magnam vermiculorum copiam ejicientibus tollebatur.

Garzias Lopius Variar. Med. Lect. Cap. 13. honeſtam ſe noviſſe ſcribit mulierem, quae, è collo uteri magna vermiculorum ejecta copia, immenſo liberata fuerit dolore.

Hujuſmodi vermium etiam meminit *Mercatus de Mulier. affect Lib.* 2. *Cap.* 28. *fol. mihi* 342. dicens eoſdem aeque in collo uteri, ac inteſtino recto generari poſſe, quia iſtae viae ſimilitudinem aliquam habent, nec non propter ſuperfluum illum viſcidum humorem, qui intra rugas, &

oſcu-

oſculum uteri quaſi agglutinatus eſt, & praeſertim quidem ſi ipſi utero inſolitus obveniat ardor.

OBSERVATIO XXX.

Foetus materno in corpore extra uterum repertus.

OBſervatione 66. Tomi Primi pag 287. exemplum quoddam dedi maturi foetus, qui, perforato utero, parte inferiore, in cavum abdominis prominebat. Hic autem aliud foetus toto corpore extra uterum in abdomine reperti exemplum exhibiturus ſum.

Anno 1683. die 3. Martii talem nobis videre licuit caſum, cum *Med. Chirurgus C. Solingius*, praeſentibus *Medicis* clariſſimis *Kockio*, *Cabeliavio*, & *Schoon*, cadaver mulieris cujuſdam annorum 44. diſſecaret, quae poſtquam antea quinquies, quamvis non ſine moleſtia, ſummiſque laboribus, teſte ipſo *Solingio* ante in auxilium vocato, peperiſſet, tandem partus doloribus victa deceſſit.

Diſſecto cadavere uſque adeo uteri fundum reperimus laceratum, ut foetus te-

tenellus cum notabili funiculi umbilicalis portione in abdominis cavitatem ejectus eſſet, ubi haud dubie non ita diu decubuerat, ſiquidem tergum tantum cute denudatum eſſet, niſi forte quiſquam eum extra uterum aliquamdiu per funiculum umbilicalem nutritum ſtatuat. Verum id credi vix poteſt, quia propter ruptionem uteri magna ſanguinis ex ipſius ſubſtantiâ ſimul in illam cavitatem profluxerat quantitas, quo ſupra inteſtina veluti natans fortean fuit ſuffocatus.

Aquae, uti nobis narrabatur, triduo quidem ante obitum effluxerant; os etiam uteri poſt mortem, adeo apertum, ut parvus in illud pugnus inſeri potuiſſet, conſpeximus.

IN OBSERVATIONEM XXX.

NOn minimum certe admirationis nobis attulit iſthaec uteri apertio, quam poſt mortem reperiebamus, ut & ejuſdem diſruptio. Cauſam autem praeter ipſius foetus fortitudinem, qui forſan minus recte in utero ſitus fuerat, nec non defectum aquarum, quae mature nimis effluxerant, non invenimus. Huc forſan accedebat tenuitas ſubſtantiae uteri. Haec enim quo magis in-

increſcente foetu expanditur, non fit tandem craſſior, uti quidem primarii fere omnes judicant Anatomici, quos inter *Laurentius*, *Riolanus*, *Bartholinus* ſunt. Ipſe enim contrarium ſaepius in mulieribus obſervavi, quae turgido obierant utero, ita ut craſſities ejus ſubſtantiae ultimis geſtationis menſibus ob magnam expanſionem decreſcat, ac idcirco uterus eo tempore maxime ſit imbecillis, uti recte *Galenus Cap.* 8. *de Anatom. uteri* his notavit verbis.

Jam vero vulva in principio conceptus craſſa, cum prope tempus accedit, major quidem, ſed tenuis evadit. Craſſities enim in longitudinem extenſa abſumitur: in reliquo intercedente tempore, pro ratione magnitudinis, craſſitiem habet. Et *Cap.* 14. *Lib. de uſu Part. Tenuiſſimae enim*, inquit, *omnino matrices ſunt, quo tempore gerunt, nempe quod profunditas in longitudinem ſit abſumta, eoque imbecillimae.*

Idem teſtatur *Avicenna Lib.* 3. *fol.* 21. *Tract.* 1. *Cap.* 1. *Matrix*, ait *attenuatur cum magnitudine Embryonis, & dilatatio eſt ſecundum dilatationem corporis Embryonis.*

Eandem etiam fovet opinionem *Aetius tetrab.* 4. *Serm.* 4. *Cap.* 1., qui expanſionem uteri tempore graviditatis comparat expanſioni veſicae, dicens: *Ubi vero foetus adolevit, ac pariendi tempus adeſt, tenuiſſimus evadit uterus, attenuatur autem, veluti veſicae repletae ſolent, craſſitudine in latitudinem abeunte.*

Rum-

Rumpitur uterus, ſi tenuior reddatur, quod fieri poteſt à nimia diſtenſione. Fortioribus pellentibus aſſumtis, idem in puerpera ſe obſervâſſe dicit *Salmuthus Centur.* 1. *Obſ.* 16. *fol.* 12.

Teſtatur *Fr. Mauricaeus Lib. de praegnantibus, & puerperis Cap.* 4 *fol. mihi* 13. ſe idem ſaepius fuiſſe expertum, redditque rationem *pag.* 15. cur illâ in re decepti fuerint veteres: quod ſcilicet aliorum tantum dictis fiderent. Illi autem in hujus opinionis confirmationem dixerunt in mulierum immediatè poſt partum mortuarum diſſectione ſubſtantiam uteri digitum unum, aut alterum latum craſſam ſe reperiſſe, nec non uteri ſubſtantiam valde craſſam in aliis mulieribus, quae foetum nondum exploſerint, vidiſſe; cum tamen ulterius in iſtius phaenomeni cauſam non inquiſiverint. Sed etiam ſi uterus poſt partum adeo craſſus repertus fuiſtet, non tamen eandem dicendus eſt habuiſſe craſſitiem, dum infantem, ejuſque aquas cum placentâ contineret, quae magnam produxerunt expanſionem, diſtenſionemque. Illam enim acquirit craſſitiem ex contractione, & collapſu prius expanſae ſubſtantiae, quae mox poſt partum contingit.

Nonnunquam, autem infantes novem menſes geſtati, occluſo tranſitu, praeternaturalem quaerunt viam, ut vinculis, clauſtriſque exeant, ſi internum uteri os matris, infantiſque conatibus non ſatis aperitur, ſufficienſve ſpatium (ut vulgo in partu contingit) ad exeundum reddit, quod

fit,

fit, quia vel interno uteri in ore prominentia, vel excreſcentia quaedam carnoſa, ulcuſve, aut tumor quidam durus, ſcirrhoſuſve obeſt, vel quod anguſtum nimis illud os, maleve ſit uterus conformatus, quo caſu infans (praeſertim quando robuſtus, & ſanus eſt) ex utero in cavum abdominis prorumpit.

De non diſſimili caſu *P. Salmuthus Obſ.* 16. *Centur.* 1. *fol* 12. agit, ubi foetus uterum ad ilion dextrum prope cervicem ad dimidiae ſpithamae longitudinem perruperat, brachiumque dextrum pridie exertum retraxerat, quod poſtea putridum foetenſque reperiebatur.

Joh. Fauſſius, ut habent *Miſcellan. Med. Phyſ. German. Decur.* 2. *An.* 2. *fol.* 434. etiam uterum laceratum obſervavit.

G. Fabrit. Hildanus Centur. 1. *Obſ. Chir.* 64. ſe foeminam ſecuiſſe ait puerperio mortuam, in qua matrix lacerata, caputque infantis in laevam ventris capacitatem demiſſum reperiebatur.

Mirabilem, cervicis uteri perruptionem vide apud *Plazzonum Lib.* 2. *de Part. generationis Cap.* 14.

Plura *Jacob. Guillemaeus Lib.* 2. *de puerperio Cap.* 13. *fol. mihi* 319. nec non *C. Solingius Obſ. Peculiar. de Mulier. & infantibus fol.* 26. ut & *Embryulciae. fol.* 32. *&c.* exempla adducunt, qualia nos quoque *Scholio ad Obſ.* 66. *Tom. Prim. pag.* 288. *& ſeqq.*

Nonnulli etiam foetum in cavitate ventris ex-

tra uterum, etiamſi non laceratum, vel diſrũptum, repertum fuiſſe tradunt.

Ita memorat *D. de Monconnys Tom. 2. Itiner. Ital. pag.* 450. in mulieris cujuſdam, Aurelianenſi in Noſocomio diſſectae, quae poſt multos dolores, irritoſque in pariendo conatus obierat, cavitate abdominis inter uterum, & inteſtinum rectum foetum optime ſe habentem, illaeſâ matrice, repertum fuiſſe, utut non diu matri ſuperſtitem.

Nota eſt foetus lapidei *Muſſipontani* hiſtoria, quam vide apud *Thom. Bartholinum Centur.* 4. *Epiſt.* 58. *fol.* 368. *& ſeqq.* nec non *de partus inſolit. viis Cap.* 11 *fol.* 74. *&c.* ut & *Anth. Deuſing.* hic autem foetus in abdomine mulieris cujuſdam, Anno 1659. illaeſo utero, repertus eſt.

De puero nullo apparente ulcere, aut cicatrice, in civitate Burgundiae *Dolenſi* extra uterum, Anno 1661. reperto tractatum edidit celeberrimus Vir *Arnold. Senguerdius* Philoſophiae Profeſſor in Academia Lugd. Batav.; cujus infantis involucra omnia calculoſa, & cartilaginoſa erant, quibus diſſectis, humor ſeroſus cum foetu effluebat, de quo etiam poſtea Profeſſor *Stephan. Willetus* Dolae publice diſſeruit.

Ephemerid. Medicis German. Vratislaviae typis editis affertur exemplum infantis rite conformati, in alvo matris extra matricem, inter inteſtinum rectum, & uterum reperti, quamquam in hoc neque ulcus, neque cicatrix animadverſa ſit.

De

De foetu extra uterum *Tholoſae* An. 1675. invento, qui intra corpus per Annos 25. permanſerat, mentionem facit *N. de Blegnii*, Regis Galliarum Chirurgus *Zod. Med. Gall. An.* 1. *Obſ.* 9. *pag.* 9.

Verum hi foetus in abdomine matrum exiſtebant, quia tuba *Fallopiana* ovum minus recte comprehenderat, vel (ut volunt alii) ovum in tubae ductu haeſerat, quo tandem diſtenſo, ruptoque, foetus in cavum abdominis delabitur, teſte *G. Harvaeo Exercitat* 65. *de generat. Animal. pag. mihi* 428. Ubi tubas uterinas mulierum revera cornubus uteri caeterorum animalium proportione ſimiles áit; ut aliquando ex ſitu, connexione, amplitudine, perforatione, ſimilitudine, atque officio patet: quemadmodum enim alia animalia (ut jam dictum eſt) ſemper in cornubus concipiunt; ita etiam mulier reperta eſt, quae foetum in cornu, ſive tubâ illâ gereret: ut doctiſſ. *Riolanus Anthropogr. Lib.* 2. *Cap.* 34. ab aliis obſervatum meminit, oculiſque conſpexit.

Idem teſtatur *Matth. Tilingius Diſſertat. de foetu Lutetiae Pariſiorum An.* 1669. *extra uterum reperto ſect.* 2. § 13. *pag.* 99.

Joh. Riolanus Dict. Lib. Cap. 35. *fol. mihi* 180. quatuor diverſa foetuum in tubis mulierum repertorum adducit exempla.

Regn. etiam Graaffius Tract. de Mulier. Org. Generatione inſerv. fol. mihi 254. foetus aliquando in cavitate abdominis inter inteſtina excreſcere ſtatuit: quatenus ſcilicet ova jam foecunda è teſti-

bus extra tubarum cavitatem decidant, & à partibus adjacentibus foveantur, & incrementum ſumant; donec tandem placentae beneficio cum illis copulentur, ac perfectionem nanciſcantur.

Admiratione digna eſt illa uteri perforatio, cujus meminit *G. Fabrit. Hildanus Reſponſ. ad epiſtolam M. Doringii fol.* 908. Ubi foetum mortuum per umbilicum, ſuppuratione facta, exiiſſe, matremque, curatione recte inſtituta, integram recuperâſſe ſanitatem tradit.

Similem hiſtoriam, at diſſimili longe eventu, *Albucaſes Chirurgiae Part.*2.*Cap.*76.*fol.mihi* 221. habet: Mulierem, inquit, mortuum ventre gerentem foetum, nihilominuſque impraegnatam vidi; ſed & hic interiit foetus. Diu autem poſt mulieris umbilico abſceſſus accidit, è quo aperto, multum effluxit puris. Vocatus itaque diutius medicam illi praeſtiti opem, quanquam non percurato ulcere. Admoto igitur attrahente emplaſtro os ex umbilico, aliudque poſt dies aliquot prodiit. Cum vero nulla in ventre reperiantur oſſa, attonitus ſteti: Quare illa mortui foetus eſſe cogitavi. Poſt exactiorem autem inſpectionem non pauca eduxi oſſa, cum ſe melius haberet mulier. Remanente dein ulcere, parumque emittente puris, illa vixit.

*Alex. Benedictus Lib.*25.*Cap.*33.*fol.mihi* 997. Mirum, inquit, obiter exemplum referam cujuſdam Venetae Matronae, quae cum, partum legitimum excluſiſſet, mortuus intra uterum man-

manſit gemellorum alter, qui poſt magnos genitricis labores tabefactus fluore quodam per vulvam emiſſus eſt. E trium in ventre ortarum fiſtularum maximâ integra embryonis non ſine intuentium ſtupore educta eſt calvaria: ſingulis poſtea diebus reliqua prodierunt; Atque ita illa convaluit.

OBSERVATIO XXXI.

Impraegnatio, nullis unquam praeviis menſtruis.

PRovidentiſſimus hominum Creator ita foemineum condidit ſexum, ut, reliquis paribus, frigidioris ſit temperamenti, poriſque donetur anguſtioribus, quam virilis, unde majori ſanguinis fruitur copiâ, quam ad ſui ſuſtentationem indigeat, ut idem aliquando, poſtquam virum paſſa eſſet mulier, foetus vivificationi neceſſarius foret è virginibus quovis menſe erupturus. Qua de re *Obſ. Praeced.* 19. actum fuit.

Quamvis autem, quae menſtruo non purgantur fluxu, ſteriles habeantur mulieres, aliquando tamen virgo quaedam, vel mulier, nullis praeviis menſtruis, concipit. Hoc autem ipſum in Sartoris cu-

juſdam Hagienſis uxore etiamnum viven-te animadverti. Haec enim nullo unquam, nec extra, nec in matrimonio, menſtruo fatigata fluxu quotannis peperit, vitamque recte ſe habens tranſigit.

IN OBSERVATIONEM XXXI.

MUltiplices ſunt menſtruorum defectus cauſae, multaque illum plerumque ſequuntur ſymptomata, de quibus hic loci non agemus dicturi tantum, cur mulieres quaedam abſque ſanitatis detrimento illo fluxu carere queant.

Ratio eſt; quia propter fervidam, & ſiccam temperiem poroſque magis patulos, nec non magnos labores, ſanguinis hujus materia diſſipatur, & avolat: ut in laborioſis, robuſtiſque, vel etiam calidiores inhabitantibus regiones mulieribus monſtrat experientia, quae nullo, vel minimo madent fluxu, quamvis materia haecce ſive per narium haemorrhagiam, ſive haemorrhoides &c. exonerari queat. Ita tradit *Joh. Lerius Itinerar. Braſilienſi Cap.* 17. *fol.* 240. ſe, qui per annum integrum in *America* vixerit, foeminas nullas menſtruis laborantes unquam conſpexiſſe, quas multo labore viros antecedere ſcribit.

„ Ego, inquit, crediderim fluxum illum ra-
„ tione nobis ignota eas divertere. Puellas enim
„ Annos 12. natas vidi, quarum latus ab axilla ad
„ genu

„ genu uſque animalis cujuſdam dente acutiſſi-
„ mo ab matribus incideretur. Puellae vero
„ prae ſummo dolore frendentes magnam cruo-
„ ris copiam emittebant. Hoc illas remedio
„ menſtrua antevertere conjicio.

Idem etiam confirmat *Appianus Lib.* 2. *Coſ-*
„ *mogr. Cap.* 15. Sanguinem, inquit, è *mediis*
„ *lumbis, genibuſque depromi ſinunt.*

F. Platerus etiam virgines, mulierefque Braſilienſes abſque ullo fluxu quam maxime ſanas vivere tradit.

Ruſticas multas abſque fluxu iſto ſanas degere mulieres *Foreſtus*, ac *Horſtius* teſtantur.

Exempla quaedam ad *Obſ.* 78 *Tom.* 1. *pag.* 341 de quibuſdam mulieribus adduxi, quae abſque menſtruo fluxu pepererint; quod ipſum etiam *Ariſtoteles Lib.* 1. *de Generat. Animal. Cap.* 19. indicavit.

Meminit *Rondeletius Meth. Curand. Morb. Cap.* 24. mulieris cujuſdam Montis Albani, quae nunquam fluxum iſtum experta duodecim ediderit infantes.

Memorat *Laur. Joubertus Popul. Error. Lib.* 2. *Cap.* 1. foeminae cujuſdam *Tholoſanae*, quae 18. infantes, tam maſculos, quam foemellos abſque praeviis menſtruis pepererat, ut & *H. Reuſnerus apud Velſchium Obſ.* 99. *pag.* 55. de aliâ, quae ſedecim infantes abſque illo fluxu in lucem protulerat.

Plures caſus videri poſſunt apud *Sennertum*

Lib.6. Prax. Part.2. Sect.2. Cap.1. Quaeſt.1. pag. mihi 232. Schenck Lib. 4. de conceptione, Marcell. Donat. Lib. 4. de Hiſtor. Medic. Admir. Cap. 23. Guainer. Tract. de aegritud. matricis Cap. 21. Greg. Nymannum de vita foetus in utero, Nicol. Florent. Serm. 6. Tract. 3. Cap. 4. Bertinum Lib. 4. Med. Cap. 6. fol. 61. Th. Bartholini Centur. 4. Hiſt. 37. fol. 309. Trincavell. Lib. 10. Cap. 3. de rat. cur. omnes humani Corp. affectus, Laz. Riverium Pr. Med. Cap. 17. Joh. Rhod. Cent. 3. Obſ. 541. nec non *Miſcell. Med. Phyſ. Cur. Germ. Dec. 1. An. 3. Obſ. 265. fol. 479.* & *An 6. Obſ. 64. pag. 92.* Item *Obſ. 159. pag. 224.* ut & *Decur. 2. An. 1. Obſ. 41. fol. 114.*

Braſſavolus Comm. ad Aphor. Hippocratis 36. Lib. 5. Novimus, inquit, *notaeque ſunt hodie ruſticae, quibus nunquam menſes fluxerint, quamvis ſanae degant, & robuſtae ſint, ac, (quod mirum) foetus producant.*

Ut autem hae detrimenti nihil, vel quod alicujus ſit momenti, praeter cauſas modo recenſitas perpetiantur, ſanguinis bonitas, laudabiliſque viſcerum conſtitutio efficit.

Mirum autem eſt, quod de muliere quadam *Ephemerides German. Curioſ. Decur. 1. An. 3. Obſ.* 348 memorant, quae non, niſi impraegnata menſtrua emittebat. Fluxus autem ille certum exhibebat conceptionis ſignum. Hinc patet (uti etiam monuimus *Schol. ad Obſ. 76. Tom. 1. fol. 333*) *Aph. Hippocratis ſexageſimum Sect. 5.* exceptionem

pati.

pati. Quare de eo intelligi debet fluxu menſtruo, qui fit ut plurimum, & cum vehementia Nec nocere poteſt mulieri fluxus menſtruus, ſi non proveniat ille è cavo uteri, ſi enim manat è vaſis, quae in collo uteri ſunt, nullum eſt abortus periculum, ſi vero è cavo uteri ob externas, internaſve evidentes cauſas *Tom.* 1. memoratas, idoneis ſiſti nequeat remediis, quamprimum procurandus eſt obſtetrici partus, aut certo morietur cum matre infans. Atque hoc quidem caſu verus eſt Hippocratis Aphoriſmus.

Monitos itaque Veneris nepotulos, puellaſque audaculas velim, ne ſi forte menſtruus non appareat liquor, furta latitura putent. Quam enim decipi queant, adjecta abunde oſtendunt exempla. Ita etiam virguncularum meminit *Ludov. Mercatus*, quae viris ante fluxus illius adventum traditae conceperint, ſatiſque apparuerint foecundae.

OBSERVATIO XXXII.

Foetus humanus abſque umbilico editus.

TOt inauditas inſolitaſque videmus indies, & ubique fere terrarum, monſtrorum, & defectuum circa hominis efformationem figuras, quas praecipue

 ob-

obſervant, qui ſedulam Medicinae, & Chirurgiae navant operam, ut non immerito in ſummam quandoque rapiamur admirationem.

Varia inter exempla quoddam non ita pridem habuimus Hagae-Comitum An. 1683. nundinarum tempore. Conſpiciendus exhibebatur maſculus quidam infans anni unius cum tribus menſibus, qui hîc Hagae à tenuioris fortunae parentibus Anni 1682. menſe Februario natus erat. Hic uterinis carceribus ſolutus in lucem ſine ullo, imò ne minimo quidem funiculi umbilicalis indicio prodibat, quem idcirco obſtetrix in partu à ventre ſeparare neceſſe non habuit. Deerat etiam umbilicus, ejus autem loco in hypogaſtrio circa pubem lata quaedam, rotundaque, ac rubra, nec non tenuiſſimâ pelliculâ obducta macula apparebat, nummi, quem Solidum vocamus, magnitudine; intra cujus circumferentiam duae conſpiciebantur papillulae, ſeu aquae ductus, latum digitum ab invicem diſtantes, per quos urina reddebatur. Ipſe autem infans parvo admodum donabatur ſcroto, quod duos continebat teſticulos;

pene

pene tamen omnino carebat, quantum quidem conſpicere licebat. Ita ut nihil, niſi penis glans praeputio denudata, nec perforata, ventrem verſus cum ipſo fraenulo inverſa ſupra ſcrotum appareret, eodem, plane modo, quem Tabulâ quartâ *fol.* 329. videre eſt Hic autem infans trimulus ad plures abiit. Primae fig. A. latam illam, & rubram maculam in hypogaſtrio, B. B. duas papillulas, per quas reddebatur urina, C. C. inverſam, denudatam, & imperforatam glandem. D. inverſae glandis fraenulum oſtendunt. Secundae Fig. A. eandem maculam in hypograſtrio B. B. deſcriptas papillulas, C. glandem penis monſtrant.

IN OBSERVATIONEM XXXII.

UT autem major nobis hac in re habeatur fides, adjiciemus & deficientis umbilici exemplum, quod habent *Ephemerides Gallicae An.* 1673. *fol.* 69. duodecimâ conventione. Ubi *D. Chatton* Chirurgus Montargenſis Epiſt. quadam ad *D. Dionyſium* ita ſcribit.

Octavo Decimo Octobris Anno 1673. partus promovendi gratia ad mulierem quadragenariam vocatus fui. Excluſo foetu, nullum apparere

funiculum umbilicalem ſtupui, cui plerumque foetus alligantur. Mox itaque in ipſum inquiſivi infantis umbilicum, quem eodem plane modo ſe habere reperi, quo in trium quidem hebdomadarum infante eſſe ſolet, ita ut eundem deligare non fuerit neceſſe.

Poſtquam igitur obſtetricis curae foetum reliquiſſem, diligenter in ſecundinas inquiſivi, quae funiculo attractae ſolitas habere videbantur dimenſiones, tam quantum ad longitudinem, quam latitudinem; rotunda autem placentae verſus illam partem, qua foetum reſpicit, erat figura. In medio rotunditatis globulus quidam carneus magnitudine ſeminis cannabini reperiebatur ſimilis plane globulis, qui in extremitate vaſorum ſanguiferorum, poſtquam abſciſſa fuerunt, conſolidatorum exiſtunt. Ne guttam quidem ſanguinis deprehendebam, nec circa funiculum, nec ipſum circa umbilicum. Vivit etiamnum idem infans ſucco, & ſanguine validus, non minus, quam ipſa mater. Haec mihi ſe ſecundum ſolitum numerandi ordinem jam ante tres hebdomadas partus tempus adeſſe credidiſſe, totoque geſtationis tempore multò, quam ante, melius ſe habuiſſe, nullumque plane ultimae hujus geſtationis tempore ſymptoma ſibi accidiſſe retulit.

Si vero (ita pergit idem) ad illam extremitatis funiculi tam verſus ſecundinas, quam verſus umbilicum attenderis deſcriptionem, facile con-

ce-

cedes jam dudum praeterlapſum fuiſſe aliquod tempus, à quo funiculus ab ipſius foetus ventre ſeparatus fuerit: idcirco autem hic plane ſtupeo neſcius praeter umbilicum reperire vias, per quas foetus in utero nutrimentum capiat, reſpiretque.

Non immerito equidem circa hunc caſum obſtupuit *D. Chatton*, ignoravitque tum temporis, quomodo infans abſque funiculo umbilicali nutriri, ac reſpirare potuit.

Quantum ad nutritionis, reſpirationiſque materno in utero functiones, jam dudum plurima conſcripta, & ventilata ſunt, liſque etiamnum ſub judice eſt.

Hiſce tamen duobus caſibus evidens eſt praeter vaſa umbilicalia aliam etiam neceſſario dari viam, per quam foetus in utero non nutriatur tantum, ſed & aliquatenus reſpiret.

Quamvis autem nodo huic Gordio ſolvendo impar ſim, meam tamen proferre opinionem non vereor, foetumque non per vaſa umbilicalia tantum, ſed & (imo potiſſimum quidem) ipſum per os nutriri, ac reſpirare aſſeram. Haec autem quae probent, non graves deſunt rationes.

Quantum itaque primo ad nutritionem foetus per os attinet, aſſumo tanquam axioma quoddam: Ubicunque notabilis aliqua datur cavitas, vel apertura, cujus interior circumferentia, vel interna latera ſunt mollia, cauſa etiam quaedam

ma-

materialis exiſtit, quae cavitatem illam conſervet; alias enim latera illa omnino coïrent, & in ſolidum aliquod corpus coaleſcerent; quod evidenter in deligatis vaſis umbilicalibus recens natorum infantum, in foramine ovali, & altero oblongo cordis patet, quae coaleſcunt, quia cauſa diſtendens ſublata, & aliovorſum tranſlata eſt, ità ut ſummo jure dicatur tempore geſtationis neceſſario in ventriculum aliquid influxiſſe, quod cavitatem conſervârit, quod haud dubie praeſtitit humor ille, qui ex lymphaticis, ſive ſalivalibus proſiliit vaſis, vel praecipue ille, cui intra membranas uteri foetus innatat, qui multis, celeberrimiſque viris nutritius habetur.

Legatur G. *Harvaeus de Generat. Animalium*, *Joh. Rogerſius Diſceptat. Med.*, *Courvaeus Lib. de nutrit. foetus*, *Caſp. Bartholinus Exercit. Anat.pag.* 17. *Franc. Bayle Tract. de uſu lactis ad tabidos reficiendos*, *Charleton Oeconomia Anim. fol.* 165. *Regn. de Graef de Mulier. Organ. Generat. inſerv. Cap.* 15. *fol.* 278. *And. Laurentius Anatom. fol.* 315. *Deuſingius Geneſi microcoſmi*, *Thom. Bartholinus Anatom. nova*, *Wedelii Phyſiol.*, *Velthuſius Tract. de Generat.*, *Alex. Maurocordatus*, *Olaus Rudbeck*, *Zypaeus*, *Anth. Everhardus*, *Matth. Sladus*, *Majouw*, *Thruſton*, *Needham*, &c.

Adde, quod exterior oris pars in foetu, rima ſcilicet labiorum, ut & oeſophagus, larynxque re quadam, qua aperta maneant, indigeant.

Haec

Haec autem (meo quidem judicio) nulla alia eſt, quam illi liquores, nempe ſaliva, & humor, cui innatat foetus; quae ſalivae materia per ipſas arteriolas in ſalivales glandulas trajecta, & in iiſdem ſequeſtrata, ac per earum canales ad oris cavitatem deducta permanere nequit, ſed neceſſario muſculorum linguae motu verſus inferiora depreſſa ad ventriculum, & inteſtina tranſit; quemadmodum ipſa monſtrat experientia, nec non motuum indicat ratio.

Si etiam nihil per os ad ventriculum, & inde ad inteſtina embryonis deſcenderet, unde quaeſo, efformarentur, & in ſtatu ſuo conſervarentur vaſa lactea, ut tenuior chyli portio ex ventriculo, & inteſtinis deveniens ad ſanguinem propelli, & trajici poſſet, dum interea craſſior pars in inteſtinis collecta meconium producit, ſive nigras illas faetus faeces, quae poſt partum per intervalla tandem excernuntur?

Ut autem commodior ſucco nutritio per Oeſophagum in ventriculum foret tranſitus, epiglottis laryngis rimulae, ſive glottidi embryonum naturaliter aliquo modo eſt agglutinata, mollis enim haec, neque cartilaginea nondum natis eſt, quibus poſt nativitatem vi aëris à glottide reſilit, duritiemque reſpiratione ſenſim acquirit

Ut autem uberius foetum per os nutriri demonſtrem, adduci poteſt & hoc, quod ad trigeſimum, aut quadrageſimum diem uſque (licet *Har-*

vae-

vaeus Exercitat. 56. de Generat. Animal. fol. 363. per trium menſium ſpatium vix rudimentum aliquod placentae conſpici ſcribat) nuſpiam aliquam connexionem, aut communionem habeat cum ipſa matre, non certe magis quam ovum ventre gallinae circumvallatum, quod etiam confirmat idem *Harvaeus D. Lib. Exercitat. 69. pag.* 449. ubi in ove foetum, qui tunc temporis perfectus erat, & pollicem fere longus, ad tempus illud uſque, nuſpiam cornibus uteri alligatum, orificiaque vaſorum umbilicalium intra colliquamentum uteri, tunicarumque inſerta, ac terminata ſe conſpexiſſe ſcribit.

Hippocrat. de Nat. Pueri Sect. 3. pag. 245. *Quae foetum*, inquit, *ſuſtinent membranae ex umbilico prodeunt*; & paulo poſt: *eodem modo, ac in ovo, ex umbilico membranae protenduntur.*

H. Fabrit. ab Aquapendente de formato foetu Part. 1. Cap. 3. fol. 5. Simile quid de quibuſdam affirmat brutis, praeſertim de ſcropharum, equarumque foetibus, quibus ille nullas carunculas, ſive colliculos carneos, nullam placentam, nulla etiam vaſa umbilicalia, quorum ope cornibus annectantur, eſſe refert. Hos etiam ad tempus excluſionis uſque ab humore intra uterum concluſo nutriri, nullibique cornibus annecti aſſerit. Idem teſtatur *Harvaeus Lib. de Generat. Animal. Exercitat. 70. fol. 462. & 541. Exercitat. de uteri membranis*, nec non *Anthon. Deuſingius Geneſ.*

Mi-

Microcoſmi fol. 150. *G. Needham fol.* 29. *M. Tilingius de Placenta uteri fol.* 335. *&c.*, ut & *Regn. de Graef de Mulier. Org. fol.* 295. Siquidem ergo brutorum foetus nec ſubſiſtere, nec ſuſtentari queunt, nutrimento, quod utero tantum ingenitum eſt, ut ſtatuit *Harvaeus Excitat.* 70. *fol.* 462, quoniam illa animalia (praeſertim pullus equinus, qui valde magnus ex utero prodit) eminentis magnitudinis conceptum, ſive ovum, & per conſequens magnam humoris hujus quo alantur, copiam requirunt, ſiquidem etiam tanta nutrimenti copia ſimul, & ſemel (uti alias in ovis contingit) in iis animalibus non exiſtit, ut inde intra uterum ſubſiſtant, & quoniam denique hiſce animalibus nec per placentam, nec etiam per vaſa umbilicalia, uteri vaſis unita quidquam affertur alimenti, certe, cum alius nutritionis modus deſit, per os nutriantur, neceſſe eſt, quemadmodum è chylo quoque, qui in eorum ventriculis, etiam quando nondum ad debitum tempus geſtata ſunt, reperitur, conſtat. Hac autem de re prolixius ſequentibus agemus.

Foetum etiam intra uterum nutrimentum, ſimulac chylificationi inſervientia organa ſunt efformata per os admittere, jam olim *Hippocratis* tempore dictum reperio. Ipſe enim *Lib. de carnibus Sect.* 3. *fol.* 350. *Puer vero*, inquit, *in utero comprimens labia ſugit ex utero Matris, & attrabit nutrimentum.* Ac *Lib. de natura pueri Sect.* 3. *fol.*

fol. mihi 241. *Tendunt enim*, ait, *& in mammas, & in uteros venulae hae* (ſcilicet quae quod in cibo, & potu eſt pinguiſſimum, & dulciſſimum, continent) *& conſimiles aliae; & ubi pervenerit ad uterum lactis formam habet, eoque puer fruitur;* ſed poſtea eodem *Lib. fol* 246. *Foetui grandiori alimentum, & augmentum, quod à matre deſcendit, non amplius ſufficiens eſt, trahit enim ad ſe, quod dulciſſimum eſt in ſanguine, ſimulque aliquantula lactis portione fruitur.*

Nec diſſentit *Galenus*, qui *Lib.* an *animal ſit id, quod in utero eſt? Cap.* 3. *Foetus*, inquit, *in utero matris exiſtens eaſdem habet functiones, quas poſtea in lucem editus demonſtrat, ſcilicet ſugit, deglutit, reſpirat*, &c. & *eodem Lib. Cap.* 5. *Ne igitur foetus, qui vivificantur, animari diffidamus, neque enim hi poſt partum proprias operas ab aliquo diſcunt, ſed uteris contenti devorant, coquuntque, ac expurgant diſtributum alimentum, apponuntque, quod purgatum eſt, ac ſupervacuum depellunt; ut poſtquam in lucem prodierint, quod ſupervacuum eſt, excernant.*

Convenit *Democriti*, & *Epicuri*, teſte *Plutarcho Lib.* 5. *de placitis Philoſophorum Cap.* 16. ſententia; ſtatuunt enim & illi per os nutriri foetum.

Plato etiam *Timaeo* foetum lacte nutriri ait.

Ariſtoteles Lib. 4. *de Generat. animalium Cap.* 8. ſub finem, quando, ait, foetui propter magnitudi-

tudinem non eſt ſufficiens nutrimentum illud, quod affertur per umbilicum, accipit lac in alimentum. Quibus verbis denotat ante partum id contingere, ut clare ex ſequentibus, *& quando per umbilicum nullum amplius tranſit nutrimentum*, *&c.* patet.

Spreta autem diu fuit *Hippocratis* doctrina, quod praecedentibus ſeculis rationi minus videretur eſſe conſentanea: poſteriori autem hoc aevo reperti ſunt, qui ejus ſententiam validis confirmârint rationibus, quos inter familiam ducit *G. Harvaeus*, qui *Hippocratis* veſtigia premens duplicem pro nutritione foetus viam agnovit, per umbilicalia videlicet vaſa, atque os. Verumenim vero in hoc differt *Harvaeus* ab *Hippocrate*, quod loco ſanguinis menſtrui, albugineum ad nutritionem ſubſtituat alimentum, teſteturque ſe per multiplicem, ac continuam cervarum, damarumque anatomiam diverſis temporibus inſtitutam, iſthaec inveniſſe.

Rationes autem quibus in hypotheſeos ſuae confirmationem uſus eſt *Hippocrates*, tum ab excrementis in recens nati infantis inteſtinis latentibus, tum à ſugendi deſumtae ſunt notitiâ.

Lib. enim *de carnibus Sect.* 3. *fol. mihi* 250. Quod ſi quis roget, inquit, unde puerum in utero ſugere ſciamus, hoc illi reſpondere licet: Pueri, cum in lucem prodeunt, ſtercus in inteſtinis habere conſpiciuntur, & ſimul ac in lucem editi ſunt, tum homines, tum pecora, id iis

per ventrem ſecedit. Atqui neque ſtercus haberet, niſi in utero ſugeret, neque, ut primum puer natus eſt, ubera ſugere noſſet, niſi in utero ſuxiſſet.

Harvaeus Exercitat. 58. pag. mihi 886. Velut pullus, & alia animalia liquori intra ovum innatantia os aperiunt, ut humoris portionem aſſumant, ita etiam per os ſugere foetum ſcribit: Quamprimum enim aliquam nanciſcitur perfectionem, membra protinus movet, & ſiquidem alios commovet muſculos, quid ni etiam oris, & oeſophagi organis ad liquorem illum intromittendum uteretur?

Foetum autem in utero materno ſugere vel hinc liquet, quod ſi in recens editi foetus os inſeratur digitus, illico deprehendatur ſugere, imo obſervatus eſt foetus ipſo tempore partus, antequam lacrymari, vel recte reſpirare potuit digitum in os inſertum attraxiſſe, quod in vitulis nondum omnino editis experiri licet.

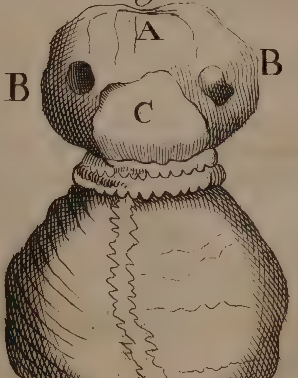
Foetum inſuper recens natum longe melius, quam adultum hominem, ſugere, rectiuſque multo labiis papillam amplecti, videmus.

Si itaque per os nihil unquam antea in utero materno in ventriculum admiſiſſet, non poſſet equidem, meo judicio, immediate poſt partum chylificationis, cui non adſuevit, producere functionem, imo non ſine ſummo periculo tam ſubitaneam ferret mutationem foetus, ſi in utero per ſolum nutritus umbilicum mox in lucem editus lacte aleretur. Foetum

fig:1

fig:2

Foetum in utero per os nutriri etiam liquet ex ſubſtantiâ, quae in oeſophago ejus, ventriculoque reperitur, nec quantum ad colorem, ſaporemve, ac conſiſtentiam à liquore cui ille innatat, differt, quaeque in ventriculo aliquantulum coctа lac coagulatum refert. Haec etiam chyli ſpecie in primis inteſtinis deprehenditur, dum inferiora excrementis referta ſunt ſtercoraceis.

R. Graeſſius Lib. de Mulier. Organ. Generat. inſervient. fol. 187. *Invenimus*, inquit, *in duodeno inteſtino talem liquorem, qualem in ventriculo, praeterquam quod ob affuſam bilem aliqualiter ad viridem vergeret colorem, & quo magis deſcenderet, eò magis incraſſaretur, albumque ſuum colorem exueret; ita ut in craſſis tandem inteſtinis alvinarum foecum conſiſtentiam acquirat: quae lenta liquoris immutatio foetum per os nutriri ſatis indicat.*

Quin etiam multi recens nati infantes lacteum nutrimentum ante evomuerunt, quam mammas ſuxerint, aut aliud quicquam extra corpus matris aſſumpſerint, quod certe ventriculis eorum ineſſe nequivit, niſi intra uterum admiſſum fuerit.

Hac de re *Iſbr. de Diemerbroeck. Ana. Lib.* 1. *Cap.* 30. *fol. mihi* 365. ſe clarum in filiola ſua habuiſſe exemplum dicit, horam circiter unam poſt partum abſolutum, magnam lactis quantitatem multis admirantibus mulieribus (nondum enim aliquid per os extra uterum acceperat) evomen-

te. *Anthon.* etiam *Everhardus* abortum quendam 28. hebdomadum in lucem editum plurimum ſeroſi lactis vomitu rejeciſſe teſtatur, quamquam nè hilum quidem extra uterum aſſumpſiſſet.

G. Harvaeus, aliique circa tertium, quartumque geſtationis menſem in embryonum ventriculis chylum inſtar albuminis ovi, ſubſtantiae, cui innatabant, non abſimilem invenerunt: Idem aſſerit *Joh. Veſlingius Syntagm. Anatom. Cap.* 8. In ventriculis quoque, tenuibuſque embryonum animalium inteſtinis materia quaedam reperitur, quae tam quantum ad colorem, quam ſaporem, ac conſiſtentiam omnino liquori, cui innatant, ſimilis eſt, teſte *Harvaeo Exercitat.* 58. *fol.* 306.

Non levis certe ponderis demonſtratio ex *Hippocratis*, quae de faecibus, ſive meconio, quod in infimis recens natorum reperitur inteſtinis, deſumuntur, petitur argumentis. Certum enim ad chylificationis in ventriculo peractae ſignum eſt. Negare equidem nolim ad productionem meconii inteſtinorum multum etiam alios humoris, ſalivam, bilem, ſuccumque pancreaticum conferre, ab hujuſmodi autem materiarum (& ſpeciatim ſucci pancreatici) commixtione hancce provenire nigredinem, vix eſt, ut credam: Si enim haec ab illo, aut à bile in inteſtina embryonum immiſſis oriretur, multo magis in adultis animadverteretur, quibus humorum ſecre-

cretio, propter majorem nutrimenti uſum, copioſior, nec non humores acriores, ideoque ad tingendum aptiores ſunt. Certum etiam eſſet ſuccum pancreaticum, ſi nigredinis meconii cauſa eſſet, ex particulis acidis, auſteriſque conſtare, quales tamen in hoc embryonum non obſervantur ſucco, ſaporis enim ille eſt expers; quapropter libentius ego hujuſmodi nigredinem diutinâ meconii in inteſtinis morâ ortam crediderim. Illud enim in quatuor, aut quinque menſium embryonibus viridiuſculum, in trium vero menſium foetibus flaveſcens repertum eſt.

Verum quidem eſſe poterit embryonum meconium pedetentim nigrum evadere ex eo, quod bilis intra veſiculam felleam nigra vulgo conſpiciatur, quia propter externae, liberaeque inſpirationis aëris defectum paucas in ſe particulas habet nitroſas, quae alias non tantum bilem flavam, ſed & totam maſſam ſanguineam, quae nigrior in embryonibus apparet, intenſè rubram reddere poteſt: Ita ut bilis iſtius nigricantis embryonum parva quantitas per vices in duodenum ejecta chylo, & faecibus, quae poſtea ſequeſtrantur, nigriuſculam meconii producat tincturam.

Harvaeus quoque *Exercitat.* 58. *fol.* 387. in viviparorum foetibus inteſtina craſſiora conſimili excremento repleri, quali lacte veſcentia abundare cernuntur, nec non in ovibus, aliiſque biſulcis ſcybala reperta eſſe ait. Ibidem etiam circa diem ſeptimum decimum in pullo prope anum

 ſter-

ſtercora evidenter ſeſe reperiſſe, eademque foras intra ſecundinas egeſta paulo ante partum ſe conſpicatum ſcribit. Quod & *Volcherus Coiter*, & *Carpus* obſervârunt.

Coronidis loco ſubjungam in embryonibus non tantum humanis, ſed & brutis, oculos exiſtere clauſos, & ſub palpebris firmiter admodum ſibi adhaerentibus occultos, verum ex adverſo labia ſeparata, oſque (etiam tunc, cum embryonum vix diſcerni poſſunt rudimenta) apertum conſpici, uti etiam *G. Harvaeus Exercit. 56. pag.* 372. & *Exercit. 69. pag.* 450. notat.

In foetubus etiam, qui ex utero prodeunt mortui, inter maxillas lingua nonnihil prominens obſervatur, unde illos in utero equorum, boumque more, liquorem, cui innatant, alentem hauſiſſe ſtatuimus; praeſertim cum etiam ejuſmodi quandoque liquor, quamvis craſſior paulo, ex eorum oribus, annotante *Anth. Everhardo pag.* 163. poſt partum eductus ſit. Denique tam ex noſtra, quam D. *Chatton* obſervatione neceſſario aliam praeter umbilicum exiſtere viam, per quam foetus in utero alimentum accipiat, liquet.

Ruſtici occluſo, & conſolidato umbilico in lucem prodire vitulos, ac etiamſi umbilicalis funiculi portio quaedam ventri in partu adhaereat, ne guttulam quidem ſanguinis inde vel fortiori digitorum compreſſione elici affirmant.

Hae

Hae itaque rationes meridiano ſole clarius in utero etiam per os nutriri foetum demonſtrant.

Nonnulli autem forte liquorem, cui foetus innatat, non nutritium, ſed excrementitium, ſive ex urina, & ſudore conflatum dicent.

Hunc autem non eſſe urinam hinc liquet, quod foetus in utero non mingat: Ejus enim veſica ſexto, ſeptimove, aut octavo menſe aperta urinâ ſemper reperitur plena, ita ut *Joh. Riolanus*, *Hiſt. Anat. foetus humani Cap. ult. fol. mihi* 410. veſicam in foetu ter ipſo ventriculo majorem dicat, quod & confirmare videtur *Joh. Veſlingius Syntagm. Anat. Cap.* 8. *fol. mihi* 21. ubi veſicam multo lotio diſtentam, nec non ureteres in foetibus amplos admodum reperiri ait, ut &, neceſſitate urgente, urinae retinendae inſerviant.

Statuerunt *B. Euſtachius*, & *Conſt. Varolius* omnem in veſica colligi, ibidemque uſque ad partum conſervari urinam; quam etiam opinionem *Goth. Moebius Fundam. Medic. Phyſiol. Cap.* 20. *fol. mihi* 565. nec non *Anth. Everhardus pag.* 186. *& Seqq.* fovent. *Platerus* quoque, *Vigierius*, *Gaſſendus*, & *Sebiſius* non per urethram, ſed per urachum urinam reddi dixêre. *D. Steph. Blankardus Anat. Reform. fol.* 478. foetus urinam è veſica in placentam excerni, ſicque intra uterum ſuſceptam tandem per matris veſicam expelli credit.

Foetus autem veſicam ſatis eſſe magnam quae omnem urinam geſtationis tempore collectam

capiat, veroſimile admodum putem, propter ipſius enim nutrimenti puritatem parum producitur excrementi, non plus certe, quam partibus iſti uſui deſtinatis contineri queat. Si enim foetus intra uterum tantum urinae exoneraret indies, quantum extra illum, certe nec veſica, nec uterus illam caperent.

Quo pacto autem liquor ille urina dici poſſet, cum, renibus, veſicâque foetus nondum abſolutis, nec ullo, vel minimo certe ejus apparente rudimento, in membranis reperiatur.

Accedit, quod, quò major evadit foetus eo magis, quicquid id eſt liquoris imminuatur, quod profectò non fieret, ſi urina, vel ſudor eſſet, quemadmodum *Exercitat. 56. fol. 366.* & *58. fol. 382.* indicat *Harvaeus.*

Liquor etiam ille in quovis animalium reperitur genere, imo etiam in illis quae nunquam aut mingunt, aut ſudant, teſte eodem, *Exercitat. de humoribus uteri 656.*

Si liquor iſte in uterum è veſica deplueret, ſalſus, acer, ſaporis, odoriſque mali eſſet, unde non tenella tantum foetus laederetur cutis, ſed & tenuis illa membrana amnion eroderetur, uti clare in infantibus, ubi diutius paulo lotio madidis in haeſêre linteis, liquet.

Certum enim eſt urinam extra veſicam ſtagnantem non ſolum acrem reddi, ſed & putreſcere tandem, cum intra veſicam, quod naturali contineatur loco, non putreſcat. Ita alii etiam cor-

corporis humores, ut & ſanguis, intra vaſa ſua non putreſcunt, extravaſati vero in peregrinum quendam locum, putrefactioni ſunt obnoxii. Si etiam liquor ille non eſſet boni ſaporis, odoriſque, revera eundem tam avide non abſorberent vivipara, nec etiam foetus recens natos delingendo purgarent.

Ulteriori demonſtrationi ſequens etiam inſervit experimentum. Liquor enim ille in cochleari vivis impoſitus carbonibus, humidiore portione parumper avolante, glutinoſus mox, ac gelatinae adinſtar craſſus evadit, quod urinae nunquam contingit. Ita *Rolfincius Lib.* 4. *Cap.* 32. *Diſſert. Anatom. fol. mihi* 1192. ſe liquorem, cui foetus innatabat, lente coxiſſe, quo tenuior avolaret portiuncula, & relictam fuiſſe craſſiorem inſtar gelatinae partem dicat, quam, quantum ad ſaporem, minime ingratam, nec ſalſam, nec urinoſam fuiſſe aſſerit, certo indicio eam non excrementum quoddam ex urina, & ſudore eſſe.

Theod. Aldes Diſſert. Epiſt. fol. 10. llquorem, qui amnio contineri ſolet, igni impoſitum (Hydropicorum tamen excipit liquorem) coagulari, & abſque multâ aliarum particularum exhalatione concreſcere ſcribit.

Si liquor ille urina foret, foetus, juxta noſtram hypotheſin, eam deglutiret, quod à veritate alieniſſimum eſt, urina enim nutrire neſcia foetui noceret.

Denique, ſi foetus intra uterum per urethram

mingere cogeretur, quî, quaeſo, actio illa in aliis, quibus urethra (ut in noſtra Obſervatione) omnino impervia, ac clauſa eſt, procederet?

Liquorem autem intra amnium contentum non eſſe ſudorem probaveris, quod tenellus adeo, imperfectuſque foetus ſudare nequeat, cum nec ipſimet adulti, niſi poſt vehemens corporis exercitium, &c. ſudent. Quî etiam, quaeſo, fiat, ut foetus, qui quadrageſimo etiam die formicâ haud multo major exiſtit, ſex, aut ſeptem uncias liquoris, cui tunc innatat, ſudando emittat?

Obſervatur etiam liquor hic corpora animalium nunquam ſudantium (ut ſunt canes, feles, nec non pennata) haud minus circumcingere, quam ſudantium, ita ut foetus in utero non magis, quam pullus intra teſtam ovi, aut piſcis in aqua ſudare dicendus ſit.

At, dicet forte quiſquam, ſi foetus per os nutriatur, cur non tantâ lymphae quantitate obrutus ſuffocatur?

Verum obſervandum eſt foetum, etiamſi per os nutritur, non ſuffocari, liquorem enim illum nutritium non feſtinanter aſſumit, ſed lente admodum non amplius unâ vice, quam neceſſe eſt, in os admittit.

Quamquam etiam foetus illo non nutriretur liquore, diceretur que illa non nutritia, ſed excrementitia, atque ex urina, & ſudore conflata lympha, nihilominus, cur non ſuffocetur, quaerere licebit. No-

fig. 1.

Notum eſt foetibus, qui mortui ex utero prodeunt (ut ſupra notatum) linguam nonnihil inter maxillas prominere, quâ impediatur liquori nutritio citior interiora tranſitus.

Ipſemet praeterea non ita pridem obſervavi vitulis, equuliſque, antequam externum emittuntur in aërem, labia glanduloſo quodam non aliter obſita eſſe corpore, quam hîc *Tab. 5. fol.* 347. conſpici datur, ubi A. vituli caput eo, quo intra uterum erat, modo B B. labrum ſuperius, C C. carunculam glanduloſam ſpongiae inſtar, ac lienem mentitam, D. inferius labium notant.

Corpus hoc haud ita pauci, *Plinium Lib.* 8. *Cap.* 42. ſecuti, in equinis pullis *Hippomanes* dixêre, at perperam, ut ſupra *Obſ.* 19. *fol.* 223. plenius demonſtratum.

Hodierni quidam ruſtici, ſed immerito, carunculam illam *Lienem* vocant, ac, ſi corpuſculum hoc ab equuli ore prius auferatur, quam integrum prodierit caput, adultum multo agiliorem, curſuque aliis fore praeſtantiorem dicunt.

Fuêre autem quondam, qui equam matrem, ſi quis carunculam illam praeripuiſſet, foetum ad ubera non admittere dixerint, unde etiam *Virgilio Matri praereptus amor* vocetur. Quae opiniones quam & hos, & illos fallant, rerum magiſter docet uſus.

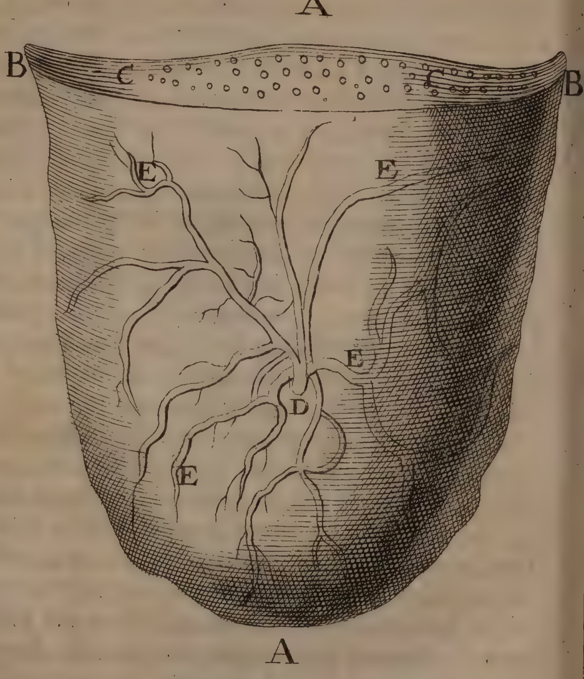
Rectius alii carunculam eam ſpongiam dicunt, quae ita efformata eſt, ut anterior pars propter immiſſum liquorem cygneae craſſitiem aequet pen-

pennae, inferior autem pars collum verſus, tam craſſitie, quam latitudine, minor eſt, ut adjecta monſtrat Tabula.

Hoc autem corpuſculum tam arcte vitulinae buccae anteriorem obſidet partem, ut juxta illud immediate nihil omnino humoris os ingredi queat. Liquor autem membranis contentus, quo ipſe cingitur vitulus, eò per motum materni corporis propellitur. Cum enim vaccae abdomen, viſceraque eo contenta ab abdominis, diaphragmatiſque comprimuntur muſculis, neceſſario humor amnio contentus ſimul premitur: qua preſſione corporis ſpongioſi ita aperiuntur tubuli, ut humor ille ſenſim, guttatimque ingrediatur, ad cujus transmiſſionem multum facit vituli modica, dum materno includitur utero, (quâ de re mox prolixius) reſpiratio. Per vituli namque inſpirationem minuitur preſſio, ſicque in os ſuccedenti locus conceditur humori, ut ad ventriculum demitti, atque hinc per vias lacteas ad vituli nutritionem diſtribui queat.

Hujus autem carunculae ex multis contextum tubulis eſt corpuſculum, compreſſum enim, praeſertim ubi craſſiſſimum, mediaque inter labia ſitum eſt, liquorem in os guttatim immittit, ac tot ibidem exiſtere videntur tubuli, quibus liquor ille continetur, quot apparent guttae, ita plane, ut in ſpongiis videre eſt. Habet & arterias, venaſque inferne ab ore provenientes, unde huic corpori implantantur: Venae è jugulari venâ, arte-

fig. ij.

teriae è carotica proveniunt, quae omnes per ejus diſperguntur ſubſtantiam, uti in partis illius ablatione, ſeu ab ore vituli avulſione, durante partu, in ramis diſruptis, per quos corpus illud nutritum fuit, apparuit.

Subſtantiae illius, ut melius innoteſcat, delineationem lectori ſexta exhibet Tabula *fol.* 349. ubi litterae A. A. fictum lienem, ſeu corpus glandoſum vituli ore avulſum naturali magnitudine, B. B. craſſiſſimam, ſupremamque ejus portionem, quae inter vituli labia firma haerere ſolet, C. C. tubulos, per quos humor ex amnio ingreditur; D. D. truncum abruptorum vaſorum ſanguiferorum, illâ parte, quâ linguae vituli annexum fuit ipſum corpus, E. E. E. E. ramos vaſorum ſanguiferorum, prout per ſubſtantiam, quam nutriunt, diſperguntur, monſtrant.

De corporis hujus, quod tam in equulis, quam vitulis, ovibuſque, atque aliis fortean animalibus, partus tempore apparet, verâ conſtitutione, & uſu, nemo huc uſque quidquam (quod ſciam) dicere aggreſſus eſt. Cujus rationem eſſe puto, quod hocce corpuſculum rariſſime, nec, niſi a Medicae artis parum gnaris, conſpiciatur, vel etiam, quia comparari vix poteſt, niſi quiſquam continue parienti vaccae, vel equae adſit, ac quam accuratiſſime obſervet, nec non, quam primum uterus aperitur, illicò in vulvam immiſſâ manu corpus illud à vituli buccâ avellat, antequam caput ejus extra vulvam apparuerit; aliter enim, li-

berâ

berâ aëris inſpiratione acquiſitâ, non ita facile hominum in manus pervenit.

Haec autem caruncula humoris in uteri membranis contenti tranſmiſſioni inſervit, qui foetum partim nutrit, partim ejus labia, os, oeſophagum, ventriculum, laryngem aperta ſervat.

In recens autem natis corpuſculum illud non reperitur infantibus, quod bruta iſta cum dentibus, illi autem ſine iis prodeant, ejuſque loco extra maxillas prominentem habeant linguam (uti *fol.* 342. & 347. diximus) unde quodammodo etiam clauſa manent horum ora neque lingua, nondum natis dentibus, laeditur.

Quaeret autem quiſquam, quomodo foetus deglutiat, cum experientia, compreſſo naſo, plenoque ore, nos difficulter admodum, aut omnino non deglutire, nec commode reſpirare poſſe doceat.

Verum haec embryonum, adultorumque (quantum ad neceſſitatem reſpirationis in deglutitione attinet) inter ſe minus recte inſtituitur comparatio. Sentitur quidem eo caſu difficultas quaedam in deglutiendo, quia aëri ad pulmones transitus occluditur, id autem non fit, quod reſpiratio ad deglutionem ſit neceſſaria, verum quod deglutitio in adultis ſine reſpiratione fieri nequeat, qua tamen foetus in utero neutiquam indiget.

Quod *R. Graeſſius de mulier. Organ. Generat.*

inſ.

inſ. fol. mihi 289. de cane, quae una vice quinque peperit catulos, quorum maximus capite carebat, & ore, nullo earum partium apparente indicio, quique non diu poſt abruptum umbilicum moriebatur, ventriculo vacuo, atque excrementis in inteſtinis paucis admodum repertis, nec non quod alii de infantibus, aliiſve animalibus clauſo ore, vel prorſus abſque eo natis tradunt, noſtram non evertit de nutritione foetus, tam per os, quam per umbilicum opinionem. Adducit enim *D. Graeſſius* exemplum illud, quo foetum non tantum per os, ſed & umbilicum nutriri probet, uti etiam memorato à *D. Chatton* caſu patet, deficiente umbilico, foetum per os nutrimentum admittere.

Quando itaque foetus clauſo ore, vel etiam ſine lingua, & inferiore naſcitur maxilla, quale non ita pridem hic Hagae, in recens nata ove exemplum vidi, cui tranſitus per os ad Oeſophagum prorſus erat occluſus, ut nihil omnino per illud verſus inferiora admittere potuerit, aliud quidpiam plerumque adeſt, quod oris ſuppleat vicem, ut ita nutrimentum in ventriculum deſcendat, quemadmodum ipſemet in illa obſervavi ove; habebat namque aperturam ſubtus in collo, cujus extremitate, ſive fimbriae ſatis latae, carnoſaeque tenui quaedam, uti labia noſtra, obducta erant membranâ.

Quamvis autem caſu quodam ſuperne nihil per os admittatur, foetus tamen, urgente neceſſi-

ceſſitate, nutrimentum per umbilicum accipere, ac contra etiam (uti exemplo *D. Chatton* clarum eſt) abſque umbilico ad tempus per os ali poteſt.

Atque ita quidem Lectori etiam per os nutriri foetum conſtare crediderim.

Reſtat, ut, quomodo idem per os reſpiret, exponam.

Hanc autem ut Hypotheſin explicem revocandae ſunt, quas modo adduxi, rationes. Ubicunque enim notabilis quaedam exiſtit cavitas, cujus interna latera ſunt mollia, neceſſario cauſa quaedam exiſtit materialis, quae eandem conſervet; dilatante enim cauſa ſublatâ, coaleſcerent latera. Certum autem eſt in pulmonibus foetus cellulas quaſdam, ſive veſiculas, quae cauſam habent conſervantem, reperiri; haec autem non eſt aër, cujus ibidem non ita ſufficiens adeſt quantitas quam quidem in jam natis, & libere reſpirantibus: Quapropter cauſa conſervans humor, cui foetus intra amnion innatat, dicatur, neceſſe eſt.

Ita piſces aquam immittere, & expirare animadvertimus, ſine qua operatione vivere nequeunt. Quid ni ergo ſimili fere modo, quo poſtea aër, humor intra amnion aliquatenus ſanguinem refrigeret?

Quando igitur humor ille os ingreditur, portio tenuior, & forſan vapor tantum, per conniventem epiglottida verſus inferiora, & hinc per

la-

laryngem, aſperamque arteriam ad pulmones deſcendit, ut ita quodammodo expandantur, dilatenturque.

Quin etiam duplex eſt reſpiratio viſibilis altera, qua ſimul pectus movetur, quaeque idcirco multum requirit aeris, minus viſibilis altera, cui aër intra os, & fauces exiſtens ſufficit, qui ultimus reſpirationis modus minus â muſculis pectoralibus dependet; hoc autem modo foetum in utero reſpirare ſtatuimus. Hinc *Scherbius* apud *Hofmannum 6. de Uſ. Part. Cap. 7.* optime quoſdam eſſe, qui ſine reſpiratione, id eſt, viſibili pectoris motu, non tamen abſque ipſius reſpirationis uſu, vivant, dixit.

Poſt partum autem externus aër attractus perfectiore modo cellulas, ſive veſiculas pulmonales diſtendit, quam humor ille, qui eas tantum apertas conſervat.

Hinc fit, ut Judices rationem à medicis petant, an mater foetum interfecerit, an vero mortuus ille prodierit? Si enim ille intra uterum obierit, fundum aquae petent pulmones, quia bronchia, ac pulmonum cellulae aquâ repletae pulmones reddunt graviores, ita ut ſupernatare nequeant, verum ſi vel per momentum tantum reſpiraverit foetus, poſteaque à matre interficiatur, pulmones neutiquam fundum petent, ſed ſemper ſupernatabunt, quia aër, qui cellulas dilatat, ita ex iis expelli nequit, quin ſemper nonnihil remaneat, unde pulmones leviores redduntur

ita ut ab aqua deprimi nequeant; nec quicquid tandem feceris, aër omnis ex arteriae aſperae ramis, lobiſve pulmonum expelletur, illoſve tam arctos, ut quidem ante reddi permittet.

Porro ſi foetus in utero non reſpirat, quem, quaeſo in finem efformati ſunt diaphragmatis, omneſque reſpirationi inſervientes nervi? Quid ni foetus hos aeque (quamvis non ita ut poſt partum) ac alios moveret muſculos? Nonne horum nervorum tubuli, ſi abſque ullâ functione tam diu quieſcerent, nunquam reſerandi obſtruerentur?

Foetum in utero reſpirare (quamvis non intromittatur externus aër) etiam ſtatuere licet, quod, quando ſalvis naſcitur membranis, neutiquam externum inſpirare queat aerem, quamprimum vero membranae tolluntur, illico reſpiret, certo indicio ipſum intra uterum reſpirâſſe, ſiquidem nemo alias concipere poſſet, quomodo foetus ablatis, apertiſque integumentis, tam cito reſpiraret, & quomodo nervi reſpiratorii huc uſque otioſi tam repente officio fungerentur.

Celeberrimus *R. Boyle*, ſiquidem, ait, experimentis noſtris conſtet liquores fere omnes corpuſculis quibuſdam praeditos eſſe aëreis; velut abunde ipſâ demonſtratur aquâ, non videtur à ratione alienum ſtatuere, foetum, cum incrementum ſumit, (praeſertim quando ſuprema pars membranae amnii, quâ cingitur, humore vacua, & vaporoſâ ſubſtantiâ repleta eſt) aliquatenus reſpirare.

Aë-

Aëris etiam nonnihil aquae admiſceri, quo piſces in aqua reſpirent, non ita pridem per antliam obſervavi pneumaticam, hac enim ſenſim aër è vitrea, cujus dimidia pars aquâ repleta erat, educebatur phialâ, ac in eâ piſcis natabat, factumque eſt, ut magis, magiſque ille ad ſuperficiem aſcenderit, donec tandem exhauſto aëre in latus deſideret haud dubie moriturus, niſi parum aëris admiſſum fuiſſet, quo mox ad ſe rediens natavit.

Foetum extra uterum membranis incluſum ſine externa reſpiratione per horas aliquot vivere poſſe, (ſiquidem neceſſaria etiamnum adſint aliquamdiu) quod narrare aggredior, probat exemplum. Erat ſcilicet in obſidione Bergarum ad Zomam militis quaedam uxor, quae ultimo geſtationis menſe aquam quaerens ita ferro è civitate ejecto laedebatur, ut media corporis pars huc illuc diſpergeretur, nec non uterus cum membranis extra propugnaculum delaberetur in aquam. Paulo poſt contigit, ut miles quidam circa illum locum excubias agens in aqua quendam animadverterit motum, unde rei novitate allectus haſtâ corpus illud (quamvis quid eſſet, plane ignoraret) ad ſe attraxit: ac tum quidem vivum fuiſſe foetum, qui motionem illam in aqua produxiſſet, videbat, quem mox ad Tribunum, cui *Corduae* nomen, tulit, qui, mirando caſu audito, foetum membranis continuo ſolvi juſſit, atque ad *Iſabellam Claram Eugeniam* Belgii Gubernatricem demiſit, quae eum, utpote mirè na-

tum, baptizari, *Albertumque Ambroſium* vocari, atque optimè educari praecepit.

Sed neque veriſimile eſt, foetum in utero omnino aëre carere poſſe, credibile autem eſt eundem tantum è materno nutrimento, quod multas particulas nitro-aëreas continet, nec non vi fermentativa praeditum eſt, accipere aëris, quantum adeo tenellum requirit corpus.

Certum etiam eſt motum cordis, & ſanguinis in foetu intra uterum abſque externâ reſpiratione rite poſſe procedere, ſiquidem motus, qui in tenero iſto corpore tardior exiſtit, ut continuetur, non videtur tanta aëris propulſione, qui reſpiratione attrahendus eſt, nec etiam tali reciprocatione indigere, ſiquidem humor nutritius intra foetus pulmones jam antea ſatis attenuatus, particuliſque aëreis ditatus eſt.

Humorum autem motum in foetu propter recens inſpirati aëris defectum tardiorem eſſe optime Eruditiſſimus *D. Boyle libr. de vi aëris elaſtica* obſervavit, ubi *pag* 252. ſe compertum eſſe in aliquot catulis recens è membranis extractis, &, antequam reſpiraverant, diſſectis, vix ullum, ſaltem apparentem cordis motum animadverſum fuiſſe teſtatur, cum tamen aſſerat cor cujuſdam catuli, qui tunicis, & humoribus, quibus innataverat, liberatus erat, parumque reſpiraverat (quamvis omne pectus apertum eſſet) per aliquot horas pulſare non deſiiſſe, quod & *Pechlinus de aëris, & alimenti defectu pag.* 98. ſe comperiſſe ait. Sunt,

Sunt, qui dicant foetum, ut in utero reſpirare probent, nonnunquam ante natalem fuiſſe lacrymatum, nec non pullum intra ovum quandoque pipire, qui duo effectus utique abſque aëre fieri nequeunt.

Quantum quidem ad primum exemplum attinet, multa ejuſmodi adducuntur; verum credibile eſt deceptos fuiſſe, qui putârunt ſe ſonum aliquem foetus audiviſſe: Nihil enim eſt, niſi murmur aliquod in ventre gravidae à preſſione, vel calcitratione foetus interceſſu venti productum. Hujuſmodi enim narrationes, exemplaque vilibus plerumque mulierculis, rerumque ignaris debentur, quae vel iſta immerito credidêre, vel ad fallendos alios, excitandamve ditiorum miſericordiam, mentitae ſunt: Audimus enim hujuſmodi vagitum pauperculis plerumque perceptum, vel ideo ſparſos fuiſſe rumores, ut nonnihil portendi fingerent, atque aliquod nomen inter vulgus acquirerent.

Apprime itaque olim magnus ille Philoſophus *Ariſtoteles Lib. 7. de Hiſtor. Animal. Cap.* 10. foetum non plorare dixit, antequam ex utero prodiit: quamvis fieri poſſit, ut idem paulo ante nativitatem, non tamen antequam membranae frangantur, ploret.

Pulli autem intra ovum pipitum non contingere crediderim, quam circa ejuſdem in lucem proventum, quando teſta parvo pertuſa eſt foramine.

Foetum in utero reſpirare, jam olim docuit *Hippocrates initio libri de Nat. pueri Sect.* 3. *fol. mihi* 236. *Cum enim mater*, ait, *aërem frigidum ad ſe attraxerit, eo genitura fruitur*, & paulo poſt: *Cum vero genitura in membrana continetur, ſpirationem intro & foras habet.* Ac denique *pag.* 238. At ſane ſuperioribus etiam partibus, ore nempe, & naribus ſpiritum trahit, & venter ſpiritu inflatur, &c. Nec non *Lib. de principiis*, ubi dicit: *foetus reſpirat tam per os, quam naſum:* & rurſus alio in loco ita loquitur; *modica reſpiratio embryoni pro modulo ſufficiens eſt*; poteſtque hoc aliquatenus demonſtrari ex *Gal. Lib. de Anat. vivorum, Cap. de Anat. Partic. foetus*; ubi, *tertia*, inquit, *cauſa eſt anxietas in inſpirando, & exſpirando aëre, parvaque copia aëris, qui nimis calidus attrahitur*, & *Lib. An Animal ſit id, quod in Utero eſt? Cap.* 4. *Foetus*, ait, *reſpiratio animae operatio eſt, reſpirat enim per os.*

Hujus etiam opinionis eſt; *G. Charleton de Oeconomia animali Exercitat. de reſpirat. fol.* 166. nec non *Fr. Rouſſetus, H. Mercurialis Lib. de hominis generatione Cap.* 26. *Ant. Everhardus, G. Entius Apolog. pro circulatione ſanguinis, Nymannus de vita foetus in utero*, ut & *Courvaeus*. Quapropter foetum, ſiquidem tam per os, quam umbilicum, nutriatur, reſpiretque, harum alterutrâ viarum aliquamdiu carere, ac vel per os, vel per umbilicum tantum ſuſtentari poſſe ſtatuerim. Atque ita quidem ad dubia

D. Chat-

D. Chatton, quomodo ſcil. foetus in utero matris abſque umbilico pro tempore nutriri, & reſpirare poſſit, pro viribus reſpondimus. Reſtat ſolvenda illa quaeſtio, cur umbilicalis funiculi à foetus abdomine ſeparationem magna ſanguinis in membranis uteri profuſio, indeque foetus ſuffocatio, & mors ipſa non fuerit ſubſecuta?

Certum eſt illam funiculi ſeparationem non ſubito, at ſenſim fieri, ſicut vitulis, diſruptis ſemper vaſis umbilicalibus, uti *pag.* 342. diximus ex utero materno prodeuntibus accidere videmus.

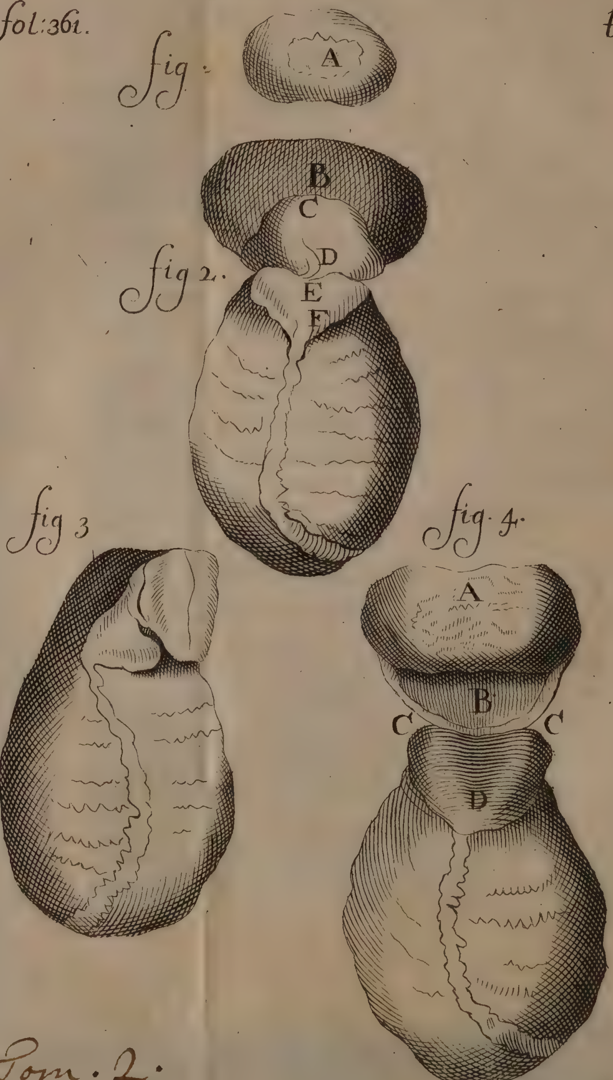
Sed quid de duobus iſtis foraminulis, è quibus urinam, cujus memini, infans egerebat?

Quamvis autem hujus rei veritatem, quia poſt mortem non fuit apertus infans, ſcire nequeamus, dicam tamen, quid de hiſce aperturis ſentiam.

Veroſimile eſt utrumque ureterem infra in ventre in duas illas papillulas, ſive aquaeductus ſe inſinuâſſe. Quod eò magis crediderim, quia caſum huic non diſſimilem mihi duodecimo die Junii Anni 1686. cum ſolertiſſimo noſtro Anatomico *D. Anton. Nuck*, videre contigit. Infantis enim ſeptem dies nati cadaverculum cum examinaremus, conſpicuum in ejus hypogaſtrio fuit rotundum, rubens, & paululum prominens quoddam corpus, tactu molliuſculum, magnitudine pilae palmariae per medium diſciſſae, quod undiquaque firmiter abdominis cuti annexum

erat Loco naturali umbilicus deficiebat, ſed ejus defectum ſupplevêre vaſa umbilicalia ad baſin dicti tumoris, parte tamen supernâ, inſerta, ubi portio funis, modo vulgari deligati etiamnum conſpiciebatur. Tumoris parti inferiori, quae genitalia reſpiciebat, duo foraminula digiti latitudine à ſemet diſtantia, & ſtylum mediocris craſſitiei admittentia apparebant, per quae arina continuè, ſenſimque emanabat, paululum autem infra haec loco penis, glans tantum viſa eſt, & quidem bifida, atque inverſa abſque ductu urinario. Aperto dein abdomine repertus eſt uterque ureter, qui pro corpuſculi modülo naturali duplo, triplove craſſior inferiori corporis prominentis terminabatur parte Eminens ille rubicundus tumor nil aliud erat, quam infantis veſica urinaria omnino plana, collapſa, in ſe invicem compreſſa, & nullo modo concava, quae ne guttulam quidem liquoris continebat, quoniam per duo illa foramina urina continue ſtillabat extra corpus, quemadmodum in bene conſtitutis per ureteres in veſicam ſtillare ſolet. In prominenti glande ne quidem urethrae veſtigium apparebat, quamvis ad ejus baſin,qua penis veſicam tangere ſolet,corpuſculum glanduloſum apparebat duriuſculum, in quod vaſa deferentia terminari vidimus, ſine ulla veſicularum ſeminalium indicio. Quoniam autem umbilicus locum mutaverat, arteriae umbilicales breviores, vena vero longior naturali apparebant: Scrotum bene

for-

fig
A
B
C
D
fig 2.
E
F
fig 3
fig. 4.
A
B
C
C
D

formatum, duobuſque teſticulis donatum conſpeximus. Hiſce viſis, certior de ductuum urinariorum infantis, de quo obſervavi, conſtitutione, excernendique lotii modo mihi factus videbar.

Rariſſimum exemplum, nec noſtro (quantum ad mingendi modum) diſſimile habet *Nath. Higmorus Lib. 1. Diſquiſit. Anatom. Part. 4. Cap 7. pag. mihi* 114. ubi haecce memorat.

,, In puero, inquit, Oxionienſi (qui me haec
,, ſcribente, aetatem habebat novem, vel de-
,, cem annorum) ab ipſa nativitate uſque nullae
,, obſervabantur partes, quibus ſexus aliquis poſ-
,, ſet dignoſci; ſed obſervabatur in eo foramen a-
,, liquod, per quod urina excernebatur, caete-
,, rum omnia erant plana, & ſolida ad ipſum anum
,, uſque, parumper tamen infra umbilicum (qui
,, alias bene, & in totum erat occluſus) aperieba-
,, tur cutis, latitudine duorum digitorum tranſ-
,, verſorum, & erat ſimul rubra, & ſcabra, per
,, quam urina deſtillando colabatur: infima pars
,, ventris (ſcilicet circa locum veſicae) ipſi valde
,, erat tumida, cogebaturque ſaepius ventrem
,, pronus contra prominentes lapides, collicu-
,, loſve quo veſica exoneraretur, comprimere.

Ipſe autem *Higmori* infantis urinam infra umbilicum occluſum ſudoris in modum provenisse crediderim, quod ejus vaſa umbilicalia poſt nativitatem colligata fuerint, unde puer ille urinam, quam per urethrae communem viam exonerare non potuit, per aliam quandam praeter-

naturalem infra umbilicum, quo dixi, modo egeſſit.

Simili plane modo in noſtro infante (qui umbilico omnino carebat, cujuſque urinae, propter occluſam urethram, nullus patebat tranſitus) duo iſti canales, per quos urina excerneretur, efformati ſunt.

Neque multum differt, quod die 15. Auguſt. An. 1683. hic Hagae in puero quodam vidi, quamvis funiculus umbilicalis prodeuntis foetus ventri, utut ſolito inferius, annexus foret, ac quemadmodum in primo, ſic etiam in ultimo hoc infante glans tantum penis, ſed denudata, atque imperforata, non tamen inverſa conſpiciebatur. Huic autem praeputio inverſo pſeudo-frenulum erat adnatum, ſed nec duas ſpeciales ad urinae excretionem uti in priore infante, ductus in lata illa, ſcabra, cuteque denudata macula, ſed urinam guttatim, tranſudationiſque in modum provenientem, animadvertimus. Per tres autem hebdomadas hic infans vixit.

Infantis hujus partium deformatarum delineationem exhibet tabula ſeptima, denotatque A. primae figurae locum ſeparati, nondumque occluſi umbilici. Secundae figurae B. ſpongioſam carnem, ſive maculam. C. glandem penis. D. verum, & naturale frenulum. E. inverſum praeputium. F. pſeudo-frenulum. Tertia figura occluſi penis latus monſtrat. Quartae figurae. A. ſpongioſam carnem. B. pelvim, per quam urina guttatim

ſtatim defluebat; C. C. fimbriam pelvis. D. inverſam penis glandem oſtendunt.

Refert *Thom. Bartholinus Hiſt. Anat. Rarior. Cent.* 1. *Hiſt.* 65. *fol.* 103. dum in Latio moraretur, ſe vidiſſe Italum annor. tum 40. robuſto, & ſatis ſano corpore, qui ab ineunte aetate ſine podicis, peniſque nota vixerat; quam nec pro mare, nec foemina à parentibus ob virilis membri defectum haberetur, pro foemina ſacro baptiſmatis lavacro immerſus *Annae* nomen obtinuit, retinuitque per reliquae vitae decurſum.

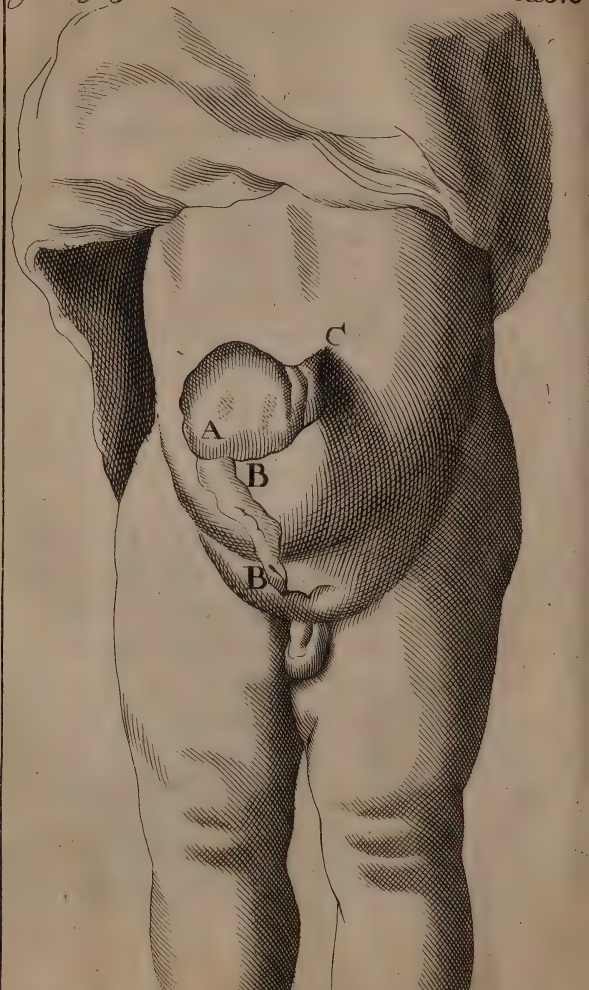
Vigeſimo quarto demum aetatis anno longior barba genas inveſtiens inter viros eum aſſeruit. Hic autem quoniam anum imperviam haberet, faeces (uti *Schol. ad Obſerv.* 56. *Centur.* 1. *fol.* 240. retulimus) certis periodis per cornu ori impoſito evomuit, quarum faeditatem, ſaporiſque moleſtiam grato potu, aquave diluit, quam in hunc uſum perpetuo ſecum circumferebat, lotium vero è pila quadam fungoſa circa locum umbilici abſentis enatâ, velut lac è papillis, caetera ſanus, nec foeminas averſatus, expreſſit.

OB-

OBSERVATIO XXXIII.

Infans cum Exomphalo, ſive minus vera umbilici hernia, natus.

De magno quodam Exomphalo, ſive umbilici prominentia, quam perperam nonnulli umbilicalem dicunt herniam, mulieri cuidam à magno in ipſo partu niſu orta, *pag.* 223. *Obſ.* 53. *Tom.* 1. egi. Hic autem ejuſmodi vitii infantis intra uterum matris orti, natoque adhaerentis exemplum dabo. Uxor illa erat Sartoris cujuſdam Hagienſis, ad quam, cum 7. Decembr. Anno 1682. pareret, me, *Corneliumque Solingium* accerſiri curavit obſtetrix *Eliſabetha Cavalliers*. Foetum exomphalo laborantem invenimus, qui ſuperne ita pellucidus erat, ut gyri inteſtini illi commode conſpicerentur. Cum vero infans tertio à nativitate die propter exomphali gangraenam, quam initio praedixeramus, obiiſſet, uti nobis cadaver poſtridie aperire liceret, petiimus; quod coram Medico *Sam. Cabeljavio*, nec

C
A
B
B

nec non obſtetrice factum eſt. Reperimus autem ſupremam exomphali membranam nihil aliud fuiſſe, quam umbilicalis funiculi dilatationem quandam, qua aperta, illico in conſpectum venit peritonaeum, ſub quo tenuia inteſtina ſita erant, quae tam firmiter peritonaeo videbantur unita, ut abſque laeſione ſeparari non poſſent. Ulterius inquirendo infantis ilium ſpithamae longitudine ſupra inteſtinum caecum propulſum, dilatatumque, ac triplo craſſius, magiſque cavum, quam quidem aliis in locis, obſervavimus. Saepius interrogata, anne geſtationis tempore lapſa, vel ad durius quoddam corpus alliſa fuiſſet, negavit puerpera; tandem autem ſe circa medium geſtationis tempus diutius ſtantem multas penulas ſuper menſam leviter, non tantum late extenſis brachiis, ſed & contra menſam, ne illas tanto melius explicaret, compreſſo ventre, conſuiſſe confeſſa eſt. Veriſimile itaque eſt vitium illud infanti continua illa materni ventris preſſione ortum fuiſſe. Tabulae autem octavae litera A. prominentiam umbilici, B. funiculum, C. dilatatio-

nem,

nem, ſivę expanſionem umbilici, cutiſque infantis monſtrat.

IN OBSERVATIONEM XXXIII.

NOn per clamores tantum, vomitus, tuſſes, ſaltationes, lapſus, fortiores flatus, ut curruum motitationes, internaſve muſculorum abdominis difficili in partu preſſiones, duriorumque faecum expreſſionem, ſed & per externam ventris contra duriorem quandam materiam preſſionem peritonaei fieri poſſe dilatationem certum eſt Id enim circa umbilicum tenuiſſimum eſt, ita ut per expanſionem inteſtina verſus efformatam inclinent cavitatem, ſicque exomphalum producant. Credibile itaque eſt illius infantis ortum fuiſſe vitium, quod Mater toties, ac tam diu ventrem arctius menſae admoverit, unde non preſſio tantum partium internarum ad invicem facta, ſed dolor, angorque corpori ejus excitatus fuit, cujus moleſtiae haud dubie foetus etiam particeps fuit, ſiquidem, quae gravidis accidunt à cauſis externis, etiam foetibus (praeſertim quando crebriores iis de rebus matrum ſunt cogitationes) ut plurimum obveniant ſymptomata, quod & ſecuturis Obſervationibus evidentius conſtabit. Atque ideo quidem evenire poteſt, ut per brachiorum expanſionem, ventriſque materni preſſionem foetus peritonaeum non tantum cum funiculo umbilicali fuerit dilatatum

tatum, ſed & inteſtina eidem firmiter annexa coaluerint.

Memorat celeberrimus *Medicus Stephanus Blanckardus Lib. de Morb. Pueror. Obſ. 9. fol.* 188. de mirando quodam, & inſolito pueri cujuſdam Heuckelomii Anno 1682. nati exomphalo, è cujus umbilico propendebat funiculus, qui longitudinem ulnae quadrantis cum ſemiſſe, digitique minoris aequabat craſſitiem, in cujus extremitate globulus quidam rotundus, qui duplicis pugni magnitudinem excedens tenui obductus erat membrana, per quam motus inteſtinorum periſtalticus optime animadverti poterat. Idem *Obſ.* 11. *ejuſdem Lib.* 1. *fol.* 291. meminit infantis, qui inteſtinis extra abdomen propendentibus, natus erat, quia Mater quodam ante partum tempore per plateam obambulans felem viderat, cujus corpus curru quodam ita erat protritum, ut extra abdomen propenderent inteſtina.

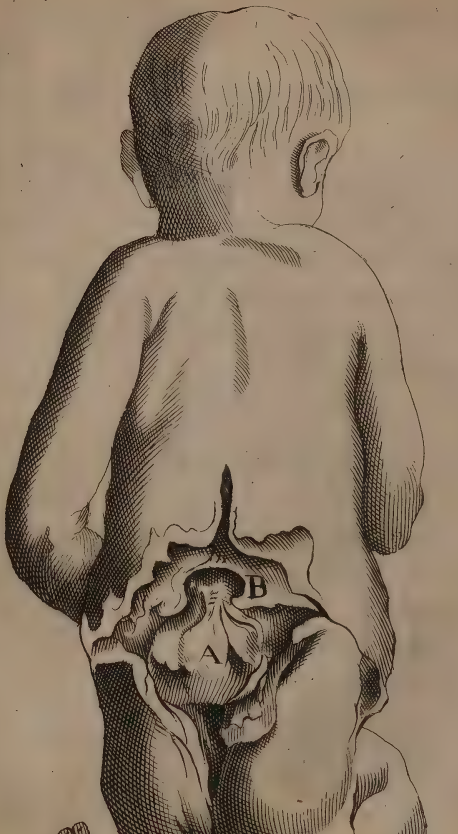
Non diſſimile mulieris exemplum quondam intellexi, quae infantem peperit, cujus inteſtina extra ventrem ſita erant, quia geſtationis tempore viſum, & cogitationes in mactatam conjecerat ſuem, extra cujus ventrem inteſtina profluxerant.

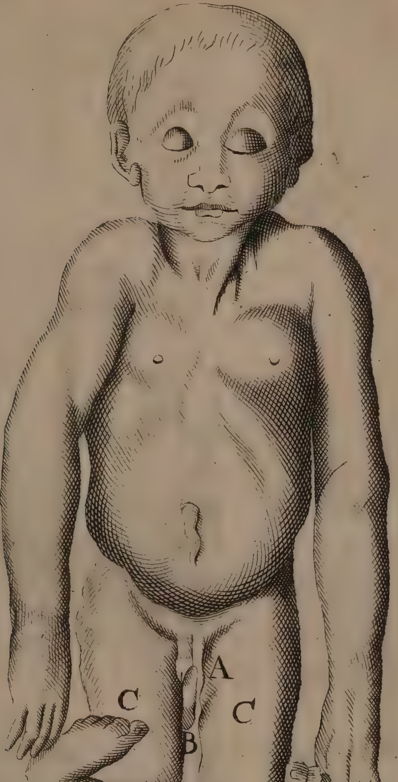
OB-

OBSERVATIO XXXIV.

Foetus diffractis in Utero lumbis editus.

QUanta inter Matrem, & foetum exiſtat ſympathia, praecedens docet Obſervatio Nunc exemplum proferam, quod mihi 12. *Octobris An.* 1682. occurrit, cum *D. Corn. Solingius*, me, aliiſque praeſentibus Medicis, cadaver infantis aperiret, cui lumbi in utero matris diſrupti fuerant, qui nihilominus novem natalibus dies ſuperfuerat. Hujus mater circa medium geſtationis tempus cum ſitulâ aqua plenâ per gradus deſcendens tergum forte in tabulationis cujuſdam extremitatem impegit, ita ut foetus in utero laeſus cum plano quodam, fuſco, & obſcure caeruleo, magnitudine nummi, quem Philippicum dicunt, tumore prodierit; quo poſt obitum aperto *exoſtoſis* quaedam magnitudine caſtaneae poſterius in ſpinae dorſi vertebris, quae & ipſa ſub *exoſtoſi* diffracta, ſolutaque, ac mobilis erat, conſpecta fuit; unde contigit, ut infans inferiores corporis partes infra ver-

B
A

A
C
C
B

vertebras illas ſitas nunquam movere potuerit: ſpiritibus enim per nervos medullae ſpinalis eo loci nullus plane verſus inferiora patebat tranſitus. Hujus infantis etiam pedes, quibus praeternaturali modo circumvolutis, aliter plane, quam alii in utero locantur, prodierat, notabiliter tortos, verſuſque interiora inverſos reperimus.

Praeterea in tenello hoc infante procidentiam quandam vaginae uteri, magnitudine nucis moſchatae, obſervavimus.

Anus ipſa etiam praeter morem oſſi ſacro proxima erat.

Ipſius autem infantis delinationem, tam à parte anteriore, quam poſteriore hic loci exhibere non inconſultum duxi. Denotat ergo A. nonae Tabulae prominentem dorſi ſpinam: B. aperturam gangraenâ fere emortuam. Decimae Tabulae A. pudendum: B. vaginae procidentiam: C. C. paralyticos, & immobiles oſtendunt pedes.

Similis fere infantis mentionem facit *Juſtus Schraderus Dec. 2. Obſ. 2. fol 204.* qui diviſâ dorſi ſpinâ natus erat, quae deformatio (ut ita loquar) orta erat, quod

mater geſtationis tempore è ſcalis, lumbis graviter laeſis, decidiſſet, unde in infantis dorſo ſub cute aquoſus quidam ad vertebrarum lumbarium initium poſtea apparuit tumor: Hoc etiam caſu ſuperiora membra mobilia, femora vero, & pedes immobilia mirari licebat. Tumore aperto, abſceſſus quidam craſſâ membranâ obductus apparuit, quo ſeroſa continebatur materia. Infima etiam ſpinae dorſi pars cute, & carne denudata diviſaque, ac medullâ ſpinali carens conſpecta eſt, quamvis ab ûtroque ejuſdem latere hic illic ordinata quadam ſerie nonnulla nervorum è medulla ſpinali provenientium aſpicerentur principia, quorum unus ramus ad alterutrum tendebat femur.

De ſimili exemplo *Nic. Tulpius Lib.* 3. *Cap.* 30. *fol. mihi* 242. agit.

IN OBSERVATIONEM XXXIV.

OBſcura admodum eſt, monſtroſorum foetuum cauſa. Hinc Theologorum nonnulli eandem immediate voluntati attribuunt divinae; alii malitiae ipſius Sathanae, nec non Magorum,

rum, & veneficorum incantationibus aſſignant. multi autem docti hujus rei varias naturales adduxêre cauſas, quarum maxime vulgaris, & veroſimillima eſt firma quorundam objectorum maternae menti facta impreſſio.

Quo autem modo hujuſmodi imaginationis maternae operatio in foetus tranſeat non ita promptum eſt dicere.

Th. Fienus Lib. de viribus imaginationis Quaeſt. 14. *fol. mihi* 236. quaeſtionem hanc exponere arduum dixit; cum ejuſmodi res humanum ſuperare, videantur captum, quamquam ipſe ſuam promere non vereatur opinionem.

Tradit quippe phantaſiam per ſe, & immediate non immutare foetum: id eſt, phantaſiam ſimplici imaginationis actu illum non alterare, vel immutare, ſed notas peculiares, & imaginatas in foetu producere dirigendo potentiam conformatricem, & ad ſic conformandum determinando, quod abſque praeviis animi paſſionibus, humorumque, & ſpirituum matris motu fieri negat; Directionem autem hanç per communicationem ſpecierum fieri credit, quas à phantaſia praeconceptas, ſpiritibuſque, & ſanguini matris impreſſas, ac ad uterum delatas per communionem, & continuitatem etiam ſanguini, ſpiritibuſque foetum imprimi autumat.

Tribuit Celeberrimus *Carteſius* effectum hunc forti ſpirituum radiationi *Tractatu de homine.* Quod & ejus ſtatuunt ſectatores, quos inter eſt

Ludov. de la Forge Tract. de mente humana, & *notis ad Carteſii Tract. de homine pag.* 128. Nec non ſcriptor *Gallicus libri*, cui *Veritatis indagatio* nomen, *Lib.* 2. *fol.* 162. &c.

Neque profecto melius maternae impreſſiones, quam per ſpirituum radiationes concipi poſſunt: Illa enim Idearum veſtigia, quas efformat phantaſia, non tantum in cerebro permanent, ſed & juxta arteriarum ductum ad cor pergunt, radioſque ſpirituum in ipſum tranſmittunt ſanguinem, ita ut nullae excipi queant ſpirituum particulae, quae non aliquam inde adipiſcantur alterationem. Quin etiam imaginationis vis ad humores venis, & arteriis contentos, qui ſpirituum motibus ſemper auſcultant, tranſit. Motus Matris neceſſariam cum foetu habent communionem; foetus enim genitrixque unum fere, idemque conſtituunt corpus, nutrimentumque utriuſque, & ſpiritus reciprocè ſunt communes. Vaſa quippe uterina impraegnationis tempore oſtiola quaedam placentae inſerunt, ſicque communionem quandam cum foetus vaſis habent.

Ut autem res ipſa comparatione quadam diſtinctius percipiatur; nonne indies in nobiſmet, quando terrore afficimur, ſpirituum è cerebro per univerſum corpus, imò ad extrema uſque membra, extremoſque digitos radiationem fieri animadvertimus? Nonne hinc *Hippocratis* confirmatur ſententia totum noſtrum corpus *σύμπνουν τὶ, καὶ σύῤῥοων* dicentis? Certum eſt radia-

diationes ſpirituum ſecum imaginem eorum, quae intellectus primo percepit, per univerſum abripere corpus.

Non aliter etiam articulatum ſonum totam aëris molem, muros, tectaque tranſire obſervamus; quidni ergo facilius radiationes ſpirituum, ipſis imaginibus, impreſſionibuſque conſervatis, per poros tenuis noſtri corporis viam inveniant? Monſtrat praeterea uſus ejuſmodi ſpirituum radiationes mulieribus magis, quam viris contingere, quod illarum plerumque corpora poroſiora, penetrabilioraque ſint, quapropter fieri facile poteſt, ut hujuſmodi radiationes etiam cum conſervatione eorum, quae Mater menti propoſuit, cerebroque impreſſit, ad foetum utero concluſum tranſeant.

Kircherus Art. Magn. Luc. & Umbr. Lib. 10. *pag.* 2. *Cap.* 2. *fol.* 806. pictrix phantaſia, inquit, eſt in naevis producendis, penicillus eſt ſpiritus corporeus; colores ſpecies ex phantaſia radiantes: tela, corpus infantis tenerum: prototypon corporis infantilis corpus maternum, cujus partes cum partibus infantis ſingularemque habent conſenſum.

OBSERVATIO XXXV.

Squammeus, ac veluti Phocae pelle contectus puer.

QUanta ſit imaginationis in corpora noſtra, humoriſque, praeſertim gravidarum, poteſtas, quotidie abunde liquet, ita ut veriſſime jam olim multi, *Imaginationem in humores imperium habere*, dixerint.

De paſſionis hujus vi *Scholio ad Obſervat. 72. Tom. 1. fol. 311. & ſeqq.* nec non proximis duabus Obſervationibus nonnulla adduximus. Hoc autem, quod memoraturus ſum, minime ſilentio mihi praetereundum fuit.

Anno itaque 1683. menſe Majo Hagae puer quidam decem circiter annorum conſpiciendus exhibebatur nomine *Bernardus*, Biſegliae, quod eſt regni Neapolitani ad Hadriae littora oppidum, natus, cujus Patri *Petro Antonio Conſilio* nomen erat, Mater *Elizabetha Naſtaſia* vocabatur.

Pueri illius manus, pedeſque toti quan-

quanti ſquammei erant, brachia autem, & crura, atque adeo totum corpus, excepto ſolo capite veluti phocae pelle obducta, contactuque dura erant, & ſcabra.

Narrabat matertera, cujus curae ipſe creditus erat, ortam fuiſſe iſtam cutis deformitatem, quod mater, cum linteaminum purgandorum cauſâ littus peteret, in flumine vicino varios ſquammatos, & teſtaceos vidiſſet piſces, quorum imaginem tam firmiter cerebro impreſſiſſet, ut non ita diu poſt à marito impraegnata, piſciumque perpetuo memor foetum pepererit, inſtar piſcis ſquammoſum, facie tamen, colloque decorum, reliquo autem corpore prorſus nigricantem, & obſcuro quodam, ſcabroque obductum muſco, quapropter idem nudus non tantopere frigore, quam quidem alii, infeſtabatur.

Puer ille ingenio, quantum aetas ferebat, ſubtili, & acri, ac quod mirere, piſcium avidus admodum erat, adeo ut poſt crebriorem carnis eſum male ſe haberet. Ipſe etiam cum aliis Medicis ex ejus corpore prodeuntem animadverti,

qualem piſces diffundunt, odorem, quem quivis admoto propius naſo percipere poterat.

Delapſis veteribus novae ſuccedebant illico ſquamae, quibus avulſis mox effluebat ſanguinis.

Operae pretium credidi ipſius pueri delineationem adjicere. Undecima itaque Tabula totum ejus corpus, Duodecimae autem figura Prima manum, Secunda pedis inferiorem, Tertia ſuperiorem cernere dat partem.

IN OBSERVATIONEM XXXV.

MUlti impreſſionem quarundam, ſignorumque piſcium forti matrum imaginatione in foetuum corporibus productorum exempla memorant.

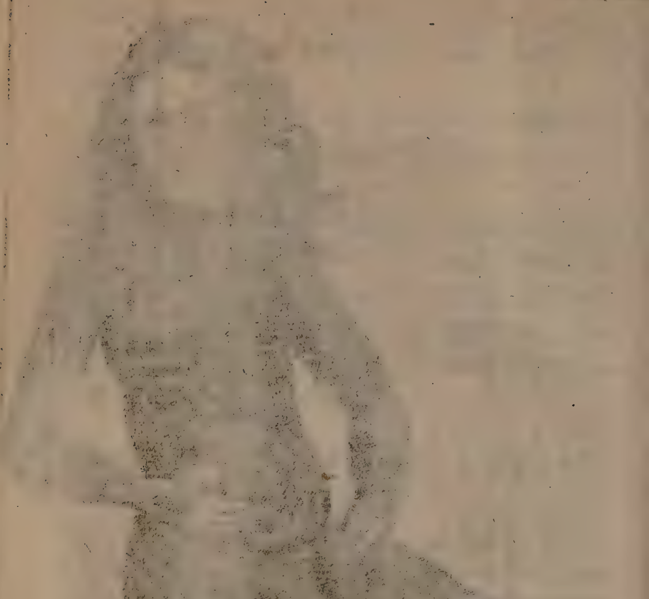
Gaffarellus Rer inaudit. Part. 2. *Cap.* 5. *v.* 12. *pag.* 107. de ſorore ſua narrat, cujus pedi piſcis adeo accurata inhaerebat figura, ut vel excellentiſſimi videretur pictoris opus. Mater geſtationis tempore piſcium avida admodum fuerat, nec filia piſces comedebat, quin iſto pedis loco acutum ſentiret dolorem.

P. Borellus Hiſtor. & Obſervat. Rarior. Med. Phyſic. Centur. 3. *Obſ.* 49. *fol.* 235. figuram quandam

l:376. tab 11

m II.

tab: 12

fig: 3

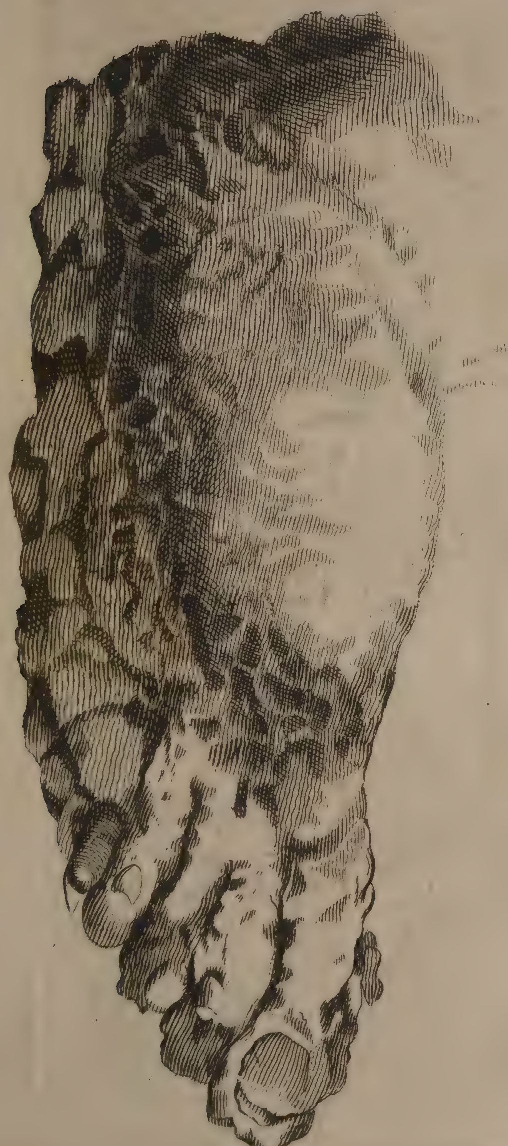

fig: 2

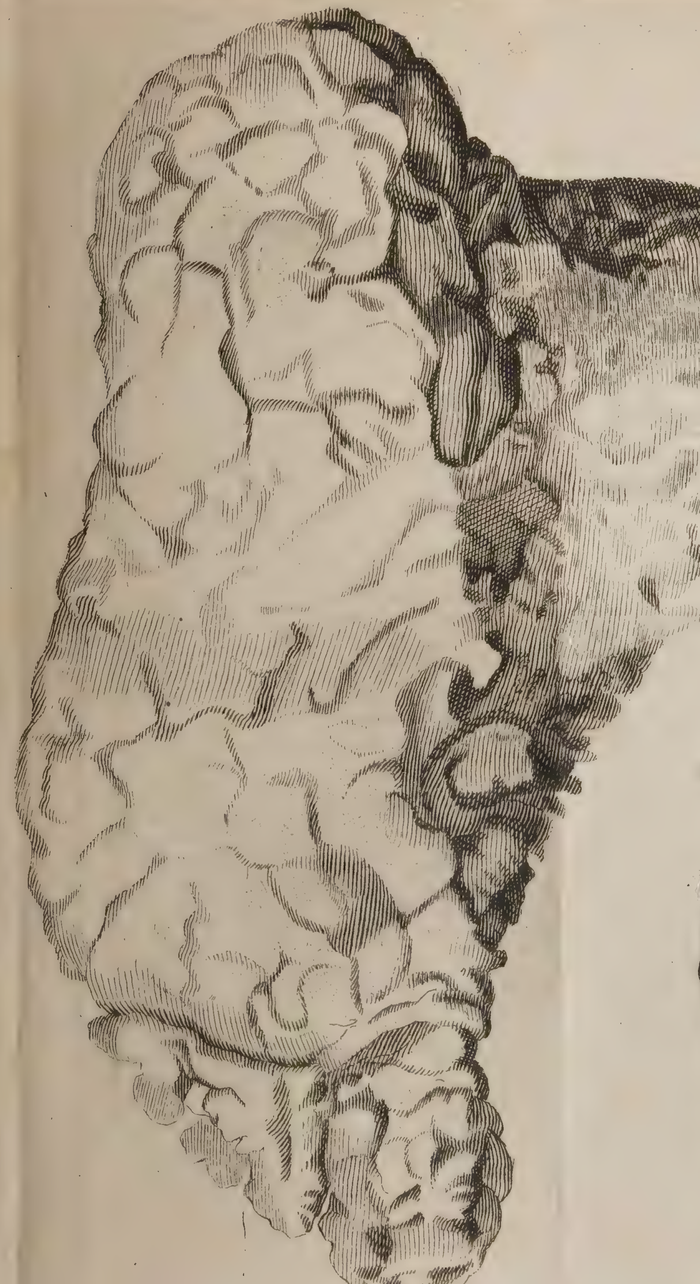
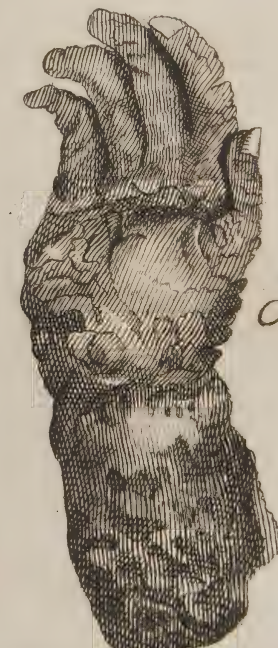

fig: 1

dam ſoleae marinae cum ſquammis in viri cujusdam tempore ſiniſtro ſe vidiſſe refert.

Phil. Jac. Sachſius Gammar. Lib. 2. Sect. 1. Cap. 4. fol. 596. de gravida muliere ſcribit, quae poſt nimiam cancri ingentis in rivo quodam contemplationem, ejuſque potiundi deſiderium, filiam peperit, cui pedes chelarum in modum formati fuerint.

Schenckius etiam Lib. 5. Obſ. homini loco digitorum chelas, quales ſunt cancris, prognatas fuiſſe ſcribit. *Lucas Tozzi Medic. Cap. de monſtroſis, & maculoſis foetibus fol. 47.* exemplum pueri cujuſdam Neapolitani habet, qui, cum ipſe haec ſcriberet, annum agebat decimum, cujus brachium ſiniſtrum multis aviditatum maternarum notis ſignatum erat, quae oſtreis, ſpondyliſque, & dactylis valde erant ſimilia, cujuſque metacarpium corpus cancri marini, digitique chelas referebant, quod piſcium genus Mater ſexto geſtationis menſe venale viderat, cujuſque cupidine correpta ſiniſtrum brachium, manumque ſaepius, ut ipſa retulit, tetigerat. Idem etiam, quo anni tempore piſces illi pingueſcebant, manum, brachiumque puellae intumuiſſe, febremque inde ortam fuiſſe tradit.

Thom Bartholinus Cent. 2. Hiſt. 44. fol. 218 Lutetiae Pariſiorum Anno 1645. mulierem quandam ſexto geſtationis menſe marem enixam fuiſſe capite fere piſcis carpionis, quamquam lingua major, & reliqua in facie plana eſſent, ſcribit.

Idem Centur. 1. *Hiſt.* 10. *fol.* 21. (quamquam hoc vix ſit admittendum) *Job. Nabrowsky* nobilem Polonum, amicumque familiarem Baſileae retuliſſe ait, ſe in Patria duos vidiſſe piſces abſque ſquammis à muliere quadam editos, qui, quamprimum ex utero prodiiſſent, in aqua, piſcium more natârint.

Gattinaria Comm. ad Cap. de mola matricis Almanzoris ſe Ticinenſem vidiſſe mulierem teſtatur, quae magnum fruſtum carneum cum aliis minoribus, nec non animali, *Tincam* piſcem referente, pepererat, cujus dorſum obſcure viride, venter autem rubicundus, cutis vero adeo craſſa erat, ut gladio vix diſcindi poſſet. Illud autem cum attingeretur, inſtar Echini ſeſe contrahebat. Simile quid deſcribit *P. Salmuth. Cent.* 3 *Obſ.* 98.

Miſcellan. Curioſ. German. Decur. 1. *An.* 2. *fol.* 226. ſub *Theodoſio Juniore* mulierem quandam animal inſtar piſcis enixam fuiſſe memorant.

Fort. Licetus de Monſtris Cap. 86. *fol.* 250. In littus Africanum cadaver quoddam ejectum à Luſitanis repertum fuiſſe ait, quod homini ſimillimum ſquammis undique fuerit contectum.

De muliere quâdam, cujus corpus minime morboſum ſponte acutis quibuſdam obductum fuerit ſquammis, legatur *Dom. Panarolus Pentec.* 4. *Obſ.* 9. *fol* 146.

Sunt, qui illam imaginationis maternae in foetum

tum poteſtatem geſtationis tempore non tantum in hominibus, ſed & in brutis quibuſdam animadverti ſtatuant, quorum etiam foetus forti imaginatione rerum, viſui, ſive ipſo in coïtu, ſive brevi poſt oblatarum mire varient cute diverſo colore tinctâ, qua de re *Schol. Obſ.* 50., quae eſt de Baſilico, latius agemus.

OBSERVATIO XXXVI.

Naevi Uterini.

VAria quidem, & multiplicia ſunt humanae cutis vitia, inter quae praecipua quidem ſunt naevi in utero contracti, quorum nuper in Medici cujuſdam filiola hic Hagae exemplum vidi, cujus corpus prominentibus, latiſque maculis, colore ficuum maturarum, cum prodiret, hic illic erat obſeſſum, quas, quia continue accreſcebant, ipſe, nec non Pater, & *D. Corn. Solingius* penitus per lixivioſa alcalia abſque ullo acido auferre ſtatuimus: haec autem moleſta admodum nobis fuit curatio, ſiquidem cutis propter mali pertinaciam tardius carnoſae acceſſit parti.

IN OBSERVATIONEM XXXVI.

NAevi, de quibus pauca admodum huc uſque tradita ſunt, plani, vel prominentes, vel laeves, ſcabrique, aut piloſi, minores, majoreſque, vel latae, vel anguſtae ſunt baſeos. Diverſi etiam ſunt coloris, figuraeque, de quibus *Cornel. Gemma*, *Weirinchius*, *Licetus*, *Lycoſthenes*, *Geſnerus*, *Lemnius*, *Kircherus arte mag. Luc. & Umbrae Lib.* 10. *Cap.* 2. *Part.* 2. *fol.* 805. aliique plura.

Notandum autem eſt naevos, in quibus pili creſcunt, ſenſim quidem cum hominibus accreſcere, ſed nulla malignitate in pueris ante maturam proſerpere aetatem, cum longe aliter in malignis, quibus nulli pili, colorque obſcurus eſt, quique idcirco ſubitaneam requirunt curationem, ſe res habeat.

P. Borellus Hiſt. & Obſ. Rar. Med. Phyſ. Obſ. 49. *fol. mihi* 235. mentionem facit figurae uvae in gena viri, nec non maculae tulipam, ut & cariophyllum florem in femore referentis.

E Tulliis qui ferunt Arpini potiſſimum *Cicerones* ſunt appellati, quod auctor illorum neſcio quid in naſo, quod *ciceris* formam referret, habuiſſet dicatur, ut *Plutarchus* ſcribit, quamquam *Plinius* ita dictos putat, quod genus hoc leguminis optime ſererent.

Gaſpar. à Reyes Franco Elyſ. Jucundiſſ. Quaeſt.

Cam-

Campo, *Quaeſt*. 50. §. 36. figurae roſae meminit.

De macula rapam referente vide *N. Tulpium Lib*. 3. *Obſ. Med. Cap*. 30. De quadam malo ſimili *Phil. I. Sachſius Miſcell. Med. Phyſ. Germ. An*. 2. *Obſ*. 61. agit.

De alia, quae pruno Damaſceno non diſſimilis erat, vide *H. Fabrit. Hildanum Centur*. 5. *Obſ*. 46. ut & *Helwigii Obſ*. 35. *fol*. 126. qui mentionem facit naevi cujuſdam in ventre murem referentis, qualis etiam meminit *G. H. Velſchius Miſcell. Med. Phyſ. Germ. Decur*. 1. *An*. 3. *Obſ*. 38. & *G. Segerus eodem Lib. Obſ*. 198. nec non *Joh. Val. Willius Volum*. 3. *Act. Med. Hafnienſ. Obſ*. 83. *fol*. 152. ut & *Thom. Fienus Quaeſt*. 13. *Lib. de viribus imagitationis*, qui de gliris quoque figura memorat.

Hae, ſimileſque à forti quadam imaginatione Matris circa quoddam objectum, quod ipſis magnopere appetitum denegatur, vel etiam ab inopinato rei cujuſdam, quae menti poſtea continue offertur, metu oriuntur. De hac autem imaginationis vi jam actum fuit.

Non videbit forte quivis, qui fiat, ut naevi, qui in corporibus recens natorum apparent, ſive ceraſum, ſive morum, fragumve referant, colore, quo maturi fructus, quos mater deſideraverat, eodem tempore imbuantur.

Hujus rei exemplum celeberr. vir *Joh. Helwigius Obſ*. 35. *fol. mihi* 125. de ſemet ipſo adducit: „Ego, inquit, ab infantia huc uſque in

„ ca-

„ capillitii parte ſiniſtra, naevos, ſive notas ge-
„ ro trium fragorum, quae quotannis menſe
„ Martio, quando fraga floreſcunt, rubeſcere
„ quoque incipiunt, poſtmodum paulatim ſe
„ attollunt uſque ad Junium, fragorum fru-
„ ctus referentes cum leni pruritu. Denique
„ in granula parva alba degenerantes ſponte
„ decidunt, cutis ſpatio glabro, & ſine pilis
„ manente. Et cum adoleſcens ſcabie foeda
„ corriperer, cutis capitis inſigniter intumeſce-
„ bat, atque circa illud naevi ſpatium cutis por-
„ tio fixa, & depreſſa permanebat, caetera cu-
„ tis cum effluxu humoris ſeroſi, foetidique di-
„ vellebatur, uſque dum tumor ſponte ſubſe-
„ diſſet. Inde naevum hunc à natura per cu-
„ tem, & capillitium oſſi bregmati alte infi-
„ xum eſſe conjicio. Ex imaginatione autem
„ ortum habere è matre ipſemet ſaepius audiê-
„ ram, cum gravidae fragorum, quae in foro
„ avide ſpectabat, commeſtio negaretur.

Ita etiam *P. Borellus* nigrum ſe in femore ge-ſtâſſe morum teſtatur, quale Matrem quoque in brachio habuiſſe refert, quod mororum tempore augebatur: ibidem etiam de ceraſi nota in viro quodam, quae ceraſorum tempore rubeſcebat, memorat.

Dom. Panarolus Pentecoſt. 1. *Obſ.* 12. *fol.* 7. de naevo quodam mali Punici figuram exhibente, atque in nate mulieris cujuſdam ſito refert, qui, quando balauſtia, ſive flores granatorum

pro-

prorumpebant, rubeſcebat, ſed fructibus maturis, granis aliquot mirae rubedinis liveſcebat, ita ut per medium diſſectus malo illi apprime ſimilis eſſet: Hyeme vero ita evaneſcebat, ut nullum ejus reſtaret veſtigium; vere autem adventante, nec non florente Punico malo, denuo rubeſcebat naevus

Cur autem naevi iſti, mori, ceraſi, mali Punici, &c. figuram referentes uno, eodemque vero tempore cum fructibus floreſcant, non ita facile dictu eſt.

Ne tamen ſymbolum non conferamus, ſtatuimus eandem hujus rei eſſe cauſam, quae efficit, ut vina, ſtato anni tempore, menſe videlicet *Majo*, floreſcentibus vitibus, etiam ad fermentationem invitentur; hoc autem praecipuè recentioribus, quaeque nondum à faecibus purgata, contingit vinis.

Hujuſmodi autem operatio juxta quoſdam recentiores à circumgyratione telluris circa Solem annuâ dependet, qua certis menſibus quibuſdam proprior fiat ſtellis, quae aetherem quendam ad nos traſmittendo efficiant, ut ſemina, ſuccique nonnulli ad fermentationem concitentur. Eodem autem modo certum aetherem ad nos transferri putandum eſt quando morus, ceraſus, &c. florent, qui naevos, quibus eadem pororum diſpoſitio, quae fructibus eſt, eodem anni tempore floreſcere facit.

Th. Bartholinus Centur. 5. Hiſt. 65. in ſexu foe-

foeminino hoſce naevos praecipue locum habere, nobilemque ſe Matronam noviſſe ait, quae filiam utero gerens objecto quodam quam facillime commovebantur, unde ejus imago in foetum transibat: filium autem geſtanti nihil horum accidebat.

Modus autem, quo naevi iſti tolluntur, difficilis admodum eſt. Quamvis enim nonnunquam penitus ſublati videantur, facillime iterum pullulaſcunt. Interdum & curationis tempore maligni evadunt: plurima enim reperiuntur exempla eorum, quibus curatio, praecipue in facie, per corrodentia inſtituta non adeo felix fuerit: qua de re legatur *Ammanni paraeneſis*, nec non *Bartholini Acta Part* 3. *Obſ.* 83. *fol.* 152. Nonnunquam tam profundas, ut monui, radices agunt, ut maxima requiratur in curatione circumſpectio. Prominentes autem facilius curantur naevi, quam plani, quique ſupremam tantum cutis obſident partem.

Mulierculae ad naevos tollendos ſecundinarum utplurimum utuntur ſanguine, quo etiamnum calido eoſdem oblinunt ſanguine, deinceps menſtruo uſurae.

Sam. Haffenrefferus Lib. 1. *de cutis affectibus*, *Cap.* 6. *fol.* 57. experientia ſe edoctum naevos ſecundinarum ſanguine oblitos non ſemel ſublatos fuiſſe refert, *Hoefferus* quoque *Hercule Medico Cap.* 6. *Lib.* 7. *pag* 424. illos ſaepius ſecundinis recentibus tingendos monet.

Alii

Alii quotidie ſaliva jejunae Matris iſtos obli- nunt. Plurimi autem ablutionem laudana, quae fit aq. deſtillata cariophyllatae montanae, quos inter & *Julius Caeſar. Baricellus hortulo geniali pag.* 266.

Attenuans haud dubie, conſumenſque vel reſolvens quaedam vis in iſtis latet remediis, nu- de ad ablationem naevorum, praeſertim in re- cens natis, quorum cutis tenuis valde, & tenera eſt, multum faciunt.

Quantum autem ad jejuni hominis ſalivam, certum eſt eâdem nullis commixtâ alimentis ſal quoddam volatile contineri, quod ſubtilitatis, penetrantiſque virtutis ratione viam ad durio- rem, viſcoſamque, ac obſtruentem materiam diſ- ſolvendam ſibi ſternit, ita ut humorum per par- tem affectam recte procedat circulatio, ideoque illa diutius adhibita, ut ipſe confirmat uſus, ver- rucas, callos, glandularum tumores, maculas, &c. ſenſim aufert.

Sed nequeo non mirari illud *Joh. Baptiſtae Helmontii, tractatu cui nomen demens Idea, & tumulus peſtis* §. 46. remedium; ſcribit enim naevos, ſi lenta morte ſoluti hominis iis tam diu imponatur manus, donec ſe in intimas illorum frigus penetraverit partes, tolli, quo etiam mo- do verrucas curari perhibet.

Quae ſi non juvant, corrodentia adhibenda ſunt, quae tamen in recens natis, teneriſque in- fantibus majori uſurpantur cum ſucceſſu, quam

in adultis, quibus fruſtra plerumque admoventur.

His nec inutilis eſt aqua illa regia, quam *G. Segerus Miſc. Med. Phyſ. German. An.* 3. *Obſ.* 197. ſatis feliciter naevo cujuſdam Domini, qui muris pellem exhibebat in tempore capitis applicitam ait; poſt hujus enim aquae uſum primo capilli, deinde cutis ſeparabantur, & poſt mundificantium uſum parti affectae nova accedebat cutis, ita ut ille tandem percuratus fuerit.

Valet etiam ſpiritus ſalis ammon. applicatio, ſi pars naevo infecta eodem oblinatur, donec cutis auferatur; ita enim ſenſim tolluntur maculae.

Platerus Lib. 3. *pag.* 589. ſe fuſcum à puellae cujuſdam facie naevum cathaeretici, ſive cauſtici ſine dolore operantis uſu abſtuliſſe memorat.

Nonnulli Mercurio ſublimato pinguedine mixto utuntur. Alii naevos ſecundum artem abſcindunt, quod commodius perficitur, quando tumor inferne circa radicem filo quodam conſtringi poteſt; cavendam autem eſt, ne arteria, vel aliud majus vas praeſertimque, ne nervus laedatur. Nihil etiam tumoris relinquendum eſt, ſiquidem, vel minima ejus parte ſuperſtite, denuo redeat malum, uti ſibi contigiſſe *H. Fabrit. Hildanus Centur.* 5. *Obſ.* 46. *fol.* 433. teſtatur. Hoc itaque ſi evenerit, nec non marginum quaedam portio poſt abſciſſionem remanſerit, idem remedio rodente è cineribus vitis, & calce viva, cum

cum modica quantitate aq. plantag., & roſar. ad formam linimenti redacto utitur, cujus remedii virtus, & acredo corroſiva aquis illis temperatur. Hoc autem linimento minoris penicilli ope margines oblinit, ſicque eſcharam efficit, cui digeſtivum è cera, therebinth, gum. elemmi, ol. roſar. amygd. dulc., vitell. ovor., & croco conflatum imponit, ac deinde cauſticum applicat, donec nihil omnino mali ſuperſit; interim ſimul cum digeſtivo pulv. praecipitati ſpiritu vini rectificat. abluti nonnunquam utebatur; ſiquidem iſte pulvis, ut tradit *Hildanus*, ad extrahenda, quae praeternaturaliter in cute, viciniſque muſculis haerent, efficaciſſimus eſt. Poſtea autem exſiccantibus cutem ſuperinducit.

In naevis autem abſcindendis loci inſuper, in quo reperiuntur, habenda eſt ratio. *Th. Bartholinus Centur.* 3. *Epiſt.* 40. ſe tumorem glanduluſum non auſum fuiſſe auferre ait, cum quo circa os ſacrum infans quidem natus erat, cum, quod firmiter nimis loco inhaereret, tum quod ſubjectorum metueret nervorum laeſionem.

Nic. Tulpius infelicem etiam deligationem, ablationemque tumoris cujuſdam lumbaris in infante deſcripſit.

In mentem etiam mihi venit tumor quidam in capite modo nati infantis, qui, illo aperto, non diu vixit.

Biennium jam elapſum eſt, cum ego, ac *Cornel. Solingius* prominentem quendam, ob-

ſcurum, & ſubito proſerpentem naevum, figura, & colore rubi idaei, ſitumque prope canthum minorem oculi dextri filiolae Domini *N. H.* duos annos natae per illa corrodentia auferre conaremur, quae inter etiam erat aq. fortis argento cupellato affuſa, qua naevus oblinebatur, dum interea cutim ſanam circa tumorem pinguedine obduxeramus, ne à corroſivo laederetur. Tumor autem uſque adeo inde auctus fuit, ut forcipe eum auferre ſatius duxerimus: ſiquidem in tam tenero infante cauſticum, praeſertim in parte oculo tam vicina, non recte compeſci poſſet. Sciſſo itaque tumore infans intra 4. hebdomadas convaluit.

OBSERVATIO XXXVII.

Pili, & os in teſticulo puellae reperta.

OBſervatione 92. Tom 1. mentionem fecimus pilorum in abſceſſu quodam repertorum; hîc autem de pilis, & oſſiculo in teſticulo puellae cujuſdam inventis agemus. Hujuſmodi enim caſus mihi, fratrique *Joh. Stalpartio vander Wiel*, nec non *Fr. à Kempe* Chirurgo Hagienſi *An.* 1682. in dextro filiae cujuſ-

juſdam annos quindecim natae teſticulo occurrit. Aequabat ille ovi anſerini magnitudinem, atque intra eum alba quaedam reperiebatur materia, cujus ſubſtantia putrefacto caſeo ſimilis pilis permiſta erat, pleriſque magnitudine minimo digito paribus, quorum etiam pars non parva inſtar minoris capillitii firmiter interiori teſticuli adnata erat parti. In eodem etiam os quoddam reperimus, quod ſimiliter interiori membranae annexum magnitudine phaſeoli, ac colore albo erat.

Filia haec nunquam menſtruos paſſa fluxus per annum quidem integrum morbo lento, nec non hyſtericae obnoxia fuerat paſſioni. In rene etiam dextro exulcerato varii inveniebantur lapilli, quorum unus exiguae amygdalae magnitudinem aequans in uretere dextro haerebat, quem, quod pitutia obſideretur, aliquamdiu ibidem haeſiſſe ſuſpicati ſumus, quamvis urina ſolito tempore abſque majori incommodo excreta fuerit.

IN OBSERVATIONEM XXXVII.

G*Alenus meth. Med. Cap.* 12. in nonnullis abſceſſibus inciſis corpora diverſae naturae, ſubſtantiaeque, ac figurae, non liquida tantum, & mollia, ſed & dura, v. gr. ungues, cornua, pilos, conchas, teſtas, lapides, oſſa, & ſimilia reperta fuiſſe tradit.

Quamvis autem rarus admodum eſſet piloſus ille, cujus *Tom.* 1. *Scholio ad Obſ.* 93. memini, abſceſſus, in hujus tamen puellae teſticulo cum pilis etiam oſſiculum repertum fuiſſe mirandum eſt. Celeberr. vir *Joh. Baptiſt. de Lamzweerde Tract. de molis uteri Cap.* 2. *fol.* 15. tumoris cartilaginoſi teſtis puellae 11. Annorum 15. libras pendentis meminit, qui carneas, oſſeas, imo & pilorum ſubſtantias ambitu complectebatur.

Illam autem urinam abſque majori paſſim moleſtia, licet calculus in uretere haereret, exonerâſſe, non eſt, ut magnopere miremur: ſiquidem ren alter omnino ſanus urinae tranſmittendae ſufficiens erat, utut *Foreſtus*, *Duretus*, *Riolanus*, *Beverovicius*, *Loſelius*, aliique non ita ſentiant.

Ejuſmodi autem caſu experientiae magis, quam magnorum virorum auctoritati, quae ſaepe fallitur, fidendum eſt.

Fateor quidem me non ſemel, obſtructo per calculum rene, vel uretere, animadvertiſſe urinam excerni non potuiſſe. Id autem non per ſym-

ſympathiam quandam alterius renis cum altero, ut non pauci exiſtimârunt, ſed quia ren alter inſcio aegro (neque enim acuti ſenſus renes ſunt) jamdudum fuerat obſtructus, contigerat, dum interea urina per oppoſitum renem, tunc temporis calculi immunem, ſatis apte effluer et. Hoc autem tandem etiam obſtructo, omnis urinae in veſicam via praecluditur.

Illud ipſum frequenter in cadaverum diſſectione demonſtratur *Diemerbroekius Anat. Lib.* 1. *fol.* 178. *Cap.* 17. ſe ureterem alterum ſaepius circa initium omnino occluſum inveniſſe ait, quod viventes aegri nihil ſentientes incommodi, per alterum renem urinâ recte ſemper defluente, ignoraverant, ita ut nunquam urinae ſufflaminationem renum intuitu, niſi uterque poſt obitum obſtructus apparuerit, animadverterit.

OBSERVATIO XXXVIII.

Lac cum urina excretum.

VArios multas equidem, diverſaſque admodum, tam tenues, molleſque quam craſſas, ac ſolidas, ut pus, ſanguinem, atram, flavamque, ac coenoſam materiam, vermes, pilos, arenas, calculos, oſſa; pituitam, pinguedinem, pelliculas, furfures, &c. excreviſſe uſus

docuit. Nunquam tamen mihi antea occurrit caſus, quo cum urina lac fuerit excretum.

Id ipſum tamen *Guilielmo à Roſſen* 24. annorum Juveni accidiſſe conſtat. Hic tertianâ per duos, treſve menſes afflictus febri, ac paupertate coactus, referente Med. Doct. *D. Theod. Schoon*, in Noſocomium Leidenſe delatus eſt, ubi intra duas, treſve hebdomadas per idonea remedia febre liber evaſit; ita ut convaluiſſe videretur, ſuperſtite tamen anorexiâ, & cibi faſtidio, quod eum continue vexabat. Omnia itaque ei à Noſocomii Medico, quae ad appetitum ciendum, fermentumque ventriculi laudabile excitandum cenſebantur idonea, ſed fruſtra, fuêre propinata: ſiquidem nullis excitaretur appetitus remediis, quod ei unicum reſtabat malum.

Cum itaque nihil proficere, ſed ſenſim conſumi videretur, alimenta concoctu facilia, ut carnium juſcula, lac dulce, emulſiones, aliaque cardiaca ei data fuêre. Interim tamen turbulenta erat, ac ſine ullo ſedimento urina, nec non fere aquae inſtar ſapone mixtae pallida,

da: Illa enim igni impoſita, & ad gradum coctionis fervefacta in ſubſtantiam quandam coloſtro odore, nec non colore, & ſapore, &c. quantum quidem cernere licebat, ſimillimam convertebatur; coctione enim, ut coloſtrum, coagulabatur, ita ut fervefacta ab hoc diſcerni non poſſet; omnes etiam, quae vulgo in lacte reperiuntur, oleoſas, pingueſve, nec non terreſtres, & aquoſas, ſimileſque comprehendebat partes, uti compertum fuit caſeo butyroque inde confecto.

Noſocomii itaque Medicus, perſpectâ accuratius urinâ, mortem appropinquare dixit. Certior enim erat, quod ſimiles ei in duobus aliis occurriſſent caſus, qui, omnibus iſtis obſervatis, eodem, quo hic poſtea, obierant modo. Noſter enim *Guilielmus* ita per tres menſes continuos abſque ulla valetudinis recuperandae ſpe afflictus tandem vehementiore quâdam febre cum delirio ſuperveniente, quod biduum durabat, expiravit.

Aperto cadavere haec obſervata ſunt. Pulmo erat Pleurae firmiter annexus. He-

par praegrande, ac ad ſiniſtrum uſque hypochondrium extentum erat; Ventriculus minimus, craſſaque, & viſcoſâ materiâ intus obſeſſus. Lien valde tumidus admodum, maximuſque, ac durus apparuit. Pancreas quoque induratum erat. Caetera ſatis recte ſe habebant.

IN OBSERVATIONEM XXXVIII.

URinas hominum pro morborum diverſitate multum variare quotidiana demonſtrat experientia. Sic in Chloroſi, ſive pallido morbo virgineo, urina pallida, clara, & aquae jugis inſtar tenuis, in ictero autem flava, ac quaſi bile, vel croco tincta occurrit. In acutis autem, & ardentibus febribus, nec non lienoſis, & in quorum vaſis nigricans reperitur ſerum, urina etiam nigricat, nec non in illis, quorum ſanguis ex defectu ſufficientis motus craſſeſcit, unde ſpiritibus quaſi conſtrictis, circulatio retardatur, maſſaque ſanguinis tandem corrumpitur. In continuis febribus, ac quibus inflammatus eſt ſanguis, multas ſulphureas, ſalinaſque in ſe complectitur particulas, rubicundaque ac ſplendens apparet urina.

Quorundam autem urinas non colore tantum, craſſitieque, ſed & ſubſtantiâ, & ſapore lacti dulci, (uti noſtrâ Obſervatione conſtat) ſimiles

non

non immerito quivis miretur: Tales enim Medicis raro admodum occurrunt.
N. Florentinus Serm. 5. Tract. 10. Cap. 21. tradit ſe juvenem quendam 30. Annorum vidiſſe, qui cum urina quotidie multum lactis in fundo veluti coagulati excreverit, quod dimidiam vitri urinarii, tenui ſupernatante ſero, implebat partem.

Narrat quoque *Schenkius Petrum Sphererium* vidiſſe quendam Polonum, qui renum ulcere laborare judicabatur, ſaepius in Noſocomio albam, atque inſtar lactis craſſam reddidiſſe urinam.

Hanc autem materiam purulentam eſſe etiam ex iis patet, quae *Felix Platerus Lib. 3. Obſ. pag. mihi* 784. memorat. Ait enim ſeſe diutius, abſque praevio in renibus, veſicâve incommodo lacteam reddidiſſe urinam, à quâ aliquantiſper quieſcente, tantum materiae cujuſdam albicantis, ac lacti craſſo non diſſimilis praecipitabatur, quantum bina caperent cochlearia.

Simile quid narrant *Ballonius Lib. 2. Conſil. 39. Valent. Andr. Möellenbroccius Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. German. Decur. 1. An. 1. Obſ. 89. fol. 206. & ſeqq.* Nec non *Balth. Timaeus Lib. 3. Caſ. Med. Obſ. 431.* ut & *Th. Bartholinus Hiſt. Anatom. de Lact. Thorac. Cap. 9. fol. 333.*

J. Drav. Tract. de Scorb. lacteam nonnunquam huic morbo obnoxios reddere urinam teſtatur.

Medicinae Doctor *Capellus*, referente *Bauhino Obſervat. propriis*, mulierem quandam, quae tan-

tantum lactis, quantum bis caperet cyathus per veſicam excreverat, vidit. E quali autem materia lac illud conſtiterit, ac per quas in veſicam delatum fuerit vias, nec non à qua proveniat cauſa, ſcitu digniſſimum eſt; cum nihil, vel perparum hac de re protulerit tota Veterum cohors.

Veroſimile eſt lacteam illam ſubſtantiam cum urina provenientem chylum eſſe, ſiquidem id ex praecipitata conſtet materia, quae craſſae non eſt ſubſtantiae, ſed chylo plane ſimilis. Inter digitos enim contrita glabra, ac mollis, ejuſdemque cujus chylus, eſt coloris, & ad fundum praecipitata lac videtur craſſum.

Chylum autem eſſe, qui excernitur, inſuper liquet, quod magna plerumque ejuſmodi mictionem ſubſequatur virium debilitas, imò ſaepe tabes, ſi diu continuetur ejuſmodi excretio; quemadmodum non noſtro ſolum *Guilielmo*, ſed & pluribus accidit.

Joh. Theod. Schenckius Exercit. Anatom. 7. Lib. 1. Sect. 2. Cap. 33. fol. mihi 589. Poſtquam, ait, primò renum me invaſiſſet dolor, cujus ne jam quidem immunis ſum, quotidie ultra anni ſpatium aliquot poſt prandium horis ſero non diſſimilem cum urina egeſſi materiam, quae ante ipſam quandoque urinam, cum illa nonnunquam, vel poſt eam effluebat. Turbidior deinde urina evadebat, donec, evaneſcente calore, in fundo non viſcidum, at craſſius reſideret ſedimentum, quod commotum illico ſatis apparebat tur-

turbidum: ita ut has chyli crederem partes, quae acore quodam praecipitatae eſſent, quaeque poſtea, ſublata ſenſim tenuiori parte, intra digitos, antequam lento igni ſiccatae inſtar faeculae è radice Aronis expreſſae vaſis fundum peterent, fricari nequirent. Saepius etiam corporis partes non tam debilitatae, quam emaciatae qualicunque hac ejectione videbantur.

Cum vero aliquamdiu renis calculo liber fuiſſet, de ariditate iſta, cum non amplius ejuſmodi excrementa animadvertiſſet, parum ſe ſollicitum dixit.

Per quas autem chylus iſte in veſicam pervenerit vias, non ita expeditum eſt. Nonnulli vaſa quaedam lactea uſque ad veſicam excurrere, per quae chylus iſte eo deferatur, autumant.

Hos inter *Th. Bartholinus* eſt, qui *Hiſt. Anat. de Lact. Thorac. Cap. 9. pag. mihi* 37. iſtorum vaſorum meminit; ut & *Iſbr. de Diemerbroeck Anatom. Cap.* 17. *fol. mihi* 176. qui vaſa quaedam lactea per vias etiamnum ignotas ad veſicam excurrere, nec tamen in omnibus, ſed in paucis tantum nonnunquam adeo ampla, ut non chylum tantum lacteum, ſerumque ſuperfluum, quod à copioſo provenit potu, ſed & ſolida quaedam, duraque, & oblonga ad veſicam tranſmittant corpora: exiſtere contendit.

Hujuſmodi autem vaſa lactea ad veſicam tendere *Moëllenbroccius* etiam *Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. An.* 1. *Obſ.* 89. *fol. mihi* 206. nec non *Joh. Draviſius d. Tr. & Cap.* ſtatuunt. *Thom.*

Thom. Wharton. autem *Adenograph. Cap.* 15. *pag. mihi* 91. minus probabile eſſe ait immediate, & ex naturae inſtituto ulla lactea ad veſicam diſtribui vaſa. Neque enim materiam excrementitiam, ſed ſuccum utilem ex naturae propoſito, miroque artificio ex alimentis eductum continent.

Sed nec credibile eſſe ſtatuit, ſuccum illum tam probe coctum, nutritionique deſtinatum, cum lotio mox foras protrudi.

Licet autem *Iſbrand. Diemerbroeckius Anat. Lib.* 1. ut *Obſ.* 35. *Tom.* 1. *pag.* 143. diximus, ac *Maebius Fundam. Med. Phyſ. Cap* 17. *pag.* 422. etiam renes quaſnam recipere venas lacteas ſtatuant, haud dubie, ut chylus aquoſior illico ad renes abeat. Quamvis etiam chyli partem per vaſa illa adductam cum urina in veſicam eorum, quibus renes debiliores ſunt, transire contendant: Certum tamen eſt (quantum quidem ipſe ſciam) à nullo vaſa quaedam lactea ad veſicam, vel renes tendentia huc uſque detecta eſſe, quae ſi etiam ibidem exiſterent, haud dubie utilis quaedam ſucci illius portio alicubi prius fuiſſet ſequeſtrata, antequam ad veſicam inutilis pars tenderet.

Caſus autem à nonnullis memorati in morboſis, maleque diſpoſitis maximam partem obſervati ſunt corporibus, in quibus non ita mirum eſt, ſi inſueti quandoque cum urina excernantur humores. Si vero illis haec è vaſis lacteis ad veſicam excurrentibus immediatè proveniret materia,

vix reddi poſſet ratio cur non continuè, & abſque praeviâ ſecretione illuc flueret. Sed nec neceſſe eſt, meo judicio, ut particularia quaedam lactea ad chyli illius excretionem in veſicam implantarentur vaſa: ſiquidem omnibus ſanguiferis chylus continetur vaſis, qui interdum quoque ſatis copioſe emiſſo ſanguine venoſo mixtus repertus, imo etiam purum lac nonnunquam pro rubro ſanguine è venis emiſſum fuit.

Nec deſunt hujusmodi exempla *Thomae Bartholino de Lact. Thorac. Cap.* 13. *fol. mihi* 55, 56. ut & *Centur.* 1. *Hiſt.* 17. *pag.* 29. *Stephan. Blankardo Collect. Med. Phyſ. Cent.* 1. *Hiſt.* 1. *fol.* 1. *Joh. Rhodio Obſ. Med. Cent.* 1. *Hiſt.* 36. *fol. mihi* 25. nec non *Cent.* 3. *Obſ.* 32. *fol.* 151. *P. à Caſtro Medico Veronenſi*, *Williſio fol.* 108. *Marc. Donato*, *de Hiſt. Med. Mirab. Lib.* 1. *Cap.* 4. *fol.* 50. *Ephem. eruditorum Galliae An.* 1677. *pag.* 155. *Act. Philoſ. Angliae An.* 1665. *pag.* 197. *P. Borello Cent.* 1. *Obſ.* 25. *R. Graeffio de Viror. Org. Generat. dicatis fol.* 84. *Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. Germ. Decur.* 1. *An.* 1. *Obſ.* 28. *pag.* 98. *& ſeqq. Item Obſ.* 132. *fol.* 294. *An.* 2. *App.* 31. *& pag.* 312. *An.* 3. *Obſ.* 123. *pag.* 195. *An.* 6. *Obſ.* 214. *fol.* 313.

Animadvertimus inſuper album mulierum fluorem nihil, niſi chyloſam, & à ſanguine ſeparatam eſſe materiam: quamvis *G. Blaſius App. ad Veſlingium Part.* 4. *Cap.* 10. *fol.* 372. non dubitet, quin peculiaria quaedam lactea è chylifero

ſacco

ſacco ad uterum diſpergantur vaſa: ſic in puerperis ſaepius circa finem depurationis lochia alba, lacteumque referentia colorem videmus, qui fluxus mammis ſuccum emittentibus facile evaneſcit.

Andr. Laurentius Lib. 2. *Anatom. Quaeſt.* 10. non ſemel ſe vidiſſe puerperas tam ex utero, quam veſica, magnam egerentes lactis quantitatem tradit. Teſtatur G. *Blaſius* loco notato expertum ſe gravidas inſtante partu materiam ſubſtantia, ſapore, ac colore lacti ſimillimam per uterum excreviſſe, quod ipſis obſtetricibus certum inſtantis partus ſignum eſſe aſſerit.

Quaenam autem cauſa fuit, cur lactea haec noſtro aegro magis quam aliis efluxerit urina?

Illud fortean propter obſtructiones quaſdam in exiguis vaſis capillaribus, & canaliculis, ſive tubulis, qui nutritium ad partes ſolidas deferunt ſuccum, contigit. Saepius enim hujusmodi obſtructio è viſcoſo quodam, tenaci, & craſſo provenit ſanguine. Pauciora autem interdum, plura nonnunquam capillaria obſtruuntur vaſa, dum interea majora chylo referta, ſolidaſque partes propter capillarium obſtructionem nutrire neſcia chyli nonnihil in renes, & veſicam ejiciunt.

Ejuſdem autem *Guilielmi* pulmo membranae pleurae firmiter annexus non eſt quod magnopere nos moveat, quoniam plures magis, minuſque iſto afficiuntur malo: moleſtior autem eo caſu, ac difficilior eſt reſpiratio. He-

Hepatis etiam praeter morem magnitudo ſanguinis craſſioris imputanda eſt obſtructioni, praeſertim ſi acidae quaedam, auſteraeque ei admiſtae fuerint particulae; niſi forte quis obſtructionem, & preſſionem in vaſis lacteis thoraci ductus ortam dicat; ita ut ſuperiores corporis partes nutrimento deſtituantur, unde hepati aucta ſit magnitudo; quale exemplum apud *Bartholinum de Lact. Thorac. Cap. 9. fol.* 42. extat. Tradit & idem *Lib.* 1. *Anat. Reform. Cap.* 14. ſe in cadaveribus tabe extinctorum maximum, imo vel quater, aut quinquies ſolito majus reperiſſe hepar.

Forſan etiam tam exiguus fuit ventriculus, quod ille propter appetitus defectum alimentis diutius non fuerit extenſus, unde haud dubie contractus, corrugatuſque tandem evaſit. Ventirculi autem debilitati, cibique faſtidii cauſam viſcoſa materia, quae in illo reperta eſt, manifeſtavit.

Ipſius autem lienis tumorem, nec non inſolitam magnitudinem, ejuſdemque ut & pancreatis duritiem viſcoſae cujuſdam materiae à crudo provenientis chylo, tandemque induratae, exſiccataeque obſtructionem credibile eſt produxiſſe.

OBSERVATIO XXXIX.

Urethra prope Scrotum aperta.

EXemplum petulantiae puerilis ſatis gravi punitae ſupplicio mihi menſe Febr. An. 1683. in adoleſcente quodam annos duodecim nato occurrit. Hic enim ante ſexennium praeputium petulanter retrahens filo quodam non procul à ſcroto penem firmiter vinxit, unde hic ita intumuit, ut Chirurgus propter magnum undique tumorem filum, quod diſſecaret, non videret. In auxilium itaque advocatus *Corn. Solingius* Medicus, Chirurguſque Hagienſis tumorem digitis, quantum fieri poterat, comprimens filum conſpectum forcipe acutâ, tenuique ſecuit, animadvertitque per arctam fili conſtrictionem apertam fuiſſe urethram. Quapropter affectae parti requiſita applicuit remedia. Adoleſcens autem poſtea curam neglexit, unde apertura propter urinae illac continue pro parte affluentis acrimoniam callo undique

ob-

fig: 1.

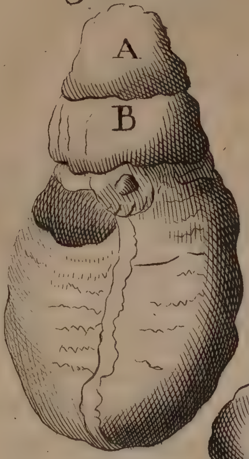

fig: 2.

fig: 3..

obducta ſanari nequit. Poſt ſexennium tamen ejus amici (Parens enim jam tum obierat) *D. Solingii* denuo implorârunt opem. Conſultus itaque ipſe, aliique tolli malum poſſe negavimus, cum quod amplior apertura, vicinaque urethrae cutis nimis eſſet tenuis, tum quod ſpatium ſcrotum inter, factumque foramen non ita latum eſſet, quod commoda admitteret medicamina.

Tabulae autem 13. Fig. Primae littera A. penis glandem, B. retractum praeputium, C. urethrae aperturam filo factam monſtrat. Secundae Fig. littera A. ſtylum in aperturam intruſum, B. ipſum foramen, in quo ſtylus haeret, oſtendit. Tertiae Fig. A. A. ſtylum per apertam tranſmiſſum urethram, atque extra ſcrotum prominentem notat.

IN OBSERVATIONEM XXXIX.

URinam, urethra, per quam excerni ſolet occluſâ, alium ſibi patefacere iter ad Obſervationem 86. *Tom.* 1. *pag.* 366. annotavi, ibidemque id nonnunquam infra penis glandem, quandoque & in media urethra, interdum etiam

in ejuſdem extremitate, ac denique aliquando in ipſo fieri perinaeo dixi. Haec autem obſervatio de apertione urethrae in extremitate penis non procul à ſcroto ex petulantia ſuborta agit. Glans enim ſatis erat perforata. Quod vitium propter rationes ipſâ adductas obſervatione immedicabile judicabatur.

Verum quidem eſt nos ad *Obſ.* 86. exemplum cujuſdam adſcripſiſſe, qui occluſa penis extremitate, liberos procreavit, verum illius penis immediate infra glandem perforatus erat. *Dionyſius etiam à Sterre Tract. de generatione nuper edito pag.* 37. ſe haud paucos noſſe teſtatur, qui pene ſive prope frenulum, ſive ad pollicis unius, dimidiique latitudinis ab extremitate diſtantiam perforato liberos progenerârint.

Meminit *D. Melchior Fribe Miſcell. Med. Phyſ. German. Decur.* 2. *An.* 3. *Obſ.* 98. *fol* 159. viri cujuſdam, cui penis in inferiori parte perforatus, glans autem non ſolum deformata, ſed inſuper imperforata erat, qui nihilominus aptiſſimum ſe ad generandam prolem oſtendit, utpote cujus ope ſex prodierint liberi. Congreſſum autem ille ſine obſtaculo maxima cum voluptate abſolvit. Emiſſum vero ſemen interdum orificio uteri communicari è glandis penis avida, & jucunda baſiatione, & complexu ſtatuit.

Hujuſmodi autem hominibus procreandi vim minus eſſe certam ex alio quodam ad eandem noſtram Obſervationem adducto caſu conſtat.

An

An vero ejuſmodi vir, cui duobus locis, praeſertim tam prope ſcrotum, perforatus eſt penis, ad generationem aptus ſit, non ita expeditum eſt. Conſiderationes autem quaſdam breviter proponam.

Felix Platerus Obſ. Lib. 3. pag. mihi 792. ſe nobilem quendam noviſſe ait, cujus in pene duo aperiebantur foramina, unum quidem in glande ipſa, ubi naturaliter apparere ſolet, alterum vero paulo infra circa glandis radicem ad praeputii exortum, per hoc, autem tam urinam, quam genituram emittebat: non tantum, inquit, generationem praepediebat, ſed & patientem jugiter polluebat hic affectus; hujus autem geminati foraminis curatio, quamvis vitium ab ortu contractum fuerat, non difficile fuit, foraminis videlicet inferius inciſis, & abraſis labiis, inductâque interim antrorſum in penem plumbea, vel argentea fiſtula, donec cicatricem vulnus contraxerit, detinendâ.

Verum hoc modo puer, de quo egimus, ob rationes illas percurari nequiit.

Dubius autem ſum, hicne ad generationem plane ineptus ſit futurus, an ſecus. Statuunt enim plurimi eam uteris, praecipue avidarum, viraginumque, ineſſe vim, ut ſeminis virilis ſpiritum recens ad ora externa affuſi in interna, ac deinceps in ipſas admittant cavitates. Quamvis enim ſemen in vulvam non intromittatur, concipere tamen poſſunt.

Hoc autem ſi verum eſt, quid ni multo facilius quandam impraegnet puer noſter, cum ſemen, licet non omne, ad os uteri uſque effundere queat?

Ad aſtruendam illius opinionis veritatem, *H. Fabrit. ab Aquapendente Lib. de Chirurg. Operat. Part.* 1. *fol. mihi* 93. narrat Adoleſcentes Marem, & foeminam, quos fax torrebat mutua, furtim conveniſſe, ſtanteſque oſculis, ac blanditiis indulſiſſe avidos. Cum vero utriuſque genitalia ſe invicem extrinſecus contingerent, factâ ex nimia voluptate ſeminis ad vulvae oſtia effuſione, concepit virgo. Id autem haud ita mirum eſſe idem ait, quod, cum ambo eſſent Adoleſcentes, & tentigine arderent, glandis orificium Hymenis foramini apponi, conjungique, atque ita ſemen à Mari vi magna emiſſum per Hymenis orificium vulvam ingredi potuerit, adeo ut illa, vel integro Hymene gravida facta ſit. Vulvam enim inſigni vi attractrice, inquit idem, pollere teſtis eſt *Plato*, qui animali uterum comparat, & veluti animal eſſe aſſeverat. Ejuſmodi hiſtoriam *Joh. Fragoſo declarationum libro* narrat.

Ipſemet ego novi incolam, & Civem hujus urbis, qui, cum uxor, puerperii lecto per aliquod tempus affixa fuiſſet, tam diutinae à coitu abſtinentiae impatiens vicini filiam, qua cum familiariter antea vixerat, blando interdum contrectabat, adeo ut tandem, veretro illius pudendis

dendis admoto, ſemen ante vulvae ejaculatus ſit oſtia, cujus turgidos, ferventeſque ſpiritus illa ad venerem jam ante incitata, & ſummopere pruriens faucibus uteri hiantibus hauſit, indeque pene in vulvam non immiſſo, virginitatiſque clauſtris illaeſis, concepit, & nihil initio ex iſto actu ſuſpicata, gravidaque permanens tandem peperit.

Refert *G. Fabrit. Hildanus Cent.* 3. *Obſ.* 60. de conjugata quadam, cujus collo matricis dura admodum membrana interpoſita erat, quae, quo minus penis intraret, obſtabat; unde maximus dolor, dum Maritus inibat, exoriebatur. Ea autem nihilominus, antequam membrana incideretur, gravida facta eſt.

Virginem citra virginitatis jacturam, virginalique ſepto illaeſo impraegnari poſſe *Ariſtoteles* etiam 2. *de Generat. Animal. Cap.* 6. innuere videtur. Quod nec *Galenus* negat, cum *Lib.* 1. *de ſemine Cap.* 4. uterum collo, tanquam manibus, ad attrahendum maris ſemen uti dicit.

Teſte etiam *Hippocrate*, & *Avicenna fen.* 21. *Lib.* 3. *Tr.* 4 *Cap.* 1. Atretae, ſeu imperforatae mulieres concipere poſſunt. Memorat & tres *Riolanus filius Lib.* 2. *Anthropogr. Cap.* 31. de hiſce hiſtorias. Idem affirmant *Peramatus Append.* 1. *de conceptu fol.* 98. §. 2. *H. Mercurialis Lib.* 4. *de Morb. Mulier. Cap.* 14. *Sinibaldus Lib.* 1. *Geneanthr. Tr.* 3. *Cap.* 6, nec non *P. Zacchias Quaeſt.*

Med. Legal. Lib. 3. *Tit.* 1. *Quaeſt.* 8. ac *Jac. Guillemaeus de puerperiis Lib.* 2. *Cap.* 10.

G. Harvaeus Lib. de Generat. Animal. Exercitat. de partu fol. mihi 511, memorabile de equâ candidiſſimâ formaque praeſtante recitat exemplum, quam Sereniſſima Angliae Regina dono acceperat, ac cujus genitalia, ne ab equis admiſſariis inita corporis gratiam, equitandique corrumperent uſum, Equiſones, ut fit, annulis infibulaverant ferreis. Eadem tamen, neſcio quo pacto, inquit, neque enim Cuſtodes mihi indicare poterant, facta eſt gravida, tandemque, cum nihil tale ſuſpicarentur, noctu peperit, pulluſque vivens mane ad matris latera conſpicitur, ambobus vulvae labiis annulis antea conſutis, totoque pudendo verſus ſiniſtrum latus detruſis, & à dextrâ coxendice avulſis.

Idem de Generat. Animal. Exercitat. 6. & 39. galli genituram gallinae uterum non ingredi, & *Exercitat.* 67. 68. in nullo animalium genere ſemen maris in uterum recipi ait.

Poſſe autem homines concipi, ſpiritibus tantum ſeminalibus à viro emiſſis abſque ulla geniturae effuſione exemplo probat *Sinibaldus* de viro, qui non effundebat in coitu ſemen, ſed tantum ſpiritus maximo cum delectamento; imò tali, ut voluptatis impotens, & ſenſibus fere omnibus deſtitutus humi concideret. Hic autem nihilominus mulierem gravidam reddidit. Unde virtutem ſeminis activam in ſpiritibus conſiſtere, ac in

ſemine

ſemine duas conſiderandas eſſe partes concludit, materialem videlicet, & formalem, ſeu materiam, & facultatem. Quin etiam in ſpiritibus aethereo calore praeditis, omniaque pervadentibus facultatem reſidere, materiam vero lentum illum humorem, & fluxile eſſe excrementum ſtatuit, quod tantum vehiculum ſit ſpiritus intra uterum delaturum. Si igitur, inquit, ſpiritus intra uterum tutò immitti poſſunt, abſque hac materia, haud dubie generatio perfecta ſuccedet. Ejuſdem opinionis fuêre *Deuſingius*, *Regn. Graeffius*, aliique.

Recentiores quidam non ſemen virile, ſed ejus ſpiritus tantum in uteri cavum, ejuſque poros, fungoſamque ſubſtantiam ferri, ſicque humoribus illic circulantibus admiſceri, eoſque alterare, ſanguinisque maſſam tandem ingredi, atque alterare, & hinc mulieres non diu à conceptione in horrores, & lypothymiam labi ſtatuunt.

OBSERVATIONEM XL.

Vrethra calloſis obſtructa excreſcentiis.

QUicunque cum impudicis rem habent mulieribus, laxaſque voluptatibus permittunt habenas, ſupplicia quoque ineluctabilia inviti, dolores videlicet, ac miſerias ſaepiſſime ferunt. Hoc

autem Normanno cuidam *Alberto Horn* nomen erat, contigit, qui, poſtquam diu ſub invicto Heroe *C. Trompio* claſſium Batavicarum Praefecto militâſſet, in patriam reverſus de vitio quodam viae urinariae, quo ita urinae impediebatur excretio, ut Med. Chirurgi *C. Solingii* auxilium petierit, conqueſtus eſt. Hic autem, inquiſitione factâ, totam fere urethram malignis, calloſiſque excreſcentiis repletam reperit: quapropter ſpecillum argenteum incurvatum, ac undique crenis ſive inciſuris tuſum in illam immiſit, cujus ope, quamvis non ſine vehementi dolore, tantum ibidem effecit ſpatium, ut illico urinam quodammodo reddiderit miſer. Reliqua autem medicamenta poſtea ab eodem *Solingio* ad tollendas calloſitates incaſſum fuêre adhibita. Quapropter cavum ſpecillum in urethram, quantum fieri poterat, ad ipſum uſque corpus nervoſum intruſit, ut ita totius penis latus (exceptâ glande) incideret, quod & ſe antea Lyburni feciſſe dicebat. Hac autem operatione peractâ, corrodente quodam medicamento calloſam ſenſim conſumpſit ſubſtantiam,

tiam, poſteaque penem parvis acubus argenteis (qualibus ad ſuturam labiorum leporinorum utuntur Chirurgi) diverſis in locis conſuit: Atque iſta quidem ita ſucceſſiſſe ait, ut tenuis cujuſdam, flexiliſque catheteris ope urinam laborans continuè excreverit; ſicque ſatis feliciter malo iſto abſque urinae ſtillicidio liberatus fuerit. Poſtea autem idem *A. Horn*, non ſine dedecore ſe propter nodoſos in pene cicatrices Italis multo, quam ante, acceptiorem fuiſſe meretriculis jactabat.

IN OBSERVATIONEM XL.

INter varia illa, doloriſque immenſi plena mala, quae ſcortatoribus, adulteriſque juſto Dei judicio obveniunt, jure merito recenſentur carnoſae excreſcentiae, calli, & verrucae, quae intus in urethra ſeſe manifeſtant, primoque è foetidis quibuſdam ibidem naſcuntur ulceribus, unde ſenſim ſpongioſa quaedam excreſcit caro, quae indureſcit tandem, calleſcitque, nec dolorem tantum ingentem, ardoremque producit, ſed & urinae impedit exitum; unde afflictos intolerabiles premunt, anguntque miſeriae.

Optimum autem ad hujuſmodi carnoſas excreſcen-

ſcentias tollendas ſtatuerim, ut, univerſalibus praemiſſis, ſequentia uſurpentur topica. Habeat Chirurgus eum in finem candelam quandam ceream oleo amygdal. dulc. oblitam, quam leviter in urethram immittat, ac, ubinam haec obſtruatur, inquirat. Loco autem invento notanda eſt longitudo, ad quam candela fuerat immiſſa, poſtea autem nonnihil attenuata, maſſâque quadam exſiccante, conſumente, ac corrodente obducta candelae extremitas denuo in urethram ad partem uſque affectam erit intromittenda.

Huic autem rei *Joh. Schmidius Miſcel. Med. Phyſ. Curioſ. Decur.* 1. *An.* 8. *Obſ.* 92. *fol.* 153. maſſam ex viridi aere, & Mercurio ſublimato utiliſſimam eſſe ſcribit, quam ſe non improſpere uſum teſtatur: hanc enim poſt momenti circa excreſcentiam moram mox eſcharam abſque majori dolore producere ait, quâ poſtea ſeparatâ, urinae conceditur tranſitus.

Cavendum autem *Henr. à Moïnichen. Obſ.* 17. dicit, ne acria, & corroſiva adhibeantur, utpote quibus quandoque non tantum urethrae ſubſtantiae amiſſionem, ſed & gangraenam proveniſſe viderit, ita ut praeter perinaeum interna utriuſque femoris infecta, ac maximo laborantis damno poſtea fuerint latera. Quapropter quod urethra ſenſibilis admodum ſit, medicamentis ex arſenico, oleo vitrioli, ſulphuris &c. compoſitis abſtinendum ait, ſiquidem non vehementes tantum

tum inde dolores, ſed & inflammatio, febris, dyſuria, imò ipſa quandoque proveniat mors: quale exemplum *G. Fabritius Hildanus Centur.* 4. *Obſ.* 55. *fol.* 322. adducit. Sequentia itaque longe praetulerim eo, quem diximus, modo applicanda.

Memorat *Anthon. Fuchſius* ſe carnoſas haſce excreſcentias, non ſine ſucceſſu, multis abſtuliſſe oleo ſuccini cum vitello ovi mixto, quod ita, ut modo retuli, in urethram intruſit.

Lazar. Riverius Cent. 2. *Obſ.* 14. candela quadam cereâ, veterique, ac tenui quodam linteo involutâ, nec non extremitate poſtea hujuſmodi unguento obductâ, utitur.

℞. *Ol. Roſarum* ℔ j.
Ceruſae Venet. ℥ iv.
Caphurae.
Tuth. aq. roſar. praep. ā ℥ ß.
Litharg. auri praep. ℥ iij.
Antimon. opt. pulv. ℥ j. ß.
Opii.
Thuris maſc.
Maſtich.
Aloes Hepat. ā ℈ ij.
Miſceantur omnia & in pyxide plumbea ſerventur ad uſum.

Ipſemet ego quatuor homines, quibus tota fere occluſa erat urethra, ita ut per anguſtiſſimum

tan-

tantum effluerent urina foramen, quorumque duobus virulenta gonorrhaea, tertio urethrae ablata cutis acrique exeſa humore, quarto ſimiliter ſublata cutis, cujus quidem cauſa fuerat angularis, ſcaberque calculus, id mali attulerat, intra paucos ſequenti remedio percuravi dies.

℞. *Oſſis ſepiae.*
Tuth. praep. ā ʒ ij.
Corn. cerv. uſt.
Aloes lotae.
Ariſtol. Rot. ā ʒ j.
Alum. uſt. ʒ ß.
Fiat. pulvis ſubtiliſſ.

Poſtea:
℞. *Ol. roſar.* ℥ ij.
Lithar. auri. ʒ j.

Fiat decoctio, quouſque acquirat Emplaſtri conſiſtentiam, dein ab igne ſepoſito adde illum pulverem, & ad ignem tractato, & miſceto, donec medicamentum evadat duriuſculum.

Hoc autem remedium emplaſtri habet conſiſtentiam, extremitatique candelae cereae, praeſertim ſi illa tenuior facta ſit, ſatis commode annecti poteſt.

Simile medicamen, quamvis paulò magis corroſivum, deſcribit *Amatus Luſitanus Curat. Med. Centur.* 4. *Curat.* 19. *fol.* 384. quod & valde laudat. *H. Fabrit. ab Aquapendente Operat. Chi-*

Chirurg. ſummis laudibus extollit pulv. Sabinae. Aſt *G. H. Velſchius Cent.* 2. *Obſ.* 26. pulv. rad. *Petaſitidis* ſummopere commendat. His autem herbis non calefaciens tantum, & exſiccans, ſed & diſcutiens, conſumenſque ineſt vis.

Verum poſteriora haec remedia certior ſequitur eventus, quando carnoſae excreſcentiae nondum diuturniore morâ, ut ei, de quo memorabam, contigerat, calloſae evaſerunt.

Hoc autem loco tacere nequeo vile, at quod miſeris quandoque prodeſſe queat remedium, quod Monachi cujuſdam excreſcentiae colli veſicae carneae tollendae admotum fuit. Hic inter mingendum vehementi afficiebatur dolore multiſque necquicquam per quinquennium adhibitis, tandem ad *Riverii* confugit auxilium, ut idem *Centur.* 4. *pag.* 67. refert. Ille autem Monachum perpetuo plumbeum in urethra geſtare tubulum, quem ſenſim eouſque intruderet, ut, quoad fieri poſſet, leniter per anguſtius collum ipſam ingrederetur veſicam, juſſit; Quod cum initio rotundo, tenuiſſimoque tentatum eſſet ſpecillo, craſſius deinde adhibitum fuit, ita ut laborans illud tandem in veſicam immitteret; quo factum eſt, ut intra binas tantum profecerit hebdomadas, ut abſque impedimento poſtea urinas egeſſerit.

Joh. Baptiſta à Lamzweerde App. Obſ. pag. 260. *Obſ.* 45. non diſſimilis mali, quod inſtrumento quodam argenteo urente ſublatum fuit, meminit.

Ver-

Verrucae, quac extrinſecus nonnunquam in glande penis ſub praeputio haerent, tantâ ſaepe accreſcunt mole, ut, quò minus glans tegatur, impediant. Hae autem abſcindendae, vel filo ſerico ſenſim comprimendae ſunt, donec decidant, poſteaque affecta pars alumine conſpergenda, nec non aquâ roſarum cui tuthiae nonnihil admiſtum ſit, fovenda eſt, ut *Aquapendens operat. Chirurg.* aliique monent. Vel denique, ut ille ſuadet, per argenteum tubulum exurendae ſunt verrucae.

Verrucas ego, inquit *H. ab Heers Obſ. pag.* 84. in imâ glande cujuſdam viri amputavi, quarum maxima ſexaginta quinque capitella manifeſta, ſive verrucas minores oſtentabat, eratque juglande major, quae illi etiam cum latiſſimis coëundi poteſtatem tollebat, qua ablatâ ter uxorem duxit, atque ex omnibus ſubolem ſuſcepit.

OBSERVATIO XLI.

Subita coëundi impotentia.

IDem ille, cujus *Obſ.* 42. *Tom.* 1. memini, mihi faſſus eſt ſe poſt dimidiae dragmae opii uſum ſubito, cum paulo ante nocturnis ſatis ſtrenuus fuiſſet praeliis, in coëundi incidiſſe impotentiam, utut interim plurima noctis parte erecto dor-

dormiret pene, expergefactum autem omnino impotem ſe dicebat. Quare hujus rei cauſam me rogavit.

IN OBSERVATIONEM XLI.

VAriae nonnunquam Medicis occurrunt cauſae, quae virum etiamſi partibus genitalibus non careat, ſuboli procreandae minus reddant idoneum.

Ita apud plurimos varia extant exempla eorum, qui capitis vulnere omnem generandi amiſerint vim. Qua de re videatur *Nicol. Nicolus Serm.6. Cap. 6.* & *Avicenn. Fen. 20. Tr. 1. Cap. 5.* ut & *Rhaſ. 24. continent.* Hinc & *Hippocrates Lib. de loc. Affect. Num.* 10. Venae ſectionem pone aures tarditatis in actu venereo cauſam eſſe dixit, quod praecipuorum quorundam Scytarum exemplis probare geſtit, qui propter dolores lumborum nimia equitatione ortos venas pone aures ſecari juſſerant, unde procreandi ipſis adempta ſit potentia.

Mihi autem hujuſmodi imbecillitatis cauſam non innoteſcere ingenue fateor: niſi quiſquam nimia venaeſectione ſpiritus diſſipatos, ſicque homines illos aliquamdiu debilitatos dicat, praeſertim quia hae gentes frigidiores plerumque, humidioreſque debili dotantur cerebro. Hoc autem caſu vitium iſtud aeque aliarum venarum ſectione, ac pone aures produceretur,

Fuerunt, quibus frigida, ſive extrinſecus admota, ſive intrinſecus aſſumpta genitalium attulerint debilitatem. Sicque aquae gelidae, teſte *Ariſtotele 6. de Generat. Animal. Cap. 2.* homines in venerem ſegnes reddere queunt: Hinc *Hippocrates Lib. 6. de aëre, aquis, & locis* mulieres in regionibus ſeptentrionalibus degentes propter magnum aquarum frigus ſaepe infoecundas eſſe ſcribit. Saepe etiam ſubita in aquam gelidam immerſio, ejuſve copioſus, & ſubitaneus potus ſterilitatis quandoque cauſa fuit.

Schenckius Lib. 6. fol. mihi 589. exemplum è *Jacob. Oethco Lib. 6. Obſ. Propr.* de ſubitaneo defectu è genitalium unctione proveniente, quae unguento mercuriali ad tollendos pediculos inguinales facta erat, memorat. Hoc autem quicquid erat vitii illitu olei ſpicae ſublatum eſt.

Paralyſis etiam in muſculis penis, nervis ab oſſe ſacro per foramen oſſis pubis excurrentibus humore quodam obſtructis, oriri poteſt, vel etiam quando iidem tumore, cujus cauſa lapſus, ictuſve fuit, comprimuntur, vel vulneratione abſciſſi, aut lapſu, ſaltuve rupti ſunt.

Opium autem veneris minuere, ac auferre deſiderium jam olim *Garcias ab Horto* Indiae Proregis Medicus, *Hiſtor. Aromat. apud Indos naſcentium Lib. 1. Cap. 4. fol. mihi* 30. indicavit: Scribit enim ſe Luſitanos quoſdam, qui opii uſu ad coëundum inepti evaſerint, noviſſe.

Reno-

Renodaeus Lib. 1. *de materia Medicâ Sect.* 13. *Cap.* 2. coëundi appetitum opii infringi uſu conſtare ait.

Scribit *Rod. à Caſtro de Morb. Mulier. Lib.* 3. *Cap.* 3. *pag.* 371. opium, cicutam, mandragoram, ſimiliaque narcotica virorum teſtibus aliquamdiu admota, aut peſſi forma in muliebria immiſſa ſterilitatis eſſe cauſam.

Cicutam autem pollutiones nocturnas, quae vel propter abundantiam, vel ardorem, acrimoniamve ſeminis fiunt, inhibere poſſe, quidam Athenienſes exemplo docent Eccleſiaſtici, quos, quod cicutae ſorpſiſſent ſuccos, veluti caſtratos *P. Hieronymus L.* 1. *Adverſus Jovinianum* prodit. Illud autem neutiquam mirum eſſe *Joh. Rhodius Annot. in Scribonium Largum Compoſit.* 179. ſcribit: ſiquidem *Galenus Lib.* 5. *de Simpl. Medicam. Facult.* Hoc ipſum modico tantum ejus uſu effici poſſe teſtatur. Quare *Tragus* etiam Theologis cicutae uſum, ut caſtitatis vota tanto facilius ſolvant, commendat. Hanc autem contuſam, ac teſtibus applicitam nocturnis ſeminis fluxibus ſupprimendis, cohibendaeque ſomniantium laſciviae utiliſſimam eſſe herbam, utpote quae genitales reſolvat partes, puerorumque teſticulis marcorem inducat, teſtatur *Dioſcorides*.

Franciſc. Hildesheym Spicilegio 2. *de mania pag.* 151. genitalia, renes, & epigaſtrium aqua, in qua opium diſſolutum fuit, ad venereum appetitum coërcendum humectanda ait. Hunc etiam

 in

in uſum *Hartmannus Prax. Chemiatr. Cap.* 275. opium unguento refrigeranti Galeni, & populeo miſcet.

Opium autem nonnulli libidinem incitare veneream, quod illud calidae exiſtiment virtutis, ſtatuunt. Verum *Garcias ab Horto* his ſeſe loco adducto opponit, fatuoſque, ac nimium credulos, quotquot haec, tanquam vera, admittunt, dicit.

Hinc *Amatus Luſitanus Centur.* 2. *Curat.* 18. *fol. mihi* 160. *Amphion, ſive opium*, quo Turcae ad libidinem augendam utuntur, non papaveris, ſed alterius cujuſdam herbae ſuccum eſſe ſcribit.

Idem aſſerit *Oberndorffius Apolog. Chem. Med.* dicens *Turcas* haud dubie diverſo quodam ab opio ad Martium vigorem excitandum uti ſucco, cujus uſu temulenti vel inermes in praelia trudantur.

Camerarius Oper. Subciſ. Lib. 1. *Cap.* 39. *pag.* 43. Turcas praeter opium alio quodam, cui *Maſtach* nomen, uti pulvere perhibet. Quod & *Thom. Eraſtus Diſputat. de Narcoticis* affirmat, quem nonnulli e *Solano foetido, pomo ſpinoſo, Sem. Nigr. Bauhini*, C. *Hofmannus* autem *Medicinal. Officina Cap.* 2. *fol.* 169. §. 22. è *Datura Turcarum* confici contendit.

Scriptor libri de Plantis Indicis Lib. 3. *Cap.* 25. plantae cujuſdam *Bangue* nomine, cannabique ſimillimae meminit, cujus ſemine Indi ad vene-

rem ſtimulandam utuntur; hujus ſuccum quem itidem *Bangue* vocitant, colligunt, cui nonnulli virentem herbam *Fauſel*, vel nucem moſchatum, macemve, aut cariophyllos, alii camphoram, ambramve, aut moſchum, ipſumve denique opium, ut *Mauritani*, jungunt, de quibus legatur *Marcellus Donatus Cap.* 18. *Lib.* 4. *fol.* 402. ac *W. Wedelius Opiolog. Lib.* 2. *Sect.* 4. *Cap.* 1. *fol.* 167.

Abſit tamen, ut opium calidum eſſe negem, quod illius oleaginoſitas, quâ accendi poteſt, nec non gravis, foetenſque odor, ac amarus, atque acer ſapor, quem in lingua aliquamdiu ore contentum excitat, ſatis indicat.

Praelium etiam inituri Turcae opii nonnihil devorant, unde, referente *Scaligero Exercit.* 154. ac *Verulamio Hiſt. vit. & mortis pag.* 223. nec non *P. Bellonio Lib.* 3. *Memorab. Obſ. Cap.* 15. ad pugnam fiunt alacriores, ut tanquam ebrii vel amentes ad pericula quaevis minus formiduloſe ſubeunda ſeſe praecipitent. Eâdem de cauſâ *P. J. Sachs Tom.* 2. *Ephem. Germ. Decur.* 1. *Obſ.* 69. *pag.* 126. paucos ante annos poſt pugnam in Hungaria ad *Levenz* oppidum commiſſam Chriſtianos milites Turcas occiſos ſpoliantes pleroſque erectâ haſtâ, & priapiſmo foedatos inveniſſe ait. Hoc enim, ut veriſſimum, plurimorumque teſtimonio ſibi relatum teſtatur.

Nec diſſentit *L. Germann. de miraculis mortuorum Lib.* 1. *Tit.* 2. §. 6. *fol.* 103.

Referri & huc poteſt *Obſervat. 92. Centur. 3. Ph. Salmuth.* de praefecto quodam venationum, qui ſenex juvenculam uxorem duxerat. Huic ne aliis ſe ſubſternendi feneſtram aperiret, ſed debitum ſolvere, atque ſtrenuum veneris militem ſe praebere valeret, multis, ac variis uſus erat aphrodiſiis. Verum altera ſtatim nuptiarum die cum veſtes induiſſet, poſt aliquot paſſus in terram concidit, ac, pene continue erecto, extinctus eſt.

Ipſe tamen *Opium*, quamquam initio vigoris nonnihil adferat nervis, praecipue, ſi ſaepius, copioſiuſque ſumatur, nocere, nec non his venerem incendere, illis extinguere exiſtimem.

Sed nec erraverit, quiſquis effectus opii, ut & aliorum medicaminum, pro regionum, quantitatiſque, nec non temperiei hominum, ac modi, quo praeparantur diverſitate, uſuſque conſuetudine &c. admodum varios eſſe dixerit. Ita quotidie vini effectus pro ſoli, è quo prodiit, ut & bibentium varietate plurimum differre videmus. Quoſdam enim hilares ad cantandum, ſaltandumque, ac venerem concitat, nonnullos ira, rixis, audaciaque, & dementi ferociâ turgidos, alios denique tacitos, atque triſtes, nec non melancholicos, ac multa ſibi pollicentes, vel etiam flentes, tardos, ac ſomnolentos reddit.

Vini autem nimiam copiam nervos immane quantum debilitare, tandemque impraegnandi tollere vim, jam olim 7. *Saturnalium Cap. 6.* tradidit *Macrobius*; qui, *hauſto autem*, inquit, *me-*

ropiurimo, fiunt viri ad coitum pigriores. Sed nec idoneum conceptioni ferunt: quia vini nimietas, ut frigidi, facit ſemen exile, vel debile. Huic ſententiae ſubſcribit *Plutarch.* 3. *Sympoſ. Quaeſt.* 5. Problematice autem *Ariſtoteles Quaeſt.* 3. hanc rem proponit.

Unde autem, quaeſo, papaver foecundum dictum eſt? Quaenam etiam fuit cauſa, quod olim foecunditatem Venus papaver manu gerens hieroglyhicè ſignificaverit? Illud, quia copioſiſſimo gaudet ſemine, minimè autem, quod generandi vim mortalibus augeat papaver factum fuit.

Quî denique contigit, ut ille, de quo retuli, ſomni tempore ſucci, ardoriſque plenus ſibi viſus, vigil autem ad opus omnino fuerit ineptus?

Somni quidem tempore veluti torpere ſenſus, ſpirituſque ad illorum functiones non impendi quivis ſciat: tunc enim maxima ſpirituum cohors intus convertitur, unde illi copioſiores longe ad partes deferuntur genitales, cum in vigilantis corpore quaquavorſum ad munia obeunda diſpergantur.

Ita fuêre, qui cum uxoribus aeſtu libidinis perciti coituri nihil emitterent ſeminis, quod ſomni tempore effluebat abunde. Haec autem eſt ratio, cur ſemen copioſius à ſomniantibus, quam vigilantibus coitus tempore expellatur, illique majori, quam hi, voluptate fruantur, citiuſque rore madeant.

Marcellus Donatus Hiſt. Med. mirabili Lib. 6. Cap. 18. fol. mihi 397. illuſtris mentionem facit juvenis, qui congreſſus, quod ſomnians, maſturbatuſque nullo egerebat negotio, ſemen emittere non poterat. Illud ipſum & praecipuo urbis ſuae accidiſſe viro teſtatur. Simile quid *Aetius ex Ruffo ad calcem L. 11. & Tetrab. 3. Serm. 3. C. ult.* nec non *Foreſtus L. 26. Obſ. 18. ſcholiis* memorant.

OBSERVATIO XLII.

Infans intra tres hebdomadas variolis bis impetitus.

VArios inter infantum morbos, de quibus multi ſpeciatim egerunt, nulli variolis, morbilliſque, qui gradu tantum, ut ajunt, differunt, ſunt famaliariores.

Initio Decembris An. 1682. duo Infantes hic Hagae variolis, non tamen copioſis corripiebantur; unde febri acutiore, gravibuſve non laborabant ſymptomatibus. Verum, tribus hebdomadis elapſis, natu minorem, exſiccatis variolis, denuo in morbum incidiſſe mirabundus intellexi, quem triduo poſt aliae, at ſextuplo majore quantitate erumpentes comita-

mitabantur variolae. Convaluit tamen iterum infans.

IN OBSERVATIONEM XLII.

JUxta Veterum, Recentiorumque opinionem pauci admodum variolarum, morbillorumque immunes ſunt: etiamſi illarum fomes, diutius quandoque in corporibus antequam erumpant, haereat, ita ut nonnulli in ipſâ adoleſcentia, vel juventute, quidam autem ſerâ in ſenecta, alii denique ſemel, ſaepiuſve iiſdem corripiantur.

Franciſcus Ignatius Thiermairius Lib. 1. *Conſ. C.* 7. *fol. mihi* 91. Monialem ſeptuaginta annorum variolis vere laborantem, iiſque conſuetis liberatam remediis ſe vidiſſe ait.

Accepi à fide dignis nobilem quandam matronam, cujus mariti cognomen *Moelaart* fuerat, ante viginti annos aetatis octuageſimo ſecundo anno in praedio prope Civitatem *Lingenſem* variolis fuiſſe extinctam.

Expertiſſ. Medicus *Theod. Liebergius* ſe mulierem quandam hîc Hagae in Noſocomio variolis anno aetatis 80. correptam non ſine multorum admiratione percurâſſe mihi retulit.

P. Borellus Hiſtor & Obſervat. Rar. Med. Phyſ. Centur. 3. *Obſ.* 10. *fol.* 202. multos, qui nunquam variolis laborâſſent, alioſque, qui duo, vel tria grana habuiſſent, iterumque alios, qui bis, & ter, imo in ſenectute iis cruciati fuiſſent, ſe vi-

diſſe ait, ſed nihil, inquit, adeo mirum mihi occurrit, quam mulier quaedam Bononienſis Galla, quae ſepties eas paſſa anno centeſimo, & decimo octavo tandem eo morbo periit.

Ipſe ego foetus non ſine variolarum labe editos conſpexi, quod & *G. Fabrit. Hildano Centur.* 4. *Obſ.* 55. & 56. *fol. mihi* 328. accidit.

Nec hujuſmodi caſus *Miſcell. Curioſ. Med. Phyſ. German. Decur.* 1. *An.* 1. *Obſ.* 13. *pag.* 156. & *An.* 3. *Obſ.* 347. *pag.* 554. *Joh. Fernelius Lib.* 2. *de Abdit. Cap.* 12. *fol.* 503. *P. Foreſtus Lib.* 6. *Obſ.* 44. *pag. mihi* 196. *Th. Bartholinus Cent.* 4. *Hiſt.* 50. *fol.* 339. & *Cent.* 4. *Epiſtol. fol.* 488. aliive tacent.

Joh. Rhodius Obſ. Medic. Cent. 3. *Obſ.* 83. infantis, qui lue infectus venerea prodierit, mentionem facit, qualia plura nos *Scholio Obſervat.* 100. *Tom.* 1. *fol.* 428.

Veteres Medici, & inter eos primi Arabes variolas menſtrui ſanguinis, quo foetum nutriri putabant, contagio provenire crediderunt: quare quemvis, cui maternus incrementa dediſſet ſanguis, ſerius, aut tardius corripiendum ſtatuerunt. Haec autem non uſque adeo vera eſſe quis non videt?

Neque enim quarumvis mulierum aeque male ſe habet ſanguis, ſiquidem praegnantes quaedam ſanae admodum fuerint, nullo ſanguinis animadverſo vitio. Hac autem de re prolixius ad Obſervat. 19. actum.

Sed nec, quiſquis veteri Teſtamento immun-

das

das menſtrui fluxus tempore habitas fuiſſe mulieres dixerit, certi quidquam de maligna humoris iſtius profert qualitate, quandoquidem multa tunc temporis impura exiſtimata nobis ſatis munda habentur alimenta.

Nec malignitatem (inquit *Caſp. Barth. Thomae filius Exercit. 1. fol. 13.*) *hujus magis, quam genorrheae virilis, per ſe arguit Lex Divina, Levitic. 15. v. 19. 25. & Cap. 18. v. 29. Quia prohibetur, ne vir cum muliere menſtruata, tanquam immunda, congrediatur; Eſt enim Lex Ceremonialis, Judaeis ſolis lata, nihil minus reſpiciens, quam maligni ſanguinis infectionem, ſed ne impuretur Tabernaculum Jehovae, Levit. 15. v. 31. Forſan etiam, ut venerii illi Nepotuli coërcerentur, & ad honeſtam munditiem incitarentur; Naturalis forſan etiam ratio ſubeſt, ad praecavenda alia mala ex iſta conſuetudine oriri ſolita.*

Quamquam autem vitii nonnihil materno ineſſet ſanguini, foetus parum inde pateretur detrimenti, quia intra uterum non ſanguine ſed chylo nutritur. Quin etiam, licet minor quaedam ejuſdem ſanguinis portio nutrimentum praeſtaret, haud dubie in placenta purificaretur.

Eadem etiam, ſi quodammodo inquinatus eſſet Matris cruor, foetum mox inficeret labes; uti in papula peſtifera, ſive febre petechiali, varioliſque, & venerea lue, nec non minus naturali-

bus

bus ſanguinis motibus aliiſque morbis, quibus immundarum matrum mox infeſtantur foetus, obſervare eſt.

Denique, ſi variolae ſanguini imputandae ſint menſtruo, Italorum etiam, Hiſpanorumque iiſdem corriperentur infantes, quorum genitricibus aeque, ac noſtris, menſtruus fluit liquor. Hos tamen rarius iſtis laborare conſtat, cum ſaepius quandoque noſtrates eodem affligantur incommodo.

Hujus autem ſeculi doctiores conceptus tempore in foetus corpore nonnihil, quod craſſioris ſubſtantiae, qualitatiſque acrioris ſit, ac è chylo (quo diverſae admodum naturae particulis conſtante foetus viſcera concreta ſunt) tandem proveniat, produci, diverſiſque in ſolidarum partium tubulis diutius latere poſſe exiſtimant; donec à peregrino quodam in actum deducatur aethere, ſanguinique admiſceatur, vel exhalationis quaedam peregrinae ex hominibus variolis infectis erumpentes, atque alterius ingreſſae poros latens malum ad fermentationem perducant.

Quamvis autem poſterior haec ratio mihi magis arrideat, quam prior, neutiquam tamen ſufficit. Neque enim video, cur infantes iſtam, de qua loquuntur, materiam, variolarum cauſam, matrum in corporibus acquiſitam tam diu poſt partum retineant, cum poroſa admodum, fluidaque paſſim ſint humana corpora, neque

quare

quare ea ipſa intra 50. 60. 70. 80. annos per poros non expellatur.

Nec magis liquet, cur, quidquid id ſit, non febribus, ſcabie, herpeteve, aut aliis, queîs non ita raro vexamur, ante ſenectutem ejiciatur morbis; Aut, quid obſtet, quo minus ſemper omne ſemel, & ſimul erumpat malum.

AEque etiam incertum eſt, unde contingat, ne materia illa tot, tamque diverſis alimentis, nec non tempeſtatum, regionumque, ac aetatum multum degeneret mutationibus, niſi quis illam adeo viſcidam, immobilemve, ut tam facile matureſcere, vel avolare minime queat, etiam per hunc, illumve morbum non ſimul è latebris educi potuiſſe, vel denique adeo pertinacem dicat, ut nullo alimento, aeriſve, aut aetatis differentia immutata ad maturitatem pervenerit. Haec autem minus perſpicua eſſe quis non videt?

Certum equidem eſt contagioſum, & malignum quendam, ſive ab aſtris, ſive ab infecto corpore manantem aethera plurimum huc conferre, nec non diverſas anni tempeſtates varie admodum corpora noſtra afficere, prout aether magis, minuſve fuerit malignus, vel infantum corpora ſe habuerint. Quapropter malignitatis illius diverſitate plures nonnunquam, paucioreſque variolas, vel vehementiora, aut mitiora ſymptomata ſequi, ac veluti peſtem quandam in infantes furere experimur.

Un-

Unde variolae, morbillique, quos nonnulli quandoque confundunt, ab Italis morbilli, ſive parva peſtis vocantur. Peſtis enim *κατ' ἐξοχὴν* ipſis *Il morbo* eſt.

Interdum ita malignae reperiuntur variolae, ut plurimis exedentes admodum prava ulcera, membrorum convulſiones, epilepſiae, aliaque gravia comitentur ſymptomata. Imo etiam oculos, malas, linguam, naſum, articulos, fauces, pulmones, inteſtina, aliaſque nonnunquam laedere, ac corrumpere partes, ipſaque quandoque erodere oſſa viſae ſunt. Qua de re legatur *Tulpius Obſ. Med. Lib.* 6. *Cap.* 51. *fol. mihi* 379. ut & *Job. Mekeranus App. Obſ. Med. Chirurg. Cap.* 10. *fol.* 472. nec non *P. Borell. Cent.* 1. *Obſ.* 34. *fol.* 38. *Zacut. Luſitan. Prax. Med. Adm. Lib.* 3. *Obſ.* 47. ut & *Job. Fernelius Lib.* 2. *de Abdit. Cap.* 12. *fol.* 503. qui morbum hunc adeo malignum, foedumque fuiſſe ſcribit, ut, occaecatis oculis, univerſa cutis in ſquammas ſoluta ſit foetidas, cruſtaſque ingentes, nec non corpus omne non aliter contabuerit macie, nigroreque, ac ſi menſes quatuor è furca pependiſſet.

De variolarum gravioribus ſymptomatibus vide *N. Tulp.*, & *Mekeranum* locis adductis, nec non *Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. Decur.* 1. *An.* 3. *Obſ.* 230. *fol.* 419. & 562.

Sub variolarum cruſtis vermiculos nonnunquam repertos tradunt *Fr. Joël Lib.* 19. *Prax. Sect.* 5. *Cap.* 2. *Job. Rhodius Obſ. Centur.* 3. *Obſ.* 64. *fol.*

fol. mihi 181. nec non *D. Sennertus Part.* 2. *de infantium morbis Cap.* 2. *Zacut. Luſitanus Pr. Admir. Lib.* 3 *Obſ.* 46 *fol.* 355. *Horat. Augenius Lib.* 9. *de febribus Cap.* 7. & *Comm. Lib.* 1. *Art. Cur. ad Glauconem.*

P. Borellus Obſ. Centur. 2. *Obſ.* 72. *fol.* 168. item *Obſ. Microſcopica* 31. *fol. mihi* 21. vermiculos non diſſimiles ait illis, qui veteribus reperiuntur in fragis. *Joh. Schmidius Ephem. Curioſ. Germ. An.* 1. *Obſ.* 85. *fol.* 142. plures quinquaginta vermiculos blattarum magnitudine poſt magnum pruritum, prodeuntiumque variolarum indicia exterius in collo infantis cujuſdam trium annorum apparuiſſe teſtatur. *Chriſtoph. Franciſcus Paulinus Ephem. earundem An.* 6. *Obſ.* 3. *fol.* 8. puelli cujuſdam Pomerani meminit, qui an. aetatis 12 variolis correptus, intolerabilemque ſentiens pruritum, Matrem, ut fortiter ipſum fricaret, rogârit, cui cum illa morem gereret, augebatur pruritus, unde mater ejus perluſtrans corpus minutiſſimos vermiculos albos, nigra capitibus gerentes puncta è poris partim egreſſos, partim egreſſuros immenſâ animadvertit copiâ.

Multos vermiculos poſt variolas etiam cum urina excretos fuiſſe teſtatur *Ernhfr. Hagendornius Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. German. Decur.* 1. *An.* 3. *Obſ.* 38. *fol.* 44.

Hanc autem ob cauſam *Chriſtoph. Langius Diſputat. de Morbillis Lipſiae An.* 1660. *habita* variolas, morbilloſque non niſi gradu differentes,

eâ-

eâdemque provenientes ſcaturigine nihil niſi verminoſos partus eſſe dixit. Quod variis experimentis microſcopii ope factis laborantum ſanguinem è naſo ſtillantem, ut & pus è variolis prodiens, ipſaſque inteſtinorum faeces vermibus fuiſſe repletas edoctus eſſet.

Athanaſ. Kircherus ſcrutinio Peſtis in ſanguine tempore febrium putridarum emiſſo vermiculos ſe animadvertiſſe refert, quod & teſtatur *P. à Caſtro Sect.* 1. *de Febre maligna Aphor.* 15. *& Sect.* 4. *Aphor.* 13.

Simile quid Hafniae ſe vidiſſe memorat. *Th. Bartholinus Tract. de Morb. Biblicis fol.* 103. nec non *P. Borellus Cent.* 3. *Obſ.* 4. *fol.* 189. ut & Scriptor *Zod. Med. Gallici An.* 2. *fol.* 76. & *Miſcell. Med. Phyſ. Cur. German. An.* 2. *Obſ.* 154. *pag.* 243.

OBSERVATIO XLIII.

Totius corporis cutis ſenſu, ac calore deſtituta.

DIverſa inter cutis vitia non immerito recenſetur ſenſus abolitio, de qua, haud dubie, quod rarius occurrat, pauci admodum quidquam literis conſignârunt. Celeberrimus Medicinae Doctor *Joh. Frederic. Helvetius* hujus mali exem-

exemplum ſatis memorabile mihi retulit, quod ipſi Amſtelodami An. 1678. in paupercula quadam vidua Annorum 36 videre contigerat. Hujus enim partium externarum ſuperficiem marmor frigore non vincebat, utut membra ſatis moverentur. Rigida paſſim, & inſtar pellis, qualis tympana ſonora reddit, dura nihil fere ſenſus reliquum habebat. Huic autem incommodo *D. Helvetius* intra tres hebdomadas diaphoreticorrum, antiſcorbuticorumque ope illam eximit.

IN OBSERVATIONEM XLIII.

DE ſimili mulieris vitio me aliquando legiſſe memini; Sed nec viri cujuſdam immemor ſum, qui graviori affectus ſcorbuto ex Indiâ Aſiatica huc percurandus venerat: quamvis autem ille membra pro lubitu moveret, cutis ſenſu uſque adeo erat obtuſo, ut vel prunis uſta nullum ſentiret dolorem: huic autem ſubjectis partibus pungentia, acrioraque ſatis afferebant doloris.

Elephantiaſi, ſive verâ Arabum Leprâ, olim correpti cute ſenſus experte fuiſſe, at, muſculis laeſis, dolore non caruiſſe memorantur. Huic

autem vitio nomen eſt, quod omnis ejuſmodi hominum cutis elephantinae ſimillima eſſet pelli: Maculis enim quibuſdam nigricantibus infecta, & inaequaliter ſcabra, craſſaque, ac veluti ſquammis erat obducta.

Cutis itaque ſenſu externo amiſſo, motuque muſculis ſuperſtite, ſentire tamen partes motum efficientes animadvertendum eſt: adeo, ut hae ne tum quidem, cum partes exteriores, quae muſculos contegunt, non amplius ſentiunt, ſenſu careant. Hinc itaque partium membri interiorum ſenſum, remanente motu, non amitti, ât contra, muſculis motum auferri poſſe, ſuperſtite ſenſu patet. Pauciores enim ſpiritus ad ſenſum, plures ad motum requiruntur, quibus non ſatis abunde in muſculos influentibus, motus deperit, relicto, utut obtuſiore, ſenſu. Hoc tamen multorum Veterum, & praeſtantium Medicorum opiniones evertit, qui nonnunquam unum, idemque membrum ſenſu deſtitui, motu non ſublato, ſaepius affirmârunt.

Hi autem non animadverterunt illam *ἀναισθησίαν* non in muſculis, ſed in cute tantum, vel forſan etiam in panniculo carnoſo fuiſſe, cujus vitio etiam externas laborare crediderunt partes.

Si quis, unde hujuſmodi ſenſus abolitio cuti obveniat, quaerat; contingere quandoque ſciat, ut externum, intenſiuſque frigus, vel etiam humores quidam ita cutis obſtruentes poros, ut

tranſitus ſpiritibus occludatur animalibus, illam producant: cutis enim hoſce etiam ſpiritus per nervos recipit, quorum ramuli, ac innumerae eâdem terminantur fibrillae, cui origo acutioris ſunt ſenſus.

OBSERVATIO XLIV.

Exoſtoſis, ſive oſſis excreſcentia.

QUam gravis ultor Deus T. O. M. ſcortatores à tergo ſequatur, evidenter, opinor, hac pateſcet Obſervatione; qua cuivis innoteſcet, quomodo faeda veneris lues non ſolum carnoſas, ſed & oſſeas ita invadat partes, ut hac intus (mirum!) undique nonnunquam integra exteriore membranâ, exedantur, corrumpanturque.

Hoc autem cuidam, nomine A.B. An. 1653. obvenit malum, quo ipſa tibiae ſubſtantia haud aliter quam malignis ulceribus excreſcentia ſolet carnea, intumuerat: oſſea quippe iſthaec prominentia quartae ulnae partis longitudinem, ac ſuperne majoris latitudinem aequabat pollicis in acutam, ac à tibia ſeparatam

deſinens extremitatem: Haec autem vitam miſero eripuit labes, qui tale libidinis pretium tulit. Oſſis à Chirurgo *Arnoldo ab Heck* cadavere exemti delineationem Tab. 14. prima ac ſecunda dabit Figura.

A. A. Os femoris
B. B. Oſſis naturalis Apophyſis
C. C. Epiphyſis naturalis
D. D. Exoſtoſis praeternaturalis
E. E. Ligamentum oſſis femoris, quod anteriori coxendicum oſſis annectitur parti.

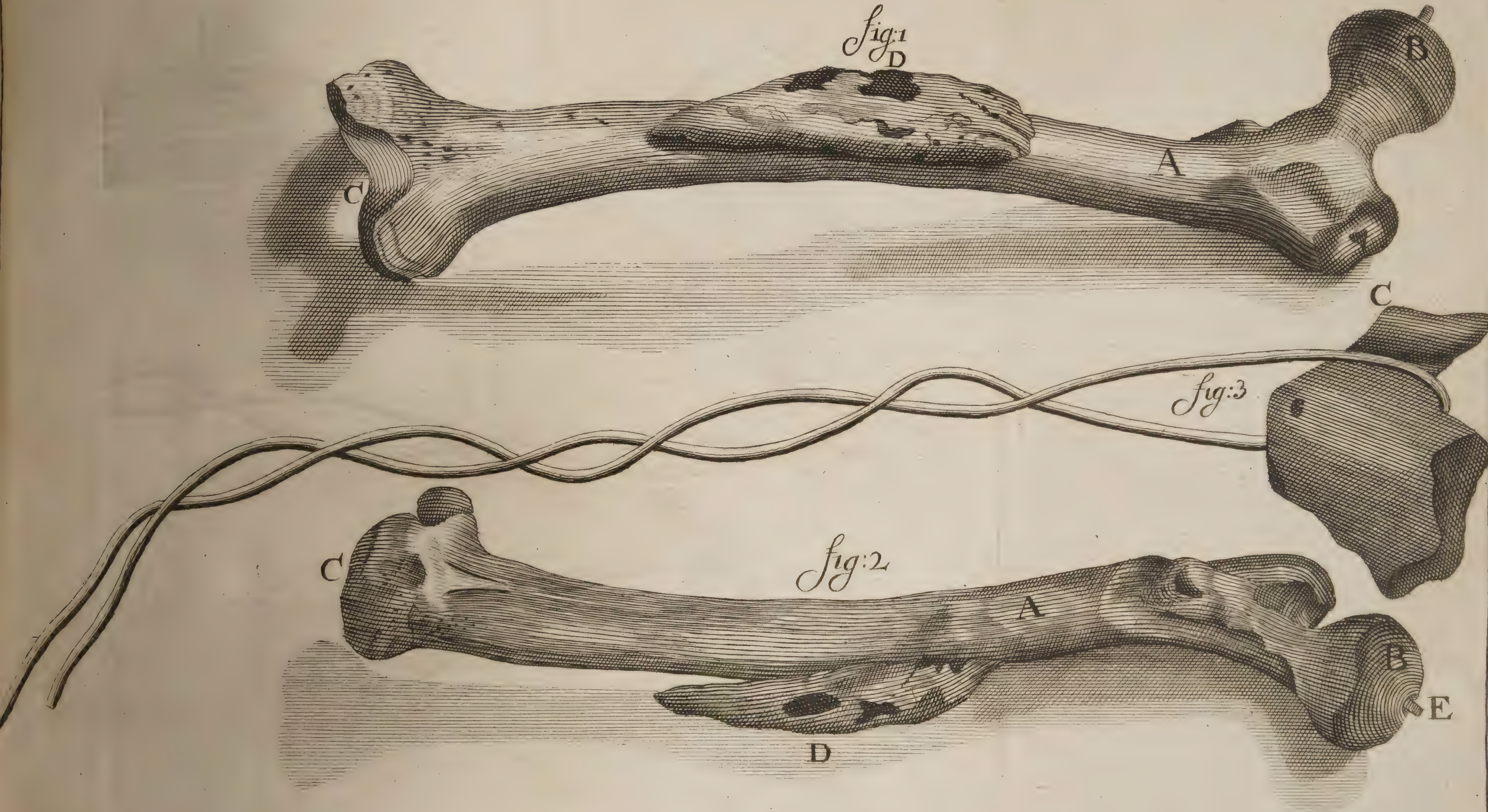
IN OBSERVATIONEM XLIV.

GAlenus *Lib. de Tumoribus praeter naturam Cap.* 15. *fol. mihi* 84. & 14. *Meth. Med. Cap.* 17. *fol. mihi* 93. Exoſtoſin praeternaturalem quandam oſſis vocat prominentiam ſuperfluo, terreſtrique, ac maligno ortam humore, quam etiam in Elephantiaſi laborantibus reperiri ait, quorum oſſa *Celſus* etiam corripi aſſerit.

Quamvis autem ſuſpectae vulgo ſint hujuſmodi eminentiae, nec, niſi lue venerea, eaque inveterata produci exiſtimentur, aliis tamen quandoque imputandae ſunt cauſis.

Nic. de Blegny Zod. Med. Gall. Part. 2. *f.* 209.

Ju-

fig:1
D
B
A
C
C
fig:3
C
fig:2
A
B
E
D

Juvenis fabri ferrarii meminit, cujus brachio ante annum, ac ſex menſes tumor ortus erat, qui paulatim auctus magnitudine tandem inſigni dolorem cieverat. Veroſimile, inquit, eſt, cum brachium ante fractum fuiſſet, (os enim quo loco tumor erat, omnino fuerat ruptum) citius coaluiſſe fracturam, interſtitiumque reliquiſſe fiſtulae, per quam iter habuit ſuccus nutritius, à quo os conſolidationem obtinere debuerat, ita ut humor ille tuberi, quod mere oſſeum videbatur, materiam ſuppeditaverit.

Contingit interdum, ut vitium hocce tibiae fiſſura equi calcitratione in ipſam penetrante oſſis medullam producat, qualis *Obſ. 95. Tom. 1.* memini. Haec autem aſſeralis vulgo dicitur fractura, per quam ſenſim oſſis plerumque extillat nutrimentum; ibidem loci etiam ipſum tandem extenditur os, donec oriatur *Exoſtoſis*; de cujus curatione lege ſis *C. Solingium Part. 4. Manual. Operat. Chirurg. Cap. 21. fol. 320.*

In univerſo paſſim corpore, at praeſertim in tenuiori, carne obductis *Exoſtoſes* proveniunt oſſibus, v. gr. ſyncipite, cubito, thorace, tibiis, manibus, pedibuſque. Contagioſae autem tandem in foetidas, ac pure manantes degenerant exulcerationes.

Saepe etiam in pecudibus hujuſmodi prominentiae animadvertuntur, quod mali genus veterinarii Itali, *Soproſſo* ſive oſſium exulcerationem dicunt.

Qui plura *de Exoſtoſeos* cauſis, ac curatione deſiderat, adeat *H. Fabrit. ab Aquapendente Lib.* 3. *de ulceribus pag.* 141. *&* *Operat. Chirurg. fol.* 167., nec non *Aurel. Severini effic. Chirurg. Cap.* 29., ac *de Chirurgia, quae ad oſſa pertinet Cap.* 12. *fol.* 142. ut & quae nos *Obſ.* 94. *Tom.* 1. ejuſque ſcholio.

OBSERVATIO XLV.

Diſciſſus, ac percuratus tendo.

JObus Baſter celeber olim Chirurgus, nunc autem & Zirizeae in Zelandia Med. Doctor, mihi, *Cornelioque Solingio* Anni 1682. menſe Auguſto retulit die 12. April An. 1677. ſe juniori cuidam ruſtico è pago *Ooſterlant* medicas applicuiſſe manus, qui ſibi ſecuri, quali noſtrates arborum ramos deputare ſolent, muſculi ſupinatoris longioris tendinem, ubi radio implantatur (qui muſculi radiaei externi, ſive bicornis dicitur tendo) duorum digitorum latitudine ſupra ſiniſtrae manus ligamentum annulare uſque ad ipſum diſſecuerat os. Superior autem illius pars ad diſtantiam, quam

quam pollex cum dimidio latitudine impleret ſub communibus integumentis ſurſum in vaginam reſiluerat, infima vero, quae paulo infra vulnus apparebat, non longe receſſerat. Medicus itaque, vulnere ante omnia aperto, brachioque, ac manu verſus interiora flexis, volſellâ tendinis extrema arripuit, conjunxitque acu triangulari per medii tendinis anteriorem partem verſus poſteriorem filum tranſmittens ad ſtraminis cum dimidio latitudinis ſupra extremitatem diſtantiam, illudque per inferiorem ſecti tendinis partem pari diſtantiâ modoque ab interiori latere per exterius reducens: diviſas dein fortiori filo ſerico adduxit, ac firmiter ligavit partes. Involucris etiam communibus futura una, atque altera conjunctis turundam planam balſamo quodam vulnerario oblitam, nec non tenax emplaſtrum cum pulvillo, faſciaque vulneribus admoveri ſolitis impoſuit, cubitumque, ne qua vulneri vis fieret, perpetuo flectendum juſſit.

Tendinem autem hoc modo ſanatum, atque intra dies 14. abſque ullo ſympto-

mate conſolidatum fuiſſe, ruſticumque priſtinum brachii recuperâſſe uſum *D. Baſter* aſſeruit.

Illam etiam methodum ſe Lutetiae Pariſiorum ab experto quodam Chirurgo, cui *Bienayſe* nomen, edoctum retulit.

Pari modo fabrum lignarium, cui medii ſiniſtrae manus digiti extenſorium cuneus pungens ſecuerat tendinem; matronamque quandam intra tres hebdomadas ſe curâſſe narravit, cui An. 1682. menſe Julio in cellam labenti vas, quod manu tenebat, mulſculi ſublimis tendinem, qui priorem intus in metacarpio flectit digitum, ruperat. Nihil autem mali tribus hiſce praeter parvulum quendam tumorem, quo loco conſutus fuerat tendo, remanſit.

IN OBSERVATIO XLV.

De nervis conſuendis non quondam tantum, ſed & hodieque inter Doctos, quorum alii hunc curandi probant, alii rejiciunt modum, exiſtit controverſia.

Haec autem ut rite decidatur, quinam, ac cujus indolis nervi ſint, & quot laedantur modis, ſciendum eſt.

Quan-

Quantum ad primum: Notavit *Galenus* 1. *Uſ. Part. Cap.* 17. Veteres vocâſſe tendines nervos. Hi namque, ut ait *Lib. de oſſibus ad Tyrones prooemio*, triplices ſtatuebant nervos, arbitrarios videlicet è cerebro, ſpinalique oriundos medulla, ligamenta ex oſſibus provenientia, ac tendines denique, qui à muſculis deſcendunt, Confer ejus *Lib. de Decret. Hippocratis*, & *Platonis Cap.* 9. ita ut *Galenus* ipſos tendines non ſimpliciter nervos, ſed corpora tantum dicat nervoſa, uti videre eſt *Comm.* 5. *Aphoriſm.* 1. Illos enim *Lib.* 1. *de motu Muſcul. Cap.* 1 & 2. nec non *Lib.* 6. *Meth. Med. Cap.* 4. è compoſita quadam ligamentorum, nervorumque per muſculos diſperſorum, quaque hi deſinunt, concurrentium naturâ provenire docet, ut *Lib.* 1. *Uſ. Part. Cap.* 17. *&* *d. L.* 12. *Cap.* 3. nec non *de Placit. Hippocr. & Platonis Cap. ultimo* patet.

Ejuſdem & Anatomicorum plerique ſunt opinionis, quales *Andreas Laurentius Lib.* 4. *Anat. Cap.* 13. *Picolhominus Lib.* 1. *Lect.* 7. & *G. Bauhinus Lib.* 1. *Theatri Anatom. Cap.* 7. qui tendinem e ſubtilibus tam nervorum, quam ligamentorum compoſitum dicit filamentis, ita tamen, ut e pluribus ligamentorum, quam nervorum conſtet fibrillis.

Poſſitne autem tendo pars dici ſimilaris, quae per univerſum corpus ſibi ſimilis ſit, nec ne, non ita convenit inter ſcriptores. Inter partes tamen ille ſimilares ut plurimum numeratur.

Quod vero ad nervorum, ſive nervoſarum partium indolem attinet, omnes frigidae ſunt, & ſiccae, juxta *Galeni Lib.* 1. *de Temperam. Cap. ult.*, quod ſanguine careant. Ligamentis autem molliores, cute duriores eſſe, idem, *Lib.* 2. *de Temperam. Cap.* 3. nec non 1. *de Motu Muſculor. Cap.* 2. ſcripſit. Verum nervus proprie dictus pars eſt fibroſa è plurimis, iiſque nervoſis, ac ſibi invicem, per membranas annexis conſtans filamentis, nec non longa, rotunda, albaque, ac poris, non aliter, quam Hiſpanicae arundines, plena, ſpiritibuſque animalibus tranſmittendis, membriſque corporis movendis deſtinata. Hac de re legatur *Bartholini Anatomia fol.* 452.

Acuti etiam ſenſus nervi ſunt; teſte *Galeno Lib.* 1. *de Mot. Muſcul.* minus autem ſentiunt tendines, quia è nervis, ligamentiſque, ut modo dictum, contexuntur; ligamenta enim nullo donantur ſenſu, quod nullos accipiant nervos, ſcribente *Galeno d. Lib. Cap.* 2. & *Lib.* 1. *de Uſ. Part. Cap.* 17. *ac Lib.* 1. *de Decret. Cap.* 9. Idque ita providentiſſimus humanae fabricae Artifex, ne membrorum motus doloris foret cauſa, voluit.

Ejus autem tendines ſunt qualitatis, ut hi in adultis rupti callo, ac neutiquam vero, uti pueris contingit, conſolidentur nexu: ut vel ideo nervorum ſutura in omni aetate, neceſſitate urgente, praeſertim autem vulneribus inciſione factis, admittenda ſit.

Triplici autem modo, punctione videlicet, inci-

inciſione, ac contuſione nervos proprie dictos vulnerari *Galenus Lib. 6. Meth. Med. Cap.* 2. & 3. ſcribit, quibus contorſiones recentiores addunt. Punctura, ſcribente illo, vel coeca, & occluſa, vel aperta, ac hians eſt, inciſio autem, ut *Lib.* 4. *Meth. Med. Cap.* 3. ait, vel oblonge, vel tranſverſim, utroque caſu cum, vel ſine partium ſuperjacentium, cutis ſcilicet, carniſque deperditione fit.

Carne deficiente, nudus apparet nervus; tranſverſâ autem inciſione vel totus nervus, vel quaedam laeditur pars.

Periculoſa ſunt quaevis nervorum vulnera propter binas *à Galeno Art. Parvâ* adductas rationes, ſcilicet quod acuti ſint ſenſus, unde immanes, atroceſque excitant dolores, nec non communionem quandam cum cerebro, quod illorum eſt initium, habeant.

Inter nervorum autem vulnera periculoſiſſima eſt coeca punctura, quia nullum eo caſu pus è vulnere educi poteſt, unde putreſcendo malignum evadit, dolore, convulſione, aliiſque accedentibus ſymptomatibus. Haec autem ſpinis, acubuſque plerumque infliguntur vulnera. Cum vero circa puncturam apertio eſt, non tantum idoneis topicis applicandis, ſed & ſaniei, per quem effluat, conceditur locus.

Minus periculoſa eſt tranſverſa inciſio quâ utraque omnino ſeparatur extremitas, quia hujuſmodi nervus principio ſuo non amplius annectitur, unde diductis extremis pars affecta mutila

ma-

manet: ſaevior eſt illa, quae totum non disjunxit nervum, quo caſu, teſte *Galeno 6. Meth. Med.* omnia coecae puncturae metuenda ſunt ſymptomata.

Oblonga nervorum inciſio minimum ſecum trahit periculi juxta *Galeni*, & *Avicennae* opinionem: ſiquidem hujuſmodi vulnus facilius coaleſcit, quia diſſectae fibrillae minus ſecedunt, ac aliquatenus integrae ſunt.

Contuſio, & contorſio dolore quidem non carent, quia partes illae ſenſibiles admodum, adeoque humorum affluxui magis ſunt obnoxiae, non tamen ita crudeles, quam punctura, vel ſciſſura, ſunt, quod conjunctae maneant nervorum fibrillae.

Quaecunque de nervorum vulneribus diximus etiam ad tendines pertinent. Tendinum autem vulnera minus ſenſibilia, adeoque non ita eſſe periculoſa obſervandum eſt.

Haec ad meliorem rei cognitionem praemiſſa ſunto: de tendinum autem ſuturis jam ſermo ſit.

Sunt, qui tendines nec conſui permittant, nec poſſe aſſeverent: quia operatione illâ acus novam continuò producit puncturam, quae, ut dixi, vulnerum eſt periculoſiſſima. 2. quoniam è quovis vulnere neceſſario, quicquid foris irrepſit, educendum eſt; quod imprimis in tendinum, nervorumque vulneribus, utpote periculoſioribus, quàm carnoſarum partium, obſer-

ſervandum ſit: ita ut filum in tendine relictum malorum ſymptomatum cauſa ſit futura. 3. Quod ſuturâ non dolor tantum, verum etiam pejora circa vulnus quae eo caſu avertanda ſint, proveniant. 4. Quandoquidem ita laeſa pars ſenſu, motuque deſtituitur. Denique 5. tendines ſpermaticas, ac coaleſcere neſcias dicunt eſſe partes.

Quantum ad primum: quia acus rectâ per tendinem tranſit viâ, vulnuſque ad puris exonerationem, medicamentorumque applicationem ſatis hiat, non magnum à punctura periculum eſſe dico.

Neque enim, admotis mox remediis, valde metuenda eſt.

Joh. Andr. à Cruce de vuln. Tr. 2. Lib. 2. Cap. 8. fol. mihi 92. Nec dolor, inquit, ab acu productus, dum nervi ſuuntur, timendus; tollitur enim, quamprimum à roſaceo tangitur, nervorum autem capita una cum extremitate muſculoſae carnis aſſui debent, probatur autem haec operatio ratione à praxi ſumpta, & à Galeno confirmatâ.

Sicut enim peritonaeum, membrana quidem nervoſa inter abdominis muſculoſas ſubſtantias conſutum unitur, ſic pariter & caeterae partes nervoſae inter ſubſtantias carnoſas congeſtae, conſolidari perfecte poſſunt.

Filum autem remanſurum humorum per fibrillas tendinoſas motus corruptionis modo, quae ſana-

ſanationem praecedere ſolet, ſenſim expellet.

Poteſt & illud ſupra pulvillum ligari, & comprimi, ſanatione peractâ recidendum.

Dolor ſuendo ortus tantus non eſt, quantus olim credebatur; Tendini enim non multum ſenſus eſſe uſus docet. Vaginam tamen, quam tendo liber, ac lubricus percurrit, aliquanto auctiori gaudere ſenſu, multo tamen obtuſiori, quam nervum, nullus negaverim: Horum enim extremitates vaginâ non contentae juxta eandem inter manus, digitorumque terminantur muſculos. Hinc, laeſâ vagina, tardius, quam vulnerato nervo, manifeſtantur ſymptomata.

Jobus Mekeranus Obſ. 62. pag. 388. ſe tendines paulatim, ut, num ſentirent, videret, imo firmum, magnumque rotulae, quem aliquando neceſſitas tollendum urgebat, diſſecuiſſe tendinem tradit. Hunc autem variis, lentiſque forcipis, de dolore minime conquerente aegro, recidit inciſionibus.

Transverſim autem diſſecti tendinis puncturam ideo non multum ciere doloris crediderim, quod diviſi tendinis filamenta non ita reſilire, ac contrahi queant, quam ſi ille foret integer; maximi enim doloris cauſa eſt ejuſmodi contractio.

Sed nec membri ſenſum, motumve apta tollit ſutura, uti non ſolum noſtra Obſervatione, ſed & clarius ſequentibus patebit.

Quamvis autem aetate provectioribus quodammodo minueretur, non amitteretur tamen omnis motus. Quo

Quo accuratius tendinis diſciſſi adducuntur partes, eo minus alia accreſcet ſubſtantia, unde ſpiritus etiam aliquatenus perfluere poterunt, teſte *Guidone Cap.* 4. *Tr.* 3. *de Vuln. fol.* 180.

Nec diſſidet *M. Aurel. Severinus Lib.* 2. *de effic. Chirurg. Cap.* 123. *fol. mihi* 127. *Neque illud obſtat*, inquit, *quod minime relevatur particula, propterea, quod inductus ulceri porus tranſitum prohibet ſpiritus, neque motus vendicatur, porro in pueris ſervatur functio feliciter, in adultis vero etiamſi non aeque id eveniat, tamen quo maxime ſunt coalitae nervi partes, maxime participare poſſunt ſpiritus illuſtratione, atque aliis naturae muneribus, praeterquam quod magis compoſitae reſtant contiguae particulae.*

Idem confirmatur exemplo *A. Paraei Lib.* 22. *Cap.* 10. qui teſtatur ſe tendines Nobilis cujuſdam è *Mommorentiorum* familia, qui pollicem erigunt, penitus reſectos theca quadam è ferro albo formata, in quam pollicem indidit, duobus loris ad armillas duas ſupra manus articulum artificioſe hanc vincientibus, colligantibuſque, ut intentus, erectuſque maneret pollex, ita percurâſſe, ut militarium armorum genus omne captare, & tractare impoſterum poſſet, cum antea deſperato coälitu reſcindendum non ſemel vir ſtrenuus quaeſiſſet pollicem.

Tendinum ſuturas etiam admitit *Avicenna Fen.* 4 *Tr.* 4. *Cap.* 2. qui, ſi diſrumpatur, ait, in latitudinem nervus, tum neceſſarium eſt ipſum ſuere, etiamſi non conglutinetur. *Gui-*

Guido Tr. 3. de vuln. nerv. Cap. 4. fol. 179. tres pro tendinum ſuturis exponit rationes: 1. Quia ſic uniuntur ſeparata labia, 2. Quoniam nudus carne obtegitur, & ab aëre externo defenditur tendo, 3. quod ſanationem promoveat ſutura, etiamſi nimis non ſit feſtinandum. Praeterea tendinem conſuere, quam ad ſpaſmum avertendum omnino aliquando recidere ſatius eſt.

Ambroſ. Paraeus Lib. 4. *Cap.* 36. de audacioribus quibuſdam Chirurgis, qui reſectos ſub genu tendines acu connectere, ac conſolidare auſi fuerint, ac potuerint, memorat.

M. Aurelius Severinus, Chirurg. efficac. Lib. 2. *Cap* 123. tendinem etiam conſui permittit.

Chalmetaeus Encheirid. Chirurg. Lib. 2. *C.* 11. *fol. mihi* 207. *Quando nervus*, inquit, *tranſverſim eſt omnino diſciſſus, praemiſſis univerſalibus, quae ad curandi methodum pertinent, imprimis unà cum carne, ſi fieri poſſit, eſt ſutura reuniendus: quamquam nonnulli reclamant. Decliviori autem loco turunda eſt immittenda*, &c.

Jacob Boevaart, referente *Mekerano*, ſe aliquoties apud expertiſſimum Chirurgum *Maynart* digitorum tendines, gladio cultrove diſſectos acu falcata, filoque, digitorum ſuperſtite motu, connexos vidiſſe ſancte aſſeveravit

Fe-

Felix Wurtzius Libr. 14. *de vuln. Curat. fol.* 123. ubi de reciſo magni digiti agit tendine, *diſciſſus*, inquit, *nervus inſtrumento, ſi fieri poteſt, adducendus, conſuenduſque eſt; externum tamen vulnus conſuere non licet. Ita enim coaleſcente nervo, paralyſeos periculum non incurret laeſus.*

Joh. Veſlingius Patavii quondam Anatomiae Profeſſor exempla quaedam *Obſ. Anatom.* 15. *fol. mihi* 90. diſciſſorum, conſutorumque habet tendinum: deteſtatumque ſe olim fuiſſe hominum audaciam, ſed felicem ſucceſſum, & vix notabile à peractâ curatione detrimentum, timoris vanitatem arguiſſe ait.

Expertiſſimus Medicus *Joh. Baptiſt. à Lamzweerde App. ad armament. Chir. Joh. Sculteti, fol.* 137. „*De modo*, inquit, *nervos conſuendi*, „magna inter Veteres, & Neotericos lis eſt. „Ut autem me ex hac difficultate extricarem, „in cane experimentum inſtitui, cujus ner„vum, & tendinem pedis poſterioris prius „abſciſſum; deinde communi acu, & filo, „imbuto tamen oleo therebint. conſui, & „vulnere coëperto communi emplaſtro, illaeſo „inceſſu, intra paucos dies reſtitutus eſt. Sed „hac uſus ſum methodo, abſciſſo medio nervo, „& tendine, praeciſam medietatem ope acus „prius arcte conjunxi antequam medietatem „diſſecuerim alteram, & acum uſurpavi, nullo „alio oleo, aut emplaſtro, quam praedicto,

„ impoſito: Hoc mihi dubium movit, prorſus abſciſſum nervum melius adnaſci, quam illum, cujus aliqua filamenta intacta remanſerint: nam plane abſciſſus nullos dolores, convulſiones, aut febres adfert quae omnia non ſolum agglutinationem impediunt, ſed & mortem accelerant.

Non ita pridem etiam Celeberrimus noſter Anatomicus, & Medicus Hagienſis *Anth. Nuck* canini anterioris pedis flexorem carpi externum diſſecuit, conſutaſque ſalvâ actione priſtinâ, ſanavit extremitates.

Quid ni autem tendinum, extremitates aeque, ac tenues laeſorum inteſtinorum tunicae, nec non ipſa oſſa omnes partes duritie ſuperantia, conſolidentur? Quamvis etiam *Galenus* hanc tendinum conjunctionem propter periculoſa, quae ipſi metuebantur, ſymptomata repudiare videatur, *Libr. tamen 6. Meth. Med. & de Compoſit. Medicam. per genera Cap.* 12. *fol. mihi* 23. muſculorum tendines, vulnerato abdomine, conſuit; Infimae etiam femoris partis transverſo vulnere laeſae labia ſuturis univit, quam operationem, non perforato membranoſo, qui femur cingit, tendine fieri potuiſſe negat *Veſlingius*.

Per disjunctum autem, calloque unitum tendinem, nervumve ſpiritus ad ſenſum requiſitos, ut neceſſe eſt, fluere non poſſe quiſpiam dicet, quod denſa, & craſſior ſit calli ſubſtantia.

Verum

Verum ſicuti fracta, ac reſtituta oſſa facile, quamvis non perfecte coaleſcunt; teſte *Galeno Comm. Aph.* 19. *Lib.* 6. *Hippocratis*, qui, *ſi quis*, inquit, *rupta animantum oſſa, poroque jam firmata, ſive viva, ſive mortua contempletur, manifeſto partes oſſium ſeparatas poro quodam* (*ut cicatrice in cute*) *veluti vinculo circumjecto conſtrictas eſſe comperiet, quas ſi abraſerit, fracturae profundum apparebit non glutinatum.* Ita etiam nervi, tendineſque conjungi poſſunt, quorum tamen intimae partes non omnino uniuntur, ſcribente *Hippocrate d. Aph.* 19. *Sect.* 6. ubi, *Si diſſectum*, ait, *fuerit os, vel cartilago, nervusve, &c. neque augetur, neque coaleſcit.*

Quid etiam cauſae eſt, quo minus tendinem, nervumve diſſectum non aeque perfluente ſpiritus, ac per mutilatum quoddam membrum ſanguis fertur? Hoc enim caſu per continuam ſanguinis circulationem vias manifeſtari cernimus, quibus nutritur membrum. Quapropter nervis valvulas tribuit *Carteſius*. *Regius* etiam inſuper ſpirituum non aliter, quam ſanguinis fieri circulationem dixit. Hoc autem quodammodo probatur, quod aliquo in membro, v. g. pedis digito majore, ſubito nonnunquam oriatur Epilepſia, quia malignus iſte vapor è membro ſubito per univerſum corpus diſpergitur, unde ſucceſſivis omnia convelluntur motibus.

Nonnulli autem membrum, cujus tendo ſe-

paratus, iterumque conſutus fuit, non ſpirituum, ſed antagoniſtae ope moveri ſtatuunt.

OBSERVATIO XLVI.

Vas Lymphaticum vulneratum.

QUemadmodum arteriae cujuſdam vulnus occluſuro multum difficultatis parit Chirurgo, ita minoris non eſt moleſtiae vaſis cujuſdam lymphatici, & praeſertim ſalivalis percuratio, uti exemplo naucleri cujuſdam Delphenſis, aliorumque abunde patuit. Ipſe namque Anno 1668. nautam illum febricitantem reperi, quapropter ut Chirurgus venam ei ſcinderet, juſſi. Quo rite peracto, percuratoque vulnuſculo, è brachii apertura multum aquae limpidae poſtridie effluxiſſe animadvertimus, continuato, at abſque dolore, aut inflammatione per dies aliquot fluxu. Nos autem initio attoniti laborantem effluvio iſto debilitari admodum obſervavimus. Quare lymphaticum aliquod vas ſupra venam excurrens ſectione haud dubie laeſum fuiſſe credidimus; Supprimi enim non po-

potuit fluxus, antequam calidum thereb. oleum per aperturam immitteretur; uti vulnerato tendine fieri ſolet: Ille autem ligaturis, commodiſque pulvillis, nec non adſtringentibus adjutus tandem convaluit.

IN OBSERVATIONEM XLVI.

HUmano in corpore varia exiſtere lymphatica vaſa multiplex viventium brutorum non ita dudum manifeſtavit diſſectio: quoniam autem tenuia admodum, ac tenera in hominibus hujuſmodi vaſa ſunt, providentiſſimus rerum Opifex, ut, quo commodius, ſecuriuſque univerſum percurrerent corpus, arterias magnas (uti in membris, ac portae vena circa hepar videre eſt) inſtar hederae hic illic amplecterentur, voluit. Lymphatica autem vocantur vaſa, quod tenuem quendam, ſeroſumque, ac limpidum contineant liquorem, qui chylo miſcetur, ut eo facilius per ductum thoracicum aſcendat, nec non ſanguinem venoſum ſero deſtitutum in vena axillari fluidiorem reddat: lympha haec eadem eſt, quam vulgus laticem vocat nervoſum, laeſis enim, exeſiſve vaſis illis ubertim ex ulcerum, vulnerumve cavitate profluit, ac dein aceſcens multum Chirurgis negotii faceſcit.

Quamvis autem de hujuſmodi vaſorum vul-

neribus, eorumque ſanatione pauca admodum exiſtant conſcripta, duos tamen noſtro omnino ſimiles reperio caſus apud Medicum, Chirurgumque noſtrum *Cornelium Solingium quartâ Part. Manual. Operat. Chirurg. Cap.* 34. *fol.* 325. quorum primus eſt viri cujuſdam, qui *Aponeuroſin*, ſive muſculi Solei caput laeſerat, cujus cavi vulneris intra octiduum carne repleti infima pars pallida admodum apparuit, inferiore etiam diſſecti vaſis lymphatici parte, (quae globuli inſtar intumuerat) quo minus liquoris animadverteretur effluxus, impediente. Quapropter ſenſim lympham verſus infimum labium pollice remotam expulit *Solingius*, atque ita, quod in medio globulo, ſive papilla ipſius vaſis lymphatici apparebat, facillime conſpexit oſtiolum, in quod uſque ad valvulam quandam, quae obſtaculo erat, ſtylum immiſit tenuem, nullo, quamdiu valvula ſtylo occludebatur, humore exeunte. Illo autem preſſione continua educto, tantum effluxit liquoris, quantum cochleari implendo eſſet. Hunc autem ut ſiſteret fluxum, fruſtra vitrioli Cyprii pulverem loco impoſuit, poſtridie etiam cauterio, ut eſcharam induceret, incaſſum adhibito, hac enim ſeparata, humor, ut ante, fluebat. Tandem vero, uti laeſis fit arteriis, vaſculum interceptum, compreſſumque ſupra pulvillum, latiore ligavit vitta, apertumque, & hians vaſis contraxit oſtiolum, fluxumque blando quodam adſtringente remedio intra

pau-

paucos ſuppreſſit dies, vitta, quam ſenſim ſolvebat, donec callo obductum eſſet vulnus, relicta.

Alterum, quod narrat *Solingius*, rupti vaſis lymphatici exemplum *eodem Lib.*, *&* *Cap.* extat. Violenta autem corporis contorſione orta erat haec ruptio, poſt quam è vaſe illo ſenſim juxta porum quendam cutis ſubſalſus abunde manabat humor, unde maxime debilitabatur laeſus. Acceſſitus itaque *Solingius* effluentem liquorem pulvillis, ligaturaque intercepit, ſcarificarioneſque quaſdam circa porum inſtituit, quibus cauterium aliquod potentiale haud diffluens, ac ex Mercur. ſublimato, ſacch. Saturni, amylo, & ichtyocolla conſtans impoſuit, atque eſcharam, operatione peracta, cruciatim incidit, factaque ſeparatione, tandem vulnus ſanavit.

Quamvis autem humoris in vaſis lymphaticis tantus non ſit motus, quantus eſt ſanguinis in arteriis, veniſque, illorum tamen vaſorum difficulter percurantur vulnuſcula, quia liquor ille non eſt tam craſſae, viſcoſaeque, quam ſanguis, ſubſtantiae, ideoque talis ejuſdem coagulatio, qualis in ſanguine fit, expectari nequit. Salivalia autem omnium difficilius curantur, teſtante eodem *Solingio Lib.* *&* *Cap.* adductis *fol.* 376. Ubi ſe, cum aliquando ductus ſalivalis ſuperioris vulnus adſtringentibus, ac conſolidantibus ſanare nequiret, inflexum aliquod inſtrumentum è chalybe effictum vaſi comprimendo, humorique

ſupprimendo idoneum adhibere neceſſe habuiſſe narrat. Idem etiam ejuſmodi occaſionibus internas è validis cicatrizantibus componendas eſſe oris collutiones ſcribit.

H. Roonhuiſius Part. 2. Obſ. Cap. 39. fol. 246, de vaſe ſalivali in gena vulnerato memorat, cujus vulneris minor quidam tumor cauſa fuerat, qui commode occludi, lympha perpetuo, quando laeſus maxillam inferiorem eſurus potaturuſve movebat, effluente, non poterat. Hic autem fluxus nullis actualibus (uti vocant) ſiſti poterat cauteriis, verum cataplaſmate quodam roborante, atque exſiccante, nec non diaeta ſicca, fortioribuſque compreſſionibus, ac tenaci, & adhaerente emplaſtro priorem aegrotans recuperavit valetudinem.

℞. *Reſinae pini* ℥ iij.
Ol. maſtich. ℥ j.
Coq. ad conſiſtentiam Emplaſtri.

H. Fabrit. ab Aquapendente Append. Lib. 2. de Vulnerib. Genarum, difficilia curatu, ait, genarum ſunt vulnera, quod ſanguinis profuſioni obnoxia ſint, propter venas, & arterias ſurſum per genas excurrentes, quae ſanguinis profuſio vulneris glutinationem impedit. Non oportere vulneratum mandere, nec loqui, nec buccas inflare, neque ridere, neque flere, aut inclinato capite ſtare, vel ſpiritum cohibere ait. Verſus aurem etiam foraminulum anguſtiſſimum vix ocu-

lis

lis conſpicuum apparere ſcribit, è quo praeſertim, cum laborantes mandunt, magna aquae limpidae manet copia, quam lacrymae inſtar interdum longo tempore durare affirmat. Unde autem, & quomodo effluat, ſibi minus liquere ingenue profitetur.

Primo autem hic Obſervandum eſt, quando iſtius lymphae fluxus ſolo inferioris maxillae augetur motu, liquidum aliquod alimentum per tubum in os immittendum eſſe. Secundo vaſorum lymphaticorum, ut & venarum interceptionem, compreſſionemve, ab illa, quae fit in arteriis, omnino differre. In his enim infra vulnus, in illis autem ſupra illud, reliquis non differentibus, fit preſſio.

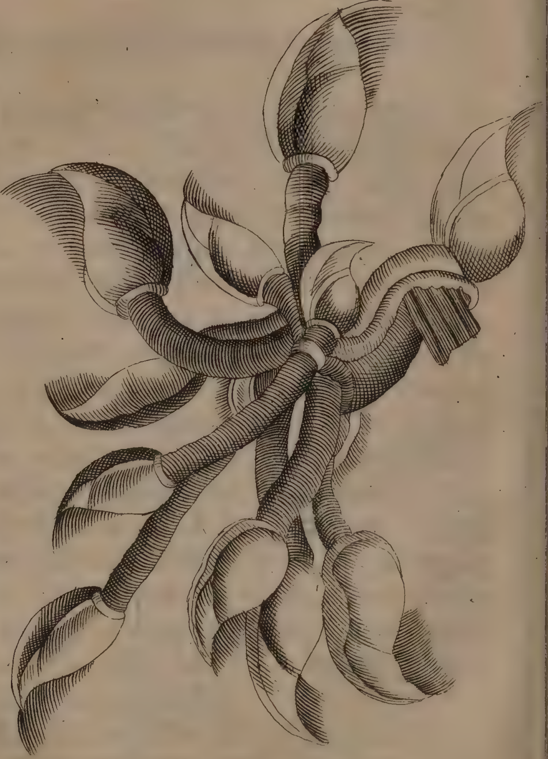
Nonnulli vaſculis lymphaticis laeſis pulverem *Centaurii Minor.* non ſine ſucceſſu admovent, aliis non minus proſpere *Oleum Sabinae* calidum, ut eo melius penetret, imponentibus: quod & olim *Galenus* nervis, tendinibuſque vulneratis applicuit, uti *Meth. Med. Lib.* 6. *Cap.* 2. *fol.* 37. & *Lib.* 4. *Cap.* 5. *fol.* 88. nec non *Lib.* 6. *Cap.* 3. *fol.* 38. patet. Idem etiam *Lib.* 3. *de Compoſit. Pharmac. Cap.* 1. *fol.* 140. & *Sect. loc. Lib.* 1. *fol.* 122. oleum Sabinae tenuïum ait eſſe partium. Ante omnia autem inveteratum laudat.

OBSERVATIO XLVII.

Conchae falſis gravidae anſeribus.

Quemadmodum in homine, quem jure merito microcoſmum, ſive parvum dixeris mundum, variis animi paſſionibus humores praeter morem celerrime, vehementerque moventur, unde omnia in ipſo, ſive bona, ſive mala, quae ante latentia, ac quieta corpori nihil afferebant impedimenti, commoventur, ac perturbantur, ita etiam in macrocoſmo, ſive majore mundo ſe habent maria, quae variis tempeſtatibus ferventia, vehementique concitata motu omnia pervertunt, atque è gremio non varios tantum piſces, & animalia, ſed & vegetabilia, plantaſque emittunt; quemadmodum ſuccino, ambragryſea, nuce medica, corallo, &c. nec non hocce noſtro piſce conchato conſtat.

Sub finem aeſtatis An. 1682. poſt horrendam tempeſtatem è mari Germanico, quod appellant, in Scheveringanum littus fruſtum mali cujuſdam navis ejectum

eſt, cui innumerae adhaerebant variae magnitudinis conchae, quae triangulares, ac planae, nec non laeves, lineiſque quibuſdam extrinſecus albo-caeruleis, ac ſplendidis notatae ope tubuli fuſci, carnoſique, ac nodis interſtincti algae annectebantur, è quo, tanquam umbilicali tubo, nutrimentum ſumere videbantur: quod à nonnullis ſurſum, & deorſum ferri animadverſum fuit. Has autem intra conchas rotundum quoddam, & informe conſpiciebatur corpuſculum, è quo varia brachia, pedeſve provenire videbantur, qui verſus interiora flexi multos quaſi parvos, breveſque, ac fuſco-lividos emittebant pilos, quorum ſupremi caeteris longiores erant, quos qualecunque hoc animal ad alimenta capienda extendere, & attrahere noverat. Decepti autem fuerunt haud ita pauci, qui pilos illos pennas eſſe credebant, cum ex hujus pedunculo utrimque plumae utplurimum procedant.

Ad Lectoris captum figuram iſtius corporis Tab. 15. expreſſam habet.]

IN OBSERVATIONEM XLVII.

DIſcrepantes admodum iſtis de conchis fuerunt opiniones, hiſce piſces, illis anſerinos in iſtis latere foetus ſtatuentibus.

Dum itaque, quibus accederem, neſcirem, accuratius inveſtigandi cupido me inceſſit.

Primò igitur *Matthiam Lobelium ſtirp. Obſerv. ſub finem* perlegi, à quo non diſſentit *Petrus Pena*, qui corpora iſthaec Britannicas conchas anatiferas vocant, quemadmodum etiam ipſa figura anſeres exprimit Gallis *Maguerolles*, & *Macreuſes*.

Exiſtimant multi Scotos non ex ovis, ſed è mari provenire anſeres, quamvis non inter omnes de eorum origine conveniat.

Munſterus Coſmogr. Lib. 2. Cap. de Scotia fol. 49. in Scotia inveniri tradit arbores, quae foliis conglomeratum producunt fructum, qui opportuno tempore in ſubjectam decidens aquam reviviſcat, atque in avem vivam, quam anſerem vocant arboreum, convertatur. Veteres quoque, inquit, Coſmographi, praeſertim *Saxo Grammaticus*, hujus arboris mentionem faciunt, ne putes eſſe figmentum à nobis ſcriptoribus excogitatum.

Aeneas Sylvius de hac arbore ita ſcribit.

„ Audiveramus nos olim arborem eſſe in Sco-
„ tia, quae ſupra ripam fluminis enata fructus
„ pro-

„ produceret anatum formam habentes, & eos „ quidem, cum maturitati proximi eſſent, ſponte ſua decidere, alios in terram, alios in aquam, „ & in terram dejectos putreſcere, in aquam „ vero demerſos mox animatos enatare ſub aquis, & in aëre plumis, penniſque evolare. „ De qua re cum avidius inveſtigaremus, dum „ eſſemus in Scotia apud *Jacobum* Regem, hominem quadratum, multâque pinguedine „ gravem, didicimus miracula ſemper remotius „ fugere, famoſamque arborem non in Scotia „ ſed apud *Orchades* inſulas inveniri.

Hanc etiam ſententiam *Odoricus Vtinenſis*, ſcribente *Fortun. Liceto de Spont. vivent. Ortu. Libr.* 3. *Cap.* 47. amplexus eſt.

Alii ex interiori malorum, aſſerumque in mari fluitantium medulla primo nonnihil educi, atque ex alga pici adhaerente conchas, ſive mytulorum quandam pendere autumant ſpeciem, quae tandem alis in Ponto acquiſitis vel in aëre volitent, vel in aquas delapſae natent; Quos inter *Turnerus*, qui haec animalia *Berniclas* dicit, notante ibidem *Liceto*. Haec autem omnes maris accolas in Britannia, Hyberniaque, ac Scotia, ut & celebrem Hyberniae Hiſtoriographum *Gyraldum*, alioſque confirmare ait.

Eadem ſedit opinio *Hectori Boëtio d. Libr.*, nec non *Jul. Caeſari Scaligero Exercit.* 59. *Sect.* 2. ut & *Mich. Meyero* (teſte *Sennerto Hypomn. Phyſ.* 6. *Cap.* 8.) *Tract. de volucri arborea Cap.* 31.

Car-

Cardano de Varietat. rerum, *Ortelio Deſcript. Scotiae*, & *Hyberniae*, *Cornelio Scribonio Epitom. Hiſtor. de gentibus Septentr. Alex. ab Alexandro dierum Genial. Libr.* 4. *Cap.* 9. *Anton. Torquemado Hexam.*, *Joh. Baptiſt. Portae Phytognom.*, *Aldrovando Ornithologiâ*, & *de Teſtaceis Libr.* 3. *Cap.* 78. *p.* 166. Illi tamen do iſtorum anſerum, vel anatum naſcendi modo maxime diſſentiunt. Hi enim ipſos in arboribus creſcere, illi maris, aut ligni munere oriri ſtatuunt.

Nonnulli autem primò vermem provenire, qui ſenſim in avem mutetur, alii mox intra conchas avis primordia, poni contendunt. Has autem quidam ex alga, quidam pediculorum ope, aut denique e vermibus ligni produci, eique adhaereſcere tradunt.

Haec itaque opinionum diverſitas ejuſmodi anſerum originem merum eſſe figmentum, quod conjecturis nitàtur, evidenter probat. Siquidem autem res tam diverſimode memoratur, vero ſimillimum eſt, nullum ocularem eſſe teſtem. Erroris cauſa eſt, quod anſeres illi immenſo numero in Scotiam avolent, ubi autumnali tantum, & hyberno degunt tempore, ac quoniam natale eorum quondam ignorabatur ſolum, ex hujuſmodi conchis illos produci quidam crediderunt, praeſertim, quia avis initium iis latere videbatur.

Rectius recentiores Scotos anſeres non illo modo, ſed ex ovis, ut alios prodire dixerunt.

Georg. Marcgravius de Liebſtad. Hiſt. rer.

na-

natural. Braſil. Lib. 4. *de piſcibus fol. mihi* 188. *Cap.* 22. *Reri Apya* Braſilienſium meminit, quae cervicum oblongarum nomine vulgo veniunt. Has è pice navali ſubter naves immediate adhaerentes tabulis innumerâ copiâ oriri, earumque corpus unum aut duos digitos longum, teres, aequali craſſitie, duplâ videlicet pennae anſerinae eſſe ait. Huic, inquit, annata eſt conchula figurae ovalis, magnitudine olivae, major, aut minor, conſtatque quinque partibus, albi coloris, ſed ubi partes coaluerunt crocei, non dura, ſed molliuſcula eſt conchula: In uno latere rimam habet, per quam capitulum ſuum exſerit, conſtans multis elegantibus quaſi tornatis filamentis, lunatis ſemidigitum longis, color corporis eſt fuſcus, ſeu nigricans, ut & filamenta capitis. Immediate autem pici inhaerent, quaſi corpus abſciſſum eſſet, & agglutinatum abſciſſa parte, nec unquam à navi ſe poſſunt ſolvere, niſi vi abſtrahantur. Multa millia ſaepe uni navi adhaerent, praeſertim proram verſus inferius, & navis curſum retardare dicuntur. Sed de avibus ex iis prodeuntibus ne verbum quidem refert.

Olaus Vormius Muſeo Hiſt. Animal. Lib. 3. *Cap.* 7. *fol.* 256. „Concha, inquit anatifera triquetra „eſt, foris ex albo coerulea, lucida, laevis, com„preſſa, unciali longitudine, & latitudine, ad „perfectionem ubi devenit, quatuor conſtans „valvis, interdum pluribus, quarum priores „duae triplo majores poſterioribus, quae iis

tan-

„ tanquam appendices adhaerent, tenues valde,
„ circa partem craſſiorem, qua algae adhaerent,
„ apertae, dum aperiuntur, oſtentant aviculae
„ rudimenta, & pennas ſatis diſcretas. Hae
„ aves, quas perperam olim putârunt ex his
„ conchis naſci, quaſque Galli *Maguerolles*, &
„ *Macreuſes* appellant, tempore quadrageſimali
„ ex Normannia Pariſios magnâ copiâ adferun-
„ tur, venduntur que loco piſcium; Nam in a-
„ liquibus locis pro piſcibus comeduntur utpo-
„ te carnem non habentes, nec ex carne pro-
„ ductae. Imo à fide digno Gallo accepi, pu-
„ blica Theologorum Sorboniſtarum ſententia
„ in piſcium, non autem avium claſſem relatas
„ eſſe has aves. Idem confirmat *Rob. Sibbaldus Scotiae Illuſtratae Part.* 2. *Lib.* 3. *Cap.* 6. *fol.* 21.

Verum *R. Dodonaeus fol.* 1495. è conchis iſtis anates procedere negat.

Carolus Cluſius Auctario Exotic. ex *Hoiero*,
„ Claiks, ait, ſive Claikgees Scotis, Bernacles
„ Anglis, Rodgees Hitlandis, avis eſt per au-
„ tumnum, hyememque duntaxat conſpicua,
„ formâ Anati vicina. Hujus natalia cum igno-
„ rarentur, factum eſt, ut vulgus primum ejus
„ protoplaſma, ſive rudimentum cenſuerit eſſe
„ teſtas quaſdam albicantes, adnatas truncis,
„ ſive fragmentis ligneis, quae maris fluctubus
„ in arenam, littuſque propelli hic ſolent, ubi
„ ligna alias non creſcunt, & formam aviculae
„ iſtius quodammodo aemulantur. Vivam ta-

„ men,

„ men, & omnibus modis abſolutam avem ex „ maſſa illa taſtacea evaſiſſe, aut prodiiſſe, nemo eſt inventus, qui ſe vidiſſe aſſerere fuit „ auſus.

Deinde, Aviculae, inquit, porro non ſunt, quas in Orcadum arboribus mari vicinis naſci vulgo putant, & *Bernacles*, ſive *Rodgans* appellant, ſed aves, anate ferâ non minores, ut ego aliquoties vidi, imo ipſarum carnem etiam guſtavi: Meras autem fabulas eſſe, quaecunque de earum natalibus hactenus fuêre tradita, à Batavis, qui ante paucos annos ad novam Zemblam navigârunt, & fretum Naſſovicum vulgo *Weigats* ſuperârunt, eſt deprehenſum. Eas etenim aves in aliquot ſcopulis incubantes ſuis ovis obſervârunt, quarum nonnullas cum plurimis in navem retulerunt ovis.

Convenit *Gerardus de Vera* Amſtelodamenſis *hiſtoria navigationis ad Sinas*. Tum remigan„ tes, inquit, ad Inſulam, quae media erat, mul„ ta *Berniclarum*, quas Hollandi *Rotganſen* ap„ pellant ova, ipſaſque nidis incubantes inveni„ mus, quae fugatae clamare videbantur *Rot*, „ *Rot*: unde illis nomen. Lapide autem jacto u„ nam occidimus, quam coctam cum 60. circi„ ter ovis, quae in navem detuleramus, edimus. „ Iſti autem anſeres, ſive *Berniclae*, fuerunt „ veri anſeres *Rotganſen*, quales quotannis „ prope *Wieringam* (quae eſt Hollandiae inſu„ la Auſtrali praetenta ſinui) abunde capiuntur,

„utut ignoto, quo ova ponant, pulloſve edu-
„cant, ſolo.

Ideo autem nonnulli eos in Scotiae creſcere arboribus ſcripſêre: Mirum autem non eſt, ut *Vera* ait, ſi minus notus priſcis fuerit illorum originis locus, quoniam necdum cognita erat tum temporis terra illa, quam ego *Groenlandiam* eſſe arbitror.

Ortum autem iſtud videtur figmentum, ut idem ſtatuit, quod nautae olim ad *Hebrides*, & *Orcadas*, totumque iſtum tractum navigantes immenſum anatum, ſive anſerum, aliarumque avium animadverterint numerum, quas, cum unde venirent, neſcirent, è ligno, ac conchis produci hallucinati ſunt, quoniam ex his magnum animalculorum etiam pennatorum prodire obſervabant numerum.

G. Harvaeus quoque *Lib. de Generat. Animal. Exercitat.* 11. *fol.* 88. relationem illam minus veram ait. *Quae ipſemet vidi*, inquit, *bona fide diſſeram. Eſt inſula parva, Scoti Baſſe nominant (ex hac una noſce omnes) non procul à littore in alto mari ſita abrupto, & confragoſo clivo editiſſima, verius ſaxum ingens aut ſcopulum dixeris, haud amplius mille paſſuum circuitu amplitudo ejus clauditur. Hujus inſulae ſuperficies (menſibus Majo, & Junio) nidis, ovis, pulliſque, propemodum tota inſtrata eſt, adeo, ut vix uſpiam, prae eorum copia, pedem libere ponere liceat: tantaque ſupervolantium turba,*

ut

ut (nubium inſtar) ſolem, coelumque auferant; tantuſque vociferantium clangor, & ſtrepitus, ut prope alloquentes vix audias. Si ſubjectum mare inde, (tanquam ex edita turri, & altiſſimo praecipitio) deſpexeris, idem quoquoverſum infinitis diverſorum generum avibus natantibus, praedaeque inhiantibus opertum videas, &c. Si circumnavigando imminentem clivum ſuſpicere libuerit, videas in ſingulis praerupti loci crepidinibus, & receſſibus, avium cujuſlibet generis, & maguitudinis ordines innumerabiles: plures ſane, quam illuni nocte, ſereno coelo ſtellae conſpiciuntur: ſi advolantes, avolanteſque eminus adſpexeris, apum profecto ingens examen credas. Haud facile dixerim, quantus reditus quotannis ex plumis, & nidorum, foco utilium reliquiis, ovorumque coctorum commercio poſſeſſori accedat: adeo, quod ipſe mihi narravit, fidem exſuperat.

Rondeletius de Balanis Hiſt. piſcium, Lib. 1. *de Teſtaceis Cap.* 29. haſce anatiferas, quas vocant, in Normannia, Britanniaque reperiri tradit conchas. Aves tamen hinc prodire ſilet: Illas autem Balanorum quandam eſſe ſpeciem dicit.

Thom. Bartholinus Hiſt. Anatom. Med. Cent. 6. *Cap.* 49. *fol.* 273. conchas ſibi ſemper ſui generis, non avium feraces viſas fuiſſe tradit: harum rudimenta, inquit, interiora vix referre poſſunt avium pennas. Univerſam concham replent,

ut pro capite, reliquoque corpore parum ſuperſit. Quod caput eſſe debet, rotunda eſt portio quaſi muſcae majoris. Certè pennae avium in ovis parciores cernuntur, & in excluſis magis excreſcunt. Quantum oculo accuratiori, & microſcopio aſſequi potui, videntur potius cancelli cujuſdam, vel aranearum pedes ſubtili lanugine eleganter, & certo ordine diſtincti, hirſuti, ut ſicut in buccinis, ita & in his conchis non anates, ſed cancellos ſui generis enaſci ſit vero ſimilius. In opinione (ita pergit) praeconcepta exinde confirmor, quod inter Muſei arcana ſervem conchas ejuſmodi algae annexas, inter quas una concha praegnans aliam ex ſe profert, & valvis apertis excludit, quo indicio perfectae ſuique generis conchae ſe tueri poſſunt, quae alias ejuſdem ſpeciei conchas generant.

Has autem in maris plerumque fundo creſcere conchas, ac poſtea tempeſtatum vi ejectas, ſolutaſque hic illic lignis adhaerere certum eſt.

Hoc etiam confirmat quidam, qui cum hiſce de rebus fide majora audiviſſet, legiſſetque, nec ipſos unquam vidiſſet, ſciendi cupidus aliquando tempore brumali poſt magnam tempeſtatem famulum ad littus miſit, ut quaedam eorum, quae in illud ejecta eſſent ſecum adferret, inter illa etiam hae, inquit, fuêre conchae, (vulgo anatiferae) quae intus erant ſcabrae, ac qua in longum extendebantur, pennam quandam, ſive incurvatam galli gallinacei caudam abſcondere videban-

bantur, unde quidam caudae has eſſe exiſtimârunt pennas, verum cincinnis illae, animaliſque cujuſdam conchae incluſi ſimiliores apparebant pedibus, quibus alimenta quaerere, ac conſervare queant: Fruſtra enim qualeſcunque hae conchae accepiſſent, quam conſervare nequirent, vitam.

OBSERVATIO XLVIII.

Inſolitus cervicis galli gallinacei tumor.

Viles nimium fortaſſis quiſpiam dicet, quas de animalibus quibuſdam adjecimus, Obſervationes, verum quae contemnenda nonnullis videntur, juvare interdum conſtat, multi enim, iis accuratius perſpectis, majorem longe acquiſiverunt rerum cognitionem.

Exemplo ſit *Democritus Abderita*, qui quod paſſim diſſecandis occupatus eſſet animalibus, nonnullis parum mentis compos videbatur, quamvis *Hippocrates Cous* à miſerantibus, ut ſententiam diceret, arceſſitus longe aliter exiſtimaverit. Illius itaque Philoſophi exemplo neutiquam animalium rejiciens diſſectionem, die 24. Novembr. An. 1682. domi D. *Samuelis Cabeliavii* Medici non incele-

bris, ubi & D. *Cornelius Solingius* erat, fui, qui tunc temporis gallum, qui annum vixerat, diſſecabat, cui inter palearia magnus erat tumor, qui ipſi cantum adeo impediverat, ut vix audiri poſſet. Tumore aperto multas conglobatas, conglomerataſque reperimus glandulas, quae diſtinctis ſeparatae membranulis ovi gallinacei aequabant magnitudinem, ac in quibus hîc illic quaedam reperiebantur vaſcula, quae verſus interiora in communem quendam concurrebant ductum.

In ventriculo praeter fruſta quaedam carbonum Scoticorum extinctorum, vitri etiam pellucidi inuſitatae craſſitiei invenimus fruſtum, cui glabro admodum phaſeoli minoris figura erat, angulis acutioribus, qui attriti haud dubie fuerunt, deficientibus. Tandem & cor longe apparuit maximum, ſive longitudinis, ſive craſſitiei habeatur ratio, quod piſtachiae nuci magnitudine par erat. Intra illud autem, ac praeſertim in ventriculo ſiniſtro magnam coagulati vidimus ſanguinis copiam, unde nobis orta credebatur extenſio mortis certiſſima cauſa.

IN

IN OBSERVATIONEM XLVIII.

DE tumore iſto heic loci quidquam dicere non equidem libet.

Vitrum autem detritum, glabrumque adeo crediderim fuiſſe, quod Galli, Gallo-pavoneſque fermentum, ſuccumque diſſolventem admodum, humanoque longe potentiorem ventriculis gerant, qui non vitrum tantum, ſiliceſque, ſed & aurum, ut teſtantur, qui experti didicêre, atterit, ac ſolvit.

Quapropter internas etiam ventriculorum gallinaceorum tunicas exſiccatas, contuſaſque Medici non ſine ſucceſſu debili ventriculo laborantibus, quod infirmum nimis eſſet illius fermentum, praebuerunt, notante *Galeno Lib.* 2. *de Simpl. Med. facultat. pag. mihi* 80.

Struthiocamelum autem, ut multi putârunt, ferrum concoquere poſſe, ſi quid unquam, eſt falſiſſimum: Quod experientiâ ſe didiciſſe *Joh. Langius Epiſt. Med. Lib.* 1. *Epiſt.* 12. *fol.* 51. ait. Iſto autem praejudicio nitebantur, qui animal hocce ſoleam ferream equinam roſtro gerens depinxerunt.

Decepti autem fuêre, quotquot avem illum deglutitum ventriculi ſucco diſſolvere poſſe crediderint ferrum, ut pote quod alioquin in interiora non immitteret.

Vana autem haec eſt ratio: Multa enim ani-

malia non nutrimenti, ſed ſaporis, vel medicamenti ergo quaedam deglutiunt. Ita gallinae, & praeſertim gallopavones per fauces tranſmittunt lapillos, aliaque ſubſtantiae durioris corpora. *Thom. Brouwnius Pſeudodoxiae Epidemicae Cap. 22. fol. 296.* ſe in ventriculo gallo-pavonis 700. inveniſſe lapillos indicat, hos autem digeſtionem magis promovere, quam conſumi ait. Nonnunquam etiam illi in faecibus horum animalium alvinis reperiuntur, licet difficilior eorum utplurimum ſit deſcenſus. Ipſis enim Brouwnius varios lapillos, fruſtulaque obtulit ferrea, quae poſt octiduum in ventriculis fuêre reperta.

Ipſe autem lapillos, induratamque calcem deglutitam gallinis medicamen praeſtare reor, quia nimis acidum, aut acre hujuſmodi materiâ dulcius evadit fermentum. Hoc enim in illam vim ſuam convertens multum amittit acoris, obtunditurque admodum, cujus abundantiâ ſaepe abſque teſtis prodeunt ova; Aceto enim ova per aliquot dies immiſſa teſtas amittere videmus.

Peyerus tamen duriora non tam acido Gallinarum ſucco, quam lapillorum alliſione, & duobus internis duris, ac calloſis ventriculorum parietibus atteri ſtatuit.

Gramen etiam canibus remedium eſt, quod tamen non concoquunt. Columbae quoque juniores ſalſos deglutiunt lapillos.

Stuthiocamelos *Leo Africanus*, qui in regionibus, quae iis abundant, vixit, magnam ferri quan-

quantitatem, lapilloſque deglutire, ſed & per alvum excernere tradit.

Ulyſſ. Aldrovandus, cum, inquit, Tridenti eſſem, Struthiocamelum ferrum deglutientem vidi, cujus ingentia poſtea egerebat fruſta.

O. Dapperus deſcriptione Africae fol. mihi 214. *An.* 1659. tres Salaeâ ad uniti Belgii proceres legatos veniſſe memorat, qui inter alia etiam Struthiocamelum adducebant dona. Quoniam autem hoc avium genus pueri ferrum concoquere poſſe crederent, plurimos illi objecerunt clavos ferreos, quos quidem deglutivit, ſed brevi poſt extinctus fuit; Ejus autem in ventriculo ultra 90. clavi ferrei reperti ſunt: Idem inſuper Struthiocamelum deglutitum ferrum, lapideſque integros non ſine inteſtinorum laeſione rejicere aſſerit, unde in morbum, & atrophiam incidit, affirmante *Jonſtono fol.* 55.

Neutiquam tamen ferrum, lapideſve in ventriculo Struthiocameli aliquandiu detentos immutari, aut quodammodo deteri diffitemur. Id autem non tam concoctionis, quae vi caloris cujuſdam fit (ut dixêre veteres) quam quidem acris cujuſdam in ventriculo liquoris attritione contingit: quin & illud ipſum in homine interdum fieri poſſet. Ita nummus aeneus, qui, ut tradit *Amatus Luſitanus Curat. Med. Cent.* 2. *Curat.* 59. *fol.* 216. per integrum annum in juvenis cujuſdam corpore latuerat, imminutus, detrituſque prodiit.

Meminerunt & *Acta Haffnienſia Thom Bartholini volum. 5. Obſ. 107. fol. 278. & Seqq.* Londinenſis cujuſdam, qui varia fruſta ferrea, lapideſque aliquot rotundos avellanae magnitudine devorabat, ſed poſt duos, pluresve dies per alvum rejiciebat, qui tamen ab acido, & acri ventriculi fermento aliquatenus erant detriti. Idem & baculum vitreum breviorem deglutierat, qui per dies quatuor in corpore retentus, caeruleo demum infectus colore, & velut ab aqua ſtygia corroſus per alvum exivit; Bacillus itidem alius poſtquam buxo, è per ſex hebdomadas in inteſtinis delituerat, in fruſtula demum diſruptus ſimiliter fuit eliminatus. Idem ferrivorus cardialgiam interdum lapillis deglutitis tollere potuiſſe dicitur. Quoſdam etiam nimis acido ventriculi fermento praeditos poſt durorum, craſſorumque alimentorum uſum, v. g. carnis fumo induratae, piſciumque exſiccatorum, fabarum &c. multo alacriores exiſtere experimur.

Rari cujuſdam tumoris in galli collo reperti meminit *Thom. Bartholinus Centur. 5. Hiſt. 29. fol. 52.* tumor autem ille rotundus, rubicunduſque, & quaſi oculis, palpebris, & ore donatus conſpiciebatur, per quod foramen patebat. Oeſophagus liber erat. Preſſius intuentibus videbatur eſſe arteriae aſperae caput, neſcio quo vitio ad exteriora prolapſum, & dilatatum.

OBSERVATIO XLIX.

Ovum in ovo repertum.

QUemadmodum à ſexu muliebri, non tantum bene conſtituti, ſed & minus conſueti producuntur foetus, ita etiam à brutis, vegetabilibuſque, ac iis, quae in mari gignuntur, mira quandoque proveniunt. Saepe etiam fit, ut fructus quidam, v. g. citrea, aliaque mala, nec non ova ſui ſimilia intus abſcondant.

Non ita pridem conſanguineorum quidam ovum mihi dono dedit, intra quod, cum comedendum frangeretur, aliud quoddam ovulum durâ etiam obductum teſtâ, magnitudine ovi columbini, aut olivae reperiebatur, quod vitello carens in medio majoris ovi vitello ſitum erat.

IN OBSERVATIONEM XLIX.

SImilis ovi mentionem facit *Th. Bartholinus Act. Med. Part. 5. Cap.* 17. ita ut exterius ovum albumen contineret, vitello minus complectente ovum.

De ſimili refert idem *Bartholinus*, *Epiſt. Med. Centur.* 3. *Epiſt.* 63. *fol.* 387. quod inter Regis Daniae rariora ſervabatur. *G. Harvaeus Exerc.* 11. *de Generat. Animal. fol.* 26. ſe perexiguum cruſta intra gallinae ovum majus perfectum, & cortice undique obductum vidiſſe ovum ſcribit. De malo citreo fructifero *Chriſtian. Willichius ad Th. Bartholinum Epiſt.* 4. *Cent.* 3. *fol.* 153. & *Epiſt.* 63. *Cent.* 3. *fol.* 385. nec non *Ol. Vormius Muſei Lib.* 2. *Cap.* 28. *fol.* 206. & *Harvaeus d. Lib. & Cap.* de malo quodam Citreo, intra quod aliud perfectum, ſed minus, flavoque obductum cortice inventum fuerit memorant.

Joh. Baptiſt. Ferrarius gravidum malum citreum deſcripſit, delineatumque exhibuit *Lib.* 3. *Heſperid. Cap.* 19. Simile quid de aurantio annotavit malo.

Michaël Doringius idem Uratiſlaviae obſervavit in quodam pomo, uti literis *D. Sennerto An.* 1632. ſignificavit.

Ova autem in ovis reperta, teſtaque contecta duriore Ariſtotelis, Pliniique opinionem deſtruere videntur, qui teſtam non intus in corpore gallinae, ſed externo aëre indureſcere ſcripſêre eodem modo quo caeruleus lapis, aliaque in terra nec non corallum ſub aquis reperiuntur mollia, atque educta aëre indureſcunt.

Marſilius Cagnatus Lib. 1. *Variar. Obſ. Cap.* 9. „Ariſtotelem, & Plinium oppugnans, per„ſpicuum, inquit, *ſatis eſt* intra alvum ipſa-

„rum

„rum avium, quae mox pariturae ſunt, duro „putamine ova reperiri, quod cuivis licet ſumptu leviſſimo experiri, ſcilicet ſi quam partui proximam viventem volucrem incidere „non pigeat, quod eſt praeſtantiſſimum ad veritatem hujus rei cognoſcendam. Manibus „etiam tenuimus gallinam, cui repente ovum „excidens durum idem perſuaſit: fregimus etiam in cujuſdam ventre ovum, eaque diſſecta apparuerunt putaminis fragmenta omnino „illis ſimilia, quae naturaliter emergunt, &c.

Eadem eſt *Harvaei* ſententia *d. l.*, quam ovo intra ovum concluſo, teſtâque ſatis durâ veſtito confirmat.

Idem quoque clarum eſt ovo, quod *Bartholinus Centur.* 5. *Hiſt.* 95. *fol mihi* 176. duplici, at ſeparata donatum reperit teſta. Necnon eo, quod in technicotheca Regis Danorum Frederici Tertii olim ſpectabatur poſtquam in gallinae utero in Norvegia lapideam induiſſet duritiem.

Monſtra etiam in ovis interdum reperiri teſtatur *Vlyſſes Aldrovandus Hiſt. Monſtr. fol.* 389. *ex Fortun. Liceti relatione de monſtris*, ubi, Gallinam, ait, ego domi alui quinque digitos habentem in utroque pede, quae poſt ova multa, mediocria, puſillum edidit, infra columbaceum, ſine luteo, in cujus albumine ſerpens, ac veluti vermis erat, in quem luteum mutatum fuiſſe ſuſpicor: etenim novi clariſſ. virum *H. Fabrit. ab Aquapendente*, in ovi luteo vermem ſa-

ſatis magnum inter comedendum comperiſſe, quo mire ſtomachatus ovorum eſum dilectiſſimum diutius intermiſit.

Meminit *Ambroſ. Paraeus de monſtris Lib.* 14. *Cap.*2. *fol.* 545. monſtri cujuſdam mirandi, quod in aedibus Juriſconſulti Auguſtoduni in Burgundiâ conſpectum fuit.

Joh. Faber Lynceus Expoſit. in Nardum Recchum fol. 773. de ſcorpionibus in ovo repertis memorat. De his plura ſecuturae Obſervationis habet ſcholium.

Quamvis autem mirum ſit, ſi fructusfructum atque ovum ovum contineat, magis tamen admirandum eſt ſcribere *Thom. Bartholinum Tract. de inſolitis partus viis Cap.* 16. *pag.* 133. mures interdum foetus producere praegnantes, nec non olim in Hiſpania equam excluſiſſe mulam ventre mulam gerentem.

Omnium antem maxime mirandum eſt, hujuſmodi impraegnationem, ut teſtantur nonnulli, in hominibus etiam interdum conſpici, cujus rei exemplum memorat *Thom. Bartholinus d. Lib. Cap.* 2. *fol.* 124., &c. & *Cent.* 6. *Hiſt. Anat. Obſ.* 100. de filia mortua in lucem editâ, in cujus diſtento ventre poſt diſſectionem reperta fuit filiola, qua de re legantur quoque *Ephemerides Eruditorum Galliae An.* 1676. *fol.* 182.

Non minus inſoliti partus mentionem facit *Gabr. Clauderus Miſcell. Med. Phyſ. Curioſ. Dec.* 2. *An.* 3. *Obſ.* 72. *fol.* 164. Ubi prope Naumburgum

gum Thuringiae oppidum in pago *Bezgendorff* molitoris cujuſdam uxorem ſolito tempore filiolam peperiſſe narrat, cui abdomen praeter morem tumebat. Haec autem filiola poſt octiduum ſubito maximis corripiebatur torminibus, prout continui fletus, inquietudo, corporiſque abunde ſignificabant motitationes, ac poſt aquae cruentae fluxum mox filiolam promebat viventem, hanc ſecundinae lochiorumque fluxus, quaeque ſolitum comitantur partum, ſequebantur.

Poſterior haec filiola dimidium longitudine aequabat digitum. Tenera autem mater cum infante, avia, ſive priore puerpera, ſuperſtite, interiit. Memorabilem hunc caſum non tacuit, qui *Reipubl. literariae Acta menſis Octobris An.* 1685. *fol.* 1092. gallica conſcripſit lingua.

Similis etiam hiſtoriae, quae ante ſecula aliquot accidit, mentio fit breviario rerum memorabilium Iſibordi ab *Ameluxen App. Anni* 4. *Dec.* 2. *Ephemerid. German. Hiſt.* 20. *fol.* 198.

Exiſtimat *Th. Bartholinus d. l.* naturam ejuſmodi caſu (ut ejus verbis utar) gemellas molitam errore, aut luſu quodam, alteram in alterius uterum inducta detruſiſſe cuticula. Hanc autem rem (modo iſta vera ſint exempla) longe melius per ova muliebria, quae ante annos aliquot ab accuratoribus quibuſdam Anatomiae indagatoribus reperta ſunt, exponi poſſe crediderim, favente etiam noſtro ovi in ovo inventi exemplo.

OB-

OBSERVATIO L.

Non dari Baſiliſcum infeſtiorem demonſtrat.

VIx ullum verius dictum eſt, quam quod *mundum decipi velle* affirmat. Uſque adeo enim plurimi vanis praejudiciorum ſeſe obruunt involucris, ut hiſce ſolis vanis paſcentes animos ingenitam Judicii, rationiſque corrumpant vim.

Advena quidam hic Hagae Anno 1681. moriturus Baſiliſcum, quem vocabat, reliquit. Litis autem de lana hac caprina ſubortae fama ad noſtras pervenit aures. Viſendi itaque cupidus letale ſpectavi monſtrum, quod pedis fere unius longitudine è Raja quadam effictum alas, &, ne quid deeſſe videretur, terna capite gerebat cornua. Incurvata ei cauda veluti unco ſpiculi in morem aere munita, pedeſque galli gallinacei, omniaque ad horrorem, vulgique captum efformata erant. Figura plane ei talis erat, qualem celeberrimus *Joh. Jonſtonus*, clariſ-

ſi-

ſimuſque deſcripſit *Vedelius*. Quam inane autem *Baſiliſcus* ille terribilior nomen ſit, oſtendere aggredior.

IN OBSERVATIONEM L.

BAſiliſcus ἀπὸ τοῦ βασιλέως dicitur, quia horrorem draconibus, & ſerpentibus incutit, vel forſitan, quod tria capite gerat cornua, quae totidem coronae quibuſdam videntur, unde Rex vocatur Draconum; vel denique, quia, ut nonnulli tradunt, anteriore corporis parte erectus incedit.

De hoc multa Veteres memorant; quales *Plinius Natural. Hiſt. Lib.* 8. *Cap.* 21. *Solinus Polyhiſtor Cap.* 49. *Archelaus Lib.* 2. *Cap.* 9. *Aetius Tetrabibl. Serm.* 1. *Cap.* 29. *&* 33. *Aelianus Lib.* 7. *Hiſtor. Animal. Cap.* 1. *Avicenna Fen.* 6. *quinti*, *Iſidorus Lib.* 12. *Dioſcorides*, *Ardoynus*, *Grevinus*, *&c.* quae nec à Recentiorum nonnullis rejecta, apud emunctae naris homines fidem non invenerunt: quamquam non deſint, qui veterum figmentis plura addant.

Nullius autem animalis aeque abſtruſa eſt, ac Baſiliſci, & Unicornu origo: Obſervandum etiam putem, ſicuti hoc contra quaevis venena praeſtantiſſimum miniſtrat remedium, ita illum ex adverſo non Stygio tantum oris halitu, ſed & aſpectu quaevis interimere dici.

Duplicem Baſiliſci ſpeciem docti quidam deſcribunt, alteram ſerpentis è ſimili animali prodeuntis, alteram vero ſerpentis quidem, ſed volucris, atque è galli ovo emiſſi.

De poſteriore valde dubitatur, multique praeclari ſcriptores iſtam opinionem figmentis annumerant. Hos inter familiam ducunt *Matthiolus in Dioſcordem Lib. 6. Cap. ultimo*, *Julius Caeſ. Baricellus hortulo geniali*, *Mizaldus Memorabil. Centur. 9. Aph. 53. Cardanus Lib. 1. de Venenis*, & *Albertus Magnus de Animal. 25.* Hic enim è galli ovo Baſiliſcum produci falſiſſimum ait; Cui accedunt *Aldrovandus*, *Geſnerus Grevinus*, *G. Charleton Onomaſt. Zoico Cap. de ſerpent. terreſtr. fol. 32.* omnia, quae tam de Baſiliſci ex annoſi galli ortu, quam de funeſto aſpectu traduntur, meras dicit fabulas. Quamvis *Levinus Lemnius*, utut non abſque ſcrupulo, *Lib. 4. de naturae miraculis Cap. 12. fol.* 402. gallum aetatis nono, duodecimove anno ovum quoddam figurae rotundae, variique coloris parere ſcribat, quod ab ipſo, aut bufone fotum Baſiliſcum producat, uti & avium ſerpentumque ovis contingere nonnulli ſtatuunt, ſi aliquatenus putrefacta à bufone, venenatove foveantur animali.

Iſthaec autem Clariſſ. *Vedelius*, *Miſcellan. Med. Phyſ. Decur. 1. An. 3 fol. 202. Obſ. 127.* ac *Harvaeus de Generat. Animal. Exercit. 13. fol.* 51. ad aniles relegant nugas.

Jon-

Jonſtonus Hiſt. Natur. de avibus Lib. 2. fol. mihi 79. Baſiliſcum veteris galli ovo produci, praeſertim ſi bufo incubuerit falſum eſſe ſcribit. Gallum enim non magis ovum teſta cinctum, quam virum foetum edere poſſe certum eſt.

Quis autem, quaeſo, bufoneum galli inſidentem ovo unquam invenit? Plurima profecto ſunt, quae figmentum detegant. Neque enim in aqua tantum, ſed & in terra bufo degit nullà pariens ova, quae corporis fotu fertilia reddat. Quis autem hujuſmodi animal, ut ovo galli gallinacei tanto incumbat tempore, quo ſuis incubare non ſolet ovis, ſponte concitari credat? Innatus quidem appetitus quaedam animalia, ut ovis ſuis ſive alienis, neque enim dignoſcunt, inſideant, impellet: hoc autem impulſu animalia, quae ſimili modo ſua non excludunt ova, ferri nemo ſibi perſuadeat.

Bufo inſuper frigidae eſt temperiei, requiſitoque ad excluſionem deſtituitur calore. Quamvis autem hic foveret ovum, non tamen prodiret Baſiliſcus. Pullos enim matribus ſimiles produci, qualeſcunque tandem fuerint, quis ignorat?

Sic canibus catulos ſimiles, ſic matribus Hoedos
Noram. — — — — —

Anne etiam bombycum ovula, quae pueri

fovent, ſimiles omnino vermes producunt? Sed nec pro incubantium varietate ova mutantur: quod avium aliena excludentium ova exemplo conſtat.

Ita ex anſerinis, vel anatinis ſub gallina poſitis ovis non gallinaceos, ſed anſerinos, vel anatinos emitti videmus pullos. Cuculi etiam ova aliarum in avium nidis excluſa non niſi cuculos promunt, &c. Quare nec bufo incubatione, & fotu, ut è galli ovo animal diſſimilis omnino generis, ac naturae prodeat, efficiet.

Quod ſi etiam iis incumbens bufo multum produceret varietatis, aequum certe eſſet, ut pulli & gallum, & bufonem referrent.

Thom. Brouwn. Pſeudo-doxiae Epidem. pag. 218. gallos quoſdam annoſos, atque ad ſemen ejaculandum inhabiles nonnihil tamen ſemini ſimile ejicere aſſerit, quod in figuram ovi concreſcens ſubſtantiae ſit infoecundae, ſiquidem iis, quae generationi inſerviant, caret. Deeſt enim utriuſque generis coitus. Hoc etiam intactarum gallinarum ova demonſtrant, atque ipſe, ut ait, in iis, quae gallorum ova appellant, expertus eſt.

Gallum autem ova producere dictu difficile eſt, quod non niſi à foemellis, quas ille foecundas reddidit, procedere, ratio, uſuſque docet. Ita etiam *Harvaeus Exercitat.* 28. *pag.* 108., *&c.* ſtatuit: ita ut abſque utriuſque commixtione non

ma-

magis ovum producatur, quam fructus abſque arbore. Ideoque rerum Parens utrumque evidenter diſtinxit ſexum, ut mutua gignerentur ope foetus. Quod ita verum eſt, ut nullum excipiatur animalium genus; neque enim mares, ſed foeminae ovariis donantur. Haec autem gallis deeſſe expertus aſſerit *Thom. Bartholinus*, qui *Cent.* 1. *Hiſt.* 99. *pag. mihi* 48., & *Actis Haffnienſ. An.* 1673. *Obſ.* 10. *fol.* 14. ſe coram *Frederico* Tertio Daniae Rege An. 1651. Hafniae veterem quendam gallum, qui ovum produxiſſe certò affirmabatur, diſſecuiſſe, verum ne minimum quidem ovarii indicium animadvertiſſe refert. Quando itaque gallo non eſt uterus (ut ſcribit *Jonſtonus Hiſt. Natur. de Serpent. Lib.* 1. *fol.* 39.) neſcio profecto quò tandem pacto Baſiliſcus à gallo intra ovum formetur. Gallum equidem gallinarum ovis quandoque incubuiſſe nullus diffiteor: verum ex iis, quae Gallus prompſiſſe fingitur, ſive ea ſub gallinis poſita, ſive aliis modis, inſolitoque calore foveantur (ut in Aegypto, alibique fieri ſolet) nihil omnino, ac multo minus Baſiliſcus proſiliet.

Ita ut, quae gallis vulgo tribuuntur, vel immatura, vel monſtroſa, aut ſubventanea eſſe ova conſtet, quae gallinae ſteriles produxerunt: quamvis ea gallus in nido non ſuo forte repertus protuliſſe putetur.

Quamquam autem interdum varii admodum

coloris, figuraeque reperiantur, gallinarum tamen ſunt ova. Licet enim aliquando gallinarum in nidis inveniatur gallus, nihil tamen ovorum excluſiſſe dicendus eſt.

Utut autem uteris galli carent, docti tamen nonnulli, ac Philoſophi (quos inter & *Levinus Lemnius*) ex interno ejus, putrefactoque ſemine aliquid ovo non diſſimile, quod cuticulâ teſtae loco obducatur, prodire poſſe affirmant. Sunt etiam, qui Baſiliſcum non vera ſolum generatione, uti ſerpentes, verum è quibuſvis putridis produci rebus, atque ideo in foetidioribus plerumque ſub terrae ſuperficie locis degere aſſerant: ſed non ego credulus illis. Quamvis enim, quod tamen neutiquam ſtatuerim, annoſi galli è putrido ova producerent ſemine, illud certe, quod poſt incubationem, aliumve modum ex iis proveniret, non ejuſdem, cujus gallus, naturae, ſed monſtrum quoddam imperfectum foret, haud aliter, quam è corporis humani (ut quidam autumant) putridis humoribus per varios putredinis modos inſolitae interdum figurae vermes producuntur. Horrendi quippe vermes, aliaque miranda inſecta in gallinarum ovis nonnunquam, ut *fol.* 477. memoravi, reperta fuerunt.

Ex ovis autem putridis, faetidoque humore repletis varia quandoque producta fuiſſe animalcu-

malcula teſtatur *Galenus* 11. *ſimpl.* & 3. *de temperam.* Cap. 22. nec non *Plinius Lib.* 10. *Cap.* 53. & *Aelianus Lib.* 10. aliique, quamvis nonnulli qualemcunque hanc productionem non putrefactioni, ſed alii imputent cauſae, quam mox reconſebo.

Steph. Blankardus Collect. Med. Phyſ. Cent. 3. *Obſ.* 90 Lugduni Batavorum An. 1636. apud *Petrum à Wellen* mercatorem ova quaedam praeparata fuiſſe, in quorum aliquo animal quoddam ſerpenti ſimile cum vitello latuerit, memorat.

Thom. Bartholinus Hiſt. Centur. 6. *Obſ.* 87. *fol.* 348. vivi cujuſdam vermis intra ovum in horto ſuo profunde ſub terra fodiendo inventi mentionem facit.

H. Fabrit. ab Aquapendente inter comedendum etiam aliquando in ovi vitello magnum animadvertit vermem, uti *Scholio Obſervationis* 49. *fol.* 477. momuimus.

Non ita pridem ad celeberrimum *Stenonem* Florentiâ quidam litteras miſit, quibus ſerpentem ex ovo quodam prodiiſſe ſignificavit, cum ex ovis forte ferculum ſereniſſimae Principis menſis imponendum pararetur, teſte *Bartholino Actis Haffn. An.* 1673. *Part.* 2. *Cap.* 10. *fol.* 16. Felis in gallinae ovo repertae Med. *D. Comes Zod. Med. Gallici An.* 1. *Obſ.* 7. *fol.* 147. meminit,

Ovi cometae figuram referentis *D. DesNoves* eodem *Zod. An.* 3. *Obſ.* 8. *fol.* 30. mentionem facit; hoc autem gallina primum poſt vehementes glocitationes Romae ſecundo Decembris An. 1680. excluſerat, quo tempore conſpicuus fuit cometes, cujus figura d. l. videri poteſt. Hujus quoque *Ephemerides Gallicae An.* 1981. *fol.* 86. meminêre.

Verum qua ratione qualiſcunque haec tandem fiat productio, non ita dicere promptum eſt. Omnes autem illae, tamque diverſae putrefactioni non debentur figurae.

Dubitandum non eſſe *Bartholinus Centur.* 6. *Hiſt.* 87. ſcribit, quin gallina ſerpentem pariens à ſimili impraegnata fuerit animali. Hoc autem *Licetus Lib. Act. Cap. adſcriptis pag. mihi* 253. famulam quandam cui *Juliae* nomen, ſibi teſtatam aſſerit, quae ſe non ſemel gallinam ab aſpide comprimi obſervâſſe dixit, cujus ova fota non pullos, ſed parvos excluſerint ſerpentes. Gallina autem diluculo egreſſa glocitans, maritum aſpidem vocavit, ac per totum diem cum eo commorata frequenter ſuccubuit, nec non niſi ſero ad tugurium regreſſa eſt.

D. Segerus Miſcell. Med. Phyſ. Germ. Decur. 1. *An.* 3. *Obſ.* 190. *pag.* 358. gallinas animalia eſſe panphaga, & non ſolum omnibus fere granorum generibus, ſed omnium animantium, cum terreſtrium, tum aquatilium, imò ipſo-

ipſorum ſerpentum, ſcorpionum, aliorumque venenatorum carnibus, ſtercoribus item humanis, ſemine, & ſanguine menſtruo, arenis, ac lapillis delectari dicit, unde facile ſimilia quaedam deglutiunt. Verum iſtaec rationi conſentanea non putem.

Imaginationis vim, quae circa humanorum foetuum formationem maxima eſt, in nonnulla etiam animalia agere crediderim.

Fienus Lib. de viribus imaginationis Quaeſt. 20. *fol.* 332. non tantum, ait, hominum, ſed & brutorum imaginatio ſignat; ita ut ſimiles ſint iis rebus, quae tempore coïtus parentum phantaſiae imprimebantur.

Nec diſcrepat *Valleſii Lib. de ſacra Philoſophia Cap.* 11. opinio. Idem quoque *Ariſtoteles Sect.* 10. *Problem.* 12. nec non *Plinius* 7. *Hiſtor. Natural. Cap.* 12. ſtatuunt, additâ & ratione, cur hominum magis ſint diſſimiles parentibus, quam brutorum proles. Hominibus enim magis vagam, & celerem in coïtu imaginationem eſſe, quam brutis affirmant. *Ariſtoteles* etiam brutis imaginationem *Lib.* 3. *de Animalibus Comm.* 157. tribuit. Quamvis brutorum minus valida ad ſignandum, quam hominum ſit imaginatio, ut res ipſa clamat.

Qui vero rationem brutis denegant, etiam imaginationem tollunt.

Iſbr. de Diemerbroeck Anatom. corp. humani

ni Lib. 2. *Cap.* 2. *fol.* 413. Quamvis, ait, bruta animalia imaginatione, intellectu, & memoriâ carere quidam dicant, habent tamen quidpiam hiſce non multum diſſimile, quod operibus aperte indicant.

Hoc autem hodiernis non memoriae, ſed reminiſcentiae nomine intelligitur.

Secundum teſtimonium Prophetae *Jeſaiae Cap.* 1. *v.* 3. cognovit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus praeſepe Domini ſui. *Jeremias Cap.* 8. *v.* 7. Etiam ciconia, ait, in coelo cognovit tempus ſuum, turturque, & grus, & hirundo obſervant tempus adventus ſui. Similiter canis herum, domeſticoſque diſtinguit, eorumque dictis eſt audiens. Sed & plura in hiſce animalibus rationis reperiuntur veſtigia. Hac de re *Rorarius Lib.* 1. *de ratione brutorum* memorabile adducit exemplum, quod in aulâ *Cardinalis* Alexandri contigerat. Hujus enim amicus, ſolo cane comite, venatus, cervumque in vaſta ſylva, magno perſecutus ſtudio in profundiorem forte inciderat puteum, unde nunquam prodiiſſet, niſi domum reverſus, aulamque latratibus complens, nec non huc illuc diſcurrens domeſticis, uti ipſum ſequerentur, ſignificâſſet canis, quo animadverſo, herique abſentiâ intellectâ, protinus, ut canem nonnulli ſequerentur, Cardinalis juſſit. Quo duce cum ad puteum perveniſſent repertum eduxerunt

xerunt herum. Similia canum exempla paſſim legere eſt.

Quis autem canem herum aliquamdiu relinquere, hominumque implorare opem docuit?

Nonne igitur illi veluti rationis quandam ineſſe umbram confiteri neceſſe habemus? Multa etiam hoſtes diſcernunt, foetuſque ab illorum rabie defendunt animalia. Cervum aggreſſura, teſte eodem *Rorario*, primo ſe in arena convolvit, multoque alas onerat pulvere aquila, quem deinde in cervi, ſupra quo volat, cujuſve in cornibus ſedet, oculos conjiciat, ut occoecatus à rupibus praeceps ruat.

Simiae aſtutiam plurimis oſtendunt rebus. Elephas etiam tanquam magna ratione gaudens multa miranda exſequitur, teſtibus *Plutarcho*, *Aeliano*, *Plinio*, *Lipſio*, *Acoſta*, *Garcia ab Horto*, *Jacob. Bontio*, aliiſque fide dignis.

Rhinoceros Elephantem invaſurus cornu ad durius quoddam acuit corpus, quo illius ventrem, qua tenuiſſima eſt cutis, terebret.

De formicarum autem, apumque, atque avium, quae nidos, & araneae, quae telam tam artificioſe texit, cognitione nihil dicam.

Nonne etiam Chriſtus brutorum quibuſdam majorem, quibuſdam minorem tribuit intellectum, qui *Matth. Cap.* 10. *v.* 16. *Eſtote*, ait, *prudentes tanquam ſerpentes*, *&* *ſinceri*, *tanquam columbae*?

Ga-

Galenus etiam, cum iſthaec recte examinâſſet, *Exhortat. ad. Art. Liberal. ſtudia*, bruta non prorſus ratione carere dixit: & *Lib. de Arte Cap.* 12. hiſce plus, illis minus rationis concedendum ſcribit.

Nec diſſidet *Ariſtoteles Lib.* 8. *Hiſtor. Animal. Cap.* 3. *&c.* qui hominibus artem, ſapientiam, prudentiamque, brutis autem quicquam ſimile eſſe dicit: paulo ante brutis etiam modeſtiam, ferociam, humilitatem atrocitatemque, nec non robur, pigritiam, atque animoſitatem, ac denique ſapientiae, prudentiaeque attribuerat ſpecimen.

Nonnihil etiam brutis ineſſe, quod imaginationi non omnino ſit diſſimile, ſacer docet Codex. Hoc autem circa conceptum non uſque adeo invalidum eſſe oves probant *Jacobi Geneſ.* 30. *verſ.* 37. Quid enim, quaeſo, ſi de divina taceamus providentia, effecit, ut illae variegatae naſcerentur, niſi diſcolores virgae canalibus, quos potaturae accedebant oves, impoſitae?

D. Auguſtinus Lib. 3. *de Trinit. Cap.* 12. & *Lib.* 12. *de civitate Dei Cap.* 25. in hanc commentaturus hiſtoriam imaginationi etiam immutandae corporis foetus figurae vim adſcribit. Et *Lib.* 18. *de civitate Dei Cap.* 5. ubi de bove Aegyptio variegato loquitur, quem *Apim*, quod extincti Regis nomen erat, tanquam

quam Deum indigatabant Aegyptii, rationem reddit, cur nunquam talis Aegyptiis defecerit Bos: hoc autem daemonis ope factum putat, cui non difficile ſit variegatum concipientis vaccae imaginationi offerre taurum. Quod enim in brutis veris coloribus, corporibuſque fit, daemones fictis, falſiſque figuris in concipientibus perficere poſſe autumat.

Qualiſcunque autem haec opinio *Auguſtinum* fateri brutorum figuras in utero imaginationis vi mutari poſſe evidenter oſtendit. Haec etiam *Hieronymi*, *Pereriique*, ac *Valleſii* opinio eſt in eundem *Geneſeos* locum.

Imaginationis etiam facultas in aliis animalibus non ſemel obſervata eſt. Memorat *Iſbr. de Diemerbroeck Anatom. Lib.* 1. *Cap.* 17. *fol.* 279. ſemet cum pluribus An. 1626. Montfurti Camelum Dromada, vulgo Dromedarium, quem Herus pretio videndum exhibebat, vidiſſe. Huic autem maximo animali latae, & rotundae, ſed fiſſae ungulae, genua autem admodum craſſa, ac tumida, capitiſque humani majoris magnitudine erant: Equa forte huic facta eſt obviam, quam caballus triduo, aut quatriduo ante iniverat, quae ſubitaneo hujus animalis ita territa fuit occurſu, ut repente retrorſum reſiliens inſidentem ruſticum in terram excuſſerit. Illa, tandem completo ingravidationis tempore, peperit pullum, cujus

jus totum dexırum anterius omnino Dromedarii crus referebat. Hic autem pullus poſtea equus evaſit validus, quem multis annis ſcriptor aratra, & currus cum aliis equis trahentem ſe vidiſſe affirmat.

Lycoſthenes de Operibus Dei fol. 550. ex *Fincelio An.* 1555. non procul Regiomonto equum fuiſſe refert, cui thoracis, braccaeque varie admodum inciſae, viriſque tum temporis geſtari ſolitae inſtar, cutis fuerit. Ejus figura apud *Scottum Lib.* 5. *Mirabil. Cap.* 16. *fol.* 603. exſtat. *Avicenna*, ac *Albertus Magnus* 9. *de animalibus* pullum, cui accipitris cervix eſſet, è gallinae ovo prodiiſſe aſſeverant, quod gallinam praetervolans hujuſmodi avis terruiſſet.

Andr. Cleyerus Societatis Orientalis Javae majoris protomedicus *Miſcell. Med. Phyſ. Carioſ. Germ. Decur* 2. *An.* 5. *Obſ.* 16. *fol.* 36. de ovo gallinaceo memorat, in cujus teſta ſerpentis reperta ſit imago, cujus cauſam ſubitum ſtatuit horrorem, adſtipulante etiam *Sebaſt. Scheffero Schol. praecedentis Obſ. fol.* 37.

Joh. Baptiſta Porta magiae Nat. Lib. 2. *Cap.* 19. *fol.* 22. Si variegatos, inquit, produci cupias equos, ſtabula, locave, ubi admittuntur ad coitum equi ſimilibus ornanda erunt aulaeis, harum namque colorem referunt equuli. Idem *Oppianus Lib. de venatione* indicat, qui modum demonſtrat, quo diſcolores comparentur columbae-

lum-

lumbae: huic adde *Aldrovandum Ornithol. Lib.* 14. *Cap.* 1. *de Monſtris fol.* 225. *Iſidorum Lib.* 12. *Origin. Cap.* 1. *Caelius Rhodiginus Lib.* 20. *Cap.* 14. aliique in animalibus alba naſci ex genitoribus alba imaginantibus produnt, ſicuti de pavonibus refertur. Sed ipſum id in equarum quoque gregibus in Hiſpania factitatum legit Rhodiginus, quod Jacobus Hebraeus fecit.

Celeberrimus *Simon Vireſius magno Theatro Hiſtorico Part.* 2. *fol.* 575. variegata producta fuiſſe animalia uſu conſtare ſcribit, loco, ubi parentes coituri eſſent, albis, nigriſque, tigriumve maculis, aut pomorum, ceraſorumque coloribus diſtinctis velis contecto. *Joh. Baptiſta Porta* eodem libro, quo pacto hirſuti canes, albaeque ſues, nec non candida comparari queant pecora, docet.

Quandoquidem ergo humani foetus praegnantium imaginatione varia admodum ſigna, impreſſioneſque, ac figuras recipere poſſunt, quid ni & in brutorum foetibus (ſiquidem haec non omnino imaginatione deſtituuntur) ſimile quid interdum conſpiciatur?

Jacobi Hebraei autem ovium maculas divinâ quadam ortas providentiâ nonnulli dicent.

Joh. de Mey Phyſiolog. Sacr. Cap. 28. *fol.* 71. Probabile, inquit, eſt, naturalem fuiſſe hunc effectum: intenſiſſimum enim obtutum in aliquam rem cum vehementi ejus imaginatione in

ipſo

ipſo ardore coëuntium, atque in articulo conceptionis, valere plurimum ad varie colorandum, & afficiendum conceptum, ad ſimilitudinem nempe illius rei, quae tunc viſa, & cogitata fuerit, multis auctoritatibus, & certiſſimis conſtat experimentis. Ars igitur, qua *Jacobus* uſus eſt, naturalis dici poteſt, ut effectus, qui conſequutus eſt, naturalis etiam fuit; verum huic *Jacobi* artificio Deus ita benedixit, ut prorſus ex voto ſucceſſerit, quod ſuſceperat. Ubi ſingularis etiam poteſt obſervari divinae providentiae adminiſtratio, quia cauſa illa non eſt adeo efficax, & neceſſaria, quin ſaepe fallat; cum ſit cauſa partialis, quae à fortiori ſaepe vinci poteſt. Quod etiam nunc experiuntur, qui eadem arte conantur canes, aves, aliaque animalia variis coloribus diſtincta procurare, quos ſaepe deſtituit ſpes, etſi omnem moverint lapidem. Statuendum igitur videtur, ita pergit idem, Deum peculiari ſuo concurſu, ut benediceret *Jacobo*, atque eum ditaret, applicuiſſe phantaſiam ad hanc verſicolorem virgarum imaginationem, & ita cauſas ſecundas moviſſe, ut in effectu producendo nihil impediret, quo minus omnia ſecundum *Jacobi* procederent intentionem.

Haec de *Baſiliſco* ex annoſi galli ovo productione; nunc an è ſerpente proveniat, videamus.

Hoc autem ſerpentum genus non tantum, an

an exiſtat, ſed etiam an unquam extiterit, dubitatur.

Galenus Lib. 10. *de ſimpl. Medicam. Facult. fol. mihi* 72. ſe nunquam beſtiam, ſeu feram regiam, quam vocant *Baſiliſcum*, vidiſſe ſcribit: &, ſi vera ſunt, inquit, quae de hac referuntur, periculoſum etiam eſt vel prope ad illam accedere.

Eadem ſcribunt *Cardanus de venenis Lib.* 1. *Cap.* 16. & *Andr. Matthiolus Comm. ad Dioſcorid. Lib.* 6. *Cap. ult.*

Rhaſes accuratus rerum novarum indagator, aliique, qui in Africa degerunt, in qua regione, ut tradit *Avicenna Lib.* 4. *Fen.* 7. *Tr.* 4. *Cap.* 22. *Solinuſque Cap.* 40. & *AElianus* 3. *Animal.* ortus eſt *Baſiliſcus*, nullam illius mentionem faciunt, quamvis autem nonnulli ejus meminerint, non male tamen indicâſſe videtur *Hermolaus Barbarus*, qui *Lib.* 2. *Coroll. in Dioſcorid. Cap.* 219. Arabes, ac praecipue quidem *Avicennam* deſcriptis ſerpentibus non paucos commiſiſſe errores, incertoſque admodum plurima perperam non abſque memdaciorum naevis ſtatuiſſe aſſerit.

P. Bellonius, qui in Orientalibus diutius vixit regionibus, multa quidem de venenatis animalibus obſervavit, nuſpiam tamen *Baſiliſci* meminit. Hic equidem *Obſervationibus ſingularibus*, & *Memorab. Rerum Lib.* 2. *Cap.* 73. *pag.* 132. ubi

de ſerpentibus agit, alatos dari teſtatur Dracones; hiſce autem *Baſiliſci* minime tribuuntur qualitates.

Bochartus de Animal. S. Script. Part. 2. *Cap.* 10. *pag.* 404. ubi de vero Baſiliſco, qui ſerpens eſt infeſtiſſimus, agit, quem ego, utut de hujus forma, viribuſque non ita inter omnes conveniat, dari cum viris maximis crediderim, *abſit*, inquit, *igitur à nobis, ut alas addamus tali monſtro, quod vel ſola reputatione tam eſt terribile.*

Sed nec noſtris temporibus ullus unquam viſus eſt talis, qualem deſcripſêre Veteres, nec ullibi terrarum reperitur *Baſiliſcus.*

Recentiorum tamen nonnulli hiſtorias quaſdam de eo lectoribus obtrudere geſtiunt.

Refert *Platina de vitis Pontificum* de *Baſiliſco*, cujus veneno Romae ſub fornice quodam prope ſanctae *Luciae* templum degentis tota infecta fuerit urbs, quique *Leonis IV. Pontificis Max.* precibus, memorante *Scaligero Exercitat.* 546. §. 4. extinctus fuerit. Verum, quia nec *Platina*, nec *Scaliger* figuram ejus expreſſit, anne ibidem venenatus ſerpens, an aliud quoddam latuerit monſtrum, aſſeri non poteſt. Neque enim letalem dari Baſiliſcum, ſed animal quoddam pro eo habitum fuiſſe haec probant teſtimonia. Idem de ſerpente, cujus cadaver ſe inter *Caeſaris Maximiliani* theſauros vidiſſe refert

fert *H. Mercurialis de venenis Lib.* 1. *Cap.* 21. ac de *Baſiliſco* ſylveſtri dicendum eſt, quem *Chriſtoph. Encelius Lib.* 3. *de re Metalli Cap.* 54. à Paſtore quodam acutâ ſecuri occiſum ſe vidiſſe tradit: Nam nec *Encelius* forte, nec Paſtor *Baſiliſcum* novit, quod vel hinc patet, quia neuter eminentiarum quarundam capitis mentionem fecit, quas haud dubie non minus obſervâſſent, quam alii, modo verus fuiſſet *Baſiliſcus*. Quod ſi etiam Paſtor hunc ſerpentem ranas, vermeſque comedentem vidiſſet, ut ſibi ab hoc narratum ait *Encelius* teſte *Nierenbergio Lib.* 6. *Cap.* 20. non adeo funeſtus fuit, ut fingitur, cum aſpectu non necaret: Quare etiam *Nierenbergius*, an *Baſiliſcus* Afer fuerit, dubitat.

Rarum admodum exemplum refert *Joh. Pincierius* Medicinae Profeſſor Marpurgenſis *Lib.* 3. *Ænigm.* 22. quod à D. *Moſano* Archiepiſcopo Caſalenſi ſe accepiſſe dicit. Narrat enim *Baſiliſcum* Warſaviae An. 1587. extitiſſe, qui adultam magnitudine aequans gallinam caput, quod tanquam galli Indici fuerit criſtâ, veluti coronâ inſigne, flavoque, ac coeruleo diſtinctum colore extulerit. Oculi ei erant, quales bufonis, corpuſque alis praeditum, miriſque variegatum coloribus, qui flavi imprimis, coeruleique, ac rubri, vel etiam virides apparebant. Longis ille flaveſcentibuſque gallo ſimilis inceſſerat pe-

dibus, poſt quos duo, quales bufonibus ſunt, conſpiciebantur. Incurvata denique ei, erectaque erat cauda, cujus ſuperior pars maculis notata erat, flaveſcebat autem inferior, extremitate bufonis colorem referente. *Joh.* quidam *Jaurerus* è Sileſia oriundus monſtrum hoc libertatis ſpe ex antro educturus ſpeculis quorundam conſilium ſecutus ſe totum cinxit, unde *Baſiliſcus*, formâ ſuâ conſpectâ, extinctus fuerit.

Haec autem ita quidem traduntur, ſed plus mererentur fidei, ſi oculatum ſe dixiſſet teſtem *Moſanus*.

Tacent etiam hac de re omnia temporis illius hiſtoriarum monumenta.

Sed nec in ſubterraneis antris, in quae demiſſi homines illico intereunt, ſuffocanturve, Baſiliſci latere dicendi ſunt, qui toxico necent. Vapores enim maligni antra implentes vitam homini quam citiſſime eripere valent, cujuſmodi exemplorum vetuſtas plena eſt, ac cauſa innoteſcit. Qua de re legatur *Lycoſthenes Tract. de operibus Dei*, nec non *Licetus*, qui referunt è ſepulchris, quae diutius occluſa fuerant, apertis erumpentes plurimos ſtrangulâſſe vapores.

De venenato quodam puteo in oppidulo, *Tilliers* non procul Vernolio Normanniae *Simon Vireſius pag.* 2. *fol.* 202. agit.

Seneca Quaeſt. Naturalibus multarum Italiae viarum antra venenoſum exhalare vaporem, quo in-

inſpirato homines, brutaque extincti fuerint, teſtatur, ita ut & aves eo tactae deciderint mortuae.

Plura apud *Fontanum Analect Obſ.* 22. ac *Marcell. Donatum Lib.* 2. *Hiſt. Med. Mirab Cap.* 6. extant. Quin etiam ſulphureum carbonum extinctorum vaporem pulmonum vias omninò occludere, hominemque ſubito ſuffocare videmus.

Quamvis autem vel mille homines, ut retulit *Moſanus*, *Baſiliſcum* illum viderint, unius tamen tantum adducitur, Teſſerarii videlicet teſtimonium, qui praedae precium haud dubie in caſtris melius, quam naturalium rerum diſtinguere novit formas.

Egregium, ſi dis placet, hac in re latet myſterium. Solus in ſpecu repertus fuit *Baſiliſcus*. Ubi autem gallus pater erat? Scilicet ille ſolus per longos viarum errores ex Africa in Europam pervenit.

Statuunt recentiores multi omnia ex ovis prodire animalia: quod & juxta Veteres in ſerpentibus verum eſt. Sacer etiam Codex *Eſaiae* 59. *v.* 5. ſerpentes, lacertoſque ex ovis produci teſtatur. An vero ovum quoddam illuc tranſlatum erat ex Africa? Sed quomodo in antro illud fovebatur? Quid ni etiam talibus in locis poſtea hujuſmodi reperta fuerunt animalia?

Unde, quaeſo, animal illud nutrimentum accepit, quo ita increſceret?

Maxima autem de Baſiliſco terribiliore, alatoque, quem ſictum ſtatuo, dubitandi cauſa eſt ſcribentium diſſenſus. Ita ut vel diverſas deſcripſerint animalium ſpecies, quae uno, eodemque comprehenderint nomine, vel chymaeram, aut Poëticam fictionem protulerint. Neque enim deſcriptio tantum, ſed & effectus illorum animalium immane quantum diſcrepant.

Aetius Tetrab. 4. *Serm.* 1. *Cap.* 33. *fol.* 699. Baſiliſci capiti tres adſcribit eminentias, nullâ maculae albae mentione factâ, cujus nec *Galenus Lib. de Theriaca ad Piſonem* meminit, qui flavum Baſiliſcum, prominentiiſque caput decorum ſcribit.

Plinius Lib. 8. *Cap.* 21. illum 12. non amplius digitorum magnitudine, albaque, veluti corona, macula inſignem è Cyrenaica Africae regione ortum ſcribit. Nec diſcrepat *Aelianus de Animalibus Hiſt.* 2. *Cap.* 5. *fol.* 38. nec *Solinus Polyhiſt. Cap.* 40. Qui, ſerpens eſt, inquit, pene ad ſemipedem longitudinis, albâ quaſi mitrula lineatus caput.

Avicenna Lib. 4 *Fen.* 7. *Tr.* 4. *Cap.* 22. eundem coronato, acutoque capite, duarumque palmarum longitudine, nec non rubris oculis, ac colore nigro-flavo eſſe ait. *Ariſtoteles Lib.* 8. *Hiſt. Animal.* ipſum ſeſquipedem longum dicit, ut &

Lev.

Lev. Lemnius Lib. 4. *de Occult. Nat. Miraculis Cap.* 12., *Grevinus Lib.* 1. *de venenis Cap.* 18. *pag.* 86. trium illum palmarum longitudinis eſſe tradit. *Encelius* autem apud *Nierenbergium* majorem, ac valde craſſum aſſerit. Quotquot autem ejus expreſſerunt figuram, non minus diſſentiunt, ut ex *Geſnero*, *Grevino*, *Paraeo*, *Aldrovando*, aliiſque liquet.

Veteres etiam pari diſcordia qualitates ejus narrârunt. *Galenus* enim *d. l.* ſolo adſpectu, halituque homines interimere, tactumque animalia caetera necare ſcribit, *Heliodorus Aethiop. Lib.* 3. illum ſpiritu, viſuque omnia loca vicina inficere ſtatuit. *Eraſiſtratus* apud *Dioſcoridem* eum mordere teſtatur, ut & *Actuarius Lib.* 6. *Meth. Medendi Cap.* 11. Illum viſu interimere non credit *Jonſtonus*, quis enim ipſum primò vidiſſet. Tot denique de eo figmenta, fabulaeque exſtant, ut riſum vix tenere queat lector.

Horum inſigniora vide apud *Albertum Magnum Lib. de Animalib.* Nonnulli, & inter eos *Fracaſtorius Lib.* 2. *de Antipath. Rer. Cap.* 1. *&* 9. omnes, qui ipſum intuentur, etiamſi vel mille diſtent paſſus, mori, Arabeſque ſibilum ejus tantum audientes interire mentiuntur.

Denique *R. Selomo* apud *Bochartum d. l. pag.* 407. quemvis ſerpentem, poſtquam 70. annos vixit, Baſiliſcum fieri, & tunc obturare

aurem, ne incantationes audiat, nugatur.

Ideoque non immerito *Cardanus*, ſi omnes, qui *Baſiliſcum* viderant, vel audiverant, obiiſſent, neminem unquam vidiſſe ſe *Baſiliſcum* referre potuiſſe ſtatuit.

Meminit *Plinius Lib.* 8. *Cap.* 21. Equitis, qui equo inſidens haſta *Baſiliſcum* interfecerat, quemque veneni vis per haſtam penetrans non tantum necaverit, ſed & ipſum neci dederit equum. Similia habet *Avicenna d. Lib.* 1. *Aelianus loco adſcripto* illico extingui tradit homines baculum manu gerentes, quem *Baſiliſcus* forte mordet.

Solinus d. Cap. 40. Nec homines, inquit, tantum, vel aliorum animantium exitiis datus, ſed terrae quoque ipſius, quam pollunt, & exurit, ubicumque ferale ſortitur receptaculum. Denique extinguit herbas, necat arbores, ipſas etiam corrumpit auras, ita ut aëra nulla alitum impune tranvolet infectum ſpiritu peſtilenti. Cum movetur media corporis parte ſerpit, media arduus eſt, & excelſus.

Quin etiam, quod magis mirere, nonnulli aliud animal *Baſiliſcum* mortuum attingens, propiuſve accedens extemplo extingui ſcribere non verentur. Quod & affirmat *Solinus*, qui ne defuncto quidem vim deeſſe ſcribit.

Quae ſi vera ſint, quo quaeſo pacto tot viri celebres *Baſiliſcum* non vivum tantum, ſed & mor-

tuum

tuum tam accurate deſcripſerunt? Eſt enim animal non ingens, ac propius conſpiciendum.

Quomodo ille, qui ſpeculis undique munitus erat, ad *Baſiliſcum* abſque certo vitae diſcrimine properavit? vel an reſpiratione tam diu caruit? Quidam enim extitiſſe memorantur *Baſiliſci*, qui non ſolum vicinum locum, ſed & totas, teſte *Philoſtrato vitâ Apollonii*, infecerint regiones.

Quare autem ſuo monſtrum extinguitur veneno? Hoc enim ſi certum eſt, illi etiam, qui alios afflatu necârunt (qualis erat virgo *Alexandro Magno* dono data, nec non Italus ille, quorum ſcholio ad *Obſ.* 22. de eſu Aranearum mentio facta) cognato interiiſſent toxico.

Quomodo *Avicenna* rubros ei oculos, aliive flavos, aut flammeos eſſe dixiſſent?

Cur autem contra letalem *Baſiliſci* morſum remedia praeſcribuntur, cum ſit inſanabile vulnus? nec quiſquam ei ita appropinquare poſſit, ut morſu laedatur? Haec certe non ſolo adſpectu, ſed ſerpentum more, morſu videlicet, illum nocere indicant.

De remediis parti venenato Baſiliſci dente laeſae adhibendis legatur *Caſpar Bartholinus Th. Fil. Exercit. Miſcell. pag.* 50. *Dioſcorides Lib.* 6. *Cap. ult.* atque *Eraſiſtratus* Caſtoreum prodeſſe aſſerunt.

Aetius autem *Tetrab.*4. *Serm.*1. *Cap.*33. quaevis incaſſum applicari ſcribit medicamina; cum im-

medicabilem Baſiliſci morſum, ſubita morte medentium conatus fruſtrante, veteres ſtatuerint.

Ita ut vero ſimile ſit omnia, quae de Baſiliſco circumferuntur, mera eſſe figmenta, nec non monſtra, quae nobis hodie occurrunt, non niſi artificis opus eſſe, quemadmodum *Aldrovandus*, *Jonſtonuſque* piſcium artificialium delineationem exhibent.

Recte itaque *Magnus Scaliger Comm. in Hiſt. Animal. Lib.* 2. *Cap.* 8. multos formam *Baſiliſci* gallo ſimilem artificio expreſſiſſe teſtatur.

Joh. Ioeniſch. Schol. ad Obſ. Vedelii Miſcellan. Med. Phyſ. Curioſ. Germ. Decur. 1. *An.* 3. *fol.* 204. Ejuſdem individui, inquit, exuvias, & hic Uratislaviae menſe Majo currentis anni à nobis viſas eſſe nulli dubitamus. Affabre ſatis, & ſecundum Auctorum deſcriptiones erat formatum: verum poſſeſſor, fraude detecta, nobis faſſus eſt non eſſe *Baſiliſcum*, ſed ex certa Rajae ſpecie per artem ſic formatum animalculum, pedes ſcililet gallinaceos, eminentias capiti adhaerentes inſerendo, alias partes reſcindendo, eo prorſus modo, quo ruſtici joci ergo gallis caſtratis calcaria pedum reſcindunt, & vertici per inciſionem prius factam criſtae loco inſerunt, ſicque vere cornutos reddunt. Exuvias iſtas artificio quodam conjunctas, & in *Baſiliſci* formam ad Auctorum mentem, & hiſtoriam effictas fuiſſe, poſſeſſor illarum Hamburgi, & alibi ſponte faſſus eſt. Quae
cum

cum Clariſſ. *D. Vedelius* in itinere ſuo curioſo reſciviſſet, quod olim cum aliis ſubolfecerat, ne falſa pro veris obtruderentur, Amſtelodamo An. 1672. 8. Novembr. monuit D. *Salomonem Reyſelium.*

Non diſſimilem cornuti galli effigiem D. *Steph. Blankardus Collect. Med. Phyſ. Centur. 6. pag.* 82. exhibet, ac *pag.* 209. D. *Corn. Dykium* ſaepius vidiſſe refert, qui tumentem illam partem, unde calcar prodit, abſciſſae junioris galli criſtae infigerent loco, ubi nihilominus illud creſceret.

Haec autem ut plus mereantur fidei, quaedam è *Conradi Geſneri Nomenclatore Aquatilium pag.* 139. addam. Pharmacopolae, inquit, & alii quidam Rajas exſiccare, & ſceleton in varias, admirabileſque vulgo figuras effingere ſolent, cum alias, tum quae ſerpentem, aut Draconem verum prae ſe ferunt. Corpus enim inflectunt, caput, & os diſtorquent, aliaque incidunt, & circumcidunt, laterum anteriorem partem aliquouſque reſcindunt: reliquum erigunt, ut alas ſimulet, & alia pro arbitrio comminiſcuntur.

Sic olim *Thom. Bartholinus* filio *Caſpari*, tumporis Leidae degenti, per literas ſignificavit ſimile quoddam artificiale corpus rajae falſò Hafniae pro *Baſiliſco* fuiſſe obtruſum.

Petrus Borellus Hiſt. & Obſerv. Rarior. Med. Phyſ. Centur. 2. *Obſ.* 74. *fol.* 169. Multi, inquit, in muſeis oſtendunt *Baſiliſcos*, dracones alatos, man-

mandragoras figuram humanam referentes, quae multos ad horum realitatem aſſeverandam monuêre, licet certo ſciam arte haec omnia parari; ſi enim exiſterent, rariora reperirentur. Vidi enim ex mure excoriato, & exſiccato Baſiliſcum confectum, ex piſce vero Raja exenterato, collo oblongato, & coronâ inciſionibus factâ ſit Draco volans coronatus, qui ab aliis etiam *Baſiliſci* nomine inſignitur. Multos ejuſmodi vidi apud Italum quendam, qui iis ſibi victum quaerebat, curioſi enim eas ab illo emebant; Ipſe autem oſtendit mihi modum eos conficiendi.

Denique ſi *Baſiliſcus* animal eſſet certum, in Noë etiam fuiſſet arca, rerum enim Creator *Geneſ. Cap. 6. v. 7.* ſe deleturum omnia reptilia è terro dicit, & *v. 19. 20. Noachum*, ut ex ſingulis univerſae terrae animalium ſpeciebus bina, maſculum nempe, & foeminam in arcam introducat, & *Cap. 7. v. 8. 9.* ex omnibus univerſae carnis animalibus bina in *Noachi* arcam ingreſſa teſtatur. *Cap.* autem 8. *v.* 19. omnes beſtias, repentes, ac volantes, vel ſuper terram ſeſe moventes ex arca egreſſas fuiſſe legimus. Horum animalium in numero *Baſiliſcus* fuerit neceſſe eſt, ſiquidem juxta communem opinionem nulla animalium ſpecies perierit, nec poſt creationem nova generata fuerit. Baſiliſcum autem in Arca fuiſſe vero ſimile non eſt, Reliqua namque interfeciſſet animalia veneno. Vel ſi fuit, viſu

non

non necavit; Neque enim alias evaſiſſet ſummus cuſtos *Noachus*. Niſi forte miraculo contigiſſe quis dicat, ut nulli *Baſiliſcus* intulerit noxam, ſiquidem ex diluvii Hiſtoria quaevis animalia ſolitas in arca exercuiſſe operationes, nec non naturali, ac cujuſque naturae conveniente vixiſſe conſtet alimento.

Nec cuivis, opinor, uſque adeo perſpicuum erit, cur Veteres hoc animal, de cujus indole valde dubitatur, tam varie deſcripſerint.

Ne tamen omnis in ipſos conjiciatur culpa, ſciendum eſt, hieroglyphicam eorum in ſcriptis latere veritatem, qua ingratus, ac malignus exprimitur homo. Eſt enim illis *Baſiliſcus* quoddam uſus non exigui emblema.

W. Franzius de Hiſtor. Animal. Sacra Part. 4. *Cap.* 5. *fol.* 529. Etſi, inquit, hoc animal quoque eſt imago Diaboli, cujus tanta eſt pernicies, ut ſeducantur, qui non tantum converſantur cum ipſis diabolis, tamen commode referri poteſt ad maleficos. Sicut igitur halitu interficit *Baſiliſcus*, ita malefici voce calumniante plurimis nocent.

Nonnulli, ut eum exiſtere oſtendant, urbi Baſileae à *Baſiliſco* nomen obtigiſſe ſtatuunt, qui ibidem loci ſub ponte quodam repertus ſit. Haec autem à plurimis exploſa eſt opinio, quam nullâ niti ratione *Munſterus Lib.* 3. *Coſmographiae* ſcribit.

Varia

Varia equidem de nominis iſtius origine proferuntur. Nonnulli enim illud à Rheni trajectu ortum tradunt, unde *Paſſilea* vernacule, ſive *Paſſil*, teſte *Beato Rhenano*, dicta ſit urbs.

Ejuſdem quoque *Ammianus Marcellinus Lib. Hiſt.* 30. meminit, Baſiliamque vocat, alii autem *Baſileam* dicunt, ac ſi regia ſignificetur urbs. Quidam à *Baſilina Caeſaris Juliani* Matre dictam putant. A quibus diverſi *Baſilio* praecipuo quodam Romano deberi originem ſtatuunt. A *Baſilica* nonnulli, ſive Templo ab *Auguſta*, ſive *Auguſt*, illuc translato proveniſſe autumant. *P. Cluverius* denique *Germaniae Antiq. Lib.* 2. *Cap.* 5. *fol.* 22. à magna quadam quercu deo cuidam *Baſil* ſacra, atque Imperatoris *Valentiniani* tempore, qui *Baſileam* An. Chriſti 374. condidiſſe fertur, ſuperſtite denominatam memorat urbem.

Quid autem S. Scripturae locis adeo clare de *Baſiliſco* agentibus fiet?

Certum utique eſt, quoties in hac illius fit mentio, regiam quandam, malignamque admodum ſerpentis, qui ſummâ veneni alios ſuperet vehementiâ, intelligi ſpeciem, qua hominum vitia, malignique notantur animi. Ita cape *Proverb. Cap.* 23. *v.* 32. *Velut ſerpens mordebit, & velut tſiphoni* (quidam vertunt *Baſiliſcus*) *punget*; nec non *Jeremiam Cap.* 8. *v.* 17. *Immittam in eos ſerpentes, & Baſiliſcos in quos nulla eſt incantatio, & mordebunt vos, ait Domi-*

minus. Per hoſce Aſſyrii commode intelligi poſſunt.

Legimus & *Eſaiae Cap.* 11. *v.* 8. *oblectabit ſe lactens infans ſuper foramen aſpidis; & ſuper cavernam, tſiphonis* (nonnullis *Baſiliſci*) *qui nuper ablactatus eſt, manum mittet.* Praecedente *v.* 6. Eccleſiae praedicitur pax ſubita gentium ad Chriſtianiſmum converſione futura.

Deinde Orthodoxorum, paganorumque cohabitatio, veraeque Eccleſiae ab haereticis portenditur ſeparatio, quorum doctrinam veluti veneno quodam infectam Baſiliſcus ſignificat: qui ſerpens longe peſſimus Antichriſti quaedam eſt effigies. Aſpidis autem antrum hujus ſedem, templa, & caetus notat. Lactens ille puer veritatis ſunt Doctores (quamvis *Pſ.* 8. *v.* 2. ita etiam vocentur Apoſtoli) qui variis ac praeſertim Reformationis temporibus Antichriſto ſe oppoſuerunt. Per delectationem ſuper aſpidis cavernam, manumque in eam immiſſam pugna verorum Paſtorum contra Romani Pontificis tyrannidem, eorumque ſignificatur victoria.

Praeterea *Eſaiae Cap.* 14. *v.* 29. *Ne laeteris Palaeſtina tota, quod confracta ſit virga percutientis te, nam è radice ſerpentis exit Baſiliſcus.* Hunc locum *B. Hieronymus* de *Ozia* agere ſcribit, qui ſerpentis inſtar Palaeſtinos pupugerat. Ejus enim de ſtirpe alius ſerpens, *Ezechias* ſcilicet, gravior, infeſtiorque, ac veluti Baſiliſcus, prodit.

dit. Atque iſta quidem egregie ita exponuntur, quamvis & de Meſſia hic ſermonem eſſe hieroglyphicum ſuſpicari liceat. Vide ſis viri excellentiſſ. *Sam. Bocharti Hierozoicon.*, ſive *de Animal. S. Scripturae Part.* 2. *Cap.* 10. *pag.* 405., *&* 406. quod eſt omnigena eruditione, atque doctrina locupletiſſimum opus. Denique *Cap.* 59. *v.* 5. ejuſdem: *Ova* Baſiliſci *excludunt*, *&c. qui comedit de ovis eorum*, *morietur*: *& ſi quis ea conterat*, *erumpet vipera.* Ova haec ſunt crimina, & ſcelera, quae cogitatione concepta per opera excluduntur. Plura *Bochartus* d. l. Sed iſta hujus non ſunt fori.

Quare verum quidem ſerpentem exiſtere, qui *Baſiliſcus* vocetur, cum tantis viris, atque ipſo Sacro Codice teſte, qui à figmentis non mutuatur ſimilitudines, exiſtimaverim. Illum autem omnium longe peſſimum nemo ignorare poteſt. Ita enim *Lucanus Lib.* 9. *Pharſal.*

Sibilaque effundens cunctas terrentia peſtes,
Ante venena nocens latè ſibi ſubmovet omne
Vulgus, & in vacuâ regnat Baſiliſcus arenâ.

Verum quicquid de illo ſupra modum traditur, damnandum cenſeo. Alas itaque, funeſtumque ſibilum, atque adſpectum (non tamen halitum) nugis deberi, quaeque interdum hiſce in regionibus circumferuntur, cadavera ex aliis animalibus arte efficta aſſero.

F I N I S.

P. STALP.

P. Stalp. vander Wiel

Corn. Fil. M. D.

DE NUTRITIONE FOETUS EXERCITATIO.

LEIDAE,

Apud Joannem à Kerkhem, 1727.

BIBLIOPOLA
LECTORI.
S.

PRopter materiae affinitatem, quae huic Diſſertationi cum Obſervatione XXXII. eſt, tuamque in gratiam Inaugurales *D. Petri Stalpartii vander Wiel* Theſes Anni 1686. menſe Auguſto Lugduni Batavorum propoſitas ad calcem adjeci, neque minus gratas fore confido.

PROOEMIUM.

LECTORIBUS S.

Quandoquidem omnes humanae ſtructurae morbi ſuos jam olim toties invenêre explicatores, quaenam mihi ſtudiorum prolaturo Primitias, morique recepti facturo ſatis, potiſſimum deligeretur materia, diu equidem, multumque dubitavi. Quota enim quaeque eſt Academia, cui non recocta ſaepius obtrudatur crambe? Dum verò hyeme proximâ ſecundinis humanis purgandis, atque ad cerae injectionem per ſiphonem praeparandis incumberem ſedulò, novae quidpiam rei, nec ullis, quod ſciam, etiamnum cognitae videre contigit, quod uſque adeò me permovit, ut, exploſis veterum de venae umbilicalis uſu commentis, minimè eorum de foetus in utero productione, incrementis, ac nutritione opinionem amplexus ulteriorem hujus rei inſtituerim indagationem: Incenſum autem animum porrò inflammabat jam diu mihi nata hujuſce rei quàm accuratiſſimè pernoſcendae cupido. Atque ita, dum ſingula penitius intueri geſtio,

& nonnunquam non inutilia fortè annoto, crevêre in juſti libelli (qualem diſputaturi pro more edunt) molem mea qualiacunque haec obſervata. Atque haec quidem eſt opinionis noſtrae de Nutritione foetus in utero *ſcripto publico divulgandae occaſio. Tantum autem abeſt, ut quenquam his offendi velim, ut omnium contrà, quotquot hiſce meliora edocti ſunt, quibus mea ſubmitto, ad ulterius perveniendum opem implorem. Dabitur tamen, opinor, prolixius haec noſtra demonſtrandi occaſio. Sed pergite, ſultis, en parturio.*

DE NUTRITIONE FOETUS EXERCITATIO.

§. 1. QUantum itaque ad rem. Foetum ego non tantum pingui, reſinoſâve ali materiâ, ſed & hanc *per os tantum*, minimè verò *per venam umbilicalem cum ſanguine materno* admitti ſuppono. Ut autem hanc materiam ab ovo aggrediar, tribus, quod ajunt, verbis ejuſdem in uterum receptionem, ut tantò facilior ad ulteriora pateat tranſitus, proponam.

§. 2. Mutuo igitur congreſſu mare fermentum genitale aeſtu venereo cum impetu in uteri vaginam ejaculante, ſubtilior ejus portio, quâ data via, abit, partim ſc. cum vaſorum ſanguiducorum, copioſè tortuoſo ductu vaginae inſertorum, tum lymphaeducorum poros ingreditur, partim internum uteri orificium penetrat, quod plerumque exactè clauſum dicitur in non gravidis, verùm ſufficienter coïtus tempore aperitur titillatione virilis fermenti, quam ingens, & copioſus ſpirituum in partes vicinas, & praeſertim uteri, ſequitur influxus, quo partes ejus diducuntur, illo namque uterus, tubulis brevioribus redditis, fit rotundior, undè & ejus oſculum dehiſcit, fermentumque virile arvum genitale ingreditur, quod ſimul ac ingreſſum eſt, ulterius penetrat illius fungoſae ſubſtantiae poros, humoribuſque illic circulantibus admiſcetur, ac per vaſa lympha-

tica cum ſanguine venoſo tandem ad cor deducitur, atque ita toti maſſae ſanguineae, circulationibus tamen nonnullis intercedentibus, permiſcetur.

§. 3. Maſſae ſanguineae hoc fermento impraegnatae neceſſario etiam portio quaedam lege circulationis pervenit ad teſtes muliebres, *ovaria* (& quidem rectè) dictos, & illuc delata intrat vaſa per ova horum ovariorum diſſeminata, & tandem per poros illorum particulae quaedam hujus fermenti ovi ingrediuntur ſubſtantiam, & fermentationem in eâ excitant. Nec tamen aliter, quam in Macrocoſmo per terrae ſuccos ope Mat. Pr. Elem. ſemina faecundantur, plantaeque, vel arbores evadunt, ſuppono rem ſeſe habere in noſtro Microcoſmo; & ſic etiam ova in ovariis, ut ſemina in terrâ, turgidula facta tandem extrudi, & ita carceres nimis anguſtos linquere.

§. 4. Ovum autem è veteri ſede egreſſum magis commodam occupet, neceſſe eſt, ad quam non niſi per viam admodum anguſtam pervenit, nempe per tubam Fallopianam: quo pacto autem illam ſubintret, diu fuit litigatum, & adhuc ſub judice lis eſt. Quâ de cauſâ nonnulli ignorantiam ſuam diſſimulantes qualitatibus, neſcio quibus, occultis id adſcripſêre: nobis autem ad has, ignorantiae totidem aſyla, praeſertim hic recurrendum minime eſt, quoniam hoc cuivis ad ſtructuram, & ſitum tam ovarii, quam tu-

tubae Fallopianae, ac ad illa, quae, dum fermento virili ſubſtantia ovi eſt infecta, & turgeſcit, fiunt, rectè attendenti ſatis clarum evadit. Ovario namque ſenſim turgeſcente, neceſſe eſt, ut etiam magis, ac magis orificio dictaè tubae appropinquet, aut vice verſâ, dum ſitus hujus tubae ita habeat, ut ejus orificium ſemper ovarium ſpectet; & quando ovarium intumeſcit, non ſolum accedit ad tubam, reſpectu illius ſpatii, quod tum magis occupat, ſed etiam, quatenus increſcit, & intumeſcit, membranam inter tubam, & ovarium intermediam, ob figuram alam veſpertionis dictam reddit breviorem, ac proindè orificium tubae quaſi ad ſe atrahit, undè tandem illud (utero inſuper ſpirituum, humorumque in ejus ſubſtantiam per foeminarum ex voluptate palaeſtrae venereae, ejaculationeque virilis fermenti protractam imaginationem, majore influxu nonnihil tumefacto adjuvante) ovario, vel potius ovo, jam extra ovarium, ut ſolet vulgo ſemen extra terram, propullulanti ſit contiguum: quo facto data eſt occaſio, ut ovum jam jam vinculis ſuis liberandum viribus, ut ita loquar, propriis, domicilium mutet.

§. 5. Ovum dictam tubam ingreſſum ulterius pergit, & gyris iſtis, qui tubae, tanquam totidem valvulae, ne illud repellatur, inſerviunt, poſt idem à preſſione partium circumjacentium, magis influxis, uti & accedente majori ſpirituum influxu, ad tubam propellitur in uteri cavitatem,

non aliter, ac faeces (comparationi ſit venia) preſſione partium, inteſtina ambientium, ac continentium, & ſpirituum in eorum fibrarum interſtitia copioſiori influxu ſecundum ductum inteſtinalem per anum in latrinam propelluntur: Atque haec de ovi in uterum ingreſſu.

§. 6. Nunc verò inveſtigandum erit, quid ovo in uterum demiſſo ulterius accedat. Hoc autem indies increſcere nemo, opinor, negabit, nec accretionem illam à nihilo procedere ullus contendet. Demonſtrandum itaque eſt, quomodo ovum illud, quod accreſcit indies, accipiat nutrimentum, ſive materiam incrementi cauſam; hanc per materna in embryonis, ſeu ovi, vaſa ſatis liquet non immitti, quoniam tum, uti plurimi teſtantur, nondum affigitur utero, vel ſaltem non ita notabiliter, ut ſanguis foetae queat traeſire (uti medici, & Anatomici id poſtea fieri volunt) in ovi, ſeu embryonis vaſa: Quoniam itaque materia illa, quâ ovum accreſcere debet, praedicto modo non deponitur, perſpicua magis quaerenda eſt via; eamque non aliam ſuppono, quàm poros uteri intus foras, & poros membranularum ovi foris intrò ſpectantes, per quos materia illa nutritura formâ roris, aut vaporis, tranſmittitur ad augmentationem partium futuri, aut jam embryonis.

§. 7. Ovo itaque indies creſcente, uterus neceſſario fit amplior, ut embryoni locum cedat, uti loquuntur. Hanc autem ampliationem omninò

mninò automaticam, embryoniſque incrementum unicam cauſam cenſeo: illud namque, auctis etiam liquoribus, notabiliter increſcens, quamquam ſenſim, uteri ſubſtantiam diſtendit undique, dilatatque. Quod & in ſeminibus terrae commiſſis videre eſt, quae diſtenſa, tandem contra vim aëris elaſticam, terram elevant, & ſe plerumque extra illam attollunt plus minus, prout vel terrae fuêre profundius injecta, vel illa compactior eſt, ſolutiorve: Sic etiam videmus multis fructibus, dum creſcunt, figuras quasvis artificio quodam imprimi poſſe, ſi initio, vel antequam medium magnitudinis, ad quam vulgò excreſcere ſolent, adepti ſint, vaſe, quàm quo adulti caperentur, anguſtiore, & ad lubitum intus figurato, includantur. Similiter conſtat inciſuras arborum ſenſim dilatari non providentia quadam, interno trunco locum cedente cortice, ſed ipſius trunci incluſi motu, ſuccorumque propulſione, quibus nutritur, & augeſcit dimovente corticem, ac diſtendente. Eodem plane modo increſcens quotidie embryon uterum ſenſim reddit ampliorem, placentamque, ac membranas in illius cavernulas trudit, pellitque; non ſecus ac vaſi auguſtiori intus exarato incluſi fructus partes quaedam, reliquis cedere neſciis, interno motu, & ſuccorum propulſione coguntur in inaequalitates illi imaginem quandam imprimendi gratiâ factas: Et ſic tan-

dem, ut hepar, lien, inteſtina cum peritonaeo, pulmones cum pleurâ, &c. mutua ſuperficierum convenientiâ, nec non preſſione (velut dicta viſcera tum vulgò ex ſtagnatione humorum viſcoſorum, aut terreſtrium, mole debitâ majora exiſtunt, undè per conſequens major diſtenſio) coaleſcunt, ipſi utero placenta affigitur, eique magis, minuſve arctè accreſcit, pro internae uteri faciei inaequalitate, illiuſve ſuperficierum cum placentâ convenientiâ.

§. 8. Atque ita quidem liquet, quo pacto placenta utero affigatur. Supereſt jam, ut breviter, ac dilucidè demonſtrem embryoni *per os tantum* nutritium infundi ſuccum: eſt enim hic praecipuus hujus ſcriptionis ſcopus. Ut aliquis autem obſervetur ordo, animus eſt oſtendere 1. *etiam per os nutriendum eſſe foetum.* 2. *Per illud tantum nutriri*, quae, quantum potero, ratione, experientiâ, experimentiſque dilucidabo, & confirmabo. Quantum autem ad *prius*, illud, colendi mihi Parentis *Obſervatio* XXXII. *Part.* 1. *Cent.* 2., quae eſt de infante abſque funiculo umbilicali edito, uti & in eandem ſcholium ſatis ſuperque demonſtrant, ideoque, dum illis circa hanc quaeſtionem aſſentior, ejuſdemque ibi in plurimis ſum opinionis, eadem hîc non apponam. Sufficiet ſolum oſtendiſſe foetum ſuccum alimentarium per os tantum ſumere, quare hîc demonſtrandorum cupidi dictam Obſervatio-

nem adeant. Verum, ne prorſus videar otioſus, nonnulla adducam, quae hypotheſin hanc etiam confirment.

§. 9. Satis autem conſtat, ubicunque quaedam ſit cavitas, & praeſertim cujus circumferentia, laterave ſint intus mollia, ibi etiam ſemper exiſtere cauſam cavantem, materiam ſcilicet quae cavitate illas (ut hic ſunt os, aſpera arteria, bronchia, oeſophagus, ventriculus, inteſtina, vaſa lactea, &c.) & per conſequens earum latera, quae alias ad ſe invicem accedentia (experientia id quoque comprobante) coaleſcerent, apertas teneat. Hanc autem eſſe ſtatuo illum liquorem, cui foetus intra membranas placentae innatat; nec, quin ille multas particulas nutrientes ſibi permixtas habeat, ullus dubito. Quotquot autem per venam umbilicalem tantum nutriri foetum ſtatuunt, eundem nutrimentum attrahere non poſſe ajunt, quod in uterò non reſpiret, & ad ſuctionem requiratur reſpiratio. At illi & eundem reſpirare ſciant, & barbarum verbum eſſe *ſuctionem*, niſi eò forte intelligatur *propulſio*, quae fit partim ex inſpiratione, unde corpus illud, quod abdomini incumbit, circumdatve, ab eodem, cum intumeſcit, propellitur, partim etiam à muſculis labiorum, & linguae, qui, dum à ſpiritibus inflantur, premunt extra uterum, cum ſugere dicuntur, matris papillam, & partes vicinas, unde in inſpiratione lac in os impellitur:

intra

intra uterum verò, & in brutis, quae cum dentibus naſcuntur, corpus iſtud ſpongioſum circa dentes (de quo & ſatis accurate parens meus dictâ Obſervatione) in hominibus vero, qui ſine dentibus prodeunt, ſpongioſi corporis loco linguam premunt, & gingivas, atque itidem humor membranis foetum involventibus contentus, paulatim in os depellitur: paulatim dico, quod haec impulſio non ceſſet in utero, extra eum autem tantum aliquando, ſed majori longe quantitate ſimul, fiat. Hanc itaque impulſionem, quoniam in utero reſpiratio multo minor eſt, quam extra eundum, multum adjuvat ipſius matris reſpiratio; ejus enim diaphragmate, uti & inteſtinis ab hoc deorſum propulſis, neceſſario uterus, & conſequenter liquor membranis inhaerens premitur, quare etiam dicta liquoris in foetus os impulſio intra uterum ſic promovetur, adjuvaturque.

§. 10. Nutritionem foetus per os deſtruere praeterea conantur, qui ajunt quaedam animalia eſſe producta, quae inſtrumentis ſuctionis caruerint, quibuſve ſaltem os fuerit clauſum, ac proinde ſugere non potuerint, nec conſequenter per os nutriri: hanc autem objectionem (quam poſt pluribus abſolvam) ita infringo, dicoque exempla proſtare, quod quaedam animalia fuerint producta abſque vaſis umbilicalibus, vel ſaltem his abruptis per aliquot tempus, & cöalitis,

ac per conſequens per umbilicum nutriri non potuerint, ut hîc quidem nihil profecerint. Quantum autem attinet ad objectionis ulteriorem explicationem de privatione inſtrumentorum ad ſuctionem neceſſariorum, dico 1. rarius haec contingere, illiſque, qui contigiſſe ferunt, vix habendam fidem propter plenius proponendas rationes; 2. ſi contigerit, illa animalia tamen habuiſſe circa illum locum alia organa, viaſve, per quas alituram acceperint, quae ſaepius non animadvertuntur, quod non exacte illi inquirant, atque ex aliorum fere relatu ſcribant; 3. illa foraminula, aut organa videri quidem, nec tamen eſſe occluſa; 4. ſi ipſis clauſa eſſe, aut ita videri concedamus id ultimis geſtationis diebus fuiſſe factum, quibus à matribus alimentum accipere non potuêre, eoque tempore propriâ particularum nutrientium quadrâ vixiſſe crediderim; intra corpus enim maternum exiſtentia parum, aut ſaltem longe minus, quam in lucem edita per inſenſibilem tranſpirationem amittunt, & cum non amplius potuerint ſucco proprio vivere, ſanguine, ſpiritibus, & humoribus diuturnâ, ac continuatâ fermentatione, ceſſante particularum blandarum, ac pinguium adductione, acrioribus redditis, ideo nimis maturè, aut macilenta in lucem prodeunt. 5. ideo etiam mortua produci, vel ſaltem non diu vivere; 6. haec animadverti quidem circa bruta,

quae

quae non tam diu geruntur, ſed nunquam, quantum mihi innotuit, circa homines: vel ſi his talia contigerint, adfuiſſe tum etiam dictas circumſtantias. 7. quidni poſſit, ore, ſeu aliis organis, loco oris factis, occluſis latex nutritius per nares, aures &c. in cavitatem oris, aut in ventriculum immitti? quid ni etiam poſſet per anum impelli in inteſtina, loco ventriculi, & ſic in vaſa lactea? at inauditas plane eſſe eas vias clamitas, ac contra ordinem, curſumque conſuetum: concedo. Sed, ſicuti viatori, occluſis viis ſolitis, aliae ſunt quaerendae, aut ſiſtendus gradus, ſic & ejuſmodi caſibus nutrimentum ſumendum eſt per vias conſuetas, aut moriendum; & quia forſan per vias inſolitas accipiunt, ideo etiam mox moriuntur, quamprimum in lucem producuntur, vel ſaltem non diu ſuperſunt, quia extra uterum tali modo nutriri & ſubſiſtere nequeunt. Per anum autem hominem ali poſſe nutrientes clyſteres exemplo ſunt.

§. 11. Diximus ſupra, cum nutritionis per os neceſſitatem demonſtrare conabamur, cauſam requiri, quae cavitates, de quibus ibi, apertas teneat, quod cum deſtrui non poſſit, quidam nihilominus inſurgunt in noſtram ſententiam, putantes ſe cauſam (ſalivam ſcilicet, bilem, & ſuccum pancreaticum) cavitates antea dictas conſervantem inveniſſe, eamque ad noſtrae hypotheſeos refutationem ſufficere: ſed ni-

nihil agunt. 1. cum pernego paucula iſta ſufficere ad tot, tantaſque cavitates integras conſervandas, & ſuſtinendas, cum inſuper ampliores indies reddi debeant illae; 2. dico non ſolum ſufficere, ſi os internum, aeſophagus, ventriculus &c. aperta teneantur, verum etiam os externum (gingivae nempe, & labia) ne illa unà cum linguâ, & gingivis ſibi invicem adhaerendo tandem coälescant, quare, ut per illa continuò aliquid transeat, perquam neceſſarium eſt; 3. ſi transitus hîc negetur, reſpirare nequiret foetus quod §.9. affirmavi. Reſpiratio autem intra uterum aeque neceſſaria eſt foetui, quam alimenti per os aſſumptio; 4. undenam maeconium? ex particulis craſſis, haud dubie dicent, ſalivae, bilis, ſucci pancreatici: id verò ex praedictis liquoribus produci poſſe; ſaltem tantâ copiâ, non eſt admittendum. Quo enim, quaeſo, pacto tanta quantitas craſſorum faeculentorum à particulis adeo tenuibus, ſubtilibuſque producatur? quae eâ de cauſâ ad nutritionem, ſive ad adhaerendum ineptae ſunt, ut ſaliva, bilis, ſuccus pancreaticus, cum in tenello tali corpuſculo longe adhuc, quam in matre, ſive in adultioribus exiſtunt tenuiores, ſubtilioreſque, dum talia etiam ſunt ejus vaſcula, quae dictos liquores tranſmittunt; 5. unde liquor, qui invenitur in foetuum ventriculis, & qui analogus eſt ei, qui Amnio membranâ foetum proximè cingente re-

reperitur, & quem, antequam ubera preſſêre, aliquando evomunt? Dicet forte quiſpiam per vaſa gaſtrica hujuſmodi materiam pervenire in ventriculum; verum non videtur tam copioſa materia, & quidem per poros tam anguſtos, ibi deponi poſſe. Sed poſito hoc, quomodo portio vitelli ovi, quae aliquando in ventriculo pulli gallinacei reperta eſt, eò deponatur, mihi explicetur? non putem certè quemquam dicturum per vaſa gaſtrica eam inferri in ventriculos; 6., quod praecipuum, addo, non tantum cauſam hîc requiri conſervantem, & latera ſuſtinentem, ſed & generantem, ſeu efformantem. Generale enim eſt axioma, quod, ubicunque ſint cavitates, ibi etiam cauſae fuerint efformantes, requiranturque perpetuò conſervantes; quis enim ſine cauſâ effectus? liquor itaque Amnio concluſus mihi eſt cauſa os internum, tracheam arteriam, pulmonum bronchia, oeſophagum, ventriculum, inteſtina, vaſa lactea efformans; quid autem praeter hunc iſta efformâſſet? nam, quamvis iterum in auxilium ſaliva vocetur, biliſque ac ſuccus pancreaticus &c. quae jam ante non ſufficere oſtendi, tamen illi liquores haec efformare non potuêre, quoniam illa debuerunt jam efformata fuiſſe, antequam dicti liquores illic potuerint ſeparari, & in ea immitti: ita ut ulteriori opus non ſit demonſtratione, quâ foetum in utero matris per os ſumere nutrimentum doceam.

§. 12.

§. 12. Poſtquam igitur liquet *etiam per os nutriri foetum*, probandum reſtat, ſuccum iſtum nutritium *per os ſolum* admitti: quod ſi ſtatuatur, unuſquiſque Medicus, & rerum Anatomicarum vel parum peritus, ſatis intelliget hypotheſin hanc repugnare circulationi ſanguinis, quae à matre praegnante in foetum, & vice verſâ plurimis retro annis fieri dicta eſt, paucis admodum exceptis, qui meam hypotheſin quidem attingere, eique, at obſcurius, aſſentiri videntur, ſed nihil demonſtrant, & nemo huc uſque quidquam, (quantum quidem noſſe licuit) quod probet, attulit, praeter virorum par clariſſimum, *Charletonem* videlicet, ac *Entium*, quibus forte addendi *A. Everhardus*, & *Franc. Bayle*, quorum ſcripta, abſolutâ jam hâc qualicunque ſcriptione, videre demum contigit, ita ut, cum illos nonnulla non ſpernenda ad hanc meam hypotheſin adferre viderim, diutius haeſerim, (ne compilator viderer) hanc diſſertationem in lucem ederem, nec ne; ſed, quoniam plurimorum, quae in hanc hypotheſin dicentur, à dictis ſcriptoribus nulla (quod ſciam) fiat mentio, non omnino operam luſurus mihi viſus ſum, ſi intricatam hanc quaeſtionem, & quae tam diu Medicorum, & Anatomicorum torſit ingenia, quantum poſſem, diſtinctius enodarem; eoque magis iſthaec mihi ſedit ſententia, quo plures hodie contrarie de circulatione ſentire intellexi.

§. 13. Ut igitur hanc meam hypotheſin confirmem, nego tam diu jam admiſſam foetus cum matre circulationem, imo dicere audeo ne guttulam quidem ſanguinis à matre in foetum, & vice verſâ, transire: ſed ne temerarius videar, objectiones diluam praecipuas, ac deinceps cujuſvis praejudicii immunem mihi eſſe animum videre erit.

§. 14. Primò itaque objici poſſet, quod ſi vaſis placentae cum uterinis tale non ſit commercium, ut ſanguis vice verſâ tranſeat, fluxus menſtruus ſtato tempore rediret, continuareturque, atque abortus eſſet cauſa: id autem minimè ſtringit argumentum: ſimiliter enim quaero, cur fluxus menſium non procedat, cum ovum, ſeu embryon nondum utero eſt annexum: illud autem fieri putamus, quod ſanguis faemininus impraegnatus fermento virili jam non auſcultet fermento, quod alias ſanguinem ſingulis circiter menſibus plus ſolitò movet, niſi forte ille nimis exiſtat craſſus, vel fermentationes ſatis ſint potentes, quare tum ſanguis fermentum eludit, ut in viraginibus, viriſque, qui fluxum propter ſanguinis fermentationes potentiores non patiuntur.

§. 15. Secundò non opus eſſe, ut placenta agglutinetur utero, ſi circulatio reciproca, & utrinque vaſorum unio non eſſet vera: Id equidem concedo; aſt dico eam agglutinationem

non

non fieri ob requiſitam circulationem, ſed deberi diſtenſioni, quae fit internâ fermentatione, & incremento embryonis, unde, ut §. 7. fuſius, utero annectitur.

§. 16. Tertium obſtaculum eſſe poſſet in vaſis placentae, quae utero tam arctè inſeri quiſpiam forte affirmabit, quam plantarum, ſeminumve radices terrae inhaerent, & hinc conſtare, matris vaſa ſanguinem effundere in foetum. Verum quidem eſt placentam, & aliquatenus etiam vaſa ejus in utero, ſed ſuperficietenus tantum, inſinuari, idque fieri neceſſum eſſe jam demonſtravi, & mox ulterius patebit: ſed hinc non ſequitur vaſa foetus, & matris neceſſariò eſſe unita; imo unita (aut potius agglutinata) hîc & illic ſibi invicem ſunt, ſed non ita, ut utrinque ſanguinem (intellige ante partum, antequam avulſa, & laeſa fuerint) tranſmittant, dixi enim ſupra non aliter applicari placentae vaſa, quam partes quaedam fructus in factitias inaequalitates vaſis, cui anguſtiori, diverſisque intus diſtincto ſculpturis includitur, cedunt, quia internâ fermentatione, & ſuccorum protruſione in eaſdem coguntur, quare quoque fructus eâdem figurâ, iiſdemque vaſis induitur lineamentis: ſic etiam quaedam partes placentae à motu embryonis, ſive ejus accretione in inaequalites uteri coguntur, inſinuanturque, & arcte affiguntur, ut abſque magnâ moleſtiâ quandoque, ac ruptione

ab utrâque parte vaſorum ſanguisferorum ſecundae divelli nequeant.

§. 17. Quartò ajunt ſanguinem poſt partum ab utero fluentem certo eſſe indicio vaſa foetus cum matris vaſis fuiſſe unita, ac proinde veram eſſe dictam circulationem: At hoc jam ex praemiſſis ſolvitur; illa enim fluxio, ſive lochia ſolum dependent, ut poſtea uberius explicabitur, à laeſione quorundam tam uteri, quam placentae vaſorum, productâ vel à matris nimiis preſſionibus, vel foetus calcitrationibus, vel ſecundarum ab utero divulſione; atque eâ de cauſâ etiam, quo illae magis, minuſve arcte utero affixae fuerint, & majori, minorive avellendae fuerint vi, ac quò vaſa majora, aut minora, plura, aut pauciora fuerint laeſa, vel quò ſanguis maternus plus, minuſve acris, tenuis, aut craſſus fuerit, eò fluxus ſanguineus major erit aut minor, tardius, citiuſve ceſſabit.

§. 18. Quintò; ſi aqua, vel cera liquefacta in arterias umbilicales ſiphonis ope injiciatur, omnis fere à convexâ, uteroque affixâ placentae parte effluet: Quod experimentum plane adverſariis videtur favere. Haud dubie enim hanc per illa effundi dicent foraminula, per quae ſanguis ex eorum opinione, dum, cum maternis eſſent unita, à foetu tranſit in foetam, & vice verſâ, quod tamen nego; & praeterea experimen-

mentum hoc non uſque procedit, imo ne guttula quidem effundetur, ſi placentae convexa pars tempore partus à matris nimis vehementibus nixibus, foetus calcitrationibus, aut obſtetrice divellente non lacerata, poſteave ab aliis, aut denique ab Anatomico in expurgando ſanguine non incautè tractata ſit. Verum omnis aqua levi, continuâque manuum preſſione per venam redibit, de quibus ulterius circa finem hujus Exercitationis.

§. 19. Sextò ſtatuunt illa animalia, quae ſine ore, aut eo occluſo prodierunt, nutriri non potuiſſe: Ajo, quod ſi talia dentur exempla, vias tamen aliquas circa os exſtitiſſe non animadverſas, ut §. 10. jam dictum plenius.

§. 20. Septimò fruſtrà placentam, & vaſa umbilicalia eſſe dicent, ſi negatae circulationi non inſerviant, nec humor embryon nutriturus per ea ſimul cum ſanguine materno deferatur, quoniam illorum alius uſus excogitari nequit: Reſp. quamvis eorum uſus demonſtrari non poſſit, eumque continuò ſenſibus non excogitemus, non abſurda ponenda eſſe; abſurda enim ea eſſe evincam: Deinde etiam nego eorum nullum eſſe uſum, ſed non eſt talis, ut per ea ex matre ſanguis, & per conſequens cum eo nutrimentum deferatur in corpuſculum foetus; verum ut ſanguis hujus per ea circulum faciat in placentam, non autem ulte-

rius, & illic ab aëre in cellulis, ſeu ſpongioſâ placentae ſubſtantia depoſito temperetur, & refrigeretur, atque ex eâ iterum per venam umbilicalem tendat in foetus hepar, & ſic tandem ad cor: Hanc igitur ob cauſam ſtatuo funiculum umbilicalem longitudinis quoque tantae eſſe, ut ſanguinis refrigerium tanto ſit majus; certo enim conſtat, quo remotior ſit à corde, eò frigidiorem evadere ſanguinem: Praeterea placenta, & praecipue ejus membranae, neceſſario requiruntur ad lympham nutritiam continendam, & ſervandam, ut poſtea uberius.

§. 21. Aëris autem, quo foetus ſanguinem etiam refrigerari diximus, minus facilis cuipiam forte videbitur in placentam tranſitus: Hunc vero in ejus ſubſtantiam, quae fere inſtar pulmonum celluloſa eſt (quare quidem aliquatenus alter foetus pulmo dici mereretur) ſingulis matris inſpirationibus propelli ſuppono per poros diaphragmatis, & uteri, cujus ſubſtantia ſpongioſa (praeſertim impraegnationis tempore) ac proinde valde poroſa eſt, quam ob cauſam aeque aër, imo facilius per uterum, quam per poros membranae pulmonariae in pectoris, & per poros diaphragmatis in abdominis cavitatem tranſire poteſt: Verum aliquis objicere poſſet, cum mater jam obierit, unde tum ſanguis foetus refrigerabitur, quoniam aër non amplius tunc inſpiratur, nam foetum aliquamdiu adhuc poſt

ma-

matris mortem ſuperſtitem manſiſſe experientia docuit: Dico, quod tum matris fotus, & calor internus non tantus exiſtat, ut ſanguini refrigerio opus ſit, & quia calor ſenſim minuitur, tandemque ceſſat, ideo foetum etiam emori putamus, & diutius, breviuſve ſuperſtitem manere, prout dictus calor diutius, aut brevius continuatur.

§. 22. Sed non ſufficit dicere ſecundarum, & vaſorum umbilicalium uſum eſſe talem, ac proinde ob hujus cauſam haec eſſe facta, ſed oportet mechanice oſtendere, quare ita producta ſint: hoc itaque ut explicem (nam quod ſciam, à nemine unquam id fuit factum) puto placentam, & vaſa umbilicalia praeter eum, quem modo dixi, alium inſuper habere uſum, vel ideo potius progenita eſſe, quod ſanguis, dum in embryone non, vel ſaltem non omnis (ut in adultis, vel aliquamdiu natis, ſed tantum aliqua ejus portio ad vaſa illa aperta tenenda, ne foetu in lucem edito eſſent coalita, & ſic ſanguis ligato poſt partum funiculo umbilicali per placentam circulari nequiens ſiſteretur, moreretur que infans) pulmonum vaſa intrare poterat ob aquam intus ſubſtantiam pulmonum prementem, eorum loco intrare debuerit vaſa umbilicalia, & placentam, quia, quoniam pulmones omni ſanguini ex cordis dextro ſpecu expulſo ſufficientem non dabant locum, alius

requirebatur, quem ſanguis ille, ut decenter circulari poſſit, occuparet: quare autem iſti ſanguini in iis ſufficiens locus, & tranſitus non fuerit, jam dixi, quod ſcilicet pulmonum vaſa nimis premerentur, anguſtarenturque à lympha in bronchiis, eorumque cellulis contenta.

§. 23. Quaeri hîc poſſet, quomodo, & quare aqua ſive lympha illa embryonis pulmones ingrediatur, & objici quod inde ſuffocaretur; Reſp. hoc non aliter ſe habere, quam in piſcibus, etiam aquam reſpirantibus, nec tamen ſuffocatis; deinde neceſſario illa quoque pulmones ingredi debet, quia alias embryon non poſſet nutriri per os, quoniam ille humor in inſpiratione aeque per epiglottidem in aſperam arteriam, & pulmones, quam in oeſophagum, & ventriculum impellitur: Quod ni fieret, aër ejus loco intraret, & tum eum reſpiraret, quod fieri intra uterum non poteſt, dum liquori innatat, unde ſtatim ſuffocaretur, non aliter ac illi, qui ſemel aërem reſpirârunt, in aquam injecti ſuffocantur, moriunturque; ergo neceſſariò lympha, cui embryon innatat, ad pulmones delabi debet, utque etiam efficiat, ne epiglottis, bronchia, & cellulae pulmonum coaleſcant.

§. 24. Dum igitur ſanguis non eâ quantitate, quâ ex utrâque venâ cavâ in auriculam cordis dextram effundebatur, dextrum cordis antrum

in-

intrare poterat, quia ab arteria pulmonali ex eodem non tranſmittebatur, ſaltem non eâ quantitate, factum fuit foramen rotundum in ſepto cordis intermedio circa ejus baſin, ut ſic multum in auriculam dextram effuſi ſanguinis, dum iter in arteriam pulmonalem ipſi maximam partem occluderetur, per foramen illud rueret in ſiniſtrum cordis thalamum: Cum autem aliquam portionem iſtius in cordis dextro ventriculo fermentari neceſſum eſſet, & tamen illa fermentata, ac verſus arteriam pulmonalem protruſa necdum poſſet per eandem omnis tranſmitti; hinc nihilominus paululum aſcendente ſanguine iſto, & obſtaculi nonnihil inveniente, factum fuit foramen ovale, *canaliculus* ſcilicet *arterioſus*, ut, quantum arterias pulmonales aſcendere, & tranſire non poſſet ſanguinis iſtius, in arteriam Aörtam effunderetur, & ſic commodè fieret ſanguinis circulus non tamen, vel ſaltem non magna portione, vaſa pulmonum intraturi, quamdiu foetus in utero verſatur: Cum autem ex eodem excluditur, vice verſa ſanguis poſt partum non amplius circulatur per placentam, quoniam ligatione funiculi umbilicalis impeditur, ſed per pulmones; quorum bronchia, & cellulae, ante partum, praeſertim quando adhuc valde mollia exiſtebant, aliquatenus collapſa, & lympha repleta tum evacuantur. Sanguis enim ad juſtam circulationem

perficiendam ſatis ſufficientem locum non habens majori longè vi prorumpit, quia nunc circa umbilicum ſolitus ejus tranſitus ſiſtitur; praeterea dum ejuſdem fermentationes in corde jam fiunt fortiores majori quantitate cogitur in vaſa pulmonalia, eademque per conſequens magis, ac magis diſtenduntur, unde etiam lympha ex bronchiis, & cellulis ſic ſenſim omnis exprimitur, & ſolus aër ſuccedit; quare etiam lympha evaneſcente illae magis ſenſim cedunt, & quidem eo facilius, quoniam aër, corpus non ita grave, quam aqua, pulmonum ſubſtantiam, & eorum vaſa jam non ita comprimit: Hinc illorum ſubſtantia magis inſuper elevatur, & ſanguini ad eorum vaſa, occluſo ad placentam itinere, fortius propulſo inde liberior in eoſdem ingreſſus conceditur. Hinc autem maximè fieri ſtatuo, ut foramen rotundum, & ovale ſenſim collabantur, & evaneſcant, de quibus mox latius.

§, 25. Ultimò (ne nimius ſim) contendunt foetum non poſſe accipere nutrimentum, ſi placenta non habeat vaſa ab utero, quibus ſanguis ex matre ad illum, ut inde nutriatur, poſſet accedere: At ſciant nihilominus nutrimentum ſatis commode, (dum ſanguis non nutrit ſub ratione ſanguinis, ſed tantum expulſae ex arteriarum poris particulae blandiores, & reſinoſae, partibus ſolidis adhaerendo, nutritionem, & au-

augmentationem efficiunt) ad eum perduci poſſe, videl. per tubulos uteri, in quos ex foetae arteriis ſuccum illum deponi judico, atque iterum ex his in uteri cavitatem, quamdiu ovum, ſive embryon, ei nondum eſt annexum, & ſic per poros membranae chorii in intermediam membranam celluloſam: vel, quando jam affixum eſt, ex dictis uteri tubulis verſus placentam, & membranam chorion, & ita in earum vaſa peculiaria, ſeu tubulos, continuò humorum transfluxu ex poris ſenſim ampliatis, & prolongatis relictos, progenitoſque, qui ſuis orificiis, internam uteri ſuperficiem ſpectantibus, abſorbent dictum laticem reſinoſum, ſeu nutritium: non aliter ac à vaſis chyliducis chylus, aut à lymphaducis humores à nutritione reſidui abſorbentur, vel potius, ne priſcorum more loqui videar, intruduntur, ſeu (ut in mari unda trudit undam, & in flumine gutta guttam) impelluntur in illorum orificia initium (loquor de vaſis lymphaticis) in partibus ſolidis habentia: Aut etiam non ſecus, ac Spiritus Animales in cerebro aſſiduò in principia nervorum in ventriculis cerebri exiſtentia ab aliis ab arterioſo ſanguine ſeparatis ſpiritibus, aliiſque à tergo continuè ſequentibus, ac prementibus adiguntur, ut ſic fiat eorum continuus per corpus vivens influxus, & circulus; Atque ita quoque ex dictis tubulis latex nutritius receptus de-

deponitur in ſacculis, ſive veſiculis inter chorion, & amnion, in quibus ad futuram foetus alituram reſervatur: Ex his vero in formam vaporis, vel roris, quidni etiam (dum omnia ibi calent, ac proinde pori valde patuli ſunt) tenuis liquoris, quam primum ſpatiolum aliquod à particulis recedentibus intra amnion membranam relinquitur, propellitur (quoniam in corpore vivente humorum circulus eſt continuus) intra eandem, atque ſic, dum vacuum non datur, in abeuntium locum ſuccedit.

§. 26. Omittere tamen hoc loco non poſſum, quod mihi nuper contigit de membranâ, ſeu veſiculis, centeſimâ vix inveſtigatione reperiendis, inter chorion, & amnion contentis, quarum mentio §. praecedenti facta eſt, quaeque ſuum hîc uſum habent: poſtquam igitur chorion ab amnio ſeparâſſem, placentamque eluiſſem, ac ea aliquamdiu repoſita fuiſſet in aquâ calidâ, antea ab invicem diductas ejus membranas diligentius inſpicere coepi, paſſimque inveni membranae amnio adhaerentem etiam aliam membranam mollem admodum, ac fere pituitae inſtar ſeu muci alicujus conſtantioris (forſan, quod jam aliquamdiu in aquâ calidâ poſita fuiſſet placenta) ita tamen, ut membranaceam referret formam, ſed quae, aquâ aliquatenus tumentibus cellulis, ſtraminis latitudinem circiter aequabat; celluloſa enim erat, aut quaſi ex

par-

parvis ſacculis, ſeu veſiculis conflata, quae tenellis valde membranulis conſtabant.

§. 27. Quod autem corpus hoc veſiculare, ſeu cellulofum, inter dictas membranas intermedium, nunquam: (quod ſciam:) aliis fuerit conſpectum, nec facile quoque conſpici poſſit, id fieri putem, primò, quia ultimis geſtationis diebus cellulae iſtae non ita ſunt repletae, ſed evacuantur magis, quia foetus tum indiget multo nutrimento, & deinde tam preſſione partium matris externarum, quàm foetus internarum magis exprimitur in cavitatem, quae foetum continet; tertiò, quod quamvis aliquatenus adhuc tumeant, mox, membranis foetum amplectentibus in partu ruptis, liquor ille dictis cellulis contentus emanet, & ſic maximam partem effuſus ſit, antequam ſecundae ab utero ſint ſeparatae, & ab obſtetrice conſpiciendae tradantur; quartò quod ideo portio reſtans ſtatim omnis effundatur, praeſertim quando amnion vi, imprudentiâve à chorio avellitur, unde fit, ut ſacculi, ſeu cellulae rumpantur porrò, & hinc non conſpicuae ſint, quoniam tum nullo replentur liquore; vel denique licet aliquatenus conſpiciantur à peritioribus Anatomicis, animum tamen non attendunt forte ad hanc membranam intermediam, quia recurrunt ad hoc, quod ſingula membrana in plures alias dexteritate quadam (quod non nego) poſſit ſeparari, & ſine

du-

dubio ita, quamvis caſu videant, negligunt illam, quam chorio, & amnio cautè à ſe mutuo ſeparatis, elutâque dein placentâ, mihi ita videre contigit, idque haud dubiè factum eſt, quod aquâ tepidâ (cui inſuper admixtus erat experimenti capiendi cauſa liquor quidam ſpirituoſus) in quâ ſecundae jacuêre aliquamdiu, oſcula, ſeu pori hujus intermedii corporis, quid ni etiam aliquatenus ejus cellulae, quibus conſtat, partim calore aquae, partim dicti liquoris ſpirituoſi particulis ſubtilioribus ſint aperta, atque ſic levi frictione, preſſione, & continuâ à manibus meis factâ ſecundarum devolutione aqua ſenſim ingreſſa fuerit, & quidem eò magis, quod ſecundum illam membranam, cui intermedia cellulosa adhaerebat, inter interſtitia harum duarum membranarum; aquae portio prae tenuitate ſuâ deſcenderit, & per apertiores poros hic illic ipſos ſacculos intraverit, cum hi praeterea ab unâ parte membranâ chorio deſtituerentur, atque adeo aquae major daretur tranſitus: unde etiam mihi tandem corpus hoc celluloſum intermedium conſpicuum factum eſt: In hoc itaque concludo humorem pinguem, & reſinoſum ex uteri tubulis delatum colligi, & ad nutritionem reſervari. Nam inde per poros membranae amnii, vel per vaſa, aut tubulos peculiares, ex iſta intermedia celluloſâ ſubſtantia exſurgentes, impellitur in intimam, quae foetum continet,

ca-

cavitatem, ut ſic ei in os impulſus tandem cedat in nutrimentum.

§. 28. Quoniam ex his itaque patet non neceſſe eſſe, ut foetus à matre accipiat ſanguinem, ac conſequenter per venam umbilicalem humor nutritius cum eo embryon intret, demonſtrandum reſtat ſanguinem ex matre in foetum, aut vice verſa circulari non poſſe: Id autem patet ex eo, quod vaſa placentae cum vaſis uteri non uniantur, ut ſanguis tranſeat; neque enim ita uniri poſſunt. Nam quo naturae inſtinctu incitata, & expergefacta ad recludenda ſemet, ut ſanguinem in vaſa embryonis effundant, exſpectent vaſa matris, quaque facultate, aut providentia ibi etiam jam jam parata exiſtant illa embryonis, ut ſanguinem maternum recipiant, & illic ita uniantur, & ſibimet quaſi ictu oculi applicentur, ſane non video.

§. 29. Praeterquam autem, quod demonſtrare non poſſint, quo pacto illa applicatio, & unio fiat, probare aggredior vaſa embryonis ſanguiduca cum maternis nec uniri, nec uniri poſſe, ac per conſequens nullam habere tranſfuſionis communicationem: Dico itaque Primò, ante imaginariam illam vaſorum unionem prius & embryonis, & matris arterias, venaſque aperiri debere, unde magnum ſanguinis oboriretur profluvium, praeſertim ſi mater ſeſe multum moveret, ex quo ſanguinis profluvio non ſolum

ma-

magna, & gravia ſymptomata, ſed etiam embryonis mors, ſive abortus, imo aliquando, ſi non excluderetur, mater ipſa tandem obiret, dum cuivis Anatomes vel modicè gnaro ſatis innoteſcat uterum tempore impraegnationis arctiſſimè claudi, ac proinde ſanguinem illum, negato exitu, putreſcentem haud dubie iſtorum accidentium cauſam fore.

§. 30. Secundò, venas eſſe continuationes arteriarum, ac proinde embryonis ſanguinis circulationem tantum fieri per ipſius propria vaſa, quare conſequenter cum ita ſeſe habeant matris venae, arteriaeque, nullam ſanguinis transfuſionis communicationem vaſa foetus cum matris habere poſſunt: Eſſet etiam contra ſanguinis circulationem, ſi dicta transfuſio vera foret, quoniam arteriae tendunt, ſanguinemque ferunt à centro ad circumferentiam, venae autem revehunt. Et hîc arteriae matris adducerent ad centrum, ad cor ſcilicet embryonis, qui venarum uſus: Sed dicet quiſquam arterias maternas in placentâ in venas ſanguinem immittere. At ille revehi dici non poteſt, quam diu metam, id eſt centrum non acceſſerit, ſed eâdem lineâ adhuc progrediatur: Atqui à corde matris, poſita circulationis communicatione, uſque ad cor foetus progredi pergit, (nam profectò nemo demonſtrare poteſt curſum ejus verti, quam diu non ad cor embryonis pervenerit) ergo tum re-

ve-

vehi nondum dici poteſt, ac per conſequens circulationi, id eſt ſolito curſui ſanguinis repugnat: Ut hinc clare pateat error, & falſitas iſtius transfuſionis. Praeterea embryonis vaſa ita, ut ſanguis transfundetur, conjungi aeque impoſſibile putem, quam homini, cui pars corporis minus notabilis amputata eſſet, poſtea conſolidatione factâ alia amputatae ſimilis applicetur ita, ut vaſa utriuſque ſanguiduca ſibi invicem adhaereant, ac ritè procedat circulatio.

§. 31. Tertiò; monſtrat ipſe uſus uteri faciem internam eſſe glabram, & quaſi viſcoſâ, aut reſinoſa quâdam materia obſeſſam; quae oſtiola vaſorum uteri obliniendo, ac obducendo tali caſu occluderet, & proinde efficeret, quo minus ſanguis per eadem tranſire in vaſa embryonis, eaque, cum matris vaſis uniri poſſent. Sed dicat mihi quiſpiam, quomodo ſanguis, ſive humores embryonis, cum nondum, vel ſaltem non notabiliter affigeretur utero, circulum abſolverint. Si abſque matre. Quid in poſtea, illo accreſcente, ita circulari pergant? nihil ſane impedit: Et cum ejus arteriae, ac venae inter ſe communicationem habeant, antequam utero affigitur, & poſtquam ex eodem eſt excluſum, quare etiam non unitae manerent, quando placenta utero vel affixa jam eſt, vel qua facultate tranſitus humorum per embryonis propria vaſa

ceſſaret, & inverteretur, ut ſic tranſeat per vaſa materna?

§. 32. Quartò; Si ſanguis genitricis in foetum, & vice verſa circularetur, vita foetus dependeret à matris, quod falſum eſt. Fermentatio enim ſanguinis in foetu non crebrior tum eſſet, quam in matre, quia impoſſibile eſt, ut, in ſtatu praecipuè ſano, ſanguinis circulatio in una corporis parte ſit crebrior quam in altera, quoniam ſanguis aequaliter ex ſiniſtro cordis antro utrique alteri diſtribuitur. Atque ideo ex corde matris non poteſt quoque in placentam, & in foetum celerius propelli, ac in aliam quamlibet materni corporis partem, dum etiam foetus, ſi ſanguis reciprocè transfunderetur, aeque ac aliae materni corporis partes ejuſdem corporis eſſet continuatio, & pars: Atque poſt partum foetus pulſum praeter propter altero tanto crebriorem, quam matris, aut adulti hominis deprehendimus; ideoque dicendum eſt foetum minimè continuationem matris, ſed corpus eſſe, ut ita loquar, ſeparatum, quale ſi ſit, ſeparata etiam erit circulatio, nec ejus vita à materna dependebit, uti revera non dependet.

§. 33. Nec obſtat, quod ſecundum alios forte longe aliter fiat circulatio in embryone, quam in infante jam aërem reſpirante, multumque eâ reſpiratione augeatur ſanguinis motus: ipſe enim non augeri illum, at contra retardari mul-

tum

tum propter particulas aëris nitroſas, acidaſve contendo. Quod in iis clarum eſt, quibus impeditur reſpiratio; In his enim ſanguinis longe major eſt motus, ipſique plus caleſcunt, rubentibus admodum partibus exterioribus, quoniam dictis aëris particulis motus ſanguinis non refraenator, nec ſanguis temperatur: Uti etiam videre eſt in incubo, anginâ, pleuritide &c correptis, qui vel reſpirare timent ob dolorem ex partium inflammatarum motu, aliarumve attactu naſciturum, vel nequeunt propter vias valde anguſtatas, quare tandem ſuffocarentur, ni commodis mediis admittatur aër. Sic quoque experimur nitroſa exhibita ſanguinis motum multum imminuere. Puto etiam inſuper magnam partem ob materiam aëris nitroſam, aut acidam (ni quâ frigus aëris conſiſtere judico) uti & ob alimentum, quod poſt partum foetus aſſumit magis craſſum, foramen rotundum, & ovale ſenſim collabi, & evaneſcere, quia circulationi ſanguinis ob dictas cauſas hunc magis craſſum, & tardum reddentes multum celeritatis decedit, unde illorum foraminum expanſio minor eſt, quam antea, cum praeterea viae iſtae (praeſertim nunc patientiores, ut §. 24. diximus) ſufficiunt, quae extra haec foramina exiſtunt, & perpendiculares, ſeu rectae ſunt; ob quas etiam ſanguis, (qui indies craſſior, ac proinde gravior evadit) ſua gravitate per perpendicularem lineam, ſeu

viam potius propelletur, quam per curvam, quoniam inſuper dictae viae, vaſa nempe pulmonalia, ipſi ſufficiunt, & perquam neceſſarium eſt, ut tantum illas ingrediatur, quod ſanguini iſti craſſiori binâ cordis fermentatione nunc opus ſit, ut inde tanto magis dividatur, & attenuetur. Porro foetus rhythmum (ſive arteriarum agitationem) longe alienum eſſe à foetae, aut cujuſdam adulti pulſu, id eſt crebriorem, in ipſo partu licet experiri, ſi videl. hac manu carpum matris, illa umbilicalem funiculum tangas.

§. 33. Quin etiam crebrior longe ſit foetus circulatio, & pulſus neceſſe eſt. 1. Eſt enim ſanguine materno longe fluidior foetus ſanguis, utpote ex tenuiore, ac multo ſubtiliore alimento proveniens: fluida autem, quibus tanta diviſione non opus eſt, citius fermentari quis ignorat? Illud ipſum autem in moribundis quibuſdam liquet, quorum ſeceſſionem faciente ſanguine, eave jam facta, fluida portio ſupernatans multo fermentatur crebrius, quam quidem antea: Atque hinc moribundis pulſus quandoque creber. 2. in utero per diaphoreſin, & exſpirationem (per hanc enim continuo etiam multas particulas ſubtiles deperdimus, uti id ſingulis exſpirationibus ex expulſorum vaporum copia ſatis patet) ac per diureſin non tantum, quantum extra eundem, particularum foetus ſan-

guinis

guinis fluidarum, & ſubtiliorum fit diſpendium, quia innatat fluido fere aeque ſubtili, ac quod tranſpiratur, ita ut ex illius corpuſculo ſubtiles particulae, uti quidem quando degit extra uterum, non tam abire poſſint: 3. Non ita ſanguini foetus adhucdum matrici incluſi, ac jam geniti commiſcentur particulae aëris nitroſae, quas ejus motum retardare jam dixi. 4. Continuò fovetur ab utero, & partibus ejus proximis, & propterea ob dictarum aëris particularum minorem quantitatem foetus prorſus liberatur à frigore illius externo, à quo quomodo ſanguinis motus retardetur, quantaque inde proveniant mala, imo aliquando ipſa mors, unicuique ſatis innoteſcit. Ex allatis etiam foetum ita rubere putem. Illo namque calore, quin & crebriore motu, ac tenuitate ſua ſanguis ratione ſanguinis minima vaſa ſubintrat; unde ille color, qui ſenſim iterum evaneſcit cum propter frigus externum, tum propter alimenta craſſiora, & inde creſcenti foetui craſſiorem redditam cutem. Ex his itaque quivis facile perſpexerit foetus ſanguinis circulationem in utero celeriorem eſſe, quam cum diutius extra eum degit jam adultior.

§. 35. Quintò ſi vaſa umbilicalia conjungerentur cum uterinis, ac ſanguis matris tranſiret in foetum, hujus ſanguis aeque craſſus eſſet, ac illius: Nihil tamen iſtius craſſitiei in placen-

ta deponitur, nec deponi poteſt, quia ſanguis in ſtatu integro nunquam extravaſatur: Foetus autem ſanguis dilutus eſt, & fluidus, ut ex crebriori pulſu patet, ac jam demonſtratum eſt.

§. 36. Sextò aeque duco impoſſibile duo dari in uno corpore corda, quam uno in circulo duo centra: Etenim ſi circulatio à foeta in foetum concedatur conſiderandus eſt hic tanquam materni corporis pars, haberetque adeo duo corda genitrix, ac conſequenter duo centra circulus, quod in hoc ponere uti abſurdum, ſic & in illa id ſtatuere non minus ridiculum eſt: Foetum autem, ſi ſanguis à matre, & reciprocè transferatur, aliter ac matris continuationem, ſive partem conſiderari non poſſe, cum plenius demonſtraverim §. 32. plura addere ſuperſedeo.

§. 37. Poſtquam vero jam multis oſtendi matricis, placentaeque vaſorum talem non eſſe unionem, ut ſanguis, & cum illo alimentum transfundatur, quaero inſuper, cur ovum, ſeu embryon, ſi utero nondum annexum creſcat, nutriaturque, non etiam jam annexum eodem modo poſſet accreſcere, atque nutriri? At dicet quiſpiam illo caſu ita procedere nutrimentum, & incrementum, uti haec fiunt in oviparae ovo ex ingenito ei ſucco. At nec ſic quidem argumenti vim eludet: Diſpar enim longè utriuſque ovi eſt ratio. Non enim majus fit oviparae ovum, viviparae contra; Proinde toto in-

cu-

cubationis tempore illi ovo non apportatur novum alimentum. Viviparae autem ovo nondum affixo, creſcentique novo quotidie opus eſt nutrimento; incluſo namque liquore uſque adeo increſcere non poteſt, ut uterum diſtendat: procul dubio enim, antequam utero firmiter annexum eſt, ſexies, aut octies majus evaſit, quam fuit, cum ingrederetur; ut cuivis pateat incrementum id non ab ingenito quodam proveniſſe ſucco: Deinde, ſi circulatio abſque ſanguinis materni transfuſione fiat in ovorum pullis matri non affixis quare ſimiliter non fiat in foetu humano? ſane non invenio inde quidquam nutritioni obſtaculi, quoniam receptio ſucci nutritii per poros, aut tubulos ſecundarum intra ipſarum cavitatem eſt perfacilis, & magis clara, multoque minus periculoſa, quam ſi immediate per vaſa ſanguiduca ex matre in eum, qui utero includitur, fieret. Praeterea ſi nutritio ſeminum, plantarum, arborum ita fiat per tranſudationem, non imaginariam, aut occultam, ſed protruſivam, cum per corticum poros ſucci terrae ope materiae aethereae intro propelluntur in tubulorum (qui ipſis ſunt tanquam venae, & arteriae) poros, velut in ora: Quid impedit, quo minus aſſumamus etiam ſuccos ex matre per poros membranarum embryon, tanquam corticum, involventium, propelli intra earum cavitatem, & ſic ejus os ingredi?

§. 38. Porro ſi communicatio vaſorum ſanguiducorum matris cum foetus talis eſſet, qualis ad nutrimentum cum ſanguine materno accipiendum requireretur, unio dictorum vaſorum Foetum, ſeu potius placentam tam firmiter fere utero affixam teneret, quam quamvis aliam materni corporis partem, ita ut vix ab utero divelli poſſet: Et licet illa vehementiſſimis parturientis conatibus, ut & foetus calcitrationibus, nec non obſtetricis abſtractionibus divelleretur, ex divulſione cujuſque conjuncti vaſis tot vulnera exorirentur, ut vehementem, & copioſam ab utero haemorrhagiam brevi poſt ſequeretur matris interitus, cujus contrarium docet experientia; niſi cum, obſtetrice, vel aliâ placentam, ejuſque membranas vehementer, ſubitòque nimis avellente, vaſa uteri propullulantia ita lacerantur, & rumpuntur, ut prae nimio ſanguinis fluxu mater extinguatur. Quod etiam accidere poteſt, ſi parturientis ſanguinis ita incitetur motus, iſque ita tenuis, acriſque ſit, ut vaſa illa, quae hîc illîc aliquatenus ex dicta avulſione, licet non violenta, plerumque laeduntur, immenſum aperiantur. Non tamen diffitemur poſt partum, & placentae avulſionem ſequi haemorrhagiam, ſed tanta non eſt, quanta quidem eſſet, ſi unumquodque unitum vas rumperetur; deinde nego omne id, quod poſt partum ab utero profluit, purum putum eſſe ſanguinem, verum multum lymphae re-

reſinoſae, qualis geſtationis tempore in placentam ad foetus nutrimentum tranſudat, ſanguini iſti eſſe admixtum, quem mixtum liquorem *lochia* dicunt. Ipſe autem putem ideo poſt partum cum dictâ lympha nonnihil ſanguinis ab utero defluere, quod in partu à matre, & foetu, & poſt hunc excluſum placentae à matrice divulſione, quaedam Anaſtomoſes, ut ajunt, & vaſcula exteriora propullulantia laedantur, rumpanturque, ac ſanguinem effundant, qui lymphae antea in ſecundas, & nunc in cavitatem uteri tranſudanti, commixtus lochia conſtituit.

§. 39. Haec autem lochiorum fluxio major eſt vel minor, & citius ceſſat, vel tardius, prout vaſa uteri externa, & forte propullulantia, plus minus à matris preſſionibus, & foetus calcitrationibus vehementioribus, avulſionibuſve placentae ab utero nimis ſubitaneis laeduntur, habita etiam ratione numeri, magnitudiniſque ruptorum vaſorum: Sanguinis etiam ex utero profluvium eò copioſius, & magis diutinum eſt, quo ſanguis maternus eſt acrior, unde laeſa vaſcula plus aperiuntur, vel quo magis movetur, fluidiorve eſt: Hinc enim facilius, celeriuſque effluit per aperturas. Contra aliquando contingit, uti mihi narratum eſt, ut poſt unum demum, alterumque diem à foetus excluſione ſolitae fiant fluxiones. Hoc autem ideo fieri judico, quod ſanguis puerperae ex partu difficiliori (nec enim id continge-

re aliter putem) admodum defatigatae ſpirituum inops multò moveatur minus, adeoque ejus preſſio ad uterum, & dilatatio vaſculorum ex iſto minori motu collapſorum ſit multò minor, & forſan ſimul ejus tranſitus prae craſſitie nimiâ difficilior, quare non mirum, ſi minor, vel nullus ſit ſanguinis ab utero effluxus: poſtea autem, motu ſanguinis cardiacis, ut vocant, fomentationibus, alimentiſque, ac potibus corroborantibus iterum aucto, ſolitus utero venit fluxus.

§. 40. Continuantur vero lochia per aliquot dies, quia uterus ob humores ſubſtantiâ ſpongioſa contentos, copiamque ſanguinis, quo vaſa uterina prae eorum amplitudine replentur etiamnum, & expanduntur, non tam ſubitò collabi poteſt, ſed, humoribus illis pedetentim effluentibus, & hinc etiam ſenſim uteri vaſis collapſis, magis ac magis, ut ita dicam, contrahitur, id eſt partes, ſive cellulae, ſeu fibrae, ſuſtinente cauſâ ſublata, magis ſe in vicem accedunt: Hinc primò anguſtatis illis viis, & poris, per quos ſuccus nutriens gravidationis tempore in membranas, foetum involventes immittebatur, illius ſucci, uti & ſanguinis ceſſat effluxus: ſed quaedam tamen aquoſa remanet fluxio, quam ex laeſis vaſculis ſanguiducis, vel forte & lymphaeducis provenire crediderim, quae huc uſque viis illis, ſeu tubulis, per quos nutriturus humor geſtationis

tem-

tempore deferebatur, ampliores exiſtunt, non obſtante, quod ſimul cum dictis viis ſint collapſa, & compreſſa, non ita tamen, ut tam lymphae, quam ſanguini tranſitum denegent. Denique fluxio ex his vaſis etiam ceſſat, quia humores non tam compioſè in illa impelluntur, quod fit, cum quod in mammaria vaſa ob eorum majorem, quam uterinorum, proportione habitâ, amplitudinem copioſius deferantur, tum quod ſubſtantia uteri collabatur, ejuſque vaſa iterum intorqueantur, anguſtenturque. Ceſſat etiam fluxio, quoniam uteri interna ſuperficies glabritie ſenſim obducitur: Illo namque humorum in uteri vaſa affluxu non ita forti, aut copioſo exiſtente, particulae craſſiores lymphae non ita propelluntur, ſed ſenſim adhaerendo augentur, ſicque aperturas vaſorum occludunt, conſolidanturque, ac fluxus in totum ceſſat; haud ſecus ac in vulnere aliquo, aut contuſione contingit, ubi primum videmus effundi ſanguinem, deinde ichorem, poſtea lympham, ultimo deprehendimus ſuccum quendam reſinoſum, aut limoſum, & tandem fit conſolidatio: Tali itaque modo in utero quoque, magis magiſque reſinoſâ, ac limoſa illa lympha occluſis tubulis, & ruptorum vaſorum aperturis, rem ſeſe habere ſuppono.

§. 41. Ut autem eò, unde digreſſi ſumus, redeamus, repetendum hîc, quod §. 36. jam di-

dictum, abſurdum eſſe duo in uno eodemque corpore dari corda, adeoque vanam è foetâ in foetum circulationem, cum foetus ſua vivat animâ, nec ſpiritibus vegetetur maternis. Hujus autem veritatem jam ſupra ex pulſu crebriore probavi, pleniuſque demonſtrat ſectio Caeſarea, quae ſatis indicat aliam eſſe circulationem foetus, aliam matris, ac conſequenter foetus circulationem, vitamque minimè dependere à circulatione, vitâve maternâ, niſi quatenus ſuum nutrimentum à matre accipit; experientia namque docet hac ſectione foetus ſaepe manere ſuperſtites matribus diu emortuis. Imo materno in cadavere aliquot haud dubie dies ſuperviverent, ni frigus, quod oritur poſt matris obitum, impediret; nam ceſſatione motus ſanguinis progreſſivi, ac per conſequens ſpirituum, qui tubulos, & poros partium apertos tenent, ſeparationis, & influxionis defectu omnia collabaſcunt, frigeſcuntque: Itaque foetus ſi vita, & ſanguis ejus à matre profluerent, hac extincta, extemplo etiam extingueretur: ceſſante enim circulatione matris, ceſſaret foetus ſanguinis circulatio, quoniam ille egrediens ex foetu, impedituſque à coagulato, aut ſaltem valde incraſſato materno ſanguine, neceſſario foetum, imo & ante matris mortem interimeret; quoniam appropinquante interitu partes inferiores prius langueſcunt, ac frigeſiunt, quam principales, & ſuperiores, ideoque ca-

lor

lor ipſius foetus ſanguinis, utpote ab utero derivati, primo omnium deficeret, dum craſſior ſanguis ſuâ gravitate deſcendit, parteſque inferiores petit: Ex hoc itaque ſolo dictam circulationem imaginariam eſſe, ac falſam intellexeris. Quod etiam luce meridiana clarius comprobat exemplum illud Parentis mei admodum venerandi *Obſerv. 32. Part. 2. fol. 355.* de foetu membranis ſuis incluſo extra matricem vivò in aquâ reperto, poſteaque educato: Si verò id cuipiam minus videatur verum, quamquam illud ſat manifeſta probent teſtimonia, à me nuper factum id ſatis confirmaverit experimentum, cane enim gravidâ, non hujus, ſed alîus experimenti gratia, vivâ diſſectâ; poſtquam uterus extra abdomen proruiſſet, & hujus pullum unum, & alterum ex utero examinaturus cepiſſem, placuit reliquos, qui, matre jam diu mortuâ, per mediam circiter horam aëri externo expoſiti nihilominus vivebant, membranis involutos in aquam tepidam immittere, & reperi etiam poſt aliquot horas eorum pulſus.

§. 42. Hiſce, ut & hypotheſi huic colophonem addam, eamque tanto magis confirmem, contrariam verò deſtruam, adjungam breviter, quid mihi nuper in ſecundis tam hominum, quam brutorum experiri licuerit, quod, quia huc etiam facit, paucis addam. Humanam itaque placentam purgans obſervavi primo aquam,

quam

quam ſiphonis ope per arteriam umbilicalem infundebam, per alteram non effluere partem, niſi ubi illa parum rupta erat. Secundo aquam illam, ſaepius, at leniter manibus preſſa placenta, ſenſim per venam non ſine grumoſo rediiſſe ſanguine. Tertio purgatâ placentâ, & parenchymate liberata, aquam denuo iuſuſam corpus placentae fungoſum tumidum reddidiſſe, nec tamen, niſi loco parum laeſo, effluxiſſe, at puram, claramque per venam fuiſſe expulſam, adeo ut, quibus meam hypotheſin confirmem, non videantur plura requiri argumenta. Quid enim plenius, quam, quod modo adduxi, experimentum, demonſtrat foetus vaſa nullam ſanguinis transfuſionis communicationem habere cum genitricis vaſis, adeoque illius ſanguinem per ſua vaſa, & minimè per materna circulari, conſequenterque foetum per ea non nutriri. Quarto etiam comperi ne guttulam quidem cerae liquatae per arteriam, deinde per venam ad ſaturationem poſtea infuſae effluxiſſe, cujus contrarium ſane in aliis placentis ſaepius fui expertus, è quibus cera ita profluxit, ut totas minimè implere potuerim.

§. 43. Denique comperi placentam (uti videndi cupidis domi meae demonſtrare poſſum) à convexâ, uteroque obverſa parte membranâ obductam fuiſſe, ſed multo minus aequali (ob internae uteri faciei inaequalitatem) quam quâ

con-

concava pars regitur, quam productam à membrana chorio, ſeu potius prolongationem, aut continuationem illius eſſe puto. Ideo autem placentam hanc nec aquam, nec ceram emiſiſſe putem, quod dicta membrana non, niſi parum admodum uno loco, fuerit laeſa; ex aliis contra copioſè aqua, & cera effluxerunt, quoniam in illis membrana haec multum laeſa, laceratque fuit, vel etiam abfuit, ideoque alios non animadvertiſſe, aut examinâſſe non adeo mirum eſt. Nam illa, ſi placenta nimis ſubitò, & incaute divulſa fuerit, cum firmiter valde accreſcat, vel in utero remanet, vel lacerata partim utero, partim lobulis placentae adhaeret, ita ut non videatur, ſaltem ad eam non attendatur, eòque minus, dum placenta à convexâ parte eſt inaequalis, & ex diverſis lobulis aut quaſi cotyledonibus, non diſſitis, ut in vitulis, ſed ſibi invicem contiguis conſtat: Si vero utero adhaereat (ut plerumque fieri opinor) non tamen firmiter propter frequentes huc illuc diſtractiones, ac eâ de cauſa dein putreſcat, gravia ſymptomata, imo mortem inferre poteſt, praeſertim ſi inſuper portio ipſius placentae ſubſtantiae ei adhaeſit: uti cuidam haud dubiè è conſanguineis meis contigiſſet, ni poſtea putrefacta nonnihil (unde quolibet momento vitae extremum exſpectabamus) fruſtatim ab utero decidens aegrotam liberâſſet: Haec fruſtula vero examinans

nans aliud nihil eſſe reperi, quàm partes dictae membranae cum adhaerente ipſius placentae ſubſtantiae portione. Haec addo obſtetricis, reliquarumque parturienti inſervientium cautelae gratiâ, ne ita, ut plerumque, ſollicitae ſint, cum membranae foetum amplectentes minus ſunt integrae, ſed praecipue, num placentae convexa pars ſit integra, videant, utpote quae multo facilius putreſcat, quàm, quae cingit, membrana, atque ita, ſi qua in utero adhuc reſtent, commodis educant remediis.

§. 44. Placentae autem, quam domi meae habeo, membrana ea propter procul dubio nihil, aut minimum laeſa fuit, quod leniter, & caute admodum fuerit ab utero ſeparata, quare ne guttulam quidem liquefactae cerae tranſmiſit; quod certe abſque hujus effuſione haud ſucceſſiſſet, ſi ſanguis ex matre in foetum, & vice verſa transfunderetur, circulareturque, ſed per aperturas ex laceratione, & ruptione unitorum (ut fertur) vaſorum relinquendas omnis, aut ſaltem plurima pars cerae effluxiſſet, uti ſatis patuit ex aliis, quas mihi ſervo, placentis, quarum membrana convexam illarum in utero partem tegens defuit, vel lacerata, ruptaque adfuit.

§. 45. Obſervationem hanc ſecundarum humanarum confirmant etiam brutorum ſecundae. Eodem namque modo ſe habent cotyledones, quo humana placenta, quos vaccae hujus loco ha-

habent; & ſi recte placentam inſpicias, eiſdem fere cotyledonibus, ſeu lobulis gaudet, niſi quod hîc ſibi mutuo incumbant, non ita verò in ſecundis vaccinis, per quas paſſim diſperſi ſunt figurae ovi gallinacei minoris non diſſimiles, nec tamen in tantam altitudinem propullulantes, ſed magis plani, & intro vergentes: Horum cotyledonum in his ſecundis nullos fere vidi laceratos, ſed ſingulos membrana obductos, atque prorſus illaeſos; in illis iterum multos ruptos, ſuâque membranâ orbos, ſanguinemque effundentes, cujus laceratio eo modo facta eſt, quo membranae placentae humani foetus, ictibus nempe, aut calcitrationibus in lucem prodeuntis vituli, vehementioribuſque matris parturientis preſſionibus, nec non ruſticorum fortioribus (prae nimis firmâ ſecundarum adhaeſione) vituli ex matre avulſionibus; ſic quoque vidi hujus vaccae partum multò fuiſſe difficiliorem, quam illius, quod confirmat dictae membranae ruptionem à magis, vel minus firmâ ſecundarum agglutinatione ſolum dependere.

§. 46. Sciant autem membranam illam in vitulis magis eſſe conſpicuam ob majorem craſſitiem, & ſaepius conſpici, quia, dum matrix brutorum magis eſt membranoſa, humanâque intus aequalior, facilius ſeparatur, ſeceditque. Ex hac igitur membranae ſecundarum, tam hominum, quam beſtiarum obſervatione, uti & ſu-

pra ex aquae, & cerae denegato tranſitu abunde etiam patet nullas eſſe Anaſtomoſes, aut ſanguinis tranſmiſſionis communicationem cum vaſis uterinis, & plancentae, ac per conſequens fictum ſanguinis materni in placentam, & porrò in ipſum foetum tranſitum, ſed proprium eſſe foetus ſanguinem, qui per placentam circulatur, ac proinde aliam eſſe matris, aliam foetus circulationem, aliaſque per vias ſucci nutrituri receptionem: Alia inſuper his addi poſſent Hypotheſin confirmatura. Sed ne nimiâ turgeſcat mole haec Diſſertatio, vela contrahere jubeor. Sufficiant haec ad dilucidationem, confirmationemque methodi, quâ foetus nutrimentum non per vaſa umbilicalia, at per os tantum (quod demonſtrandum erat) accipit: dicam tamen ſummatim, quomodo particulae ſucci nutritii reſinoſae cedant in nutritionem, & incrementum foetus, & quo pacto tandem non ſufficiens in dies grandeſcenti foetui ille ſuccus partum accelerantium cauſarum una ſit.

§. 47. Dum itaque pro modulo, quibus potui, invictis argumentis, demonſtrationibuſque oſtendi foetum omnem materiam in ejus nutritionem ceſſuram per os accipere, ac poſtea expoſui, quomodo eadem ex ore deſcendat per oeſophagum in ventriculum, ulterius explicabo, qua ratione ſanguinem, & poſtea particulae ejus nutritiae partes ſolidas accedant; Matris itaque motu, preſ-

ſione videl. muſculorum abdominis, & motu diaphragmatis reciproco, & ab inteſtinis ab hoc deorſum propulſis, &c. uterus deprimitur, conſequenterque commovetur liquor cum innatante foetu: His autem motionibus, ut & foetus diaphragmatis, ac ejus ventriculi, & inteſtinorum periſtaltico motu, dictus liquor eo, quo dixi, modo in os impulſus, ac nonnihil in ventriculo mutatus per pylorum expellitur in inteſtinum duodenum, & jejunum, ubi tenuior ejus pars dicta methodo, mediantibuſque inteſtinorum, duodeni, ac jejuni valvulis, quibus liquoris progreſſus ad reliqua inteſtina quodammodo impeditur, propellitur in orificia vaſorum chyliducorum, & ſic porro per haec ad pancreas Aſellii, atque hinc per ſecundi generis dicta vaſa ad ſaccum chyliferum, & in ductum thoracium, indeque preſſione partium vicinarum, & particularum chyloſarum ſubſequentium, ac ope valvularum hujus ductus impedientium, quo minus chylus ille, qui jam hunc ductum aſcendit, retrogrediatur, repellaturve, in venam ſubclaviam protruditur. Deinde cum ſanguine in venam cavam deſcendentem, ſeu ſuperiorem, ad cor, ut ſic denique in auricula cordis dextra etiam cum ſanguine, ex inferioribus corporis partibus per venam cavam aſcendentem, ſeu inferiorem, illuc reducto, miſceatur ad coctionem, ſeu fermentationem, ejus ulterioris diviſionis gratia, in corde ſubeundam, & tan-

dem lege circulationis omnibus partibus ſolidis, ad earum augmentationem, deſtribuendam.

§. 48. Notandum autem eſt circulationem ſanguinis in foetu alia methodo, quam in adultioribus, procedere: ideoque non poſſum non illam, ut à me in foetu recens nato ſeria viarum inveſtigatione, improboque labore fuit obſervata, hîc paucis referre, ut ſic demum ex iſtâ circulatione, ſive ſanguinis motu progreſſivo, nutritionem, & incrementum foetus explicemus. Sanguis itaque ex utraque vena cava effuſus in auricula cordis dextra chylo permixto impraegnatus ex eâ auriculâ pro parte per foramen rotundum in ſiniſtrum (ſecus ac in adultis) cordis thalamum rectâ tranſit, pro parte etiam in dextram cordis auriculam pergit, ac ex ea (ut *omnis* ſanguis in adultioribus) in dextrum cordis antrum delabitur; inde per *latum communem truncum* à baſi cordis longitudinem minimi digiti tranſverſi habentem in *utramque arteriam pulmonarem* (hic latus communis truncus in adultioribus, cum in majorem altitudinem excreverit, vulgo dicitur arteria pulmonaris, quae poſtea in duos diſpeſcitur ramos, quos hîc ob faciliorem explicationem arterias pulmonares voco, idem & de vena pulmonari intelligas.) per quas non omnis tamen tendit, ſed tertia ejus circiter pars illo impetu, quo ex cordis ventriculo dextro paulo ſuperius per *foramen ovale* (quod quidam recte *canaliculum arterioſum*

ex

ex ſimilitudine vocitant pellitur, effunditur in *arteriam aortam*, ubi illa ſeſe incurvat, & inferiora petit, ita ut hujus ſanguinis pars etiam tantum ſemel fermentetur, nimirum in dextro cordis ſpecu, quia ex dextro cordis thalamo per communem truncum arterioſum egreſſus ſanguis non omnis per utramque arteriam pulmonarem pulmones tranſit, ut ſic ex iis redeat per *utramque pulmonarem* in *communem truncum venoſum*, atque (ut in adultioribus) effundatur in ſiniſtrum cordis antrum, ſed *tantum duae circiter ejus partes*; ſuppono enim, dum ſupra communem truncum arterioſum *trivium* ab utraque arteria pulmonari, & canaliculo arterioſo relinquitur, duas praeterpropter ſanguinis partes per utramque arteriam, in utramque venam pulmonarem ad ſiniſtrum cordis ventriculum, atque unam etiam per ovale foramen in aortam arteriam tranſire partem; ita ut ſanguis in foetu ſemel tantum fermentetur, quia nondum dimidia pars *iſtius ſanguinis*, qui quidem effunditur ex utraque vena cava in dextram cordis auriculam, per pulmones pergit, cum in adultis contra omnis ex dicto auricula in cordis ventriculum dextrum protruſus exinde per arterias pulmonares pulmonibus per venas pulmonares rediens ſecunda vice in ſiniſtro cordis thalamo fermentetur.

§. 49. Sanguis foetus itaque cum admixto chylo in corde ferrmentatus ex ejus ſiniſtro ſpecu, uti

& canaliculo arterioſo in aortam arteriam propellitur, atque ita per totum foetus corpuſculum diſpergitur. Et ſic quidem fluidarum ejus, qui in utero eſt, partium explicuimus nutritionem, ſolidarum tantum accretionem exponere reſtat, quam hac methodo peragi ſtatuo, dum ſuppono ſanguinis motu progreſſivo in corde orto, vel ſaltem aucto, latera arteriarum diſtendi, iiſque diſtenſis poros dilatari, ut & hinc commodiorem particulis chyloſis dari tranſitum. Harum itaque ſimul cum ſubtilioribus, quae illis vehiculi ſunt inſtar, per poros extruſarum quaedam aptiores adhaeſioni ſolidis applicantur partibus non qualitate quadam aſſimulatrici, aut electrici; verum diverſis corporis partibus (vel carni vel oſſi, &c.) quibus obviam fiunt, pro diverſitate ſuorum pororum, & partium ſuperficierum ope aetheris corporum poros perfluentis agglutinantur; hic enim ex poris partis egreſſus, ſi harum particularum facilius, illarum difficilius tranſmeet poros, priores relinquet, poſteriores removebit, uti id uſque experiri licet, ex quavis duorum liquorum difficili commixtione; illae itaque ſolidis quotidie partibus dicta methodo agglutinatae ſenſim ſingulas partes increſcere faciunt: Quae autem nimis flexiles, & mobiles, ideoque adhaeſionibus minus ſunt idoneae, (qualis aqueae &c.) motu illo, quem acceperunt à ſanguine, quique, quam diu homo vivit, continuatur, partim in orifi-

orificia vaſorum lymphaticorum initia in partibus ſolidis habentium impelluntur, partim per inſenſibilem tranſpirationem foras erumpunt, ac in auras evaneſcunt, atque ita etiam nutritionem, augmentationemque partium foetus ſolidarum oſtendemus.

§. 50. Haec autem augmentatio tam diu in utero continuatur, donec tandem foetus fermentationes fortiores evadant, copioſiores ſpiritus gignantur, vires accreſcant, & ille ob auctum idcirco calorem, humoriſque, cui innatat, & quo nutritur, rarefactionem liberiori aura indigeat; praeterea ſucco hoc alimentario imminuto, inteſtinorumque faeculentis, ac urina ſenſim acrioribus factis, ut & nimia ſui copia partes continentes diſtendentibus, ſolitò major ſpirituum in tubulos ventriculi, inteſtinorum, veſicae &c. fit influxus. Hinc anima foetus primo jam veluti ſomno expergefacti inſolitè affecta hoc jam moleſtiori, & incommodiori hoſpitio educere corpus geſtiens determinat ſpiritus copioſius ſolito ad muſculos movendis inſervientes cruribus, unde pedum calcitrationibus circumdantes foetum membranae utplurimum diſrumpuntur, quem motum inſuetum, utpote vim utero inferentem, non poteſt non ſtatim inſequi inſolitus, & copioſior ſpirituum in uteri ſubſtantiam, vicinaſque partes influxus, quo rotundior facta matrix os aperit, cui apertioni majori etiam foetus capite, inſtante par-

tu, huic interno uteri orificio plerumque proximus contribuit; nam uteri fundum calcitrando ſeſe quoniam nec uterus, nec partes abdominis externae (ut peritonaeum, muſculi ei ſuperincumbentes &c.) amplius dilatationem patiuntur, nec cedunt, protrudit, atque ita oſtioli uterini labia jam aliquatenus aperta ulterius dehiſcere facit (uti cortices ſeminum, ac lapilli fructuum aliquamdiu terrae commiſſi ab intus intumeſcentibus nucleis diffringuntur, & diſſiliunt) atque tandem perforat, aqua è membranis effluente interim vias pro faciliori ejus exitu madidas, ac lubricas reddente; & ſic denique accedentibus matris conatibus (eo enim momento ſpiritus per totum nervoſum genus à ſpinali medulla tanto feruntur impetu, ut omnes fere partes comprimantur, exprimaturque ex corpore foetus) debilis, queruloque vagitu ſortem deplorans ſuperas viſit auras.

Atque ita quidem conſtat, quo pacto lotium inter, ac oletum oriamur homunciones. Pari ſorte, pari naturae lege prodit Craeſus, Iruſque. Ne itaque ſuperbiat quiſquam; ſed memor ſit ſui. Naſcentes quippe excipiunt morbi, & *ea lege nos eſſe natos* Cicero ait, *ut nemo in perpetuum eſſe poſſit expers mali.* Denique, ut ejuſdem veriſſimo utar dicto, *moriendum certe eſt, & id incertum, an eo ipſo die.*

FINIS

C O-

COROLLARIA.

I. *Rationem tàm in, quàm extra Medicinam, experientiâ longè nobiliorem contendo.*

II. *Adeoque calumniari illos, qui veram Medicinam conjecturalem eſſe dicunt.*

III. *Quare illa abſque Philoſophiâ caeca, atque empyrica, ac proin valde periculoſa eſt.*

IV. *Porro Anatomiae, & Chemiae cognitio Medicum perfectiorem reddit.*

V. *Ventriculi cerebri ſpirituum promptuaria mihi ſunt.*

VI. *Virginem impraegnari poſſe, illaeſâ virginitate, aſſero.*

VII. *Teſtes virorum nil ſunt (quidquid alii de glandulis clamant) quam glomer, & intorſio vaſorum.*

VIII. *Viros non habere ſemen ſtatuo;*

IX. *Id autem mulieribus eſſe dico.*

X. *Idcirco hominem ex animalculo generari ſubtilius voco figmentum,*

XI. *Nec non ex utriuſque ſexus (ut alii) ſeminis in utero commixtione: aut viri ſolius ſpermatis (quae major chymaera) in eodem coagulatione.*

XII. *Qui negant fermentationem alimentorum in ventriculo, & praecipue quidem ſanguinis in corde, negant propriam vitam, quam conſiſtere ajo in motu ſanguinis progreſſivo, qui extra hujus circulationem, & haec extra il-*

lius in corde fermentationem dari nequit.

XIII. *Corpus magis nutritur noctu, quam interdiu.*

XIV. *Ex terrore ſolo hominem peſte, aut alio diuturno morbo corripi poſſe abſurdum.*

XV. *Omnis dolor oritur ex obſtructione,*

XVI. *Ideoque morbos calidos, quos vocant, calida item tollant medicamina, niſi quis mendoſam velit inſtituere curationem: namque*

XVII. *Intemperiem ſalinam volatilem dari pernego;*

XVIII. *Quoniam omnes morbos à ſanguine praeternaturaliter craſſo (exceptis à cauſâ externâ ſubitò advenientibus) oriri ſuppono.*

XIX. *Atque hinc eorum eluceſcit error, qui julapiis, claretiſque, ac decoctis frigidis, & emollientibus morbos calidos, ut vocitant, dum pellere conantur, immane quantum augent.*

XX. *Craſſitiei ſanguinis praeternaturalis acidum ſemper cauſam agnoſcere erroneum.*

XXI. *Atque ideo Scorbutum non niſi ab acido produci falſiſſimum.*

XXII. *Verum cauſam ejus triplicem quidem crediderim.*

XXIII. *Plethoram affirmo dari nullam, niſi reſpectu cacochymiae, ſeu dictae craſſitiei ſanguinis.*

XXIV. *Quâ de cauſâ in omni morbo venae ſectio (ubi requiri putatur) ante omnia inſtituenda eſt.*

XXV. *Etenim, qui poſt purgationem hanc jubent inſtituere, oleum, & operam perdunt, imo illa tum plus nocet, quam prodeſt.*

XXVI. *Ubi adeſt intemperies acris, itidem ſanguinem praeternaturaliter craſſum ſtatuo:*

XXVII. *Sic emollientia morbos acres adaugent.*

XXVIII. *Et inde quoque morbi nonnulli inſanabiles antiquioris ſectae ſequacibus, nobis autem nulli, niſi forte ſolutae unitatis, ac malae conformationis quidam.*

XXIX. *Morborum cauſas à primis viis, & partibus ſolidis deducere in praxi ſuperficietenus tantum procedere eſt,*

XXX. *Quod hae intemperatae dici nequeant, niſi reſpectu ſanguinis.*

XXXI. *Quapropter ſtomachica, ſplenica, hepatica, cephalica, pectoralia, uterina, & hujuſmodi generis plura nullius momenti, & in unam redigenda videntur claſſem.*

XXXII. *Hinc in morbis curandis ratio ventriculi curationis non eſt habenda, ſed ſanguinis.*

XXXIII. *Medico in initio quarundam afflictionum adhibere licet remedia indicationi curativae plane contraria.*

XXXIV. *Cucurbitulae, praeſertim ſacrificatae, ſetones, fonticuli tanquam ſtultiſſima, & tormenta inutilia è medicinâ proſcribenda ſunt.*

XXXV. *Sic ſectio ſanguiducorum vaſorum in fron-*

fronte, temporibus, ſub linguâ non ſolum nugatoria, ſed periculoſa eſt.

XXXVI. *Exſiccantia ubique mala, imo peſſima.*

XXXVII. *Potiones, decocta &c. aeque operantur, & ſua praeſtant ratione quantitatis, ac qualitatis.*

XXXVIII. *Acida ſubtiliora in Medicinâ maximi uſus eſſe profiteor.*

XXXIX. *Craſſa & terreſtria poſſunt motum ſanguinis augere.*

XL. *Si quis aſſeveret Panacoeam dari, illi equidem non multum repugnabo.*

FINIS.

Car-

Carmen in laudem Domini

PETRI STALPARTII VANDER WIEL.

PLaudite Pierides, ſincero plaudite corde;
Et placidos, hilares, comites, nunc ducite ſaltus:
Finiit, En! curſum ſtudiorum *Veſter Amicus.*
Nectite Pierides, ex auro nectite ſerta
Cultori Veſtro: Qui jam conamine claro,
Parnaſſi docti ſpinoſa cacumina vicit.
Fundite Pierides STALPARTO, fundite vota.
Ut mox magna *Patris Praeclari* nomina portet.
Nomen & auguſtum celſiſſima ſidera tangat.

Sic Magni Stalpartii *Filio unico: Arti imprimis Apollinari nato: Hujuſque Candidato dudum meritiſſimo, ex affectu l. m. que gratulabatur.*

JOAN. EGIDIUS EUTH,

Med. Doct. Archiater Saxoniae Ducis Pr. Hag. Batav.

Ad

Ad Doctiſſimum, & in rebus Medicis verſatiſſimum

D. PETRUM STALPARTIUM VANDER WIEL

Cum, emenſo ſtudiorum ſtadio, Intricatiſſimam, maximéque arduam illam

DE

FOETUS NUTRITIONE MATERIAM,

Pro Gradu Doctoratus, Diſputatione ſolidiſſima extricaret.

ERgo dies venit, quo *Tu* STALPARTIA *Proles*
  PETRE, ſodalitii portio multa mei,
Scandis in excelſum Lauri ſublimis honore;
  Per reliquam turbam dum mea vota volant?
Macte tuis coeptis; iter haec ad ſidera pandent,
  Virtutique dabunt praemia digna tuae.
Sic dulces poteris fructus guſtare laborum,
  Sic erit ex animo pallida cura procul.
Gaudia, crede, mihi, ſimul injecêre ſtuporem,
  Quae nunc ingenii das documenta tui.
O quoties lecta illa mihi, quotieſque relecta,
  Cum ſatiare animum non potuêre meum!
Sed mihi quid mirum eſt, ferias quod vertice coelum,

Unde

Undè tibi ſecli fama ſequentis eat?
Suxiſti Crani dio manantia lacte
Ubera, cui ſemper fama perennis erit.
Quin celebri multum gnatus genitore ſuperbis,
Indignus quondam nec Patre gnatus eris.
Nam te per majora vehet faſtigia rerum
Multa anima virtus, nec minus artis amor.
Ille ego ſed non ſum, raras depingere mentis
Qui valeam dotes, ingeniique tui.
Vos ſed, Pierides, ad tempora laeta vocatae
Fundite concordes ore favente ſonos!
Dicite Io Juvenes, & Io bis dicite, cani:
Tranſeat hic totus nunc ſine nube dies?

Sic gracili modulatus avenâ eſt

JOANNES BROEN,

Med. Doct. Leidenſ.

Ad Ornatiſſimum Dominum

P. STALPART. VANDER WIEL,

Poſt demonſtratam

FOETUS IN UTERO NUTRITIONEM,

Medicinae ſacris initiandum.

PEtre mihi haud fictos inter, proba corda, ſodales
 Optime; Theſeâ cognite Petre fide;
Tu jam, digna equidem ſuboles, genitoris anheli
 Greſſibus inſiſtens dulce ſubibis onus?
Quamque laboranti tanto tulit ille catervae
 Tempore, nec tanto tempore fractus opem,
Tune animis, validiſque vigens Tirynthius annis
 Hanc miſeris ſpondens jam velut alter ades?
Sic quondam impatiens nimii prope ponderis Atlas
 Sentiit Herculeas laetus adeſſe manus.
Sic trepidas aquilae nequeunt generare columbas,
 Gignentiſque ferox robore fervet equus.
Promovet ingenii multum vis inſita dotes,
 Auget & has noti juſta cupido boni.
Tu patrii felix laudem, exemplumque laboris,
 Quod faveat ſtudiis, nec leve calcar habes.
Mira Parens nuper nobis ſpectacula pandens,
 † Scriptio, ait, natum haec excitet uſque meum.

Eſt

† Ita quidem Pater *Praeſat. Part.* I. *Obſ. Medic.*

Eſt tibi relligio carum luſiſſe parentem:
Optantis votis par tibi cura fuit.
Sic, quiſquis patriam viſurus venerat Hagam,
Hic, teſtis, ſtimulus quam tibi ineſſet, erat.
Dumque unam ſolers, quâ per naſcentia gliſcat
Membra novum robur, das bene noſſe viam:
Quis non perſpiciat, quae ſint tibi robora, mentis
Quae bona, quae menſes non peperêre decem?
Ergo ubi conceptis promiſſa ſilentia verbis,
Nec tibi jam ſanctam fas temerare fidem;
Dicendis damna nocitura ſilentia rebus,
Quarum à te multos mentio facta juvet.
Cumque premes quondam amiſſi veſtigia Patris,
Emeritum quis non occubuiſſe neget?
Haec fiant votis, Stalparti, ardentibus opto,
Degenerem nunquam ſi qua juvare queant.
Conſilio, prece ſi nequeam, monitiſque placebo:
Hoc noſter Fluddo non neget arctus amor.
Cum tibi Paeoniâ cingentur tempora lauro,
Et meritum cernes praemia tanta caput:
Eſto memor vaſti quos campos aequoris intres,
Suſtineaſque datâ munera quanta fide.
Mille tibi infeſtas peſtes, hydraſque renatis
Frontibus, & totidem monſtra parata putes.
Nec leve credideris mortis tela horrida avarae,
Spiculave indomitae perdomuiſſe luis.
Ergo animis opus Alcidae. Sic vincere morbos,
Sic & fas Stygium debilitare genus.
Nec ſequere illorum male cautam inglorius artem,
Quos error multis pernicioſus agit.

Aſt imitare viros, ratio quos ſana gubernat;
Si qua nocent, mentis nubila pelle tuae.
Illud ut efficiat labor improbus, utere verno
Aetatis ſpatio. Sit didiciſſe leve.
Adjice Craniadae praeceptis, longior uſus
Quod monſtrat. Quemvis non eadem herba levat.
Quod juvenem Aeaciden, non illud Neſtora ſanet;
Sanguinis eſt alter dives, at alter inops.
Praecipue vilis non ſit tibi vita gementum,
Somnia nec Samii ſint tibi vera ſenis.
Hac ratione dabis famae ſuper aethera nomen
Ferre, & Apollineâ quondam eris arte potens.
Sic, poſtquam attigeris actae ſpatia ultima vitae,
Coeleſtes poteris carus adire choros.
Vos autem gaudete aegri, queîs membra fatiſcunt
Languida, nunc miſeris non licet eſſe diu:
Auxilium feſſis novus en Aſclepius artus
Quamlibet infractos ille levare venit.
Quae mala, morborum quae me nunc laedere peſtes,
Heu, juveni nimium quae nocuere! queant;
Si ſenior, qui me juvit, Stalpartius, olim,
Invalidum junior ſi minus eſſe ſinat?
Tutior at gemino fautore ſuperbiet Haga,
Hinc opifer ſi ſtet filius, inde pater.

J. FLUD. A. GHILDE Hagienſis.

IN-

INDEX OBSERVATIONUM PARTIS PRIORIS

Centur. Poſterioris.

I. *Capitis vulnus non ſine ipſius Pericranii laeſione.* Pag. 1
II. *Prava ſymptomata, utut illaeſo exterius capite, orta.* 11
III. *Grave capitis vulnus, illaeſa tamen cute.* 18
IV. *Cranii vulnus ſupra oculum.* 29
V. *Auditus per biennium, & loquela per annos quatuordecim amiſſa ſubito reſtituta.* 35
VI. *Solita ſternutatio ante actum venereum.* 45
VII. *Vibriſſae evulſae mortis cauſa.* 50
VIII. *Mirandum oculi vulnus.* 62
IX. *Oculi procidentia.* 72
X. *Muſculorum oculi paralyſis.* 85
XI. *Aranea aure contenta.* 91
XII. *Spaſmus oris, cynicus perperam dictus.* 100
XIII. *Labii Pſeudo-cancer.* 104

XIV. *Hydrocephalus.* 109
XV. *Diuturna admodum à cibo, potuque abſtinentia.* 134
XVI. *Per vomitum, & ſeceſſum ejecta piceâ nigredine tincta.* 185
XVII. *Menſtrua vomitu egeſta.* 196
XVIII. *Glans plumbea deglutita, ac per vias urinarias emiſſa.* 200
XIX. *Delirium, aliaque ſymptomata aſſumptionem ſanguinis menſtrui ſequentia.* 220
XX. *Fila pilae in modum ipſo in ventriculo conglobata.* 235
XXI. *Maxilla paſſeris (piſcis) deglutita.* 242
XXII. *Araneae comeſae.* 247
XXIII. *Nimius raparum eſus funeſtus.* 252
XXIV. *Glandula per alvum ejecta,* 259
XXV. *Inteſtini coli vulnus.* 264
XXVI. *Ventriculus exeſus.* 272
XXVII. *Oeſophagi Paralyſis.* 278
XXVIII. *Peritonaei Hydrops.* 283
XXIX. *Vermes ex utero prodeuntes.* 310
XXX. *Foetus materno in corpore extra uterum repertus.* 315

XXXI. *Im-*

XXXI. *Impraegnatio, nullis unquam praeviis menſtruis.* 323
XXXII. *Foetus humanus abſque umbilico editus.* 327
XXXIII *Infans cum Exomphalo, ſive minus vera umbilici hernia, natus.* 364
XXXIV. *Foetus diffractis in utero lumbis editus.* 368
XXXV. *Squammeus, ac veluti Phocae pelle contectus puer.* 374
XXXVI. *Naevi uterini.* 379
XXXVII. *Pili, & os in teſticulo puellae reperta.* 388
XXXVIII. *Lac cum urina excretum.* 391
XXXIX. *Urethra prope ſcrotum aperta.* 402
XL. *Urethra calloſis obſtructa excreſcentiis.* 409
XLI. *Subita coëundi impotentia.* 416
XLII. *Infans intra tres hebdomadas variolis bis impetitus.* 424
XLIII. *Totius corporis cutis ſenſu, ac calore deſtituta.* 432
XLIV. *Exoſtoſis, ſive oſſis excreſcentia.* 435
XLV. *Diſciſſus, ac percuratus tendo.* 438

XLVI. *Vas lymphaticum vulneratum.* 452
XLVII. *Conchae falſis gravidae anſeribus.* 458
XLVIII. *Inſolitus cervicis galli gallinacei tumor.* 469
XLIX. *Ovum in ovo repertum.* 475
L. *Non datur Baſiliſcus infeſtior.* 480

INDEX RERUM,

Quaeſtionumque Tomi hujus ſecundi.

CIrca capitis vulnerum, utcunque levium, prognoſtica valde circumſpectum decet eſſe Medicum. Pag. 1
An capitis vulnus cum pericranii contuſione minime letale ſit? 3
Exempla quorundam, qui, capite pugno caeſo, ſine ullo externo vulnere obiêre. 6
Capitis vulnera leviter inflicta, ſegniterque tractata letalia evadunt. 7
Graviſſima vulnera cum ipſa etiam cerebri ſubſtantiae deperditione ab expertis Chirurgis curata. 8
Cur contuſio, vulnuſque pericranii Medico ſint ſuſpecta? 8
Num caput vulneratis poſt diem quadrageſimum reſpectu iſtius vulneris nihil ſit timendum? 9
In omni capitis contuſione quam gravia comitantur ſymptomata, non ſtatim ad cutis apertionem, craniive terebrationem recurrendum. 13
Unde fiat, ut quiſquam, vulnerato capite, ſanguinem non ſolum per os evomat, ſed & poſtea per alvum ejiciat? 20. &c.
Unde quibuſdam abſceſſus in hepate à capitis gravi vulnere oriatur? 22. &c.
Quibus oſſis ſyncipitis cavitas ſupra palpebras magna, quibus parva ſit, nec non quibus plane deſit? 30. 31
Quis ſit hujus cavitatis uſus? 32. &c.
Paralyſes inveteratae irâ, terroreve ſubito ſublatae. 39
Muti continuo vocales. 41. &c.
Quaenam ſit cauſa, quod paralyticis motus, mutiſque

que

que ſubito reſtituatur vox? 40. 43
Viſus longo tempore deficiens foeminae feliciter poſt longam à cibo abſtinentiam reſtitutus. 44
Utrum ſternutatio levis epilepſia dici queat? 45
Sternutationis cauſae variae. 46. &c.
Sternutationes interdum ſalutares, interdum vero noxiae. 48
Unde orta ſternutantibus bene precandi conſuetudo? 50
Superſtitioſum olim hujus conſuetudinis initium. 50
Cur epilepſia Graecis morbus ſacer dictus? 51. 178
An perverſa ſit conſuetudo etiam hodie ſternutantibus bene precari? 52
Teſtium cum plurimis aliis corporis partibus, imprimis cum cerebro, & nervis valde magna ſympathia. 56
Damna quamplurima, imo mors ſubitanea ex immodico veneris uſu. 57
Membranae naſum intus cingentis magna cum meningibus cerebri affinitas. 60
Anne humor aqueus poſt inflictum vulnus egreſſus ita reſtitui poſſit, ut viſus recuperetur? 65
Cur oculorum alterutro laeſo, uterque curandi gratiâ ſit occludendus? 68
Utrum medicamentis humores è laeſis oculis egreſſi reſtituantur? *Ibid.*
Sciverintne Veteres reſtitutionem humorum in oculis? 69
Quo pacto humorum reſtitutio in oculis fiat; 70
Quo temporis ſpatio reſtituatur deperditus ille humor? 71
Cur medicamenta oculo humoribus orbato applicentur? *Ibid.*
Utrum humor è laeſo oculo effluens ſit excrementitius?

titius? 73
Anne & ipſe reſtitui poſſit humor oculi cryſtallinus? 75
Exophthalmia non ſolum à cauſis externis, ſed & internis oritur. 79
Cur oculo multum propendente nervi optici non fiat ruptio? 83
Utrum cucurbitulae nuchae appoſitae oculum procidentem juvent? 84
Hippoſne palpebrarum, an oculurum ſit vitium? 89
Inſecta in aures irrumpentia gravium ſymptomatum, imo interdum mortis cauſa. 93
Inſtrumenta, & medicamenta inſectis educendis, necandiſque idonea. 99. 100
Non omnis tortura oris ſpaſmus eſt Cynicus. 103
Unde illa plerumque oris diſtorſio? *Ibid.*
Inter tumores lividos, pravaque labiorum ulcera, & cancrum diſtinguendum eſt. 107
Hydrocephali humor variis colligitur capitis locis. 110
A partibuſne externis ille ad ventriculos, an vice verſa derivetur? 112
Utrum embryoni proveniat Hydrocephalus? 113. 117. 124
Cur hic humor cerebri ventriculos occupans apoplexiam non producat? 114
Quaenam ſit hydrocephali cauſa. 116. 121
Hydrocephalus puerorum morbus rariſſime in iis, quibus cranium omnino clauditur, exoritur. 118
Cur magis affectus ille in Infantibus, quam adultis obſervetur? 119
Anne & in brutis reperiantur hydrocephali? *Ibid.*
Quo pacto liquor ille in cerebri perveniat cavitates? 121

Quo pacto hydrocephalus oriatur externus? 122
Unde contingat, ut, ligata cani vena jugulari, omnes ſupraſiti muſculi, & glandulae liquido, pellucidoque repleantur ſero? 123
Quomodo generetur hydrocephalus internus? *Ibid.*
Saepe in hydrocephalo laborantium plexu choroïdeo glandulae aquâ tumidae, hydatideſque repertae. 125
An in cerebro vaſcula dentur lymphatica? 126
Cur infimae corporis partes hydrocephalo laborantibus macilentae fiant? 127
An hydrocephali liquor ſucco conſtet nutritio? 128
Cur puer, de quo obſervavi, caecus evaſerit? *Ibid.*
Utrum curationem admittat hydrocephalus? 129
An idem ſit incidendus? 131
Utrum quiſquam abſque nutrimento ultra VII. dies vivere queat? 147
Exempla eorum, qui diutius abſque alimentis ſuperfuêre? 148
Utrum Dei haec fuerint miracula, an veneficia, arteſve diabolicae, aut impoſturae, fallaciaeve? 151
Quidnam appetitum imminuat, vel omnino auferat? 159
Num particulae quaedam corporis diſſolutae, quales ſunt pingues, nec non medulla, viſcida pituita, &c. inediae tempore alimentum praebeant? 162
An tabaco aliquamdiu vita ſuſtentari poſſit? 163
Quam ob rationem fames per aliquot dies ſedetur globo plumbeo in ore detento, volutatoque? 165
Diuturniores ſunt ciborum abſtinentiae aegrotis, quam ſanis, robuſtiſque. 165
Unde multa animalia, & inſecta tota hyeme abſque alimento vivant? 169
Cur pueris familiarior epilepſia, quam adultis ſit?

fit? 175
Cur olim hic morbus lunaticus dictus ſit? *Ibid.*
Unde quibusdam cachecticis materia nigra tam per os, quam per alvum ejiciatur? 186
Per quam viam ad ventriculum perveniat? 189
An per vaſa brevia communio detur ventriculo cum liene? *Ibid.*
Cum rami vaſorum brevium terminentur inter tunicas ventriculi, quî ſanguis in ejus cavum effluat? 194
Cur vas breve venoſum iis, qui vomitu ſanguinis obierunt, uſque adeo intumeſcat? 195
Per quas vias menſtruus per vomitum ejectus ſanguis quibuſdam mulieribus ad ventriculum pervenerit? 199
Cur ejuſmodi ſanguinis vomitus innuptis magis contingat, quam maritatis? *Ibid.*
Per quam viam glans plumbea deglutita in veſicam transierit? 202
Non per lactea, lymphaticave vaſa. 203
Scriptoris opinio. *Ibid.*
Acicula ureteri alteri inhaerens reperta. 206
Dantur in veſica urinaria pori foras ſpectantes, & contra. 207
De duris quibuſdam, ſolidiſque corporibus caſu deglutitis, poſteaque per urinarias vias excretis. 210
De mollioribus devoratis, quae immutata cum urina exiêre. 212
An iliaco morbo afflictis glans plumbea, vel aurea praebenda? 214
Mutui inteſtinorum ingreſſus exempla. 216
Utrum hoc caſu Mercurius ſit propinandus? 217
Quaenam ante ejus exhibitionem ſint obſervanda Medico? 218
Exempla eorum, qui hydrargyrum magnâ, abſque noxa,

noxa, ſumpſêre copiâ. *Ibid.*
An philtris amor conciliari, vel aboleri poſſit? 222
Quid ſit Hippomanes? 223
Variorum exempla, quibus pro philtro menſtruus ſanguinis fuerit exhibitus. 224
De ſymptomatibus poſt ejus aſſumtionem obortis. *Ibid.*
Sitne ſanguis menſtruus venenatus? 227
Utrum ejus uſu interno menſtrua obſtructa promoveri poſſint? 229
Anne vi fermentativa polleat? *Ibid.*
Unde haec ei virtus? 230
Quaenam ſit menſtrui fluxus cauſa? *Ibid.*
Quaenam ſit ardoris, furoriſque animalium cauſa. 231
Utrum plethora vera ſit menſtrui fluxus cauſa? 232
Cur non uno, eodemque tempore mulieribus manet menſtruus cruor? 233
Quam ob cauſam praegnantes menſtruo plerumque non laborent fluxu? *Ibid.*
Cur quamplurima bruta menſtruis careant? 234
Inſignis fermentandi vis ſemini maſculino ineſt. 235
De piloſis globis in ventriculis quorundam animalium repertis. 237
In quadrupedum ventriculis duplex reperitur globorum genus, alterum omnino piloſum. 238
E filis intertextis herbarum, plantarumque fibrillis alterum. 240
Quomodo illi proveniant? 241
De corporibus quibuſdam duris, anguloſiſque acumine inteſtina perforantibus. 244
De inſectis devoratis. 248
Quantum valeat in aſſumendis tam nutrimentis, quam medicamentis conſuetudo. 250

Diutur-

Diuturnior ciborum flatulentorum uſus noxius. 255
Non omnia cordis vulnera letalia. 258
Utrum in hominum inteſtinis plurimae reperiantur glandulae? 260
Utrum inteſtinorum, & praeſertim tenuium, ſanabilia ſint vulnera? 266
Quomodo intelligendus Aph. Hipp. 18. & 26. ſect. 6. 269
Immedicabile videtur Inteſtinorum tenuium vulnus, ſiquidem chyli, faecumque portio ex iis in cavitatem abdominis deſcendat, ibique putreſcat. 272
Varia exeſionis ventriculi exempla. 275
Quid per ἔγκαυσιν Galeni intelligendum? 277
Quibus remediis ardori ventriculi ſuccuratur. *Ibid.*
Dantur peculiares lymphae collectiones in pluribus corporis partibus. 288
Utrum aſcites abſque ulla viſcerum laeſione detur? 295
Hydatides in cavitate abdominis. *Ibid.*
Eaedem per alvum ejectae. 296
An illae interdum in ſteatomata. atheromaţa, &c. tractu temporis mutentur? 298
Quaenam hydropis, de quo obſervavimus, cauſa fuerit? 305
Utrum à vaſculorum lymphaticorum ruptione orta ſit? 306
Unde color rubicundus aquae intra peritonaei duplicaturam contentae? *Ibid.*
An & bruta hydropi ſint obnoxia? 308
Utrum vermes in quibuſvis produci poſſint corporis partibus? 312
An gravidarum uterus increſcente foetu craſſior fiat? 316
Quaenam ſit cauſa rupturae gravidi uteri? 317
Illaeſa matrice foetus in cavo abdominis repertus. 320

Quo

Quo pacto id fieri potuerit? 321
Foetus mortuus per umbilicum, ſuppuratione facta, matre ſuperſtite exiens. 322
Cur mulieres quaedam abſque ſanitatis detrimento fluxu menſtruo careant? 324
An praeter vaſa umbilicalia alia detur via, per quam foetus in utero nutriatur, reſpiretque? 331
Argumenta foetum per os nutriri probantia. *Ibid.*
Epiglottis laryngis rimulae embryonibus naturaliter eſt agglutinata. 333
Foetum nutrimentum in utero per os admittere, praeter recentiores aliquot, jam olim *Hippocrates*, *Galenus*, *Democritus*, *Epicurus*, *Plato*, *Ariſtoteles*, aliique docuêre. 355
Unde generetur meconium? 340
Unde nigrum evadat? 341
In embryonibus non tantum humanis, ſed & brutis oculi clauſi, & ſub palpebris firmiter ſibi adhaerentes occulti exiſtunt. 342
Labia illis ſunt à ſe invicem ſeparata. *Ibid.*
Linguam inter maxillas aliquo modo habent prominentem. *Ibid.* ut & 347
Occluſo, conſolidatoque umbilico in lucem prodeunt vituli. *Ibid.*
Utrum liquor, cui foetus in utero innatat, nutritius, an excrementitius ſit? 343
Non eſt urina foetus. *Ibid.*
Foetus veſica in utero poſtremis geſtationis menſibus ſemper plena reperitur. *Ibid.*
Utrum omnis in veſica colligatur, & ad partum uſque retineatur embryonibus urina? *Ibid.*
Imminuitur liquor, cui innatat, quo major evadit foetus. 344
Reperitur & ille in omnibus, licet nec mingant, nec ſudent, animalibus. *Ibid.*

Sal-

Salſuſne liquor hic ſit, an acer. *Ibid.*
Utrum vivis carbonibus impoſitus, avolante portione humidiore, glutinoſus fiat, concreſcatque? *Ibid.*
Num lympha intra amnium contenta ſit ſudor foetus? 346
Cur foetus tanta lymphae quantitate obrutus non ſuffocetur? *Ibid.*
Vitulis, equuliſque, antequam emittuntur in aërem, labia glanduloſo quodam corpora obſita. 347
Perperam hoc corpus Veteres in equinis pullis Hippomanes dixêre. *Ibid.*
Utrum equa mater, ſi quis carunculam hanc praeripuerit, foetum ad ubera non admittat? *Ibid.*
Caruncula haec è multis inſtar ſpongiae contexta eſt tubulis. 348
Per hos liquor membranis contentus in os vituli impellitur. *Ibid.*
Quo pacto hoc fiat? *Ibid.*
Caruncula etiam venis, arteriiſque inferne ab ore provenientibus praedita eſt. *Ibid.*
Cur rariſſime conſpiciatur? 349
Quamobrem in humanis foetibus non reperiatur ſimile corpuſculum? 342. 347. 350
Quomodo obſtructo naſo, plenoque ore deglutiat, reſpiretque foetus, cum id adultis factu perquam ſit difficile? *Ibid.*
An foetus in utero omni careat aëre? 356
Idem aliquatenus per os reſpirat. 352
Duplex eſt reſpiratio viſibilis, & minus viſibilis. 353
Quomodo Judici conſtare poſſit, an mater foetum interfecerit, an vero mortuus prodierit? *Ibid.*
Utrum liquores omnes praediti ſint corpuſculis quibuſdam aëreis? 354

Aëris

Aëris etiam nonnihil aquae admiſceri conſtat experimentis. 355
Foetus extra uterum membranis incluſus ſine externa reſpiratione per horas aliquot vivere poteſt. *Ibid.*
Humorum motus in foetu propter recens inſpirati, ac externi aëris defectum tardior eſt. 356
Utrum foetus ante natalem ploret, pulluſque intra ovum pipiat? 357
Foetum in utero reſpirare jam olim *Hippocrates*, *Galenuſque* docuit. 358
Cur umbilicalis funiculi à foetus abdomine ſeparationem non ſequatur ſanguinis in membranis uteri profuſio? 359
De Italo Annorum XL. qui ab ineunte aetate ſine podicis, peniſque nota vixerat. 363
Quaenam ſit formationis monſtroſorum foetuum cauſa? 370
Quomodo imaginationis maternae operatio in foetus tranſeat? 371
An imaginationis maternae in foetum poteſtas etiam in brutis animadvertatur? 379. & 489
De naevorum uterinorum varietate. 380
Utrum naevi, qui figuram fructuum referunt, colore, quo maturi fructus, quos mater deſideraverat, eodem tempore imbuantur? 381
Quaenam hujus phaenomeni ſit cauſa? 383
Quomodo hi naevi tollendi? 384
Utrum conducat ſaliva jejunae matris? 385
Utrum naevos abſcindere fas ſit? 386
Quaenam cautio reſcindendis adhibenda ſit? 387
Utrum rene à calculo obſtructo, alter omnino ſanus urinae tranſmittendae ſufficiat? 390
An lactea ſubſtantia, quae quibuſdam cum urina excreta fuit, chylus ſit? 396

Per

Per quas ille vias in veſicam perveniat. 397
Num per vaſa lactea eo deferatur? *Ibid.*
An albus mulierum fluxus chyloſa ſit materia? 399
Quaenam lacteae urinae ſit cauſa? 400
Utrum occluſa penis extremitate, urethrâque perforata liberos quis procreare poſſit? 404
Num mulier ſemine virili in vulvam non intromiſſo, concipere queat? 405
Utrum clauſo hymene virgo impraegnari poſſit? 407
Quaenam remedia tollendis urethrae excreſcentiis conveniant? 411
Num acria, & corroſiva hiſce adhibere liceat? 412
Utrum poſt irritum medicamentorum uſum ferro, vel igne tollendae ſint? 416
Variae ſint cauſae, quae virum, etiamſi genitalibus gaudeat partibus, ſoboli procreandae minus reddant idoneum. 417
Utrum venae-ſectio pone aures, ut ſentit *Hippocrates*, tarditatis in actu venereo cauſa eſſe poſſit? *Ibid.*
Num frigida, cum extrinſecus admota, tum intrinſecus aſſumpta genitalium adferant debilitatem? 418
Utrum opium, cicuta, mandragora, &c Veneris imminuant, auferantque deſiderium? *Ibid.*
Opiumne ſit papaveris, an alterius herbae ſuccus? 420
An opium calidarum ſit partium? 421
Utrum nervis noceat? 422
Varios pro utentium temperiebus, aliiſque circumſtantiis, haud ſecus ac vinum, producit effectus. *Ibid.*
Unde papaver foecundum dicatur. 423
Cur ille, de quo obſervatio noſtra, ſomni tempore veneris praelio ſtrenuus ſibi viſus, nihil autem ad pugnam plane ineptus fuerit miles? *Ibid.*
Exempla eorum, qui ſera in ſenecta variolis correpti fuerint. 425
Foetus variolis laborantes in lucem editi. 426

Utrum variolae menſtrui ſanguinis contagio foetui impreſſo proveniant? *Ibid.*
Monſtretne Vet. Teſtam. ſanguinem menſtruum malignitatis participem eſſe? 427
Cuinam cauſae hujus ſeculi doctiores latentis tot annis in corpore humano materiae malignae moram adſcribant? 428
Utrum ab aſtris contagioſus, malignuſque manans aether ad variolas producendas faciat? 429
Pro variis coeli tempeſtatibus, aetheriſque conſtitutione magis benignae, vel malignae ſunt variolae. 430
Omni corporis externarum partium ablato ſenſu, internarum tamen, quamdiu movetur membrum, integer manet ſenſus. 434
Utrum amiſſo membri alicujus ſenſu deperdatur ſimul motus, & contra amiſſo motu neceſſario auferatur & ſenſus? *Ibid.*
Quaenam privationis cutis ſenſus cauſa ſit? *Ibid.*
Quid per exoſtoſin intelligatur? 435
An omnis exoſtoſis à lue venerea proveniat? 436
An & bruta exoſtoſi afficiantur? 437
Liceatne tendines diſſectos ſuere? 440. & 447. &c.
Quis ſit tendo? 441
Cujus naturae? 442
Quot modis laedatur? *Ibid.*
Tendinis ſciſſi extremitatis callo agglutinantur in adultis, ſecus ac in pueris. *Ibid.*
Cur è vulneribus tendinum punctura caeca ſit peſſima? 443
Minus periculoſa tendinum, quam nervorum vulnera. 444
Rationes futuram tendinum improbantium. *Ibid.*
Reſponſiones ad illas. 445
Cur punctura ad conſuendum tendinem reſectum acu

facta

facta non tantum producat doloris, ac ſi tendo eſſet integer? 446
An pars, diſſecto tendine, poſt agglutinationem ſenſu, motuque privetur? *Ibid.*
Utrum prorſus abſciſſus nervus melius adnaſcatur, quam ille cujus aliqua filamenta intacta remanſêre? 450
Num per diſciſſum tendinem interventu duri, denſique calli agglutinatum ſpiritibus ad ſenſum requiſitis detur tranſitus? *Ibid.*
Lymphaticorum vaſorum uſus. 453
Lymphaticorum vaſorum, & praecipue ſalivalium ductuum ſuperiorum vulnera ſanatu difficillima. 455
Utrum conchae dentut anatiferae? 460
Major fermento gallorum gallinaceorum, nec non gallo-pavonum ventriculis contento, quam hominum diſſolvendi eſt vis. 471
Perperam ſtrutiocameli ferrum digerere dicuntur. *Ib.*
An gallinis proſit lapillorum, aliorumque duriorum corporum deglutitio? 472
In uterone gallinae, an ab aëre externo duritiem acquirat ovi teſta? 476
Monſtra in ovis reperta. 477
De animalibus, quae foetus praegnantes produxêre. 478
De mulieribus, quae foetus gravidos peperêre. *Ibid.*
Unde Baſiliſci denominatio? 481
Utrum duplex detur Baſiliſci ſpecies? 482
Num gallus vetus pariat ovum? *Ibid.* & 484
An ex galli gallinacei veteris ovo prodeat Baſiliſcus? 485
An ex galli ovo à bufone foto Baſil. proſiliat? *Ibid.*
Vtrum Baſiliſcus è quibuſvis putridis generetur rebus, atque ideo in foetidioribus plerumque ſub terra locis degat? 486
An ex ovo putrido varia interdum producantur animalia? 487

Utrum productionis variorum animalculorum, diverſaeque figurae ex ovis prodeuntes putrefactioni debeantur? 488
An gallina ſerpentem pariens à ſimili impraegnata ſit animali? *Ibid.*
An imaginationis vis in nonnulla etiam agat animalia? 489. ut & 379
Num brutis quibuſdam rationis umbra, vel quidpiam rationi analogum inſit? 490
An è Serpente proveniat Baſiliſcus? 496
Utrum is in Africa ortum habeat? 497
An ſit alatus ſerpens? 498
Num ullibi terrarum, qualem deſcripſêre Arabes, reperiatur Baſiliſcus? *Ibid.*
Utrum verae ſint hiſtoriae, quas de eo lectoribus obtrudere quidam nituntur? *Ibid.*
Utrum in ſubterraneis antris, in quae demiſſi homines illico intereunt, Baſiliſcus toxico necans certo lateat? 500
Maxima de Baſiliſco hoc terribili dubitandi cauſa ſcribentium diſſenſus. 502
Omnia, quae de Baſiliſco circumferuntur, mera ſunt figmenta? 506
Multi formam Baſiliſci gallo ſimilem artificio expreſſêre, ut varii teſtantur. *Ibid.*
Hos è Raja piſce vulgo confici ſcriptores affirmant. *Ibid.*
Cur Veteres hoc animal, de cujus indole valde dubitatur, tam varie deſcripſerint? 509
Utrum Baſileae urbi à Baſiliſco nomen? 510
Varia de iſtius oppidi nominis origine. *Ibid.*
S. Scripturae locorum de Baſiliſco expoſitio. 511
Datur verus ſerpens, cui Baſiliſco nomen, eſtque omnium longe peſſimus. 511

FINIS

LC